SOUDNÍ DVŮR
EVROPSKÉ UNIE

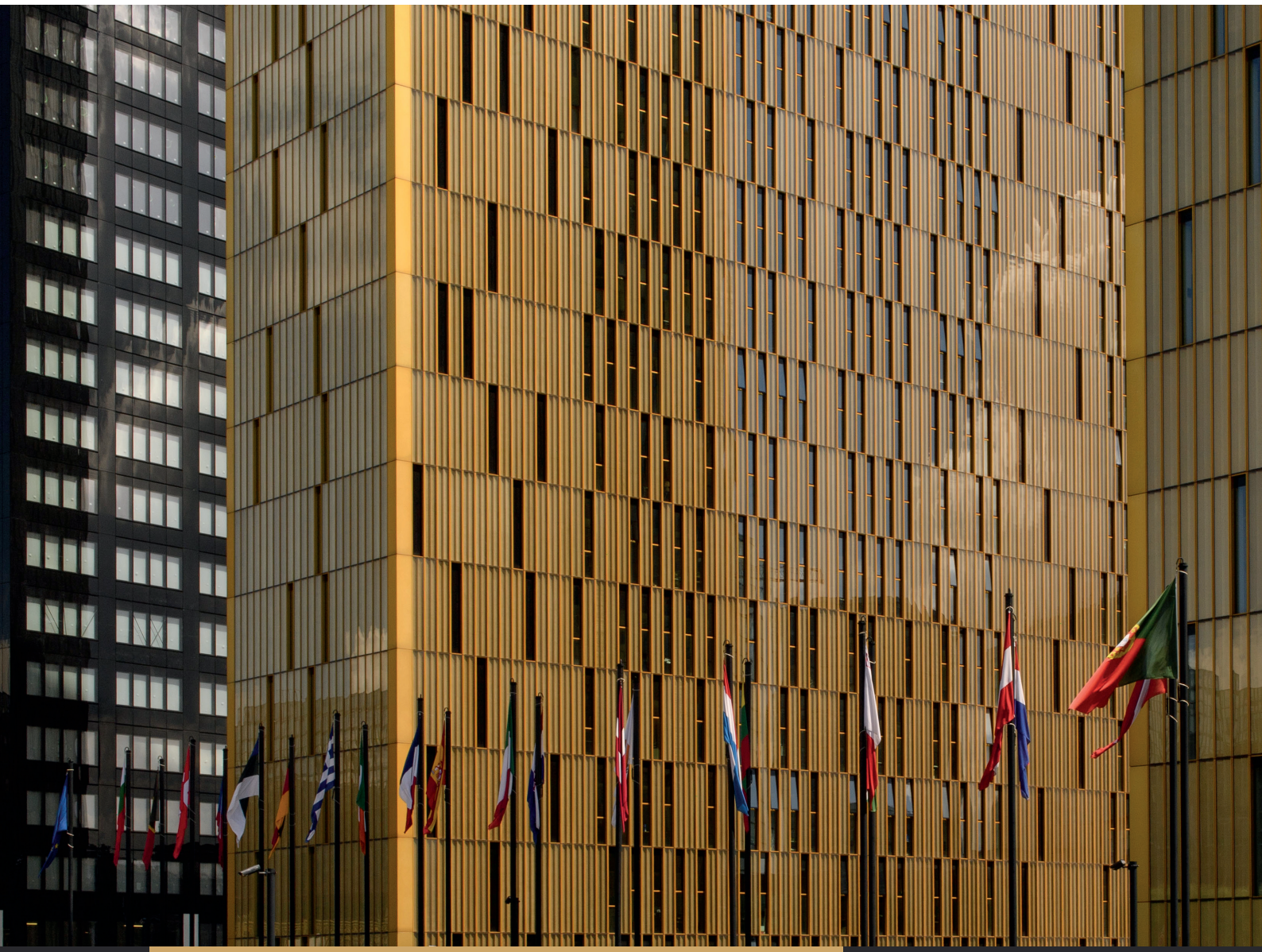

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018
SOUDNÍ ČINNOST

curia.europa.eu

SOUDNÍ DVŮR
EVROPSKÉ UNIE

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018
SOUDNÍ ČINNOST

Přehled činnosti Soudního dvora a Tribunálu Evropské unie

V Lucemburku 2019

curia.europa.eu

SOUDNÍ DVŮR
L-2925 LUCEMBURK
LUCEMBURSKO
TEL. +352 4303-1

TRIBUNÁL
L-2925 LUCEMBURK
LUCEMBURSKO
TEL. +352 4303-1

Internetová adresa Soudního dvora: curia.europa.eu

Printed by Court of Justice of the European Union in Luxembourg

Rukopis dokončen v únoru 2019.

Orgán ani žádná osoba jednající jménem orgánu nenesou odpovědnost za případné použití výše uvedených informací.

Lucemburk: Soudní dvůr Evropské unie / Ředitelství komunikace /
Oddělení pro publikace a elektronická média

© Evropská unie 2019

Reprodukce povolena s uvedením zdroje.

Jakékoliv jiné použití nebo reprodukce fotografií či jiných dokumentů, k nimž Evropská unie nevlastní autorské právo, jsou bez svolení vlastníků autorských práv zakázány.

Print	QD-AP-19-001-CS-C	ISBN 978-92-829-3126-4	ISSN 2467-0790	DOI 10.2862/475318
PDF	QD-AP-19-001-CS-N	ISBN 978-92-829-3108-0	ISSN 2467-1029	DOI 10.2862/81462

OBSAH

Předmluva p. K. Lenaertse, předsedy Soudního dvora Evropské unie 8

KAPITOLA I | SOUDNÍ DVŮR

A| VÝVOJ A ČINNOST SOUDNÍHO DVORA V ROCE 2018 11

B| JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA V ROCE 2018 13

I. Vystoupení členského státu z Evropské unie 13

II. Základní práva 15

1. Možnost dovolávat se Listiny základních práv Evropské unie ve sporech mezi jednotlivci 15

2. Řízení o údajném porušení základních práv zakotvených v Listině 18

3. Zásady a základní práva zakotvené v Listině 19

3.1. Právo na respektování soukromého a rodinného života 19

3.2. Svoboda náboženského vyznání 20

3.3. Právo na spravedlivý proces 21

3.4. Zásada ***ne bis in idem*** 23

III. Občanství Unie 26

1. Omezení práva pobytu občana Unie a jeho rodinných příslušníků 26

2. Odvozené právo pobytu státních příslušníků třetí země, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie 28

3. Vydání občana Unie do třetího státu 32

IV. Institucionální ustanovení 34

V. Unijní a vnitrostátní právo 35

VI. Unijní soudní řízení 37

1. Řízení o předběžné otázce 37

2. Žaloba na neplatnost 40

VII. Svobody pohybu 44

1. Svoboda usazování 44

2. Volný pohyb služeb 45

3. Volný pohyb kapitálu 48

VIII. Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví 50

1. Hraniční kontroly 50

2. Azylová politika 51

2.1. Postavení uprchlíka 51

2.2. Zpracování žádostí o mezinárodní ochranu 52

2.3. Rozhodnutí o navrácení 56

3. Vztahy s Tureckem 57

IX. Justiční spolupráce v občanských věcech 58

1. Nařízení č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech 58

2. Nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti 59

3. Nařízení č. 650/2012 o vytvoření evropského dědického osvědčení 62

X. Justiční spolupráce v trestních věcech 63

1. Evropský zatýkací rozkaz 63

2. Společná pravidla v oblasti trestních řízení 66

XI. Doprava 68

XII. Hospodářská soutěž 70

1. Článek 101 SFEU 70

2. Spojování podniků 71

3. Státní podpory 72

XIII. Daňové předpisy 75

XIV. Sbližování právních předpisů 77

1. Autorské právo 77

2. Průmyslové vlastnictví 78

3. Ochrana osobních údajů 81

4. Veřejné zakázky 84

5. Vzájemná pomoc při vymáhání daňových pohledávek 85

6. Pojištění motorových vozidel 86

XV. Hospodářská a měnová politika 87

XVI. Sociální politika 89
1. Rovné zacházení v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení 89
2. Ochrana těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň krátce po porodu a kojících zaměstnankyň při práci 92
3. Ochrana zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou 94
4. Úprava pracovní doby 95
5. Nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok 96
6. Koordinace systémů sociálního zabezpečení 99

XVII. Ochrana spotřebitele 100

XVIII. Životní prostředí 102
1. Ochrana mořského prostředí 102
2. Chráněné lokality 103
3. Uvolňování geneticky modifikovaných organismů (GMO) do životního prostředí 104
4. Aarhuská úmluva 105

XIX. Mezinárodní dohody 107
1. Výklad mezinárodní dohody 107
2. Vytvoření rozhodčího soudu mezinárodní dohodou 108
3. Vnější pravomoc Unie 109

C| ČINNOST SOUDNÍ KANCELÁŘE SOUDNÍHO DVORA V ROCE 2018 112

D| SOUDNÍ STATISTIKY SOUDNÍHO DVORA 116

E| SLOŽENÍ SOUDNÍHO DVORA 146

KAPITOLA II | TRIBUNÁL

A| ČINNOST TRIBUNÁLU V ROCE 2018 155

B| JUDIKATURA TRIBUNÁLU V ROCE 2018 157

I. Institucionální právo 160

II. Pravidla hospodářské soutěže platná pro podniky 163
1. Příspěvky v oblasti působnosti článku 101 SFEU 163
2. Příspěvky v oblasti působnosti článku 102 SFEU 166

3. Příspěvky v oblasti spojování podniků 168
4. Kontrolní pravomoci 170

III. Státní podpory 171
1. Pojem „státní podpora“ 171
a. Určení výše poskytnuté podpory – pojem „hospodářská činnost“ 171
b. Selektivnost v daňové oblasti 172
c. Přičitatelnost – zásada obezřetného soukromého investora 173
2. Slučitelnost 174
3. Fáze předběžného přezkoumání – povinnost provést šetření 175
4. Navrácení podpory 177

IV. Duševní vlastnictví – ochranná známka Evropské unie 178
1. Pravomoc změnit rozhodnutí 178
2. Absolutní důvody pro zamítnutí zápisu 178
3. Relativní důvody pro zamítnutí zápisu 181
4. Řízení o zrušení 182
a. Řádné užívání 182
b. Ochranná známka, která se stala obvyklým označením v obchodě 183

V. Společná zahraniční a bezpečnostní politika – omezující opatření 184
1. Ukrajina 184
2. Egypt 187
3. Boj proti terorismu 188

VI. Hospodářská, sociální a územní soudržnost 189

VII. Ochrana zdraví 191

VIII. Dumping 195

IX. Dohled nad finančním odvětvím 197

X. Zadávání veřejných zakázek unijními orgány 198

XI. Přístup k dokumentům orgánů 199
1. Dokumenty v držení EMA v rámci žádosti o registraci léčivého přípravku 199
2. Dokumenty pocházející z právní služby orgánu 200
3. Dokumenty týkající se poskytnutí úvěru Euratomu 200
4. Dokumenty týkající se probíhajícího legislativního procesu 201

5. Dokumenty pocházející z členského státu vyměňované v rámci pravidel společné rybářské politiky 202

6. Dokumenty týkající se příspěvků poslanců Parlamentu 203

XII. Veřejná služba 204

1. Psychické obtěžování 204

2. Nemoc z povolání 206

3. Zbavení imunity spočívající ve vynětí z pravomoci soudů 207

4. Přijímání 208

XIII. Soudní agenda v oblasti náhrady škody 209

XIV. Návrhy na předběžná opatření 212

C| ČINNOST SOUDNÍ KANCELÁŘE TRIBUNÁLU V ROCE 2018 217

I. Podpora při soudní činnosti 218

II. Podpora soudržnosti 219

III. Dalekosáhlá reforma: povinné využívání aplikace e-Curia v řízeních u Tribunálu 220

IV. Další formy podpory poskytované soudu 221

V. Administrativní práce 222

D| SOUDNÍ STATISTIKY TRIBUNÁLU 224

E| SLOŽENÍ TRIBUNÁLU 250

KOEN LENAERTS

Předseda Soudního dvora Evropské unie

Před sto lety se zdevastovaná Evropa vzpamatovávala z mimořádně vražedného konfliktu. Dnes je více než 500 milionů občanů všech generací svědky nevídané historické cesty, kterou Evropa od té doby prošla a která vedla ke zrodu nejprve Společenství a posléze Evropské unie, nositelky základních hodnot společných jejím členským státům, jež je prostřednictvím svých orgánů garantem míru, svobody, demokracie, vlády práva a respektování lidských práv.

V tomto obzvláště složitém období evropských dějin musí tento úžasný pokrok, trpělivě budovaný po několik desetiletí, zůstat v naší kolektivní paměti.

Ve chvíli, kdy píšu tyto řádky, je budoucnost plná nejistoty, pokud jde o výsledek politického procesu, který započal po referendu ze dne 23. června 2016 o členství Spojeného království v Evropské unii. Migrační krize zasahující náš kontinent je nad rámec svého dramatického lidského rozměru příčinou někdy i živějšího napětí mezi členskými státy a v nezanedbatelné části veřejného mínění podporuje reakci spočívající v uzavírání se do vlastní identity. V některých členských státech se též objevily obavy ohledně respektování hodnot právního státu.

Tato ohniska krize či napětí mají na činnost Soudního dvora přímý dopad. V uplynulém roce se tak Soudní dvůr zabýval prvními otázkami souvisejícími s *Brexitem*, včetně otázky, zda členský stát poté, co Evropské radě oznámil svůj záměr vystoupit z Unie, může toto oznámení vzít zpět. Stále narůstají případy týkající se azylu, což vyvolává otázky, které nejsou jen technicky velmi náročné, ale mají i výrazný lidský a společenský rozměr. Soudnímu dvoru bylo rovněž předloženo několik věcí souvisejících s respektováním zásad právního státu.

V této pohnuté době musí Soudní dvůr Evropské unie zůstat stabilním základním pilířem evropského projektu. Prostřednictvím neochvějného závazku všech členských států a aktivního nasazení svého personálu musí usilovat o upevnění hodnot, na kterých je tento projekt založen. Kvalitní, efektivní a transparentní justicí musí přispívat k obnovení důvěry všech – občanů, pracovníků, spotřebitelů, podniků, tvůrců politik nebo vedoucích pracovníků veřejného sektoru – v evropskou integraci. Musí být neúnavným garantem základních hodnot Unie práva, které nepřipouštějí žádnou formu ústupků nebo kompromisů.

Z institucionálního hlediska se rok 2018 vyznačoval částečnou obměnou složení Soudního dvora, který se v říjnu uplynulého roku rozšířil o šest nových členů oplývajících talentem i pracovním nadšením. Rád bych využil této předmluvy k tomu, abych znovu vřele poděkoval všem šesti členům, kteří Soudní dvůr opustili, za neochvějnou oddanost činnostem orgánu a potažmo evropskému projektu.

Ze statistického hlediska byl rok 2018 výjimečný v dvojím smyslu. Zaprvé z hlediska produktivity, neboť se vyznačoval rekordním počtem věcí vyřízených každým z obou soudů (760 věcí Soudním dvorem a 1 009 věcí Tribunálem), což představuje historický rekord 1 769 věcí ukončených orgánem během jednoho roku. Zadruhé byl tento rok výjimečný z hlediska zahájených věcí. Celkový počet zahájených věcí u obou soudů totiž nadále vzrůstá (1 683 nových věcí oproti 1 656 věcem v roce 2017), zejména s rekordním počtem 849 nových věcí u Soudního dvora (oproti 739 věcem v roce 2017), a to zejména z důvodu nárůstu počtu žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce a zvýšení počtu přímých žalob a kasačních opravných prostředků proti rozhodnutím Tribunálu (které v uvedeném pořadí představovaly 63 a 199 nových věcí oproti 46 a 147 věcem v roce 2017).

Posledně zmíněný statistický vývoj podtrhuje potřebu přijmout opatření ke snížení zátěže Soudního dvora. V této souvislosti vítám pokrok dosažený legislativními orgány Unie při debatách o jedné z důležitých částí žádosti, kterou jim za tímto účelem předložil Soudní dvůr v březnu 2018, a sice zavedení mechanismu předchozího uznávání přijatelnosti některých kategorií kasačních opravných prostředků. Díky tomuto pokroku lze doufat, že uvedený mechanismus vstoupí v platnost během druhého čtvrtletí roku 2019.

Z událostí, kterými se vyznačoval rok 2018, bych rovněž rád zmínil inauguraci Justiční sítě Evropské unie, která je skutečnou platformou pro výměnu informací mezi Soudním dvorem Evropské unie a ústavními a nejvyššími soudy členských států.

Konečně aplikace „e-Curia“ se od 1. prosince 2018 stala výlučným prostředkem předávání soudních písemností mezi Tribunálem a zástupci účastníků řízení. Tato aplikace nyní umožňuje oběma soudům tvořícím orgán optimalizovat správu věcí při co největším využití toho, že elektronická komunikace probíhá okamžitě a ušetří značný objem papíru, čímž sníží uhlíkový dopad orgánu, v souladu se závazky přijatými orgánem v rámci systému řízení z hlediska ochrany životního prostředí EMAS *(Eco Management and Audit Scheme).*

Tato zpráva poskytne čtenářům ucelený přehled o vývoji a činnosti orgánu v roce 2018. Stejně jako v předchozích letech je podstatná část věnována popisu hlavních momentů vývoje judikatury Soudního dvora a Tribunálu. Analýzu doplňují a dokreslují statistické údaje každého ze soudů, jimž předchází jejich stručná prezentace.

Využívám této příležitosti, abych vřele poděkoval svým kolegům i všem zaměstnancům orgánu za skvělou práci, kterou v průběhu tohoto roku odvedli.

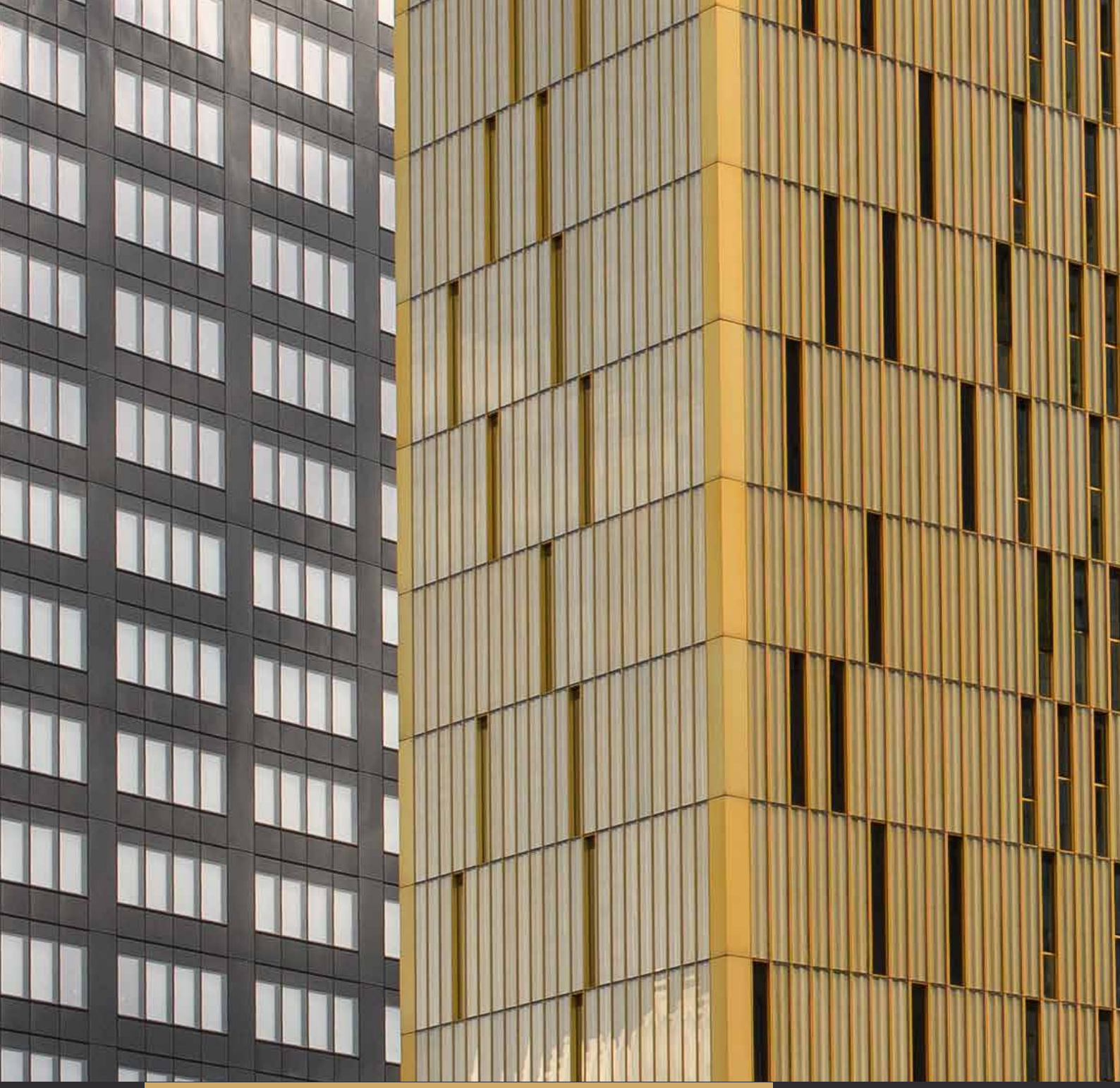

KAPITOLA I
SOUDNÍ DVŮR

A| VÝVOJ A ČINNOST SOUDNÍHO DVORA V ROCE 2018

předseda **Koen Lenaerts**

V této první kapitole je stručnou formou prezentována činnost Soudního dvora za rok 2018. Tato část (A) obsahuje přehled vývoje soudu za uplynulý rok a jeho soudní činnosti. Ve druhé části (B) jsou jako každý rok prezentovány hlavní směry vývoje judikatury podle oblastí. Ve třetí a čtvrté části jsou podrobně uvedeny činnost soudní kanceláře za příslušné období (C) a statistiky za uplynulý soudní rok (D) a v páté části je popsáno složení Soudního dvora v témže roce (E).

1.1. V roce 2018 došlo k částečné obnově složení Soudního dvora. Na slavnostním zasedání, které se u této příležitosti konalo dne 8. října 2018, byl vzdán hold Antoniu Tizzanovi (generální advokát v letech 2000 až 2006; soudce Soudního dvora od roku 2006; předseda senátu složeného z pěti soudců v letech 2009 až 2015 a místopředseda Soudního dvora v období od října 2015 do října 2018), Josému Luís da Cruz Vilaçovi (generální advokát v letech 1986 až 1988; soudce a předseda Tribunálu v letech 1989 až 1995; soudce Soudního dvora v letech 2012 až 2018 a předseda senátu složeného z pěti soudců v období od října 2015 do října 2018), Melchioru Watheletovi (soudce Soudního dvora v letech 1995 až 2003 a generální advokát v letech 2012 až 2018, vykonávající funkci prvního generálního advokáta v období od října 2014 do října 2018), jakož i Anthonymu Borg Barthetovi (soudce Soudního dvora v letech 2004 až 2018), Paolu Mengozzimu (soudce Tribunálu v letech 1998 až 2006 a generální advokát Soudního dvora v letech 2006 až 2018) a Egidijusu Jarašiūnasovi (soudce Soudního dvora v letech 2010 až 2018).

Při téže příležitosti nastoupilo do funkce šest nových členů, a sice soudci Peter George Xuereb (Malta), Nuno José Cardoso da Silva Piçarra (Portugalsko), Lucia Serena Rossi (Itálie) a Irmantas Jarukaitis (Litva), a generální advokáti Gerard Hogan (Irsko) a Giovanni Pitruzzella (Itálie).

1.2. Co se týče institucionálního fungování, nedošlo v průběhu roku 2018 k žádnému vývoji v provádění reformy soudní struktury Unie vyplývající z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2015/2422 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění Protokol č. 3 o statutu Soudního dvora Evropské unie (Úř. věst. 2015, L 341, s. 14), jež má vést ke zdvojnásobení počtu soudců Tribunálu do září roku 2019.

2. Z hlediska statistik – aniž jsou dotčeny podrobnější komentáře obsažené v části C této kapitoly Výroční zprávy – vyplývají ze statistických údajů vztahujících se k uplynulému roku tři zásadní tendence.

První tendence se týká počtu věcí předložených Soudnímu dvoru, který nadále vzrůstá. S 849 novými věcmi zaznamenal totiž Soudní dvůr historicky nejvyšší počet věcí. Stejně jako v roce 2017 představují převážnou část těchto věcí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce (568 nových žádostí, tj. více než dvě třetiny všech věcí předložených Soudnímu dvoru v roce 2018), avšak i žaloby pro nesplnění povinnosti státem a kasační opravné prostředky zaznamenaly výrazný nárůst, neboť představovaly 57 a 199 nových věcí.

Druhý význačný aspekt těchto statistik se týká vysokého počtu věcí ukončených Soudním dvorem v uplynulém roce – 760 věcí, což je počet, který dosud nikdy nebyl dosažen – a zejména počtu věcí ukončených velkým senátem Soudního dvora (80 věcí). Tyto číselné údaje svědčí o rozsahu práce odvedené Soudním dvorem a zároveň o důležitosti věcí, které jsou mu předkládány.

Konečně je třeba podotknout, že navzdory nárůstu počtu věcí zůstala průměrná doba vyřizování věcí v roce 2018 na velmi uspokojivé úrovni. Průměrná doba vyřizování žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce totiž činila 16 měsíců, zatímco doba vyřizování přímých žalob činila 18,8 měsíce a kasačních opravných prostředků

13,4 měsíce. Navzdory jejich vysokému počtu (12) mohly být v uplynulém roce věci projednávané v naléhavém řízení o předběžné otázce rovněž vyřízeny v průměrné lhůtě 3,1 měsíce, což odpovídá cíli, který si Soudní dvůr vytyčil při zavedení tohoto odchylného řízení v roce 2008.

B| JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA V ROCE 2018

I. Vystoupení členského státu z Evropské unie

V návaznosti na rozhodnutí Spojeného království vystoupit z Evropské unie Soudní dvůr rozhodoval o dvou žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce týkajících se oznámení záměru vystoupit učiněného tímto členským státem.

Zaprvé v rozsudku ***Wightman a další*** (C-621/18, EU:C:2018:999) ze dne 10. prosince 2018 plénum Soudního dvora v rámci zrychleného řízení[1] rozhodlo, že *článek 50 SEU členskému státu umožňuje, aby jednostranně odvolal oznámení o záměru vystoupit z Unie.* Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložil první senát odvolacího kolegia Vrchního soudu pro Skotsko v souvislosti s návrhem na soudní přezkum („judicial review"), který podali někteří členové Parlamentu Spojeného království, Skotského parlamentu a Evropského parlamentu, aby zjistili, zda a jak lze odvolat oznámení podle článku 50 SEU před uplynutím lhůty dvou let stanovené v odstavci 3 tohoto ustanovení s tím důsledkem, že v případě odvolání by Spojené království setrvalo v Unii.

Soudní dvůr v odpověď na argumenty nepřípustnosti vznesené vládou Spojeného království a Komisí poukázal na to, že otázka výkladu, kterou mu položil předkládající soud, je relevantní a není hypotetická, protože právě tato otázka je předmětem sporu projednávaného před tímto soudem. Dále okolnost, že návrh v původním řízení má deklaratorní povahu, nebrání tomu, aby Soudní dvůr rozhodl o předběžné otázce, je-li podání takového návrhu umožněno vnitrostátním právem a odpovídá-li tato otázka objektivní potřebě rozhodnout ve sporu, který byl předkládajícímu soudu řádně předložen.

V souvislosti s výkladem článku 50 SEU Soudní dvůr předně konstatoval, že tento článek odvolání záměru vystoupit výslovně neupravuje. Dále uvedl, že zmíněným článkem je sledován dvojí cíl. V prvé řadě je v něm zakotveno svrchované právo členského státu vystoupit z Unie, přičemž takové rozhodnutí nevyžaduje dohodu s ostatními členskými státy ani s orgány. Ve druhé řadě článek 50 SEU zavádí postup umožňující hladký průběh takového vystoupení. Skutečnost, že právo na vystoupení je svrchovaným právem, podporuje tezi, že dotyčný členský stát má právo odvolat oznámení svého záměru vystoupit z Unie kdykoliv před vstupem dohody o vystoupení uzavřené mezi Unií a tímto členským státem v platnost, nebo nedojde-li k tomu, před uplynutím lhůty dvou let podle čl. 50 odst. 3 SEU, která může být případně prodloužena. O vystoupení lze tudíž rozhodnout jednostranně v souladu s ústavními předpisy dotyčného členského státu. Je projevem svrchovaného rozhodnutí zachovat si postavení členského státu Unie, přičemž v důsledku zmíněného oznámení členský stát toto postavení nepozbyl ani toto postavení nebylo změněno. Pokud jde konečně o kontext článku 50 SEU, Soudní dvůr zdůraznil, že nutit k vystoupení členský stát, který se poté, co v souladu se svými ústavními předpisy a demokratickým postupem oznámil svůj záměr vystoupit z Unie, rozhodne v průběhu tohoto postupu oznámení tohoto záměru odvolat, by bylo v rozporu s cílem Smluv spočívajícím ve vytváření stále užšího svazku mezi národy Evropy. Pokud by totiž mělo právo na odvolání podléhat jednomyslnému schválení Evropskou radou, jednostranné svrchované právo by se změnilo v podmíněné právo, které by bylo v rozporu se zásadou, podle které nemůže být členský stát nucen vystoupit z Unie proti své vůli.

Soudní dvůr ještě upřesnil, že odvolání oznámení záměru vystoupit musí být písemně zasláno Evropské radě a musí být jednoznačné a bezpodmínečné v tom smyslu, že jeho předmětem bude potvrzení členství dotyčného členského státu v Unii za nezměněných podmínek co do jeho postavení coby členského státu, přičemž uvedeným odvoláním se ukončuje postup vystupování.

1| Usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 19. října 2018, ***Wightman a další*** (C-621/18, EU:C:2018:851).

Zadruhé je třeba poukázat na rozsudek ***RO*** (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733), který dne 19. září 2018 vydal první senát v rámci naléhavého řízení o předběžné otázce. Soudní dvůr v tomto rozsudku rozhodl, že *pouhé oznámení členského státu o jeho záměru vystoupit z Unie není výjimečnou okolností, jež by mohla odůvodnit odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu vydaného tímto členským státem na základě rámcového rozhodnutí 2002/584*[2]. Spor v původním řízení se týkal řízení o výkonu dvou zatýkacích rozkazů vydaných soudy Spojeného království, které probíhalo před irskými orgány. RO nesouhlasil se svým předáním orgánům Spojeného království zejména proto, že po vystoupení tohoto státu z Evropské unie (dále jen „Brexit") by se již nemohl dovolávat práv, která mu plynou z rámcového rozhodnutí 2002/584, ani žádat, aby Soudní dvůr zkoumal soulad provádění těchto práv Spojeným královstvím s unijním právem. Pochybnosti předkládajícího soudu v tomto ohledu vycházely ze zjištění, že *RO* hrozí, že ho britské orgány vezmou do vazby po Brexitu, jakož i z nejistoty ohledně dohod, které by mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím mohly vstoupit v platnost po tomto vystoupení.

Soudní dvůr připomněl, že výkon evropského zatýkacího rozkazu je pravidlem a odmítnutí jeho výkonu je výjimkou, která musí být vykládána restriktivně, a poté uvedl, že oznámení členského státu o záměru vystoupit z Unie na základě článku 50 SEU nemá za následek, že by se v tomto členském státě přestalo používat unijní právo. Ustanovení rámcového rozhodnutí i zásady vzájemné důvěry a vzájemného uznávání, na nichž toto rámcové rozhodnutí spočívá, tedy v tomto členském státě zůstávají v plném rozsahu v platnosti až do jeho skutečného vystoupení z Unie. Je-li na Evropské radě, aby pro účely pozastavení používání mechanismu evropského zatýkacího rozkazu konstatovala, že ve vystavujícím členském státě byly porušeny zásady stanovené v článku 2 SEU, Soudní dvůr dovodil, že takové odmítnutí výkonu by se rovnalo jednostrannému pozastavení uplatňování ustanovení rámcového rozhodnutí ze strany členského státu.

Soudní dvůr nicméně uvedl, že vykonávající justiční orgán je i nadále povinen na základě konkrétního a přesného posouzení projednávaného případu posoudit, zda existují závažné a prokazatelné důvody se domnívat, že osobě, na niž byl vydán zatýkací rozkaz, bude po vystoupení vystavujícího členského státu z Unie hrozit, že bude zbavena základních práv a dalších práv, která jí v podstatě plynou z rámcového rozhodnutí. Je ovšem třeba, aby tento orgán mohl mít za to, že vystavující členský stát uplatní po svém vystoupení z Unie vůči osobě, která má být předána, obsah práv vycházejících z rámcového rozhodnutí a použitelných na období po předání. Taková domněnka je přípustná, jestliže vnitrostátní právo vystavujícího členského státu v zásadě zakotvuje obsah těchto práv, zejména z důvodu zachování účasti uvedeného členského státu na mezinárodních úmluvách i po jeho vystoupení z Unie. Soudní dvůr v daném případě poznamenal, že Spojené království je stranou Evropské úmluvy o vydávání ze dne 13. prosince 1957, a do svého vnitrostátního práva tudíž zapracovalo práva a povinnosti, které odpovídají právům a povinnostem plynoucím z článků 27 a 28 uvedeného rámcového rozhodnutí. Spojené království je kromě toho stranou Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP"), a Brexit tudíž nebude mít žádný dopad na povinnost ctít její článek 3, v němž je zakotven zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu a který odpovídá článku 4 Listiny základních práv Unie (dále jen „Listina"). Rozhodnutí Spojeného království vystoupit z Unie tedy nemůže odůvodnit odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu vydaného justičním orgánem tohoto členského státu z důvodu, že by předávané osobě mohlo hrozit nebezpečí nelidského nebo ponižujícího zacházení ve smyslu těchto ustanovení.

2| Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34).

II. Základní práva

V průběhu roku 2018 se Soudní dvůr zabýval problematikou základních práv v unijním právním řádu v řadě případů. V této zprávě je uvedeno několik rozhodnutí přijatých v této oblasti[3]. V této rubrice jsou prezentována některá rozhodnutí, v nichž jsou podána významná upřesnění týkající se možnosti dovolávat se Listiny ve sporech mezi jednotlivci, řízení o údajném porušení základních práv zakotvených v Listině a rozsahu některých práv a zásad zakotvených v Listině.

1. Možnost dovolávat se Listiny základních práv Evropské unie ve sporech mezi jednotlivci

V rozsudcích ***Egenberger*** (C-414/16, EU:C:2018:257) ze dne 17. dubna 2018 a ***IR*** (C-68/17, EU:C:2018:696) ze dne 11. září 2018 se velký senát Soudního dvora zabýval mimo jiné *soudní ochranou, která pro jednotlivce vyplývá z článků 21 a 47 Listiny za situace, kdy církev nebo zařízení podléhající církvi uplatňují v pracovních vztazích podmínky církevní povahy.*

Věc v původním řízení, v níž byl vydán rozsudek ***Egenberger*** (C-414/16, EU:C:2018:257), se týkala zamítnutí žádosti osoby bez vyznání o pracovní pozici u Evangelické služby pro činnosti diakonie a rozvoj, což je agentura německé evangelické církve založená podle soukromého práva. Podle nabídky zaměstnání měli být uchazeči členy evangelické církve nebo církve náležející do pracovního společenství křesťanských církví v Německu. Žalobkyně se domnívala, že se v důsledku toho, že nebyla pozvána na pracovní pohovor, stala obětí diskriminace na základě náboženského vyznání, a tak podala proti Evangelické službě k německým soudům žalobu, kterou se domáhala odškodnění.

Soudní dvůr poskytl prvky výkladu směrnice 2000/78[4] užitečné pro rozhodnutí sporu v původním řízení[5] a upřesnil, že pokud není možné vyložit vnitrostátní právo v souladu s touto směrnicí, je předkládající soud povinen zajistit v rámci svých pravomocí soudní ochranu vyplývající pro jednotlivce z článků 21 a 47 Listiny a plný účinek těchto článků, přičemž v případě potřeby upustí od uplatnění jakéhokoli odporujícího vnitrostátního ustanovení, nehledě na to, že spor v původním řízení probíhá mezi dvěma jednotlivci. Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že jak článek 21 Listiny, ve kterém je zakotven zákaz jakékoli diskriminace na základě náboženského

3| Zmíněny jsou tyto rozsudky: rozsudek ze dne 19. září 2018, ***RO*** (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733), prezentovaný v rubrice I „Vystoupení členského státu z Evropské unie"; rozsudek ze dne 13. listopadu 2018, ***Raugevicius*** (C-247/17, EU:C:2018:898), prezentovaný v rubrice III „Občanství unie"; rozsudky ze dne 24. dubna 2018, ***MP (Podpůrná ochrana oběti dřívějšího mučení)*** (C-353/16, EU:C:2018:276); ze dne 25. ledna 2018, ***F*** (C-473/16, EU:C:2018:36) a ze dne 4. října 2018, ***Ahmedbekova*** (C-652/16, EU:C:2018:801), prezentované v rubrice VIII „Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví"; rozsudky ze dne 19. září 2018, ***C. E. a N. E.*** (C-325/18 PPU a C-375/18 PPU, EU:C:2018:739) a ze dne 17. října 2018, ***UD*** (C-393/18 PPU, EU:C:2018:835), prezentované v rubrice „Justiční spolupráce v občanských věcech"; rozsudky ze dne 25. července 2018, ***Minister for Justice and Equality (Nedostatky justičního systému)*** (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), ***Generalstaatsanwaltschaft (Vězeňské podmínky v Maďarsku)*** (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589), a ze dne 5. června 2018, ***Kolev a další*** (C-612/15, EU:C:2018:392), prezentované v rubrice X „Justiční spolupráce v trestních věcech"; rozsudky ze dne 26. dubna 2018, ***Donnellan*** (C-34/17, EU:C:2018:282), a ze dne 2. října 2018, ***Ministerio Fiscal*** (C-207/16, EU:C:2018:788), prezentované v rubrice XIV „Sbližování právních předpisů"; rozsudky ze dne 4. října 2018, ***Hein*** (C-385/17, EU:C:2018:1018), a ze dne 13. prosince 2018, ***Dicu*** (C-12/17, EU:C:2018:799), prezentované v rubrice XVI „Sociální politika", a rozsudek ze dne 31. května 2018, ***Sziber*** (C-483/16, EU:C:2018:367), prezentovaný v rubrice XVII „Ochrana spotřebitele".

4| Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. 2000, L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79).

5| V tomto ohledu viz prezentaci tohoto rozsudku v rubrice XVI.1 „Rovné zacházení v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení" této výroční zprávy.

vyznání nebo víry, tak článek 47 Listiny, který se týká práva na účinnou soudní ochranu, samy o sobě stačí k tomu, aby bylo jednotlivcům přiznáno právo uplatnitelné jako takové v jejich sporu v oblasti, na kterou se vztahuje unijní právo, a nemusí být upřesněny ustanoveními unijního práva nebo vnitrostátního práva. Tento závěr podle Soudního dvora není zpochybněn okolností, že soud může být ve sporu mezi jednotlivci povolán k nalezení rovnováhy mezi konkurujícími si základními právy, která účastníci tohoto sporu vyvozují z ustanovení Smlouvy o fungování Unie nebo Listiny, a že bude rovněž povinen zajistit v rámci přezkumu, který musí uskutečnit, dodržení zásady proporcionality. Taková povinnost vytvoření rovnováhy mezi různými dotčenými zájmy totiž nemá na možnost uplatnit dotčená práva v takovém sporu vliv. Dále pokud má vnitrostátní soud zajistit dodržování článků 21 a 47 Listiny, přičemž musí případně vyvážit více dotčených zájmů, jako je respektování právního postavení církví zakotvené v článku 17 SFEU, podle Soudního dvora mu přísluší zohlednit zejména rovnováhu stanovenou mezi těmito zájmy unijním normotvůrcem ve směrnici 2000/78, s cílem určit povinnosti vyplývající z Listiny za okolností daného případu.

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek *IR* (C-68/17), se jednalo o právo organizace, jejíž etika je založena na náboženském vyznání nebo víře, vyžadovat od svých zaměstnanců, aby jednali v dobré víře a s věrností této etice. Věc v původním řízení se konkrétně týkala propuštění primáře, jenž byl katolického vyznání, německou katolickou nemocnicí z důvodu, že uzavřel druhý, občanský sňatek po rozvodu se svou první manželkou, s níž byl oddán podle katolického ritu. Pracovní smlouva, kterou dotyčný primář uzavřel s katolickou nemocnicí, v tomto ohledu odkazovala na kanonické právo, podle kterého je takové uzavření dalšího manželství závažným porušením povinností věrnosti primáře vůči etice nemocnice, pro kterou pracoval, a odůvodňuje jeho propuštění.

V návaznosti na svoji judikaturu ve věci *Egenberger* Soudní dvůr nejprve poskytl všechny prvky výkladu směrnice 2000/78 užitečné pro rozhodnutí sporu v původním řízení[6]. Dále připomněl, že vnitrostátní soud, který rozhoduje o sporu mezi dvěma soukromými subjekty, je povinen, pokud není možné, aby vyložil použitelné vnitrostátní právo v souladu se směrnicí 2000/78, zajistit v rámci svých pravomocí soudní ochranu, která pro jednotlivce vyplývá z obecných zásad unijního práva, jako je zásada zákazu diskriminace na základě náboženského vyznání nebo víry, jež je zakotvena v článku 21 Listiny, a zaručit plný účinek práv z nich vyplývajících tím, že případně upustí od uplatnění jakéhokoli odporujícího vnitrostátního ustanovení.

Obdobný přístup zaujal velký senát Soudního dvora v rozsudcích ***Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften*** (C-684/16, EU:C:2018:874) a ***Kreuziger*** (C-619/16, EU:C:2018:872), které byly vyhlášeny dne 6. listopadu 2018. V těchto dvou rozsudcích Soudní dvůr *rozhodl, že vnitrostátní právní předpisy, podle kterých nárok pracovníka na placenou dovolenou za kalendářní rok nevyčerpanou před uplynutím referenčního období (věc C-619/16) nebo před ukončením pracovního poměru (věc C-684/16) zaniká automaticky a bez jakékoli finanční náhrady, pokud daný pracovník o uplatnění svého nároku na dovolenou včas nepožádal, jsou neslučitelné s článkem 7 směrnice 2003/88*[7] *a s čl. 31 odst. 2 Listiny*. Ve věcech v původních řízeních byly na základě uvedených vnitrostátních právních předpisů zamítnuty žádosti pracovníků o vyplacení finanční náhrady za dny placené dovolené nevyčerpané před ukončením jejich pracovních poměrů[8].

6| V tomto ohledu viz prezentaci tohoto rozsudku v rubrice XVI.1 „Rovné zacházení v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení“ této výroční zprávy.

7| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. 2003, L 299, s. 9; Zvl. vyd. 05/04, s. 381).

8| V tomto ohledu viz prezentaci těchto rozsudků, jakož i rozsudků ***Dicu*** (C-12/17, EU:C:2018:799) a ***Hein*** (C-385/17, EU:C:2018:1018), v rubrice XVI.5 „Nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok“ této výroční zprávy.

Pokud jde o provedení nároku pracovníků na finanční náhradu za dovolenou za kalendářní rok nevyčerpanou před ukončením jejich pracovních poměrů, který vyplývá z čl. 7 odst. 2 směrnice 2003/88, Soudní dvůr rozhodl, že toto ustanovení splňuje kritéria bezpodmínečnosti a dostatečné přesnosti, a tedy podmínky požadované k tomu, aby mělo přímý účinek. Vzhledem k tomu, že se ve věci Kreuziger jednalo o spor mezi pracovníkem a jeho bývalým zaměstnavatelem, který měl postavení orgánu veřejné moci, předkládající soud byl povinen upustit od použití vnitrostátních právních předpisů nebo praxe, které mohly bránit získání finanční náhrady podle uvedeného ustanovení, pokud bylo zjištěno, že pracovník splňuje požadavky stanovené tímto ustanovením[9].

Ve věci *Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften*, v níž se naproti tomu jednalo o spor pracovníka a jeho bývalého zaměstnavatele, který měl postavení jednotlivce, Soudní dvůr připomněl, že i jasné, přesné a bezpodmínečné ustanovení směrnice, která má přiznat práva nebo uložit povinnosti jednotlivcům, nemůže být jako takové uplatňováno v rámci sporu probíhajícího výlučně mezi jednotlivci. Soudní dvůr však uvedl, že vzhledem k tomu, že právo každého pracovníka na placenou dovolenou za kalendářní rok zakotvené v čl. 31 odst. 2 Listiny existuje jako právo kogentní a bezpodmínečné, přičemž k jeho bezpodmínečnosti není třeba, aby bylo konkretizováno v ustanoveních unijního či vnitrostátního práva, která pouze upřesňují konkrétní délku placené dovolené za kalendářní rok a případně určité podmínky pro její čerpání, uvedený čl. 31 odst. 2 Listiny sám o sobě zakládá pracovníkům právo uplatnitelné jako takové ve sporu proti jejich zaměstnavateli v situaci, na kterou se vztahuje unijní právo, a tudíž i Listina. Vzhledem k tomu, že se o takovou situaci jednalo i ve věci v původním řízení, Soudní dvůr dospěl k závěru, že pokud předkládající soud nemůže vyložit dotčenou vnitrostátní právní úpravu tak, aby byla v souladu s článkem 7 směrnice 2003/88 a čl. 31 odst. 2 Listiny, musí v rámci svých pravomocí zajistit právní ochranu poskytnutou posledně uvedeným ustanovením a zajistit její plný účinek tak, že uvedenou vnitrostátní právní úpravu případně neuplatní.

Velký senát Soudního dvora dospěl ke stejnému závěru v rozsudku ***Bauer a Willmeroth*** (C-569/16 a C-570/16, EU:C:2018:871) ze dne 6. listopadu 2018, který se opět týkal *nároku pracovníků na placenou dovolenou za kalendářní rok, zaručeného článkem 7 směrnice 2003/88 a čl. 31 odst. 2 Listiny, tentokrát ovšem v souvislosti s možností přechodu finanční náhrady za nevyčerpanou dovolenou na dědice zemřelého pracovníka v rámci dědictví.* Dva němečtí zaměstnavatelé – jeden měl postavení orgánu veřejné správy a druhý měl postavení jednotlivce – v daném případě odmítli chotím svých zemřelých zaměstnanců vyplatit finanční náhradu za placenou dovolenou za kalendářní rok, kterou jejich manželé nevyčerpali do data úmrtí. Předkládající soud si v těchto souvislostech kladl otázku, zda s ohledem na judikaturu Soudního dvora[10], podle které smrtí pracovníka nezaniká jeho nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok, tomu tak je i v případě, kdy vnitrostátní právo vylučuje, aby taková finanční náhrada byla součástí pozůstalosti.

Soudní dvůr zaprvé potvrdil, že nejen z čl. 7 odst. 2 směrnice 2003/88, ale rovněž z čl. 31 odst. 2 Listiny vyplývá, že s cílem zabránit tomu, aby základní právo na placenou dovolenou za kalendářní rok nabyté tímto pracovníkem včetně jeho majetkové složky se zpětnou účinností zaniklo, může právo dotčené osoby na finanční náhradu za nevyčerpanou dovolenou přejít na její dědice v rámci dědictví.

Soudní dvůr zadruhé rozhodl, že v případě, že vnitrostátní právo takovou možnost vylučuje, a jeví se tedy jako neslučitelné s unijním právem, se dědici mohou přímo dovolávat unijního práva, a to jak vůči veřejnoprávnímu, tak soukromému zaměstnavateli. V souvislosti s posledně uvedenou situací Soudní dvůr připomněl, že v případě nemožnosti vykládat relevantní vnitrostátní právní úpravu tak, aby byla v souladu s článkem 7

9| Pokud jde o judikaturu týkající se možnosti jednotlivců dovolávat se ustanovení neprovedené nebo nesprávně provedené směrnice a rozsahu povinnosti vnitrostátních soudů, jež mají uplatňovat ustanovení unijního práva, zajistit plný účinek těchto ustanovení tak, že podle potřeby upustí od použití jakéhokoli odporujícího vnitrostátního ustanovení, viz rubriku V „Unijní a vnitrostátní právo".

10| Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. června 2014, ***Bollacke*** (C-118/13, EU:C:2014:1755).

směrnice 2003/88 a čl. 31 odst. 2 Listiny, je vnitrostátní soud, jenž projednává spor mezi dědicem zemřelého pracovníka a bývalým zaměstnavatelem tohoto pracovníka, povinen v rámci svých pravomocí zajistit právní ochranu poskytnutou čl. 31 odst. 2 Listiny a její plný účinek tak, že tuto vnitrostátní právní úpravu případně neaplikuje.

Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že povinnost zajistit, aby zaměstnavatel zemřelého pracovníka dědici tohoto pracovníka vyplatil finanční náhradu za placenou dovolenou za kalendářní rok, na niž uvedenému pracovníkovi vznikl nárok a kterou do data svého úmrtí nevyčerpal, má vnitrostátní soud na základě článku 7 směrnice 2003/88 a čl. 31 odst. 2 Listiny, pokud se jedná o spor mezi takovým dědicem a zaměstnavatelem v postavení orgánu veřejné správy, a na základě druhého z těchto ustanovení, pokud se jedná o spor mezi dědicem a zaměstnavatelem v postavení jednotlivce.

2. Řízení o údajném porušení základních práv zakotvených v Listině

V rozsudku ***XC a další*** (C-234/17, EU:C:2018:853) vydaném dne 24. října 2018 se velký senát Soudního dvora zabýval *uplatněním vnitrostátních procesních pravidel stanovených pro případ porušení základních práv zakotvených v EÚLP za situace, kdy dojde k porušení práv zakotvených v Listině.* Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena v rámci řízení o právní pomoci v trestních věcech zahájeného u rakouských justičních orgánů na žádost Státního zastupitelství švýcarského kantonu St. Gallen o výslech tří osob, které byly ve Švýcarsku podezřelé ze spáchání trestného činu daňového podvodu ve smyslu švýcarského zákona o dani z přidané hodnoty a dalších trestných činů. Navrhovatelé provedení výslechů napadli, přičemž tvrdili, že v Německu a Lichtenštejnsku bylo ukončeno několik trestních řízení týkajících se týchž trestných činů. Rakouský soud, který ve věci rozhodoval v posledním stupni, dospěl k závěru, že nejsou dány skutečnosti, z nichž by bylo možné usuzovat na porušení zásady *non bis in idem*, jak je uznána v článku 50 Listiny a v Úmluvě k provedení Schengenské dohody (ÚPSD)[11]. Navrhovatelé tedy podali u Nejvyššího soudu návrh na obnovu trestního řízení s poukazem na to, že vyhovění předmětným žádostem o právní pomoc je v rozporu s některými jejich základními právy zakotvenými nejen v EÚLP, ale také v ÚPSD a Listině. Vzhledem k tomu, že obnova trestního řízení je v rakouském právu možná pouze v případě porušení práv zaručených EÚLP, které konstatoval Evropský soud pro lidská práva (ESLP) nebo Nejvyšší soud, předkládající soud si kladl otázku, zda musí být obnova trestního řízení nařízena také v případě porušení základních práv zakotvených unijním právem.

Soudní dvůr předně připomněl, že při neexistenci unijní právní úpravy v dané oblasti spadají podmínky naplňování zásady překážky věci pravomocně rozsouzené na základě zásady procesní autonomie vnitrostátních právních řádů členských států do působnosti těchto právních řádů, přičemž je však třeba dodržet zásady rovnocennosti a efektivity.

Co se týče zásady rovnocennosti, Soudní dvůr konstatoval, že rozdíly mezi obnovou řízení podle rakouského zákona a řízením k zajištění ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, jsou takové, že tato řízení nelze považovat za obdobná. Soudní dvůr v tomto ohledu poznamenal, že obnova trestního řízení podle rakouského zákona má opodstatnění v samé povaze EÚLP a že byla zavedena právě s cílem zohlednit skutečnost, že ESLP se podle čl. 35 odst. 1 EÚLP může věcí zabývat až po vyčerpání všech vnitrostátních opravných prostředků, a tedy poté, co soud rozhodující v posledním stupni vydal rozhodnutí zakládající překážku věci rozsouzené. V rámci unijního práva naproti tomu přísluší jak Soudnímu dvoru, tak vnitrostátním

11| Úmluva k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, která byla podepsána v Schengenu dne 19. června 1990 (Úř. věst. 2000, L 239, s. 19; Zvl. vyd. 19/02, s. 9).

soudům, aby zaručily plné uplatňování unijního práva a soudní ochranu práv, která pro jednotlivce z tohoto práva vyplývají, přičemž soudy mají povinnost zajistit jeho plný účinek. Stěžejním bodem tohoto soudního systému je kromě toho řízení o předběžné otázce upravené v článku 267 SFEU, který vnitrostátním soudům rozhodujícím v posledním stupni ukládá předložit věc Soudnímu dvoru, pokud je mu položena otázka týkající se výkladu unijního práva. Tento ústavněprávní rámec zaručuje každému možnost domoci se účinné ochrany práv, která mu přiznává právní řád Unie, ještě před tím, než bude vydáno vnitrostátní rozhodnutí zakládající překážku věci rozsouzené.

Co se týče zásady efektivity, Soudní dvůr s ohledem na soudní spis, který mu byl předložen, uvedl, že navrhovatelé podle rakouského práva měli možnost u vnitrostátních soudů namítat porušení svých práv plynoucích z článku 50 Listiny a článku 54 ÚPSD a tyto soudy se těmito výtkami zabývaly. Efektivita unijního práva byla za těchto podmínek podle všeho zaručena, aniž bylo nutné, aby byla obnova řízení stanovená rakouským zákonem vztažena i na toto právo.

Na závěr lze uvést, že zejména s ohledem na rozdíly mezi dotčenými vnitrostátními trestněprávními normami a řízením k zajištění ochrany práv zaručených unijním právním řádem a především Listinou Soudní dvůr rozhodl, že unijní právo vnitrostátnímu soudu neukládá povinnost vztáhnout vnitrostátní opravný prostředek, který umožňuje domoci se obnovy trestního řízení ukončeného vnitrostátním rozhodnutím zakládajícím překážku věci rozsouzené výlučně v případě porušení EÚLP nebo některého z jejích protokolů, i na případy porušení unijního práva, zejména na zásahy do základního práva zaručeného článkem 50 Listiny a článkem 54 ÚPSD.

3. Zásady a základní práva zakotvené v Listině

V následujících osmi rozsudcích se Soudní dvůr zabýval obsahem a rozsahem různých zásad a práv zakotvených v Listině, jako je právo na respektování soukromého a rodinného života, svoboda náboženského vyznání, právo na spravedlivý proces a zásada *ne bis in idem*[12].

3.1. Právo na respektování soukromého a rodinného života

V rozsudku ***Coman a další*** (C-673/16, EU:C:2018:385) vyhlášeném dne 5. června 2018 velký senát Soudního dvora podal upřesnění k *právu na respektování soukromého a rodinného života, jak jej přiznává Listina, a k odvozenému právu pobytu, jehož se na základě článku 21 SFEU může dovolávat státní příslušník třetí země coby choť občana Unie v případech, kdy jsou manželé stejného pohlaví.* Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týkala rumunského státního příslušníka a amerického státního příslušníka, kteří v roce 2010 v Bruselu uzavřeli manželství. V roce 2012 požádali rumunské orgány, aby americký státní příslušník coby rodinný příslušník rumunského státního příslušníka mohl legálně pobývat v Rumunsku po dobu delší než tři měsíce. Tato žádost se opírala o směrnici 2004/38[13], která manžela nebo manželku občana Unie, již využili svobody pohybu, opravňuje k tomu, aby manžela/manželku doprovázel(a) do členského státu, ve kterém tento manžel nebo

12| Soudní dvůr se kromě toho několikrát zabýval zásadou zákazu diskriminace, jak ji vymezuje směrnice 2000/78 a směrnice 79/7. Tato judikatura je prezentována v rubrice XVI.1 „Rovné zacházení v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení“.

13| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46).

manželka pobývá. Rumunské orgány je informovaly, že americkému státnímu příslušníkovi svědčí jen právo pobytu po dobu tří měsíců, protože v Rumunsku nemůže být považován za „manžela nebo manželku“ občana Unie, neboť tento členský stát neuznává manželství mezi osobami stejného pohlaví. V návaznosti na námitku protiústavnosti, kterou vznesl pár tvořený těmito osobami stejného pohlaví před Ústavním soudem Rumunska, se tento soud Soudního dvora dotázal, zda se na dotyčného amerického státního příslušníka vztahuje pojem „manžel nebo manželka“ občana Unie, jenž využil svobody pohybu, a zda mu tudíž musí být v Rumunsku uděleno právo trvalého pobytu.

Soudní dvůr v tomto ohledu předně uvedl, že tento pojem ve smyslu směrnice 2004/38 je z hlediska genderu neutrální, takže může zahrnovat i manžela nebo manželku občana Unie stejného pohlaví.

Dále zdůraznil, že povinností členského státu uznat manželství mezi osobami stejného pohlaví uzavřené v jiném členském státě podle práva tohoto jiného členského státu výhradně pro účely přiznání odvozeného práva pobytu státnímu příslušníkovi třetího státu není v prvně uvedeném členském státě institut manželství, který je definován vnitrostátním právem a spadá do pravomoci členských států, dotčen. Z této povinnosti totiž pro daný členský stát neplyne nutnost upravit ve vnitrostátním právu institut manželství mezi osobami stejného pohlaví, ale tato povinnost je omezena na povinnost uznávat taková manželství uzavřená v jiném členském státě podle práva tohoto jiného členského státu, a to výhradně pro účely výkonu práv, která tyto osoby dovozují z unijního práva. Povinnost uznávat, jež platí výhradně pro účely přiznání odvozeného práva pobytu státnímu příslušníkovi třetího státu, tak nenarušuje národní identitu ani neohrožuje veřejný pořádek dotyčného členského státu.

Nakonec Soudní dvůr zdůraznil, že v souvislosti s pojmem „manžel nebo manželka“ ve smyslu směrnice 2004/38 je zásadní právo na respektování soukromého a rodinného života, zaručené článkem 7 Listiny. Toto právo má stejný smysl a stejný rozsah jako právo zaručené článkem 8 EÚLP. Podle judikatury ESLP přitom platí, že na vztah, který udržuje pár tvořený osobami stejného pohlaví, se může vztahovat pojem „soukromý život“ i pojem „rodinný život“, a to ze stejného titulu jako v případě páru tvořeného osobami opačného pohlaví, který je ve stejné situaci[14].

V situaci, kdy občan Unie využil svobody pohybu tím, že v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 7 odst. 1 směrnice 2004/38/ES vycestoval do jiného členského státu, než jehož má státní příslušnost, a skutečně v něm pobýval a při tomto pobytu rozvinul nebo upevnil rodinný život se státním příslušníkem třetího státu stejného pohlaví, s nímž vstoupil do manželství právoplatně uzavřeného v hostitelském členském státě, tedy musí být čl. 21 odst. 1 SFEU vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby příslušné orgány členského státu, jehož má občan Unie státní příslušnost, odmítly přiznat právo pobytu na území tohoto členského státu uvedenému státnímu příslušníkovi z důvodu, že právo uvedeného členského státu nezakotvuje manželství mezi osobami stejného pohlaví.

3.2. Svoboda náboženského vyznání

V rozsudku ***Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen a další*** (C-426/16, EU:C:2018:335) vydaném dne 29. května 2018 se velký senát Soudního dvora zabýval *platností nařízení č. 1099/2009*[15]*, přičemž prohlásil, že norma, která stanoví, že rituální porážky bez omráčení mohou být prováděny pouze na schválených jatkách, není v rozporu se svobodou náboženského vyznání zakotvenou v článku 10 Listiny.* Ve sporu v původním

14| Rozsudek ESLP ze dne 7. listopadu 2013, ***Vallianatos a další v. Řecko***, CE:ECHR:2013:1107JUD002938109, bod 73; rozsudek ESLP ze dne 14. prosince 2017, ***Orlandi a další v. Itálie***, CE:ECHR:2017:1214JUD002643112, bod 143.

15| Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování (Úř. věst. 2009, L 303, s. 1)

řízení se jednalo o rozhodnutí ministra regionu Flandry pověřeného v oblasti dobrých životních podmínek zvířat z roku 2014, ve kterém oznámil, že již nebude vydávat povolení pro dočasná zařízení, v nichž lze provádět rituální porážky zvířat během svátku oběti, jelikož takové povolení podle něj není v souladu s nařízením č. 1099/2009, podle kterého musí být rituální porážky zvířat bez omráčení prováděny pouze na schválených jatkách, která splňují všechny požadavky plynoucí z unijního práva. Několik muslimských asociací a zastřešujících organizací při mešitách se v roce 2016 obrátilo s žalobou proti regionu Flandry na soud, přičemž konkrétně namítaly, že uvedené nařízení není platné zejména s ohledem na svobodu náboženského vyznání zakotvenou v článku 10 Listiny.

Soudní dvůr v tomto ohledu předně připomněl, že právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání chráněné čl. 10 odst. 1 Listiny zahrnuje mimo jiné svobodu projevovat své náboženské vyznání nebo přesvědčení sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, bohoslužbou, vyučováním, prováděním náboženských úkonů a zachováváním různých obřadů, a že Listina chápe pojem „náboženství" v uvedeném článku široce s tím, že zahrnuje jak *forum internum*, tedy vyznání jako takové, tak *forum externum*, tedy veřejné projevování tohoto vyznání[16]. Z toho vyplývá, že zvláštní metody porážky stanovené náboženským obřadem ve smyslu čl. 4 odst. 4 nařízení č. 1099/2009 spadají do působnosti čl. 10 odst. 1 Listiny a rozdílné teologické názory tuto kvalifikaci samy o sobě nemohou změnit.

Co se týče platnosti nařízení č. 1099/2009, Soud poznamenal, že toto nařízení stanoví pro rituální porážky bez omráčení stejné technické podmínky, které platí v zásadě pro všechny porážky zvířat v rámci Unie bez ohledu na použité metody. Konstatoval, že cílem povinnosti provádět rituální porážky na schválených jatkách je pouze zorganizovat a upravit po technické stránce právo porážet zvířata bez omráčení z náboženských důvodů. Úprava technických požadavků sama o sobě neomezuje výkon práva na svobodu náboženského vyznání během svátku oběti pro praktikující muslimy. Povinnost využít schválená jatka platí obecně a bez rozdílu pro všechny osoby provádějící porážky zvířat bez ohledu na určité náboženské vyznání, a uplatní se tedy bez rozdílu na všechny producenty masa v Unii. Soudní dvůr ještě uvedl, že se unijní normotvůrce snažil nalézt rovnováhu mezi zvláštními metodami porážky předepsanými náboženskými obřady a úpravou obsaženou v nařízení č. 1099/2009 a č. 853/2004[17], pokud jde o ochranu dobrých životních podmínek zvířat při usmrcování a zdraví spotřebitelů masa.

3.3. Právo na spravedlivý proces

Dne 27. února 2018 se velký senát Soudního dvora v rozsudku ***Associação Sindical dos Juízes Portugueses*** (C-64/16, EU:C:2018:117) zabýval *platností snižování platů soudců Účetního dvora v Portugalsku z hlediska zásady nezávislosti soudců.* Za účelem splnění požadavků na odstranění nadměrného rozpočtového deficitu Portugalska a v souvislosti s unijním programem finanční pomoci tomuto členskému státu portugalský zákonodárce dočasně snížil platy značné části portugalské veřejné správy. Odborový svaz portugalských soudců podal proti těmto rozpočtovým opatřením žalobu, jelikož měl za to, že porušují zásadu nezávislosti soudců. Za této situace se předkládající soud dotázal Soudního dvora na slučitelnost uvedených opatření s článkem 19 SEU a s článkem 47 Listiny.

16| V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. března 2017, ***G4S Secure Solutions,*** C-157/15, EU:C:2017:203, -body 27 a 28, a ***Bougnaoui a ADDH***, C-188/15, EU:C:2017:204, body 29 a 30.

17| Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu (Úř. věst. 2004, L 139, s. 55; Zvl. vyd. 03/45, s. 14).

Soudní dvůr nejprve zdůraznil, že článek 19 SEU, který vyjadřuje hodnotu právního státu potvrzenou v článku 2 SEU, pověřuje soudním přezkumem v unijním právním řádu nejen Soudní dvůr, ale i vnitrostátní soudy. V tomto ohledu připomněl, že samotná existence účinného soudního přezkumu sloužícího k zajištění dodržování unijního práva je inherentní existenci právního státu. Každý členský stát tudíž musí zajistit, aby orgány, které jakožto „soudy" ve smyslu vymezeném unijním právem spadají do jeho systému procesních prostředků v oblastech pokrytých unijním právem, splňovaly požadavky na účinnou právní ochranu. Vzhledem k tomu, že se Účetní dvůr může jakožto soud vyjadřovat k otázkám týkajícím se uplatňování nebo výkladu unijního práva, Portugalsko musí zajistit, aby tento orgán splňoval požadavky na účinnou právní ochranu.

Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že k zajištění uvedené právní ochrany je zásadní ochrana nezávislosti takového orgánu, jak potvrzuje čl. 47 druhý pododstavec Listiny, který mezi požadavky plynoucími ze základního práva na účinný přezkum uvádí přístup k „nezávislému" soudu. Záruka nezávislosti totiž platí nejen na unijní úrovni, nýbrž také na úrovni členských států pro vnitrostátní soudy. Tento pojem „nezávislost" zejména předpokládá, že daný orgán vykonává soudní funkce zcela samostatně, není hierarchicky vázán ani podřízen a od nikoho nepřijímá příkazy či pokyny jakéhokoliv původu, čímž je chráněn před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly narušit nezávislost rozhodování jeho členů a ovlivnit jejich rozhodnutí. Podle Soudního dvora přitom platové ohodnocení těchto členů úměrné významu funkcí, které vykonávají, představuje záruku vlastní nezávislosti soudců.

Soudní dvůr nicméně konstatoval, že předmětná opatření na snižování platů se nevztahovala pouze na členy Účetního dvora, a jeví se tedy jako obecná opatření, jejichž cílem je, aby všechny osoby pracující ve vnitrostátní veřejné správě přispěly ke snaze dosáhnout úspor. Tato opatření byla kromě toho dočasná a s konečnou platností byla zrušena ke dni 1. října 2016. Soudní dvůr tudíž rozhodl, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU nebrání uplatnění takových obecných opatření na snižování platů, o jaká se jedná ve věci v původním řízení a která souvisejí s odstraňováním rozpočtového deficitu a unijním programem finanční pomoci.

Rovněž na základě ustanovení čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU a článku 47 Listiny velký senát Soudního dvora usnesením o předběžném opatření vydaným dne 17. prosince 2018 ve věci ***Komise v. Polsko*** (C-619/18 R, EU:C:2018:1021) *Polské republice nařídil, aby okamžitě pozastavila uplatňování vnitrostátních ustanovení týkajících se snížení věku odchodu do důchodu soudců Nejvyššího soudu Polska.* Návrh na předběžná opatření byl předložen v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti[18] podané Evropskou komisí, která se domáhala konstatování, že Polská republika tím, že snížila věk odchodu soudců Nejvyššího soudu do důchodu a uplatnila toto opatření na soudce při výkonu jejich funkčního období, jmenované k tomuto soudu před 3. dubnem 2018, a také tím, že prezidentovi Polské republiky přiznala diskreční pravomoc prodloužit soudcům tohoto soudu aktivní výkon funkce nad nově stanovenou věkovou hranici odchodu do důchodu, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedených ustanovení[19].

Vzhledem k tomu, že soudce rozhodující o předběžných opatřeních může předběžné opatření nařídit jen tehdy, pokud je prokázáno, že jeho nařízení je *prima facie* odůvodněno skutkově i právně (*fumus boni iuris*) a je naléhavé, Soudní dvůr zaprvé připomněl, že podmínka *fumus boni iuris* je splněna, pokud se alespoň jeden ze žalobních důvodů uplatněných na podporu žaloby ve věci samé jeví *prima facie* tak, že není zcela neopodstatněný. Soudní dvůr v daném případě konstatoval – aniž rozhodl o opodstatněnosti všech žalobních důvodů uplatněných v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti – že *prima facie* nelze vyloučit, že vnitrostátní ustanovení zpochybněná Komisí jsou v rozporu s povinností, kterou má Polská republika na základě ustanovení

18| Věc C-619/18, ***Komise v. Polsko***, ke dni 31. prosince 2018 ve stavu projednávané věci.

19| Toto usnesení Soudního dvora o předběžném opatření bylo přijato v návaznosti na usnesení o předběžném opatření vydané místopředsedkyní Soudního dvora inaudita altera parte, v němž se předběžně vyhovělo návrhu na předběžná opatření podanému Komisí [usnesení ze dne 19. října 2018, ***Komise v. Polsko*** (C-619/18 R, nezveřejněné, EU:C:2018:852)].

čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU a článku 47 Listiny a která spočívá v tom, že musí zajistit, aby takové orgány, jako je Nejvyšší soud, které spadají do jejího systému procesních prostředků v oblastech pokrytých unijním právem, splňovaly požadavky na účinnou soudní ochranu, mezi něž patří i právo na přístup k „nezávislému" soudu.

Co se týče podmínky naléhavosti, Soudní dvůr zadruhé konstatoval, že zkoumání této podmínky vyžaduje, aby bylo posouzeno, zda může být v důsledku uplatnění sporných vnitrostátních ustanovení do vyhlášení konečného rozsudku Soudního dvora o žalobě pro nesplnění povinnosti způsobena závažná a nenapravitelná újma s ohledem na unijní právní řád. Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že nezávislost vnitrostátních soudů je klíčová jak pro řádné fungování systému soudní spolupráce, kterou ztělesňuje mechanismus řízení o předběžné otázce stanovený v článku 267 SFEU, tak v rámci opatření, jež Unie přijímá v oblasti justiční spolupráce v občanských a trestních věcech, která spočívají na vzájemné důvěře členských států v jejich soudní systémy. Skutečnost, že až do vyhlášení konečného rozsudku nebude možné zaručit nezávislost Nejvyššího soudu Polska, proto může způsobovat závažnou újmu ve vztahu k unijnímu právnímu řádu, a tudíž i ve vztahu k právům, která procesním subjektům vyplývají z unijního práva, jakož i hodnotám, na nichž se Unie zakládá a jež jsou zakotveny v článku 2 SEU, a zejména ve vztahu k hodnotě právního státu. Tato vážná újma nadto může být i nenapravitelná, jelikož Nejvyšší soud Polska jakožto soud rozhodující v posledním stupni vydává rozhodnutí, včetně rozhodnutí ve věcech, v nichž dochází k aplikaci unijního práva, jež zakládají překážku věci pravomocně rozsouzené, a z tohoto důvodu mohou mít nevratné důsledky s ohledem na unijní právní řád. Použití sporných vnitrostátních ustanovení až do vyhlášení konečného rozsudku by dále mohlo narušit důvěru členských států a jejich soudů v systém soudnictví Polské republiky, což by je mohlo vést k tomu, že odmítnou uznat a vykonat soudní rozhodnutí vydaná soudy Polské republiky.

Soudní dvůr konečně zvážil obecný zájem Unie, o který opřela Komise návrh na předběžné opatření, a zájem Polské republiky na okamžitém uplatnění sporných vnitrostátních ustanovení. Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že by navrhovaná předběžná opatření mohla v případě vyhovění žalobě pro nesplnění povinnosti zajistit, aby byly splněny povinnosti vyplývající z konečného rozsudku. Pokud by naopak uvedená předběžná opatření nařízena nebyla a žalobě pro nesplnění povinnosti by bylo vyhověno, obecný zájem Unie na řádném fungování unijního právního řádu by mohl být až do vydání konečného rozsudku závažně a nenapravitelně narušen. Soudní dvůr dále konstatoval, že v případě nařízení požadovaných předběžných opatření by zájem Polské republiky na řádném fungování Nejvyššího soudu nemohl být v takovém rozsahu dotčen, pokud by žaloba pro nesplnění povinnosti byla později zamítnuta, neboť v důsledku jejich nařízení by bylo pouze na určitou dobu zachováno uplatňování právního režimu existujícího před přijetím zákona o Nejvyšším soudu. Soudní dvůr tedy učinil závěr, že vyvážení dotčených zájmů vyznívá ve prospěch nařízení předběžných opatření navrhovaných Komisí.

3.4. Zásada *ne bis in idem*

Ve třech rozsudcích ze dne 20. března 2018 (rozsudky ***Menci***, C-524/15, EU:C:2018:197, ***Garlsson Real Estate a další,*** C-537/16, EU:C:2018:193, a ***Di Puma a Zecca***, C-596/16 a C-597/16, EU:C:2018:192) se velký senát Soudního dvora zabýval *tím, zda je kumulace správního stíhání nebo správní sankce trestní povahy s trestním stíháním nebo trestní sankcí slučitelná se zásadou ne bis in idem.* Zásada *ne bis in idem* je zakotvena v článku 50 Listiny a týká se jí i článek 4 Protokolu č. 7 k EÚLP. Zakazuje stíhat či potrestat v trestním řízení více než jednou za téže protiprávní jednání tutéž osobu. Podle Soudního dvora kromě toho přiznává jednotlivcům právo, které je v rámci určitého sporu přímo použitelné.

V předmětných věcech byly žalobcům uloženy peněžité správní sankce za nezaplacení splatné daně z přidané hodnoty (DPH) (věc *Menci*), za manipulaci s trhem (věc *Garlsson Real Estate a další)* a za obchodování zasvěcených osob (věc *Di Puma a Zecca*). Tato jednání zároveň vedla k zahájení trestního stíhání. Zatímco trestní stíhání

ve věci *Menci* stále probíhalo, ve věci *Garlsson Real Estate a další* vedlo k odsouzení k trestu odnětí svobody, který byl nakonec prominut v důsledku amnestie, a ve věci *Di Puma a Zecca* vedlo k zastavení stíhání, jelikož nebyly prokázány skutky naplňující znaky trestného činu.

Soudní dvůr zaprvé uvedl, že dotčené správní a trestní řízení a sankce představují uplatňování unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny. Týkají se totiž provedení článku 325 SFEU, jakož i ustanovení směrnice 2006/112[20] (věc Menci) a směrnice 2003/6[21] (věci *Garlsson Real Estate* a další a Di Puma a Zecca). Proto musí respektovat základní právo zaručené článkem 50 Listiny.

Zadruhé v rozsudcích *Menci* a *Garlsson Real Estate a další* Soudní dvůr připomněl relevantní kritéria pro posouzení trestní povahy stíhání a sankcí a existence téhož protiprávního jednání. Soudní dvůr předně poukázal na rozsudky *Bonda*[22] a *Åkerberg Fransson*[23], podle kterých musí být posouzení této trestní povahy provedeno z hlediska tří kritérií, kterými jsou právní kvalifikace protiprávního jednání v rámci vnitrostátního práva, samotná povaha protiprávního jednání a stupeň přísnosti sankce, která hrozí dotčené osobě. Pokud jde o posouzení existence téhož protiprávního jednání, Soudní dvůr zdůraznil, že relevantním kritériem je kritérium totožnosti skutkových okolností, chápaných jako soubor skutkových okolností, které jsou vzájemně neoddělitelně spojeny, které vedly ke zproštění obžaloby nebo ke konečnému odsouzení dotyčné osoby.

Zatřetí Soudní dvůr uvedl, že kumulace mezi trestními stíháními/sankcemi a správními stíháními/peněžitými sankcemi trestní povahy může představovat omezení zásady *ne bis in idem*. Takové omezení však může být odůvodněno na základě čl. 52 odst. 1 Listiny, pokud je v souladu s tímto článkem stanoveno zákonem, respektuje podstatu zásady *ne bis in idem* a při dodržení zásady proporcionality je nezbytné a skutečně odpovídá cílům obecného zájmu, které uznává Unie.

Vnitrostátní právní úprava, která takovou kumulaci umožňuje, tedy musí sledovat některý cíl obecného zájmu, který tuto kumulaci může odůvodnit, přičemž stíhání a sankce musí sledovat také komplementární cíle, u nichž případně jde o jiné aspekty téhož předmětného protiprávního jednání. Cíle spočívající v zajištění výběru celé splatné DPH (věc Menci), v ochraně integrity finančních trhů Unie nebo v zajištění důvěry veřejnosti ve finanční nástroje (věci *Garlsson Real Estate* a další a *Di Puma a Zecca*) tomuto požadavku odpovídají.

Kumulace stíhání a sankcí trestní povahy pak nesmí při dodržování zásady proporcionality překročit meze toho, co je přiměřené a nezbytné k dosažení sledovaných cílů. Pokud jde o přiměřenost daného opatření, z tohoto požadavku vyplývá, že pokud se nabízí volba mezi více opatřeními, je třeba zvolit nejméně omezující opatření a způsobené nevýhody nesmějí být nepřiměřené vzhledem ke sledovaným cílům. Pokud jde o nezbytnost daného opatření, vnitrostátní právní úprava musí stanovit jasná a přesná pravidla umožňující jednotlivci předvídat, které úkony a opomenutí mohou být předmětem takové kumulace. Nadto musí zajistit, aby zatížení vyplývající pro dotyčné osoby z této kumulace bylo omezeno na to, co je nezbytně nutné pro dosažení sledovaného cíle. Z tohoto požadavku plyne, že vnitrostátní právní úprava musí obsahovat pravidla zajišťující koordinaci řízení, která tuto dodatečnou zátěž sníží na to, co je nezbytně nutné, a že tato úprava

20| Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. 2006, L 347, s. 1).

21| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES ze dne 28. ledna 2003 o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu) (Úř. věst. 2003, L 96, s. 16; Zvl. vyd. 06/04, s. 367).

22| Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. června 2012, ***Bonda*** (C-489/10, EU:C:2012:319, EU:C:2012:319).

23| Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. února 2013, ***Åkerberg Fransson*** (C-617/10, EU:C:2013:105).

stanoví pravidla umožňující zaručit, že přísnost všech uložených sankcí odpovídá závažnosti předmětného protiprávního jednání. Vnitrostátnímu soudu přísluší ověřit, zda jsou tyto podmínky splněny, a posoudit přiměřenost konkrétního uplatnění vnitrostátní právní úpravy.

Soudní dvůr rovněž konstatoval, že požadavky, kterým článek 50 a čl. 52 odst. 1 Listiny podřizuje případnou kumulaci trestních stíhání a sankcí, jakož i správních stíhání a sankcí trestněprávní povahy, zajišťují takovou úroveň ochrany zásady *ne bis in idem*, která neporušuje úroveň, jež je zaručena v článku 4 protokolu č. 7 EÚLP, tak jak jej vykládá Evropský soud pro lidská práva, který ve své nedávné judikatuře[24] upřesnil, že předpokladem takové kumulace je dostatečně úzká věcná a časová souvislost mezi dotčenými řízeními.

Na základě těchto úvah Soudní dvůr v rozsudku ve věci Menci poznamenal, že dotčená vnitrostátní právní úprava, která umožňuje zahájit trestní stíhání za nezaplacení DPH i po uložení správní sankce trestní povahy, zaručuje, že tato kumulace nepůjde nad rámec toho, co je nezbytně nutné, a to zejména proto, že se jeví, že tato právní úprava omezuje trestní stíhání na protiprávní jednání určité závažnosti, která se týkají vysokých částek nezaplacené DPH.

V rozsudku ve věci *Garlsson Real Estate a další* Soudní dvůr naproti tomu rozhodl, že dotčená vnitrostátní právní úprava, která umožňuje vést řízení o uložení peněžité správní sankce trestní povahy z důvodu manipulace s trhem, ačkoliv již byl ve věci vydán odsuzující trestní rozsudek, není v souladu se zásadou proporcionality. Trestní odsouzení totiž může spáchaný trestný čin postihnout účinně, přiměřeně a odrazujícím způsobem. Soudní dvůr kromě toho zdůraznil, že tento závěr nemůže zpochybnit okolnost, že trest může být následně prominut v důsledku amnestie.

Předmětem věci Di Puma a Zecca byla otázka, zda směrnice 2003/6 ve spojení s článkem 50 Listiny brání vnitrostátní právní úpravě, která na řízení o správní sankci vztahuje překážku věci rozsouzené týkající se skutkových zjištění učiněných v rámci trestního řízení. Tato úprava tedy zakazovala pokračování ve správním řízení po vydání osvobozujícího trestního rozsudku, ačkoliv směrnice 2003/6 ukládá členským státům stanovit účinné, přiměřené a odrazující správní sankce za porušení zákazu obchodování zasvěcených osob. Soudní dvůr rozhodl, že s přihlédnutím k významu, který má zásada překážky věci rozsouzené v právním řádu Unie i ve vnitrostátních právních řádech, taková právní úprava není v rozporu s unijním právem. Pokud kromě toho existuje konečný osvobozující trestní rozsudek konstatující absenci zakládajících znaků porušení, pokračování řízení o peněžité správní sankci trestní povahy by odporovalo zásadě *ne bis in idem*. Toto stíhání by totiž zjevně překračovalo meze toho, co je nezbytné k dosažení sledovaného cíle. Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že se ochrana přiznávaná zásadou *ne bis in idem* vztahuje také na situaci, kdy je osoba s konečnou platností zproštěna obvinění.

24| Viz rozsudek ESLP ze dne 15. listopadu 2016, A a B v. Norsko (CE:ECHR:2016:1115JUD 002413011, bod 132).

III. Občanství Unie

V oblasti evropského občanství si pozornost zasluhuje několik rozsudků. Sedm rozsudků se týká práva občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států na základě článků 20 a 21 SFEU a směrnice 2004/38[25]. Dva další rozsudky se týkají postupu vydávání občanů Unie.

1. Omezení práva pobytu občana Unie a jeho rodinných příslušníků

Ve spojených věcech, v nichž byl vydán rozsudek ***B a Vomero*** (C-316/16 a C-424/16, EU:C:2018:256), vyhlášený dne 17. dubna 2018, se velký senát Soudního dvora zabýval *přiznáním zvýšené ochrany před vyhoštěním z členského státu*, kterou stanoví čl. 28 odst. 3 písm. a) směrnice 2004/38.

První věc se týkala řeckého státního příslušníka narozeného v roce 1989, který se v roce 1993 po rozchodu svých rodičů přestěhoval se svojí matkou, která měla řeckou a německou státní příslušnost, do Německa a měl v tomto členském státě právo na trvalý pobyt ve smyslu článku 16 směrnice 2004/38. V roce 2013 byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce pěti let a osmi měsíců a od 12. dubna 2013 byl uvězněn. V roce 2014 příslušný německý orgán konstatoval, že dotyčný pozbyl právo na vstup do Německa a na pobyt na jeho území, a bylo mu uloženo, aby opustil území tohoto státu ve lhůtě jednoho měsíce. Druhá věc se týkala italského státního příslušníka, který žil od roku 1985 ve Spojeném království. V letech 1987 až 1999 byl v Itálii a Spojeném království několikrát odsouzen za trestné činy, za které nebyl uložen trest odnětí svobody. V roce 2002 byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání osmi let za zabití. V červenci roku 2006 byl propuštěn. Příslušný britský orgán v roce 2007 rozhodl o jeho vyhoštění.

Soudní dvůr v rozsudku předně rozhodl, že čl. 28 odst. 3 písm. a) směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že přiznání ochrany před vyhoštěním upravené v tomto ustanovení podléhá podmínce, že dotyčná osoba nabyla právo na trvalý pobyt ve smyslu článku 16 a čl. 28 odst. 2 této směrnice. Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že směrnice 2004/38 ochranu před vyhoštěním postupně posiluje v závislosti na stupni integrace dotyčného občana Unie v hostitelském členském státě. Zatímco občana, který má právo trvalého pobytu, lze vyhostit ze „závažných důvodů týkajících se veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti“, občana, který v daném státě pobýval posledních deset let, lze vyhostit pouze z „naléhavých důvodů týkajících se veřejné bezpečnosti“. Občan Unie tudíž požívá této zvýšené ochrany související s desetiletým pobytem v hostitelském členském státě pouze tehdy, pokud předtím splnil podmínku pro přiznání slabší ochrany, která spočívá v právu trvalého pobytu po skončení nepřetržitého legálního pobytu po dobu pěti let v tomto členském státě.

Soudní dvůr kromě toho uvedl, že doba pobytu v délce deseti let vyžadovaná pro přiznání zvýšené ochrany upravené v čl. 28 odst. 3 písm. a) směrnice 2004/38 musí být vypočítána nazpět ode dne, kdy bylo vydáno rozhodnutí o vyhoštění této osoby, a že musí být v zásadě nepřetržitá. Z judikatury Soudního dvora v tomto ohledu vyplývá, že doby odnětí svobody mohou bez dalšího a bez ohledu na doby nepřítomnosti na území hostitelského členského státu případně vést k přerušení vztahu s tímto státem a k přerušení pobytu v tomto státě. Skutečnost, že z rozhodnutí orgánů uvedeného státu byla dotyčná osoba uvězněna, ovšem nelze

25| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46).

vnímat tak, že uvěznění automaticky přerušuje integrační vazby, které si uvedená osoba na tento stát již vytvořila, jakož i nepřetržitost jejího pobytu na území tohoto státu. V případě občana Unie, který vykonává trest odnětí svobody a proti kterému bylo vydáno rozhodnutí o vyhoštění, tudíž může být splněna podmínka, že „posledních deset let měl[...] pobyt v hostitelském členském státě" uvedená v tomto ustanovení, jestliže celkové posouzení situace dotyčné osoby zohledňující veškeré relevantní aspekty vede k závěru, že navzdory uvedenému uvěznění nedošlo k přerušení integračních vazeb dotyčné osoby na hostitelský členský stát. Mezi tyto aspekty patří zejména síla integračních vazeb na hostitelský členský stát vytvořených před uvězněním dotyčné osoby, povaha trestného činu, který vedl k uvěznění, okolnosti, za nichž byl trestný čin spáchán, a chování dotyčné osoby po dobu jejího uvěznění.

Ve spojených věcech, v nichž byl vydán rozsudek ***K. a H. F. (Právo pobytu a údajné válečné zločiny)*** (C-331/16 a C-366/16, EU:C:2018:296) vyhlášený dne 2. května 2018, se velký senát Soudního dvora zabýval mimo jiné slučitelností *omezení pobytu občana Unie nebo jeho rodinného příslušníka podezřelého z toho, že se v minulosti podílel na páchání válečných zločinů,* s čl. 27 odst. 2 směrnice 2004/38.

První věc se týkala osoby, která měla chorvatskou státní příslušnost a zároveň státní příslušnost Bosny a Hercegoviny, od roku 2001 pobývala v Nizozemsku a v roce 2015 byla prohlášena za nežádoucí osobu na nizozemském území, jelikož se dopustila jednání spadajících pod čl. 1 oddíl F písm. a) Ženevské úmluvy[26], neboť věděla o válečných zločinech a zločinech proti lidskosti, kterých se dopustily zvláštní jednotky bosenské armády, a na těchto zločinech se osobně podílela. Druhá věc se týkala afgánského státního příslušníka, který v roce 2000 přicestoval do Nizozemska a v roce 2011 se přestěhoval do Belgie; jeho žádosti o povolení k pobytu v Nizozemsku a v Belgii byly odmítnuty, jelikož se dopustil zločinů spadajících pod čl. 1 oddíl F písm. a) Ženevské úmluvy. Obě tyto osoby podaly proti předmětným rozhodnutím žaloby.

Soudní dvůr v rozsudku nejprve uvedl, že z čl. 27 odst. 1 směrnice 2004/38 vyplývá, že členské státy smějí omezit svobodu pohybu a pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků bez ohledu na státní příslušnost zejména z důvodů veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti. Konstatoval, že takové omezení volného pohybu a pobytu občana Unie nebo státního příslušníka třetí země, který je rodinným příslušníkem takového občana, vůči němuž bylo v minulosti vydáno rozhodnutí o vyloučení z postavení uprchlíka na základě čl. 1 oddílu F Ženevské úmluvy nebo čl. 12 odst. 2 směrnice 2011/95[27], může spadat pod pojem „opatření přijatá z důvodů veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti" ve smyslu čl. 27 odst. 2 prvního pododstavce směrnice 2004/38. Připomněl však, že opatření odůvodněná důvody veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti lze přijmout pouze tehdy, když se po konkrétním posouzení každého jednotlivého případu ze strany příslušných vnitrostátních orgánů ukáže, že osobní chování dotyčné osoby představuje v současné době skutečné a dostatečně závažné ohrožení některého ze základních zájmů společnosti. Skutečnost, že vůči takové osobě, která se dožaduje přiznání práva pobytu na území členského státu, bylo v minulosti vydáno rozhodnutí o vyloučení z postavení uprchlíka na základě výše citovaného článku Úmluvy o právním postavení uprchlíků nebo čl. 12 odst. 2 směrnice 2011/95, neumožňuje, aby příslušné orgány tohoto členského státu automaticky

26| Úmluva o právním postavení uprchlíků, která byla podepsána dne 28. července 1951 v Ženevě [Recueil des traités des Nations unies, sv. 189, s. 137, č. 2545 (1954)]. Článek 1 této Úmluvy v oddílu F uvádí:

„Ustanovení této úmluvy se nevztahují na žádnou osobu, o níž jsou vážné důvody se domnívat, že a) se dopustila zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti, ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech[...]"

27| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).

dovodily, že pouhá přítomnost dotyčné osoby na tomto území představuje – nehledě na existenci či neexistenci rizika recidivy – skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého ze základních zájmů společnosti, jež může odůvodnit přijetí opatření na základě důvodů veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti.

Soudní dvůr zdůraznil, že závěr o existenci takovéhoto ohrožení totiž musí být založen na posouzení osobního chování dotyčné osoby ze strany příslušných orgánů hostitelského členského státu s přihlédnutím ke zjištěním obsaženým v rozhodnutí o vyloučení z postavení uprchlíka a skutečnostem a důkazům, na kterých bylo toto rozhodnutí založeno, zejména k povaze a závažnosti zločinů nebo činů vytýkaných této osobě, míře její osobní účasti na těchto zločinech nebo činech, případné existenci důvodů pro zproštění trestní odpovědnosti, jakož i existenci odsouzení v trestním řízení. Toto globální posouzení musí též zohledňovat dobu, jež uplynula od údajného spáchání těchto zločinů nebo činů, jakož i následné chování zmíněné osoby, zejména pokud jde o to, zda toto chování svědčí o trvajícím postoji dotyčného, který by narušoval základní hodnoty uvedené v článcích 2 a 3 SEU takovým způsobem, že by mohl narušit klid a fyzickou bezpečnost obyvatelstva. Učinění tohoto závěru nebrání pouhá skutečnost, že dřívější chování této osoby zapadá do zvláštního historického a společenského kontextu země jejího původu, který se pravděpodobně nebude v hostitelském členském státě opakovat.

Soudní dvůr ještě upřesnil, že příslušné orgány hostitelského členského státu musí v souladu se zásadou proporcionality mimoto vyvážit hrozbu, kterou osobní chování dotyčné osoby představuje pro základní zájmy hostitelské společnosti, a ochranu práv, která pro občany Unie a jejich rodinné příslušníky vyplývají z dotčené směrnice.

2. Odvozené právo pobytu státních příslušníků třetí země, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie

V této oblasti je třeba upozornit na pět rozsudků. Patří mezi ně i rozsudek ***Coman a další*** (C-673/16, EU:C:2018:385), který je podrobněji rozebrán v rubrice II „Základní práva“ této výroční zprávy.

Dne 8. května 2018 podal velký senát Soudního dvora v rozsudku ***K. A. a další (Sloučení rodiny v Belgii)*** (C-82/16, EU:C:2018:308) upřesnění k *odvozenému právu pobytu, kterého se mohou na základě článku 20 SFEU dovolávat státní příslušníci třetí země, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie, který nikdy nevyužil svobody pohybu.* Věc v původním řízení se týkala několika státních příslušníků třetích zemí, kteří podali žádost o povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny, a to jakožto potomek vyživovaný belgickým státním příslušníkem, rodič nezletilého belgického dítěte a partner legálně žijící v trvalém vztahu s belgickým státním příslušníkem. K těmto žádostem nebylo přihlédnuto, jelikož se na dotčené osoby vztahovala dosud platná rozhodnutí o zákazu vstupu na území, přičemž některá z těchto rozhodnutí se opírala o důvody vycházející z ohrožení veřejného pořádku.

Soudní dvůr zaprvé rozhodl, že článek 20 SFEU brání praxi členského státu spočívající v nezabývání se takovými žádostmi pouze z tohoto důvodu, že se na dotyčného státního příslušníka třetí země vztahuje zákaz vstupu na dotčené území, aniž je zkoumáno, zda mezi občanem Unie a tímto státním příslušníkem třetí země existuje vztah závislosti takové povahy, že v případě odmítnutí udělení odvozeného práva pobytu posledně uvedenému by uvedený občan Unie byl *de facto* nucen opustit území Unie, aby mohl doprovodit svého rodinného příslušníka do jeho země původu, a byl by tak zbaven možnosti skutečně využívat podstatné části práv plynoucích ze svého statusu.

Soudní dvůr zadruhé upřesnil okolnosti, za jakých se může takový vztah závislosti projevovat. Zdůraznil, že na rozdíl od nezletilých osob (zejména dětí nízkého věku) je dospělý v zásadě schopen žít nezávisle na svých rodinných příslušnících. Je-li občan Unie zletilý, o vztahu závislosti, který může odůvodňovat přiznání

odvozeného práva pobytu dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země, lze tedy uvažovat pouze ve výjimečných případech, kdy s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem nemůže být dotyčná osoba žádným způsobem odloučena od rodinného příslušníka, na kterém je závislá. Je-li naproti tomu občan Unie nezletilý, posouzení existence vztahu závislosti musí být v nejvlastnějším zájmu dítěte založeno na zohlednění všech okolností daného případu, zejména věku dítěte, jeho fyzického a emočního vývoje, míry jeho citové vazby na každého z rodičů, jakož i rizika, že by odloučení od státního příslušníka třetí země ohrozilo jeho psychickou rovnováhu.

Soudní dvůr v souvislostech věci v původním řízení zatřetí zdůraznil, že některé skutečnosti nemají pro účely přiznání odvozeného práva pobytu dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země žádný vliv. Je například nerozhodné, že vztah závislosti, kterého se dovolává státní příslušník třetí země, vznikl poté, co vůči němu bylo přijato rozhodnutí o zákazu vstupu na území. Nerozhodné je i to, že toto rozhodnutí bylo v okamžiku, kdy státní příslušník třetí země podal žádost o povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny, pravomocné, nebo to, že toto rozhodnutí je odůvodněno nesplněním povinnosti návratu. Pokud bylo nadto takové rozhodnutí odůvodněno důvody veřejného pořádku, nemohou tyto důvody vést automaticky k odmítnutí přiznat odvozené právo pobytu. Toto odmítnutí musí vycházet z konkrétního posouzení všech okolností daného případu, provedeného s ohledem na zásadu proporcionality, nejvlastnějšího zájmu případně dotčených dětí a základních práv, ze kterého vyplývá, že dotčená osoba představuje skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení veřejného pořádku.

Soudní dvůr začtvrté uvedl, že podle směrnice 2008/115[28] platí, že rozhodnutí o navrácení nelze vydat vůči státnímu příslušníkovi třetí země, vůči kterému již bylo vydáno rozhodnutí o navrácení spojené s rozhodnutím o zákazu vstupu na území, který je dosud platný, aniž jsou zohledněny okolnosti jeho rodinného života, a zejména zájem jeho nezletilého dítěte, uvedené v žádosti o povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny, která byla podána po přijetí takového zákazu vstupu na území, ledaže mohl dotčený takové okolnosti uplatnit již dříve.

Soudní dvůr se znovu zabýval odvozeným právem pobytu, kterého se mohou dovolávat státní příslušníci třetí země coby rodinní příslušníci občana Unie, který pobývá v členském státě, jehož je státním příslušníkem, v dalších dvou věcech. Věc ***Altiner a Ravn*** (C-230/17, EU:C:2018:497), v níž byl vydán rozsudek ze dne 27. června 2018, se týkala žádosti o povolení k pobytu, kterou podalo v Dánsku nezletilé dítě turecké státní příslušnosti coby rodinný příslušník dánské manželky svého otce poté, co tento pár dva roky pobýval ve Švédsku a následně se vrátil do Dánska. V rozsudku ***Banger*** (C-89/17, EU:C:2018:570) ze dne 12. července 2018 požádala partnerka státního příslušníka Spojeného království, která byla státní příslušníci Jihoafrické republiky, ve Spojeném království o pobytovou kartu, když se společně vrátili do tohoto členského státu poté, co několik let pobývali v Nizozemsku.

V žádné z těchto věcí nebylo možné uplatnit směrnici 2004/38, jelikož tento právní předpis upravuje pouze podmínky vstupu a pobytu občana Unie v jiných členských státech, než je stát, jehož je státním příslušníkem, a nezakládá tedy odvozené právo pobytu státních příslušníků třetí země, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie, v členském státě, jehož je uvedený občan státním příslušníkem. Takové odvozené právo pobytu ovšem v takovém případě může vycházet z čl. 21 odst. 1 SFEU. Soudní dvůr tudíž připomněl, že i když se směrnice 2004/38 nevztahuje na případ návratu občana Unie do členského státu, jehož je státním příslušníkem, v takovém případě musí být použita obdobně.

Zejména na základě směrnice 2004/38 tedy Soudní dvůr v rozsudku Altiner a Ravn zkoumal specifickou podmínku, kterou stanoví dánské právo a podle které musí ke vstupu státního příslušníka třetí země, jenž je rodinným příslušníkem občana, který se do Dánska vrátil poté, co vykonal své právo volného pohybu, nebo

28| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. 2008, L 348, s. 98).

k podání žádosti o povolení k pobytu dojít „v přirozené návaznosti“ na návrat dotyčného občana do uvedeného členského státu. Dánské orgány totiž zamítly žádost o povolení pobytu, kterou podal syn – turecké státní příslušnosti – manžela dánské státní příslušnice, neboť byla podána téměř devět měsíců po návratu páru do Dánska.

Soudní dvůr předně konstatoval, že pokud byl během skutečného pobytu občana Unie v jiném členském státě, než je členský stát, jehož je státním příslušníkem, rozvíjen nebo upevněn rodinný život, pak užitečný účinek práv, která pro občana Unie vyplývají z čl. 21 odst. 1 SFEU, vyžaduje, aby tento rodinný život mohl po jeho návratu do členského státu, jehož je státním příslušníkem, pokračovat díky přiznání odvozeného práva pobytu dotyčnému rodinnému příslušníkovi. Podle směrnice 2004/38 kromě toho odvozené právo pobytu přiznané rodinným příslušníkům občana Unie nepodléhá podmínce, že tito rodinní příslušníci vstoupí na území tohoto členského státu v určité lhůtě po vstupu tohoto občana Unie.

Pro účely přiznání takového odvozeného práva pobytu na základě čl. 21 odst. 1 SFEU jsou ovšem příslušné orgány členského státu, jehož je občan Unie státním příslušníkem, oprávněny ověřit, že takový rodinný život nebyl před vstupem státního příslušníka třetí země na jeho území přerušen. Dotyčný členský stát v tomto směru může zohlednit, a to jako pouhou indicii, skutečnost, že rodinný příslušník vstoupil na jeho území po uplynutí značné doby po návratu občana Unie. Příslušné orgány ovšem musí v rámci celkového posouzení zohlednit také jiné relevantní skutečnosti, zejména skutečnosti, které mohou prokázat, že navzdory prodlevě mezi návratem občana Unie a vstupem jeho rodinného příslušníka do členského státu původu tohoto občana, neskončil rodinný život rozvinutý a upevněný v hostitelském členském státě.

V rozsudku ze dne 12. července 2018, Banger, Soudní dvůr rozhodl, že ačkoliv není členský stát, jehož je občan Unie státním příslušníkem, povinen uznávat právo na vstup a pobyt neregistrovanému partnerovi, který je státním příslušníkem třetí země a se kterým má občan Unie trvalý vztah, tento členský stát má povinnost udělení takového povolení k pobytu usnadnit.

Soudní dvůr uvedl, že státní příslušník třetí země, který má řádně doložený trvalý vztah s občanem Unie, jenž využil svobody pohybu a vrátil se poté k pobytu do členského státu, jehož je státním příslušníkem, má po návratu občana Unie do onoho členského státu nárok na to, aby s ním nebylo zacházeno hůře, než směrnice 2004/38 stanoví pro případ státního příslušníka třetí země, který má řádně doložený trvalý vztah s občanem Unie, jenž právo na svobodu pohybu uplatnil v jiných členských státech, než je členský stát, jehož je státním příslušníkem. Článek 3 odst. 2 první pododstavec písm. b) této směrnice přitom – pokud jde o partnera, se kterým má občan Unie takový vztah – stanoví, že hostitelský členský stát „usnadňuje“ v souladu se svými vnitrostátními předpisy vstup a pobyt tohoto partnera. Pokud by tudíž uvedená směrnice obdobně uplatněna nebyla, občan Unie by byl odrazen od opuštění členského státu, jehož je státním příslušníkem, za účelem využití svého práva na pobyt v jiném členském státě podle čl. 21 odst. 1 SFEU z důvodu, že nemá jistotu, zda bude moci v členském státě původu pokračovat v rodinném životě se státním příslušníkem třetí země, který byl takto rozvinut nebo upevněn v hostitelském členském státě během skutečného pobytu.

Soudní dvůr dodal, že členské státy musí stanovit, že partner občana Unie bude moci dosáhnout rozhodnutí o své žádosti, jež bude vydáno na základě pečlivého posouzení osobních poměrů této osoby a v případě zamítavého rozhodnutí bude odůvodněno. V rámci uvedeného posouzení musí příslušný orgán zohlednit jednotlivé faktory, které mohou být případně relevantní. Ačkoliv mají členské státy široký prostor pro uvážení ohledně volby faktorů, které budou zohledňovány, musí zajistit, aby jejich vnitrostátní předpisy zahrnovaly kritéria, jež budou v souladu s obvyklým smyslem výrazu „usnadní“ uvedeného v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci písm. b) směrnice 2004/38 a jež nezbaví toto ustanovení jeho užitečného účinku. Dotčení státní příslušníci třetí země kromě toho musí mít k dispozici opravný prostředek za účelem napadení rozhodnutí, kterým jim nebylo uděleno povolení k pobytu, jelikož ustanovení směrnice 2004/38 musí být vykládána

v souladu s požadavky vyplývajícími z článku 47 Listiny. Vnitrostátní soud musí v tomto rámci ověřit, zda vnitrostátní právní úprava i její uplatňování nepřekračují meze posuzovací pravomoci vymezené uvedenou směrnicí, zamítavé rozhodnutí se opírá o dostatečně pevný skutkový základ a procesní záruky byly dodrženy[29].

A konečně v rozsudku ***Diallo*** (C-246/17, EU:C:2018:499) vydaném dne 27. června 2018 Soudní dvůr podal upřesnění ve vztahu ke *lhůtě, ve které musí být přijato a oznámeno rozhodnutí o vydání pobytové karty rodinného příslušníka občana Unie podle čl. 10 odst. 1 směrnice 2004/38, jakož i k důsledkům překročení stanovené lhůty.* V daném případě šlo o to, že guinejský státní příslušník jako předek v přímé linii dítěte nizozemské státní příslušnosti s bydlištěm v Belgii podal žádost o pobytovou kartu rodinného příslušníka občana Unie. Belgické orgány tuto žádost zamítly a rozhodnutí mu oznámily po šesti měsících a devíti dnech od podání žádosti. Když bylo toto rozhodnutí soudně zrušeno kvůli nedostatku odůvodnění, přijaly belgické orgány nové rozhodnutí o zamítnutí žádosti po necelém roce od podání žádosti. Podle vnitrostátní judikatury, která se podle Belgického státu uplatní vzhledem k neexistenci specifické právní úpravy v rámci unijního práva, mají orgány po soudním zrušení jejich původního rozhodnutí znovu šestiměsíční lhůtu ve smyslu čl. 10 odst. 1 směrnice 2004/38 pro odpověď na žádost. Dotyčná osoba pak toto rozhodnutí napadla s odůvodněním, že poskytnutí nové lhůty šesti měsíců příslušnému vnitrostátnímu orgánu po zrušení prvního rozhodnutí zbavuje článek 10 odst. 1 směrnice 2004/38 užitečného účinku.

Soudní dvůr upřesnil, že příslušné vnitrostátní orgány musí v pevně stanovené lhůtě šesti měsíců ode dne podání žádosti o pobytovou kartu podle čl. 10 odst. 1 směrnice 2004/38 posoudit žádost, přijmout a oznámit kladné či záporné rozhodnutí a případně žadateli uvedenou pobytovou kartu vydat. Co se týče důsledků překročení této šestiměsíční lhůty, Soudní dvůr uvedl, že předmětnou pobytovou kartu nelze vydat státnímu příslušníkovi třetí země, který nesplňuje podmínky stanovené směrnicí 2004/38 pro její vydání. Za těchto podmínek, ačkoli nic nebrání tomu, aby vnitrostátní právní úprava stanovila, že se nečinnost příslušného správního orgánu po dobu šesti měsíců od podání žádosti rovná zamítavému rozhodnutí, samotné znění směrnice 2004/38 naopak brání tomu, aby se tato nečinnost rovnala rozhodnutí o vyhovění žádosti. Příslušné vnitrostátní orgány tedy nemohou být nuceny vydat z úřední moci pobytovou kartu rodinného příslušníka občana Unie, pokud uplyne šestiměsíční lhůta, bez předchozího určení, zda dotčená osoba skutečně splňuje podle unijního práva podmínky pro pobyt v hostitelském členském státě.

Pokud jde nakonec o účinky soudního zrušení rozhodnutí o zamítnutí vydání pobytové karty, Soudní dvůr rozhodl, že v takové situaci jsou orgány povinny přijmout nové rozhodnutí v přiměřené lhůtě, která v žádném případě nesmí překročit lhůtu stanovenou v čl. 10 odst. 1 směrnice 2004/38. Zásada efektivity, jakož i cíl urychleného vyřizování vlastní směrnici 2004/38 totiž brání tomu, aby vnitrostátní orgány automaticky získaly novou šestiměsíční lhůtu po soudním zrušení prvního rozhodnutí o zamítnutí žádosti o pobytovou kartu. Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že by takové automatické plynutí nové šestiměsíční lhůty nadměrně ztěžovalo výkon práva rodinného příslušníka občana Unie dosáhnout rozhodnutí o žádosti o pobytovou kartu.

29| V tomto ohledu je třeba poukázat i na rozsudek ***Coman a další*** (C-673/16, EU:C:2018:385), prezentovaný v rubrice II.3.1 „Právo na respektování soukromého a rodinného života“, ve kterém se Soudní dvůr rovněž zabýval odvozeným právem pobytu, jehož se na základě článku 21 SFEU může dovolávat státní příslušník třetí země coby choť občana Unie v případě, kdy jsou manželé stejného pohlaví.

3. Vydání občana Unie do třetího státu

V rozsudku ***Pisciotti*** (C-191/16, EU:C:2018:222) vydaném dne 10. dubna 2018 a v rozsudku ***Raugevicius*** (C-247/17, EU:C:2018:898) vydaném dne 13. listopadu 2018 velký senát Soudního dvora posuzoval, zda *se na státní příslušníky jiného členského státu musí z hlediska zásady zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti a zásady volného pohybu a pobytu občanů Unie vztahovat pravidlo státu bydliště, které zakazuje vydání vlastních státních příslušníků.* Ve věci *Pisciotti* byla tato otázka předložena v souvislosti s uplatněním dohody o vydávání mezi Unií a Spojenými státy americkými[30] (dále jen „dohoda mezi EU a USA") a ve věci *Raugevicius*, v jejímž rámci se třetím státem, který podal předmětnou žádost, nebyla uzavřena žádná dohoda, v souvislosti s výkonem trestu odnětí svobody.

Ve věci *Pisciotti* byla dotyčná osoba – italský státní příslušník – obviněna ve Spojených státech amerických z účasti na dohodách narušujících hospodářskou soutěž v oblasti prodeje námořních hadic. Při mezipřistání během letu z Nigérie do Itálie byla zadržena v Německu. Na základě dohody mezi EU a USA byla vydána do Spojených států, kde byla následně odsouzena. R. Pisciotti podal v Německu žalobu, kterou se domáhal, aby byla tomuto státu uložena povinnost náhrady škody. Podle jeho názoru se Německo dopustilo porušení unijního práva, konkrétně obecné zásady zákazu diskriminace, když mu neposkytlo možnost, aby se na něj vztahoval zákaz vydání, který se podle německého Základního zákona vztahuje na všechny německé státní příslušníky.

Na základě svého rozsudku ve věci *Petruhhin*[31] Soudní dvůr nejprve připomněl, že v případě neexistence dohody o vydávání spadají pravidla pro vydávání do pravomoci členských států, přičemž situace spadající do oblasti působnosti článku 18 SFEU ve spojení s ustanoveními Smlouvy o FEU týkajícími se občanství Unie zahrnují situace týkající se výkonu svobody pohybu a pobytu na území členských států přiznané článkem 21 SFEU. V případě, kdy byl občan Unie, na kterého se vztahovala žádost o vydání do Spojených států, zadržen za účelem eventuálního vyhovění této žádosti v jiném členském státě, než je členský stát, jehož je státním příslušníkem, tudíž spadá situace tohoto občana do oblasti působnosti tohoto práva, jelikož uvedený občan využil svého práva volného pohybu v rámci Unie a uvedená žádost o vydání byla podána v rámci dohody mezi EU a USA.

Soudní dvůr v tomto ohledu poznamenal, že dohoda mezi EU a USA nebrání tomu, aby dohoda o vydávání mezi Německem a Spojenými státy umožňovala nevydávat své vlastní státní příslušníky, a uvedl, že taková pravomoc členského státu musí být vykonávána v souladu s primárním právem, a zejména s ustanoveními Smlouvy o FEU v oblasti rovného zacházení a volného pohybu občanů Unie. V tomto ohledu konstatoval, že nerovné zacházení spočívající v umožnění vydání občana Unie, který je státním příslušníkem jiného členského státu než dožádaného členského státu, zatímco vydávání svých vlastních státních příslušníků posledně uvedeným státem umožněno není, vede k omezení svobody pohybu ve smyslu článku 21 SFEU. Takové omezení může být odůvodněno pouze tehdy, když se zakládá na objektivních hlediscích a je přiměřené legitimně sledovanému cíli. Na cíl zabránit nebezpečí beztrestnosti osob, které spáchaly trestný čin, musí být v tomto ohledu nahlíženo tak, že má v unijním právu legitimní charakter.

Co se týče požadavku proporcionality, Soudní dvůr konstatoval, že řešení, které bylo přijato v rozsudku ve věci- *Petruhhin* v kontextu, který se vyznačoval neexistencí mezinárodní dohody, by se mělo použít i v situaci, ve které dohoda mezi EU a USA přiznává dožádanému členskému státu pravomoc nevydávat své vlastní

30| Dohoda o vydávání mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými ze dne 25. června 2003 (Úř. věst. 2003, L 181, s. 27; Zvl. vyd. 19/06, s. 161).

31| Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. září 2016, ***Petruhhin*** (C-182/15, EU:C:2016:630).

státní příslušníky. Takový členský stát, kterému je předložena žádost o vydání státního příslušníka jiného členského státu, je povinen informovat členský stát, jehož je uvedená osoba státním příslušníkem, a případně mu na jeho žádost tohoto občana předat v souladu s ustanoveními rámcového rozhodnutí 2002/584[32], pokud je tento členský stát podle svých vnitrostátních právních předpisů příslušný ke stíhání této osoby za činy spáchané mimo své území. Soudní dvůr tudíž s ohledem na skutkové okolnosti daného případu dospěl k závěru, že články 18 a 21 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby dožádaný členský stát na základě normy ústavního práva rozlišoval mezi vlastními státními příslušníky a příslušníky jiných členských států a povoloval toto vydávání, zatímco vydávání svých vlastních státních příslušníků neumožňuje, jestliže příslušným orgánům členského státu, jehož je tento občan státním příslušníkem, předem umožnil, aby požádaly o jeho předání v rámci evropského zatýkacího rozkazu a posledně uvedený členský stát v tomto ohledu nepřijal žádné opatření.

Soudní dvůr uplatnil svoji judikaturu ve věci Petruhhin i v rozsudku Raugevicius vydaném dne 13. listopadu 2018, a to v souvislosti se žádostí o vydání za účelem výkonu trestu při neexistenci unijních právních pravidel upravujících vydávání státních příslušníků členských států do Ruska. V daném případě se jednalo o žádost o vydání litevského a ruského státního příslušníka, kterou zaslaly ruské orgány finským orgánům a jejímž cílem byl výkon trestu odnětí svobody v trvání čtyř let. V situaci, kdy finské právo zakazuje vydávání mimo Unii pouze ve vztahu k finským státním příslušníkům, dotčená osoba vyjádřila se svým vydáním nesouhlas, neboť ve Finsku žije již dlouho a je otcem dvou dětí finské státní příslušnosti, které mají v tomto členském státě bydliště. Finský soud, kterému byla předložena žádost o vydání stanoviska k otázce, zda existují právní překážky předmětného vydání, se dotázal zejména na to, zda se zásady, které Soudní dvůr přijal v rozsudku ve věci *Petruhhin*, uplatní i v případě žádosti o vydání pro účely výkonu trestu.

Stejně jako ve věci *Pisciotti* Soudní dvůr rozhodl, že nerovné zacházení spočívající v umožnění vydání občana Unie, který je státním příslušníkem jiného členského státu než dožádaného členského státu, zatímco vydávání svých vlastních státních příslušníků posledně uvedeným státem umožněno není, vede k omezení svobody pohybu ve smyslu článku 21 SFEU, které může být odůvodněno pouze tehdy, když se zakládá na objektivních hlediscích a je přiměřené cíli legitimně sledovanému vnitrostátním právem. Vzhledem k tomu, že vydání sleduje legitimní cíl spočívající v zabránění nebezpečí beztrestnosti, Soudní dvůr dále uvedl, že nevydání vlastních státních příslušníků členským státem za účelem výkonu trestu je v obecné rovině kompenzováno mechanismy, které umožňují, aby si tito státní příslušníci odpykali trest na území svého státu. Vzhledem k tomu, že finské právo tuto možnost upravuje, Soudní dvůr zkoumal, zda k vydání státního příslušníka jiného členského státu neexistují alternativní opatření, která by v menší míře zasahovala do jeho volného pohybu.

Soudní dvůr v těchto souvislostech zdůraznil, že i když je s ohledem na neexistenci unijních právních pravidel upravujících vydávání státních příslušníků členských států do Ruska nadále v pravomoci členských států přijímat taková pravidla, jsou tyto členské státy povinny při vykonávání této pravomoci dodržovat unijní právo, zejména články 18 a 21 SFEU. Vzhledem k tomu, že se státní příslušníci dožádaného členského státu a státní příslušníci jiných členských států, kteří mají v tomto členském státě trvalý pobyt, a dokládají tak jednoznačný stupeň začlenění, nacházejí ve srovnatelné situaci, má dožádaný členský stát povinnost zacházet s posledně uvedenými stejným způsobem, jakým v oblasti vydávání zachází s vlastními státními příslušníky. Na takového občana Unie se tudíž musí vztahovat pravidlo zakazující vydávání vlastních státních příslušníků a tento občan musí mít možnost odpykat si svůj trest za stejných podmínek jako posledně uvedení na území dožádaného členského státu.

32| Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34).

Nakonec Soudní dvůr připomněl, že pokud dožádaný členský stát hodlá vydat státního příslušníka jiného členského státu, který nemá trvalý pobyt na jeho území, prvně zmíněný členský stát se musí ujistit, že vydáním nebude zasaženo do práv zaručených Listinou, zejména jejím článkem 19.

IV. Institucionální ustanovení

V rozsudku ***Francie v. Parlament (Výkon rozpočtové pravomoci)*** (C-73/17, EU:C:2018:787) vydaném dne 2. října 2018 velký senát Soudního dvora rozhodl, že *Evropský parlament může vykonávat část svých rozpočtových pravomocí v Bruselu, a ne ve Štrasburku, vyžadují-li to naléhavé důvody spojené s řádným fungováním rozpočtového postupu.* Francouzská republika podporovaná Lucemburským velkovévodstvím v této věci Soudnímu dvoru navrhla, aby zrušil některé akty Parlamentu týkající se přijímání souhrnného rozpočtu Unie na rozpočtový rok 2017, protože byly přijaty na doplňujícím plenárním zasedání v Bruselu. Parlament byl podle Francouzské republiky na základě jediného článku písm. a) protokolu o sídlech orgánů[33] povinen vykonávat rozpočtovou pravomoc, kterou mu svěřuje článek 314 SFEU, v plném rozsahu na řádných plenárních zasedáních, která se konají ve Štrasburku.

Soudní dvůr v rozsudku připomněl, že Parlament je povinen vykonávat jemu svěřené rozpočtové pravomoci při dodržování Smluv a aktů přijatých na jejich základě.

Tento orgán zaprvé musí dodržovat protokol o sídlech orgánů, který je nedílnou součástí Smluv.

Zadruhé Parlament je povinen dodržovat lhůty, které stanoví Smlouva pro výkon jeho rozpočtových pravomocí v plénu, a zajistit tak přijetí ročního rozpočtu Unie před koncem roku předcházejícího příslušnému rozpočtovému roku. Pokud Parlament nepřijme ve druhém čtení rozhodnutí o společném návrhu ročního rozpočtu ve lhůtě čtrnácti dní stanovené v čl. 314 odst. 6 SFEU a Rada Evropské unie v této lhůtě uvedený návrh zamítne, rozpočtový postup se musí celý zopakovat, přičemž Parlament v tomto případě ztrácí svou výsadu vyplývající z čl. 314 odst. 7 písm. d) SFEU, která mu umožňuje v případě, kdy Rada společný návrh ročního rozpočtu zamítne, rozhodnout sám o přijetí rozpočtu dodatečným hlasováním kvalifikovanou většinou. Pokud Parlament takové rozhodnutí nepřijme, společný návrh ročního rozpočtu může přijmout sama Rada. Pro transparentnost a demokratickou legitimitu unijní činnosti je přitom zvlášť významné, aby se Parlament vyjádřil k tomuto návrhu v plénu.

Zatřetí protokol o sídlech orgánů a ustanovení Smlouvy o rozpočtovém postupu mají stejnou právní sílu. Požadavky vyplývající z prvně uvedeného předpisu nemohou mít jako takové přednost před požadavky vyplývajícími z ustanovení uvedených na druhém místě a naopak. Při jejich uplatňování je nutno postupovat případ od případu při respektování nezbytného souladu a spravedlivé rovnováhy, které musí mezi těmito požadavky panovat. Ačkoliv je tedy Parlament povinen vykonávat své rozpočtové pravomoci na řádném plenárním zasedání ve Štrasburku, tato povinnost vyplývající z protokolu o sídlech orgánů nebrání tomu, aby se rozprava a hlasování o ročním rozpočtu konaly na doplňujícím plenárním zasedání v Bruselu, vyžadují-li to naléhavé důvody spojené s řádným průběhem rozpočtového postupu. Je přitom na Parlamentu, aby nalezl tento soulad, pro což je nadán posuzovací pravomocí, která vyplývá z naléhavých důvodů spojených s řádným průběhem rozpočtového postupu.

33| Protokol č. 6 o umístění sídel některých orgánů a některých institucí, subjektů a útvarů Evropské unie, připojený ke Smlouvě o EU, Smlouvě o SFEU a Smlouvě o ESAE (Úř. věst. 2008, C 115, s. 265).

Přezkum prováděný Soudním dvorem se tedy týká pouze toho, zda se Parlament při výkonu části svých rozpočtových pravomocí na doplňujícím plenárním zasedání dopustil v tomto ohledu nesprávného posouzení. V daném případě Soudní dvůr konstatoval, že Parlament stanovil svůj rozvrh řádných plenárních zasedání a zařadil rozpravu a hlasování o společném návrhu ročního rozpočtu Unie na rozpočtový rok 2017 na pořad jednání doplňujícího plenárního zasedání, které se konalo ve dnech 30. listopadu a 1. prosince 2016 v Bruselu, aniž se dopustil nesprávného posouzení. Soudní dvůr v této souvislosti rovněž uvedl, že předseda Parlamentu mohl, prohlásit v uvedeném plénu, že roční rozpočet Unie na rozpočtový rok 2017 je přijat s konečnou platností, aniž se tím dopustil nesprávného posouzení.

V. Unijní a vnitrostátní právo

V rozsudku ***Smith*** (C-122/17, EU:C:2018:631) vyhlášeném dne 7. srpna 2018 velký senát Soudního dvora rozhodl, že *vnitrostátní soud rozhodující spor mezi jednotlivci, který není schopen vyložit ustanovení vnitrostátního práva, která jsou v rozporu s ustanovením směrnice 90/232*[34]*, které splňuje všechny podmínky požadované k tomu, aby vyvolávalo přímý účinek, není na základě samotného unijního práva povinen neuplatnit daná vnitrostátní ustanovení, jakož i výluku uvedenou v souladu s nimi v pojistné smlouvě.*

Soudní dvůr měl v této věci upřesnit důsledky svého rozsudku ve věci *Farrell*[35], ve kterém rozhodl, že vnitrostátní ustanovení, která upravují výluku z povinného pojištění motorových vozidel vztahující se na osoby, pro které nebyla v motorovém vozidle instalována sedadla, jsou v rozporu s článkem 1 směrnice 90/232, a konstatoval, že uvedený článek 1 splňuje všechny podmínky požadované k tomu, aby měl přímý účinek. Předkládající soud se v tomto ohledu zabýval tím, jaké povinnosti podle unijního práva příslušejí vnitrostátnímu soudu, kterému je předložen spor mezi jednotlivci, v případě, že použitelná vnitrostátní právní úprava je zjevně neslučitelná s uvedenými ustanoveními zmíněné směrnice.

Soudní dvůr připomněl svou ustálenou judikaturu, podle které směrnice nemůže sama o sobě zakládat povinnosti pro jednotlivce, a nelze se jí tedy jako takové vůči němu dovolávat, a poté rozhodl, že vnitrostátní soud je povinen vyloučit použití vnitrostátního ustanovení, které je v rozporu s určitou směrnicí, pouze tehdy, je-li uplatňováno vůči členskému státu, jeho správním orgánům, včetně decentralizovaných orgánů, nebo vůči subjektům nebo entitám řízeným státem nebo podléhajícím jeho dohledu či těm, kterým byl členským státem svěřen úkol ve veřejném zájmu a které jsou za tímto účelem nadány výjimečnými pravomocemi ve srovnání s těmi, které vyplývají z pravidel použitelných ve vztazích mezi jednotlivci. Rozšíření možnosti dovolávat se ustanovení neprovedené nebo nesprávně provedené směrnice na oblast vztahů mezi jednotlivci lze totiž připustit pouze tehdy, pokud uvedené ustanovení směrnice konkretizuje obecnou zásadou unijního práva. V takovém případě je tím, co jednotlivcům poskytuje právo uplatnitelné jako takové, které vnitrostátní

34| Třetí směrnice Rady 90/232/EHS ze dne 14. května 1990 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (Úř. věst. 1990, L 129, s. 33; Zvl. vyd. 06/01, s. 249).

35| Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. dubna 2007, ***Farrell*** (C-356/05, EU:C:2007:229).

soudy nutí i ve sporech mezi jednotlivci vyloučit uplatnění vnitrostátních ustanovení, jež uvedené zásadě odporují, pokud mají za to, že nelze zajistit konformní výklad daných ustanovení, obecná zásada, a nikoliv směrnice, která tuto zásadu konkretizuje.

Vzhledem k tomu, že v daném případě směrnice 90/232 v článku 1 uvádí, že pojištění občanskoprávní odpovědnosti v souvislosti s provozem dotčeného vozidla musí krýt škody na zdraví způsobené tímto provozem všem cestujícím osobám s výjimkou řidiče, obecnou zásadou unijního práva nekonkretizuje. Ačkoliv toto ustanovení není provedeno nebo je provedeno nesprávně, ve sporu mezi jednotlivci jej tudíž nelze přímo uplatnit[36].

Dne 4. prosince 2018 se velký senát Soudního dvora v rozsudku ***Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána*** (C-378/17, EU:C:2018:979) zabýval otázkou, *zda vnitrostátní orgán zřízený zákonem k zajištění uplatňování unijního práva v určité oblasti musí upustit od použití ustanovení vnitrostátního práva, které je v rozporu s unijním právem.* Spor v původním řízení se týkal stanovení horní věkové hranice pro přijetí do irských policejních sil a otázky, zda toto omezení představuje zakázanou diskriminaci jak podle směrnice 2000/78[37], tak podle irských zákonů provádějících tuto směrnici. Podle irského práva přitom platí, že ačkoliv má dodržování povinností vyplývajících ze směrnice 2000/78 zajišťovat Komise pro vztahy na pracovišti (dříve „Soud pro rovné zacházení"), vyhovět návrhu na nepoužití nebo zrušení ustanovení vnitrostátního práva, které je v rozporu s unijním právem, má pravomoc pouze Vrchní soud.

Soudní dvůr se zabýval otázkou položenou Nejvyšším soudem Irska, která se v podstatě týkala slučitelnosti takového omezení s unijním právem, a předně poukázal na rozdíl mezi pravomocí nepoužít ustanovení vnitrostátního práva odporující unijnímu právu v konkrétním případě a pravomocí takové ustanovení zrušit, jež má širší účinek zbavující toto ustanovení veškeré platnosti. Ačkoliv je na členských státech, aby určily soudy příslušné k přezkumu platnosti vnitrostátního ustanovení, Soudní dvůr připomněl, že vnitrostátní soudy, jež mají uplatňovat ustanovení unijního práva, mají povinnost zajistit plný účinek těchto ustanovení tak, že na základě své vlastní pravomoci podle potřeby nepoužijí jakékoli odporující vnitrostátní ustanovení, aniž nejprve budou muset žádat o odstranění tohoto vnitrostátního ustanovení legislativní cestou nebo jakýmkoliv jiným ústavním postupem či na toto odstranění čekat. Zásada přednosti unijního práva totiž ukládá všem orgánům členského státu, a nejen jeho soudům, povinnost zajišťovat plný účinek unijních norem.

Soudní dvůr tudíž rozhodl, že pokud by takový orgán, jako je Komise pro vztahy na pracovišti, pověřený zákonem zajišťovat uplatňování a dodržování povinností vyplývajících ze směrnice 2000/78, nemohl konstatovat, že vnitrostátní ustanovení je v rozporu s uvedenou směrnicí, a nemohl by v důsledku toho rozhodnout, že toto ustanovení nepoužije, byl by snížen užitečný účinek unijních pravidel v oblasti zaměstnání a povolání. Okolnost, že vnitrostátní právo v daném případě umožňuje jednotlivcům obrátit se na Vrchní soud se žalobou založenou na údajné neslučitelnosti vnitrostátního ustanovení se směrnicí 2000/78 a tomuto soudu umožňuje nepoužít dotčené vnitrostátní ustanovení v případě vyhovění této žalobě, nemůže tento závěr zpochybnit.

Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že unijní právo, a konkrétně zásada přednosti tohoto práva, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž vnitrostátní orgán zřízený zákonem k zajištění uplatňování uvedeného práva v určité oblasti nemá pravomoc rozhodnout o tom, že nepoužije pravidlo vnitrostátního práva odporující unijnímu právu.

36| V souvislosti s touto směrnicí je třeba poukázat i na věc ***Juliana*** (C-80/17, EU:C:2018:661) prezentovanou v rubrice XIV.6 „Pojištění motorových vozidel".

37| Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. 2000, L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79).

VI. Unijní soudní řízení[38]

1. Řízení o předběžné otázce

V této rubrice je třeba poukázat na dva rozsudky týkající se přípustnosti žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce a jeden rozsudek týkající se povinnosti soudů posledního stupně obrátit se na Soudní dvůr ve smyslu čl. 267 třetího pododstavce SFEU.

V rozsudku ***Georgsmarienhütte*** (C-135/16, EU:C:2018:582) vydaném dne 25. července 2018 měl velký senát Soudního dvora upřesnit tzv. judikaturu „TWD"[39] (rozsudek ze dne 9. března 1994, ***TWD Textilwerke Deggendorf***, C-188/92, EU:C:1994:90). Zabýval se v této souvislosti *přípustností žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se platnosti rozhodnutí Komise, kterým se prohlašuje státní podpora za protiprávní, pokud účastník řízení, který namítl neplatnost uvedeného rozhodnutí u předkládajícího soudu, nepodal proti tomuto rozhodnutí žalobu na neplatnost u Tribunálu, ačkoliv k tomu byl na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU aktivně legitimován, ovšem prima facie nebylo vyloučeno, že žaloba byla k předkládajícímu soudu podána ve lhůtě stanovené v čl. 263 šestém pododstavci SFEU.*

Tato věc se týkala německého zákona o podpoře elektřiny z obnovitelných zdrojů z roku 2012. V tomto zákoně bylo mimo jiné upraveno omezení příplatku (dále jen „příplatek EEG") na základě tohoto zákona pro podniky s vysokou spotřebou energie (dále jen „EEI"). EEI, kteří jsou spotřebiteli velkého množství elektrické energie, mohly omezit své energetické náklady a zachovat si mezinárodní konkurenceschopnost. Rozhodnutím 2015/1585[40] Komise toto omezení příplatku EEG mimo jiné kvalifikovala jako státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem a nařídila Německu, aby ji od EEI získalo zpět. Čtyři EEI se v rámci žalob podaných u předkládajícího soudu proti rozhodnutím o zrušení omezení, ze kterého měly prospěch, v podstatě dovolávaly neplatnosti sporného rozhodnutí. Tento soud rozhodl, že přeruší řízení a položí Soudnímu dvoru otázku týkající se platnosti tohoto rozhodnutí.

Soudní dvůr připomněl, že zejména s ohledem na úvahy týkající se právní jistoty je vyloučeno, aby příjemce státní podpory, která je předmětem rozhodnutí Komise přímo určeného jen členskému státu, z něhož pochází tento příjemce podpory, který mohl toto rozhodnutí bezpochyby napadnout na základě článku 263 SFEU a nechal uplynout lhůtu kogentně stanovenou v šestém pododstavci tohoto ustanovení pro podání takové žaloby, mohl účelně zpochybnit legalitu uvedeného rozhodnutí před vnitrostátními soudy v rámci žaloby směřující proti vnitrostátním opatřením přijatým k výkonu tohoto rozhodnutí. Toto vyloučení je odůvodněné rovněž v případě, kdy se příjemce podpory dovolává u vnitrostátního soudu neplatnosti rozhodnutí Komise před uplynutím lhůty k podání žaloby proti tomuto rozhodnutí. Jestliže právní subjekt, který má v úmyslu napadnout unijní akt, má bezpochyby aktivní legitimaci na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, je tedy povinen využít právní prostředek stanovený v tomto ustanovení podáním žaloby k Tribunálu. Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že žaloba na neplatnost, která je spojená s možností podat kasační opravný

38| V této oblasti je třeba v souvislosti s řízením o předběžném opatření poukázat na usnesení vydané dne 17. prosince 2018 ve věci ***Komise v. Polsko*** (C-619/18 R, EU:C:2018:1021), prezentované v rubrice II.3.3 „Právo na spravedlivý proces".

39| Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. března 1994, ***TWD*** (C-188/92, EU:C:1994:90).

40| Rozhodnutí Komise (EU) 2015/1585 ze dne 25. listopadu 2014 o režimu podpory SA.33995 (2013/C) (ex 2013/NN) [který zavedlo Německo na podporu elektřiny z obnovitelných zdrojů a uživatelů s vysokou spotřebou energie] (Úř. věst. 2015, L 250, s. 122, -dále jen „sporné rozhodnutí").

prostředek proti rozhodnutí Tribunálu, nabízí zvláště vhodný procesní rámec pro bližší a kontradiktorní zkoumání otázek jak skutkové, tak právní povahy, zejména v takových technických a složitých oblastech, jako je oblast státních podpor.

Soudní dvůr s ohledem na tyto úvahy konstatoval, že ačkoliv se žalobkyně v původním řízení bez jakékoliv pochybnosti mohly domáhat neplatnosti sporného rozhodnutí na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, žalobu k Tribunálu nepodaly. Z toho vyplývá, že se nemohly dovolávat neplatnosti uvedeného rozhodnutí na podporu svých žalob podaných u předkládajícího soudu proti vnitrostátním opatřením směřujícím k výkonu tohoto rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že platnost sporného rozhodnutí nebyla u předkládajícího soudu platně zpochybněna, Soudní dvůr rozhodl, že předmětná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se platnosti tohoto rozhodnutí je nepřípustná.

Ve věci, v níž byl dne 20. září 2018 vydán rozsudek ***Fremoluc*** (C-343/17, EU:C:2018:754), se pak čtvrtý senát Soudního dvora zabýval v rámci sporu, jehož všechny prvky se nacházely uvnitř jednoho členského státu, *otázkou přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v čistě vnitrostátní věci.* Tato otázka byla položena v souvislosti s belgickou právní úpravou, která přiznává veřejnoprávní agentuře předkupní právo k pozemkům za účelem realizace projektů sociálního bydlení a která stanoví přednostní přidělování tohoto bydlení za účelem prodeje nebo pronájmu soukromým osobám, které mají k dotčenému území silné sociální, ekonomické nebo sociokulturní vazby. Společnost Fremoluc NV se sídlem v Belgii ve sporu v původním řízení uzavřela s prodávajícími, kteří mají bydliště také v Belgii, smlouvu o koupi několika pozemků nacházejících se v provincii Vlámské Brabantsko s odkladnou podmínkou neuplatnění zákonných předkupních práv. Agentura pro pozemkovou a bytovou politiku této provincie ovšem nakonec uvedená práva uplatnila, pozemky nabyla a následně je znovu prodala. Předkládající soud, u kterého podala společnost Fremoluc NV žalobu, se Soudního dvora dotázal, zda je třeba mít za to, že dotčená vnitrostátní právní úprava odporuje pravidlům o volném pohybu.

Soudní dvůr předně připomněl svoji judikaturu, podle které se za situace, kdy se všechny prvky sporu v původním řízení nacházejí pouze v jednom členském státě, neuplatní ani ustanovení Smlouvy o FEU, ani akty, které byly přijaty za účelem jejich provedení. Soudní dvůr ovšem připomněl, že existují případy, v nichž by dokonce i v takové situaci mohlo být pro řešení sporu v původním řízení nezbytné provést výklad ustanovení Smluv týkajících se základních svobod a prohlásit takové žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce za přípustné. Je ovšem na předkládajícím soudu, aby Soudnímu dvoru v souladu s článkem 94 jednacího řádu sdělil, jakou souvislost – kvůli níž je požadovaný výklad v rámci řízení o předběžné otázce nezbytný pro řešení daného sporu – má tento spor i přes svoji čistě vnitrostátní povahu s ustanoveními unijního práva týkajícími se základních svobod. V daném případě Soudní dvůr poznamenal, že předmětná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se omezuje na konstatování, že pravidlo přednosti, o které se jedná ve věci v původním řízení, se zřejmě dotýká státních příslušníků a podniků z jiných členských států. V této žádosti nebylo uvedeno nic, co by umožňovalo potvrdit zájem státních příslušníků jiných členských států, jako jsou konkurenti společnosti Fremoluc NV, využít v situaci v původním řízení nějakých základních svobod. Soudní dvůr tudíž dospěl k závěru, že s ohledem na to, že nebyla prokázána existence vazby mezi předmětem nebo okolnostmi sporu v původním řízení, jehož všechny prvky se nacházejí pouze uvnitř jednoho členského státu, a ustanoveními unijního práva, jejichž výklad je požadován, je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nepřípustná.

A konečně v rozsudku ve věci ***Komise v. Francie (Zálohová srážková daň z příjmů z kapitálového majetku)*** (C-416/17 EU:C:2018:811) vydaném dne 4. října 2018 pátý senát Soudního dvora konstatoval *porušení povinnosti podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce soudem, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky.* Žalobkyně se žalobou pro nesplnění povinnosti směřující proti Francii domáhala toho, aby bylo konstatováno, že zachování diskriminačního a nepřiměřeného zacházení mezi francouzskými mateřskými společnostmi, které získávají dividendy od svých francouzských dceřiných společností na jedné straně a francouzskými

mateřskými společnostmi, které přijímají dividendy od zahraničních dceřiných společností, na straně druhé je v rozporu s unijním právem[41], jak jej vyložil Soudní dvůr v rozsudku *Accor*[42], a že francouzská Conseil d'État (Státní rada) porušila povinnost podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Tento soud podle Komise uvedl, že závěr, který přijal Soudní dvůr v rozsudku Accor, neřeší otázku podmínek vrácení zálohové srážkové daně z příjmů z kapitálového majetku, jejíž vybírání bylo podle uvedeného rozsudku shledáno jako neslučitelné s články 49 a 63 SFEU, a že se Soudní dvůr touto otázku následně zabýval v rozsudku *Test Claimants in the FII Group Litigation*[43]. Státní rada se však rozhodla se od posledně uvedené judikatury odchýlit, protože britský režim, o který se jednalo v posledně uvedeném rozsudku, se odlišoval od francouzského režimu daňové slevy a zálohové srážkové daně, ačkoliv si nemohla být jista, že by její úvahy byly stejně zjevné i pro Soudní dvůr. Dospěla proto k závěru, že o věcech, které jí byly předloženy a které se týkaly této otázky, rozhodne, aniž předloží Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že se povinnost členských států dodržovat ustanovení Smlouvy o FEU vztahuje na všechny jejich orgány v rámci jejich pravomocí, včetně soudních orgánů. Nesplnění povinnosti členským státem tedy může být v zásadě konstatováno na základě článku 258 SFEU bez ohledu na orgán tohoto státu, jehož činnost nebo nečinnost je původem nesplnění povinnosti, a to přestože se podle ústavy jedná o nezávislý orgán.

Soudní dvůr kromě toho zdůraznil, že jestliže nelze proti rozhodnutí vnitrostátního soudu podat soudní cestou opravný prostředek, je tento vnitrostátní soud v zásadě povinen předložit Soudnímu dvoru žádost ve smyslu čl. 267 třetího pododstavce SFEU, pokud je před ním vznesena otázka týkající se výkladu Smlouvy o FEU, a že cílem povinnosti předložit předběžnou otázku, stanovené v tomto ustanovení, je zejména předcházet tomu, aby v jakémkoli členském státě vznikala vnitrostátní judikatura, která nebude v souladu s pravidly unijního práva. Taková povinnost nepřísluší tomuto soudu, pokud konstatuje, že vznesená otázka není relevantní, nebo že dotčené ustanovení unijního práva již bylo předmětem výkladu ze strany Soudního dvora nebo že správné uplatnění unijního práva je natolik zřejmé, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost, přičemž existence takové možnosti musí být posuzována v závislosti na charakteristikách vlastních unijnímu právu, zvláštních obtížích, které vykazuje výklad tohoto práva, a riziku rozdílnosti judikatury uvnitř Unie. Soudní dvůr v daném případě konstatoval, že pokud se Státní rada neobrátila na Soudní dvůr podle postupu stanoveného v čl. 267 třetím pododstavci SFEU, přestože výklad ustanovení unijního práva, který provedla, nebyl natolik zřejmý, aby neponechal prostor pro žádné rozumné pochybnosti, nesplnila Francouzská republika povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedeného článku.

41| Co se týče této výtky, Soudní dvůr uvedl, že články 49 a 63 SFEU ukládají členskému státu, ve kterém existuje systém zamezení ekonomickému dvojímu zdanění v případě dividend vyplácených rezidentům společnostmi-rezidenty, povinnost poskytnout rovnocenné zacházení dividendám vypláceným rezidentům společnostmi-nerezidenty, ledaže je rozdílné zacházení odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu. Soudní dvůr tudíž konstatoval, že Francouzská republika je povinna zohlednit pro účely ukončení diskriminačního zacházení při uplatňování daňového mechanismu, jehož cílem je zamezení dvojímu ekonomickému zdanění vyplacených dividend, předchozí zdanění rozdělovaných zisků vyplývající z výkonu daňových pravomocí členského státu původu dividend, v mezích vlastní zdaňovací pravomoci, nezávisle na stupni řetězce majetkové účasti, na kterém k tomuto zdanění došlo, a sice dceřiné nebo vnukovské společnosti.

42| Rozsudek ze dne 15. září 2011, ***Accor*** (C-310/09, EU:C:2011:581).

43| Rozsudek ***ze*** dne 13. listopadu 2012, ***Test Claimants in the FII Group Litigation*** (C-35/11, EU:C:2012:707)..

2. Žaloba na neplatnost[44]

V oblasti žaloby na neplatnost stojí za zmínku tři rozsudky. První dva se týkají přípustnosti žalob podaných fyzickou nebo právnickou osobou, zatímco poslední z nich se týká pravomoci unijního soudu rozhodovat o aktech orgánů přijatých na základě řízení, kterého se účastní vnitrostátní orgán.

Ve dvou rozsudcích ze dne 13. března 2018 ***Industrias Químicas del Vallés v. Komise*** (C-244/16 P EU:C:2018:177) a ***European Union Copper Task Force v. Komise*** (C-384/16 P, EU:C:2018:176) velký senát Soudního dvora potvrdil usnesení Tribunálu, která byla napadena kasačními opravnými prostředky[45], a zabýval se přitom *výkladem výrazu „nevyžaduje přijetí" (prováděcích opatření) použitého v čl. 263 čtvrtém pododstavci poslední části věty SFEU.* Toto ustanovení poskytuje fyzické nebo právnické osobě možnost podat žalobu na neplatnost proti nařizovacímu aktu, který nevyžaduje přijetí prováděcích opatření, pokud se jí bezprostředně dotýká. Tribunál v napadených usneseních odmítl žaloby, které zněly na částečné zrušení nařízení 2015/408[46], jako nepřípustné, když v podstatě konstatoval, že toto nařízení vyžaduje vůči žalobcům přijetí prováděcích opatření ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce poslední části věty SFEU. Žalobci – společnost, která uvádí na trh přípravky na ochranu rostlin obsahující mimo jiné účinnou chemickou látku metalaxyl, a sdružení výrobců sloučenin mědi – požadovali částečné zrušení uvedeného nařízení v rozsahu, v jakém kvalifikuje tyto přípravky jako látky, které se mají nahradit, a podřizuje je tím režimu takových látek zavedenému nařízením č. 1107/2009[47].

Pokud jde zaprvé o otázku, zda nařízení 2015/408 vyžaduje vůči navrhovatelům přijetí prováděcích opatření, Soudní dvůr konstatoval, že akty, které má přijmout Komise nebo členské státy s cílem zavést zvláštní pravidla pro metalaxyl a sloučeniny mědi stanovená nařízením č. 1107/2009, projevují vůči navrhovatelům právní účinky nařízení 2015/408, a tedy představují prováděcí opatření posledně uvedeného nařízení. Podle Soudního dvora v tomto ohledu platí, že k tomu, aby bylo opatření považováno za prováděcí opatření nařizovacího aktu, se podle znění čl. 263 čtvrtého pododstavce poslední části věty SFEU nevyžaduje, aby tento akt představoval právní základ tohoto opatření. Totéž opatření může být prováděcím opatřením jak aktu, jehož ustanovení tvoří jeho právní základ, tak odlišného aktu, pokud se některé nebo všechny právní účinky posledně uvedeného aktu projeví ve vztahu k navrhovateli pouze prostřednictvím tohoto opatření.

Co se dále týče osobního dotčení navrhovatelů na základě nařízení 2015/408, Soudní dvůr rozhodl, že pouhá okolnost, že se dovozce metalaxylu účastnil postupu, který vedl k zařazení této látky do přílohy I směrnice 91/414[48], jej nemůže individualizovat. Uvedený dovozce je totiž tímto nařízením dotčen pouze z důvodu svého objektivního postavení dovozce metalaxylu a prodejce výrobků obsahujících tuto látku, stejně jako to platí pro jakýkoli jiný hospodářský subjekt, který se skutečně nebo potenciálně nachází ve stejné situaci. Stejně

44| Soudní dvůr zkoumal přípustnost žaloby na neplatnost, která mu byla předložena, i v rozsudku ***Komise v. Rada (CHMO na Antarktidě)*** (C-626/15 a C-659/16, EU:C:2018:925) vydaném dne 20. listopadu 2018. Tento rozsudek je prezentován v rubrice XIX.3 „3. Vnější pravomoc Unie" této výroční zprávy.

45| Usnesení Tribunálu ze dne 16. února 2016, ***Industrias Químicas del Vallés v. Komise*** (T-296/15, nezveřejněné, EU:T:2016:79) a ze dne 27. dubna 2016, ***European Union Copper Task Force v. Komise*** (T-310/15, nezveřejněné, EU:T:2016:265).

46| Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/408 ze dne 11. března 2015 o provádění čl. 80 odst. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o sestavení seznamu látek, které se mají nahradit (Úř. věst. 2015, L 67, s. 18).

47| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Úř. věst. 2009, L 309, s. 1).

48| Směrnice Rady 91/414/EHS ze dne 15. července 1991 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh (Úř. věst. 1991, L 230, s. 1; Zvl. vyd. 03/11, s. 332),

tak platí, že členové sdružení výrobců mědi jsou dotčeni nařízením 2015/408 pouze z důvodu svého objektivního postavení výrobců sloučenin mědi, stejně jako to platí pro jakýkoli jiný hospodářský subjekt, který se skutečně nebo potenciálně nachází ve stejné situaci, a že tak uvedeným nařízením nejsou osobně dotčeni.

Žádný navrhovatel tudíž neměl aktivní legitimaci k podání žaloby na neplatnost u Tribunálu, takže bylo správně konstatováno, že jejich žaloby jsou nepřípustné.

V rozsudku ze dne 6. listopadu 2018 ***Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise*** (spojené věci C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873) velký senát Soudního dvora zkoumal *přípustnost – z hlediska čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU – žalob na neplatnost podaných konkurenty příjemců režimu státních podpor proti rozhodnutí Komise, v němž bylo prohlášeno, že dotčený vnitrostátní režim nepředstavuje státní podporu a podpory poskytnuté na základě protiprávního režimu nemohou být navráceny.*

Komise ve sporném rozhodnutí[49] konstatovala, že osvobození od obecní daně z nemovitosti, které Itálie poskytla nekomerčním subjektům (jako jsou církevní či duchovní instituce), jež v nemovitostech, které vlastní, vykonávají určité činnosti (jako jsou vzdělávací či ubytovací činnosti), představuje protiprávní státní podporu. Komise však její navrácení nenařídila, jelikož měla za to, že je to nemožné. Měla dále za to, že osvobození od daně stanovené novým italským režimem týkajícím se jednotné obecní daně, který byl v Itálii použitelný od 1. ledna 2012, nepředstavuje státní podporu. Soukromé vzdělávací zařízení Scuola Elementare Maria Montessori (dále jen „zařízení Montessori“) a P. Ferracci, majitel zařízení typu „bed & breakfast“, podali u Tribunálu žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí, přičemž namítli, že uvedené rozhodnutí způsobilo, že se nacházejí v nevýhodném soutěžním postavení v porovnání s církevními či duchovními institucemi nacházejícími se v bezprostřední blízkosti, které vykonávají činnosti podobné těm, které vykonávají tyto subjekty. Vzhledem k tomu, že Tribunál prohlásil, že žaloby jsou přípustné, ale zamítl je jako neopodstatněné[50], žalobci i Komise podali proti rozsudkům Tribunálu kasační opravné prostředky.

Komise na podporu svých kasačních opravných prostředků v podstatě tvrdila, že pokud Tribunál prohlásil, že jsou žaloby na neplatnost přípustné na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU, nesprávně vyložil a použil všechny tři kumulativní podmínky uvedené v tomto ustanovení.

Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že Lisabonskou smlouvou byla do čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU doplněna třetí část věty, která zmírnila podmínky přípustnosti žalob na neplatnost podaných fyzickými nebo právnickými osobami. Tato část věty, aniž váže přípustnost žalob na neplatnost podaných těmito osobami na podmínku osobního dotčení, umožňuje tento procesní prostředek v případě „právních aktů s obecnou působností [nařizovacích aktů]“, které nevyžadují přijetí prováděcích opatření a dotýkají se žalobce bezprostředně. Tento pojem „právní akty s obecnou působností [nařizovací akty]“ se podle Soudního dvora vztahuje na všechny nelegislativní akty s obecnou působností. Pokud jde o oblast státních podpor, Soudní dvůr připomněl, že rozhodnutí Komise, jejichž cílem je povolit, nebo zakázat vnitrostátní režim, mají obecnou působnost. Dále poznamenal, že bezprostřední dotčení žalobce v oblasti státních podpor nelze vyvozovat pouze z potenciality konkurenčního vztahu s podnikem, který je příjemcem státní podpory. Žalobce musí v tomto ohledu patřičným způsobem uvést důvody, pro něž rozhodnutí Komise může způsobit, že se bude nacházet v nevýhodném soutěžním postavení, a tudíž vyvolat účinky na jeho právní postavení.

49| Rozhodnutí Komise 2013/284/EU ze dne 19. prosince 2012 o státní podpoře SA.20829 [C 26/2010, ex NN 43/2010 (ex CP 71/2006)] Režim týkající se osvobození od obecní daně z nemovitosti v případech nemovitostí užívaných nekomerčními subjekty ke zvláštním účelům, který uskutečnila Itálie (Úř. věst. 2013, L 166, s. 24).

50| Rozsudky Tribunálu ze dne 15. září 2016, ***Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise*** (T-220/13, EU:T:2016:484), a ***Ferracci v. Komise*** (T-219/13, EU:T:2016:485).

Pokud jde o kritérium související s neexistencí prováděcích opatření, Soudní dvůr připomněl, že ve vztahu k příjemcům režimu podpor vnitrostátní ustanovení zavádějící tento režim a akty provádějící tato ustanovení samozřejmě představují prováděcí opatření, která vyžaduje rozhodnutí prohlašující uvedený režim za neslučitelný s vnitřním trhem nebo prohlašující tentýž režim za slučitelný s tímto trhem s výhradou dodržení závazků přijatých dotčeným členským státem, což lze vysvětlit tím, že příjemce režimu podpor může v rozsahu, v němž splňuje podmínky stanovené ve vnitrostátním právu k tomu, aby se na něj tento režim vztahoval, požádat vnitrostátní orgány, aby mu poskytly takovou podporu, která by byla poskytnuta v případě existence bezpodmínečného rozhodnutí prohlašujícího, že uvedený režim je slučitelný s vnitřním trhem. Příjemce režimu podpor tedy může zpochybnit akt odmítající vyhovět této žádosti před vnitrostátními soudy, když namítne neplatnost rozhodnutí Komise, kterým se prohlašuje, že je dotčený režim neslučitelný s vnitřním trhem nebo je slučitelný s tímto trhem s výhradou dodržení závazků přijatých dotčeným členským státem, a dosáhnout toho, aby se tyto soudy obrátily na Soudní dvůr formou předběžných otázek ohledně platnosti tohoto rozhodnutí.

Je tomu však jinak, pokud jde o situaci konkurentů příjemců protiprávní podpory, kteří nesplňují podmínky stanovené ve vnitrostátním opatření k tomu, aby se na ně toto opatření vztahovalo. Podle Soudního dvora by totiž bylo vykonstruované, aby takový konkurent musel u vnitrostátních orgánů požádat o poskytnutí podpory, zpochybnit akt odmítající vyhovět této žádosti u vnitrostátního soudu a dosáhnout toho, aby se tento soud obrátil na Soudní dvůr ohledně platnosti rozhodnutí Komise týkajícího se uvedeného opatření. Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že v této situaci je třeba mít za to, že uvedené rozhodnutí nevyžaduje přijetí prováděcích opatření vůči takovému konkurentovi. Na základě těchto úvah Soudní dvůr dovodil, že sporné rozhodnutí je „právním aktem s obecnou působností [nařizovacím aktem]“, který se bezprostředně dotýká zařízení Montessori a P. Ferracciho a nevyžaduje vůči nim přijetí prováděcích opatření, a že tedy Tribunál správně prohlásil, že jejich žaloby na neplatnost jsou přípustné. Co se týče věci samé, Soudní dvůr podal upřesnění k otázce přezkumu, který musí provést Komise, aby mohla dospět k závěru o absolutní nemožnosti navrácení protiprávních podpor[51].

Dne 19. prosince 2018 měl velký senát Soudního dvora v rozsudku ***Berlusconi a Fininvest*** (C-219/17, EU:C:2018:1023) upřesnit účinky zapojení vnitrostátních orgánů do postupu, jenž vede k přijetí unijního aktu, na rozdělení pravomocí mezi unijní soudy a soudy členských států. Evropská centrální banka (ECB) a vnitrostátní orgány dohledu se účastnily řízení, o které se jednalo v této věci, za účelem povolení nabytí nebo zvýšení kvalifikovaných účastí v úvěrových institucích[52].

Předkládajícímu soudu byla ve věci v původním řízení předložena žaloba proti návrhu rozhodnutí Italské centrální banky, jenž obsahoval nesouhlasné stanovisko k dobré pověsti navrhovatelů coby nabyvatelů účasti v úvěrové instituci a kterým byla ECB vyzvána k tomu, aby s nabytím navrhovaným posledně uvedenými vyjádřila nesouhlas. Navrhovatelé u předkládajícího soudu namítali, že předmětný návrh rozhodnutí porušuje překážku věci rozsouzené založenou rozsudkem italské Státní rady, na jehož základě se na předmětné nabytí vztahovaly právní předpisy předcházející přijetí kritérií dobré pověsti, které byly stále platné. Italská centrální banka na svou obranu namítla zejména nedostatek pravomoci vnitrostátních soudů k projednání této žaloby,

51| K tomu viz rubriku XII „Hospodářská soutěž“.

52| Viz postup podle článků 22 a 23 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES („směrnice CRD IV“) (Úř. věst. 2013, L 176, s. 338), čl. 4 odst. 1 písm. c) a článku 15 nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi („nařízení o SSM“) (Úř. věst. 2013, L 287, s. 63), a článků 85 až 87 nařízení Evropské centrální banky (EU) č. 468/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví rámec spolupráce Evropské centrální banky s vnitrostátními příslušnými orgány a vnitrostátními pověřenými orgány v rámci jednotného mechanismu dohledu (nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu) (Úř. věst. 2014, L 141, s. 1, a oprava Úř. věst. 2018, L 65, s. 48).

která byla podle ní namířena proti přípravným aktům, jež nemají obsah odpovídající rozhodnutí a směřují k přijetí rozhodnutí spadajícího do výlučné pravomoci unijního orgánu (ECB), přičemž tyto přípravné akty stejně jako konečné rozhodnutí podléhají výlučné pravomoci unijního soudu.

V těchto souvislostech se předkládající soud dotázal Soudního dvora, zda mají přezkum legality aktů o zahájení řízení, pokynů nebo návrhů přijatých vnitrostátním příslušným orgánem, v daném případě Italskou centrální bankou, v rámci řízení o povolení nabytí kvalifikované účasti v bankovní instituci provádět vnitrostátní soudy, nebo unijní soudy.

Soudní dvůr předně konstatoval, že článek 263 SFEU svěřuje unijním soudům výlučnou pravomoc k přezkumu legality aktů přijatých takovými unijními orgány, jako je ECB. Dále odlišil dvě situace: situaci, kdy je unijní orgán nadán pouze omezeným nebo žádným prostorem pro uvážení, takže aktem přijatým vnitrostátním orgánem je unijní orgán vázán, a situaci, kdy unijní orgán jako jediný vykonává pravomoc k přijetí konečného rozhodnutí, aniž je vázán aktem vnitrostátního orgánu. V prvním případě přísluší vnitrostátním orgánům, aby rozhodovaly o vadách, kterými by takový vnitrostátní akt mohl být případně stižen, s tím, že případně předloží Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. V druhém případě je naproti tomu na unijním soudu nejen to, aby rozhodl o legalitě konečného rozhodnutí přijatého unijním orgánem, ale také to, aby přezkoumal případné vady, kterými jsou stiženy přípravné akty nebo návrhy vnitrostátních orgánů, jimiž by mohla být dotčena platnost tohoto konečného rozhodnutí.

Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že nezbytným předpokladem účinnosti procesu, v jehož rámci má výlučnou rozhodovací pravomoc unijní orgán, je jednotný soudní přezkum, aby se předešlo riziku protichůdných závěrů ohledně legality konečného rozhodnutí, a to zejména tehdy, když se toto rozhodnutí řídí analýzou a návrhem vnitrostátního orgánu. Rozhodne-li se totiž unijní normotvůrce pro takový správní postup, má v úmyslu zavést zvláštní mechanismus spolupráce mezi dotčeným evropským orgánem a vnitrostátními orgány spočívající na výlučné rozhodovací pravomoci uvedeného orgánu. Z článku 263 SFEU ve světle zásady loajální spolupráce zakotvené v čl. 4 odst. 3 SEU tudíž vyplývá, že akty přijaté vnitrostátním orgánem v rámci tohoto druhu postupu nepodléhají přezkumu soudů členských států.

Soudní dvůr v daném případě poznamenal, že ECB má jako jediná pravomoc rozhodnout o vyjádření souhlasu či nesouhlasu s navrhovaným nabytím na závěr postupu stanoveného v rámci jednotného mechanismu dohledu bankovní unie, za jehož účinné a konzistentní fungování odpovídá ECB. Jedině unijní soud má tedy pravomoc incidenčně posoudit, zda je legalita konečného rozhodnutí ECB dotčena případnými vadami, kterými jsou stiženy přípravné akty pro toto rozhodnutí přijaté Italskou centrální bankou. Tato pravomoc vylučuje jakoukoli vnitrostátní soudní pravomoc ve vztahu k uvedeným aktům.

VII. Svobody pohybu

1. Svoboda usazování

V rozsudku ***Bevola a Jens W. Trock*** (C-650/16, EU:C:2018:424) vyhlášeném dne 12. června 2018 velký senát Soudního dvora zkoumal slučitelnost *dánské daňové právní úpravy, která vylučuje, aby společnosti-rezidenti provedly odpočet ztrát nadobro vzniklých jejich stálým provozovnám nacházejícím se v jiném členském státě, ledaže by využily vnitrostátní režim mezinárodního společného zdanění, se svobodou usazování.*

Soudní dvůr předně připomněl, že i když ustanovení unijního práva týkající se svobody usazování směřují, podle svého znění, k zajištění práva na národní zacházení v hostitelském členském státě, brání zároveň tomu, aby členský stát původu bránil transakcím, které společnost-rezident provádí v jiném členském státě prostřednictvím stálé provozovny. Soudní dvůr dále konstatoval, že pokud dánské daňové předpisy v zásadě vylučují ze zdanitelného příjmu dánských společností jak příjmy, tak výdaje spojené s jejich stálými provozovnami nacházejícími se v jiné zemi, zavádí rozdílné zacházení mezi dánskými společnostmi, které mají stálou provozovnu v Dánsku, a dánskými společnostmi, jejichž stálá provozovna se nachází v jiném členském státě. Tento rozdíl může podle Soudního dvora způsobit, že pro dánskou společnost bude méně přitažlivé využít svobody usazování prostřednictvím založení stálých provozoven v jiných členských státech.

S ohledem na cíl sledovaný těmito vnitrostátními právními předpisy, a sice zamezení dvojímu zdanění zisků a souměrně dvojímu odpočtu ztrát společností-rezidentů s takovými stálými provozovnami, Soudní dvůr uvedl, že se předmětné rozdílné zacházení týká objektivně srovnatelných situací.

Soudní dvůr se tudíž zabýval případným odůvodněním takového rozdílného zacházení. V tomto ohledu uvedl, že dánské právní předpisy mohou být odůvodněny naléhavými důvody obecného zájmu, jež souvisí s vyváženým rozdělením zdaňovací pravomoci mezi členskými státy a se soudržností dánského daňového systému, jakož i s nezbytností zabránit riziku dvojího odpočtu ztrát, nepřekračují-li meze toho, co je nezbytné k dosažení těchto cílů. Pokud jde přitom o nezbytnost rozdílného zacházení dotčeného ve zvláštním případě, kdy jsou ztráty stálé provozovny-nerezidenta konečné, Soudní dvůr konstatoval, že pokud již neexistuje žádná možnost odpočtu ztrát stálé provozovny-nerezidenta v členském státě, kde se tato provozovna nachází, riziko dvojího odpočtu ztrát neexistuje. V takovém případě tudíž vnitrostátní právní předpisy překračují meze toho, co je nezbytné k respektování naléhavých důvodů obecného zájmu uvedených výše. Aby však nebyla ohrožena soudržnost dánského daňového systému, může být odpočet takovýchto ztrát podle Soudního dvora přípustný pouze za jediné podmínky, a to že společnost-rezident podá důkaz o jejich konečné povaze[53].

Soudní dvůr tedy rozhodl, že článek 49 SFEU brání právním předpisům členského státu, které vylučují možnost, aby společnost-rezident, jež si nezvolila vnitrostátní režim mezinárodního společného zdanění, odpočetla od svého zdanitelného zisku ztráty, které vznikly stálé provozovně nacházející se v jiném členském státě, ačkoli tato společnost na jedné straně vyčerpala veškeré možnosti odpočtu těchto ztrát, které jí poskytuje právo členského státu, v němž se tato provozovna nachází, a na druhé straně přestala pobírat jakékoli příjmy od této provozovny, takže již neexistuje žádná možnost, že by tyto ztráty byly zohledněny v uvedeném členském státě, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu.

53| V tomto ohledu viz rozsudky Soudního dvora ze dne 13. prosince 2005, ***Marks & Spencer*** (C-446/03, EU:C:2005:763, bod 55), a ze dne 3. února 2015, ***Komise v. Spojené království*** (C-172/13, EU:C:2015:50, bod 36).

2. Volný pohyb služeb

V rozsudku ***X a Visser*** (C-360/15 a C-31/16, EU:C:2018:44) vydaném dne 30. ledna 2018 podal velký senát Soudního dvora upřesnění k *výkladu směrnice 2006/123*[54], a to v souvislosti s věcí, která se týkala správních poplatků za instalaci sítí elektronických komunikací, a s věcí, která se týkala pravidel územního plánování, podle nichž se určité zeměpisné oblasti, jež se nacházely mimo střed obce, vyhradily výlučně pro účely maloobchodního prodeje velkoobjemových výrobků.

V první věci žalobkyně – společnost pověřená výstavbou sítě optických kabelů v obci v Nizozemsku – nesouhlasila s poplatky, které požadovala tato obec za povolení k instalaci kabelů. Předkládající soud, kterému byl předložen kasační opravný prostředek, vyjádřil pochybnosti ohledně otázky, zda výběr předmětných poplatků spadá do působnosti směrnice 2006/123.

Soudní dvůr v tomto ohledu rozhodl, že se směrnice 2006/123 nepoužije na poplatky, v jejichž případě se skutečnost zakládající poplatkovou povinnost váže k právu podniků oprávněných k zajišťování sítí a k poskytování služeb elektronických komunikací instalovat kabely pro veřejnou síť elektronických komunikací. Rozhodná skutečnost pro uložení takových poplatků totiž podle Soudního dvora souvisí s právem podniků, které mají oprávnění k zajišťování sítí elektronických komunikací, instalovat zařízení ve smyslu článku 13 směrnice 2002/20[55], který se týká poplatků za práva na užívání a za práva na instalování zařízení. Uložení takových poplatků tedy představuje oblast upravenou směrnicí 2002/20 ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. c) směrnice 2006/123, který z oblasti působnosti této směrnice vylučuje služby a sítě elektronických komunikací a s nimi spojená zařízení a služby, pokud jde o takové záležitosti.

Druhá věc se týkala situace, kdy obec v Nizozemsku přijala územní plán, ve kterém byla s cílem zachovat funkčnost centra města a zamezit vzniku prázdných prostor v oblastech centra města vymezena zóna nacházející se mimo centrum města jako komerční zóna vyhrazená výlučně k maloobchodnímu prodeji zboží většího objemu. Vzhledem k tomu, že žalobkyně v této zóně chtěla pronajmout velkoplošné maloobchodní prodejny jinému podniku, který si tam chtěl otevřít maloobchodní prodejnu obuvi a oděvů, rozhodnutí o přijetí tohoto plánu napadla, přičemž tvrdila, že odporuje směrnici 2006/123.

Soudní dvůr konstatoval, že činnost maloobchodního prodeje výrobků je pro účely použití směrnice 2006/123 „službou“, a rozhodl, že ustanovení kapitoly III této směrnice, která se týká svobody usazování pro poskytovatele, musí být vykládána v tom smyslu, že se použijí rovněž v situaci, v níž se veškeré relevantní prvky nacházejí pouze uvnitř jednoho členského státu. V tomto ohledu uvedl, že ze znění ani systematiky směrnice 2006/123 nevyplývá podmínka, která by se týkala existence přeshraničního prvku, a že výklad, podle něhož se ustanovení kapitoly III směrnice 2006/123 vztahují nejen na poskytovatele, který si přeje usadit se v jiném členském státě, ale i na poskytovatele, který si přeje usadit se ve svém vlastním členském státě, je v souladu s cíli sledovanými touto směrnicí.

Soudní dvůr konstatoval, že směrnice 2006/123 nebrání tomu, aby pravidla obsažená v územním plánu obce zakazovala činnost maloobchodního prodeje výrobků malých rozměrů v zeměpisných oblastech nacházejících se mimo střed této obce, pokud jsou splněny podmínky nepřípustnosti diskriminace, nezbytnosti a přiměřenosti,

54| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (Úř. věst. 2006, L 376, s. 36).

55| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES ze dne 7. března 2002 o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice) (Úř. věst. 2002, L 108, s. 21; Zvl. vyd. 13/29, s. 337).

což přísluší ověřit předkládajícímu soudu. Pokud jde konkrétně o podmínku nezbytnosti, Soudní dvůr zdůraznil, že cíl ochrany městského prostředí může představovat naléhavý důvod obecného zájmu, jímž lze odůvodnit takové územní omezení, jako je omezení dotčené v daném případě.

V rozsudku ze dne 7. listopadu 2018 ve věci ***Komise v. Maďarsko*** (C-171/17, EU:C:2018:881) Soudní dvůr konstatoval, *že tím, že Maďarsko zavedlo a ponechalo v platnosti státní monopol služeb mobilního placení, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 15 odst. 2 písm. d) směrnice 2006/123 a článku 56 SFEU.*

Tato věc se týkala případu, kdy maďarská společnost, zcela vlastněná maďarským státem, provozovala národní systém mobilního placení, jehož používání bylo v Maďarsku povinné u mobilního placení za veřejné parkování, využívání sítě pozemních komunikací a přepravu osob, jakož i za všechny ostatní služby poskytované nějakým státním subjektem. Poskytovatelé těchto služeb byli v zásadě povinni zajistit zákazníkům přístup k těmto službám prostřednictvím tohoto národního systému mobilního placení. Vzhledem k tomu, že se Komise domnívala, že uvedený systém představuje protiprávní státní monopol, podala u Soudního dvora žalobu pro nesplnění povinností na základě článku 258 SFEU.

Soudní dvůr nejprve konstatoval, že se Maďarsko nedopustilo zjevně nesprávného posouzení, když svoji službu národního mobilního placení kvalifikovalo jako službu obecného hospodářského zájmu (dále jen „SOHZ"). Jelikož jsou však z oblasti působnosti směrnice 2006/123 vyloučeny pouze SOHZ, které existovaly v době, kdy tato směrnice vstoupila v platnost, a dotčený národní monopol existoval až od roku 2014, Soudní dvůr následně přistoupil k posouzení uvedené služby národního mobilního placení z hlediska zvláštních pravidel, která tato směrnice stanoví pro SOHZ.

Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že jelikož národní systém mobilního placení vyhrazuje přístup k činnosti poskytování služeb mobilního placení jedinému veřejnému podniku, představuje „požadavek" ve smyslu čl. 15 odst. 2 písm. d) směrnice 2006/123, který musí splňovat podmínky nepřípustnosti diskriminace, nezbytnosti a přiměřenosti stanovené v odstavci 3 uvedeného článku. Vzhledem k tomu, že samotné Maďarsko uznalo, že existovala méně restriktivní opatření, jež by méně omezovala svobodu usazování, jako je například systém koncesí založený na postupu otevřeném hospodářské soutěži, a přitom neprokázalo, že by takové méně restriktivní opatření mohlo bránit plnění úkolu veřejné služby, Soudní dvůr dospěl k závěru, že došlo k porušení čl. 15 odst. 2 písm. d) směrnice 2006/123.

A konečně s ohledem na to, že se článek 16 směrnice 2006/123, který se týká práva poskytovatelů poskytovat služby v jiném členském státě, než je stát, v němž jsou usazeni, neuplatní na SOHZ poskytované v jiném členském státě, Soudní dvůr se – jak to podpůrně navrhovala Komise – zabýval případným porušením článku 56 SFEU v důsledku zavedeného národního monopolu. Soudní dvůr v této souvislosti v podstatě poukázal na důvody, které již uvedl na podporu svého závěru o porušení čl. 15 odst. 2 písm. d) směrnice 2006/123, a konstatoval, že maďarský systém mobilního placení odporuje i volnému pohybu služeb zaručenému v článku 56 SFEU.

V rozsudku ***Čepelnik*** (C-33/17, EU:C:2018:896) vydaném dne 13. listopadu 2018 velký senát Soudního dvora rozhodl, že článek 56 SFEU *musí být vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které příslušné orgány mohou požadovat po objednateli díla usazeném v tomto členském státě, aby pozastavil platby svému smluvnímu partnerovi usazenému v jiném členském státě, či dokonce složil jistotu ve výši odpovídající dosud neuhrazené ceně za dílo, aby bylo zajištěno zaplacení případné pokuty, která by mohla být uložena tomuto smluvnímu partnerovi v případě prokázaného porušení pracovněprávních předpisů prvního členského státu.*

Věc v původním řízení se týkala sporu mezi společností usazenou ve Slovinsku coby poskytovatelem služeb a rakouským objednatelem díla ohledně platby za stavební práce provedené uvedenou společností v Rakousku. Zatímco se žalující společnost domáhala zaplacení dosud neuhrazené ceny za provedené práce, žalovaný tvrdil, že již tuto částku musel zaplatit jako jistotu příslušnému rakouskému správnímu orgánu, aby bylo zajištěno zaplacení případné pokuty, která by mohla být uložena žalující společnosti za porušení rakouských

pracovněprávních předpisů na základě kontroly na místě provedené finanční inspekcí. Vzhledem k tomu, že složení této jistoty mělo podle vnitrostátního práva účinky zproštění závazku, objednatel díla odmítl požadovanou částku zaplatit. Poskytovatel služeb tedy podal žalobu u předkládajícího soudu, který se následně obrátil na Soudní dvůr.

Soudní dvůr nejprve rozhodl, že vnitrostátní právní úprava, která objednateli díla ukládá povinnost pozastavit platby svému smluvnímu partnerovi a složit jistotu ve výši rovnající se dosud neuhrazené ceně za dílo v případě důvodného podezření na správní přestupek poskytovatele služeb v rozporu s vnitrostátními pracovněprávními předpisy, představuje omezení volného pohybu služeb, jelikož může jednak odradit objednatele díla z dotčeného členského státu od využití poskytovatele služeb usazeného v jiném členském státě a jednak odradit takové poskytovatele od toho, aby nabízeli své služby takovým objednatelům. Nejenže taková opatření mohou stanovit okamžik, k němuž je příjemce služeb povinen zaplatit dosud neuhrazenou cenu za dílo, na dřívější datum a připravit jej tak o možnost ponechat si část této částky jako kompenzaci v případě vadného plnění či prodlení s plněním, ale mohou také poskytovatelům služeb usazeným v jiných členských státech upřít právo požadovat od svých rakouských zákazníků zaplacení dosud neuhrazené částky z ceny za dotčené dílo, a vystavit je tak riziku prodlení s platbami.

Soudní dvůr dále připomněl, že takové omezení lze odůvodnit naléhavými důvody obecného zájmu, jako je cíl spočívající v sociální ochraně pracovníků, v boji proti podvodům zejména v sociální oblasti a v prevenci zneužívání, pokud je způsobilé zaručit uskutečnění cíle, který sleduje, a nepřekračuje meze toho, co je k dosažení takového cíle nezbytné. Pokud jde o proporcionalitu dotčené rakouské právní úpravy ve vztahu k jejímu cíli, Soudní dvůr předně zdůraznil, že tato úprava umožňuje příslušným orgánům uložit objednateli díla povinnost pozastavit platby poskytovateli služeb, jakož i složit jistotu ve výši dosud neuhrazené ceny za dílo pouze na základě důvodného podezření na spáchání správního přestupku ještě před tím, než je konstatováno, že došlo k podvodu, zneužití nebo praxi ohrožující ochranu pracovníků. Dále uvedl, že vnitrostátní právní úprava nestanoví, že se dotyčný poskytovatel služeb může před přijetím uvedených opatření vyjádřit ke skutečnostem, které jsou mu vytýkány. Nakonec Soudní dvůr poznamenal, že příslušné orgány mohou výši této jistiny stanovit bez ohledu na případná pochybení poskytovatele služeb a může jít případně o částku značně přesahující částku, která by jinak byla zaplacena objednatelem díla po ukončení prací. Soudní dvůr dospěl k závěru, že ze všech těchto třech důvodů je třeba mít za to, že taková vnitrostátní právní úprava překračuje meze toho, co je nezbytné k dosažení cílů spočívajících v ochraně pracovníků, v boji proti podvodům zejména v sociální oblasti a v prevenci zneužívání. Odporuje tudíž článku 56 SFEU.

V rozsudku ***Danieli & C. Officine Meccaniche** a **další*** (C-18/17, EU:C:2018:904) vydaném dne 14. listopadu 2018 se Soudní dvůr zabýval *slučitelností některých opatření přijatých členským státem, jejichž cílem je omezit prostřednictvím požadavku pracovního povolení vysílání chorvatských státních příslušníků a státních příslušníků třetích zemí do tohoto členského státu, s volným pohybem služeb.* Soudní dvůr byl v tomto řízení o předběžné otázce konkrétně požádán, aby rozhodl, zda je Rakouská republika oprávněna požadovat, aby pracovníci poskytnutí italskému podniku, který poskytuje služby v Rakousku, měli pracovní povolení v případě, že i) uvedení pracovníci jsou chorvatskými státními příslušníky zaměstnanými chorvatským podnikem nebo že ii) uvedení pracovníci jsou státními příslušníky třetí země legálně zaměstnanými jiným italským podnikem.

Co se týče vysílání chorvatských státních příslušníků, Soudní dvůr nejprve připomněl, že z kapitoly 2 odstavce 1 přílohy V aktu o přistoupení Chorvatska[56] vyplývá, že článek 45 a čl. 56 první pododstavec SFEU se ve vztahu k volnému pohybu pracovníků a volnému pohybu služeb, zahrnujícímu dočasný pohyb pracovníků vymezený v článku 1 směrnice 96/71[57], mezi Chorvatskem na jedné straně a všemi stávajícími členskými státy na straně druhé použijí v plném rozsahu pouze podle podmínek přechodných ustanovení uvedených v odstavcích 2 až 13. Soudní dvůr dále uvedl, že poskytování pracovní síly dotčené ve věci v původním řízení spadá do působnosti kapitoly 2 odstavce 2 uvedené přílohy V, podle které odchylně od článků 1 až 6 nařízení č. 492/2011[58] budou stávající členské státy do konce období dvou let po dni přistoupení uplatňovat vnitrostátní opatření nebo opatření, která vyplývají z dvoustranných dohod, upravující přístup chorvatských státních příslušníků na jejich trhy práce. Soudní dvůr tedy rozhodl, že články 56 a 57 SFEU, jakož i kapitola 2 odstavec 2 přílohy V aktu o přistoupení Chorvatska musí být vykládány v tom smyslu, že členský stát je v průběhu přechodného období uvedeného v posledně zmíněném ustanovení oprávněn omezit vysílání chorvatských pracovníků, kteří jsou zaměstnáni u podniku se sídlem v Chorvatsku, prostřednictvím požadavku pracovního povolení, pokud toto vyslání probíhá tak, že tito pracovníci jsou poskytnuti ve smyslu čl. 1 odst. 3 písm. c) směrnice 96/71 podniku se sídlem v jiném členském státě, aby tento posledně uvedený podnik mohl poskytnout službu v prvně uvedeném členském státě.

Co se naproti tomu týče vysílání pracovníků, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí, Soudní dvůr konstatoval, že skutečnost, že členský stát trvale zachovává požadavek pracovního povolení pro státní příslušníky třetích zemí, kteří byli poskytnuti podniku usazenému v tomto členském státě podnikem usazeným v jiném členském státě, představuje omezení volného pohybu služeb, které překračuje meze toho, co je nezbytné k dosažení cíle obecného zájmu spočívajícího ve snaze předejít narušování pracovního trhu, jelikož státní příslušníci třetích zemí neusilují o vstup na pracovní trh tohoto členského státu, neboť se po splnění svého úkolu vracejí do státu původu nebo pobytu. Soudní dvůr tudíž rozhodl, že články 56 a 57 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že členský stát není oprávněn požadovat, aby státní příslušníci třetích zemí poskytnutí podniku usazenému v jiném členském státě jiným podnikem rovněž usazeným v tomto jiném členském státě za účelem poskytování služeb v prvně uvedeném členském státě měli pracovní povolení.

3. Volný pohyb kapitálu

V rozsudku ***SEGRO a Horváth*** (C-52/16 a C-113/16, EU:C:2018:157) vydaném dne 6. března 2018 velký senát Soudního dvora rozhodl, že volný pohyb kapitálu zaručený článkem 63 SFEU brání *právní úpravě členského státu, která ruší všechna požívací práva k zemědělské půdě, jejichž držitelem není blízký příbuzný vlastníka této půdy, aniž stanoví odškodnění.* Tato právní úprava platila spolu s maďarskou právní úpravou, podle které se

56| Akt o podmínkách přistoupení Chorvatské republiky a o úpravách Smlouvy o Evropské unii, Smlouvy o fungování Evropské unie a Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. 2012, L 112, s. 21) připojený ke Smlouvě mezi Belgickým královstvím, Bulharskou republikou, Českou republikou, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Estonskou republikou, Irskem, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Italskou republikou, Kyperskou republikou, Lotyšskou republikou, Litevskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Maďarskou republikou, Republikou Malta, Nizozemským královstvím, Rakouskou republikou, Polskou republikou, Portugalskou republikou, Rumunskem, Republikou Slovinsko, Slovenskou republikou, Finskou republikou, Švédským královstvím, Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska (členskými státy Evropské unie) a Chorvatskou republikou o přistoupení Chorvatské republiky k Evropské unii (Úř. věst. 2012, L 112, s. 10).

57| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/71/ES ze dne 16. prosince 1996 o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb (Úř. věst. 1997, L 18, s. 1; Zvl. vyd. 05/02, s. 431).

58| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie (Úř. věst. 2011, L 141, s. 1).

na cizí státní příslušníky a právnické osoby, kteří chtěli nabýt vlastnické právo k zemědělské půdě v Maďarsku, vztahovala určitá omezení, nebo dokonce byli z možnosti nabýt taková práva vyloučeni, takže jedinou jejich možností investovat do zemědělské půdy bylo nabýt požívací právo.

Soudní dvůr nejprve konstatoval, že pokud dotčená právní úprava zbavuje držitele požívacího práva možnosti využívat dotčenou zemědělskou půdu i možnosti své právo převést, představuje omezení volného pohybu kapitálu, a to bez ohledu na to, zda stanoví ve prospěch takových poživatelů odškodnění. Soudní dvůr dodal, že vzhledem k tomu, že požadavek existence blízkého příbuzenského vztahu s vlastníkem půdy může působit více v neprospěch státních příslušníků jiných členských států než Maďarska, může v sobě skrývat nepřímou diskriminaci na základě státní příslušnosti poživatele nebo na základě původu kapitálu.

Co se týče případného odůvodnění tohoto omezení, Soudní dvůr zaprvé rozhodl, že požadovaný příbuzenský vztah nemůže zaručit uskutečnění sledovaného cíle, kterým je vyhradit úrodnou půdu osobám, které ji využívají, a zabránit nabývání této půdy k čistě spekulativním účelům. Zadruhé, pokud jde o odůvodnění vycházející ze snahy postihnout porušení maďarské právní úpravy týkající se devizové kontroly, Soudní dvůr uvedl, že kritérium příbuzenství nemá s uvedenou právní úpravou žádnou spojitost. Za účelem postihování případných protiprávních jednání každopádně mohla být přijata jiná opatření s méně rozsáhlými účinky, jako například správní pokuty. Zatřetí Soudní dvůr nakonec rozhodl, že dotčené omezení nelze odůvodnit ani snahou bojovat proti čistě vykonstruovaným operacím, jejichž účelem je uniknout uplatnění právních předpisů použitelných v oblasti nabývání zemědělských nemovitostí. Maďarská právní úprava tím, že předpokládá, že každá osoba, která nemá blízký příbuzenský vztah k vlastníkovi zemědělské půdy, jednala v okamžiku nabytí požívacího práva zneužívajícím způsobem, totiž stanoví obecnou domněnku zneužívajících praktik, kterou rozhodně nelze považovat za přiměřenou cíli bojovat proti těmto praktikám[59].

V rozsudku ***Sofina a další*** (C-575/17, EU:C:2018:943) vydaném dne 22. listopadu 2018 Soudní dvůr rozhodl, že *ustanovení Smlouvy o FEU týkající se volného pohybu kapitálu brání některým ustanovením francouzského obecného daňového zákoníku, který stanoví srážkovou daň z hrubé částky dividend vnitrostátního původu vyplácených ztrátovým společnostem-nerezidentům, zatímco dividendy vyplácené ztrátovým společnostem-rezidentům se daní až následně, když opět vykáží zisk.*

Soudní dvůr předně konstatoval, že takový rozdíl v daňovém zacházení vede ve vztahu ke společnostem-rezidentům ve ztrátě přinejmenším ke zvýhodnění, pokud jde o hotovostní toky, potažmo k daňovému osvobození v případě ukončení činnosti, zatímco společnosti-nerezidenti podléhají okamžitému a konečnému zdanění nezávisle na jejich hospodářském výsledku. Takový rozdíl v daňovém zacházení s dividendami podle rezidentské příslušnosti společností, na které se toto zacházení vztahuje, může odradit jednak společnosti-nerezidenty, aby investovaly do společností usazených ve Francii, a jednak investory, kteří jsou rezidenty ve Francii, od nabytí podílů ve společnostech-nerezidentech.

Vzhledem k tomu, že dotčená vnitrostátní právní úprava tedy představuje omezení volného pohybu kapitálu, které v zásadě zakazuje čl. 63 odst. 1 SFEU, Soudní dvůr dále zkoumal, zda lze toto omezení odůvodnit z hlediska článku 65 SFEU, podle kterého lze rozdíl v daňovém zacházení považovat za slučitelný s volným pohybem kapitálu, pokud se týká situací, které nejsou objektivně srovnatelné. Soudní dvůr v tomto ohledu konstatoval, že se předmětné rozdílné zacházení neomezuje na způsoby výběru daně, a objektivně odlišnou situací tudíž není odůvodněno. Soudní dvůr proto zkoumal, zda lze rozdíl v daňovém zacházení odůvodnit naléhavým důvodem obecného zájmu. Dospěl k závěru, že nikoliv. Odůvodnění, které vychází z cíle spočívajícího v ochraně vyváženého rozdělení daňové pravomoci mezi členskými státy, totiž nebylo možné přijmout, jelikož by odklad zdanění dividend vyplacených společnosti-nerezidentovi, která je ve ztrátě, neznamenal, že by se

59| Ve vztahu k této maďarské právní úpravě viz rovněž věc C-235/17, ***Komise v. Maďarsko (Požívací práva k zemědělské půdě),*** která se u Soudního dvora v současné době projednává.

francouzský stát vzdal práva zdanit příjmy, které vznikly na jeho území, a jelikož francouzský stát se ztrátami daňových příjmů souhlasí v případě, že společnosti-rezidenti ukončí svou činnost, aniž se znovu stanou ziskovými. Soudní dvůr nepřijal ani odůvodnění vycházející z účinnosti výběru daní, přičemž v tomto směru konstatoval, že přiznáním výhody spočívající v odkladu zdanění vyplácených dividend společnostem-nerezidentům ve ztrátě by byla odstraněna veškerá omezení volného pohybu kapitálu a nebylo by tím bráněno v dosažení cíle, jenž souvisí s účinným výběrem daně splatné těmito společnostmi v případě, že obdrží dividendy od společnosti-rezidenta. Soudní dvůr v tomto ohledu vycházel zejména z mechanismů vzájemné spolupráce existujících mezi orgány členských států.

VIII. Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví

1. Hraniční kontroly

V rozsudku ve věci ***Touring Tours und Travel a Sociedad de transportes*** (C-412/17 a C-474/17, EU:C:2018:1005), který byl vydán dne 13. prosince 2018, podal Soudní dvůr výklad čl. 67 odst. 2 SFEU a článků 20 a 21 nařízení č. 562/2006[60] ohledně *možnosti, aby členský stát ukládal autobusovým dopravcům zajišťujícím přeshraniční spoje povinnost kontrolovat před vstupem na území tohoto členského státu cestovní pas a povolení k pobytu. V dané věci měly německé policejní orgány za to, že dva provozovatelé autokarové dopravy, kteří provozují zejména pravidelné spoje mířící do Německa, jež překračují německo-nizozemskou a něm*ecko-belgickou hranici, přepravili do Německa v rozporu s vnitrostátním zákonem vysoký počet státních příslušníků třetích zemí bez požadovaných cestovních dokladů, a proto přijaly vůči těmto dopravcům rozhodnutí o zákazu přepravy společně s uložením pokut. Podle německých orgánů byli dotčení dopravci povinni kontrolovat požadované cestovní doklady v rámci kontroly jízdních dokladů při nástupu cestujících do autobusu a měli odmítnout nástup státních příslušníků třetích zemí bez požadovaných cestovních dokladů.

Soudní dvůr zejména uvedl, že jelikož předmětné kontroly jsou prováděny v okamžiku nástupu cestujících do autobusu na začátku přeshraniční cesty, představují kontroly na území členského státu upravené v článku 21 uvedeného nařízení, které jsou zakázané, jelikož mají účinek rovnocenný hraničním kontrolám.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že čl. 67 odst. 2 SFEU a článek 21 nařízení č. 562/2006 musí být vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě členského státu, jaká všem autobusovým dopravcům zajišťujícím pravidelný přeshraniční spoj přes vnitřní hranici schengenského prostoru, jehož destinací je území tohoto členského státu, ukládá povinnost kontrolovat před překročením vnitřní hranice cestovní pasy a povolení k pobytu cestujících s cílem zabránit přepravě státních příslušníků třetích zemí bez požadovaných cestovních dokladů na státní území a umožňuje policejním orgánům, aby za účelem dodržení této povinnosti provádět kontrolu přijímaly rozhodnutí o zákazu přeprav, jež obsahují pohrůžku pokutami ukládanými dotyčným dopravcům.

60| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (Úř. věst. 2006, L 105, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 610/2013 ze dne 26. června 2013 (Úř. věst. 2013, L 182, s. 1).

2. Azylová politika

Vzhledem k závažnosti migrační krize v Evropě v posledních letech a v důsledku přílivu mimořádně vysokého počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v Unii rozhodoval Soudní dvůr stejně jako v minulém roce v mnoha věcech souvisejících s unijní azylovou politikou. Za zmínku stojí sedm z těchto věcí: jedna věc týkající se směrnice 2004/83[61], jedna věc týkající se směrnice 2011/95[62], tři věci týkající se této směrnice a zároveň směrnice 2013/32[63] nebo nařízení č. 604/2013[64] (dále jen „nařízení Dublin III"), jedna věc související s nařízením Dublin III a zároveň s prováděcím nařízením č. 1560/2003[65] a poslední věc týkající se směrnice 2008/115[66].

2.1. Postavení uprchlíka

V rozsudku ***MP (Podpůrná ochrana oběti dřívějšího mučení)*** (C-353/16, EU:C:2018:276), vydaném dne 24. dubna 2018, podal velký senát Soudního dvora několik upřesnění ohledně *podmínek, za nichž může být osoba, jež byla v minulosti obětí mučení v zemi původu, považována za osobu, jíž může být přiznán nárok na podpůrnou ochranu* ve smyslu směrnice 2004/83 vykládané ve světle článku 4 Listiny. Ve věci v původním řízení podal srílanský státní příslušník žádost o azyl ve Spojeném království. Na podporu této žádosti uvedl, že byl srílanskými bezpečnostními složkami zadržován a mučen z důvodu, že byl členem organizace „Tygři osvobození tamilského Ílamu" a v případě návratu do státu původu by tam čelil hrozbě dalšího špatného zacházení. Britské orgány jeho žádost o azyl zamítly, stejně jako možnost přiznat mu nárok na podpůrnou ochranu, a to z důvodu, že uvedená hrozba nebyla prokázána. Naproti tomu britské soudy uznaly, že vzhledem k závažnosti duševního onemocnění dotyčného a s ohledem na nedostupnost odpovídající péče na Srí Lance by navrácení do této země bylo neslučitelné s článkem 3 EÚLP.

Soudní dvůr nejprve uvedl, že okolnost, že dotyčná osoba byla v minulosti obětí mučení ze strany orgánů země původu, není sama o sobě důvodem, aby jí byl přiznán nárok na podpůrnou ochranu v okamžiku, kdy již neexistuje reálná hrozba, že znovu dojde k mučení. Kromě toho riziko zhoršení zdravotního stavu této osoby nemůže být jako takové považováno za nelidské nebo ponižující zacházení v zemi původu, a to ani v případě, že je důsledkem všeobecné nedostatečnosti zdravotnického systému a neexistence odpovídající léčby. Jinak by tomu však bylo tehdy, kdyby bylo zjevné, že orgány země původu nebyly ochotny zajistit jeho

61| Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. 2004, L 304, s. 12; Zvl. vyd. 19/07, s. 96).

62| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).

63| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60).

64| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31).

65| Nařízení Komise (ES) č. 1560/2003 ze dne 2. září 2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 343/2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států (Úř. věst. 2003, L 222, s. 3; Zvl. vyd. 19/06, s. 200), ve znění prováděcího nařízení Komise (EU) č. 118/2014 ze dne 30. ledna 2014 (Úř. věst. 2014, L 39, s. 1).

66| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. 2008, L 348, s. 98).

zdravotní rehabilitaci nebo by jednaly diskriminačně, pokud jde o přístup ke zdravotní péči, což by mělo za následek to, že by některým etnickým skupinám nebo některým kategoriím osob, k nimž by patřila uvedená osoba, byl ztížen přístup k péči odpovídající léčbě fyzických nebo duševních následků mučení ze strany těchto orgánů.

Soudní dvůr za těchto podmínek rozhodl, že státní příslušník třetí země, který byl v minulosti mučen orgány země původu a již není vystaven hrozbě mučení v případě návratu do této země, avšak jeho fyzický a psychický zdravotní stav by se v takovém případě mohl vážně zhoršit s rizikem, že by mohl spáchat sebevraždu z důvodu traumatu způsobeného mučením, jehož byl obětí, má nárok na přiznání statusu podpůrné ochrany, jestliže existuje reálná hrozba, že mu bude v zemi původu úmyslně odepírána péče odpovídající léčbě fyzických či duševních následků zmíněného mučení.

2.2. Zpracování žádostí o mezinárodní ochranu

Rozsudky související se zpracováním žádostí o mezinárodní ochranu uvedené v této zprávě se týkají způsobu přezkumu a posuzování těchto žádostí, jakož i lhůt pro přezkum žádosti o přijetí žadatele či jeho přijetí zpět.

V rozsudku ve věci ***F*** (C-473/16, EU:C:2018:36), vydaném dne 25. ledna 2018, se Soudní dvůr vyslovil k výkladu článku 4 směrnice 2011/95, ve světle článku 7 Listiny, pokud jde o otázku, zda *tato ustanovení brání tomu, aby za účelem posouzení pravdivosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu o jeho sexuální orientaci bylo provedeno a použito odborné psychologické posouzení*. Ve věci v původním řízení podal F, nigerijský státní příslušník, žádost o azyl u maďarských orgánů, na jejíž podporu tvrdil, že se obává pronásledování v zemi svého původu z důvodu své homosexuality, což bylo prohlášení, které příslušný maďarský orgán nepovažoval na základě odborného psychologického posouzení za hodnověrné. Toto posouzení, které zahrnovalo vyšetření, posouzení osobnosti a několik testů osobnosti, vedlo k závěru, že tvrzení F o jeho sexuální orientaci nelze potvrdit.

Soudní dvůr zaprvé rozhodl, že článek 4 směrnice 2011/95 nebrání tomu, aby orgán odpovědný za posuzování žádostí o mezinárodní ochranu nebo soudy projednávající případně žalobu nařídily v rámci posuzování skutečností a okolností týkajících se tvrzené sexuální orientace žadatele odborné posouzení za předpokladu, že podmínky takového odborného posouzení jsou v souladu se základními právy zaručenými Listinou, že uvedený orgán a tyto soudy nezakládají svá rozhodnutí pouze na závěrech odborného posudku a při posouzení prohlášení tohoto žadatele o jeho sexuální orientaci nejsou těmito závěry vázány. Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že za účelem rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu založené na obavě z pronásledování z důvodu sexuální orientace sice není vždy třeba posoudit v rámci posuzování podle článku 4 uvedené směrnice věrohodnost sexuální orientace žadatele, nelze však vyloučit, že ve specifickém kontextu posuzování prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu týkajících se jeho sexuální orientace se zdají být některé formy odborného posouzení užitečné a mohou být provedeny, aniž jsou dotčena základní práva tohoto žadatele. Soudní dvůr nicméně v tomto ohledu připomněl, že provést posouzení skutečností a okolností podle článku 4 směrnice 2011/95 přísluší pouze orgánům příslušným pro posouzení žádostí podle relevantních ustanovení směrnice 2005/85[67] a směrnice 2013/32, a to pod soudní kontrolou, takže dotyčný orgán ani soudy rozhodující o případné žalobě podané v tomto směru nemohou založit svá rozhodnutí pouze na závěrech odborného posudku a nemohou být těmito závěry vázány.

67| Směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (Úř. věst. 2005, L 326, s. 13).

Zadruhé rozhodl, že článek 4 směrnice 2011/95 musí být ve světle článku 7 Listiny vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby za účelem posouzení pravdivosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu o jeho sexuální orientaci bylo provedeno a použito odborné psychologické posouzení, jehož účelem je poskytnout na základě projektivních osobnostních testů obraz o sexuální orientaci žadatele o mezinárodní ochranu, a to i v případě, že k provedení předmětných psychologických testů je formálně nutné projevení souhlasu dotčené osoby, přičemž tento souhlas není nutně svobodný, protože je u žadatele o mezinárodní ochranu *de facto* vynucen tlakem okolností. Třebaže může být zásah do soukromého života žadatele odůvodněn snahou o zjištění skutečností umožňujících posoudit jeho skutečnou potřebu mezinárodní ochrany, je povinností rozhodujícího orgánu pod kontrolou soudu posoudit vhodnost odborného psychologického posouzení, které má v úmyslu nařídit nebo které chce zohlednit, a jeho nezbytnost k dosažení uvedeného cíle. Soudní dvůr zejména konstatoval, že dopad dotčeného odborného posouzení na soukromý život žadatele je nepřiměřený sledovanému cíli, jelikož závažnost zásahu do práva na respektování soukromého života nelze považovat za přiměřenou užitečnosti, kterou může případně mít pro posouzení skutečností a okolností podle článku 4 směrnice 2011/95.

V rozsudku ***Alheto*** (C-585/16, EU:C:2018:584), ze dne 25. července 2018, se velký senát Soudního dvora vyslovil ke *zvláštním kritériím pro vyřizování žádostí o azyl podaných osobami registrovanými u Agentury Organizace spojených národů pro pomoc a práci ve prospěch palestinských uprchlíků na Blízkém východě (UNRWA).* Při projednávaní žaloby proti rozhodnutí, kterým byla zamítnuta žádost o mezinárodní ochranu podaná osobou palestinského původu, měl bulharský soud pochybnosti ohledně výkladu směrnic 2011/95 a 2013/32 ve vztahu k osobám registrovaným u UNRWA a zabýval se zejména otázkou, zda je třeba o osobě registrované u této agentury, která opustila pásmo Gazy a pobývala před cestou do Unie v Jordánsku, mít za to, že je v Jordánsku dostatečně chráněna, takže její žádost o mezinárodní ochranu podaná v Unii musí být prohlášena za nepřípustnou.

Soudní dvůr nejprve upřesnil, že je-li soudu předložena žaloba proti rozhodnutí rozhodujícího orgánu – který je v článku 2 směrnice 2013/32 definován jako „kvazisoudní nebo správní orgán členského státu příslušný k posuzování žádostí o mezinárodní ochranu a příslušný k přijímání rozhodnutí v prvním stupni v těchto případech" – ve věci žádosti o azyl nebo o doplňkovou ochranu, musí tento soud provést úplné a aktualizované posouzení věci, s přihlédnutím k veškerým skutkovým a právním okolnostem, které se jeví jako relevantní, včetně těch okolností, které ještě neexistovaly v době, kdy dotyčný orgán přijal rozhodnutí.

Soudní dvůr v tomto ohledu dodal, že každý členský stát vázaný směrnicí 2013/32 musí upravit své vnitrostátní právo takovým způsobem, aby po zrušení předmětného rozhodnutí správního orgánu nebo kvazisoudního orgánu ze strany soudu a v případě potřeby nového rozhodnutí tohoto orgánu bylo toto nové rozhodnutí o žádosti o azyl nebo o mezinárodní ochranu přijato v krátké lhůtě a bylo v souladu s posouzením obsaženým ve zrušujícím rozsudku.

Pokud jde o zvláštní kritéria pro posouzení žádosti o azyl nebo doplňkovou ochranu podané Palestincem, Soudní dvůr připomněl, že v souladu s čl. 12 odst. 1 písm. a) směrnice 2011/95 nemůže Palestinec získat v Unii azyl tak dlouho, dokud požívá skutečné ochrany nebo podpory ze strany UNRWA. Může získat azyl v Unii pouze v případě, že se nachází ve stavu závažné osobní nejistoty, bezúspěšně požádal o pomoc UNRWA a z důvodů nezávislých na své vůli byl nucen opustit oblast působení agentury UNRWA.

Soudní dvůr v tomto ohledu rozhodl, že čl. 35 první pododstavec písm. b) směrnice 2013/32 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě osoby registrované u UNRWA, požívá-li skutečné ochrany nebo podpory ze strany této organizace ve třetí zemi, která neodpovídá území, kde má obvyklé bydliště, ale která je součástí oblasti působení uvedené organizace, je třeba mít za to, že požívá v této třetí zemi dostatečné ochrany ve smyslu tohoto ustanovení, pokud se tato země zavazuje přijmout dotyčnou osobu zpět poté, co opustila její území

s cílem požádat o mezinárodní ochranu v Unii, uznává uvedenou ochranu nebo podporu ze strany UNRWA a dodržuje zásadu nenavracení, a umožňuje tak dotyčné osobě pobývat na jejím území v bezpečí, za důstojných životních podmínek a tak dlouho, dokud to vyžadují rizika hrozící na území obvyklého bydliště.

V rozsudku ***Ahmedbekova*** (C-652/16, EU:C:2018:801), vydaném dne 4. října 2018, se Soudní dvůr vyslovil k *výkladu směrnic 2011/95 a 2013/32, přičemž podal určitá upřesnění zejména k posuzování žádostí o mezinárodní ochranu, jež podali příslušníci téže rodiny, jakož i k rozsahu práva na účinnou soudní ochranu ve vztahu k rozhodnutí zamítajícímu uvedenou ochranu.* V dané věci byly žádosti o mezinárodní ochranu podané členy rodiny ázerbájdžánských státních příslušníků, kteří neoprávněně vstoupili na území Bulharska, zamítnuty příslušným bulharským orgánem. V rámci své žaloby se jedna z členů rodiny dovolávala jak pronásledování ázerbájdžánskými orgány, jemuž byl údajně vystaven její manžel, tak okolností, které se jí dotýkaly osobně, a přitom zejména poukazovala na hrozbu pronásledování z důvodu politických názorů, jejichž projevem byla zejména její účast na podání stížnosti proti Ázerbájdžánu k ESLP.

Pokud jde zaprvé o individuální posouzení žádostí o mezinárodní ochranu, Soudní dvůr po připomenutí, že každé rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany musí být založeno na individuálním posouzení, upřesnil, že je v tomto rámci nutno přihlédnout k hrozbám pronásledování a vážné újmy, jimž je vystaven rodinný příslušník žadatele, aby bylo možné určit, zda je tento žadatel z důvodu rodinné vazby k uvedené ohrožené osobě sám vystaven takovým hrozbám. Soudní dvůr rovněž uvedl, že žádosti o mezinárodní ochranu podané samostatně příslušníky téže rodiny mohou podléhat opatřením majícím za cíl zohlednit jakoukoli případnou spojitost, avšak tyto žádosti nemohou být posuzovány společně. Kromě toho zdůraznil, že posouzení jedné z uvedených žádostí nemůže být přerušeno do doby, než bude ukončeno řízení o posouzení další z těchto žádostí.

Pokud jde zadruhé o podmínky přiznání statusu uprchlíka s ohledem na účast žadatele na podání stížnosti proti zemi jeho původu k ESLP, Soudní dvůr měl za to, že na takovouto účast v zásadě nelze v rámci posouzení důvodů pronásledování podle směrnice 2011/95 nahlížet tak, že dokládá příslušnost tohoto žadatele k „určité společenské vrstvě“, ale musí na ni být nahlíženo jako na důvod pronásledování založený na „politických názorech“, existují-li odůvodněné obavy, že účast na podání této stížnosti bude uvedenou zemí vnímána jako akt politického disentu, proti němuž by mohla zamýšlet přijetí odvetných opatření.

Konečně zatřetí, pokud jde o požadavek úplného a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, které musí provést soud rozhodující o opravném prostředku proti rozhodnutí o odepření mezinárodní ochrany, měl Soudní dvůr za to, že takovýto soud je v zásadě povinen v případě dalších údajů, a zejména poté, co si u rozhodujícího orgánu vyžádal jejich posouzení, posoudit důvody poskytnutí mezinárodní ochrany nebo skutkové okolnosti, které se sice týkají událostí nebo hrozeb, jež údajně nastaly před přijetím uvedeného zamítavého rozhodnutí, ba dokonce před podáním žádosti o mezinárodní ochranu, avšak uplatněny byly poprvé v řízení o opravném prostředku. Tento soud však takovéto posouzení provádět nemusí, jestliže konstatuje, že tyto důvody nebo skutečnosti byly uplatněny v pozdní fázi řízení o opravném prostředku nebo nebyly dostatečně konkrétní, aby mohly být náležitě posouzeny, nebo jedná-li se o skutkové okolnosti, jestliže konstatuje, že tyto okolnosti nejsou významné nebo nejsou dostatečně odlišné od okolností, k nimž již rozhodující orgán mohl přihlédnout.

V rozsudku ***Fathi*** (C-56/17, EU:C:2018:803), ou rozhodoval Soudní dvůr dne 4. října 2018 o *určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země v některém členském státě z hlediska nařízení Dublin III a směrnice 2013/32, o rozsahu důkazního břemene ohledně existence pronásledování, jakož i o pojmu „pronásledování“ ve smyslu směrnice 2011/95.* V dané věci podal íránský státní příslušník kurdské národnosti žádost o mezinárodní ochranu u Národní agentury pro uprchlíky v Bulharsku z důvodu údajného pronásledování jeho osoby ze strany íránských orgánů z náboženských důvodů, a konkrétně z důvodu jeho konverze ke křesťanství. Příslušný bulharský orgán tuto žádost meritorně posoudil, aniž na základě řízení o určení příslušného členského státu přijal jakékoli výslovné rozhodnutí. Předmětná žádost

byla jako nedůvodná zamítnuta, neboť uvedený orgán měl za to, že prohlášení žadatele obsahovala významné rozpory a existence pronásledování nebo hrozby pronásledování ani existence hrozby trestu smrti nebyly prokázány.

Soudní dvůr nejprve shledal, že čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby orgány určitého členského státu meritorně posoudily žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. d) tohoto nařízení, aniž přijmou výslovné rozhodnutí, kterým se na základě kritérií stanovených uvedeným nařízením konstatuje, že k uvedenému posouzení byl příslušný tento členský stát. Soudní dvůr mimoto rozhodl, že čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32 musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci opravného prostředku podaného žadatelem o mezinárodní ochranu proti rozhodnutí o tom, že jeho žádost o mezinárodní ochranu je nedůvodná, není příslušný soud členského státu povinen z úřední povinnosti zkoumat, zda orgány, jež posuzovaly uvedenou žádost, správně uplatnily kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování této žádosti, upravené nařízením Dublin III.

Pokud jde dále o rozsah důkazního břemene ohledně existence pronásledování, Soudní dvůr rozhodl, že nelze po žadateli o mezinárodní ochranu, který se dovolává hrozby pronásledování z náboženských důvodů, požadovat, aby k podložení svého náboženského přesvědčení činil prohlášení nebo předkládal dokumenty ke každé skutečnosti zmíněné v čl. 10 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 (tj. zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení, účast nebo neúčast, sám či ve společenství, na náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, jiné náboženské akty nebo vyjádření názorů anebo forma osobního nebo společenského chování založeného na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo přikázaného jakýmkoli náboženským přesvědčením). Žadateli nicméně přísluší, aby svá tvrzení věrohodně doložil předložením skutečností, na jejichž základě se příslušný orgán může ujistit o jejich pravdivosti.

Konečně v souvislosti s pojmem „pronásledování" ve smyslu čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice 2011/95 měl Soudní dvůr za to, že tato ustanovení musí být vykládána v tom smyslu, že zákaz jednání proti státnímu náboženství země, z níž pochází žadatel o mezinárodní ochranu, pod pohrůžkou trestem smrti nebo vězením může být „pronásledováním" ve smyslu uvedených ustanovení, pokud orgány této země takové sankce za porušení uvedeného zákazu v praxi ukládají.

V rozsudku ***X a X*** (C-47/17 a C-48/17, EU:C:2018:900), vydaném dne 13. listopadu 2018, se velký senát Soudního dvora vyslovil ke *lhůtám použitelným v řízení o novém posouzení žádosti o převzetí nebo přijetí žadatele o azyl zpět podle čl. 5 odst. 2 prováděcího nařízení č. 1560/2003.* Spory v původních řízeních se týkaly syrského státního příslušníka a eritrejského státního příslušníka, kteří podali v Nizozemsku žádosti o povolení k přechodnému pobytu pro žadatele o azyl poté, co již podali žádost o mezinárodní ochranu v jiném státě (první z nich v Německu a druhý ve Švýcarsku), přičemž eritrejský státní příslušník přicestoval přes Itálii (kde nebylo prokázáno, že podal žádost o mezinárodní ochranu). Nizozemské orgány podaly na základě čl. 18 odst. 1 písm. b) nařízení Dublin III žádosti o přijetí dotyčných osob zpět u německých, švýcarských a italských orgánů. Po zamítnutí těchto žádostí podaly nizozemské orgány na základě čl. 5 odst. 2 prováděcího nařízení č. 1560/2003 žádosti o nové posouzení německým a italským orgánům, avšak tyto orgány na uvedené žádosti neodpověděly vůbec nebo neodpověděly ve lhůtě dvou týdnů stanovené v tomto ustanovení.

Po připomenutí, že unijní normotvůrce v nařízení Dublin III ohraničil řízení o vyřizování žádostí o převzetí a o přijetí zpět ze strany dožádaného členského státu řadou závazných lhůt, Soudní dvůr uvedl, že mechanismus upravený v čl. 5 odst. 2 prováděcího nařízení č. 1560/2003, prostřednictvím něhož může dožadující členský stát podat dožádanému členskému státu žádost o nové posouzení poté, co dožádaný členský stát neodpověděl na žádost o převzetí nebo o přijetí zpět, je fakultativním „dodatečným postupem", jehož délka musí být striktně a předvídatelným způsobem ohraničena. Podle Soudního dvora by přitom postup nového posouzení

vymezený pouze „přiměřenou“ lhůtou pro odpověď nebo bez časového ohraničení délky tohoto posouzení byl v rozporu s cíli nařízení Dublin III, zejména s cílem spočívajícím v urychleném vyřízení žádostí o mezinárodní ochranu.

Soudní dvůr proto rozhodl, že čl. 5 odst. 2 prováděcího nařízení č. 1560/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát, jemuž byla podána žádost o převzetí nebo o přijetí zpět podle článku 21 nebo článku 23 nařízení Dublin III, na niž po provedení nezbytných kontrol odpověděl s uvedením podrobného odůvodnění zamítavě ve lhůtách stanovených v článku 22 nebo článku 25 posledně uvedeného nařízení a jemuž byla následně podána žádost o nové posouzení ve lhůtě tří týdnů stanovené v čl. 5 odst. 2 prováděcího nařízení č. 1560/2003, je povinen vynasnažit se v duchu loajální spolupráce odpovědět na posledně uvedenou žádost ve lhůtě dvou týdnů stanovené v tomto ustanovení.

Neodpoví-li dožádaný členský stát na uvedenou žádost v této dvoutýdenní lhůtě, je dodatečný postup nového posouzení definitivně ukončen, takže dožadující členský stát musí být od uplynutí této lhůty považován za příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, ledaže má ještě k dispozici čas nezbytný k tomu, aby mohl v závazných lhůtách k tomu stanovených v čl. 21 odst. 1 a čl. 23 odst. 2 nařízení Dublin III podat novou žádost o převzetí nebo o přijetí zpět.

2.3. Rozhodnutí o navrácení

V rozsudku ***Gnandi*** (C-181/16, EU:C:2018:465), vydaném dne 19. června 2018, rozhodoval velký senát Soudního dvora o *otázce, zda může být rozhodnutí o navrácení ve smyslu směrnice 2008/115 přijato, jakmile bylo přijato rozhodnutí o zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu, tedy před rozhodnutím o opravném prostředku, jenž může být podán proti tomuto zamítavému rozhodnutí.* Ve sporu v původním řízení podal tožský státní příslušník žádost o mezinárodní ochranu, jež byla zamítnuta, a o několik dní později bylo přijato rozhodnutí o navrácení v podobě příkazu k opuštění území dotyčného členského státu.

Soudní dvůr měl nejprve za to, že žadatel o mezinárodní ochranu spadá od zamítnutí jeho žádosti rozhodujícím orgánem do působnosti směrnice 2008/115. Soudní dvůr v této souvislosti uvedl, že povolení setrvat na území dotyčného členského státu pro účely účinného uplatnění opravného prostředku proti zamítnutí této žádosti nebrání učinění závěru, že se od tohoto zamítnutí stává pobyt dotyčného v zásadě neoprávněným.

Soudní dvůr však zdůraznil, že ve vztahu k rozhodnutí o navrácení a případnému rozhodnutí o vyhoštění musí být ochrana spjatá s právem na účinnou právní ochranu a zásadou nenavracení zajištěna tím, že žadateli o mezinárodní ochranu je přiznáno právo na účinný opravný prostředek s automatickým odkladným účinkem přinejmenším v rámci jednoho stupně soudního řízení. S výhradou striktního dodržení tohoto požadavku pouhá okolnost, že pobyt dotyčné osoby je označen za neoprávněný již poté, co rozhodující orgán zamítl žádost o mezinárodní ochranu v řízení v prvním stupni, a že rozhodnutí o navrácení může být tedy vydáno již po tomto zamítnutí nebo společně s ním v rámci jednoho správního aktu, není v rozporu se zásadou nenavracení ani s právem na účinný procesní prostředek.

Soudní dvůr rovněž připomněl, že členské státy musí zajistit účinný opravný prostředek proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu, v souladu se zásadou rovnosti zbraní, což vyžaduje zejména pozastavení všech účinků rozhodnutí o navrácení během lhůty pro podání tohoto opravného prostředku, a pokud je takový opravný prostředek podán, až do rozhodnutí o něm. V tomto ohledu nestačí, aby dotyčný členský stát upustil od nuceného výkonu rozhodnutí o navrácení. Je naopak nezbytné, aby všechny právní účinky tohoto rozhodnutí byly pozastaveny, a tedy zejména aby lhůta pro dobrovolné opuštění území nezačala plynout, dokud je dotyčnému povoleno setrvat v dotyčném členském státě, a během této lhůty nemůže být dotyčný zajištěn za účelem vyhoštění. Kromě toho si dotyčný zachovává postavení žadatele o mezinárodní ochranu, dokud nebylo o jeho žádosti pravomocně rozhodnuto. Členské státy jsou mimoto povinny umožnit

dotyčnému žadateli dovolávat se jakékoli změny okolností, jež nastala po přijetí rozhodnutí o navrácení, která by mohla mít významný dopad na posouzení jeho situace z hlediska směrnice 2008/115. Členské státy jsou konečně povinny zajistit, aby dotyčný žadatel byl transparentně informován o dodržení uvedených záruk.

3. Vztahy s Tureckem

V rozsudku ***Yön*** (C-123/17, EU:C:2018:632), *vydaném dne 7. srpna 2018, podal Soudní dvůr výklad doložky „standstill" obsažené v článku 7 rozhodnutí č. 2/76*[68]*, jakož i v článku 13 rozhodnutí č. 1/80*[69], jež byla obě přijata Radou přidružení, která byla zřízena dohodou o přidružení EHS-Turecko, která členským státům a Turecku zakazuje přijímat pro pracovníky a jejich rodinné příslušníky, jejichž pobyt je na jejich území legální, nová omezení podmínek přístupu k zaměstnání. V dané věci turecká státní příslušnice, jež byla manželkou tureckého pracovníka oprávněně pobývajícího v Německu, požádala německé orgány o vydání povolení k pobytu na dobu určitou z důvodu sloučení rodiny. Tato žádost byla zamítnuta z důvodu, že dotyčná osoba neprokázala, že má německým zákonem požadované jazykové znalosti, a kromě toho vstoupila na spolkové území bez vnitrostátního víza požadovaného podle vnitrostátního ustanovení zavedeného během období od 20. prosince 1976 do 30. listopadu 1980. Toto ustanovení totiž ztížilo podmínky pro sloučení rodiny státních příslušníků třetích zemí, kteří oprávněně pobývali v Německu jako pracovníci, ve srovnání s podmínkami, které existovaly k datu vstupu v platnost rozhodnutí č. 2/76 v tomto členském státě.

Soudní dvůr nejprve uvedl, že v případě neexistence zrušení rozhodnutí č. 2/76 se zpětným účinkem se doložka „standstill" uvedená v článku 7 tohoto rozhodnutí, a nikoli doložka uvedená v článku 13 rozhodnutí č. 1/80, musí použít na jakékoli opatření zavedené členským státem během období od 20. prosince 1976 do 30. listopadu 1980.

Následně s odkazem na výklad podaný v rozsudcích *Dogan*[70] a *Tekdemir*[71] Soudní dvůr upřesnil, že vnitrostátní opatření, které zpřísňuje podmínky sloučení rodiny a může se dotknout výkonu zaměstnanecké činnosti tureckými státními příslušníky, kteří oprávněně pobývají na území dotčeného členského státu, představuje nové omezení ve smyslu článku 7 rozhodnutí č. 2/76, pokud jde o výkon volného pohybu pracovníků tureckým státním příslušníkem v dotčeném členském státě, a spadá tudíž do věcné oblasti působnosti tohoto ustanovení. Takové opatření sice může být odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu spadajícími pod účinnou kontrolu přistěhovalectví a řízení migračních toků, avšak lze jej připustit pouze za předpokladu, že podmínky provedení uvedeného opatření nepřekračují meze toho, co je nezbytné k dosažení sledovaného cíle.

68| Rozhodnutí Rady přidružení č. 2/76 ze dne 20. prosince 1976, které provádí článek 36 dodatkového protokolu, podepsaného dne 23. listopadu 1970 v Bruselu a uzavřeného, schváleného a potvrzeného jménem Společenství nařízením Rady (EHS) č. 2760/72 ze dne 19. prosince 1972 (Úř. věst. 1972, L 293, s. 1; Zvl. vyd. 11/11, s. 41),

69| Rozhodnutí Rady přidružení č. 1/80 ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení, připojené k Dohodě zakládající přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, kterou dne 12. září 1963 podepsala v Ankaře Turecká republika na jedné straně a členské státy EHS a Společenství na straně druhé a která byla jménem Společenství uzavřena, schválena a potvrzena rozhodnutím Rady 64/732/EHS ze dne 23. prosince 1963 (Úř. věst. 1964, 217, s. 3685; Zvl. vyd. 11/11, s. 10).

70| Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. července 2014, ***Dogan*** (C-138/13, EU:C:2014:2066).

71| Rozsudek Soudního dvora ze dne 29. března 2017, ***Tekdemir*** (C-652/15, EU:C:2017:239).

IX. Justiční spolupráce v občanských věcech

1. Nařízení č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Dne 5. července 2018 Soudní dvůr podal v rozsudku ***flyLAL-Lithuanian Airlines*** (C-27/17, EU:C:2018:533) upřesnění k *určení příslušného soudu podle nařízení č. 44/2001*[72]*, v případě žaloby na náhradu škody údajně způsobené protisoutěžním jednáním spáchaným v různých členských státech.* V dané věci podala žalobkyně, litevská letecká společnost, k litevským soudům žalobu proti jiné letecké společnosti – Air Baltic – a proti letišti v Rize (Lotyšsko), kterou se domáhala náhrady škody údajně způsobené jednáním, jež považovala za protisoutěžní. Toto jednání, jež spočívalo zejména v tom, že uvedené letiště poskytovalo od listopadu 2004 slevy až ve výši 80 % na služby vzletu, přistání a bezpečnosti letadel zejména společnosti Air Baltic, bylo Radou pro hospodářskou soutěž Lotyšské republiky shledáno v rozporu s unijními pravidly hospodářské soutěže v rámci jiného řízení než ve věci v původním řízení. Žalovaní zpochybnili příslušnost litevských soudů k projednání věci, a to z toho důvodu, že protisoutěžní dohoda, které se týkala žaloba, a její účinky nastaly v Lotyšsku, a nikoli v Litvě, mezi letištěm v Rize a lotyšským mateřským podnikem společnosti Air Baltic. Litevský soud prvního stupně konstatoval, že litevské soudy dovozují svoji příslušnost z nařízení č. 44/2001, neboť k protisoutěžnímu jednání, které způsobilo škodu žalobkyni, a to zejména uplatňování predátorských cen, slaďování časových harmonogramů letů, nezákonná reklama, rušení přímých letů, jakož i přesun osobní dopravy na letiště v Rize, došlo v Litvě, a zároveň z toho důvodu, že společnost Air Baltic provozovala svou činnost v Litvě prostřednictvím své pobočky.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že čl. 5 bod 3 nařízení č. 44/2001 přiznává osobě domáhající se náhrady škody možnost obrátit se na soud místa, kde vznikla škoda, nebo soud místa, kde došlo k události, která je příčinou škody, takže příslušnost soudu může být oprávněně založena na jednom z těchto dvou kritérií pro určení příslušnosti. V této souvislosti též upřesnil, že ušlý zisk spočívající zejména ve ztrátách tržeb, k nimž údajně došlo v důsledku protisoutěžního jednání v rozporu s články 101 a 102 SFEU, lze považovat za „škodu“ pro účely uplatnění čl. 5 bodu 3 nařízení č. 44/2001, což v zásadě umožňuje založit příslušnost soudů členského státu v místě, kde došlo ke škodní události. Soudní dvůr z toho vyvodil závěr, že v rámci žaloby na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním je „místem, kde došlo ke škodní události“, zejména místo, kde došlo ke vzniku ušlého zisku, který spočívá ve ztrátě tržeb, tedy místo trhu dotčeného uvedeným jednáním, na němž poškozený dle svého tvrzení utrpěl ztráty. Kromě toho shledal, že v rámci žaloby na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním lze pojem „místo, kde došlo ke škodní události“ chápat buď jako místo uzavření protisoutěžní dohody v rozporu s článkem 101 SFEU, nebo jako místo, kde byly nabízeny a uplatňovány predátorské ceny, jestliže takové jednání porušuje článek 102 SFEU.

Dále vzhledem k tomu, že společnost Air Baltic provozovala svou činnost v Litvě prostřednictvím pobočky, Soudní dvůr upřesnil, že pojem „spor vyplývající z provozování pobočky“, ve smyslu čl. 5 bodu 5 nařízení č. 44/2001, zahrnuje žalobu na náhradu škody údajně způsobené zneužitím dominantního postavení, které spočívá v uplatňování predátorských cen, pokud měla pobočka dominantního podniku skutečný a významný podíl na takovém zneužívajícím jednání, což přísluší posoudit soudu rozhodujícímu v dané věci.

72| Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

V rozsudku ***Apple Sales International a další*** (C-595/17, EU:C:2018:854), vydaném dne 24. října 2018, podal Soudní dvůr výklad *článku 23 nařízení č. 44/2001 ve vztahu k doložce o soudní příslušnosti, která je uplatňována v případě sporu týkajícího se deliktní odpovědnosti, která smluvnímu partnerovi údajně vznikla z důvodu nekalosoutěžního jednání a zneužívání dominantního postavení ve smyslu článku 102 SFEU.* Ve věci v původním řízení byla doložka o soudní příslušnosti ve prospěch irských soudů, která výslovně neodkazovala na spory týkající se odpovědnosti z porušení práva hospodářské soutěže, uplatněna společností Apple Sales International v rámci námitky nepříslušnosti francouzského soudu, jemuž byla v dané věci předložena žaloba na náhradu škody podaná distributorem této společnosti, mimo jiné z důvodu zneužití dominantního postavení uvedenou společností.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že výklad doložky o příslušnosti za účelem určení sporů, které spadají do její působnosti, přísluší vnitrostátnímu soudu, před kterým je tato doložka uplatněna. Dále uvedl, že se rozsah doložky o příslušnosti omezuje pouze na spory z právního vztahu, v rámci kterého byla tato doložka uzavřena. Ačkoli protisoutěžní jednání, jehož se týká článek 101 SFEU, tj. protiprávní kartelová dohoda, v zásadě nemá přímou souvislost se smluvním vztahem mezi účastníkem této kartelové dohody a třetí osobou, na kterém se projeví účinky této dohody, mohou se účinky protisoutěžního jednání, jehož se týká článek 102 SFEU, tj. zneužití dominantního postavení, projevit ve smluvních vztazích, které podnik v dominantním postavení navazuje prostřednictvím smluvních podmínek. Článek 23 nařízení č. 44/2001 musí být tedy vykládán v tom smyslu, že v případě žaloby na náhradu škody podané distributorem proti jeho dodavateli na základě článku 102 SFEU není vyloučeno použití doložky o soudní příslušnosti obsažené ve smlouvě uzavřené mezi stranami na základě toho pouhého důvodu, že tato doložka výslovně neodkazuje na spory, které se týkají odpovědnosti z porušení práva hospodářské soutěže. Konečně Soudní dvůr rozhodl, že použití doložky o soudní příslušnosti v rámci takovéto žaloby nezávisí na tom, zda vnitrostátní či unijní orgán pro hospodářskou soutěž předtím konstatoval porušení práva hospodářské soutěže, neboť skutečnost, že orgán na ochranu hospodářské soutěže dříve konstatoval či nekonstatoval porušení pravidel hospodářské soutěže, nemá žádnou souvislosti s posuzováním, které je třeba provést k učinění závěru, že bude doložka o soudní příslušnosti použita na žalobu znějící na náhradu škody, jež byla údajně způsobena porušením pravidel hospodářské soutěže.

2. Nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti

V oblasti soudní spolupráce ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti je třeba upozornit na tři rozsudky: první se týká pojmu „právo na styk s dítětem“, druhý se týká žádosti o navrácení dětí a třetí se týká pojmu „obvyklé bydliště dítěte“.

V rozsudku ***Valčeva*** (C-335/17, EU:C:2018:359), vydaném dne 31. května 2018, Soudní dvůr podal *výklad pojmu „právo na styk s dítětem“ ve smyslu nařízení č. 2201/2003*[73]. V této věci se žalobkyně pobývající v Bulharsku, která byla babičkou z matčiny strany nezletilého dítěte, jež mělo se svým otcem obvyklé bydliště v Řecku, domáhala přiznání práva na styk s dítětem. Žalobkyně měla za to, že neměla možnost udržovat se svým vnukem kvalitní kontakt, a bezúspěšně se dožadovala pomoci řeckých orgánů, a proto se obrátila na bulharské soudy s žádostí o stanovení podmínek výkonu práva na styk mezi ní a jejím vnukem. Vzhledem k tomu, že uvedená žádost byla zamítnuta z důvodu, že nařízení č. 2201/2003 stanoví příslušnost soudů členského státu,

73| Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. 2003, L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243).

v němž má dítě obvyklé bydliště, v daném případě řeckých soudů, položil bulharský předkládající soud Soudnímu dvoru otázku, zda se toto nařízení vztahuje na právo prarodičů na styk s dítětem, a to s cílem určit příslušný soud.

Soudní dvůr nejprve konstatoval, že pojem „právo na styk s dítětem" ve smyslu nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán autonomně, a poté uvedl, že se unijní normotvůrce rozhodl neomezit okruh osob, které mohou vykonávat rodičovskou zodpovědnost nebo uplatňovat právo na styk s dítětem. Pojem „právo na styk s dítětem" tedy zahrnuje nejen právo rodičů na styk se svým dítětem, nýbrž i právo jiných osob na tento styk, v jejichž případě je důležité, aby s nimi toto dítě udržovalo osobní vztahy, zejména jeho prarodičů. Pokud by se právo na styk s dítětem nevztahovalo na všechny tyto osoby, otázky týkající se tohoto práva by totiž mohly být posuzovány nejen výlučně soudem určeným v souladu s nařízením č. 2201/2003, ale i jinými soudy, které by se považovaly za příslušné na základě mezinárodního práva soukromého. Hrozilo by, že budou přijímána rozporná, nebo dokonce neslučitelná rozhodnutí, jelikož právo na styk s dítětem přiznané rodinnému příslušníkovi dítěte by mohlo poškodit právo přiznané nositeli rodičovské zodpovědnosti. Soudní dvůr proto dospěl k závěru, že čl. 1 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 se vztahuje na návrh prarodičů na přiznání práva styku s jejich vnoučaty, a tento návrh tedy spadá do oblasti působnosti tohoto ustanovení.

Soudní dvůr rovněž upřesnil, že přiznání práva na styk s dítětem jiné osobě než rodičům může zasáhnout do práv a povinností posledně jmenovaných, a aby se tedy předešlo přijímání protichůdných opatření, je s ohledem na nejlepší zájem dítěte nutné, aby o právu na styk s dítětem rozhodoval stejný soud v zásadě příslušný podle místa obvyklého bydliště dítěte.

V rozsudku ***C. E. a N. E.*** (C-325/18 PPU a C-375/18 PPU, EU:C:2018:739), vydaném dne 19. září 2018 v rámci naléhavého řízení o předběžné otázce, rozhodoval Soudní dvůr o problematice *výkonu jedním členským státem rozhodnutí vydaného jiným členským státem, kterým bylo nařízeno navrácení do tohoto členského státu několika dětí, kterým byl soudem ustanoven poručník.*

Spor v původním řízení byl veden mezi anglickým orgánem a rodiči tří nezletilých dětí přemístěných těmito rodiči do Irska. Tři dny poté, co rodina přijela do Irska, vydal soud Spojeného království usnesení o ustanovení poručníka všech tří dětí, přičemž práva péče o děti svěřil uvedenému anglickému orgánu, a nařídil navrácení všech tří dětí. Na základě rozhodnutí irského soudu, v němž bylo toto usnesení o ustanovení poručníka vydané soudem uznáno a nařízen jeho výkon v Irsku (dále jen „rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti"), byly všechny tři děti předány anglickému orgánu a navráceny do Spojeného království. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti bylo rodičům doručeno až den po výkonu tohoto rozhodnutí, podali rodiče proti tomuto rozhodnutí odvolání spolu s návrhem na vydání předběžného opatření, s cílem přerušit řízení o osvojení dětí, jež bylo současně zahájeno ve Spojeném království. V této souvislosti se irský soud dotázal Soudního dvora, zda může být rozhodnutí anglického soudu, kterým bylo nařízeno navrácení dětí, prohlášeno za vykonatelné v Irsku, ačkoli dotyčný anglický orgán před tím, než učinil pokus o dosažení uznání a výkonu tohoto rozhodnutí v Irsku na základě kapitoly III nařízení č. 2201/2003, nevyčerpal v Irsku všechny dostupné opravné prostředky podle Haagské úmluvy z roku 1980[74]. Rovněž se dotázal mimo jiné na to, zda příkaz k navrácení dětí mohl být vykonán před tím, než bylo rodičům doručeno rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti, a zda nařízení č. 2201/2003 brání tomu, aby soud členského státu nařídil zajišťovací opatření ve formě soudního příkazu směřujícího proti orgánu veřejné moci jiného členského státu, kterým se tomuto orgánu zakazuje, aby zahájil řízení o osvojení dětí před soudy tohoto jiného členského státu, na jehož území děti pobývají, nebo v něm pokračoval.

74| Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí uzavřená v Haagu dne 25. října 1980.

Soudní dvůr nejprve uvedl, že nařízení č. 2201/2003 doplňuje Haagskou úmluvu z roku 1980 a nevyžaduje, aby se osoba, subjekt nebo orgán v případě, že údajně došlo k mezinárodnímu únosu dítěte, opíraly o tuto úmluvu s cílem požádat o bezodkladný návrat dotyčného dítěte do státu jeho obvyklého bydliště. Nositel rodičovské zodpovědnosti tedy může v souladu s ustanoveními kapitoly III nařízení č. 2201/2003 navrhnout uznání a výkon rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti a o navrácení dětí přijatého soudem příslušným podle ustanovení kapitoly II oddílu 2 uvedeného nařízení i v případě, že nežádal o navrácení na základě Haagské úmluvy z roku 1980. Soudní dvůr měl za to, že rozhodnutí o ustanovení poručníka a o navrácení, jehož prohlášení vykonatelnosti bylo žádáno u irského soudu, skutečně spadá do oblasti věcné působnosti uvedeného nařízení, neboť příkaz k navrácení následoval po rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti a byl s ním neoddělitelně spjat.

Pokud jde dále o skutečnost, že výkon příkazu k navrácení dětí byl vydán předtím, než bylo rodičům doručeno rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti, Soudní dvůr uvedl, že požadavek na doručení tohoto rozhodnutí umožňuje zajistit, aby strana, vůči níž je výkon navrhován, měla právo na účinný opravný prostředek. Výkon rozhodnutí, kterým bylo nařízeno ustanovení poručníka pro děti a jejich navrácení a které bylo prohlášeno za vykonatelné v dožádaném členském státě předtím, než bylo prohlášení vykonatelnosti tohoto rozhodnutí doručeno dotčeným rodičům, je tedy podle Soudního dvora v rozporu s čl. 33 odst. 1 nařízení č. 2201/2003, vykládaným ve světle článku 47 Listiny.

A konečně, pokud jde o návrh na nařízení zajišťovacích opatření podaný v rámci řízení o osvojení probíhajícího ve Spojeném království, jehož cílem je zakázat k tomu příslušnému orgánu zahájit řízení o osvojení nebo v tomto řízení pokračovat, Soudní dvůr rozhodl, že nařízení č. 2201/2003 tomuto návrhu nebrání. Zaprvé má totiž soudní řízení o osvojení odlišný předmět a účinky než řízení vedené na základě uvedeného nařízení o navrácení dětí směřující k zachování práva dotčených rodičů na podání opravného prostředku a zadruhé účelem ani účinkem navrhovaných zajišťovacích opatření není zabránit protistraně, aby zahájila řízení u anglického soudu ohledně stejného předmětu, jako je předmět řízení probíhajícího před irským soudem. Takovýto příkaz proto nemůže představovat jakoukoli formu „anti-suit injunction", zakázanou podle judikatury Soudního dvora[75].

V rozsudku ***UD*** (C-393/18 PPU, EU:C:2018:835), vydaném dne 17. října 2018 v rámci naléhavého řízení o předběžné otázce, podal Soudní dvůr výklad pojmu „obvyklé bydliště dítěte" ve smyslu čl. 8 odst. 1 nařízení č. 2201/2003, s cílem určit, zda je fyzická přítomnost tohoto dítěte v určitém členském státě rozhodnou skutečností pro určení příslušnosti soudu projednávajícího danou věc. Spor v původním řízení byl veden mezi matkou, bangladéšskou státní příslušnicí, a otcem, britským státním příslušníkem, velmi malého dítěte, jež od svého narození žilo v Bangladéši, ohledně návrhů, které podala matka, aby bylo nařízeno jednak to, že opatrovnickým soudem uvedeného dítěte je britský soud, a jednak to, že se dotyčná musí vrátit s dítětem do Spojeného království za účelem jejich účasti v řízení u tohoto soudu.

Soudní dvůr, který měl zaprvé rozhodnout o své pravomoci a o oblasti územní působnosti nařízení č. 2201/2003, konstatoval, že pravidlo obecné příslušnosti upravené v čl. 8 odst. 1 tohoto nařízení lze použít na spory týkající se vztahů mezi soudy pouze jednoho členského státu a třetí země, a nikoli pouze vztahů mezi soudy různých členských států.

Pokud jde zadruhé o pojem „obvyklé bydliště dítěte", Soudní dvůr rozhodl, že ani neexistence obvyklého bydliště dítěte z důvodu fyzické nepřítomnosti tohoto dítěte v členském státě, ani existence soudů členského státu, které mají lepší předpoklady k projednání věcí tohoto dítěte, i když toto dítě v tomto státě nikdy nebydlelo, nemohou umožnit, aby obvyklé bydliště dítěte bylo stanoveno ve státě, v kterém nikdy nebylo

75| Rozsudky ze dne 27. dubna 2004, ***Turner*** (C-159/02, EU:C:2004:228), a ze dne 10. února 2009, ***Allianz a Generali Assicurazioni Generali*** (C-185/07, EU:C:2009:69).

přítomno. Soudní dvůr z toho vyvodil závěr, že čl. 8 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že k tomu, aby mohlo být považováno za osobu, která má obvyklé bydliště v daném členském státě ve smyslu tohoto ustanovení, musí být dítě v tomto členském státě fyzicky přítomno. Takové okolnosti, jako jsou protiprávní chování jednoho z rodičů vůči druhému, v důsledku kterého se jejich dítě narodilo a od narození bydlí ve třetím státě, nebo porušení základních práv matky nebo dítěte, jsou v tomto ohledu irelevantní.

3. Nařízení č. 650/2012 o vytvoření evropského dědického osvědčení

Rozsudek ***Mahnkopf*** (C-558/16, EU:C:2018:138), ze dne 1. března 2018, se týká oblastí působnosti nařízení č. 650/2012[76] a 2016/1103[77].

Věc v původním řízení se týkala odmítnutí německého soudu vydat evropské dědické osvědčení – pro účely prodeje nemovitosti nacházející se ve Švédsku – ve kterém byli manželka zůstavitele společně se svým synem označeni za spoludědice, a to každý z nich poloviny dědictví v souladu s pravidlem o zákonném přechodu práv stanoveným německým právem. Uvedený soud, který vydal vnitrostátní dědické osvědčení, podle něhož pozůstalá manželka a potomek zdědili každý polovinu majetku zůstavitele, zamítl žádost o vydání evropského dědického osvědčení z důvodu, že dědický podíl přiznaný manželce zůstavitele vycházel, pokud jde o jednu čtvrtinu dědictví po zůstaviteli, z dědického režimu, a pokud jde o druhou čtvrtinu dědictví po zůstaviteli, z úpravy majetkových poměrů v manželství stanovené v § 1371 odst. 1 německého občanského zákoníku. Podle uvedeného soudu nemohlo pravidlo, podle kterého byla tato druhá čtvrtina přiznána a které se týká úpravy majetkových poměrů v manželství, a nikoli dědického režimu, spadat do oblasti působnosti nařízení č. 650/2012. Vzhledem k tomu, že manželka toto rozhodnutí napadla u předkládajícího soudu, položil tento soud Soudnímu dvoru několik předběžných otázek ohledně výkladu uvedeného nařízení.

Předkládající soud se Soudního dvora zejména dotázal, zda musí být čl. 1 odst. 1 nařízení č. 650/2012 vykládán v tom smyslu, že do oblasti působnosti tohoto nařízení spadá takové vnitrostátní ustanovení, podle kterého se v případě smrti jednoho z manželů majetek nabytý během manželství paušálně vyrovná tím, že se zvýší zákonný dědický podíl pozůstalého manžela, ačkoli čl. 1 odst. 2 nařízení č. 650/2012, který se použije na dědění majetku zemřelých osob, taxativním způsobem vyjmenovává otázky vyloučené z oblasti působnosti tohoto nařízení, mezi nimiž jsou v písmenu d) tohoto ustanovení uvedeny „otázky vztahující se k úpravě majetkových poměrů v manželství".

Soudní dvůr měl za to, že se § 1371 odst. 1 německého občanského zákoníku týká především dědění pozůstalosti po zemřelém manželovi, a nikoli majetkových poměrů v manželství, a dospěl tudíž k závěru, že se takovéto pravidlo vnitrostátního práva skutečně týká otázek dědění ve smyslu nařízení č. 650/2012. Soudní dvůr konstatoval, že tento výklad není v rozporu s nařízením 2016/1103, které z oblasti své působnosti výslovně vylučuje „dědění pozůstalosti po zemřelém manželovi". Soudní dvůr konečně uvedl, že kvalifikace podílu připadajícího na základě dotčeného vnitrostátního ustanovení pozůstalému manželovi jako dědické otázky umožňuje uvést informaci o tomto podílu v evropském dědickém osvědčení a v opačném případě by dosažení cílů evropského dědického osvědčení bylo značně ztíženo.

76| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. 2012, L 201, s. 107).

77| Nařízení Rady (EU) 2016/1103 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství (Úř. věst. 2016, L 183, s. 1).

X. Justiční spolupráce v trestních věcech

1. Evropský zatýkací rozkaz

V roce 2018 stojí za zmínku pět rozsudků týkajících se evropského zatýkacího rozkazu[78]. Tyto rozsudky se týkají důvodů, jež mohou ospravedlnit odmítnutí vyhovět evropskému zatýkacímu rozkazu. Poslední dva níže uvedené rozsudky se týkají konkrétně zjištění systémových nedostatků soudního systému členského státu vystavujícího zatýkací rozkaz.

Rozsudek ***Piotrowski*** (C-367/16, EU:C:2018:27), vydaný dne 23. ledna 2018 velkým senátem Soudního dvora, se týká výkladu čl. 3 bodu 3 rámcového rozhodnutí 2002/584[79], který ukládá *povinnost odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, pokud osoba, na niž byl tento rozkaz vydán, není podle práva vykonávajícího členského státu vzhledem ke svému věku trestně odpovědná za jednání, pro které je uvedený rozkaz vydán.*

Spor v původním řízení se týkal řízení ve věci výkonu evropského zatýkacího rozkazu v Belgii, jejž vydal polský soud za účelem výkonu dvou trestů odnětí svobody v Polsku vynesených dvěma rozsudky vydanými proti polskému státnímu příslušníkovi. Belgický soud, k němuž byl podán návrh na výkon, nařídil vzetí dotyčného do vazby pro účely jeho předání do Polska k výkonu prvního rozsudku. Uvedený soud měl naproti tomu za to, že evropský zatýkací rozkaz nemohl být vykonán v rozsahu, v němž se vztahoval na druhý rozsudek, neboť dotyčnému bylo v době spáchání činu, z něhož byl obviněn, 17 let, a že na základě konkrétního posouzení podle belgického práva nebyly splněny podmínky stanovené v Belgii pro to, aby mohla být stíhána nezletilá osoba, která v okamžiku spáchání činu dovršila věku 16 let.

Soudní dvůr ve svém rozsudku nejprve poznamenal, že se důvod odmítnutí výkonu upravený v čl. 3 bodu 3 rámcového rozhodnutí 2002/584 nevztahuje obecně na nezletilé osoby, nýbrž odkazuje pouze na ty *osoby, které nedosáhly věku požadovaného právem vykonávajícího členského státu, aby tyto osoby byly trestně odpovědné za jednání, pro které je na ně zatýkací rozkaz vydán.* Z toho plyne, že vzhledem k jeho znění toto ustanovení vykonávajícím justičním orgánům v zásadě neumožňuje odmítnout předání nezletilých osob, jež dosáhly minimálního věku, od kterého mohou být podle práva vykonávajícího členského státu považovány za trestně odpovědné za jednání, pro které je na ně zatýkací rozkaz vydán.

Soudní dvůr přitom rozhodl, že vzhledem k neexistenci jakéhokoli výslovného odkazu v tomto smyslu neumožňuje uvedené ustanovení, aby vykonávající justiční orgán odmítl předání nezletilé osoby, na niž byl vydán evropský zatýkací rozkaz, na základě posouzení zvláštní situace této osoby a jednání, pro které na ni byl zatýkací rozkaz vydán. Takový meritorní přezkum analýzy, která již byla provedena v rámci soudního rozhodnutí přijatého ve vystavujícím členském státě, by totiž odporoval zásadě vzájemného uznávání, která předpokládá existenci vzájemné důvěry v tom, že každý členský stát akceptuje použití trestního práva platného v ostatních členských státech, i kdyby provedení vlastního vnitrostátního práva vedlo k odlišnému řešení, a odepřel jí veškerý užitečný účinek. Taková možnost by ostatně byla neslučitelná i s cílem usnadnit a urychlit soudní spolupráci, který je sledován rámcovým rozhodnutím 2002/584. Pro účely rozhodnutí o předání

78| V souvislosti s touto oblastí je třeba upozornit též na rozsudek ***RO*** (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733) ze dne 19. září 2018, uvedený v rubrice I „Vystoupení členského státu z Evropské unie".

79| Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1-; Zvl. vyd. 19/06, s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24).

nezletilé osoby, na niž je vydán evropský zatýkací rozkaz, musí tedy vykonávající justiční orgán podle čl. 3 bodu 3 uvedeného rámcového rozhodnutí pouze ověřit, zda dotyčná osoba dosáhla minimálního věku pro to, aby byla ve vykonávajícím členském státě trestně odpovědná za jednání, pro které je takový zatýkací rozkaz vydán.

Rozsudek ***Sut*** (C-514/17, EU:C:2018:1016), vydaný dne 13. prosince 2018, se týká *fakultativních důvodů odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu.* Věc v původním řízení se týkala rumunského státního příslušníka, který byl v Rumunsku odsouzen k trestu odnětí svobody za různé trestné činy související s porušením předpisů o provozu na pozemních komunikacích a za způsobení dopravní nehody. Když dotyčný opustil území Rumunska, vydaly na něho rumunské orgány evropský zatýkací rozkaz pro účely jeho předání k výkonu rozsudku. Vzhledem k tomu, že se dotyčný usadil v Belgii, kde žije se svou manželkou, belgický soud prvního stupně nařídil výkon evropského zatýkacího rozkazu. Dotyčný, který požádal o výkon trestu v Belgii, podal proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek, a to na základě vnitrostátního ustanovení, kterým se do belgického práva provádí čl. 4 bod 6 rámcového rozhodnutí 2002/584, podle kterého může vykonávající justiční orgán odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, pokud se daný stát zaváže provést výkon trestu v souladu se svým vnitrostátním právem. Předkládající soud však v tomto ohledu konstatoval, že lze za trestné činy, jichž se týkal dotčený evropský zatýkací rozkaz, uložit v Belgii pouze peněžitý trest a že belgické právo neumožňuje přeměnu trestu odnětí svobody na peněžitý trest. Avšak s ohledem na judikaturu Soudního dvora, která umožňuje vykonávajícímu justičnímu orgánu přiznat zvláštní význam možnosti zvýšit vyhlídky na sociální znovuzačlenění vyžádané osoby po uplynutí trestu, ke kterému byla odsouzena, se předkládající soud rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku, zda v takovém případě, jako byla daná věc, může vykonávající justiční orgán odmítnout z důvodu sociálního znovuzačlenění dotyčné osoby a rodinných, společenských nebo ekonomických vazeb této osoby s Belgií výkon uvedeného zatýkacího rozkazu.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že uplatnění důvodu, pro který je možné výkon odmítnout, stanoveného v čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí 2002/584, je podmíněno splněním dvou podmínek, a to zaprvé že se vyžádaná osoba zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má bydliště a zadruhé že se tento stát zaváže provést výkon tohoto trestu nebo ochranného opatření v souladu se svým vnitrostátním právem. Pokud jde o druhou zmíněnou podmínku, Soudní dvůr uvedl, že zmíněné ustanovení neobsahuje žádnou skutečnost, která by umožňovala vykládat tuto podmínku tak, že automaticky brání tomu, aby justiční orgán vykonávajícího členského státu mohl odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, pokud právo tohoto členského státu stanoví pouze peněžitý trest za trestný čin, na jehož základě byl vydán uvedený rozkaz. Ze samotného znění čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí 2002/584 totiž vyplývá, že toto ustanovení jednoduše vyžaduje, aby se vykonávající členský stát zavázal provést výkon trestu odnětí svobody stanovený ve vydaném evropském zatýkacím rozkazu v souladu se svým vnitrostátním právem. Soudní dvůr v této souvislosti zdůraznil, že i když unijní normotvůrce zamýšlel při přijetí čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí 2002/584 umožnit členským státům, s cílem usnadnit sociální znovuzačlenění vyžádané osoby, odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, stanovil však závazek vykonávajícího státu skutečně vykonat trest odnětí svobody vyslovený proti vyžádané osobě za účelem zabránění jakémukoli riziku nepotrestání této osoby.

Soudní dvůr dospěl v tomto směru k závěru, že čl. 4 bod 6 rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být vykládán v tom smyslu, že má-li osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkací rozkaz vydaný za účelem výkonu trestu odnětí svobody, bydliště ve vykonávajícím členském státě a má k tomuto členskému státu rodinné, společenské nebo ekonomické vazby, může vykonávající justiční orgán s ohledem na společenské znovuzačlenění uvedené osoby výkon tohoto rozkazu odmítnout, přestože se na trestný čin, pro který je evropský zatýkací rozkaz vydán, vztahuje podle práva vykonávajícího členského státu pouze peněžitý trest, pokud v souladu s týmž vnitrostátním právem tato okolnost nebrání tomu, aby byl trest odnětí svobody uložený vyžádané osobě skutečně vykonán v tomto členském státě.

Rozsudky *Minister for Justice and Equality (N*edostatky justičního systému) a *Generalstaatsanwaltschaft (*Vězeňské podmínky v Maďarsku), vydané dne 25. července 2018 v rámci dvou naléhavých řízení o předběžné otázce, upřesňují judikaturu plynoucí z rozsudku ve věcech *Aranyosi a Căldăraru*[80].

V rozsudku ***Minister for Justice and Equality (Nedostatky justičního systému)*** (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) se velký senát Soudního dvora vyslovil k *možnosti vykonávajícího orgánu nevyhovět evropskému zatýkacímu rozkazu v případě skutečného nebezpečí, že bude porušeno právo na nezávislý soud z důvodu systémových či celoplošných nedostatků, pokud jde o nezávislost soudní moci ve vystavujícím členském státě.* Irský vykonávající orgán, ke kterému byl podán návrh na výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného polským soudem, se zabýval otázkou, jaké důsledky mají pro výkon tohoto návrhu nedávné změny provedené v soudním systému polskou vládou, jež vedly Komisi k tomu, že dne 20. prosince 2017 přijala odůvodněný návrh vyzývající Radu, aby na základě čl. 7 odst. 1 SEU určila, že existuje zřejmé nebezpečí závažného porušení zásad právního státu ze strany Polska.

V tomto rozsudku Soudní dvůr nejprve připomněl, že odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu je výjimkou ze zásady vzájemného uznávání, na níž spočívá mechanismus tohoto rozkazu. V této souvislost uvedl, že zásady vzájemného uznávání a vzájemné důvěry mezi členskými státy smí být omezeny pouze „za výjimečných okolností". Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že již za určitých podmínek[81] uznal pravomoc vykonávajícího justičního orgánu ukončit postup předání zavedený rámcovým rozhodnutím 2002/584, pokud takové předání může vést k nelidskému nebo ponižujícímu zacházení s vyžádanou osobou ve smyslu článku 4 Listiny. Podle Soudního dvora je přitom taková pravomoc dána i tehdy, existuje-li skutečné nebezpečí, že bude porušeno základní právo dotyčné osoby na nezávislý soud, a tudíž i její základní právo na spravedlivý proces stanovené v čl. 47 druhém pododstavci Listiny. V tomto ohledu zdůraznil, že požadavek nezávislosti soudců spadá do podstaty základního práva na spravedlivý proces, které má zásadní význam jakožto záruka ochrany všech práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, a jako záruka zachování společných hodnot členských států stanovených v článku 2 SEU, zejména hodnoty právního státu.

Pokud se osoba, proti níž je vydán evropský zatýkací rozkaz, dovolává na obranu proti svému předání vystavujícímu justičnímu orgánu toho, že existují systémové či přinejmenším celoplošné nedostatky, které podle ní mohou ovlivnit nezávislost soudní moci ve vystavujícím členském státě, a mohou se tak týkat podstaty jejího základního práva na spravedlivý proces, je tedy vykonávající justiční orgán povinen nejprve posoudit existenci skutečného nebezpečí, že toto základní právo dotyčné osoby bude porušeno. Existence takovéhoto nebezpečí musí být posouzena na základě objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajů o fungování soudního systému ve vystavujícím členském státě. Informace obsažené v odůvodněném návrhu, který Komise zaslala podle čl. 7 odst. 1 SEU Radě, jsou obzvláště relevantními údaji pro účely tohoto posouzení. Pouze v případě, že Evropská rada přijme rozhodnutí vydané za podmínek stanovených v čl. 7 odst. 2 SEU o tom, že jsou ve vystavujícím členském státě závažně a trvale porušovány zásady stanovené v článku 2 SEU, jako jsou zásady vlastní právnímu státu, a následně pozastaví uplatňování rámcového rozhodnutí 2002/584 ve vztahu k tomuto členskému státu, je vykonávající justiční orgán povinen automaticky odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného uvedeným členským státem, aniž musí provést jakékoliv konkrétní posouzení skutečného nebezpečí, které může mít vliv na podstatu základního práva dotyčné osoby na spravedlivý proces. Pokud vykonávající justiční orgán konstatuje, že ve vystavujícím členském státě existuje skutečné nebezpečí, že dojde k porušení podstaty základního práva na spravedlivý proces z důvodu systémových nebo celoplošných nedostatků týkajících se soudní moci tohoto členského státu, které mohou ohrozit nezávislost soudů uvedeného státu, musí tento orgán ve druhé fázi konkrétním

80| Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. dubna 2016, ***Aranyosi a Căldăraru*** (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), vydaný v odpověď na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce téhož německého soudu.

81| Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. dubna 2016, ***Aranyosi a Căldăraru*** (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198).

a přesným způsobem posoudit, zda za okolností projednávané věci existují závažné a prokazatelné důvody se domnívat, že vyžádaná osoba bude po předání do vystavujícího členského státu vystavena tomuto nebezpečí. Soudní dvůr upřesnil, že vykonávající justiční orgán musí požádat vystavující justiční orgán o veškeré doplňující informace, které považuje za nezbytné pro posouzení existence takového nebezpečí.

Rozsudek ***Generalstaatsanwaltschaft (Vězeňské podmínky v Maďarsku)*** (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589), vydaný prvním senátem rozhodujícím v naléhavém řízení o předběžné otázce, se též zabýval *možností vykonávajícího orgánu nevyhovět evropskému zatýkacímu rozkazu v případě existence nebezpečí porušení základního práva dotyčného, aby nebyl vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení v důsledku systémových či celoplošných nedostatků, pokud jde o vězeňské podmínky ve vystavujícím členském státě.* Maďarský státní příslušník žijící v Německu byl soudně stíhán a rozsudkem vydaným v nepřítomnosti odsouzen v Maďarsku k trestu odnětí svobody. Okresní soud vydal vůči němu evropský zatýkací rozkaz za účelem výkonu tohoto trestu v Maďarsku. Vykonávající německý justiční orgán, který disponoval poznatky svědčícími o existenci systémových či celoplošných nedostatků, pokud jde o vězeňské podmínky v Maďarsku, pokládal ke zjištění, zda mohl být dotyčný předán maďarským orgánům, za nezbytné si vyžádat určité doplňující informace od Maďarska ohledně podmínek, v nichž by se uskutečnilo uvěznění dotyčného. Konkrétně se zabýval otázkou rozsahu přezkumu, který měl provést s ohledem na rámcové rozhodnutí 2002/584 a judikaturu ESLP.

Stejně jako ve výše zmíněném rozsudku *Minister for Justice and Equality (Nedostatky justičního systému)* Soudní dvůr i v tomto rozsudku připomněl, že zásada vzájemného uznávání je „úhelným kamenem" soudní spolupráce v trestních věcech a že odmítnutí výkonu zůstává výjimkou. Nicméně i když vystavující členský stát stanoví prostředky právní ochrany umožňující přezkum legality podmínek uvěznění s ohledem na základní práva, vykonávající justiční orgány jsou stejně povinny provést individuální přezkum situace každé dotčené osoby, aby se ujistily, že jejich rozhodnutí o předání této osoby ji z důvodu uvedených podmínek nevystaví skutečnému nebezpečí nelidského nebo ponižujícího zacházení.

Pokud jde o rozsah přezkumu vězeňských podmínek ve vystavujícím členském státě, Soudní dvůr shledal, že vykonávající justiční orgány mají povinnost přezkoumat pouze podmínky uvěznění ve vězeňských zařízeních, ve kterých je podle informac, které mají k dispozici, konkrétně předvídáno uvěznění dotčené osoby, a to i dočasné či přechodné. Kromě toho, s ohledem na vzájemnou důvěru, která musí existovat mezi justičními orgány členských států a na níž je založen systém evropského zatýkacího rozkazu, mohou vykonávající justiční orgány zohlednit informace poskytnuté jinými orgány vystavujícího členského státu než vystavujícím justičním orgánem, jako je konkrétně ujištění, že dotčená osoba nebude předmětem nelidského nebo ponižujícího zacházení. V daném případě měl Soudní dvůr za to, že se předání dotčené osoby maďarským orgánům jevilo jako možné při dodržení jejího základního práva, aby nebyla vystavena nelidskému nebo ponižujícímu zacházení, což nicméně příslušelo ověřit německému vykonávajícímu justičnímu orgánu.

2. Společná pravidla v oblasti trestních řízení

V rozsudku ***Kolev a další*** (C-612/15, EU:C:2018:392), vydaném dne 5. června 2018, podal velký senát Soudního dvora upřesnění nejen ohledně *rozsahu povinností plynoucích pro členské státy z článku 325 SFEU, jenž je věnován boji proti podvodům a jiným protiprávním jednáním ohrožujícím finanční zájmy Unie, ale též ohledně práv zakotvených zejména ve směrnici 2012/13*[82] *ve prospěch podezřelých a obviněných osob v trestním řízení.*

82| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení (Úř. věst. 2012, L 142, s. 1).

Žalobci ve věci v původním řízení patřili ke skupině osmi celních úředníků, kteří byli obviněni z korupce v Bulharsku v květnu 2012. Obvinění vznesená vůči nim byla vypracována bezprostředně po jejich zatčení a během roku 2013 byla následně upřesněna. Vzhledem k tomu, že předkládající soud konstatoval, že uvedená obvinění byla stižena vadami, byla věc vrácena příslušnému státnímu zástupci u specializovaného státního zastupitelství, který měl vznést nová obvinění. Lhůty stanovené pro účely vyšetřování byly několikrát prodlouženy, a proto předkládající soud rovněž stanovil státnímu zástupci lhůtu ke vznesení uvedených nových obvinění. Avšak vzhledem k tomu, že tato nová obvinění byla postižena vadou spočívající v porušení podstatných formálních náležitostí, zejména z důvodu, že žalobcům nebyla sdělena, a že státní zástupce tato porušení ve stanovené lhůtě nenapravil, rozhodl předkládající soud nakonec dne 22. května 2015 o odložení věci. Vzhledem k tomu, že státní zástupce a jeden ze žalobců napadli toto rozhodnutí odvoláním, soud rozhodující o tomto odvolání shledal, že předkládající soud byl podle bulharského trestního řádu povinen předmětné řízení ve věci porušení celních předpisů ukončit z důvodu uplynutí platných promlčecích lhůt.

V této souvislosti vyjádřil předkládající soud pochybnosti ohledně slučitelnosti vnitrostátní právní úpravy s unijním právem a dotázal se Soudního dvora, jaká opatření by měl v případě zjištění takovéto neslučitelnosti přijmout k zajištění plného účinku unijního práva, a především k zajištění ochrany práv dotyčných na obhajobu a spravedlivý proces.

Soudní dvůr připomněl, že z čl. 325 odst. 1 SFEU vyplývá povinnost členských států stanovit uložení účinných a odrazujících sankcí pro případ porušení unijních právních předpisů v oblasti cel. Toto ustanovení přesně stanoví konkrétní povinnosti členských států dosáhnout výsledku, jež nejsou vázány na žádnou podmínku, pokud jde o použití pravidel, jež jsou v tomto ustanovení obsažena. Je tedy na vnitrostátním soudu, aby zajistil plný účinek uvedených povinností tím, že vnitrostátní právní úpravu vyloží v co možná největším rozsahu ve světle čl. 325 odst. 1 SFEU, nebo případně upustí od použití uvedené právní úpravy. Pokud může za účelem provedení dotčených povinností přicházet do úvahy více opatření, zejména nepoužití jakéhokoli promlčení nebo prodloužení lhůt stanovených vnitrostátním trestním řádem, je na vnitrostátním soudu, aby určil, které z těchto opatření je třeba použít.

Uvedený soud se však musí v tomto ohledu ujistit o tom, že jsou dodržována základní práva, jež Listina zaručuje osobám obviněným ve věci v původním řízení, zejména právo na obhajobu a práva obviněných osob na projednání věci v přiměřené lhůtě. Povinnost zajistit účinný výběr vlastních zdrojů Unie totiž nemůže bránit dodržování těchto práv. Pokud jde konkrétně o právo obviněného a jeho obhájce na informace o obvinění a na přístup k materiálům k případu, Soudní dvůr rozhodl, že čl. 6 odst. 3 směrnice 2012/13 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byly podrobné informace o obvinění sděleny obhajobě po podání obžaloby, kterým se zahajuje řízení před soudem, avšak před tím, než soud zahájí meritorní přezkum obvinění a je zahájeno hlavní líčení, nebo dokonce po jeho zahájení, avšak před stadiem závěrečné porady soudu v případě následných změn takto sdělených informací, a to za podmínky, že soud přijme veškerá nezbytná opatření, aby zajistil dodržování práva na obhajobu a spravedlivý proces. Podle čl. 7 odst. 3 této směrnice je totiž na vnitrostátním soudu zajistit, aby obhajobě byla poskytnuta účinná možnost přístupu k materiálům k případu, přičemž tento přístup může být případně poskytnut ve výše zmíněné fázi řízení.

V rozsudku ***Milev*** (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732), vydaném dne 19. září 2018 v rámci naléhavého řízení o předběžné otázce, rozhodoval Soudní dvůr v *souvislosti s přezkumem legality zachování rozhodnutí o vzetí do vazby o výkladu článku 3 a čl. 4 odst. 1 směrnice 2016/343*[83]*, týkajícího se presumpce neviny.*

83| Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce neviny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem (Úř. věst. 2016, L 65, s. 1).

Spor v původním řízení se týkal přezkumu legality vazby bulharského státního příslušníka v rámci trestního řízení ve věci loupeže. Dotyčný byl zatčen za účelem předvedení před soud, který měl rozhodnout o jeho vzetí do vazby. Na základě svědecké výpovědi, považované za věrohodnou, bylo návrhu státního zástupce na ponechání dotyčného ve vazbě vyhověno v prvním stupni, což bylo následně potvrzeno v odvolacím řízení, a to v obojím případě, aniž byly zohledněny jiné důkazy. Předkládající soud, kterému byl předložen nový návrh na přezkum legality rozhodnutí o vzetí do vazby, se rozhodl položit Soudnímu dvoru otázky ohledně norem relevantních pro tento účel. V této souvislosti uvedl, že s ohledem na novou vnitrostátní judikaturu jsou vnitrostátní soudy v rámci přezkumu legality vazby povinny přezkoumat existenci „důvodného podezření" poté, co se seznámily s důkazy pouze *prima facie*, a nikoli podrobně.

Soudní dvůr připomněl, že článek 3 směrnice 2016/343 stanoví, že členské státy zajistí, aby byla podezřelá nebo obviněná osoba považována za nevinnou, dokud její vina nebyla prokázána zákonným způsobem, a že v tomto ohledu čl. 4 odst. 1 uvedené směrnice stanoví, že členské státy jsou povinny přijmout opatření nezbytná k zajištění toho, aby do doby, než byla podezřelé nebo obviněné osobě prokázána vina zákonným způsobem, nebyla tato osoba zejména v soudních rozhodnutích jiných než o vině označována za vinnou, čímž nejsou dotčena předběžná rozhodnutí procesní povahy, která přijaly soudní orgány a jež jsou založena na podezření či na usvědčujících důkazech.

Soudní dvůr proto rozhodl, že článek 3 a čl. 4 odst. 1 směrnice 2016/343 musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byla přijata taková předběžná rozhodnutí procesní povahy, jako je rozhodnutí o dalším trvání vazby přijaté soudním orgánem, která jsou založena na podezření či na usvědčujících důkazech, pokud tato rozhodnutí neoznačují zadrženou osobu za vinnou.

XI. Doprava

V rozsudku ***Krüsemann a další*** (C-195/17, C-197/17 až C-203/17, C-226/17, C-228/17, C-254/17, C-274/17, C-275/17, C-278/17 až C-286/17 a C-290/17 až C-292/17, EU:C:2018:258), ze dne 17. dubna 2018, Soudní dvůr rozhodl, že *„divoká stávka" leteckého personálu letecké společnosti v návaznosti na překvapivé oznámení o její restrukturalizaci nepředstavuje „mimořádnou okolnost" ve smyslu čl. 5 odst. 3 nařízení č. 261/2004*[84]*, která by této letecké společnosti umožnila zprostit se povinnosti k náhradě škody v případě zrušení nebo významného zpoždění letů. V* dané věci bylo mnoho letů rezervovaných u letecké společnosti TUIfly zrušeno či zpožděno poté, co někteří členové leteckého personálu této společnosti po oznámení o restrukturalizačních plánech, které učinilo vedení zmíněné společnosti, náhle nahlásili, že onemocněli.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že jako „mimořádné okolnosti" ve smyslu čl. 5 odst. 3 nařízení č. 261/2004 lze kvalifikovat takové události, jaké nejsou z důvodu své povahy či původu vlastní běžnému výkonu činnosti dotyčného leteckého dopravce a vymykají se jeho účinné kontrole. V této souvislosti měl Soudní dvůr za to, že nepředvídaná událost nemusí být nezbytně kvalifikována jako „mimořádná okolnost", ale že je možné mít za to, že taková událost je vlastní běžnému výkonu činnosti dotyčného leteckého dopravce. Vzhledem k tomu, že restrukturalizace a reorganizace podniků jsou součástí běžných opatření pro jejich správu, a že letečtí dopravci se tedy mohou běžně při výkonu své činnosti setkávat s nesouhlasem, případně s konflikty se zaměstnanci nebo s částí zaměstnanců, přitom dospěl Soudní dvůr k závěru, že rizika plynoucí ze sociálních

84| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (Úř. věst. 2004, L 46, s. 1; Zvl. vyd. 07/08, s. 10).

důsledků, které doprovázejí taková opatření, jsou vlastní běžnému výkonu činnosti dotyčného leteckého dopravce. „Divokou stávku“ tedy nelze kvalifikovat jako „mimořádnou okolnost“ ve smyslu čl. 5 odst. 3 nařízení č. 261/2004.

Rozsudek ***Komise v. Polsko*** (C-530/16, EU:C:2018:430), ze dne 13. června 2018, se týká *pojmu „nezávislost orgánu pověřeného vyšetřováním železničních nehod“ ve smyslu čl. 21 odst. 1 směrnice 2004/49*[85]. Soudní dvůr měl zejména přezkoumat, zda je orgán zřízený Polskou republikou v rámci ministerstva odpovědného za oblast dopravy nezávislý na provozovateli infrastruktury a na železničním podniku v situaci, kdy ministr odpovědný za oblast dopravy má kontrolu nad tímto provozovatelem i podnikem.

Soudní dvůr poté, co podotkl, že pojem „nezávislost“ obvykle označuje postavení, které zajistí dotyčnému orgánu možnost jednat zcela svobodně, bez jakýchkoliv pokynů nebo nátlaku za strany subjektů, na nichž má být nezávislost zajištěna, nejprve ohledně nezávislosti inspekčního orgánu, pokud jde o jeho právní strukturu, shledal, že třebaže je tento orgán součástí ministerstva odpovědného za oblast dopravy a nemá vlastní právní subjektivitu, taková situace není sama o sobě schopna prokázat nedostatek nezávislosti tohoto orgánu, pokud jde o právní strukturu, na provozovateli infrastruktury a železničním podniku, kteří mají každý vlastní právní subjektivitu, nezávislou na uvedeném ministerstvu. Soudní dvůr mimoto uvedl, že směrnice 2004/49 začlenění inspekčního orgánu do struktury ministerstva odpovědného za oblast dopravy jako takové nezakazuje.

Pokud jde dále o organizační nezávislost inspekčního orgánu, Soudní dvůr shledal, že čl. 21 odst. 1 směrnice 2004/49 v rozsahu, v němž vyžaduje, aby tento orgán byl nadán organizační nezávislostí mj. na jakémkoli provozovateli infrastruktury a jakémkoli železničním podniku, brání tomu, aby veřejný orgán, který kontroluje určitého provozovatele infrastruktury a určitý železniční podnik, mohl jmenovat a odvolávat všechny členy inspekčního orgánu, není-li tato pravomoc zákonem striktně upravena tak, aby byl uvedený veřejný orgán nucen přijímat rozhodnutí na základě přesně a taxativně vyjmenovaných a ověřitelných objektivních kritérií. Konkrétně za takových okolností může velká volnost při jmenování a odvolávání přiznaná ministru odpovědnému za oblast dopravy sama o sobě zasahovat do nezávislosti členů inspekčního orgánu, jsou-li dotčeny zájmy provozovatele železniční infrastruktury a železničního podniku kontrolovaných uvedeným ministrem.

Co se konečně týče nezávislosti inspekčního orgánu, pokud jde o jeho rozhodování, Soudní dvůr rozhodl, že jelikož zveřejnění rozhodnutí inspekčního orgánu je jedním z hlavních cílů vyšetřování železničních nehod a mimořádných událostí, není tedy skutečnost, že veřejný orgán, který kontroluje provozovatele železniční infrastruktury a železniční podnik, může zabránit oficiálnímu zveřejnění zpráv ukazujících případně na odpovědnost těchto dvou subjektů za dotčenou železniční nehodu nebo mimořádnou událost, slučitelná s požadavkem na rozhodovací nezávislost inspekčního orgánu na obou subjektech.

85| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/49/ES ze dne 29. dubna 2004 o bezpečnosti železnic Společenství a o změně směrnice Rady 95/18/ES o vydávání licencí železničním podnikům a směrnice 2001/14/ES o přidělování kapacity železniční infrastruktury, zpoplatnění železniční infrastruktury a o vydávání osvědčení o bezpečnosti (směrnice o bezpečnosti železnic) (Úř. věst. 2004, L 164, s. 44; Zvl. vyd. 07/08, s. 227).

XII. Hospodářská soutěž

1. Článek 101 SFEU

V oblasti kartelových dohod je třeba upozornit na rozsudek ze dne 23. ledna 2018, ***F. Hoffmann-La Roche a další*** (C-179/16, EU:C:2018:25), ve kterém velký senát Soudního dvora *uvedl, že zveřejnění dvěma farmaceutickými podniky, jež uvádějí na trh dva konkurenční léčivé přípravky, informací, jež mohou vyvolat obavy ohledně bezpečnosti užívání jednoho z těchto léčivých přípravků pro indikace, na které se nevztahuje jeho registrace léčivého přípravku (RLP), s cílem vyvolat přesun poptávky k druhému přípravku, může představovat omezení hospodářské soutěže „z hlediska účelu".*

Dotčené dva léčivé přípravky, a sice Lucentis a Avastin, jsou vyráběny společností Genentech a byly v Unii povoleny Komisí a Evropskou agenturou pro léčivé přípravky (EMA). Přípravek Lucentis je povolen pro léčbu očních onemocnění a jeho komerční využívání bylo na základě licenční smlouvy svěřeno skupině Novartis. Třebaže byl přípravek Avastin povolen pouze pro léčbu nádorových onemocnění, je rovněž vydáván na předpis pro léčbu očních onemocnění, na která se nevztahovala jeho registrace léčivého přípravku (dále jen „ RLP"). Roche, která je mateřskou společností společnosti Genentech, uvádí na trh přípravek Avastin. Vzhledem k tomu, že společnosti Roche a Novartis zveřejnily informace o nežádoucích účincích užívání přípravku Avastin k léčbě onemocnění, na něž se nevztahuje RLP, uložil jim italský orgán pro hospodářskou soutěž pokuty z toho důvodu, že uzavřely kartelovou dohodu v rozporu s článkem 101 SFEU zmanipulováním vnímání rizik užívání přípravku Avastin v oftalmologii. Společnosti Roche a Novartis napadly uložené pokuty a podaly odvolání k italské Státní radě, která požádala Soudní dvůr o výklad unijních pravidel hospodářské soutěže platných v dané oblasti.

Soudní dvůr nejprve uvedl, že vzhledem ke zvláštnostem, které vykazuje hospodářská soutěž ve farmaceutickém odvětví, může vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž pro účely použití článku 101 SFEU zahrnout do relevantního trhu kromě léčivých přípravků povolených k léčbě předmětných onemocnění i další léčivý přípravek, jehož RLP se na tuto léčbu nevztahuje, který se ale k tomuto účelu používá, a nachází se tedy v konkrétním vztahu zastupitelnosti s prvně uvedenými léčivými přípravky. I když léčivé přípravky vyráběné nebo prodávané nelegálně nemohou být považovány za zastupitelné ve vztahu k přípravkům vyráběným a prodávaným legálně, unijní právní úprava v oblasti farmaceutických výrobků nezakazuje předepisování léčivého přípravku mimo podmínky stanovené v jeho RLP ani jeho přebalování s cílem takového užívání, jsou-li splněny určité podmínky.

Soudní dvůr následně vyloučil, že by se omezení hospodářské soutěže, na které poukazoval italský úřad pro hospodářskou soutěž, mohla vymykat uplatnění čl. 101 odst. 1 SFEU z důvodu, že jsou ve vztahu k licenční smlouvě uzavřené v souvislosti s komerčním využíváním léčivého přípravku Lucentis vedlejší. Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že předmětné šíření informací mělo za cíl omezit nikoli obchodní autonomii stran licenční smlouvy, nýbrž chování třetích osob – zejména zdravotnických pracovníků – s cílem zajistit, aby bylo omezeno předepisování přípravku Avastin v oftalmologii ve prospěch přípravku Lucentis. Za těchto okolností nebylo možné uvedené praktiky považovat za vedlejší a objektivně nezbytné k provádění licenční smlouvy.

Pokud jde o otázku, zda může šíření informací, na které poukázal italský úřad pro hospodářskou soutěž, představovat omezení hospodářské soutěže z „hlediska účelu", Soudní dvůr připomněl, že pojem „omezení hospodářské soutěže ‚z hlediska účelu' " musí být vykládán restriktivně a lze jej použít pouze na určité druhy koordinace mezi podniky, které vykazují dostatečný stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži, aby bylo možné mít za to, že přezkum jejich důsledků není nutný. S odkazem na právní rámec tvořený směrnicí

2001/83[86] a nařízením č. 726/2004[87] tak dospěl Soudní dvůr k závěru, že kartelová dohoda mezi dvěma podniky uvádějícími na trh dva konkurenční léčivé přípravky, která se v kontextu vyznačujícím se nejistotou vědeckých poznatků týká šíření u EMA, zdravotnických pracovníků a široké veřejnosti klamavých informací o nežádoucích účincích užívání jednoho z těchto léčivých přípravků pro léčbu onemocnění, na které se nevztahuje jeho RLP, s cílem snížení konkurenčního tlaku vyplývajícího z tohoto užívání na užívání druhého léčivého přípravku, musí být považována za dohodu s dostatečným stupněm škodlivosti pro hospodářskou soutěž k tomu, aby nebylo nutné zkoumat její důsledky, a tudíž představuje omezení hospodářské soutěže „z hlediska účelu" ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU. Na takovouto kartelovou dohodu se podle Soudního dvora nemůže vztahovat výjimka stanovená v čl. 101 odst. 3 SFEU, neboť šíření klamavých informací týkajících se určitého léčivého přípravku nelze považovat za „nezbytné" omezení ve smyslu tohoto ustanovení.

2. Spojování podniků

V rozsudku ***Ernst & Young*** (C-633/16, EU:C:2018:371), vydaném dne 31. května 2018, rozhodoval pátý senát Soudního dvora o *dosahu zákazu uskutečnit spojení před oznámením a prohlášením slučitelnosti se společným trhem, jenž je uložen čl. 7 odst. 1 nařízení č. 139/2004*[88].

Spor v původním řízení se týkal provedení dohody o spojení uzavřené dne 18. listopadu 2013 mezi několika auditorskými společnostmi, a konkrétně skutečnosti, že v den uzavření této dohody jedna ze stran dohody o spojení vypověděla dohodu o spolupráci, kterou v roce 2010 uzavřela s mezinárodní sítí nezávislých auditorských společností. Po povolení spojení dánská Rada pro hospodářskou soutěž konstatovala, že vypovězení dohody o spolupráci bylo v rozporu se zákazem předčasného uskutečnění spojení stanoveným dánským zákonem o hospodářské soutěži. Předkládající soud, k němuž byla podána žaloba na neplatnost posledně zmíněného rozhodnutí, se rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku, zda lze vypovězení dohody o spolupráci za takových okolností jako v dané věci považovat za vedoucí k uskutečnění spojení ve smyslu čl. 7 odst. 1 nařízení č. 139/2004.

Soudní dvůr nejprve potvrdil svou pravomoc k rozhodnutí o této předběžné otázce, přestože na spor v původním řízení nebylo použitelné unijní právo v oblasti spojování podniků a dánský zákon o hospodářské soutěži přímo neodkazoval na příslušná ustanovení nařízení č. 139/2004 ani neobsahoval ustanovení, jejichž znění by odpovídalo ustanovením tohoto nařízení. Tato pravomoc se podle Soudního dvora vysvětluje jak tím, že dánský zákonodárce usiloval o harmonizaci vnitrostátního práva hospodářské soutěže v oblasti kontroly spojování podniků s unijním právem, tak tím, že předkládající soud upřesnil, že vnitrostátní právo musí být vykládáno zejména s ohledem na judikaturu Soudního dvora.

Pokud jde o výklad čl. 7 odst. 1 nařízení č. 139/2004, Soudní dvůr dále poznamenal, že se toto ustanovení omezuje na stanovení, že spojení nesmí být uskutečněno ani před jeho oznámením ani před jeho prohlášením za slučitelné se společným trhem. Vzhledem k tomu, že znění uvedeného článku samo o sobě neumožňuje upřesnit rozsah v něm obsaženého zákazu, podal Soudní dvůr výklad na základě cíle a obecné systematiky

86| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES ze dne 6. listopadu 2001 o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků (Úř. věst. 2001, L 311, s. 67; Zvl. vyd. 13/27, s. 69).

87| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 726/2004 ze dne 31. března 2004, kterým se stanoví postupy Společenství pro registraci humánních a veterinárních léčivých přípravků a dozor nad nimi a kterým se zřizuje Evropská agentura pro léčivé přípravky (Úř. věst. 2004, L 136, s. 1; Zvl. vyd. 13/34, s. 229).

88| Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (nařízení ES o spojování) (Úř. věst. 2004, L 24, s. 1; Zvl. vyd. 08/03, s. 40).

uvedeného ustanovení. Soudní dvůr tak uvedl, že k zajištění účinné kontroly spojování z hlediska jejich účinku na strukturu hospodářské soutěže v Unii omezuje čl. 7 odst. 1 nařízení č. 139/2004 zákaz v něm stanovený pouze na spojení, která jsou definována v článku 3 téhož nařízení, jejichž uskutečnění se vyznačuje uskutečněním operací přispívajících k trvalé změně kontroly cílového podniku. Soudní dvůr proto rozhodl, že vypovězení dohody o spolupráci za takových okolností jako v dané věci nelze v zásadě považovat za vedoucí k uskutečnění spojení ve smyslu uvedeného čl. 7 odst. 1, a to nezávisle na otázce, zda má toto vypovězení účinky na trhu.

3. Státní podpory

V rozsudku ***Komise v. FIH Holding a FIH Erhversbank*** (C-579/16 P, EU:C:2018:159), vydaném dne 6. března 2018, kterým byl zrušen napadený rozsudek Tribunálu[89], se velký senát Soudního dvora vyslovil k *pojmu „selektivní zvýhodnění" v oblasti státních podpor, konkrétně k použití zásady soukromého subjektu v tržním hospodářství.*

Napadeným rozsudkem zrušil Tribunál z důvodu nesprávného uplatnění zásady soukromého subjektu rozhodnutí Komise, kterým byla některá opatření přijatá Dánskem ve prospěch určité bankovní skupiny kvalifikována jako státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. V tomto ohledu byla v rámci kasačního opravného prostředku vznesena otázka, zda měla Komise zohlednit finanční rizika, kterým by byl dánský stát vystaven v případě neexistence přijatých opatření, i když tato rizika vyplývala z předchozí státní podpory poskytnuté téže bankovní skupině.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že vzhledem k cíli čl. 107 odst. 1 SFEU nemůže pojem „podpora" ve smyslu tohoto ustanovení zahrnovat opatření přijaté ve prospěch podniku ze státních prostředků, pokud by tento podnik mohl získat totéž zvýhodnění za okolností odpovídajících obvyklým podmínkám na trhu. Podmínky, za nichž bylo takové zvýhodnění poskytnuto, tedy musejí být v zásadě posuzovány na základě zásady soukromého subjektu.

Soudní dvůr dále zjišťoval, zda Komise měla zohlednit riziko finančních ztrát, kterému dánský stát čelil z důvodu podpory dříve poskytnuté téže bankovní skupině. V této souvislosti Soudní dvůr připomněl, že se pro účely posouzení, zda by soukromý subjekt nacházející se v situaci co nejpodobnější situaci státu přijal za obvyklých podmínek na trhu totéž opatření, zohledňují pouze zisky a závazky tohoto státu, které se vážou k jeho postavení soukromého subjektu, a jsou vyloučeny ty, které se vážou k jeho postavení nositele veřejné moci. Avšak vzhledem ke skutečnosti, že dánský stát poskytl dřívější podporu dotyčné bankovní skupině v rámci výkonu jeho výsad veřejné moci, rizika z tohoto plynoucí se též vázala k jeho postavení nositele veřejné moci, a nepatřila tedy ke skutečnostem, k nimž by soukromý subjekt za obvyklých podmínek na trhu přihlížel ve svých ekonomických výpočtech. Takováto rizika tudíž nemohou být zohledněna při uplatnění zásady soukromého subjektu na pozdější opatření přijatá týmž členským státem ve prospěch téže bankovní skupiny. Soudní dvůr proto dospěl k závěru, že napadený rozsudek musí být zrušen.

V rozsudku ***A-Brauerei*** (C-374/17, EU:C:2018:1024), vydaném dne 19. prosince 2018, rozhodoval velký senát Soudního dvora o *selektivnosti daňové výhody pro účely její kvalifikace jako státní podpory.* Spor v původním řízení byl veden mezi německým finančním úřadem a jednou obchodní společností ohledně odmítnutí uvedeného úřadu přiznat této společnosti nárok na osvobození od daně z nabytí nemovitých věcí, který mají podle německého daňového práva společnosti v rámci přeměny, jež zahrnuje výhradně společnosti téže skupiny propojené vztahem držby nejméně 95% podílu nepřetržitě po dobu minimálně pěti let před uvedenou

89| Rozsudek Tribunálu ze dne 15. září 2016 (T-386/14, EU:T:2016:474).

přeměnou a pět let po jejím uskutečnění. V této souvislosti položil předkládající soud Soudnímu dvoru otázku, zda takovéto osvobození od daně představuje státní podporu zakázanou článkem 107 odst. 1 SFEU, a konkrétně zda daňová výhoda, kterou přiznává, splňuje podmínku selektivnosti.

Soudní dvůr uvedl, že předmětné osvobození od daně zvýhodňovalo pouze skupiny společností propojených vztahem držby určitého podílu, které se přeměňují, zatímco společnosti, které nejsou součástí takových skupin společností, jsou z této výhody vyloučeny, přestože u nich dochází ke stejné přeměně jako u prvně uvedených skupin společností. Soudní dvůr tedy na úvod odmítl argument, podle něhož toto osvobození představuje obecné opatření, a není tedy selektivní. Vzhledem k tomu, že se jednotlivé skupiny společností nacházely ve srovnatelné skutkové a právní situaci s ohledem na cíl sledovaný dotčeným daňovým režimem, Soudní dvůr poté uvedl, že toto osvobození je *a priori* selektivní.

Soudní dvůr však připomněl, že daňová opatření *a priori* selektivní mohou být odůvodněna dotyčným členským státem, pokud tento stát prokáže, že tato opatření vyplývají z povahy nebo uspořádání soustavy, do níž patří. Předmětné osvobození od daně přitom ve skutečnosti usilovalo o zamezení dvojímu zdanění z nabytí nemovité věci v případě přeměny, jež zahrnuje společnosti propojené vztahem držby nejméně 95% podílu, zatímco na základě společných daňových pravidel bylo takovéto dvojí zdanění vyloučeno v ostatních případech. Soudní dvůr z tohoto dovodil, že daňová výhoda *a priori* selektivní byla odůvodněna cílem týkajícím se řádného fungování platného obecného daňového režimu. Vzhledem k tomu, že se požadavek – stanovený jako podmínka pro uplatnění uvedené výhody – na minimální dobu držby podílu jevil navíc jako odůvodněný vůlí zabránit zneužitím tím, že se vyloučí, aby se na krátkou dobu a pouze pro účely nároku na předmětné osvobození od daně vytvářely vztahy držby podílů vyšších než 95 %, Soudní dvůr rozhodl, že dotčená daňová výhoda nesplňovala podmínku selektivity stanovenou v čl. 107 odst. 1 SFEU.

V rozsudku ***Carrefour Hypermarchés a další*** (C-510/16, EU:C:2018:751), vydaném dne 20. září 2018, objasnil čtvrtý senát Soudního dvora *dosah pojmu „změna existující podpory" ve smyslu čl. 1 písm. c) nařízení č. 659/1999*[90]. Spor, který vedl k podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, zapadal do kontextu významného nárůstu výnosů z daní financujících povolené režimy podpor ve srovnání s odhady oznámenými členským státem.

Tři daně dotčené ve věci v původním řízení byly přiděleny pro režim podpor pro kinematografii a audiovizuální produkci zavedený Francií. Rozhodnutími přijatými v roce 2006[91] a v roce 2007[92] prohlásila Komise uvedený režim za slučitelný s vnitřním trhem. Žalobkyně v původním řízení se však domáhaly vrácení daní, které zaplatily za prodej nebo pronájem videozáznamů, jež byly podle nich vybrány v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU, neboť Francie neoznámila Komisi, že celkový výnos z oněch tří daní doznal v letech 2007 až 2011 nárůstu, čímž byla překročena prahová hodnota 20 % původního rozpočtu stanovená v čl. 4 odst. 1 druhé větě nařízení č. 794/2004[93].

90| Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [108 ES] (Úř. věst. 1999, L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339).

91| Rozhodnutí Komise C(2006) 832 final ze dne 22. března 2006 (státní podpora NN 84/2004 a N 95/2004 – Francie, režimy týkající se filmu a audiovizuální podpory).

92| Rozhodnutí Komise C (2007) 3230 final ze dne 10. července 2007 (státní podpora N 192/2007 – Francie, změna NN 84/2004 – Podpora odvětví kinematografie a audiovizuálního odvětví ve Francii – Modernizace příspěvků televizního sektoru na účet filmové a audiovizuální podpory).

93| Nařízení Komise (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [108 SFEU] (Úř. věst. 2004, L 140, s. 1; Zvl. vyd. 08/04, s. 3).

Soudní dvůr nejprve poznamenal, že přísluší předkládajícímu soudu ověřit, zda uvedené tři daně byly v dotčeném období skutečně nedílnou součástí sporných režimů podpor. Soudní dvůr vycházel z předpokladu, že tomu tak bylo, a poté připomněl, že čl. 4 odst. 1 první věta nařízení č. 794/2004 definuje pojem „změna stávající podpory" ve smyslu čl. 1 písm. c) nařízení č. 659/1999 široce a tento pojem není omezen pouze na právní změny režimů podpor. Nicméně druhá věta téhož odstavce uvádí, že se zvýšení původního rozpočtu stávajícího režimu podpor maximálně o 20 % nepovažuje za změnu existující podpory. V této souvislosti Soudní dvůr konstatoval, že pojem „rozpočet režimu podpor" nelze chápat tak, že se omezuje na skutečně vyplacenou částku podpor, neboť tato částka je známa až po provedení dotčeného režimu podpor. S ohledem na preventivní povahu přezkumu zavedeného čl. 108 odst. 3 SFEU je třeba uvedený pojem naopak vykládat tak, že se týká rozpočtových prostředků, tedy částek, kterými disponuje orgán pověřený poskytováním dotčených podpor za účelem jejich poskytování. V případě režimu podpor financovaného z účelově vázaných daní orgán pověřený prováděním dotčeného režimu disponuje právě výnosem z uvedených daní, a tudíž představuje „rozpočet" uvedeného režimu.

V dané věci Soudní dvůr rozhodl, že zvýšení výnosu daní financujícího několik povolených režimů podpor oproti odhadům oznámeným Komisi, představuje „změnu stávající podpory", pokud toto zvýšení přesáhne výše zmíněnou prahovou hodnotu 20 %. Vzhledem k tomu, že skutečný nárůst, kterého celkový výnos daní doznal v dotčeném období, jasně přesáhl odhady poskytnuté Komisi, měl být oznámen Komisi včas, tedy bezprostředně poté, co francouzské orgány mohly rozumně předvídat překročení prahové hodnoty 20 %.

Soudní dvůr nakonec dospěl k závěru, s výhradou ověření předkládajícím soudem, že pouhé převedení do rezervního fondu části příjmů orgánu pověřeného prováděním sporných režimů podpor, aniž je dotčená částka určena pro jiné účely než poskytnutí podpory, ani odvod do všeobecného státního rozpočtu za dotčené období nemohou zpochybnit existenci zvýšení rozpočtu těchto režimů podpor oproti schválenému rozpočtu, které přesáhlo uvedenou prahovou hodnotu.

V rozsudku ze dne 6. listopadu 2018, ***Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise*** (spojené věci C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873), podal velký senát Soudního dvora zejména upřesnění k přezkumu, který musí provést Komise k učinění závěru o absolutní nemožnosti navrácení protiprávních podpor[94].

V této věci se Komise poté, co kvalifikovala osvobození od obecní daně z nemovitostí jako státní podporu, kterou Itálie poskytla nekomerčním subjektům vykonávajícím určité činnosti v nemovitostech, které tyto subjekty vlastní, rozhodla nenařídit navrácení této podpory, jelikož by to bylo absolutně nemožné[95]. Komise měla dále za to, že osvobození od daně stanovené novým italským režimem jednotné obecní daně nepředstavovalo státní podporu. Soukromé vzdělávací zařízení Scuola Elementare Maria Montessori a p. Ferracci, majitel zařízení typu „bed & breakfast", podali u Tribunálu žaloby na neplatnost rozhodnutí Komise, v nichž uvedli, že zmíněné rozhodnutí způsobilo, že se nacházejí v nevýhodném soutěžním postavení v porovnání s církevními či duchovními institucemi nacházejícími se v bezprostřední blízkosti, které vykonávají

94| V tomto rozsudku Soudní dvůr rovněž posoudil z hlediska čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU přípustnost žalob na neplatnost, které podali konkurenti příjemců režimu státních podpor proti rozhodnutí Komise, kterým bylo určeno, že dotčený vnitrostátní režim není státní podporou a podpory poskytnuté na základě protiprávního režimu nemohou být navráceny. V tomto ohledu viz rubrika VI „Unijní soudní řízení", oddíl 2 „Žaloba na neplatnost".

95| Rozhodnutí Komise 2013/284/EU ze dne 19. prosince 2012 o státní podpoře SA. 20829 [C 26/2010, ex NN 43/2010 (ex CP 71/2006). Režim týkající se osvobození od obecní daně z nemovitosti v případech nemovitostí užívaných nekomerčními subjekty ke zvláštním účelům, který uskutečnila Itálie (Úř. věst. 2013, L 166, s. 24).

činnosti podobné těm, které vykonávají tyto subjekty, a mohou jim být poskytnuta dotčená osvobození od daně. Vzhledem k tomu, že Tribunál neodmítl jejich žaloby z důvodu nepřípustnosti, ale zamítl je jako neopodstatněné[96], podali žalobci i Komise proti rozsudkům Tribunálu kasační opravné prostředky.

Pokud jde o rozhodnutí Komise nenařídit navrácení podpory, Soudní dvůr připomněl, že vydání příkazu k navrácení protiprávně poskytnutých podpor je logickým a normálním důsledkem konstatování jejich protiprávnosti. Je zajisté pravda, že podle čl. 14 odst. 1 druhé věty nařízení č. 659/1999 nemůže Komise vyžadovat navrácení podpory, kdyby to bylo v rozporu s obecnými zásadami unijního práva, jako je zásada, podle níž „nikdo není povinen plnit nemožné". Soudní dvůr však zdůraznil, že navrácení protiprávních podpor je objektivně a absolutně nemožné pouze v případě, kdy Komise po provedení důkladného přezkumu konstatuje, že jsou splněny dvě podmínky, a sice skutečná povaha obtíží uplatněných dotčeným členským státem a neexistence alternativních opatření pro navrácení.

V daném případě Soudní dvůr konstatoval, že Komise nemohla dospět k závěru ohledně absolutní nemožnosti navrácení dotčených protiprávních podpor, když se omezila na uvedení, že je nemožné získat nezbytné informace prostřednictvím italských katastrálních a daňových databází. Komise měla totiž rovněž přezkoumat, zda existují alternativní opatření umožňující navrácení těchto podpor, byť jen částečné. Po provedení analýzy dospěl tedy Soudní dvůr k závěru, že Komise neprokázala absolutní nemožnost navrácení uvedených podpor, a zrušil jak rozsudek Tribunálu v rozsahu, v němž potvrdil rozhodnutí Komise o nenařízení navrácení protiprávní podpory poskytnuté v dané věci, tak sporné rozhodnutí Komise v rozsahu, v němž nenařídilo navrácení uvedených protiprávních podpor.

XIII. Daňové předpisy

V daňové oblasti je třeba upozornit na rozsudky *Scialdone* (C-574/15) *a Kolev a další* (C-612/15)[97], zejména s ohledem na článek 325 SFEU týkající se boje proti podvodům.

V rozsudku ***Scialdone*** (C-574/15, EU:C:2018:295), ze dne 2. května 2018, rozhodoval velký senát Soudního dvora o *slučitelnosti vnitrostátní právní úpravy, podle které je neodvedení DPH vyplývající z ročního daňového přiznání za dané daňové období trestným činem v případě překročení prahové hodnoty zakládající trestnost, která je vyšší než prahová hodnota trestnosti v případě neodvedení srážkové daně z příjmů, se směrnicí 2006/112*[98]*, čl. 4 odst. 3 SEU a čl. 325 odst. 1 SFEU.*

Ve věci v původním řízení bylo zahájeno trestní řízení proti žalobci v jeho postavení jediného jednatele společnosti podléhající DPH z důvodu, že ve stanovených lhůtách nezaplatil DPH. V době, kdy k tomuto nezaplacení došlo, stanovil italský zákon, že se za takovéto nezaplacení ukládá trest odnětí svobody, pokud dlužená částka jak pro DPH, tak pro daň z příjmů je vyšší než 50 000 eur. Nicméně poté, co nastaly účinky předmětného činu ve věci v původním řízení, změnil italský zákonodárce prahovou hodnotu tím, že ji pro DPH zvýšil z 50 000 eur na 250 000 eur a pro srážkovou daň z příjmů z 50 000 eur na 150 000 eur. Předkládající soud měl za to, že se jakožto příznivější norma, než byla dříve platná norma, měla tato změna uplatnit se zpětnou účinností a dotčené skutky již nenaplňovaly znaky trestného činu. Předkládající soud konstatoval,

96| Rozsudky Tribunálu ze dne 15. září 2016, ***Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise*** (T-220/13, EU:T:2016:484), a ***Ferracci v. Komise*** (T-219/13, EU:T:2016:485).

97| Tento rozsudek je uveden v rubrice X.2 „Společná pravidla pro trestní řízení".

98| Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. 2006, L 347, s. 1).

že se prahová hodnota trestnosti stanovená pro neodvedení srážkové daně z příjmů lišila od prahové hodnoty trestnosti stanovené pro neodvedení DPH, a položil tedy Soudnímu dvoru otázku ohledně slučitelnosti těchto rozdílných prahových hodnot s unijním právem, pokud by tento rozdíl s sebou nesl lepší ochranu vnitrostátních finančních zájmů ve srovnání s finančními zájmy Unie.

Vzhledem k tomu, že členské státy jsou povinny zajistit, aby byla DPH vybrána v plné výši, a finanční zájmy Unie zahrnují zejména příjmy z DPH, Soudní dvůr upřesnil, že i když sankce, které členské státy zavedou pro boj proti porušování harmonizovaných pravidel v oblasti DPH, spadají do jejich procesní a institucionální autonomie, je tato autonomie omezená, a to jednak zásadou rovnocennosti, která s sebou nese, že tyto sankce musí být obdobné sankcím použitelným na porušení vnitrostátního práva podobné povahy a závažnosti, jež narušují vnitrostátní finanční zájmy, a jednak zásadou efektivity, která ukládá, aby tyto sankce měly účinný a odrazující charakter.

Pokud jde zaprvé o zásadu efektivity, Soudní dvůr konstatoval, že je sice pravda, že pokud osoba povinná k dani řádně splnila své povinnosti podat přiznání k DPH, nepředstavuje neodvedení DPH „podvod" ve smyslu čl. 325 odst. 1 SFEU, přesto však představuje „jiné protiprávní jednání" ve smyslu téhož článku, jež vyžaduje uložení účinných, přiměřených a odrazujících sankcí. V dané věci s ohledem na přísnost pokut stanovených dotčenou vnitrostátní právní úpravou a uplatnění úroků z prodlení Soudní dvůr shledal, že tyto pokuty jsou takové povahy, že vedou osoby povinné k dani k tomu, aby se zdržely pokusů o odklad nebo zanedbání platby DPH, a proto mají odrazující účinek. Tyto pokuty navíc podněcují osoby povinné k dani, které nesplnily svou povinnost, k tomu, aby splatnou daň co nejrychleji zaplatily, a proto mohou být v zásadě považovány za účinné. Takový závěr není navíc zpochybněn okolností, že osobou povinnou k dani je právnická osoba a tytéž sankce se použijí na tuto právnickou osobu, a nikoliv na její vedoucí pracovníky. Prahová hodnota trestnosti stanovená na 250 000 eur za trestný čin neodvedení DPH proto nebyla shledána neslučitelnou se zásadou efektivity.

Pokud jde zadruhé o zásadu rovnocennosti, je třeba uvést, že ačkoli se neodvedení DPH a neodvedení srážkové daně z příjmů bez rozdílu vyznačuje nesplněním povinnosti zaplatit přiznanou daň v zákonem stanovených lhůtách, a přestože italský zákonodárce tím, že stanovil, že takováto jednání jsou trestnými činy, sledoval stejný cíl, a to zajistit, aby italská státní pokladna vybrala daň včas, a tedy byla chráněna integrita daňových příjmů, Soudní dvůr rozhodl, že se tyto daně liší jak svými znaky skutkové podstaty, tak složitostí jejich odhalování, takže tyto trestné činy nemohou být považovány za trestné činy obdobné povahy a závažnosti. Zásada rovnocennosti tedy nebrání takovému rozdílu, jaký existuje mezi dotčenými prahovými hodnotami trestnosti. Soudní dvůr tedy rozhodl, že směrnice 2006/112, ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU a čl. 325 odst. 1 SFEU, musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že neodvedení DPH, která vyplývá z ročního daňového přiznání za dané zdaňovací období, představuje trestný čin jen tehdy, pokud výše nezaplacené DPH překročí prahovou hodnotu trestnosti ve výši 250 000 eur, zatímco v případě trestného činu neodvedení srážkové daně z příjmů je stanovena prahová hodnota trestnosti ve výši 150 000 eur.

XIV. Sbližování právních předpisů

1. Autorské právo

V rozsudku ***Renckhoff*** (C-161/17, EU:C:2018:634), vydaném dne 7. srpna 2018, posuzoval Soudní dvůr *pojem „sdělování veřejnosti" ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29*[99]. Spor v původním řízení byl veden mezi Land Nordrhein-Westfalen (Spolková země Severní Porýní-Vestfálsko, Německo) a jedním fotografem ve věci užití bez svolení jeho fotografie žákem školy nacházející se na území uvedené spolkové země a volně dostupné na internetových stránkách, jíž žák ilustroval školní referát zveřejněný touto školou na jiných internetových stránkách.

Soudní dvůr upřesnil, že zpřístupnění online na internetových stránkách fotografie, která byla předtím zveřejněna na jiných internetových stránkách, když byla nejdříve zkopírována na soukromý server, musí být kvalifikováno jako „zpřístupnění", a tudíž „sdělování" ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29. Takové zpřístupnění online totiž dává návštěvníkům internetových stránek, na kterých k tomuto zpřístupnění došlo, možnost mít přístup k této fotografii na těchto internetových stránkách.

Soudní dvůr v tomto ohledu shledal, že zpřístupnění díla chráněného autorským právem na jiných internetových stránkách, než jsou stránky, na kterých došlo k prvotnímu sdělení se svolením nositele autorského práva, musí být kvalifikováno jako zpřístupnění takového díla nové veřejnosti. Veřejnost, kterou vzal v potaz nositel autorského práva při udělování svolení se sdělováním jeho díla na internetových stránkách, na kterých bylo prvotně zveřejněno, je totiž tvořena jen uživateli uvedených stránek, a nikoli uživateli internetových stránek, na kterých bylo dílo později zpřístupněno bez svolení uvedeného nositele, nebo jinými uživateli internetu.

Soudní dvůr mimoto uvedl, že takové zpřístupnění online musí být odlišeno od zpřístupnění chráněných děl prostřednictvím hypertextového odkazu na jiné internetové stránky, na kterých došlo k prvotnímu sdělení[100]. Na rozdíl od hypertextových odkazů, které přispívají k řádnému fungování internetu, totiž zpřístupnění online na internetových stránkách díla bez svolení nositele autorského práva, které bylo předtím zveřejněno na jiných internetových stránkách se svolením uvedeného nositele, nepřispívá ve stejné míře k naplňování takovéhoto cíle.

Za těchto podmínek Soudní dvůr rozhodl, že pojem „sdělování veřejnosti" ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 zahrnuje zpřístupnění online na internetových stránkách fotografie, která předtím byla bez omezujícího opatření zabraňujícího jejímu stažení a se svolením nositele autorského práva zveřejněna na jiných internetových stránkách.

Rozsudkem ze dne 13. listopadu 2018, ***Levola Hengelo*** (C-310/17, EU:C:2018:899), rozhodl velký senát Soudního dvora o otázce, zda *může být chuť potraviny chráněna autorským právem podle směrnice 2001/29.* Spor v původním řízení byl veden mezi dvěma nizozemskými společnostmi, které vyrábějí potraviny, ohledně údajného porušení autorského práva jedné společnosti ze strany druhé společnosti vztahujícího se k chuti pomazánky se smetanovým sýrem a čerstvými bylinkami, nazvané „Heksenkaas" nebo „Heks'nkaas".

99| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. 2001, L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230).

100| V tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 2014, ***Svensson a další*** (C-446/12, EU:C:2014:76).

Podle Soudního dvora může být chuť potraviny chráněna autorským právem podle směrnice 2001/29 pouze tehdy, pokud lze takovou chuť kvalifikovat jako „dílo“ ve smyslu této směrnice. V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že k tomu, aby mohl být určitý předmět takto kvalifikován, musí být splněny dvě kumulativní podmínky. Zaprvé je třeba, aby byl dotyčný předmět originální v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Zadruhé jsou jako „dílo“ ve smyslu směrnice 2001/29 kvalifikovány pouze prvky, které jsou vyjádřením takového duševního výtvoru. Soudní dvůr mimoto rozhodl, že pojem „dílo“ uvedený ve směrnici 2001/29 nutně vyžaduje, aby předmět ochrany z titulu autorského práva byl vyjádřen tak, že bude dostatečně přesně a objektivně identifikovatelný, i když toto vyjádření nemusí být nutně stálé.

Soudní dvůr přitom uvedl, že možnost přesné a objektivní identifikace v případě chuti potraviny není dána. Identifikace chuti potraviny totiž spočívá zásadně na pocitech a chuťových prožitcích, které jsou subjektivní a proměnlivé, protože závisejí zejména na faktorech spjatých s osobou, která daný výrobek ochutnává, jako jsou její věk, potravinové preference a spotřební návyky, a na prostředí či kontextu, ve kterém je tento výrobek ochutnáván. Kromě toho přesná a objektivní identifikace chuti potraviny, jež by umožnila odlišit ji od chuti jiných výrobků stejné povahy, není za současného stavu vědeckého vývoje možná s pomocí technických prostředků.

Za těchto podmínek Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 2001/29 brání tomu, aby byla chuť potraviny chráněna autorským právem podle této směrnice a aby byla vnitrostátní právní úprava vykládána tak, že takové chuti přiznává ochranu z titulu autorského práva.

2. Průmyslové vlastnictví

V oblasti průmyslového vlastnictví si zasluhují pozornost čtyři rozsudky. První rozsudek se týká výkladových kritérií použitelných na nároky základního patentu a následující tři rozsudky se týkají práva ochranných známek Unie.

Dne 25. července 2018 se Soudní dvůr v rozsudku ***Teva UK a další*** (C-121/17, EU:C:2018:585) vyslovil ke *kritériím výkladu, jež se použijí na nároky základního patentu s cílem určit, zda je výrobek, ne který se vztahuje dodatkové ochranné osvědčení (dále jen „DOO“), chráněn platným základním patentem ve smyslu čl. 3 písm. a) nařízení č. 469/2009*[101]. Spor v původním řízení byl veden mezi farmaceutickou společností uvádějící na trh antiretrovirální přípravek, a podniky, které hodlaly prodávat generické ekvivalenty tohoto přípravku ve Spojeném království. Posledně zmíněné podniky napadly platnost DOO vydaného pro uvedený přípravek, když tvrdily, že k tomu, aby dotčený výrobek splňoval požadavek stanovený v čl. 3 písm. a) uvedeného nařízení, musí být podle judikatury Soudního dvora[102] účinné látky dotyčného výrobku uvedeny ve znění nároků základního patentu.

Soudní dvůr především připomněl, že nařízení č. 469/2009 v zásadě nebrání tomu, aby mohla být účinná látka odpovídající funkční definici uvedené v nároku základního patentu považována za látku chráněnou uvedeným patentem, avšak za podmínky, že na základě takových patentových nároků vykládaných mimo jiné s ohledem na popis vynálezu, jak stanoví článek 69 Úmluvy o udělování evropských patentů[103] a protokol o výkladu tohoto článku, který je nedílnou součástí této úmluvy, musí být možné konstatovat, že se tyto patentové nároky sice implicitně, avšak nutně týkají předmětné účinné látky, a to specifickým způsobem.

101| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 469/2009 ze dne 6. května 2009 o dodatkových ochranných osvědčeních pro léčivé přípravky (Úř. věst. 2009, L 152, s. 1).

102| Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. listopadu 2011, ***Medeva*** (C-322/10, EU:C:2011:773).

103| Úmluva o udělování evropských patentů, podepsaná v Mnichově dne 5. října 1973.

Výrobek lze tudíž považovat za chráněný platným základním patentem ve smyslu čl. 3 písm. a) nařízení č. 469/2009 pouze tehdy, když je výrobek, který je předmětem DOO, výslovně uveden v nárocích tohoto patentu nebo se jej tyto nároky nutně a specifickým způsobem týkají.

Soudní dvůr dále zdůraznil, že DOO nemá sloužit k rozšíření rozsahu ochrany udělené patentem nad rámec vynálezu, na který se uvedený patent vztahuje, a přiznání DOO pro výrobek, který nesouvisí s vynálezem, na který se vztahuje základní patent, by bylo v rozporu s cílem nařízení č. 469/2009, neboť takové DOO by se nevztahovalo na výsledky výzkumu, pro něž byl patent požadován. Pro účely použití čl. 3 písm. a) tohoto nařízení je tedy třeba nároky základního patentu chápat ve světle omezení tohoto vynálezu, jak vyplývá z popisu a výkresů tohoto patentu. V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že pro účely určení toho, zda výrobek souvisí s vynálezem, na který se vztahuje základní patent, musí být možné, aby tento výrobek konkrétně identifikoval odborník ve světle všech informací zveřejněných základním patentem a stavu techniky k datu podání přihlášky tohoto patentu nebo k datu vzniku práva přednosti tohoto patentu.

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 12. června 2018, ***Louboutin a Christian Louboutin*** (C-163/16, EU:C:2018:423), podal velký senát Soudního dvora upřesnění k otázce, zda je *označení tvořené určitou barvou umístěnou na konkrétním místě výrobku tvořeno tvarem ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. e) bodu iii) směrnice 2008/95*[104].

Tento rozsudek spadá do rámce sporu pro porušení práv z duševního vlastnictví mezi na jedné straně Christianem Louboutinem a společností Christian Louboutin SAS a na straně druhé jednou nizozemskou společností ohledně toho, že posledně uvedená společnost uváděla na trh obuv, která údajně porušovala ochrannou známku, jejímž majitelem je pan Ch. Louboutin, a která byla tvořena červenou barvou (Pantone 18-1663TP) umístěnou na podrážce boty na vysokém podpatku.

Soudní dvůr nejprve uvedl, že v kontextu práva ochranných známek se pojem „tvar" zpravidla chápe tak, že označuje soubor linií nebo obrysů, který vymezuje dotčený výrobek v prostoru. Ze směrnice 2008/95, z judikatury Soudního dvora ani z obvyklého smyslu tohoto výrazu přitom nevyplývá, že by barva sama o sobě bez vymezení v prostoru mohla představovat tvar.

Soudní dvůr dále zdůraznil, že i když je pravda, že tvar výrobku nebo části výrobku hraje roli při vymezení barvy v prostoru, nelze mít za to, že označení je tvořeno tímto tvarem, jestliže zápis ochranné známky nemá chránit tento tvar, ale má chránit pouze použití barvy na konkrétním místě uvedeného výrobku. V každém případě nelze mít za to, že takové označení, jako je označení dotčené ve věci v původním řízení, je tvořeno „výlučně" tvarem, jestliže je jako v projednávané věci hlavním předmětem tohoto označení barva, která je upřesněna prostřednictvím mezinárodně uznaného identifikačního kódu.

Za těchto podmínek Soudní dvůr rozhodl, že čl. 3 odst. 1 písm. e) bod iii) směrnice 2008/95 musí být vykládán v tom smyslu, že takové označení spočívající v barvě použité na podrážce boty s vysokým podpatkem, jako je označení dotčené ve věci v původním řízení, není tvořeno výlučně „tvarem" ve smyslu tohoto ustanovení.

V rozsudku ***Mitsubishi Shoji Kaisha a Mitsubishi Caterpillar Forklift Europe*** (C-129/17, EU:C:2018:594), vydaném dne 25. července 2018, se Soudní dvůr vyslovil k *omezením práv plynoucích pro majitele ochranné známky z nařízení č. 207/2009*[105] a *směrnice 2008/95 použitelným v oblasti rozlišovacích označení.* Tento rozsudek spadá do rámce sporu mezi dvěma společnostmi náležejícími ke skupině Mitsubishi a třetími společnostmi usazenými

104| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95/ES ze dne 22. října 2008, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách (Úř. věst. 2008, L 299, s. 25).

105| Nařízení Rady (ES) ze dne 26. února 2009 č. 207/2009 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2009, L 78, s. 1).

v Belgii ohledně toho, že posledně zmíněné společnosti uváděly na trh vysokozdvižné vozíky Mitsubishi pořízené mimo Evropský hospodářský prostor (EHP), z nichž odstranily veškerá označení totožná s ochrannými známkami, jejichž je Mitsubishi majitelkou, a umisťovaly na ně vlastní označení.

Soudní dvůr zaprvé konstatoval, že odstranění označení totožných s ochrannou známkou brání tomu, aby výrobky, pro něž je tato ochranná známka zapsána, byly při prvním uvedení na komerční trh v EHP označeny uvedenou ochrannou známkou, a tudíž zbavuje majitele této ochranné známky prospěchu ze základního práva kontrolovat první uvedení výrobků označených ochrannou známkou na trh v EHP. Zadruhé měl Soudní dvůr za to, že odstranění označení totožných s ochrannou známkou a umístění nových označení na výrobky za účelem jejich prvního uvedení na trh v EHP zasahuje do funkcí ochranné známky. Zatřetí Soudní dvůr shledal, že tím, že odstranění označení totožných s ochrannou známkou a umístění nových označení na výrobky třetí osobou bez souhlasu majitele ochranné známky za účelem dovozu těchto výrobků nebo jejich uvedení na trh v EHP a s cílem obejít právo majitele zakázat dovoz těchto výrobků označených jeho ochrannou známkou zasahují do práva majitele ochranné známky kontrolovat první uvedení na trh v EHP výrobků označených touto ochrannou známkou, jakož i do funkcí ochranné známky, jsou v rozporu s cílem zajistit nenarušenou hospodářskou soutěž.

Soudní dvůr konečně podal v tomto kontextu upřesnění k pojmu „užívání v obchodním styku" ve smyslu článku 5 směrnice 2008/95 a článku 9 nařízení č. 207/2009, když uvedl, že postup spočívající v odstranění označení totožných s ochrannou známkou třetí osobou za účelem umístění vlastních označení obnáší aktivní jednání této třetí osoby, které může být považováno za užívání ochranné známky v obchodním styku, neboť je uskutečňováno za účelem dovozu výrobků nebo jejich uvedení na trh v EHP, a tedy v kontextu obchodní činnosti, jejímž cílem je hospodářský prospěch.

Ze všech výše uvedených důvodů Soudní dvůr rozhodl, že článek 5 směrnice 2008/95 a článek 9 nařízení č. 207/2009 musí být vykládány v tom smyslu, že majitel ochranné známky může bránit třetí osobě, aby bez jeho souhlasu odstranila veškerá označení totožná s touto ochrannou známkou a umístila jiná označení na výrobky, jež jsou stejně jako ve věci v původním řízení umístěny do celního skladu, za účelem jejich dovozu nebo uvedení na trh v EHP, kde nebyly nikdy uvedeny na trh.

V rozsudku ***Bundesverband Souvenir – Geschenke – Ehrenpreise v. EUIPO*** (C-488/16 P, EU:C:2018:673), vydaném dne 6. září 2018, Soudní dvůr potvrdil napadený rozsudek Tribunálu[106], když rozhodl, že *slovní ochranná známka „NEUSCHWANSTEIN" (dále jen „sporná ochranná známka") není popisná ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. c) nařízení č. 207/2009.*

Pokud jde zaprvé o výrobky prodávané jako upomínkové předměty v rámci provozování zámku, Soudní dvůr rozhodl, že Tribunál měl správně za to, že výrobky, na které se vztahuje sporná ochranná známka, jsou výrobky běžné spotřeby a dotyčné služby jsou službami pro každodenní život umožňujícími správu a provozování zámku. Kromě toho zdůraznil, že to, že jsou tyto výrobky prodávány jako upomínkové předměty, není relevantní pro účely posouzení popisnosti názvu „Neuschwanstein". Funkce upomínkového předmětu připsaná určitému výrobku totiž není objektivním znakem, který by byl tomuto výrobku vlastní, jelikož závisí na vůli kupujícího a řídí se pouze jeho úmyslem. V očích relevantní veřejnosti tedy nebude mít upomínkový předmět, na který odkazuje označení „Neuschwanstein", kvalitu či základní znak výrobků a služeb, na něž se vztahuje sporná ochranná známka.

106| Rozsudek Tribunálu ze dne 5. července 2016, ***Bundesverband Souvenir – Geschenke -Ehrenpreise v. EUIPO – Freistaat Bayern (NEUSCHWANSTEIN)*** (T-167/15, nezveřejněný, EU:T:2016:391).

Soudní dvůr měl zadruhé za to, že pouhá okolnost, že jsou dotčené výrobky a služby nabízeny na určitém místě, nemůže stačit pro popisné označení jejich zeměpisného původu, pokud místo prodeje uvedených výrobků a služeb jako takové nemůže označovat vlastnosti, kvalitu nebo zvláštnosti spojené s jejich zeměpisným původem, jako např. řemeslo, tradici či klima, které jsou pro určité místo typické. V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že zámek Neuschwanstein je znám nikoliv upomínkovými předměty, které se zde prodávají, či službami, které jsou zde nabízeny, nýbrž svou jedinečnou architekturou. Navíc není sporná ochranná známka používána k prodeji specifických upomínkových předmětů a poskytování konkrétních služeb, pro něž by byla tradičně známa. Soudní dvůr tudíž dospěl k závěru, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když učinil závěr, že zámek Neuschwanstein není jako takový místem výroby výrobků či poskytování služeb, takže sporná ochranná známka nemůže označovat zeměpisný původ výrobků a služeb, na které se vztahuje.

3. Ochrana osobních údajů

V oblasti ochrany osobních údajů je třeba zmínit tři rozsudky. V prvním rozsudku Soudní dvůr upřesnil pojem „správce" osobních údajů. Druhý rozsudek se týká odpovědnosti náboženské skupiny za zpracování uvedených údajů. Poslední rozsudek se týká přístupu k osobním údajům v rámci trestního řízení.

Dne 5. června 2018 se v rozsudku ***Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein*** (C-210/16, EU:C:2018:388) velký senát Soudního dvora vyslovil k *výkladu pojmu „správce osobních údajů" uvedeného v čl. 2 písm. d) směrnice 95/46*[107]*, jakož i k rozsahu pravomocí zasáhnout, kterými jsou nadány orgány dozoru v souvislosti se zpracováním osobních údajů, které zahrnuje účast více subjektů.* V rámci sporu v původním řízení nařídil německý úřad pro ochranu údajů jakožto orgán dozoru ve smyslu článku 28 směrnice 95/46 německé společnosti vykonávající specializovanou činnost v oblasti vzdělávání a poskytující služby vzdělávání prostřednictvím fanouškovské stránky umístěné na sociální síti Facebook deaktivovat tuto stránku. Uvedený orgán byl totiž názoru, že dotyčná společnost ani Facebook neinformovaly návštěvníky fanouškovské stránky o tom, že Facebook shromažďuje prostřednictvím souborů cookies informace osobní povahy, které se jich týkají, a že uvedená společnost a Facebook následně tyto informace zpracovávají.

Soudní dvůr nejprve shledal, že takový správce fanouškovské stránky umístěné na Facebooku, jako je společnost dotčená v původním řízení, se svým úkonem nastavení parametrů (mimo jiné podle své cílové skupiny a cílů řízení a propagace svých činností) podílí na určení účelu a prostředků zpracování osobních údajů návštěvníků této fanouškovské stránky. Z tohoto důvodu je podle Soudního dvora třeba mít za to, že tento správce je společně se společností Facebook Ireland (dceřinou společností americké společnosti Facebook v rámci Unie) správcem v Unii ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice 95/46.

Soudní dvůr dále při výkladu článků 4 a 28 směrnice 95/46 rozhodl, že pokud podnik usazený mimo Unii (jako americká společnost Facebook) provozuje v různých členských státech více provozoven, je orgán dozoru členského státu oprávněn vykonat pravomoci, kterými je nadán na základě čl. 28 odst. 3 této směrnice, vůči provozovně tohoto podniku, která se nachází na území tohoto členského státu (v daném případě Facebook Germany), přestože na základě rozdělení úkolů v rámci skupiny tato provozovna zajišťuje pouze prodej reklamního prostoru a jiné marketingové činnosti na území uvedeného členského státu a výlučná odpovědnost za shromažďování a zpracování osobních údajů na celém území Unie leží na provozovně, která se nachází v jiném členském státě (v daném případě Facebook Ireland).

107| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. 1995, L 281, s. 31; Zvl. vyd. 13/15, s. 355).

Soudní dvůr mimoto upřesnil, že pokud orgán dozoru členského státu hodlá vykonat vůči subjektu usazenému na území tohoto členského státu pravomoci zasáhnout na základě čl. 28 odst. 3 směrnice 95/46 z důvodu porušení pravidel o ochraně osobních údajů, kterého se dopustila třetí osoba, jež je správcem těchto údajů a má sídlo v jiném členském státě (v daném případě Facebook Ireland), má tento orgán dozoru pravomoc posoudit nezávisle na orgánu dozoru posledně uvedeného členského státu (Irsko) legalitu takového zpracování údajů a může vykonat své pravomoci k zásahu vůči subjektu usazenému na vlastním území, aniž k učinění zásahu předem vyzve orgán dozoru jiného členského státu.

V rozsudku ***Jehovan todistajat*** (C-25/17, EU:C:2018:551), ze dne 10. července 2018, se velký senát Soudního dvora vyslovil k *odpovědnosti náboženské společnosti za zpracování osobních údajů v rámci podomní kazatelské činnosti, kterou tato společnost organizuje, koordinuje a podporuje.* Ve věci v původním řízení přijal finský úřad pro ochranu údajů rozhodnutí, kterým bylo náboženské společnosti Svědkové Jehovovi zakázáno shromažďování nebo zpracování osobních údajů v rámci podomní kazatelské činnosti vykonávané jejími členy, pokud nejsou splněny podmínky finské právní úpravy zpracovávání osobních údajů. Členové této společnosti totiž v rámci své podomní kazatelské činnosti vyhotovují poznámky o návštěvách osob, které oni sami nebo zmíněná společnost neznají. Tyto údaje jsou shromažďovány jako referenční pomůcka pro to, aby dotyčné osoby mohly být dohledány pro účely případné pozdější návštěvy, aniž k tomu daly souhlas nebo o tom vůbec byly informovány. V tomto ohledu udělila náboženská společnost Svědkové Jehovovi svým členům pokyny týkající se vyhotovování takových poznámek, přičemž tyto pokyny byly otištěny přinejmenším v jednom z jejích časopisů věnovaných kazatelské činnosti.

Soudní dvůr nejprve shledal, že shromažďování osobních údajů členy náboženské společnosti v rámci podomní kazatelské činnosti a následná zpracování těchto údajů nespadají pod výjimky z oblasti působnosti směrnice 95/46, neboť nepředstavují ani zpracování osobních údajů prováděná pro výkon činností uvedených v čl. 3 odst. 2 první odrážce této směrnice, ani zpracování osobních údajů prováděná fyzickými osobami pro výkon výlučně osobních či domácích činností ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhé odrážky uvedené směrnice.

Dále Soudní dvůr po připomenutí, že se směrnice 95/46 vztahuje na manuální zpracovávání osobních údajů jen tehdy, jsou-li zpracovávané údaje obsaženy v rejstříku nebo do něj mají být zařazeny, uvedl, že se pojem „rejstřík“, uvedený v čl. 2 písm. c) této směrnice, vztahuje na soubor osobních údajů shromážděných v rámci podomní kazatelské činnosti, zahrnující jména a adresy, jakož i jiné informace o navštívených osobách, jestliže jsou tyto údaje uspořádány podle určených kritérií, na jejichž základě jsou v praxi snadno dohledatelné pro účely pozdějšího použití. K tomu, aby takový soubor spadal pod uvedený pojem, není nezbytné, aby obsahoval specifické kartotéky nebo seznamy anebo jiné systémy sloužící k vyhledávání.

Soudní dvůr měl konečně za to, že povinnost každé osoby dodržovat pravidla unijního práva v oblasti ochrany osobních údajů nelze považovat za zásah do organizační autonomie náboženských společností. V tomto ohledu dospěl k závěru, že čl. 2 písm. d) směrnice 95/46 ve spojení s čl. 10 odst. 1 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že na jeho základě lze náboženskou společnost společně s kazateli, kteří jsou jejími členy, považovat za správce osobních údajů zpracovávaných těmito členy v rámci podomní kazatelské činnosti, kterou tato společnost organizuje, koordinuje a podporuje, přičemž není nezbytné, aby uvedená společnost měla přístup k údajům, ani nemusí být prokázáno, že v souvislosti s tímto zpracováváním udělovala svým členům písemné příkazy nebo pokyny.

V rozsudku ***Ministerio Fiscal*** (C-207/16, EU:C:2018:788), ze dne 2. října 2018, se velký senát Soudního dvora vyslovil k *možnosti z hlediska směrnice 2002/58*[108]*odůvodnit zpřístupnění osobních údajů uchovávaných poskytovateli služeb elektronických komunikací v případě trestných činů.* Předmětem věci v původním řízení bylo zamítnutí žádosti podané v rámci vyšetřování loupeže, během níž byly odcizeny peněženka a mobilní telefon, ze strany španělského vyšetřujícího soudce. Konkrétně kriminální policie požádala uvedeného soudce o zpřístupnění údajů o totožnosti uživatelů telefonních čísel aktivovaných z odcizeného telefonu během dvanácti dnů po datu loupeže. Tato žádost byla zamítnuta z důvodu, že skutky, které vedly k trestnímu vyšetřování, nebyly „závažným" trestným činem – tj. podle španělského práva činem, za který se ukládá trest odnětí svobody na dobu delší pěti let – neboť zpřístupnění identifikačních údajů je totiž možné pouze pro tento druh trestných činů.

Soudní dvůr nejprve uvedl, že přístup orgánů veřejné moci k osobním údajům uchovávaným poskytovateli služeb elektronických komunikací v rámci trestního vyšetřování spadá do působnosti směrnice 2002/58, a poté připomněl, že zpřístupnění takových údajů, jako je jméno, příjmení a případně adresa držitelů SIM karet aktivovaných v odcizeném mobilním telefonu za účelem jejich identifikace orgánům veřejné moci zasahuje do základního práva na respektování soukromého života a do základního práva na ochranu osobních údajů zakotvených v Listině i v případě, že tento zásah nelze kvalifikovat jako „závažný", a bez ohledu na to, zda jsou, či nejsou dotčené údaje o soukromém životě citlivé nebo zda tento zásah měl, či neměl pro dotčené osoby případně nepříznivé následky. Soudní dvůr však zdůraznil, že tento zásah není natolik závažný, že by uvedený přístup měl být v oblasti prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů omezen na boj proti závažné trestné činnosti. Směrnice 2002/58 totiž sice uvádí taxativní výčet cílů, které mohou ospravedlňovat vnitrostátní právní úpravu, jež upravuje přístup orgánů veřejné moci k předmětným údajům, a stanoví tak výjimku ze zásady důvěrnosti elektronické komunikace, přičemž tento přístup musí skutečně a nezbytně odpovídat některému z těchto cílů, avšak Soudní dvůr podotkl, že pokud jde o účel spočívající v prevenci, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů, znění směrnice 2002/58 neomezuje tento cíl na boj proti závažným trestným činům, ale míří na „trestné činy" obecně.

V této souvislosti Soudní dvůr upřesnil, že v rozsudku ***Tele2 Sverige a Watson a další***[109] sice judikoval, že pouze boj proti závažné trestné činnosti může ospravedlnit zpřístupnění orgánům veřejné moci v případě osobních údajů uchovávaných poskytovateli elektronických služeb, z nichž lze jako celku vyvodit přesné závěry o soukromém životě osob, jejichž údaje jsou tím dotčeny, avšak takovýto výklad byl odůvodněn tím, že cíl sledovaný právní úpravou regulující tento přístup musí být úměrný závažnosti zásahu do dotčených základních práv v důsledku této operace. V souladu se zásadou proporcionality tak může být v oblasti prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů odůvodněn závažný zásah pouze cílem spočívajícím v boji proti trestné činnosti, která musí být rovněž kvalifikována jako „závažná". Naproti tomu v případě, že zásah daný takovým zpřístupněním není závažný, lze uvedené zpřístupnění odůvodnit cílem spočívajícím v prevenci, vyšetřování, odhalování a stíhání „trestných činů" obecně.

V daném případě měl Soudní dvůr za to, že poskytnutí přístupu pouze k údajům dotčeným v předmětné žádosti nelze kvalifikovat jako „závažný" zásah do základních práv osob, o jejichž údaje se jedná, neboť z uvedených údajů nelze vyvodit přesné závěry o soukromí těchto osob. Soudní dvůr z toho vyvodil závěr, že zásah daný zpřístupněním takových údajů lze odůvodnit cílem spočívajícím v prevenci, vyšetřování, odhalování a stíhání „trestných činů" obecně a není nutné, aby tyto trestné činy byly kvalifikovány jako „závažné".

108| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. 2002, L 201, s. 37; Zvl. vyd. 13/29, s. 514), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009 (Úř. věst. 2009, L 337, s. 11).

109| Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2016, ***Tele2 Sverige a Watson a další*** (C-203/15 a C-698/15, EU:C:2016:970).

4. Veřejné zakázky

V rozsudku ***Komise v. Rakousko (Státní tiskárna)*** (C-187/16, EU:C:2018:194), vyhlášeném dne 20. března 2018, vyhověl velký senát Soudního dvora žalobě pro nesplnění povinností podané Komisí proti Rakouské republice a znějící na *určení, že tento členský stát tím, že zakázky na služby k výrobě úředních dokladů zadává přímo jedné tiskárně, a tím, že ponechává v platnosti vnitrostátní ustanovení, jež ukládají veřejným zadavatelům přímo zadávat tyto zakázky na služby této společnosti, nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z článků 49 a 56 SFEU, z článků 4 a 8 směrnice 92/50*[110] *a z článků 14 a 20 směrnice 2004/18*[111].

Soudní dvůr měl za to, že i když čl. 4 odst. 2 směrnice 92/50 a článek 14 směrnice 2004/18 ponechávají členským státům určitý prostor pro uvážení při rozhodování o opatřeních, která považují za nezbytná pro ochranu podstatných zájmů své bezpečnosti, nemohou tyto články být vykládány tak, že přiznávají členským státům pravomoc odchýlit se od ustanovení Smlouvy o FEU pouhým namítnutím uvedených zájmů. Členský stát, který chce využít těchto odchylek, musí totiž prokázat potřebu využít jich za účelem ochrany podstatných zájmů své bezpečnosti. Z toho důvodu musí členský stát, který chce využít těchto odchylek, prokázat, že potřebě chránit takové zájmy nelze vyhovět v rámci soutěžení o zakázku, které stanoví směrnice 92/50 a 2004/18.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že Rakouská republika neprokázala, že cíle, jímž je zabránit zveřejnění citlivých informací týkajících se výroby dotčených úředních dokumentů, nemohlo být dosaženo v rámci soutěžení o zakázku, a konstatoval, že nedodržení postupů pro zadávání veřejných zakázek stanovených uvedenými směrnicemi je nepřiměřené ve vztahu k takovému cíli.

V rozsudku ***Vossloh Laeis*** (C-124/17, EU:C:2018:855), vyhlášeném dne 24. října 2018, Soudní dvůr upřesnil *povinnost hospodářského subjektu poskytnout veřejnému zadavateli součinnost za účelem prokázání své spolehlivosti.* Ve věci v původním řízení veřejný zadavatel zavedl „systém kvalifikace" ve smyslu článku 77 směrnice 2014/25[112] za účelem výběru podniků, které mu budou dodávat materiál pro výstavbu železnic. Podnik Vossloh Laeis byl vyloučen z tohoto systému, neboť mu vnitrostátní orgán pro ochranu hospodářské soutěže dříve uložil pokutu za několikaletou účast v kartelové dohodě. Veřejný zadavatel, který byl jedním z poškozených touto kartelovou dohodou a měl pochybnosti o spolehlivosti uvedeného podniku, požádal tento podnik o předložení rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro ochranu hospodářské soutěže, jímž mu byla uložena pokuta. Veřejný zadavatel dospěl k názoru, že vysvětlení dotyčného podniku neprokazují, že přijal dostatečná opatření k sebeočištění, jak vyžadovalo vnitrostátní právo, a tak jej s konečnou platností vyloučil z kvalifikačního řízení. Za těchto okolností se předkládající soud obrátil na Soudní dvůr s otázkou slučitelnosti vnitrostátního práva s unijním právem v oblasti veřejných zakázek.

Soudní dvůr předně konstatoval, že z bodu 102 odůvodnění směrnice 2014/24[113] vyplývá, že pokud hospodářský subjekt přijal opatření k zajištění souladu s předpisy zaměřená na odstranění důsledků všech trestných činů nebo pochybení a na účinnou prevenci dalšího výskytu nezákonného jednání, která poskytují dostatečné

110| Směrnice Rady 92/50/EHS ze dne 18. června 1992 o koordinaci postupů zadávání veřejných zakázek na služby (Úř. věst. 1992, L 209, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 322).

111| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby (Úř. věst. 2004, L 134, s. 114; Zvl. vyd. 06/07, s. 132).

112| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES (Úř. věst. 2014, L 94, s. 243).

113| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES (Úř. věst. 2014, L 94, s. 65).

záruky, pak by tento hospodářský subjekt již neměl být pouze z těchto důvodů vylučován. Kromě toho je podle tohoto bodu odůvodnění ponecháno na členských státech, aby stanovily přesné procesní a věcné podmínky pro případy, kdy hospodářský subjekt požádá o posouzení opatření přijatých k zajištění souladu s předpisy za účelem případného přijetí do zadávacího řízení, a členské státy by také měly mít zejména možnost svobodně rozhodnout, zda ponechají provedení příslušného posouzení na jednotlivých veřejných zadavatelích, nebo svěří tento úkol jiným orgánům na ústřední nebo decentralizované úrovni. V této souvislosti platí, že pokud členské státy oprávní veřejného zadavatele k tomu, aby prováděl příslušná posouzení, je na tomto zadavateli, aby posoudil nejen to, zda existuje důvod pro vyloučení hospodářského subjektu, ale případně i to, zda tento hospodářský subjekt skutečně obnovil svou spolehlivost.

Soudní dvůr dále uvedl, že v situacích, v nichž existuje zvláštní řízení upravené unijním nebo vnitrostátním právem určené ke stíhání některých protiprávních jednání a v nichž jsou konkrétní útvary pověřené vyšetřováním v tomto ohledu, se musí veřejný zadavatel při hodnocení poskytnutých důkazů v zásadě opřít o výsledek takového řízení. Za těchto okolností Soudní dvůr shledal, že vysvětlení faktů a okolností vyšetřujícími orgány ve smyslu čl. 57 odst. 6 směrnice 2014/24 nesleduje stejný cíl jako posouzení spolehlivosti hospodářského subjektu, který přijal opatření stanovená v tomto ustanovení a který musí poskytnout veřejnému zadavateli důkaz o tom, že tato opatření jsou dostatečná k tomu, aby mohl být připuštěn do zadávacího řízení. Pokud to vyžadují příslušné úlohy veřejného zadavatele a vyšetřujících orgánů, musí tedy hospodářský subjekt, který chce prokázat svoji spolehlivost navzdory platnému důvodu pro vyloučení, poskytnout účinnou součinnost vnitrostátním orgánům, kterým jsou svěřeny tyto příslušné úlohy, ať již je to veřejný zadavatel, nebo vyšetřující orgán. Soudní dvůr nicméně zdůraznil, že tato součinnost s veřejným zadavatelem musí být omezena na opatření, která jsou striktně nezbytná k účinnému dosažení cíle sledovaného posouzením spolehlivosti hospodářského subjektu.

Za těchto podmínek dospěl Soudní dvůr k závěru, že článek 80 směrnice 2014/25, ve spojení s čl. 57 odst. 6 směrnice 2014/24, nebrání ustanovení vnitrostátního práva, které vyžaduje, aby hospodářský subjekt, který chce prokázat svou spolehlivost navzdory platnému důvodu pro vyloučení, detailně vysvětlil fakta a okolnosti související se spácháním trestného činu nebo pochybením v aktivní součinnosti nejen s vyšetřujícími orgány, ale i s veřejným zadavatelem v rámci jeho vlastní úlohy, aby mu dokázal obnovení své spolehlivosti, pokud je tato součinnost omezena na opatření, jež jsou k tomuto posouzení striktně nezbytná.

5. Vzájemná pomoc při vymáhání daňových pohledávek

V rozsudku ***Donnellan*** (C-34/17, EU:C:2018:282), vyhlášeném dne 26. dubna 2018, Soudní dvůr upřesnil *okolnosti odůvodňující odmítnutí orgánu jednoho členského státu vyřídit v rámci režimu vzájemné pomoci stanoveného směrnicí 2010/24*[114] *žádost o vymáhání pohledávky týkající se peněžité sankce uložené v jiném členském státě.*

V roce 2009 byla E. Donnellanovi, irskému státnímu příslušníkovi, řidiči těžkého nákladního vozidla, uložena peněžitá sankce v návaznosti na skutečnost, že v roce 2002 odhalili řečtí celní úředníci v jeho vozidle pašované zboží. V roce 2012 předaly řecké orgány dožádanému irskému orgánu žádost o vymáhání pohledávky, ke které byl přiložen jednotný doklad podle směrnice 2010/24. V této žádosti předaly tedy řecké orgány, jak stanoví čl. 12 odst. 1 této směrnice, údaje o vymahatelnosti pohledávky v Irsku. Navzdory prohlášení obsaženému v žádosti o vymáhání pohledávky, podle které byly použity postupy k vymáhání pohledávky v Řecku, byl dotyčný v dané věci o tom, že mu byla před několika lety uložena peněžitá sankce v Řecku,

114| Směrnice Rady 2010/24/EU ze dne 16. března 2010 o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývajících z daní, poplatků, cel a jiných opatření (Úř. věst 2010, L 84, s. 1).

informován teprve v roce 2012, kdy mu irský daňový orgán předal žádost o zaplacení s připojeným jednotným dokladem. Vzhledem k tomu, že dotyčný nemohl včas napadnout rozhodnutí o uložení sankce podáním opravného prostředku v Řecku, podal v Irsku návrh na zahájení řízení, v němž usiloval o zastavení výkonu předmětné žádosti o vymáhání. Za těchto okolností se předkládající soud dotázal Soudního dvora, zda orgán dožádaného členského státu může odmítnout vyřízení žádosti o vymáhání pohledávky z důvodů souvisejících se základním právem dotyčné osoby na účinné prostředky nápravy podle článku 47 Listiny.

Soudní dvůr připomněl, že režim vzájemné pomoci zavedený směrnicí 2010/24 spadá do oblasti vnitřního trhu a spočívá na zásadě vzájemné důvěry mezi dotčenými vnitrostátními orgány. Tato směrnice tedy nedává orgánům dožádaného členského státu pravomoc kontrolovat dokumenty dožadujícího členského státu, nýbrž v čl. 14 odst. 2 uvedenou kontrolní pravomoc těchto orgánů výslovně omezuje na dokumenty dožádaného členského státu. Dožádaný orgán může ovšem výjimečně rozhodnout, že neposkytne pomoc dožadujícímu orgánu, zejména v případě, kdy by toto vymáhání mohlo narušit veřejný pořádek. Proto v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, kdy orgán členského státu žádá jiný orgán jiného členského státu o vymožení pohledávky týkající se peněžité sankce, o které dotyčný nevěděl, takže neměl možnost obrátit se na soudy dožadujícího členského státu za podmínek slučitelných s právem na účinné prostředky nápravy, může orgán dožádaného členského státu odmítnout vyřízení uvedené žádosti z toho důvodu, že rozhodnutí, kterým se tato sankce ukládá, nebylo dotyčné osobě řádně doručeno před tím, než byl dožádaný orgán požádán o vymáhání pohledávky podle směrnice 2010/24.

6. Pojištění motorových vozidel

V oblasti pojištění motorových vozidel je třeba zmínit rozsudek ***Smith*** (C-122/17, EU:C:2018:631), vyhlášený dne 7. srpna 2018[115], a rozsudek ***Juliana*** (C-80/17, EU:C:2018:661) ze dne 4. září 2018.

V posledně uvedeném rozsudku Soudní dvůr rozhodoval o povinnosti uzavřít pojištění, stanovené v čl. 3 odst. 1 směrnice 72/166[116], v případě, kdy vlastník vozidla přestal svým vozidlem jezdit a toto vozidlo zaparkoval na dvoře svého domu, aniž podnikl kroky k jeho oficiálnímu vyřazení z provozu. Soudní dvůr předně upřesnil, že takové vozidlo, je-li způsobilé k provozu, odpovídá pojmu „vozidlo“ ve smyslu čl. 1 bodu 1 směrnice 72/166, a proto se na něj pouze z toho důvodu, že jeho vlastník již nemá v úmyslu je řídit a znehybnil je na soukromém pozemku, nepřestává vztahovat povinnost uzavřít pojištění. Soudní dvůr dále shledal, že v případě nehody s účastí vozidla, jehož vlastník nesplnil povinnost je pojistit, jež mu příslušela podle vnitrostátních právních předpisů, se subjekt pro odškodnění uvedený v čl. 1 odst. 4 druhé směrnice 84/5[117] může domáhat náhrady nejen po osobě nebo osobách odpovědných za nehodu, ale i po tomto vlastníkovi nezávisle na tom, zda je posledně uvedený za vzniklou nehodu občanskoprávně odpovědný.

115| Tento rozsudek je prezentován v rubrice V. „Unijní a vnitrostátní právo“.

116| Směrnice Rady ze dne 24. dubna 1972 o sbližování právních předpisů členských států týkajících pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. 1972, L 103, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 10).

117| Druhá směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (Úř. věst. 1984, L 8, s. 17; Zvl. vyd. 06/07, s. 3).

XV. Hospodářská a měnová politika[118]

V rozsudku ***Weiss a další*** (C-493/17, EU:C:2018:1000), vyhlášeném dne 11. prosince 2018, velký senát Soudního dvora *potvrdil platnost rozhodnutí 2015/774*[119]*, kterým Evropská centrální banka zavedla program nákupu aktiv veřejného sektoru na sekundárních trzích (dále jen „PSPP"), v jehož rámci centrální banky Eurosystému od způsobilých protistran za zvláštních podmínek na sekundárních trzích nakupují způsobilé obchodovatelné dluhové cenné papíry.*

Soudní dvůr zaprvé shledal, že s ohledem na cíl rozhodnutí 2015/774 a na prostředky, které byly stanoveny k jeho dosažení, takové rozhodnutí spadá pod měnovou politiku. Specifický cíl vyhlášený v bodě 4 odůvodnění uvedeného rozhodnutí – a sice přispět k návratu míry inflace ve střednědobém horizontu pod 2 %, ale blízko této úrovně – lze totiž přiřadit k prvořadému cíli měnové politiky Unie, který vyplývá z čl. 127 odst. 1 SFEU a čl. 282 odst. 2 SFEU, a sice udržení cenové stability.

Zadruhé Soudní dvůr shledal, že rozhodnutí 2015/774 není v rozporu se zásadou proporcionality. V tomto ohledu poukázal na to, že PSPP byl přijat v kontextu vyznačujícím se trvale nízkou mírou inflace, jež může vést k riziku spuštění deflačního cyklu, a neschopností odvrátit toto riziko za použití ostatních nástrojů, jež měl k dispozici Evropský systém centrálních bank (ESCB) k zajištění růstu míry inflace. Vzhledem k předvídatelným dopadům PSPP, a jelikož nic nenasvědčuje tomu, že by cíle ESCB mohlo být dosaženo jiným typem opatření měnové politiky, který by znamenal omezenější působení ESCB, dospěl Soudní dvůr za těchto podmínek k závěru, že PSPP v samotném principu nejde zjevně nad rámec toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné.

Konečně v souvislosti se slučitelností rozhodnutí 2015/774 se zákazem měnového financování stanoveným v čl. 123 odst. 1 SFEU Soudní dvůr uvedl, že na intervenci ESCB předvídanou v rámci tohoto programu nelze nahlížet jako na opatření finanční pomoci členskému státu. ESCB totiž není v rámci PSPP oprávněn nakupovat státní dluhopisy přímo od orgánů a veřejnoprávních subjektů členských států, nýbrž pouze nepřímo na sekundárních trzích. V tomto kontextu dospěl Soudní dvůr k závěru, že skutečnost, že podmínky provádění PSPP umožňují předvídat na makroekonomické úrovni nákup značného objemu dluhopisů vydaných orgány nebo veřejnoprávními subjekty členských států, nemůže u daného soukromého hospodářského subjektu vyvolávat jistotu, jež mu umožní jednat fakticky jako prostředník ESCB pro účely přímého nákupu dluhopisů od členského státu. Dále dospěl Soudní dvůr k závěru, že rozhodnutí 2015/774 v důsledku nebere dotyčným členským státům motivaci k vedení zdravé rozpočtové politiky, protože členský stát se nemůže opírat o možnosti financování, které by mohly plynout z provádění PSPP, a na základě toho upustit od vedení zdravé rozpočtové politiky, aniž by v konečném důsledku riskoval, že dluhopisy, které vydá, budou z tohoto programu vyloučeny z důvodu zhoršení jejich ratingu nebo že ESCB odprodá dříve nakoupené dluhopisy vydané tímto členským státem.

Ve věcech, ve kterých byly vyhlášeny rozsudky ***Baumeister*** (C-15/16, EU:C:2018:464) a ***Buccioni*** (C-594/16, EU:C:2018:717), měl Soudní dvůr příležitost rozhodovat o rozsahu povinnosti zachovat služební tajemství, kterou jsou vázány vnitrostátní orgány dohledu nad finančními trhy a vnitrostátní orgány bankovního dohledu.

118| V této souvislosti viz rovněž rozsudek ze dne 19. prosince 2018, ***Berlusconi a Fininvest*** (C-219/17, EU:C:2018:1023), prezentovaný v rubrice VI.2. „Žaloby na neplatnost" této výroční zprávy.

119| Rozhodnutí Evropské centrální banky (EU) 2015/774 ze dne 4. března 2015 o programu nákupu aktiv veřejného sektoru na sekundárních trzích (Úř. věst. 2015, L 121, s. 20), ve znění rozhodnutí Evropské centrální banky (EU) 2017/100 ze dne 11. ledna 2017 (Úř. věst. 2017, L 16, s. 51).

První z uvedených rozsudků, vyhlášený velkým senátem Soudního dvora dne 19. června 2018, *se týká pojmu „důvěrná informace" ve smyslu čl. 54 odst. 1 směrnice 2004/39*[120] a Soudní dvůr v něm upřesnil svou judikaturu vycházející z rozsudku *Altmann a další*[121]. Spor v původním řízení se týkal rozhodnutí, jímž německý Spolkový úřad pro dohled nad finančními službami zamítl žádost jednoho z investorů poškozených podvodným jednáním jednoho německého podniku o přístup k dokumentům přijatým nebo vyhotoveným uvedeným orgánem v rámci jeho výkonu dohledu nad tímto podnikem.

Soudní dvůr předně uvedl, že všechny informace týkající se podniku, nad nímž je vykonáván dohled, a které tento podnik sdělí příslušnému orgánu, jakož i všechna vyjádření, která jsou obsažena ve spise o dohledu uvedeného orgánu (včetně jeho korespondence s jinými orgány), nejsou bezpodmínečně důvěrnými informacemi, na které se vztahuje povinnost zachovávat služební tajemství. Pod tuto kvalifikaci spadají jen informace, které zaprvé nejsou veřejné a zadruhé by jejich zpřístupněním mohly být narušeny zájmy osoby, jež je poskytla, nebo třetí osoby nebo by mohlo být narušeno řádné fungování systému dohledu nad činnostmi investičních podniků zavedeného směrnicí.

Soudní dvůr následně upřesnil, že informace, které mohly být obchodním tajemstvím, zpravidla pozbývají svou tajnou povahu, je-li jejich stáří pět a více let. Výjimečně tomu může být jinak, když účastník, který tajnou povahu uplatňuje, prokáže, že tyto informace navzdory svému stáří stále představují zásadní znaky jeho obchodního postavení nebo postavení dotčených třetích osob. Soudní dvůr nicméně poznamenal, že tyto úvahy neplatí pro informace, jejichž důvěrnost lze ospravedlnit z jiných důvodů, než je jejich význam pro obchodní postavení dotčených podniků, jako jsou informace týkající se metodik a strategií obezřetnostního dohledu.

Soudní dvůr konečně zdůraznil, že členské státy mají volnost při rozhodování o tom, zda se ochrana před zpřístupněním bude vztahovat na celý obsah spisů o dohledu příslušných orgánů, nebo zda naopak umožní přístup k informacím, jež mají v držení příslušné orgány a nejsou důvěrnými informacemi ve smyslu směrnice 2004/39. Jediným cílem směrnice je totiž uložit příslušným orgánům povinnost v zásadě odmítnout zpřístupnění důvěrných informací.

Ve druhém z těchto rozsudků, vyhlášeném dne 13. září 2018, Soudní dvůr rozhodoval o *otázce, zda směrnice 2013/36*[122] *brání tomu, aby vnitrostátní orgány finančního dohledu zpřístupnily důvěrné informace osobě, která o ně požádá, aby mohla zahájit občanské soudní řízení na ochranu majetkových zájmů poškozených v důsledku nařízení nucené likvidace úvěrové instituce.* Ve věci v původním řízení byla projednávána žaloba jednotlivce proti italské centrální bance, italského orgánu dohledu nad bankami, jejímž předmětem bylo rozhodnutí italské centrální banky o odepření přístupu k určitým dokumentům týkajícím se dohledu nad úvěrovou institucí, jejíž likvidace byla nařízena. Žalobce k nim požadoval přístup za účelem posouzení, zda by potenciálně mohl podat žalobu proti italské centrální bance z důvodu finanční škody, kterou podle svého názoru utrpěl.

V této souvislosti Soudní dvůr uvedl, že prostřednictvím čl. 53 odst. 1 třetího pododstavce směrnice 2013/36 chtěl unijní normotvůrce umožnit příslušnému orgánu, aby zpřístupnil důvěrné informace, které se netýkají třetích osob zapojených do pokusů o záchranu úvěrové instituce, jen osobám přímo dotčeným konkursem nebo nucenou likvidací této instituce pro účely jejich použití v občanském soudním řízení, při možnosti

120| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS (Úř. věst. 2004, L 145, s. 1; Zvl. vyd. 06/07, s. 263).

121| Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. listopadu 2014, ***Altmann a další*** (C-140/13, EU:C:2014:2362).

122| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49 (Úř. věst. 2013, L 176, s. 338).

přezkumu příslušnými soudy. Za těchto okolností by požadavky řádného výkonu spravedlnosti byly vážně narušeny, kdyby byl žadatel nucen začít občanské soudní řízení s cílem získat přístup k důvěrným informacím, které mají v držení příslušné orgány.

Možnost odchýlit se od povinnosti profesního tajemství podle čl. 53 odst. 1 třetího pododstavce uvedené směrnice proto podle Soudního dvora vyžaduje, aby se žádost o zpřístupnění informací vztahovala na informace, v souvislosti s nimiž žadatel předloží přesné a souhlasné indicie nasvědčující tomu, že uvedené informace se ukazují jako relevantní pro účely občanského soudního řízení, které probíhá nebo má být zahájeno a jehož předmět musí být žadatelem přesně identifikován, přičemž dotčené informace nesmějí být použity mimo takové řízení. Každopádně přísluší příslušným orgánům a soudům, aby před zpřístupněním každé z požadovaných důvěrných informací uvedly v rovnováhu zájem žadatele na disponování dotčenými informacemi a zájmy související se zachováním důvěrnosti týchž informací, na které se vztahuje profesní tajemství.

XVI. Sociální politika

V oblasti sociální politiky stojí za zmínku několik rozsudků. Týkají se zásady rovného zacházení v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení, ochrany těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň krátce po porodu a kojících zaměstnankyň při práci, ochrany zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou, úpravy pracovní doby, nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok či výkladu unijních pravidel upravujících koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

1. Rovné zacházení v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení

V rozsudku ***Ruiz Conejero*** (C-270/16, EU:C:2018:17), vyhlášeném dne 18. ledna 2018, Soudní dvůr rozhodoval o *slučitelnosti propuštění zaměstnance z důvodu vycházejícího z přerušovaných, i když odůvodněných nepřítomností v zaměstnání, které jsou důsledkem onemocnění souvisejících se zdravotním postižením tohoto zaměstnance, se směrnicí 2000/78*[123]. Spor v původním řízení se týkal pracovníka úklidu s různými zdravotními problémy, které vedly k uznání zdravotního postižení, jenž byl propuštěn z důvodu, že celková doba trvání jeho nepřítomností, i když byly odůvodněné, překročila limit stanovený vnitrostátními pracovněprávními předpisy. Dotyčný tvrdil, že jeho propuštění představuje diskriminaci na základě zdravotního postižení.

Soudní dvůr připomněl, že obezita zaměstnance, která způsobuje omezení jeho schopností, za daných okolností vzhledem k tomu, že může bránit plnému a účinnému zapojení této osoby do profesního života na rovnoprávném základě s ostatními pracovníky, spadá pod pojem „zdravotní postižení" ve smyslu směrnice 2000/78, načež konstatoval, že zaměstnanec se zdravotním postižením je ve srovnání se zaměstnancem, který zdravotně postižený není, vystaven dodatečnému riziku nepřítomnosti z důvodu nemoci spojené se svým zdravotním postižením. Je tak vystaven zvýšenému riziku kumulace dnů nepřítomnosti v zaměstnání z důvodu nemoci. Vzhledem k tomu, že se dotčené vnitrostátní pravidlo upravující ukončení pracovní smlouvy vztahuje na osoby se zdravotním postižením stejně jako na osoby bez zdravotního postižení, které nebyly přítomné v zaměstnání, dospěl Soudní dvůr k závěru, toto pravidlo může znevýhodnit zaměstnance se

123| Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. 2000, L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79).

zdravotním postižením, a vést tak k nerovnému zacházení nepřímo založenému na zdravotním postižení ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. b) směrnice 2000/78. Soudní dvůr nicméně shledal, že boj proti absentérství v zaměstnání může být považován za legitimní cíl ve smyslu citovaného ustanovení, protože se jedná o opatření politiky zaměstnanosti. Vyzval nicméně předkládající soud, aby pro účely posouzení, zda dotčená vnitrostátní právní úprava nepřekračuje meze toho, co je nezbytné k dosažení sledovaného cíle, zohlednil všechny skutečnosti.

V důsledku toho Soudní dvůr rozhodl, že čl. 2 odst. 2 písm. b) bod i) směrnice 2000/78 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že zaměstnavatel může propustit zaměstnance z důvodu vycházejícího z přerušovaných nepřítomností v zaměstnání, i když jsou odůvodněné, v případě, že tyto nepřítomnosti jsou důsledkem onemocnění souvisejících se zdravotním postižením tohoto zaměstnance, ledaže tato právní úprava sledující legitimní cíl boje proti absentérství nepřekračuje meze toho, co je nezbytné k dosažení tohoto cíle, což přísluší posoudit předkládajícímu soudu.

V rozsudcích ***Egenberger*** a ***IR***, prezentovaných i v oddíle 1 rubriky II. „Základní práva" této výroční zprávy, rozhodoval velký senát Soudního dvora o *výkladu směrnice 2000/78 vzhledem k pracovní činnosti vykonávané v církvích nebo jiných organizacích, jejichž etika je založena na náboženském vyznání nebo víře*, a zejména o otázce účinného soudního přezkumu podmínek církevní povahy pro pracovní místo v církvi nebo v zařízeních podléhajících církvi vzhledem k článkům 21 a 47 Listiny.

V rozsudku ***Egenberger*** (C-414/16, EU:C:2018:257), vyhlášeném dne 17. dubna 2018, se věc v původním řízení týkala zamítnutí žádosti osoby bez vyznání o pracovní pozici u Evangelické služby pro činnosti diakonie a rozvoj, agentury německé evangelické církve založené podle soukromého práva. Podle nabídky zaměstnání měli být uchazeči členy evangelické církve nebo církve náležející do pracovního společenství křesťanských církví v Německu. Žalobkyně se domnívala, že se v důsledku toho, že nebyla pozvána na pracovní pohovor, stala obětí diskriminace na základě náboženského vyznání, a tak podala proti Evangelické službě k německým soudům žalobu, kterou se domáhala odškodnění.

Soudní dvůr rozhodl, že členské státy mohou v souladu s čl. 4 odst. 2 směrnice 2000/78 zachovat taková vnitrostátní ustanovení, jako jsou ustanovení použitelná ve věci v původním řízení, na základě kterých organizace, jejichž etika je založena na náboženském vyznání nebo víře, mohou v rámci přijímacího řízení stanovit požadavek související s náboženským vyznáním nebo vírou. Tato možnost nicméně podléhá podmínce, uvedené v citovaném ustanovení, že „náboženské vyznání nebo víra osoby představuje podstatný, legitimní a odůvodněný profesní požadavek se zřetelem k etice organizace".

Vzhledem k tomu, že vnitrostátní právo použitelné ve věci v původním řízení omezovalo soudní přezkum dodržování této podmínky na přezkum věrohodnosti, a to na základě kritéria církevní nezávislosti, pojal předkládající soud pochybnosti o souladu takto omezeného přezkumu se směrnicí 2000/78.

V této souvislosti Soudní dvůr nejprve konstatoval, že cílem čl. 4 odst. 2 směrnice 2000/78 je zajistit spravedlivou rovnováhu mezi právem na autonomii církví (a jiných organizací, jejichž etika je založena na náboženském vyznání) na jedné straně a právem pracovníků na to, aby nebyli diskriminováni na základě náboženského vyznání nebo víry, zejména při přijímání do práce, na druhé straně. V tomto kontextu stanoví toto ustanovení kritéria, jež se mají zohlednit v rámci vyvažování, které je třeba provést s cílem zajistit spravedlivou rovnováhu mezi těmito případně konkurujícími si právy. Pokud církev (nebo jiná organizace, jejíž etika je založena na náboženském vyznání nebo víře) tvrdí na podporu aktu nebo rozhodnutí, jakým je zamítnutí žádosti o pracovní místo v této církvi nebo organizaci, že náboženské vyznání představuje z povahy dotčených činností nebo podmínek jejich výkonu podstatný, legitimní a odůvodněný profesní požadavek se zřetelem k etice této církve, musí takové tvrzení podléhat účinnému soudnímu přezkumu, jak stanoví článek 47 Listiny, s tím, že takový přezkum ostatně není v rozporu s článkem 17 SFEU.

K pojmu „podstatný, legitimní a odůvodněný profesní požadavek" ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 2000/78 Soudní dvůr uvedl, že takový požadavek musí být nezbytný a objektivní z povahy nebo podmínek výkonu dotčené pracovní činnosti a nemůže zahrnovat úvahy, které nesouvisí s touto etikou nebo právem této církve nebo této organizace na autonomii. Tento požadavek musí navíc být v souladu se zásadou proporcionality.

Rozsudek ***IR*** (C-68/17, EU:C:2018:696), vyhlášený dne 11. září 2018, se týkal propuštění primáře, jenž je katolického vyznání, německou katolickou nemocnicí z důvodu, že uzavřel druhý, občanský sňatek po rozvodu s první manželkou, s níž byl oddán podle katolického ritu. Pracovní smlouva, kterou dotyčný primář uzavřel s katolickou nemocnicí, odkazovala na kanonické právo, podle kterého je takové uzavření dalšího manželství závažným porušením povinností věrnosti primáře vůči etice nemocnice a odůvodňuje jeho propuštění.

V návaznosti na rozsudek *Egenberger* Soudní dvůr připomněl, že rozhodnutí církve nebo jiné organizace, jejíž etika je založena na náboženském vyznání, podřídit na základě vnitrostátního práva své vedoucí zaměstnance rozdílným požadavkům na jednání v dobré víře a s věrností této etice v závislosti na tom, jakého jsou tito zaměstnanci vyznání či zda jsou bez vyznání, musí podléhat účinnému soudnímu přezkumu. Na základě takového přezkumu by totiž mělo být možné ověřit – zejména vzhledem k povaze dotyčných pracovních činností nebo kontextu, v němž jsou vykonávány – že kritéria stanovená v čl. 4 odst. 2 směrnice 2000/78 jsou splněna, náboženské vyznání nebo víra tvoří podstatný, legitimní a odůvodněný profesní požadavek se zřetelem k etice dotyčné církve a že byla dodržena zásada proporcionality. V dané věci dospěl Soudní dvůr k závěru, že dodržování pojetí manželství prosazovaného katolickou církví podle všeho netvoří podstatný profesní požadavek dotyčné pracovní činnosti žalobce, a sice poskytování lékařského poradenství a péče v nemocnici a řízení interního oddělení, jehož byl primářem, což ostatně dokládá skutečnost, že na místa lékařů zahrnující řídící funkce, obdobná tomu, které zastával žalobce, byli přijímáni zaměstnanci nemocnice, kteří nebyli katolického vyznání.

V rozsudku ***MB (Změna pohlaví a starobní důchod)*** (C-451/16, EU:C:2018:492), vyhlášeném dne 26. června 2018, rozhodoval velký senát Soudního dvora o *směrnici 79/7*[124] *o rovném zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení.* V daném případě stanovila britská právní úprava rozdílný věk pro odchod do důchodu žen narozených před 6. dubnem 1950 (60 let) a mužů narozených před 6. prosincem 1953 (65 let). V uvedené věci nebyl osobě, která se narodila jako osoba mužského pohlaví, vstoupila do manželství se ženou a později podstoupila chirurgickou změnu pohlaví, přiznán coby ženě starobní důchod, neboť neměla k dispozici konečné osvědčení o uznání změny pohlaví, pro jehož vydání bylo vyžadováno zrušení manželství, přičemž dotyčná osoba si přála setrvat v manželském svazku.

Soudní dvůr poukázal na to, že dotčená právní úprava zachází méně příznivě s osobami, které změnily pohlaví poté, co uzavřely manželství, nežli s osobami, které mají stále stejné pohlaví jako při narození – jelikož sporný požadavek na zrušení manželství se vztahuje jen na prvně uvedené – a tak by tato úprava mohla být neslučitelná se směrnicí 79/7, kdyby situace těchto dvou kategorií osob byly srovnatelné. Vzhledem k cíli a podmínkám přiznání dotčeného důchodu, který má zajišťovat ochranu pro případ stáří tím, že dotčené osobě poskytuje individuální nárok na starobní důchod nabytý v závislosti na příspěvcích, které odvedla během své pracovní kariéry, a to bez ohledu na její manželský stav, dospěl Soudní dvůr k závěru, že tomu tak je.

Proto a vzhledem k tomu, že cíl uplatňovaný britskou vládou, spočívající v dotčené době v zabránění manželství osob stejného pohlaví, neodpovídá žádné z výjimek povolených směrnicí 79/7 ze zákazu diskriminace na základě pohlaví, Soudní dvůr rozhodl, že dotčená právní úprava představuje přímou diskriminaci na základě pohlaví, a je tudíž neslučitelná se směrnicí 79/7.

124| Směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení (Úř. věst. 1979, L 6, s. 24; Zvl. vyd. 05/01, s. 215).

2. Ochrana těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň krátce po porodu a kojících zaměstnankyň při práci

V rozsudcích *Porras Guisado a González Castro* Soudní dvůr rozhodoval o *ochraně, kterou směrnice 92/85*[125] *poskytuje při práci těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním krátce po porodu a kojícím zaměstnankyním.*

V rozsudku ***Porras Guisado*** (C-103/16, EU:C:2018:99), vyhlášeném dne 22. února 2018, se Soudní dvůr věnoval *ochraně poskytované těhotným zaměstnankyním v rámci procesu hromadného propouštění ve smyslu směrnice 98/59*[126]. V daném případě zahájila španělská společnost konzultace se zástupci zaměstnanců za účelem hromadného propouštění. V souladu s dohodou vypracovanou zvláštní vyjednávací skupinou, která stanovila kritéria pro výběr zaměstnanců, kteří mají být propuštěni, jakož i kritéria pro účely přednostního setrvání v podniku, zaslala zaměstnankyni, která byla v daném okamžiku těhotná, propouštěcí dopis. Dotčená zaměstnankyně podala proti svému propuštění žalobu k soudu.

Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 92/85 nebrání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje propustit ze zaměstnání těhotnou zaměstnankyni z důvodu hromadného propouštění. Ačkoli rozhodnutí o propuštění přijaté na základě důvodů souvisejících hlavně s těhotenstvím dotyčné je neslučitelné se zákazem výpovědi podle této směrnice, rozhodnutí o propuštění přijaté v době od počátku těhotenství do skončení mateřské dovolené na základě důvodů, které nesouvisejí s těhotenstvím zaměstnankyně, totiž v rozporu se směrnicí 92/85 naopak není, pokud zaměstnavatel písemně uvede náležité odůvodnění výpovědi a výpověď dotyčné je dovolena příslušnými vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi dotčeného členského státu. Z toho vyplývá, že důvody, které nesouvisejí s osobou zaměstnance a kterých se lze dovolávat při hromadných propouštěních ve smyslu směrnice 98/59, patří mezi výjimečné případy nesouvisející se stavem zaměstnankyně ve smyslu směrnice 92/85.

K povinnosti zaměstnavatele písemně uvést náležité odůvodnění výpovědi Soudní dvůr rozhodl, že zaměstnavateli postačí uvést důvody, které nesouvisejí s osobou těhotné zaměstnankyně a ze kterých provádí hromadné propouštění (zejména hospodářské, technické, organizační nebo výrobní důvody daného podniku), uvede-li objektivní kritéria, která byla použita k určení zaměstnanců, již mají být propuštěni.

Soudní dvůr dále rozhodl, že směrnice 92/85 brání vnitrostátní právní úpravě, která v zásadě nezakazuje propustit ze zaměstnání těhotnou zaměstnankyni, zaměstnankyni krátce po porodu nebo kojící zaměstnankyni v rámci preventivní ochrany a která v případě, že je takové propuštění protiprávní, stanoví pouze jeho neplatnost jakožto nápravné opatření. V této souvislosti Soudní dvůr uvedl, že ochrana poskytovaná v rámci nápravných opatření nemůže nahradit ochranu poskytovanou v rámci preventivních opatření, a to ani za předpokladu, že vede k přijetí propuštěné zaměstnankyně zpět do zaměstnání nebo k vyplacení mezd ušlých z důvodu propuštění.

Směrnice 92/85 konečně podle Soudního dvora nebrání vnitrostátní právní úpravě, která v rámci hromadného propouštění nestanoví přednostní právo těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň na setrvání v podniku ani přednostní právo na jejich profesní přeřazení, která by se

125| Směrnice Rady 92/85/EHS ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň (desátá zvláštní směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS) (Úř. věst. 1992, L 348, s. 1; Zvl. vyd. 05/02, s. 110).

126| Směrnice Rady 98/59/ES ze dne 20. července 1998 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se hromadného propouštění (Úř. věst. 1998, L 225, s. 16; Zvl. vyd. 05/03, s. 327).

uplatnila před takovým propouštěním. Nicméně vzhledem k tomu, že daná směrnice obsahuje pouze minimální požadavky, mají členské státy možnost zaručit těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním krátce po porodu a kojícím zaměstnankyním vyšší úroveň ochrany.

V rozsudku ***González Castro*** (C-41/17, EU:C:2018:736), vyhlášeném dne 19. září 2018, Soudní dvůr rozhodoval také o otázce *ochrany bezpečnosti a zdraví kojících zaměstnankyň při práci na směny vykonávané částečně v nočních hodinách.* V daném případě se žalobkyně, pracovnice bezpečnostní ostrahy pracující na směny vykonávané částečně v nočních hodinách, domáhala přerušení pracovního poměru a přiznání peněžité dávky z důvodu rizika během kojení. Za tímto účelem požádala subjekt poskytující krytí rizik spojených s pracovními úrazy a nemocemi z povolání, aby jí poskytl lékařské potvrzení dokládající existenci rizika pro kojení představovaného jejím pracovním místem, což tento subjekt odmítl.

Soudní dvůr zaprvé rozhodl, že směrnice 92/85 se vztahuje na situaci, kdy dotyčná zaměstnankyně pracuje na směny, v jejichž rámci plní pouze část svých úkolů v nočních hodinách. Vzhledem k tomu, že tato směrnice neobsahuje žádné upřesnění stran konkrétního dosahu pojmu „noční práce" uvedeného v jejím článku 7, dospěl Soudní dvůr k závěru, že dotčenou práci je třeba považovat za práci vykonávanou v „noční době" ve smyslu směrnice 2003/88[127], takže dotyčná zaměstnankyně musí být považována za „nočního pracovníka" ve smyslu téže směrnice. Soudní dvůr měl totiž za to, že směrnice 92/85 nesmí být vykládána ani méně příznivě než směrnice 2003/88, ani způsobem, který by byl v rozporu s účelem samotné směrnice 92/85, jímž je posílení ochrany těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň krátce po porodu a kojících zaměstnankyň. Pro přiznání této ochrany v rámci noční práce musí ovšem dotyčná zaměstnankyně předložit lékařské potvrzení, které dokládá nezbytnost této ochrany z hlediska její bezpečnosti nebo jejího zdraví.

Zadruhé Soudní dvůr připomněl, že podle směrnice 2006/54[128] mají členské státy povinnost přijmout v souladu se svými vnitrostátními soudními systémy nezbytná opatření pro zajištění toho, aby v případě, kdy se určitá osoba cítí poškozena nedodržením zásady rovného zacházení a předloží soudu nebo jinému příslušnému orgánu skutečnosti nasvědčující tomu, že došlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci, příslušelo žalovanému prokázat, že k porušení této zásady nedošlo. V návaznosti na to tedy rozhodl, že se toto pravidlo pro přenesení důkazního břemene uplatní tehdy, když dotyčná pracovnice uvádí skutečnosti nasvědčující tomu, že vyhodnocení rizik vyplývajících z jejího pracovního místa nezahrnovalo specifické přezkoumání její konkrétní situace, takže lze předpokládat existenci přímé diskriminace na základě pohlaví.

Hodnocení rizik, která obnáší pracovní místo těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň, taktéž nemůže podléhat méně přísným požadavkům, než jaké platí v rámci obecného režimu zavedeného touto směrnicí, jenž stanoví opatření, která mají být přijata, pokud jde o všechny činnosti, které by mohly představovat zvláštní riziko pro tyto zaměstnankyně. Toto hodnocení musí zahrnovat specifické posouzení konkrétní situace uvedené zaměstnankyně, aby určilo, zda je ohroženo zdraví nebo bezpečnost dané zaměstnankyně nebo jejího dítěte. V případě, že by takové posouzení chybělo, jednalo by se o méně příznivé zacházení se ženou spojené s těhotenstvím nebo mateřskou dovolenou ve smyslu směrnice 92/85, které by představovalo přímou diskriminaci na základě pohlaví ve smyslu směrnice 2006/54 a vedlo k uplatnění pravidla pro přenesení důkazního břemene.

127| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. 2003, L 299, s. 9; Zvl. vyd. 05/04, s. 381).

128| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES ze dne 5. července 2006 o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání (přepracované znění) (Úř. věst. 2006, L 204, s. 23).

3. Ochrana zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou

V rozsudcích ***Grupo Norte Facility*** (C-574/16, EU:C:2018:390) a ***Montero Mateos*** (C-677/16, EU:C:2018:393), vyhlášených dne 5. června 2018, velký senát Soudního dvora rozhodoval o *výkladu ustanovení 4 odst. 1 rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou*[129]*, které zakazuje zacházet se zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou méně příznivě než se srovnatelnými zaměstnanci v pracovním poměru na dobu neurčitou, pokud odlišné zacházení nelze ospravedlnit objektivními důvody.*

První z uvedených věcí se týkala zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou zastupujícího jiného zaměstnance v částečném starobním důchodu. Pracovní smlouva o dočasném zastupování skončila zastupujícímu zaměstnanci v okamžiku odchodu zastupovaného zaměstnance do úplného důchodu. Druhá z uvedených věcí se týkala zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou na základě pracovní smlouvy o dočasném obsazení pracovního místa za účelem zastoupení stálého zaměstnance, později změněné na pracovní smlouvu o dočasném obsazení pracovního místa na dobu, než bude dané pracovní místo obsazeno trvale. Po provedení výběrového řízení získala pracovní místo dosud zastávané tímto zaměstnancem v pracovním poměru na dobu určitou osoba, která byla v uvedeném řízení vybrána, a zaměstnavatel ukončil pracovní poměr s dotyčným zaměstnancem k poslednímu dni platnosti pracovní smlouvy. Dotčení zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou následně podali žaloby – první proti rozhodnutí nenabídnout po ukončení pracovního poměru na dobu určitou pracovní smlouvu na dobu neurčitou a druhý proti rozvázání pracovního poměru k okamžiku uplynutí doby, na kterou byl sjednán. Španělská právní úprava stanovila, že po nebo při ukončení pracovní smlouvy na dobu neurčitou z objektivního důvodu se vyplácí odstupné. Naproti tomu pro skončení pracovní smlouvy o dočasném obsazení pracovního místa není stanoveno žádné odstupné a pro skončení smlouvy o dočasném zastupování je stanoveno odstupné nižší než při rozvázání pracovní smlouvy na dobu neurčitou. V dotčených věcech se tedy projednávala otázka přiznání a výše příslušného odstupného.

Soudní dvůr předně připomněl, že ustanovení 4 bod 1 rámcové dohody v otázce pracovních podmínek stanoví zákaz zacházet se zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou méně příznivě než se srovnatelnými zaměstnanci v pracovním poměru na dobu neurčitou pouze z toho důvodu, že jsou v pracovním poměru na dobu určitou, pokud odlišné zacházení nelze ospravedlnit objektivními důvody.

Soudní dvůr následně rozhodl, že ukončování pracovních smluv o dočasném obsazení pracovního místa a o dočasném zastupování spadá do kontextu, který se z hlediska skutkového a právního výrazně liší od situace, kdy je ukončena pracovní smlouva zaměstnance v pracovním poměru na dobu neurčitou z některého z objektivních důvodů stanovených ve španělské právní úpravě. Z definice pojmu „pracovní smlouva na dobu určitou“ uvedeného v ustanovení 3 bodě 1 rámcové dohody totiž vyplývá, že taková smlouva přestává mít účinky do budoucnosti, jakmile uplyne doba, na kterou byla uzavřena, přičemž tato doba může být určena dokončením určitého úkolu, dosažením určitého dne anebo tím, že nastane určitá událost. Strany takové pracovní smlouvy na dobu určitou, jako je pracovní smlouva o dočasném obsazení pracovního místa nebo pracovní smlouva o dočasném zastupování, již v době uzavření této smlouvy vědí, k jakému dni nebo za jaké podmínky smlouva končí. Tato doba omezuje trvání pracovního poměru, aniž musí strany vyjádřit svou vůli v tomto ohledu po uzavření smlouvy.

129| Rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou, uzavřená dne 18. března 1999 a obsažená v příloze směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. 1999, L 175, s. 43; Zvl. vyd. 05/03, s. 368).

Naproti tomu rozvázání pracovního poměru na dobu neurčitou z některého z důvodů uvedených v příslušné právní úpravě z podnětu zaměstnavatele vyplývá z okolností, které v době uzavření smlouvy nebyly známy a naruší normální průběh pracovního poměru. V této souvislosti právě za účelem kompenzace nepředvídatelného ukončení pracovního poměru z takovéhoto důvodu, a tedy i narušení legitimních očekávání, která v takovém okamžiku zaměstnanec může mít, pokud jde o stabilitu tohoto poměru, španělské právo vyžaduje, aby takovému propuštěnému zaměstnanci bylo vyplaceno odstupné ve výši dvacetinásobku denní mzdy za každý odpracovaný rok. Soudní dvůr dospěl proto k závěru, že zvláštní, resp. odlišný – v závislosti na příslušném ustanovení španělského práva – účel odstupného dotčeného v citovaných věcech, jakož i zvláštní kontext, v němž k vyplacení takového odstupného dochází, představují objektivní důvody ospravedlňující dotčené rozdílné zacházení mezi zaměstnanci v pracovním poměru na dobu neurčitou a zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou.

Ve druhé z uvedených věcí nicméně poukázal Soudní dvůr na to, že dotyčná zaměstnankyně nemohla v okamžiku uzavření smlouvy o dočasném obsazení pracovního místa znát přesné datum, kdy bude pracovní pozice, kterou na základě této smlouvy zastávala, obsazena s konečnou platností, ani nemohla vědět, že doba trvání její smlouvy bude nezvykle dlouhá. Proto vyzval předkládající soud k posouzení otázky, zda s ohledem na nepředvídatelnost ukončení této smlouvy a její nezvykle dlouhé trvání ji není třeba rekvalifikovat na pracovní smlouvu na dobu neurčitou.

4. Úprava pracovní doby

V rozsudku ***Sindicatul Familia Constanţa a další*** (C-147/17, EU:C:2018:926), vyhlášeném dne 20. listopadu 2018, velký senát Soudního dvora rozhodoval o *oblasti působnosti směrnice 2003/88 ve spojení se směrnicí 89/391*[130]*, jejímž účelem je zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci.* Věc se týkala pěstounů pověřených tím, aby ve vlastním bydlišti pečovali na plný úvazek o děti, jejichž rodiče byli s konečnou platností či dočasně zbaveni péče, a aby zajišťovali vzdělávání a péči o tyto děti. Zajišťování výchovy, péče a vzdělávání představuje hlavní činnost těchto pěstounů, za kterou dostávají odměnu od příslušného orgánu, se kterým uzavřeli pracovní smlouvu. S ohledem na potřeby dětí byl jejich nárok na čerpání dovolené za kalendářní rok bez dětí podmíněn získáním povolení od zaměstnavatele. Nedostávali ani dodatečnou odměnu za to, že musí soustavně pečovat o potřeby dítěte, a to bez nároku na předem stanovené doby odpočinku. Několik pěstounů podalo žádost o zaplacení platových nároků rovnajících se navýšení v rozsahu 100 % základního platu, a to za činnosti vykonávané v době odpočinku v týdnu, v době čerpání dovolené stanovené zákonem a v průběhu jiných dnů pracovního volna, jakož i zaplacení vyrovnání rovnajícího se náhradě související s placenou dovolenou za kalendářní rok.

Soudní dvůr rozhodl, že pěstouni jsou sice „zaměstnanci“ ve smyslu směrnice 2003/88, ovšem činnost vykonávaná pěstounem, která v rámci pracovního poměru s veřejným orgánem spočívá v péči a začlenění dítěte do pěstounovy domácnosti a v tom, že je soustavně zajišťován harmonický rozvoj a vzdělávání tohoto dítěte, nespadá do oblasti působnosti směrnice 2003/88, která je vymezena odkazem na oblast působnosti směrnice 89/391.

Podle Soudního dvora je totiž třeba mít za to, že taková činnost vzhledem k tomu, že se podílí na ochraně dítěte, která představuje úkol obecného zájmu, jenž spadá pod základní funkce státu, a že zvláštnosti této činnosti v porovnání s jinými činnostmi souvisejícími s ochranou dítěte vyplývají ze skutečnosti, že jejím cílem

130| Směrnice Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci (Úř. věst. 1989, L 183, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 349).

je začlenění dítěte svěřeného do péče pěstouna trvale a dlouhodobě do domácnosti a rodiny pěstouna, spadá pod činnosti stanovené v čl. 2 odst. 2 prvním pododstavci směrnice 89/391, podle kterého se tato směrnice nevztahuje na činnost určitých veřejných služeb, jejichž zvláštní povaha odporuje této směrnici.

Soudní dvůr zejména zdůraznil, že soustavné a dlouhodobé začleňování dětí, které z důvodu obtížné rodinné situace vykazují zvláštní zranitelnost, v rámci domácnosti a rodiny pěstouna představuje vhodné opatření za účelem ochrany nejlepších zájmů dítěte, jak jsou stanoveny v článku 24 Listiny. Za těchto podmínek by skutečnost, že by pěstounovi muselo být v pravidelných intervalech přiznáno právo na odloučení od dítěte svěřeného do jeho péče po určitém počtu odpracovaných hodin nebo během doby, která je jako dny odpočinku v týdnu nebo dovolená za kalendářní rok obvykle spojována s okamžiky vhodnými pro rozvoj rodinného života, byla přímo v rozporu s cílem sledovaným vnitrostátními orgány a spočívajícím v začleňování dítěte svěřeného do péče pěstouna soustavně a dlouhodobě do domácnosti a rodiny tohoto pěstouna.

V souvislosti s čl. 31 odst. 2 Listiny, který zakotvuje základní právo na každoroční placenou dovolenou, poukázal Soudní dvůr také na to, že rumunské právo vyžaduje, aby smlouva uzavřená mezi pěstounem a jeho zaměstnavatelem obsahovala ujednání týkající se plánování volného času pěstouna, mimo jiné na základě programu svěřeného dítěte, a přiznává pěstounům nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok, ovšem s tím, že jejich nárok na čerpání této dovolené bez dítěte svěřeného do jejich péče podmiňuje povolením zaměstnavatele, který musí respektovat řádné plnění úkolu ochrany dotčeného dítěte. Dospěl proto k závěru, že taková zákonná omezení práva uvedených pěstounů na denní a týdenní odpočinek, jakož i na každoroční placenou dovolenou, respektují podstatu tohoto práva a jeví se jako nezbytná ke splnění cíle obecného zájmu uznaného Unií, kterým je ochrana nejlepších zájmů dítěte.

5. Nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok

V oblasti nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok zasluhuje pozornost pět rozsudků. První pojednává o zohlednění rodičovské dovolené při stanovování nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok. Tři další rozsudky se týkají nevyčerpané placené dovolené za kalendářní rok, přičemž v jednom z nich se řešila otázka přechodu finanční náhrady za ni na dědice zemřelého pracovníka v rámci dědictví. Pátý rozsudek pojednává o zohlednění dob zkráceného úvazku při výpočtu náhrady mzdy za dovolenou za kalendářní rok.

V rozsudku ***Dicu*** (C-12/17, EU:C:2018:799), vyhlášeném dne 4. října 2018, rozhodoval velký senát Soudního dvora o otázce, zda *musí být doba trvání rodičovské dovolené čerpané pracovníkem v průběhu referenčního období považována pro účely stanovení jeho nároků na placenou dovolenou za kalendářní rok podle článku 7 směrnice 2003/88 za skutečně odpracované období.* Věc v původním řízení se týkala rumunské soudkyně, která po vyčerpání mateřské dovolené čerpala v roce 2015 po několik měsíců rodičovskou dovolenou na výchovu dítěte mladšího dvou let a v přímé návaznosti na ni 30 dnů placené dovolené za kalendářní rok. Následně svého zaměstnavatele požádala, aby jí poskytl pět zbývajících dnů placené dovolené za kalendářní rok, o nichž měla za to, že má na ně za daný rok nárok. Zaměstnavatel tuto její žádost zamítl z důvodu, že podle rumunského práva je doba trvání placené dovolené za kalendářní rok poměrná ke skutečně odpracovanému období v daném roce a v tomto ohledu nemůže být doba trvání rodičovské dovolené, kterou dotyčná čerpala v roce 2015, považována za skutečně odpracované období pro účely stanovení nároků na placenou dovolenou za kalendářní rok.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok, uznaný článkem 31 odst. 2 Listiny, v trvání nejméně čtyř týdnů, jak stanoví článek 7 směrnice 2003/88, je považován za zásadu sociálního práva Unie, která má zvláštní význam, a poznamenal, že účel nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok je založen na předpokladu, že pracovník v průběhu referenčního období skutečně pracoval. Účel spočívající v umožnění pracovníkovi odpočinout si předpokládá, že tento pracovník vykonával činnost

odůvodňující nárok na čas na odpočinek, uvolnění a mimopracovní zájmy, aby byla zajištěna ochrana jeho bezpečnosti a zdraví upravená ve směrnici *2003/88.* Nároky na placenou dovolenou za kalendářní rok musí být tudíž stanoveny v závislosti na skutečně odpracovaném období na základě pracovní smlouvy.

Soudní dvůr dodal, že v jeho judikatuře se sice připouští, že v určitých zvláštních situacích, v nichž pracovník není schopen plnit své úkoly, zejména z důvodu nepřítomnosti pro řádně odůvodněnou nemoc nebo z důvodu mateřské dovolené, nemůže být nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok vázán na podmínku, že tento pracovník skutečně pracoval. V takových situacích jsou totiž dotyční pracovníci postaveni na roveň pracovníkům, kteří během dotčeného období skutečně pracovali[131]. Podle Soudního dvora se ovšem situace pracovníka čerpajícího rodičovskou dovolenou liší od situace vyplývající z pracovní neschopnosti v důsledku jeho zdravotního stavu či od situace pracovnice, která uplatňuje nárok na mateřskou dovolenou. Rodičovská dovolená totiž není nepředvídatelná a ve většině případů vyplývá z vůle pracovníka pečovat o své dítě. Pracovník čerpající rodičovskou dovolenou dále nepodléhá fyzickým či psychickým omezením způsobeným nemocí. Mateřská dovolená pak – na rozdíl od rodičovské dovolené – slouží k ochraně tělesného stavu ženy během těhotenství a po něm a k ochraně zvláštního vztahu mezi matkou a dítětem v době, která následuje po těhotenství a porodu. Za těchto okolností dospěl Soudní dvůr k závěru, že článek 7 směrnice 2003/88 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátnímu ustanovení, které pro účely stanovení nároků na placenou dovolenou za kalendářní rok, kterou tento článek zaručuje pracovníkovi za referenční období, nepovažuje dobu trvání rodičovské dovolené čerpané tímto pracovníkem v průběhu uvedeného období za skutečně odpracované období.

V rozsudcích ***Kreuziger*** (C-619/16, EU:C:2018:872) a ***Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften*** (C-684/16, EU:C:2018:874), vyhlášených dne 6. listopadu 2018[132], velký senát Soudního dvora rozhodl, že vnitrostátní právní předpisy, podle kterých nárok pracovníka na placenou dovolenou za kalendářní rok nevyčerpanou před uplynutím referenčního období nebo před ukončením pracovního poměru zaniká automaticky a bez jakékoli finanční náhrady, pokud daný pracovník včas nepožádal o uplatnění svého nároku na dovolenou, jsou neslučitelné s článkem 7 směrnice 2003/88 a s čl. 31 odst. 2 Listiny. Ve věcech v původních řízeních byly na základě takových vnitrostátních právních předpisů zamítnuty žádosti pracovníků o vyplacení finanční náhrady za dny placené dovolené nevyčerpané před ukončením jejich pracovních poměrů. Zvláštnost věci *Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften* souvisela s tím, že zaměstnavatel přibližně dva měsíce před ukončením pracovního poměru vyzval zaměstnance, aby si vybral svou dovolenou, avšak nenařídil mu ji čerpat.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že podle čl. 7 odst. 2 směrnice 2003/88 zaměstnanci náleží při zániku pracovního poměru finanční náhrada za nevyčerpanou dovolenou za kalendářní rok. Dále uvedl, že vnitrostátní právní úprava, která stanoví, že pokud pracovník nepožádá o uplatnění svého nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok před ukončením pracovního poměru, přichází – automaticky a bez předchozího ověření toho, zda mu zaměstnavatel skutečně umožnil uplatnit jeho nárok na dovolenou před uvedeným skončením zejména tím, že mu podal odpovídající informace – o tento nárok a v souvislosti s tím i o nárok na finanční náhradu za tuto nevyčerpanou dovolenou, překračuje meze, které jsou pro členské státy při upřesňování podmínek uplatnění uvedeného nároku závazné. Naproti tomu, pokud je zaměstnavatel s to unést důkazní břemeno, které mu přísluší, a prokázat, že pracovník nečerpal placenou dovolenou za kalendářní rok záměrně a s plnou znalostí důsledků, které z toho plynou, poté, co mu bylo umožněno jeho nárok skutečně uplatnit,

131| V této souvislosti viz rozsudky Soudního dvora ze dne 24. ledna 2012, ***Dominguez*** (C-282/10, EU:C:2012:33); ze dne 20. ledna 2009, ***Schultz-Hoff a další*** (C-350/06 a C-520/06, EU:C:2009:18), a ze dne 18. března 2004, ***Merino Gómez*** (C-342/01, EU:C:2004:160).

132| Tyto rozsudky jsou prezentovány i v rubrice II. „Základní práva“ této výroční zprávy.

nebrání článek 7 směrnice 2003/88 ani čl. 31 odst. 2 Listiny zániku tohoto nároku, ani s tím související ztráty finanční náhrady za nevyčerpanou placenou dovolenou za kalendářní rok v případě ukončení pracovního poměru[133].

I v rozsudku ze dne 6. listopadu 2018, ***Bauer a Willmeroth*** (C-569/16 a C-570/16, EU:C:2018:871), velký senát Soudního dvora rozhodoval o *nároku pracovníků na placenou dovolenou za kalendářní rok, zaručeném článkem 7 směrnice 2003/88 a článkem 31 odst. 2 Listiny, tentokrát ovšem v souvislosti s možností přechodu finanční náhrady za nevyčerpanou dovolenou na dědice zemřelého pracovníka v rámci dědictví.* V tomto ohledu Soudní dvůr mimo jiné potvrdil[134], že vyplývá nejen z čl. 7 odst. 2 směrnice 2003/88, ale rovněž z čl. 31 odst. 2 Listiny, že s cílem zabránit tomu, aby základní právo na placenou dovolenou za kalendářní rok nabyté tímto pracovníkem včetně jeho majetkové složky se zpětnou účinností zaniklo, může právo dotčené osoby na finanční náhradu za nevyčerpanou dovolenou přejít na její dědice v rámci dědictví[135].

V rozsudku ***Hein*** (C-385/17, EU:C:2018:1018), vyhlášeném dne 13. prosince 2018, Soudní dvůr rozhodoval o *možnosti zohlednit při výpočtu náhrady mzdy za placenou dovolenou za kalendářní rok zaručenou článkem 7 směrnice 2003/88 doby zkráceného úvazku.* Předmětem sporu v původním řízení, a sice sporu mezi německým zaměstnancem a jeho zaměstnavatelem, byl výpočet náhrady mzdy za dovolenou, tj. odměny, na kterou měl zaměstnanec nárok z titulu své placené dovolené. Vzhledem k dobám, po které daný zaměstnanec v průběhu referenčního roku pracoval na zkrácený úvazek, vypočítal jeho zaměstnavatel výši jeho náhrady mzdy za dovolenou na základě hrubé hodinové mzdy, která byla nižší než obvyklá mzda. V tomto ohledu bral zaměstnavatel v úvahu ustanovení kolektivní smlouvy upravující jejich pracovněprávní vztah.

Soudní dvůr předně uvedl, že zvýšení nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok nad rámec minima vyžadovaného článkem 7 odst. 1 směrnice 2003/88 nebo možnost získat nárok na souvislou placenou dovolenou za kalendářní rok představují opatření výhodná pro pracovníky, která jdou nad rámec minimálních požadavků stanovených tímto ustanovením, takže se tímto ustanovením neřídí. Tato opatření nemohou ovšem sloužit tomu, aby kompenzovala účinek (z pohledu pracovníka negativní) snížení odměny dlužné z titulu této dovolené, protože by zpochybnila nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok podle uvedeného ustanovení, jehož nedílnou součástí je právo pracovníka mít během doby svého odpočinku a oddychu ekonomické podmínky, které jsou srovnatelné s těmi, které má při výkonu své práce.

Soudní dvůr proto rozhodl, že čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88 a čl. 31 odst. 2 Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která pro účely výpočtu náhrady mzdy za placenou dovolenou za kalendářní rok umožňuje prostřednictvím kolektivní smlouvy stanovit, že se zohledňuje snížení výdělku, které je důsledkem toho, že během referenční doby existují dny, kdy z důvodu zkrácení úvazku není skutečně vykonávána práce, což má za následek, že zaměstnanec po dobu minimální dovolené za kalendářní rok, na kterou má podle uvedeného čl. 7 odst. 1 nárok, dostává náhradu mzdy za dovolenou, která je nižší než obvyklá odměna, kterou dostává během dob, kdy pracuje.

Soudní dvůr také rozhodl, že není namístě omezit časové účinky tohoto rozsudku a že unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soudy chránily na základě vnitrostátního práva legitimní očekávání zaměstnavatelů, pokud jde o zachování judikatury nejvyšších vnitrostátních soudů, která potvrdila legalitu dotčených ustanovení kolektivní smlouvy, jež se týkají placené dovolené za kalendářní rok.

133| Stran možnosti dovolávat se článku 31 Listiny ve sporech mezi jednotlivci viz prezentaci těchto rozsudků v rubrice II.1. „Možnost dovolávat se Listiny základních práv Evropské unie ve sporech mezi jednotlivci“ této výroční zprávy.

134| V tomto smyslu viz již rozsudek ze dne 12. června 2014, ***Bollacke*** (C-118/13, EU:C:2014:1755).

135| Stran možnosti dovolávat se článku 31 Listiny ve sporech mezi jednotlivci viz prezentaci tohoto rozsudku v rubrice II.1. „Možnost dovolávat se Listiny základních práv Evropské unie ve sporech mezi jednotlivci“ této výroční zprávy.

6. Koordinace systémů sociálního zabezpečení

V této oblasti je třeba poukázat na rozsudky Altun a další a *Alpenrind* a další, které se týkaly vysílání pracovníků. V těchto rozsudcích se upřesňuje, jaké účinky se vážou na potvrzení E 101, nyní A1, jímž příslušná instituce členského státu, v němž je usazen podnik, který zaměstnává vyslané pracovníky, prohlašuje, že její režim sociálního zabezpečení zůstává použitelný na tyto pracovníky.

V rozsudku ***Altun a další*** (C-359/16, EU: C:2018:63), vyhlášeném dne 6. února 2018, velký senát Soudního dvora rozhodoval o *možnosti soudů hostitelského členského státu zrušit v kontextu nařízení č. 1408/71*[136] *potvrzení E 101*[137] *nebo od něj odhlédnout, pokud bylo toto potvrzení získáno či uplatněno podvodně.* Ve věci v původním řízení šlo o to, že bulharská příslušná instituce vydala potvrzení E 101 dokládající účast bulharských pracovníků vyslaných bulharskými podniky k práci v Belgii. Soudním vyšetřováním vedeným v Bulharsku na základě dožádání belgického vyšetřujícího soudce se prokázalo, že tyto bulharské podniky nevykonávají v této zemi žádnou významnou činnost. Belgické orgány proto zaslaly bulharské příslušné instituci odůvodněnou žádost o přezkum či zrušení předmětných potvrzení. Ta v odpovědi zaslala přehled potvrzení bez zohlednění skutečností, které byly zjištěny a prokázány belgickými orgány.

Soudní dvůr nejprve připomenul svou judikaturu[138], podle které potvrzení E 101, které zakládá právní domněnku legality účasti dotčeného pracovníka na režimu sociálního zabezpečení členského státu, v němž je usazen podnik, který jej zaměstnává, v zásadě váže příslušnou instituci členského státu, v němž tento pracovník vykonává svoji práci. Dokud není potvrzení E 101 zrušeno nebo prohlášeno za neplatné, musí příslušná instituce členského státu, v němž pracovník vykonává práci, vzít v úvahu, že tento pracovník již podléhá právním předpisům sociálního zabezpečení členského státu, v němž je podnik, který jej zaměstnává, usazen, a v důsledku toho nemůže tato instituce podřídit dotčeného pracovníka svému režimu sociálního zabezpečení.

Podle Soudního dvora ovšem použití unijní právní úpravy nemůže být rozšířeno až do té míry, že by zahrnovalo i úkony prováděné s cílem získat podvodně nebo zneužívajícím způsobem výhody stanovené unijním právem. Dospěl proto k názoru, že pokud instituce, jež vydala potvrzení E 101 a na kterou se obrátila instituce členského státu, do něhož byli pracovníci vysláni, neprovede v přiměřené lhůtě přezkum, zda je vydání těchto potvrzení opodstatněné, musí existovat možnost se dovolat konkrétních skutečností, jež nasvědčují tomu, že byla tato potvrzení získána podvodně, v rámci soudního řízení a domoci se tak, aby soud členského státu, do něhož byli pracovníci vysláni, k předmětným potvrzením nepřihlížel.

V rozsudku ***Alpenrind a další*** (C-527/16, EU:C:2018:669), vyhlášeném dne 6. září 2018, měl Soudní dvůr příležitost *upřesnit účinky spojené s potvrzením A1, vydaným na základě čl. 12 odst. 1 nařízení č. 883/2004*[139] *příslušnou institucí členského státu, v němž je usazen podnik, který zaměstnává vyslané pracovníky.* Věc v původním

136| Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (Úř. věst. 1971, L 149, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 35), ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/03, s. 3) a nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 631/2004 ze dne 31. března 2004 (Úř. věst. 2004, L 100, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 10).

137| Jde o standardizovaný formulář vypracovaný správní komisí pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků, jenž se od 1. května 2010 označuje jako potvrzení A1.

138| Rozsudek ze dne 27. dubna 2017, ***A-Rosa Flussschiff*** (C-620/15, EU:C:2017:309).

139| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72; oprava v Úř. věst. 2013, L 188, s. 10), ve znění nařízení Komise (EU) č. 1244/2010 ze dne 9. prosince 2010 (Úř. věst. 2010, L 338, s. 35).

řízení se týkala rakouské společnosti, která v letech 2012 až 2014 využívala pracovníky vyslané do Rakouska maďarskou společností. Před tímto obdobím a po něm práci vykonávali pracovníci jiné maďarské společnosti. V případě pracovníků vyslaných prvně zmíněnou maďarskou společností příslušná maďarská instituce sociálního zabezpečení vydala – částečně se zpětnou účinností a částečně v případech, kdy rakouská instituce sociálního zabezpečení již vydala rozhodnutí o povinném pojištění dotčených zaměstnanců v Rakousku – osvědčení A1 o použití maďarských právních předpisů o sociálním zabezpečení. Rozhodnutí rakouské instituce sociálního zabezpečení o tom, že daní pracovníci podléhají rakouskému povinnému pojištění, bylo napadeno před rakouskými soudy. Správní komise pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení, na kterou se obrátily příslušné rakouské a maďarské orgány, dospěla k závěru, že Maďarsko rozhodlo o své příslušnosti ve vztahu k dotčeným pracovníkům nesprávně, a tudíž je namístě osvědčení A1 zrušit.

Soudní dvůr předně rozhodl, že potvrzení A1 vydané příslušnou institucí jednoho členského státu (v daném případě Maďarska) je závazné pro instituce sociálního zabezpečení členského státu, v němž je činnost vykonávána (v daném případě Rakouska), dokud nebylo zrušeno nebo prohlášeno za neplatné v členském státě, ve kterém bylo vydáno. Platí to i v případě, kdy příslušné orgány dotčených členských států předložily věc správní komisi pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení a ta dospěla k závěru, že osvědčení bylo vydáno nesprávně a mělo by být zrušeno. Soudní dvůr k tomu poznamenal, že úloha této správní komise se v tomto ohledu omezuje na sbližování rozdílných stanovisek příslušných institucí členských států, které se na ni obrátily, a že její závěry mají jen poradní význam.

Poté Soudní dvůr uvedl, že se osvědčení A1 může použít se zpětnou účinností, ačkoli v okamžiku vydání tohoto osvědčení již příslušná instituce členského státu, v němž je činnost vykonávána, rozhodla, že dotyčný pracovník musí podléhat povinnému pojištění tohoto členského státu.

Konečně Soudní dvůr rozhodl, že v případě, kdy je pracovník, který je zaměstnavatelem vyslán k práci v jiném členském státě, nahrazen pracovníkem vyslaným jiným zaměstnavatelem, nemohou se na posledně uvedeného nadále vztahovat právní předpisy členského státu, v němž jeho zaměstnavatel obvykle vykonává činnost. Pracovník totiž zpravidla podléhá systému sociálního zabezpečení toho členského státu, v němž pracuje, a to zejména z důvodu co nejúčinnějšího zaručení rovnosti zacházení se všemi osobami pracujícími na území daného členského státu. Pouze za určitých podmínek unijní normotvůrce umožnil, aby se na vyslaného pracovníka i nadále vztahoval systém sociálního zabezpečení členského státu, v němž jeho zaměstnavatel obvykle vykonává činnost. Normotvůrce tak tuto možnost vyloučil v případě, kdy pracovník nahrazuje někoho jiného. Podle Soudního dvora dochází k takovému nahrazení i tehdy, když je pracovník, který je zaměstnavatelem vyslán k práci v jiném členském státě, nahrazen pracovníkem vyslaným jiným zaměstnavatelem. Skutečnost, že zaměstnavatelé obou dotčených pracovníků měli sídlo ve stejném členském státě, nebo skutečnost, že případně měli osobní nebo organizační vazby, nejsou v tomto ohledu relevantní.

XVII. Ochrana spotřebitele

V rozsudku ***Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*** (C-147/16, EU:C:2018:320), vyhlášeném dne 17. května 2018, Soudní dvůr rozhodl, že *se směrnice 93/13*[140] *o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách může vztahovat na vzdělávací zařízení.* V původním řízení se projednával spor mezi vzdělávacím zařízením a jednou jeho studentkou, která uvedenému zařízení dlužila určitou částku zahrnující

140| Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst 2016, L 303, s. 26).

studijní poplatky a příspěvky na studijní cestu. Strany sporu uzavřely smlouvu o splácení, ve které byl pro případ nezaplacení částky stanoven úrok v sazbě 10 % ročně a náhrada nákladů spojených s vymáháním dlužné částky.

Soudní dvůr zaprvé uvedl, že vnitrostátní soud, který rozhoduje v řízení o vydání rozsudku pro zmeškání a má pravomoc podle vnitrostátních procesních pravidel zkoumat i bez návrhu rozpor mezi ujednáním, na němž je založen žalobní návrh, a kogentními vnitrostátními ustanoveními, musí zkoumat i bez návrhu, zda smlouva obsahující toto ujednání spadá do působnosti směrnice 93/13, a případně i zneužívající charakter uvedeného ujednání ve smyslu citované směrnice.

Zadruhé byl Soudní dvůr dotázán, zda musí být vzdělávací zařízení, jež na základě smlouvy umožnilo jedné ze svých studentek příznivější způsob úhrady částek, které dotyčná studentka dluží, v rámci této smlouvy považováno za „prodávajícího nebo poskytovatele" ve smyslu čl. 2 písm. c) směrnice 93/13, takže uvedená smlouva spadá do působnosti této směrnice. Soudní dvůr v této souvislosti zdůraznil, že unijní normotvůrce zamýšlel dát tomuto pojmu široký význam. Jedná se totiž o funkční pojem vyžadující posouzení, zda smluvní vztah spadá do rámce obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání dané osoby. Soudní dvůr dospěl přitom k závěru, že vzdělávací zařízení, které poskytuje takové plnění, jež je doplňkové a vedlejší povahy ve vztahu k jeho vzdělávací činnosti, jedná jakožto „prodávající nebo poskytovatel" ve smyslu směrnice 93/13.

V rozsudku ***Sziber*** (C-483/16, EU:C:2018:367), vyhlášeném dne 31. května 2018, Soudní dvůr rozhodoval o *slučitelnosti vnitrostátní právní úpravy, která pro napadení zneužívající povahy ujednání obsažených ve spotřebitelských smlouvách stanoví dodatečné procesní požadavky, s článkem 7 směrnice 93/13.* Spor v původním řízení vedl jednotlivec proti maďarské bance a jeho předmětem byl návrh na určení zneužívající povahy určitých ujednání, která byla vložena do smlouvy o úvěru uzavřené za účelem pořízení bydlení, přičemž částka tohoto úvěru byla poskytnuta a splácena v maďarských forintech (HUF), avšak úvěr byl veden ve švýcarských francích (CHF) na základě směnného kurzu platného v den platby.

Soudní dvůr předně připomněl, že unijní právo neharmonizuje řízení použitelná při přezkumu údajně zneužívající povahy smluvního ujednání. Tato řízení tudíž spadají do působnosti vnitrostátních právních řádů členských států, avšak za podmínky, že nejsou méně příznivá než řízení upravující podobné situace podléhající vnitrostátnímu právu (zásada rovnocennosti) a že stanoví účinnou soudní ochranu stanovenou v článku 47 Listiny (zásada efektivity).

Při posuzování otázky, zda byla dodržena zásada rovnocennosti, Soudní dvůr připomněl, že kladení dalších procesních požadavků na spotřebitele, který uplatňuje svá práva vyplývající mu z unijních právních předpisů, samo o sobě neznamená, že tyto procesní podmínky jsou pro něj méně příznivé. Tuto situaci je totiž třeba posoudit s přihlédnutím k místu dotčených procesních ustanovení v rámci předmětného řízení jako celku, k průběhu tohoto řízení a ke zvláštnostem těchto ustanovení před vnitrostátními orgány.

Soudní dvůr proto vyložil článek 7 směrnice 93/13 v tom smyslu, že v zásadě nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví zvláštní procesní požadavky, jež jsou kladeny na žaloby spotřebitelů, kteří uzavřeli smlouvy o úvěru vyjádřené v cizí měně, jež obsahují ujednání týkající se rozpětí směnných kurzů nebo ujednání stanovící možnost jednostranné změny, pokud určení zneužívající povahy ujednání obsažených v takové smlouvě umožňuje obnovit právní a faktickou situaci, ve které by se spotřebitel nacházel, kdyby tato zneužívající ujednání nebyla sjednána.

Konečně k oblasti působnosti směrnice 93/13 Soudní dvůr uvedl, že se použije i na situace bez přeshraničního prvku. Zdůraznil totiž, že pravidla obsažená v unijní právní úpravě, která harmonizuje určitou oblast práva mezi členskými státy, se použijí bez ohledu na čistě vnitrostátní povahu situace ve věci v původním řízení.

XVIII. Životní prostředí

1. Ochrana mořského prostředí[141]

V rozsudku ***Bosphorus Queen Shipping*** (C-15/17, EU:C:2018:557), vyhlášeném dne 11. července 2018, Soudní dvůr rozhodoval o otázkách týkajících se mimo jiné *způsobu, jakým je v unijním právu třeba vykládat čl. 220 odst. 6 Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu*[142]*, potažmo čl. 7 odst. 2 směrnice 2005/35*[143]*.* V této věci měl Soudní dvůr poprvé možnost objasnit okolnosti, za kterých může pobřežní stát na základě unijního práva vykonávat pravomoc ve své výlučné ekonomické zóně vůči cizí lodi za účelem ochrany mořského prostředí, aniž by neoprávněně zasáhl do svobody plavby uznané zmíněnou úmluvou. Tyto otázky byly položeny v rámci sporu mezi společností, která je vlastníkem plavidla zaregistrovaného v Panamě, a Rajavartiolaitos (služba ochrany hranic, Finsko) ve věci pokuty, kterou tato služba ochrany hranic uložila uvedené společnosti za vypouštění ropných látek jejím plavidlem ve výlučné ekonomické zóně Finska.

Soudní dvůr předně konstatoval svou pravomoc vykládat úmluvu o mořském právu, neboť byla podepsána a schválena Unií, takže její ustanovení jsou nedílnou součástí právního řádu Unie a jsou pro ni závazná.

Následně dospěl Soudní dvůr k závěru, že autoři úmluvy hodlali svěřit pobřežnímu státu právo přijmout obzvláště přísné opatření, když protiprávní jednání, kterého se dopustilo plavidlo, způsobilo nebo mohlo způsobit velkou škodu tomuto státu, a když existuje zjevný důkaz toho, že pachatelem protiprávního jednání je dotčené plavidlo, i zjevný důkaz důsledků tohoto protiprávního jednání. K posuzování závažnosti poškození statků a s nimi spojených zájmů pobřežního státu Soudní dvůr upřesnil, že je třeba zohlednit zejména kumulativní povahu poškození těchto statků a s nimi spojených zájmů a také předvídatelné škodlivé důsledky vypuštěného odpadu pro uvedené statky a s nimi spojené zájmy nejen na základě dostupných vědeckých údajů, ale i na základě povahy škodlivých látek obsažených ve vypuštěném odpadu, jakož i množství, směru, rychlosti a doby trvání vypouštění uvedeného odpadu.

Konečně v souvislosti s možností pobřežního státu uložit přísnější opatření, která jsou v souladu s mezinárodním právem, než jsou ta, která jsou uvedena v čl. 7 odst. 2 směrnice 2005/35, Soudní dvůr rozhodl, že toto ustanovení nelze chápat v tom smyslu, že by taková opatření dovolovalo, i za cenu narušení spravedlivé rovnováhy mezi zájmy pobřežního státu a zájmy státu vlajky.

141| V této souvislosti viz rovněž rozsudek ze dne 20. listopadu 2018, ***Komise v. Rada (CHMO Antarktida)*** (C-626/15 a C-659/16, EU:C:2018:925), prezentovaný v rubrice XIX.3. „Vnější pravomoc Unie" této výroční zprávy.

142| Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu, uzavřená v Montego Bay dne 10. prosince 1982 a v platnosti od dne 16. listopadu 1994 (Recueil des traités des Nations unies, sv. 1833, 1834 a 1835, s. 3) (Úř. věst. 1998, L 179, s. 3; Zvl. vyd. 04/03 s. 262). Úmluva byla jménem Evropského společenství schválena rozhodnutím Rady 98/392/ES ze dne 23. března 1998 o uzavření Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu ze dne 10. prosince 1982 a dohody ze dne 28. července 1994 o provedení části XI této úmluvy Evropským společenstvím (Úř. věst. 1998, L 179, s. 1, Zvl. vyd. 04/03 s. 260).

143| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/35/ES ze dne 7. září 2005 o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání (Úř. věst. 2005, L 255, s. 11), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/123/ES ze dne 21. října 2009 (Úř. věst. 2009, L 280, s. 52).

2. Chráněné lokality

Dne 17. dubna 2018, v rozsudku vyhlášeném ve věci ***Komise v. Polsko (Bělověžský prales)*** (C-441/17, EU:C:2018:255), velký senát Soudního dvora v plném rozsahu vyhověl *žalobě pro nesplnění povinností, podle které Polská republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají ze směrnic 92/43*[144] *a 2009/147*[145]*, a to v důsledku lesnických zásahů uskutečňovaných v lokalitě Natura 2000 „Puszcza Białowieska“,* která je lokalitou významnou pro Společenství a zvláště chráněnou ptačí oblastí, protože tyto zásahy vedly k zániku části této lokality.

V souvislosti se směrnicí 92/43 poukázal Soudní dvůr na to, že ke schválení plánu nebo projektu pro chráněnou lokalitu ve smyslu čl. 6 odst. 3 této směrnice může dojít pouze za podmínky, že příslušné orgány získaly k datu přijetí rozhodnutí o schválení dotčeného projektu jistotu, že nebude mít trvalé škodlivé účinky na celistvost dotyčné lokality. Soudní dvůr přitom v daném případě konstatoval, že polské orgány, aniž měly k dispozici všechny relevantní údaje pro posouzení vlivů předmětných aktivních lesnických zásahů na celistvost dotčené lokality, neprovedly před přijetím rozhodnutí o schválení odpovídající posouzení těchto vlivů, a tudíž nesplnily povinnost, která pro ně vyplývá ze směrnice 92/43. Dále rozhodl, že k podání důkazu porušení čl. 6 odst. 3 druhé věty směrnice 92/43 nemusí Komise s přihlédnutím k zásadě obezřetnosti zakotvené v tomto ustanovení prokázat příčinnou souvislost mezi předmětnými zásahy a jejich nepříznivým účinkem na celistvost těchto stanovišť a druhů, nýbrž postačí, aby prokázala pravděpodobnost nebo nebezpečí, že tyto činnosti takový nepříznivý účinek vyvolají. V tomto ohledu existuje nebezpečí, že aktivní lesnické zásahy, které spočívají v odstraňování a kácení značného množství stromů v lokalitě Natura 2000, již ze své podstaty trvale ohrozí ekologické charakteristiky této lokality, neboť jsou nevyhnutelně s to vést k vymizení nebo částečnému a nenapravitelnému zničení chráněných stanovišť a druhů, jež se vyskytují v uvedené lokalitě. Konečně Soudní dvůr připomněl, že k dodržení čl. 12 odst. 1 písm. a) a d) směrnice 92/43 musí členské státy provést konkrétní a zvláštní ochranná opatření.

V souvislosti se směrnicí 2009/147 poukázal Soudní dvůr na to, že tato směrnice zakazuje zejména úmyslné ničení nebo poškozování hnízd či vajec druhů ptáků zmíněných v příloze I této směrnice, odstraňování hnízd těchto druhů, jakož i jejich úmyslné vyrušování, má-li vyrušování významný vliv z hlediska cílů směrnice. V tomto ohledu Soudní dvůr shledal, že dotčená rozhodnutí polských orgánů, jejichž provedení by nevyhnutelně vedlo k poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku dotčených druhů ptáků, neobsahují konkrétní a zvláštní ochranná opatření, jež by umožnila vyloučit z jejich působnosti úmyslné zásahy do života a do stanovišť těchto ptáků a zajistit účinné dodržování shora zmíněných zákazů.

144| Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. 1992, L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/11, s. 114), ve znění směrnice Rady 2013/17/EU ze dne 13. května 2013 (Úř. věst. 2013, L 158, s. 193).

145| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 2010, L 20, s. 7), ve znění směrnice Rady 2013/17/EU ze dne 13. května 2013 (Úř. věst. 2013, L 158, s. 193).

3. Uvolňování geneticky modifikovaných organismů (GMO) do životního prostředí

Dne 25. července 2018, v rozsudku ***Confédération paysanne a další*** (C-528/16, EU:C:2018:583), rozhodoval velký senát Soudního dvora o otázce, zda *se směrnice 2001/18 o geneticky modifikovaných organismech (GMO)*[146] *vztahuje na organismy získané mutagenezí, jakož i o podmínkách pro povolení zapsat takové organismy do společného katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin zavedeného směrnicí 2002/53*[147]. V daném případě se jeden z francouzských zemědělských odborů a osm sdružení, jejichž cílem je ochrana životního prostředí a šíření informací týkajících se nebezpečí představovaného geneticky modifikovanými organismy, domáhaly toho, aby předkládající soud zrušil implicitní rozhodnutí předsedy francouzské vlády zamítající jejich žádost o zrušení ustanovení vnitrostátního právního předpisu, kterým jsou organismy získané mutagenezí vyňaty z povinností, jež se podle směrnice vztahují na GMO.

Soudní dvůr předně shledal, že směrnice o GMO musí být vykládána v tom smyslu, že organismy získané technikami/metodami mutageneze představují geneticky modifikované organismy ve smyslu uvedeného předpisu, protože techniky a metody mutageneze mění genetický materiál organismu způsobem, jehož se přirozenou cestou nedosáhne. Naopak do působnosti uvedené směrnice nespadají organismy získané technikami/metodami mutageneze, které jsou již dlouho běžně používány a u kterých je dlouhodobě dokumentována bezpečnost. K tomu ovšem Soudní dvůr podotkl, že vzhledem k tomu, že unijní normotvůrce posledně uvedené organismy nereguluje, mají členské státy možnost určit jejich právní režim a při dodržení unijního práva na ně vztáhnout zejména pravidla týkající se volného pohybu zboží stanovená v článcích 34 až 36 SFEU, povinnosti stanovené směrnicí o GMO nebo jiné povinnosti.

Následně Soudní dvůr na otázku, zda se směrnice o GMO použije i na organismy získané technikami mutageneze, které se objevily až po jejím přijetí, odpověděl kladně. Nepříznivé účinky spojené s používáním těchto nových technik mutageneze by se totiž mohly ukázat jako obdoba nepříznivých účinků plynoucích z výroby a šíření geneticky modifikovaných organismů prostřednictvím transgeneze, jelikož přímá modifikace genetického materiálu organismu prostřednictvím mutageneze má stejné účinky jako zavedení cizího genu do organismu (transgeneze) a tyto nové techniky umožňují produkovat geneticky modifikované odrůdy rychlostí a rozsahem nesrovnatelnými s použitím tradičních metod mutageneze. Vzhledem k těmto společným rizikům by vyloučení organismů získaných novými technikami mutageneze z působnosti směrnice o GMO ohrozilo cíl uvedené směrnice spočívající v odvrácení nepříznivých účinků na lidské zdraví a životní prostředí a bylo by v rozporu se zásadou předběžné opatrnosti, kterou má daná směrnice uplatňovat.

Konečně Soudní dvůr rozhodl, že geneticky modifikované odrůdy získané mutagenezí, na které se vztahuje směrnice o GMO, musí sice splňovat podmínku stanovenou směrnicí 2002/53, podle níž lze geneticky modifikovanou odrůdu zapsat do „společného katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin, jejichž osivo nebo sadbu lze uvádět na trh“, pouze tehdy, pokud byla přijata veškerá vhodná opatření, aby se zabránilo nepříznivým účinkům na lidské zdraví a životní prostředí, avšak odrůdy získané technikami mutageneze, které jsou již dlouho běžně používány a u kterých je dlouhodobě dokumentována bezpečnost, jsou z této

146| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES ze dne 12. března 2001 o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/220/EHS (Úř. věst. 2001, L 106, s. 1; Zvl. vyd. 15/06, s. 77).

147| Směrnice Rady 2002/53/ES ze dne 13. června 2002) o Společném katalogu odrůd zemědělských rostlin (Úř. věst. 2002, L 193, s. 1; Zvl. vyd. 03/36, s. 281), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ze dne 22. září 2003 (Úř. věst. 2003, L 268, s. 1; Zvl. vyd. 13/32, s. 432).

povinnosti vyňaty. Bylo by totiž nekonzistentní, kdyby pro geneticky modifikované odrůdy ve smyslu směrnice 2002/53 byly uloženy povinnosti týkající se posouzení nepříznivých účinků na zdraví a životní prostředí, když jsou z takových povinností výslovně vyňaty směrnicí o GMO.

4. Aarhuská úmluva

V rozsudku ***North East Pylon Pressure Campaign a Sheehy*** (C-470/16, EU:C:2018:185), vyhlášeném dne 15. března 2018, Soudní dvůr rozhodoval o předběžných otázkách týkajících se *účinnosti soudního přezkumu v oblasti účasti veřejnosti na rozhodování, zaručené článkem 9 Aarhuské úmluvy*[148] *a článkem 11 směrnice 2011/92*[149]. V daném případě se účastníci řízení přeli o náhradu nákladů spojených se zamítnutím žádosti o připuštění opravného prostředku podávaného k soudu proti povolovacímu řízení předcházejícímu instalaci nosných sloupů na vysokonapěťové kabely za účelem propojení elektrických rozvodných sítí Irska a Severního Irska. Vnitrostátní soud nepřipustil opravný prostředek pro předčasnost, neboť irská odvolací instance ve věcech územního plánování v dané době ještě nepřijala konečné rozhodnutí o předchozím povolení. Žadatelce byla uložena náhrada nákladů ve výši přesahující 500 000 eur.

Soudní dvůr zaprvé shledal, že čl. 11 odst. 4 směrnice 2011/92 musí být vykládán v tom smyslu, že se požadavek, aby určitá soudní řízení nebyla nepřiměřeně nákladná, použije na řízení před soudem, v jehož rámci se určuje, zda může být v průběhu územního povolovacího řízení připuštěn opravný prostředek, a to tím spíše když tento členský stát nestanovil, v jaké fázi může být opravný prostředek podán.

Zadruhé v případě, kdy navrhovatel uplatňuje důvody vycházející z porušení pravidel o účasti veřejnosti na rozhodovacím procesu v oblasti životního prostředí zároveň s důvody vycházejícími z porušení jiných pravidel, se požadavek stanovený v čl. 11 odst. 4 směrnice 2011/92, aby určitá soudní řízení nebyla nepřiměřeně nákladná, vztahuje pouze na náklady vztahující se k té části opravného prostředku, která se zakládá na porušení pravidel o účasti veřejnosti.

Dále stran nákladů spojených s tou částí opravného prostředku, která se odvolává na vnitrostátní právo životního prostředí, Soudní dvůr vyložil čl. 9 odst. 3 a 4 Aarhuské úmluvy v tom smyslu, že za účelem zajištění účinné soudní ochrany v oblastech upravených unijními předpisy na ochranu životního prostředí se požadavek, aby určitá soudní řízení nebyla nepřiměřeně nákladná, vztahuje i na tu část opravného prostředku, jehož účelem je zajistit dodržení vnitrostátního práva životního prostředí. Tato ustanovení sice nemají přímý účinek, avšak vnitrostátnímu soudu přísluší vykládat vnitrostátní procesní právo v nejvyšší možné míře v souladu s nimi.

Konečně Soudní dvůr rozhodl, že členský stát se může odchýlit od požadavku uloženého článkem 9 odst. 4 Aarhuské úmluvy a článkem 11 odst. 4 směrnice 2011/92, aby určitá soudní řízení nebyla nepřiměřeně nákladná, i tehdy, pokud je opravný prostředek podán neuvážlivě či je šikanózní nebo pokud mezi údajným porušením vnitrostátního práva v oblasti životního prostředí a škodou na životním prostředí neexistuje žádná souvislost.

148| Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, podepsaná v Aarhusu dne 25. června 1998 a schválená jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2005/370/ES ze dne 17. února 2005 (Úř. věst. 2005, L 124, s. 1).

149| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (Úř. věst. 2012, L 26, s. 1).

Dne 4. září 2018, v rozsudku vyhlášeném ve věci ***ClientEarth v. Komise*** (C-57/16 P, EU:C:2018:660), velký senát Soudního dvora vyhověl kasačnímu opravnému prostředku podanému organizací ClientEarth proti rozsudku Tribunálu[150], kterým byly zamítnuty její žaloby na zrušení *rozhodnutí Komise o odepření přístupu ke zprávě o posouzení dopadů uskutečněném Komisí v souvislosti s provedením pilíře Aarhuské úmluvy týkajícího se přístupu k právní ochraně a ke zprávě o posouzení dopadů uskutečněném Komisí v souvislosti s revizí právní úpravy EU o kontrole a dohledu v oblasti životního prostředí na vnitrostátní a unijní úrovni.* Tribunál rozhodl, že vzhledem k tomu, že by zpřístupnění sporných dokumentů ohrozilo rozhodovací proces při vypracovávání návrhu legislativních aktů Komisí, vztahuje se na tyto dokumenty, které navíc spadají do téže kategorie, obecná domněnka důvěrnosti.

Soudní dvůr předně připomněl důležitost transparentnosti v legislativním procesu a konstatoval, že i když sama Komise nejedná jako normotvůrce, hraje tento orgán v legislativním procesu zásadní roli. Soudní dvůr má přitom za to, že dotčená posouzení dopadů, která Komise vypracovala za účelem případného přijetí legislativních iniciativ, představují klíčové nástroje umožňující zajistit, aby byly iniciativy Komise a unijní právní předpisy vypracovány na základě transparentních, komplexních a vyvážených informací. Tyto dokumenty patří tedy s ohledem na jejich předmět mezi dokumenty uvedené v čl. 12 odst. 2 nařízení č. 1049/2001[151], ke kterým musí být poskytnut širší přístup. Vzhledem k tomu, že tyto dokumenty navíc obsahují informace o životním prostředí ve smyslu nařízení č. 1367/2006[152], Soudní dvůr připomenul, že výjimka týkající se ochrany rozhodovacího procesu, stanovená v čl. 4 odst. 3 prvním pododstavci nařízení č. 1049/2001, musí být vykládána a použita o to striktněji.

Soudní dvůr následně vyvrátil obecnou domněnku uznanou v rozsudku Tribunálu. V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že ačkoli Komise musí mít prostor pro uvažování, aby mohla učinit politická rozhodnutí a případně předložit návrhy, měl Tribunál nesprávně za to, že ochrana pravomoci iniciativy Komise podle čl. 17 odst. 1 až 3 SEU a zachování schopnosti tohoto orgánu vykonávat tuto pravomoc nezávisle a výlučně v obecném zájmu v zásadě vyžadují, aby dokumenty vypracované v rámci posuzování dopadů mohly obecně zůstat důvěrnými, dokud uvedený orgán nepřijme takové rozhodnutí.

150| Rozsudek Tribunálu ze dne 13. listopadu 2015, ***ClientEarth v. Komise*** (T-424/14 a T-425/14, EU:T:2015:848).

151| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. 2001, L 145, s. 43; Zvl. vyd. 01/03, s. 331).

152| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 ze dne 6. září 2006 o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Společenství (Úř. věst. 2006, L 264, s. 13).

XIX. Mezinárodní dohody

1. Výklad mezinárodní dohody

V rozsudku ***Western Sahara Campaign UK*** (C-266/16, EU:C:2018:118), vyhlášeném dne 27. února 2018, velký senát Soudního dvora rozhodoval o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se platnosti *dvou nařízení*[153]*, jimiž se schvaluje a provádí Dohoda mezi Evropským společenstvím a Marockým královstvím o partnerství v odvětví rybolovu*[154] *a Protokol, kterým se stanoví rybolovná práva podle této dohody*[155]. Platnost těchto aktů zpochybnila organizace, jejímž cílem je podporovat uznání práva lidu Západní Sahary na sebeurčení, neboť dohoda o partnerství a protokol umožňovaly využívání zdrojů, jež mají původ ve vodách přiléhajících k území Západní Sahary.

Soudní dvůr zaprvé připomněl, že má pravomoc rozhodovat o výkladu unijního práva a platnosti aktů přijatých unijními orgány, a to bez jakékoli výjimky. V této souvislosti upřesnil, že mezinárodní dohody uzavřené Unií představují akty přijaté unijními orgány, že tyto akty tvoří vzhledem k tomu, že musí být plně v souladu s ustanoveními Smluv, nedílnou součást unijního právního řádu a Unie je povinna vykonávat své pravomoci v souladu s mezinárodním právem jako celkem. Soudní dvůr má tudíž v rámci žaloby na neplatnost i žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce pravomoc posuzovat, zda je mezinárodní dohoda uzavřená Unií slučitelná se Smlouvami a s pravidly mezinárodního práva, která Unii zavazují. Nicméně vzhledem k tomu, že mezinárodní dohody uzavřené Unií zavazují nejen její orgány v souladu s čl. 216 odst. 2 SFEU, ale také třetí státy, které jsou stranou těchto dohod, musí být žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se platnosti mezinárodní dohody chápána tak, že se netýká samotné mezinárodní dohody, nýbrž aktu, jímž Unie takovou mezinárodní dohodu uzavřela, přičemž přezkum legality tohoto aktu může ovšem být prováděn z hlediska samotného obsahu předmětné mezinárodní dohody.

Zadruhé k důvodu neplatnosti vznesenému žalobkyní v původním řízení Soudní dvůr uvedl, že článek 11 dohody o partnerství stanoví, že se tato dohoda vztahuje na „území Maroka a vody spadající pod marockou jurisdikci“. Článek 2 písm. a), ve kterém je upraven pojem „marocká rybolovná oblast“, dále hovoří o „vodách spadajících pod svrchovanost nebo jurisdikci Marockého království“. Území Maroka pak dohoda definuje jako zeměpisnou oblast, na které vykonává Marocké království veškeré pravomoci, které svrchovaným entitám přiznává mezinárodní právo, s vyloučením jakéhokoli jiného území, jako je území Západní Sahary. Za těchto podmínek posledně zmíněné území nespadá pod pojem „území Maroka“, neboť jeho zahrnutí pod něj je v rozporu s několika pravidly mezinárodního práva obecného použitelnými ve vztazích mezi Unií a Marockým královstvím, která již dříve uvedl Soudní dvůr v rozsudku ze dne 21. prosince 2016, ***Rada v. Front Polisario*** (C-104/16 P, EU:C:2016:973).

153| Nařízení Rady (ES) č. 764/2006 ze dne 22. května 2006 o uzavření Dohody mezi Evropským společenstvím a Marockým královstvím o partnerství v odvětví rybolovu (Úř. věst. 2006, L 141, s. 1); rozhodnutí Rady 2013/785/EU ze dne 16. prosince 2013 o uzavření Protokolu mezi Evropskou unií a Marockým královstvím, kterým se stanoví rybolovná práva a finanční příspěvek podle Dohody mezi Evropskou unií a Marockým královstvím o partnerství v odvětví rybolovu, jménem Unie (Úř. věst. 2013, L 349, s. 1); nařízení Rady (EU) č. 1270/2013 ze dne 15. listopadu 2013 o rozdělení rybolovných práv na základě Protokolu mezi Evropskou unií a Marockým královstvím, kterým se stanoví rybolovná práva a finanční příspěvek podle Dohody mezi Evropskou unií a Marockým královstvím o partnerství v odvětví rybolovu (Úř. věst. 2013, L 328, s. 40).

154| Úř. věst. 2006, L 141 s. 4.

155| Protokol mezi Evropskou unií a Marockým královstvím, kterým se stanoví rybolovná práva a finanční příspěvek podle Dohody mezi Evropskou unií a Marockým královstvím o partnerství v odvětví rybolovu (Úř. věst. 2013, L 328, s. 2).

Stejně tak k vodám spadajícím pod svrchovanost nebo jurisdikci Marockého království Soudní dvůr podotkl, že vodami, v nichž je pobřežní stát oprávněn vykonávat svou svrchovanost nebo jurisdikci na základě úmluvy o mořském právu, jsou pouze vody, které jsou přilehlé k jeho území a patří k jeho teritoriálnímu moři nebo k jeho výlučné ekonomické zóně. Proto s ohledem na skutečnost, že území Západní Sahary není součástí území Marockého království, nepatří vody přiléhající k území Západní Sahary do vod spadajících pod svrchovanost nebo jurisdikci Marockého království, a tudíž nejsou ani zahrnuty do působnosti dohody o partnerství.

Konečně v souvislosti s protokolem poukázal Soudní dvůr na to, že tento protokol neobsahuje sice žádné zvláštní ustanovení upravující jeho územní působnost, avšak v jeho různých ustanoveních je použit výraz „marocká rybolovná oblast“, uvedený i v dohodě o partnerství. Tímto výrazem je přitom třeba rozumět vody spadající pod svrchovanost nebo jurisdikci Marockého království ve smyslu dohody o partnerství, takže ani protokol se nevztahuje na vody přiléhající k území Západní Sahary.

Soudní dvůr proto vzhledem k tomu, že se na vody přiléhající k území Západní Sahary nevztahuje ani dohoda o partnerství, ani k ní připojený protokol, dospěl k závěru, že neexistuje žádná skutečnost, která by mohla zpochybnit platnost unijních aktů, jejichž prostřednictvím byly tato dohoda a tento protokol uzavřeny.

2. Vytvoření rozhodčího soudu mezinárodní dohodou

V rozsudku ***Achmea*** (C-284/16, EU:C:2018:158), vyhlášeném dne 6. března 2018, Soudní dvůr rozhodoval o *slučitelnosti rozhodčí doložky obsažené ve dvoustranné dohodě o investicích, uzavřené v roce 1991 mezi bývalým Československem a Nizozemským královstvím, s články 18, 267 a 344 SFEU.* Ve sporu v původním řízení se Slovenská republika, která po rozpadu Československa vstoupila do jeho práv a závazků vyplývajících z dohody, domáhala žalobou podanou k německým soudům zrušení nálezu rozhodčího soudu vydaného na základě uvedené rozhodčí doložky.

Soudní dvůr předně připomněl, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že mezinárodní dohoda nemůže zasahovat do vymezení pravomocí stanoveného Smlouvami, a tedy ani do autonomie právního systému Unie, jehož dodržování zajišťuje Soudní dvůr. Jak totiž vyplývá z článku 344 SFEU, členské státy se zavazují, že spory o výklad nebo provádění Smluv nebudou řešit jinak, než jak stanoví Smlouvy.

Dále uvedl, že unijní právo se vyznačuje tím, že vychází z autonomního pramene tvořeného Smlouvami, předností před právem členských států a přímým účinkem celé řady ustanovení použitelných ve vztahu k jejich státním příslušníkům i ve vztahu k samotným členským státům. Takové charakteristické rysy daly vzniknout strukturovanému systému na sobě navzájem závisejících zásad, norem a právních vztahů, jimiž jsou vzájemně vázány sama Unie a její členské státy, jakož i členské státy mezi sebou. V zájmu zachování těchto rysů zavedly Smlouvy soudní systém určený k zajištění soudržného a jednotného výkladu unijního práva, když v článku 19 SEU stanovily, že vnitrostátním soudům a Soudnímu dvoru přísluší, aby zaručily plné uplatňování unijního práva ve všech členských státech a soudní ochranu práv, která pro jednotlivce z unijního práva vyplývají. Vzhledem k povaze a zmíněným charakteristickým rysům unijního práva přitom musí toto právo být považováno za součást práva platného v každém členském státě a práva vyplývajícího z mezinárodní dohody mezi členskými státy. Rozhodčí soud zřízený uvedenou doložkou může proto na základě obou těchto důvodů v některých případech vykládat nebo uplatňovat unijní právo.

Soudní dvůr ovšem rozhodl, že tento rozhodčí soud není součástí soudního systému zavedeného v Nizozemsku nebo na Slovensku, protože jeho pravomoc je odchylkou od pravomoci soudů těchto dvou členských států. Tento rozhodčí soud tedy nelze považovat za soud některého z členských států ve smyslu článku 267 SFEU nebo za soud společný několika členským státům, jako je Soudní dvůr Beneluxu, a není proto oprávněn

požádat Soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné otázce. Kromě toho jsou nálezy vydané tímto soudem konečné a nepodléhají přezkumu vnitrostátním soudem, takže dvoustranná dohoda o investicích zavedla mechanismus řešení sporů, který může vyloučit, že tyto spory, přestože by se mohly týkat výkladu nebo uplatňování unijního práva, budou řešeny vnitrostátním soudem způsobem zaručujícím plnou efektivitu tohoto práva a Soudní dvůr bude v případě potřeby moci rozhodnout o předběžné otázce. Za těchto podmínek Soudní dvůr rozhodl, že rozhodčí doložka obsažená v uvedené dohodě ohrožuje autonomii unijního práva a je v rozporu s články 267 a 344 SFEU.

3. Vnější pravomoc Unie

Dne 4. září 2018, v rozsudku ***Komise v. Rada (dohoda s Kazachstánem)*** (C-244/17, EU:C:2018:662), velký senát Soudního dvora *zrušil rozhodnutí 2017/477*[156] *o postoji, který má být zaujat jménem Evropské unie v Radě pro spolupráci zřízené podle Dohody o posíleném partnerství a spolupráci s Kazachstánem*[157]. Zatímco Komise společně s vysokou představitelkou Evropské unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku přijala návrh rozhodnutí Rady s tím, že jeho procesním právním základem byl čl. 218 odst. 9 SFEU ve spojení s článkem 37 SEU a hmotněprávním základem byly články 207 a 209 SFEU, Rada nakonec jednomyslně přijala rozhodnutí mimo jiné s tím, že k navrhovaným právním základům připojila čl. 31 odst. 1 SEU. Tento článek mimo jiné stanoví, že rozhodnutí podle kapitoly 2 hlavy V Smlouvy o EU obsahující zvláštní ustanovení týkající se společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) jsou přijímána jednomyslně, není-li v této kapitole stanoveno jinak. Komise napadla tento právní základ žalobou k Soudnímu dvoru.

Podle Soudního dvora rozhodnutí, kterým Rada stanoví postoj, jenž má být jménem Unie zaujat v orgánu zřízeném dohodou na základě čl. 218 odst. 9 SFEU, a které se týká výlučně SZBP, je třeba v zásadě přijmout jednomyslně podle čl. 218 odst. 8 druhého pododstavce SFEU. Naproti tomu, jestliže má takové rozhodnutí více složek nebo sleduje několik cílů, z nichž některé spadají do SZBP, je třeba pravidlo hlasování, které se použije pro přijetí tohoto rozhodnutí, určit s ohledem na jeho hlavní nebo převažující účel či složku.

Dohoda o partnerství dotčená v dané věci sice vykazuje určitou spojitost se SZBP, avšak tato spojitost podle Soudního dvora nepostačuje k tomu, aby bylo možné mít za to, že právní základ rozhodnutí o jejím podpisu jménem Unie a o jejím prozatímním provádění měl zahrnovat článek 37 SEU. Většina ustanovení této dohody totiž spadá částečně do společné obchodní politiky Unie a částečně do politiky v oblasti rozvojové spolupráce Unie. Ustanovení dohody o partnerství, která ji spojují se SZBP, se dále omezují na prohlášení smluvních stran o účelech, které je třeba sledovat prostřednictvím jejich spolupráce, a tématech, jichž se musí tato spolupráce dotýkat, aniž určují konkrétní podmínky provádění této spolupráce. Soudní dvůr z toho vyvodil, že Rada nesprávně zahrnula čl. 31 odst. 1 SEU do právního základu rozhodnutí 2017/477 a toto rozhodnutí přijala jednomyslným hlasováním.

Ve spojených věcech, ve kterých byl dne 20. listopadu 2018 vyhlášen rozsudek ***Komise v. Rada (CHMO Antarktida)*** (C-626/15 a C-659/16, EU:C:2018:925), rozhodoval velký senát Soudního dvora o *otázkách rozdělení pravomocí mezi Unii a její členské státy pro účely přijímání rozhodnutí v rámci mezinárodního orgánu v oblasti*

156| Rozhodnutí Rady (EU) 2017/477 ze dne 3. března 2017 o postoji, který má být zaujat jménem Evropské unie v Radě pro spolupráci zřízené podle Dohody o posíleném partnerství a spolupráci mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Republikou Kazachstán na straně druhé, pokud jde o pracovní ujednání Rady pro spolupráci, Výboru pro spolupráci, specializované podvýbory a jakékoliv jiné orgány [specializovaných podvýborů nebo jakýchkoliv jiných orgánů] (Úř. věst. 2017, L 73, s. 15). Rozhodnutí bylo zrušeno.

157| Dohoda o posíleném partnerství a spolupráci mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Republikou Kazachstán na straně druhé (Úř. věst. 2016, L 29, s. 3).

vymezení společné rybářské politiky a politiky životního prostředí. V daném případě Soudní dvůr v plném rozsahu zamítl žalobu, kterou se Komise domáhala zrušení rozhodnutí Rady obsaženého v závěrech předsedy Výboru stálých zástupců (Coreper) ze dne 11. září 2015, kterým bylo schváleno, aby byl jménem Unie a jejích členských států předložen Komisi pro zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě (dále jen „komise CAMLR") diskusní dokument týkající se budoucího návrhu na vytvoření chráněné mořské oblasti ve Weddellově moři, a také rozhodnutí Rady ze dne 10. října 2016, kterým bylo schváleno, aby byly jménem Unie a jejích členských států předloženy komisi CAMLR tři návrhy na vytvoření chráněných mořských oblastí, jakož i návrh na vytvoření zvláštních oblastí. Komise byla na rozdíl od Rady a členských států přesvědčena, že vytvoření chráněných mořských oblastí není opatřením na ochranu moří spadajícím do politiky životního prostředí, a tedy do sdílené pravomoci, nýbrž opatřením na zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky, která patří do výlučné pravomoci Unie, a proto členským státům neumožňuje vystupovat po boku unijních orgánů.

Stran přípustnosti žaloby ve věci C-626/15 Soudní dvůr rozhodl, že ačkoli příprava a realizace činností v rámci mandátu Rady neopravňuje Coreper k výkonu rozhodovací pravomoci, která podle Smluv náleží Radě, nemění to nic na tom, že v rámci Unie jakožto unie práva musí být možné podrobit akt Coreperu kontrole legality, pokud má jako takový právní účinky, a překračuje tedy rámec této přípravné a realizační funkce.

Následně k otázce právního základu Soudní dvůr připomněl, že je třeba vycházet z objektivních skutečností, mezi něž patří kontext, účel a obsah dotčených rozhodnutí, a že pokud přezkum unijního aktu ukáže, že tento sleduje několikerý účel nebo má několik složek a jeden z těchto účelů či složek je možné označit za hlavní nebo převažující, zatímco ostatní jsou pouze vedlejší, musí být tento akt založen na jediném právním základu, a sice na tom, který odpovídá hlavnímu účelu či složce. K rozsahu výlučné pravomoci Unie v oblasti zachování mořských biologických zdrojů ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. d) SFEU Soudní dvůr shledal, že uvedený článek míří pouze na zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky, od které je pak neoddělitelné. Pouze v případě, kdy je zachování biologických mořských zdrojů sledováno v takovém rámci, spadá do výlučné pravomoci Unie, a je tedy vyloučeno z pravomoci, kterou Unie sdílí s členskými státy v oblasti zemědělství a rybolovu. V daném případě dospěl Soudní dvůr k závěru, že rybolov byl pouze vedlejším cílem diskusního dokumentu a plánovaných opatření. Vzhledem k tomu, že hlavním cílem a složkou tohoto dokumentu a těchto opatření byla ochrana životního prostředí, napadená rozhodnutí nespadala do výlučné pravomoci Unie ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. d) SFEU, nýbrž do pravomoci v oblasti ochrany životního prostředí, kterou v zásadě Unie sdílí s členskými státy podle čl. 4 odst. 2 písm. e) SFEU.

K podpůrnému argumentu Komise, podle kterého Rada nerespektovala výlučnou vnější pravomoc Unie, jelikož spornými rozhodnutími byla ovlivněna společná pravidla a byla změněna jejich působnost ve smyslu čl. 3 odst. 2 SFEU, Soudní dvůr uvedl, že toto ustanovení musí být za účelem zachování jeho užitečného účinku vykládáno v tom smyslu, že jeho znění sice zmiňuje pouze uzavření mezinárodní smlouvy, avšak uplatní se i na počátku při jednání o takové smlouvě a na konci, je-li orgán zřízený podle této smlouvy povolán k tomu přijímat opatření k jejímu provádění. Soudní dvůr také připomněl, že riziko zásahu do společných pravidel či riziko změny působnosti těchto pravidel, které může být důvodem pro výlučnou vnější pravomoc Unie, existuje zejména tehdy, pokud mezinárodní závazky spadají do oblasti, kterou společná pravidla již velkou měrou pokrývají, nebo pokud mohou mít dotčené mezinárodní závazky vliv na smysl, působnost a účinnost těchto společných pravidel Unie, i když s nimi nutně nejsou v rozporu. Soudní ovšem s poukazem na to, že dotyčný účastník řízení musí předložit důkazy, které mohou prokázat, že byla výlučná vnější pravomoc Unie, které se hodlá dovolávat, porušena, shledal, že Komise mu v daném případě takové důkazy nepředložila. Konkrétně konstatoval, že oblast působnosti dotčených mezinárodních závazků nelze považovat za oblast,

která je „z velké části“ již upravena unijními akty[158]. Dále k údajnému riziku zásahu, namítanému Komisí, Soudní dvůr uvedl, že Komise neposkytla dostatek informací ohledně povahy tohoto rizika, jelikož výkon vnější pravomoci Unie v rámci zvláštního systému smluv o Antarktidě, který by vylučoval členské státy, by byl v rozporu s mezinárodním právem.

Soudní dvůr konečně vyloučil v daném případě možnost – načrtnutou v nejnovější judikatuře – aby Unie sama vykonávala vnější pravomoc sdílenou s členskými státy. Zdůraznil, že taková pravomoc musí být podle ustálené judikatury vykonávána v souladu s mezinárodním právem. Umožnit Unii, aby v rámci komise CAMLR využila možnost jednat bez členských států v oblasti sdílené pravomoci, ačkoli některé z nich mají na rozdíl od ní status poradních stran Smlouvy o Antarktidě, by s ohledem na pozici, kterou Canberrská úmluva zaujímá v systému smluv o Antarktidě, ohrožovalo povinnosti a výsady těchto poradních stran, což by mohlo oslabit soudržnost uvedeného smluvního systému a bylo by v rozporu s příslušnými ustanoveními Canberrské úmluvy.

158| V daném případě rozhodnutím Rady 13908/1/09 REV 1 ze dne 19. října 2009 o postoji Unie, jenž se má přijmout v komisi CAMLR na období 2009–2014, jež bylo pro období let 2014-2019 nahrazeno rozhodnutím Rady 10840/14 ze dne 11. června 2014, a dále nařízením Rady (ES) č. 600/2004 ze dne 22. března 2004, kterým se stanoví některá technická opatření pro rybolovné činnosti v oblasti působnosti Úmluvy o zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě (Úř. věst. 2004, L 97, s. 1; Zvl. vyd. 04/07, s. 43), a nařízením Rady (ES) č. 601/2004 ze dne 22. března 2004, kterým se stanoví některá kontrolní opatření pro rybolovné činnosti v oblasti působnosti Úmluvy o zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě a kterým se zrušují nařízení (EHS) č. 3943/90, (ES) č. 66/98 a (ES) č. 1721/1999 (Úř. věst. 2004, L 97, s. 16; Zvl. vyd. 11/51, s. 52).

C | ČINNOST SOUDNÍ KANCELÁŘE SOUDNÍHO DVORA V ROCE 2018

Marc-André Gaudissart, náměstek vedoucího soudní kanceláře

Soudní kanceláři je bezpochyby svěřena celá řada různých úkolů zejména proto, že zaujímá zvláštní místo ve struktuře takového mnohojazyčného soudního orgánu, jako je Soudní dvůr Evropské unie, a zajišťuje interakci mezi soudy členských států a zástupci zúčastněných stran na jedné straně a kabinety členů Soudního dvora a služebními útvary orgánu na druhé straně, avšak primárním úkolem soudní kanceláře Soudního dvora je samozřejmě dbát především na řádný průběh řízení a důkladné vedení soudních spisů ve věcech předložených Soudnímu dvoru, a to od zápisu návrhu na zahájení řízení do rejstříku soudní kanceláře až po doručení rozhodnutí, jímž se končí řízení, zúčastněným stranám nebo soudu, který se na Soudní dvůr obrátil.

Počet věcí zahájených a ukončených Soudním dvorem má tedy přímý dopad na pracovní zátěž soudní kanceláře a její schopnost čelit celé řadě výzev jak z hlediska optimální správy spisů a informatizace řízení v situaci, kdy je zvýšená pozornost věnována ochraně osobních údajů, tak z širšího hlediska probíhajících diskuzí o změnách, jež by měly být provedeny v předpisech upravujících strukturu soudů Evropské unie s cílem zajistit optimální rozdělení pravomocí mezi Soudní dvůr a Tribunál v zájmu procesních subjektů.

Uplynulý rok se opět vyznačoval velmi rychlým pracovním tempem, a to z hlediska jak věcí zahájených, tak věcí ukončených, a proto budou následující řádky věnovány především soudní činnosti, a nikoli ostatním úkolům zajišťovaným soudní kanceláří, přestože na tyto úkoly byla vynaložena nezanedbatelná část jejích zdrojů.

Zahájené věci

V roce 2018 **bylo Soudnímu dvoru předloženo 849 věcí**. Tento číselný údaj je novým rekordem v dějinách Soudního dvora, kdy předchozí rekord byl dosažen jen o rok dříve, se 739 zahájenými věcmi během roku 2017. Tento velmi výrazný nárůst (přibližně o 15 %) počtu věcí zahájených během jednoho roku lze vysvětlit především trvalým nárůstem počtu žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce předložených Soudnímu dvoru – s 568 novými věcmi byl totiž počet těchto žádostí v roce 2018 přibližně o stovku vyšší oproti roku 2016 (470 věcí) a téměř dvojnásobný než před deseti lety (288 nových žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce v roce 2008) – ale i nezanedbatelným nárůstem počtu přímých žalob a kasačních opravných prostředků.

V roce 2018 tak bylo Soudnímu dvoru předloženo 6 žalob na neplatnost a 57 žalob pro nesplnění povinnosti (napříč všemi kategoriemi), zatímco celkový počet nových kasačních opravných prostředků a kasačních opravných prostředků proti rozhodnutím o předběžných opatřeních a vedlejším účastenství v roce 2018 činil 199 (oproti 147 v roce 2017). Tento podstatný nárůst pramení zčásti ze zvýšení počtu věcí předložených Tribunálu během předchozích let (zejména v průběhu roků 2016 a 2017), ale i z nárůstu počtu věcí ukončených Tribunálem, jenž je v rozsáhlé míře přičitatelný nárůstu počtu jeho soudců v důsledku reformy struktury soudů Evropské unie.

Pozastavíme-li se u původu žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce – které v současnosti představují více než 70 % všech věcí projednávaných Soudním dvorem – vychází najevo, že až na jednu výjimku se na Soudní dvůr obrátily v uplynulém roce soudy všech členských států, což svědčí o vitalitě řízení o předběžné otázce a o důvěře, kterou vnitrostátní soudy vkládají do Soudního dvora, že odpoví na otázky, jež si kladou ohledně výkladu nebo platnosti unijního práva. Jak vyplývá z následujících tabulek, Německo a Itálie stále zaujímají přední místa v „zeměpisné“ klasifikaci žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce – v uvedeném pořadí se 78 a 68 žádostmi o rozhodnutí o předběžné otázce podanými v uplynulém roce – ale za nimi nezaostávají ani soudy ostatních členských států, neboť počet žádostí, které v roce 2018 předložily Soudnímu dvoru, se v některých případech oproti předešlému roku zdvojnásobil (Belgie a Francie), či dokonce ztrojnásobil

(Španělsko a Česká republika). Je rovněž třeba poukázat na vyšší počet žádostí pocházejících z Rakouska a Nizozemska (35 žádostí z každého z těchto států), jakož i na pokračující trend nárůstu počtu žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce předložených soudy států, které přistoupily k Unii v letech 2004 a 2007, konkrétně žádostí pocházejících z Polska (31 žádostí), Maďarska (29 žádostí), Rumunska (23 žádostí) a Bulharska (20 žádostí).

K tomuto jevu samozřejmě přispívají i počet a narůstající složitost aktů přijatých unijními orgány. Vedle oblastí, v nichž jsou předběžné otázky tradičně pokládány a které zahrnují volný pohyb osob, služeb a kapitálu, hospodářskou soutěž, veřejné zakázky, daňové záležitosti, sociální politiku, ochranu životního prostředí a spotřebitelů nebo též dopravní politiku, byl i nadále Soudnímu dvoru předkládán velký počet věcí spadajících do oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva, zejména otázky související s azylem a přistěhovalectvím. V roce 2018 Soudní dvůr též poprvé rozhodoval o tak zásadních otázkách, jako jsou nezávislost soudní moci v členských státech a opatření, jež mají být v této souvislosti přijata s cílem zajistit občanům Unie účinnou soudní ochranu, nebo možnost členského státu vzít jednostranně zpět oznámení záměru vystoupit z Evropské unie. Jakožto přímý následek rozhodnutí vystoupit z Evropské unie, jež Spojené království přijalo v červnu 2016, vzbudila tato věc zájem, který nemá v dějinách Soudního dvora obdoby, a představuje bezpochyby první z dlouhé řady věcí souvisejících s *Brexitem,* jelikož v době psaní těchto řádků zůstává nedořešených mnoho choulostivých otázek.

Konečně je třeba poukázat na obzvláště vysoký počet žádostí o zrychlené řízení předložených v uplynulém roce. V roce 2018 bylo o zrychlené řízení požádáno ve 36 věcech (tento počet činil 31 v roce 2017), zatímco o použití naléhavého řízení o předběžné otázce bylo požádáno (nebo navrženo) v 19 věcech (15 v roce 2017). I zde jde o nejvyšší počet dosud zaznamenaný Soudním dvorem během jediného roku. Ne všechny tyto žádosti sice byly úspěšné, přesto však vedly k tomu, že Soudní dvůr zrychlil vyřizování šesti žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce a tří poměrně citlivých přímých žalob a rozhodnutí o použití naléhavého řízení o předběžné otázce bylo přijato ve dvanácti věcech, což vedlo k výraznému nárůstu práce pro členy senátu, který tyto věci projednával.

Ukončené věci

Byl-li počet zahájených věcí během uplynulého roku mimořádně vysoký, tento nárůst byl naštěstí zmírněn velmi vysokým počtem ukončených věcí. Se **760 vyřízenými věcmi v roce 2018** totiž Soudní dvůr ukončil téměř o 10 % věcí víc než v roce 2017 (699 věcí), a tím ukončil historicky nejvyšší počet věcí, když předchozí rekord byl zaznamenán v roce 2014 (se 719 ukončenými věcmi).

Na tomto místě není nutné podrobně analyzovat věci ukončené v roce 2018 a jejich význam – v tomto směru je třeba odkázat na vývoj judikatury popsaný ve druhé části této zprávy – ale při pohledu na níže prezentované číselné údaje a statistiky upoutají čtenářovu pozornost především tři aspekty.

První aspekt se týká poměrné stálosti počtu rozsudků a usnesení vydaných soudem v uplynulém roce. Je-li počet ukončených věcí v roce 2018 výrazně vyšší než v roce 2017, počet rozhodnutí vydaných Soudním dvorem v uplynulém roce (684) se dosti blíží počtu rozhodnutí vydaných v roce 2017 (654). Tento ukazatel je dán především podobností několika věcí předložených Soudnímu dvoru. Vzhledem k tomu, že Soudnímu dvoru byl v roce 2017 předložen vysoký počet žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, jež se týkaly zejména výkladu nařízení (ES) č. 261/2004 o náhradách cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů[1], Soudní dvůr v zájmu hospodárnosti řízení a účelnosti

1| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004 kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (Úř. věst. L 46, 17.2. 2004, s. 1).

spojil většinu těchto věcí pro účely písemné a ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku, což vedlo ke snížení celkového počtu vydaných rozhodnutí. Druhým význačným aspektem uplynulého roku nepochybně je vysoký počet věcí vyřízených velkým senátem Soudního dvora. Zatímco toto soudní kolegium vyřídilo v roce 2017 „pouze" 46 věcí – což již představuje dosti značný počet věcí s ohledem na investici spojenou s vyřízením věci kolegiem složeným z patnácti členů (namísto tří nebo pěti) – tento počet činil v uplynulém roce 80 věcí! Tento číselný údaj sám o sobě umožňuje uvědomit si význam a citlivost otázek, o nichž Soudní dvůr v uplynulém roce rozhodoval.

Konečně je třeba poznamenat, že navzdory počtu a narůstající složitosti věcí, které Soudní dvůr projednával, se mu podařilo zachovat naprosto přiměřenou délku řízení. Průměrná doba vyřizování žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce totiž v roce 2018 činila 16 měsíců (oproti 15,7 měsíce v roce 2017), zatímco průměrná doba vyřizování přímých žalob a kasačních opravných prostředků se zkrátila, s průměrnou dobou vyřizování, která v uvedeném pořadí činila 18,8 měsíce (oproti 20,3 měsíce v roce 2017) a 13,4 měsíce (oproti 17,1 měsíce v roce 2017). Posledně zmíněný pokles lze do značné míry vysvětlit rozšířeným využíváním usnesení, zvláště v oblasti duševního a průmyslového vlastnictví, kde velké množství kasačních opravných prostředků podaných proti rozhodnutím vydaným Tribunálem bylo na základě článku 181 jednacího řádu odmítnuto jako zjevně nepřípustné nebo zamítnuto jako zjevně neopodstatněné. V roce 2018 byla tedy téměř polovina kasačních opravných prostředků podaných k Soudnímu dvoru rozhodnuta usnesením, oproti 24 % žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, o nichž bylo rozhodnuto usnesením (avšak pouze 7,5 % na základě článku 99 jednacího řádu, neboť převážnou část usnesení vydaných v oblasti předběžných otázek v minulém roce tvořila usnesení o vyškrtnutí věci nebo o nevydání rozhodnutí ve věci samé).

Projednávané věci

Logickým důsledkem výrazného nárůstu počtu věcí zahájených v roce 2018 byl též nárůst věcí projednávaných Soudním dvorem, který poprvé přesáhl tisíc věcí. K 31. prosinci 2018 totiž činil počet věcí projednávaných Soudním dvorem 1 001 věc (916 věcí po spojení).

Právě v tomto kontextu je třeba vnímat žádost předloženou Soudním dvorem v březnu 2018 za účelem změny Protokolu č. 3 o statutu Soudního dvora Evropské unie. Veden snahou o zvládnutí své pracovní zátěže, a tedy udržení si schopnosti rozhodovat o věcech, kterou jsou mu předkládány, v přiměřené lhůtě, navrhl Soudní dvůr unijnímu normotvůrci, aby byla na Tribunál převedena část žalob pro nesplnění povinnosti, o nichž v současnosti rozhoduje výlučně Soudní dvůr, a aby byl v rámci Soudního dvora zaveden mechanismus předchozího uznávání přijatelnosti některých kategorií kasačních opravných prostředků. Ve věcech, které již podléhaly dvojímu přezkumu – nejprve nezávislým odvolacím senátem a poté Tribunálem – by Soudní dvůr rozhodoval pouze o kasačních opravných prostředcích nastolujících otázku významnou pro jednotu, soulad nebo další vývoj unijního práva.

Bylo-li posouzení první části tohoto legislativního návrhu související se žalobami pro nesplnění povinnosti odloženo normotvůrcem na pozdější dobu, zejména z důvodu přání členských států vyčkat úplného provedení reformy unijní soudní struktury a zprávy o fungování Tribunálu, již musí Soudní dvůr předložit v prosinci roku 2020, diskuze ohledně druhé části tohoto návrhu naproti tomu v době psaní těchto řádků zdárně pokračovala a vyhlídky na to, že uvedený mechanismus předchozího uznávání přijatelnosti kasačních opravných prostředků vstoupí v platnost během roku 2019, byly skutečně reálné. Tento vývoj by měl do určité míry omezit nárůst počtu věcí předkládaných Soudnímu dvoru, aniž by tím byla dotčena jiná opatření, jež by mohla být v příhodné době navržena Soudním dvorem, aby byl stále schopen plnit za nejlepších možných podmínek poslání, které mu svěřují Smlouvy.

D | SOUDNÍ STATISTIKY SOUDNÍHO DVORA

I. Obecná činnost Soudního dvora – zahájené, ukončené, projednávané věci 117

II. Zahájené věci – povaha řízení (2014–2018) 118

III. Zahájené věci – předmět řízení (2014–2018) 119

IV. Zahájené věci – předmět řízení (2018) 120

V. Zahájené věci – předběžné otázky podané členským státem (2014–2018) 121

VI. Zahájené věci – žaloby pro nesplnění povinnosti státem (2014–2018) 122

VII. Ukončené věci – povaha řízení (2014–2018) 123

VIII. Ukončené věci – rozsudky, posudky, usnesení (2018) 124

IX. Věci ukončené rozsudkem, posudkem nebo judikujícím usnesením – složení soudních kolegií (2014–2018) 125

X. Věci ukončené rozsudkem, posudkem nebo judikujícím usnesením – předmět řízení (2014–2018) 126

XI. Věci ukončené rozsudkem, posudkem nebo judikujícím usnesením – předmět řízení (2018) 127

XII. Ukončené věci – rozsudky pro nesplnění povinnosti: směr rozhodnutí (2014–2018) 128

XIII. Ukončená řízení – kasační opravný prostředek: směr rozhodnutí (2014–2018) 129

XIV. Ukončené věci – délka trvání řízení v měsících (2014–2018)

XV. Věci projednávané k 31. prosinci – povaha řízení (2014–2018) 131

XVI. Věci projednávané k 31. prosinci – složení soudních kolegií (2014–2018) 132

XVII. Zrychlená řízení (2014–2018) 133

XVIII. Různé – řízení o naléhavé předběžné otázce (2014–2018) 134

XIX. Předběžná opatření (2014–2018) 135

XX. Obecný vývoj soudní činnosti (1952–2018) – zahájené věci a rozsudky či posudky 136

XXI. Obecný vývoj soudní činnosti (1952–2018) – zahájená řízení o předběžných otázkách podle členského státu a za rok 138

XXII. Obecný vývoj soudní činnosti (1952–2018) – zahájená řízení o předběžných otázkách podle členského státu a soudu 140

XXIII. Obecný vývoj soudní činnosti (1952–2018) – žaloby pro nesplnění povinnosti státem podané proti členským státům 143

XXIV. Činnost kanceláře Soudního dvora (2016–2018) 144

I. Obecná činnost Soudního dvora – zahájené, ukončené, projednávané věci

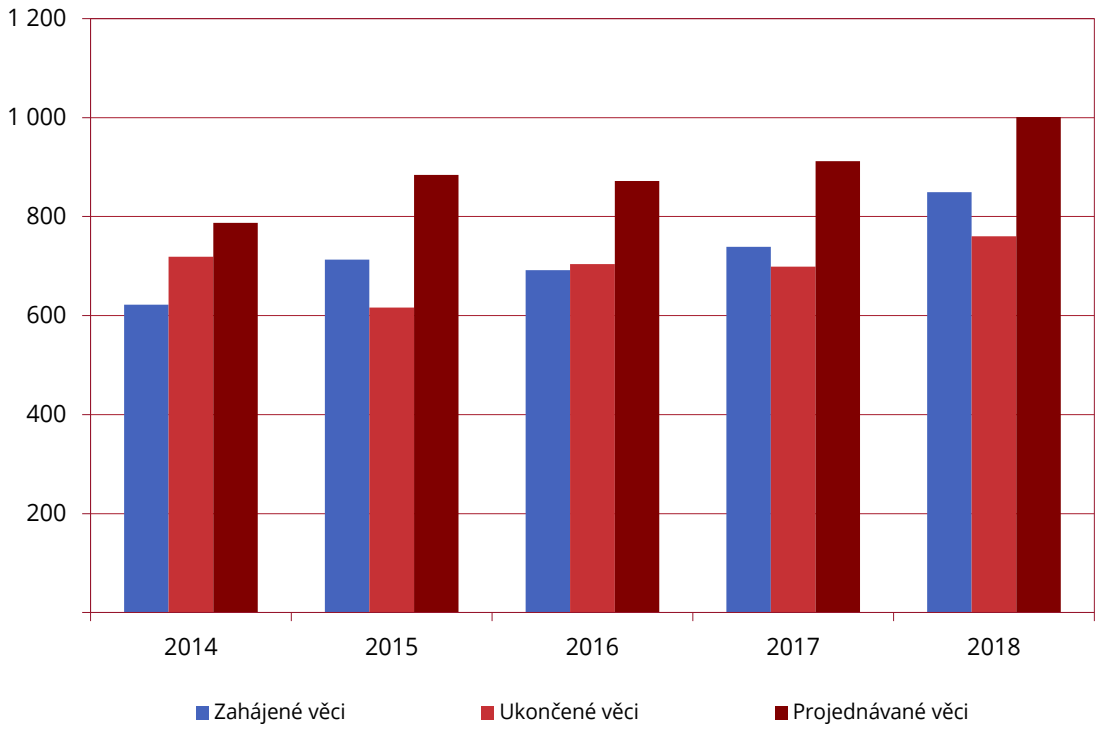

	2014	2015	2016	2017	2018
Zahájené věci	622	713	692	739	849
Ukončené věci	719	616	704	699	760
Projednávané věci	787	884	872	912	1 001

II. Zahájené věci – povaha řízení (2014–2018)

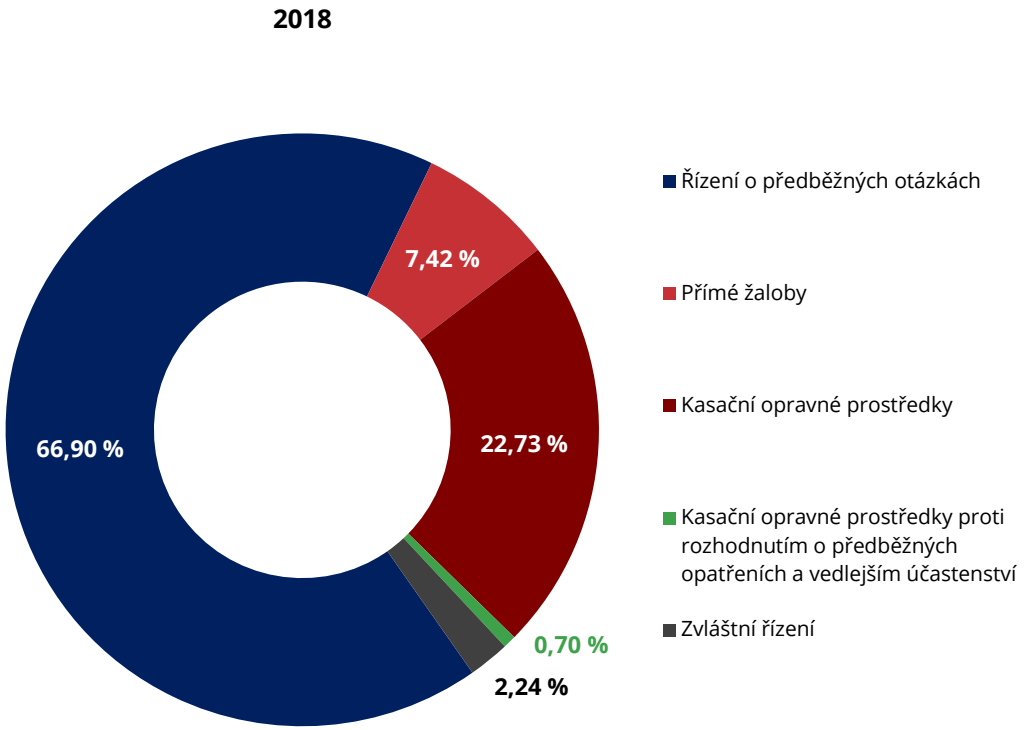

	2014	2015	2016	2017	2018
Řízení o předběžných otázkách	428	436	470	533	568
Přímé žaloby	74	48	35	46	63
Kasační opravné prostředky	111	206	168	141	193
Kasační opravné prostředky proti rozhodnutím o předběžných opatřeních a vedlejším účastenství		9	7	6	6
Žádosti o posudek	1	3		1	
Zvláštní řízení[1]	8	11	12	12	19
Celkem	**622**	**713**	**692**	**739**	**849**
Návrhy na předběžná opatření	3	2	3	3	6

1| Za „zvláštní řízení» jsou považována: právní pomoc, určení nákladů řízení, odpor proti rozsudku pro zmeškání, námitka třetí osoby, obnova řízení, výklad rozsudku, přezkum návrhu prvního generálního advokáta, aby Soudní dvůr přezkoumal rozhodnutí Tribunálu, řízení o zabavení pohledávky; věci v oblasti imunit.

III. Zahájené věci – předmět řízení (2014–2018)

	2014	2015	2016	2017	2018
Celní unie a společný celní tarif	24	29	13	14	13
Daně	57	49	70	55	71
Doprava	29	27	32	83	39
Duševní a průmyslové vlastnictví	47	88	66	73	92
Energie	4	1	3	2	12
Evropské občanství	9	6	7	8	6
Finanční předpisy (rozpočet, finanční rámec, vlastní zdroje, boj proti podvodům...)	4	6	3	6	6
Hospodářská a měnová politika	3	11	1	7	3
Hospodářská soutěž	23	40	35	7	25
Hospodářská, sociální a teritoriální soudržnost	1	3		2	1
Institucionální právo	28	24	22	26	34
Obchodní politika	11	15	20	8	5
Ochrana spotřebitele	34	40	23	36	41
Politika rybolovu	2	1	3	1	1
Právní zásady Unie	23	13	11	12	29
Právo podniků		1	7	1	2
Přidružení zámořských zemí a území		1			
Přistoupení nových států				1	
Přístup k dokumentům	1	7	6	1	10
Prostor svobody, bezpečnosti a práva	53	53	76	98	82
Průmyslová politika	9	11	3	6	3
Registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH)	2	5	2	2	1
Rozhodčí doložka				5	2
Sbližování právních předpisů	21	22	34	42	53
Sociální politika	25	32	33	43	46
Sociální zabezpečení migrujících pracovníků	6	7	10	7	14
Společná zahraniční a bezpečnostní politika	7	12	7	6	7
Státní podpory	32	29	39	21	26
Svoboda usazování	26	12	16	8	7
Transevropské sítě	1				
Veřejné zakázky	21	26	19	23	28
Veřejné zdraví	2	10	1	1	4
Vnější činnost Evropské unie	2	3	4	3	4
Volný pohyb kapitálu	7	6	4	12	9
Volný pohyb osob	11	15	28	16	19
Volný pohyb služeb	19	24	15	18	38
Volný pohyb zboží	11	8	3	6	4
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	2	1	3	3	1
Vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport	1			2	
Zaměstnanost	1				
Zemědělství	12	17	27	14	26
Životní prostředí	41	47	30	40	50
Smlouva o FEU	**612**	**702**	**676**	**719**	**814**
Kontrola bezpečnosti					1
Ochrana obyvatelstva	1				1
Smlouva o AE	**1**				**2**
Právní zásady Unie					1
Smlouva o EU					**1**
Institucionální právo					4
Řízení	6	9	13	12	12
Služební řád	1		1	8	16
Výsady a imunity	2	2	2		
Různé	**9**	**11**	**16**	**20**	**32**
CELKEM	**622**	**713**	**692**	**739**	**849**

IV. Zahájené věci – předmět řízení (2018)

	Řízení o předběžných otázkách	Přímé žaloby	Kasační opravné prostředky	Kasační opravné prostředky proti rozhodnutím o předběžných opatřeních a vedlejším účastenství	Celkem	Zvláštní řízení
Celní unie a společný celní tarif	12		1		13	
Daně	69	2			71	
Doprava	39				39	
Duševní a průmyslové vlastnictví	20	5	67		92	
Energie	7	1	4		12	
Evropské občanství	6				6	
Finanční předpisy (rozpočet, finanční rámec, vlastní zdroje, boj proti podvodům...)	1	4	1		6	
Hospodářská a měnová politika	1		2		3	
Hospodářská soutěž	4		20	1	25	
Hospodářská, sociální a teritoriální soudržnost	1				1	
Institucionální právo	2	4	22		34	6
Obchodní politika	1		4		5	
Ochrana spotřebitele	41				41	
Politika rybolovu	1				1	
Právní zásady Unie	23	3	3		29	
Právo podniků	2				2	
Přístup k dokumentům	1		9		10	
Prostor svobody, bezpečnosti a práva	80	2			82	
Průmyslová politika	3				3	
Registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH)			1		1	
Rozhodčí doložka			2		2	
Sbližování právních předpisů	49	3	1		53	
Sociální politika	45		1		46	
Sociální zabezpečení migrujících pracovníků	14				14	
Společná zahraniční a bezpečnostní politika			7		7	
Státní podpory	4	1	18	3	26	
Svoboda usazování	6	1			7	
Veřejné zakázky	20	6	1	1	28	
Veřejné zdraví	2	1	1		4	
Vnější činnost Evropské unie	4				4	
Volný pohyb kapitálu	8	1			9	
Volný pohyb osob	16	2	1		19	
Volný pohyb služeb	31	7			38	
Volný pohyb zboží	4				4	
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír			1		1	
Zemědělství	19		7		26	
Životní prostředí	32	15	3		50	
Smlouva o FEU	**568**	**58**	**177**	**5**	**814**	**6**
Kontrola bezpečnosti		1			1	
Ochrana obyvatelstva		1			1	
Smlouva o AE		**2**			**2**	
Právní zásady Unie		1			1	
Smlouva o EU		**1**			**1**	
Institucionální právo		2	2		4	
Řízení					12	12
Služební řád			14	1	16	1
Různé		**2**	**16**	**1**	**32**	**13**
CELKEM	**568**	**63**	**193**	**6**	**849**	**19**

V. Zahájené věci – předběžné otázky podané členským státem (2014–2018)

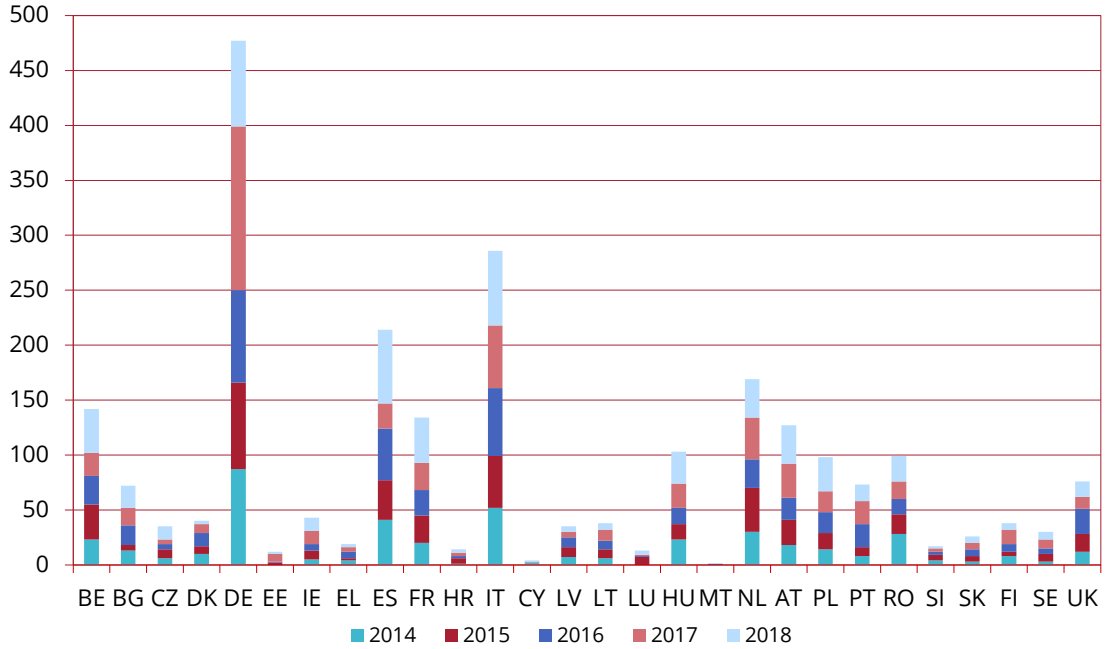

	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Belgie	23	32	26	21	40	**142**
Bulharsko	13	5	18	16	20	**72**
Česká republika	6	8	5	4	12	**35**
Dánsko	10	7	12	8	3	**40**
Německo	87	79	84	149	78	**477**
Estonsko		2	1	7	2	**12**
Irsko	5	8	6	12	12	**43**
Řecko	4	2	6	4	3	**19**
Španělsko	41	36	47	23	67	**214**
Francie	20	25	23	25	41	**134**
Chorvatsko	1	5	2	3	3	**14**
Itálie	52	47	62	57	68	**286**
Kypr	2				1	**3**
Lotyšsko	7	9	9	5	5	**35**
Litva	6	8	8	10	6	**38**
Lucembursko		7	1	1	4	**13**
Maďarsko	23	14	15	22	29	**103**
Malta			1			**1**
Nizozemsko	30	40	26	38	35	**169**
Rakousko	18	23	20	31	35	**127**
Polsko	14	15	19	19	31	**98**
Portugalsko	8	8	21	21	15	**73**
Rumunsko	28	18	14	16	23	**99**
Slovinsko	4	5	3	3	2	**17**
Slovensko	3	5	6	6	6	**26**
Finsko	8	4	7	13	6	**38**
Švédsko	3	7	5	8	7	**30**
Spojené království	12	16	23	11	14	**76**
Další [1]		1				**1**
Celkem	**428**	**436**	**470**	**533**	**568**	**2 435**

1| Věc C-169/15, ***Montis Design*** (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtshof)

VI. Zahájené věci – žaloby pro nesplnění povinnosti státem (2014–2018)

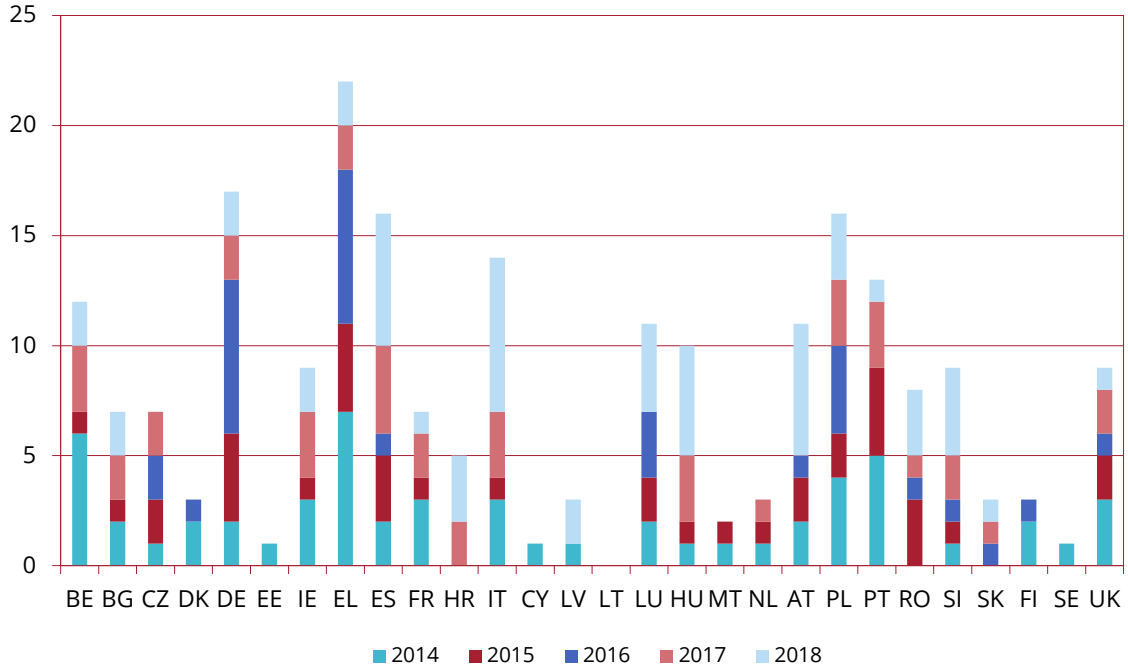

	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Belgie	6	1		3	2	**12**
Bulharsko	2	1		2	2	**7**
Česká republika	1	2	2	2		**7**
Dánsko	2		1			**3**
Německo	2	4	7	2	2	**17**
Estonsko	1					**1**
Irsko	3	1		3	2	**9**
Řecko	7	4	7	2	2	**22**
Španělsko	2	3	1	4	6	**16**
Francie	3	1		2	1	**7**
Chorvatsko				2	3	**5**
Itálie	3	1		3	7	**14**
Kypr	1					**1**
Lotyšsko	1				2	**3**
Litva						
Lucembursko	2	2	3		4	**11**
Maďarsko	1	1		3	5	**10**
Malta	1	1				**2**
Nizozemsko	1	1		1		**3**
Rakousko	2	2	1		6	**11**
Polsko	4	2	4	3	3	**16**
Portugalsko	5	4		3	1	**13**
Rumunsko		3	1	1	3	**8**
Slovinsko	1	1	1	2	4	**9**
Slovensko			1	1	1	**3**
Finsko	2		1			**3**
Švédsko	1					**1**
Spojené království	3	2	1	2	1	**9**
Celkem	**57**	**37**	**31**	**41**	**57**	**223**

VII. Ukončené věci – povaha řízení (2014–2018)[1]

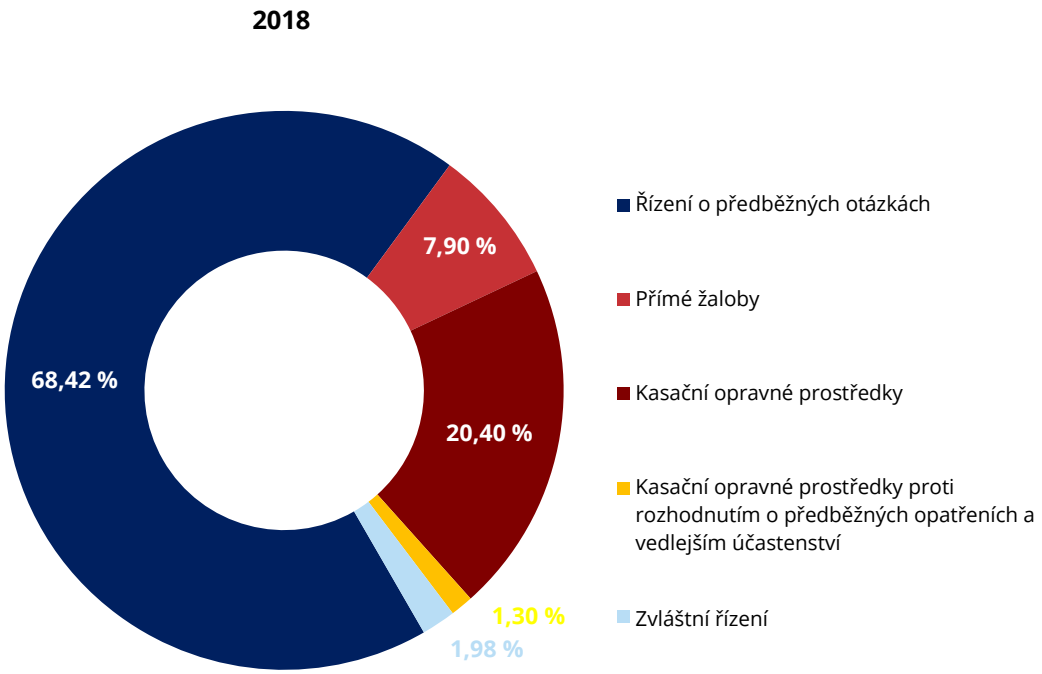

	2014	2015	2016	2017	2018
Řízení o předběžných otázkách	476	404	453	447	520
Přímé žaloby	76	70	49	37	60
Kasační opravné prostředky	157	127	182	194	155
Kasační opravné prostředky proti rozhodnutím o předběžných opatřeních a vedlejším účastenství	1	7	7	4	10
Žádosti o posudek	2	1		3	
Zvláštní řízení [2]	7	7	13	14	15
Celkem	**719**	**616**	**704**	**699**	**760**

1| Zmíněná čísla (hrubá čísla) uvádějí celkový počet věcí nezávisle na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (jedno číslo věci = jedna věc).

2| Za „zvláštní řízení“ jsou považována: právní pomoc, určení nákladů řízení, oprava, odpor proti rozsudku pro zmeškání, námitka třetí osoby, výklad rozsudku, obnova řízení, přezkum návrhu prvního generálního advokáta, aby Soudní dvůr přezkoumal rozhodnutí Tribunálu, řízení o zabavení pohledávky; věci v oblasti imunit.

VIII. Ukončené věci – rozsudky, posudky, usnesení (2018)[1]

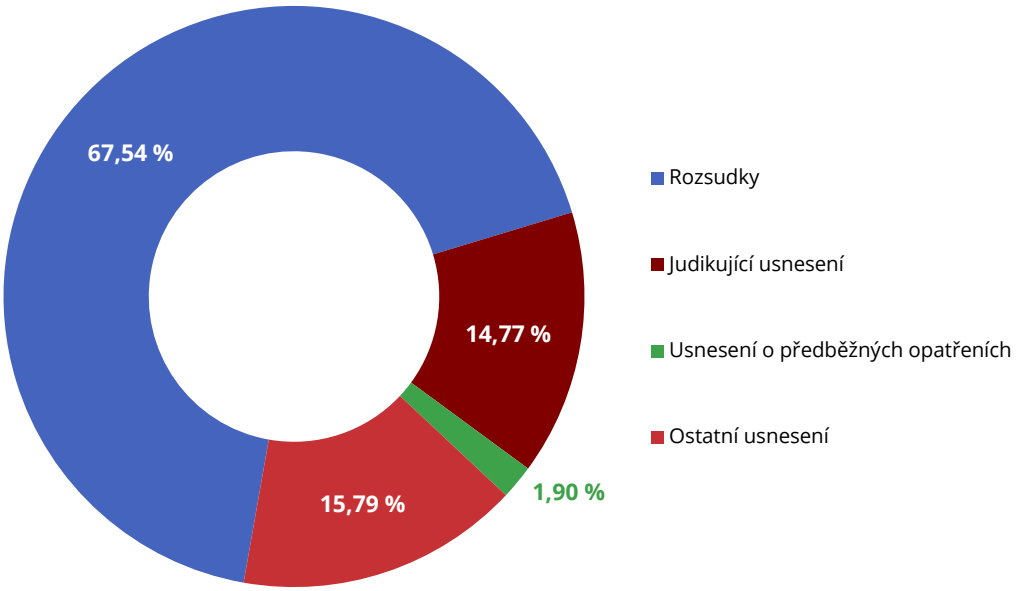

	Rozsudky	Judikující usnesení [2]	Usnesení o předběžných opatřeních [3]	Ostatní usnesení [4]	Posudky	Celkem
Řízení o předběžných otázkách	354	35		74		463
Přímé žaloby	37		4	22		63
Kasační opravné prostředky	71	55		11		137
Kasační opravné prostředky proti rozhodnutím o předběžných opatřeních a vedlejším účastenství			9	1		10
Zvláštní řízení		11				11
Celkem	**462**	**101**	**13**	**108**		**684**

1| Uvedená čísla (čistá čísla) uvádějí celkový počet věcí s ohledem na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (řada spojených věcí = jedna věc).

2| Usnesení ukončující řízení jiná než usnesení o vyškrtnutí, nevydání rozhodnutí ve věci nebo postoupení Tribunálu.

3| Usnesení vydaná k návrhu na základě článků 278, 279 nebo 280 SFEU nebo na základě odpovídajících ustanovení SESAE nebo na základě kasačního opravného prostředku proti usnesení o předběžném opatření nebo vedlejším účastenství.

4| Usnesení ukončující řízení vyškrtnutím, nevydáním rozhodnutí ve věci nebo postoupením Tribunálu.

IX. Věci ukončené rozsudkem, posudkem nebo judikujícím usnesením – složení soudních kolegií (2014–2018)[1]

2018

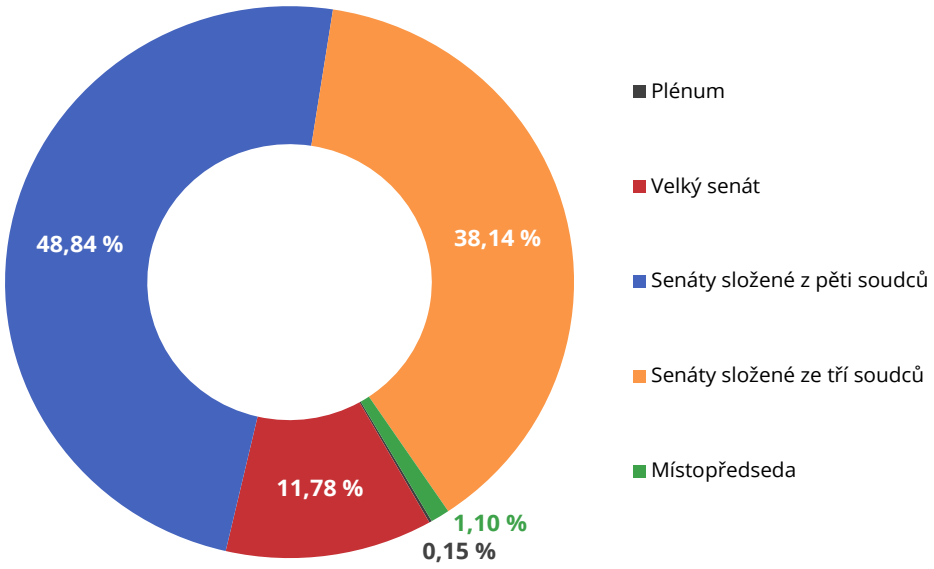

	2014			2015			2016			2017			2018		
	Rozsudky/Posudky	Usnesení [2]	Celkem	Rozsudky/Posudky	Usnesení [2]	Celkem	Rozsudky/Posudky	Usnesení [2]	Celkem	Rozsudky/Posudky	Usnesení [2]	Celkem	Rozsudky/Posudky	Usnesení [2]	Celkem
Plénum	1		1							1		1	1		1
Velký senát	51	3	54	47		47	54		54	46		46	76		76
Senáty složené z pěti soudců	320	20	340	298	20	318	280	20	300	312	10	322	300	15	315
Senáty složené ze tří soudců	110	118	228	93	89	182	120	162	282	151	105	256	153	93	246
Místopředseda		1	1		7	7		5	5		3	3		7	7
Celkem	**482**	**142**	**624**	**438**	**116**	**554**	**454**	**187**	**641**	**510**	**118**	**628**	**530**	**115**	**645**

1| Zmíněná čísla (hrubá čísla) uvádějí celkový počet věcí nezávisle na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (jedno číslo věci = jedna věc).

2| Usnesení ukončující řízení jiná než usnesení o vyškrtnutí, nevydání rozhodnutí ve věci nebo postoupení Tribunálu.

X. Věci ukončené rozsudkem, posudkem nebo judikujícím usnesením – předmět řízení (2014–2018)[1]

	2014	2015	2016	2017	2018
Celní unie a společný celní tarif	21	20	27	19	12
Daně	52	55	41	62	58
Doprava	18	9	20	17	38
Duševní a průmyslové vlastnictví	69	51	80	60	74
Energie	3	2		2	1
Evropské občanství	9	4	8	5	10
Finanční předpisy (rozpočet, finanční rámec, vlastní zdroje, boj proti podvodům...)	5	1	2	7	2
Hospodářská a měnová politika	1	3	10	2	3
Hospodářská soutěž	28	23	30	53	12
Hospodářská, sociální a teritoriální soudržnost	8	4	2		1
Institucionální právo	18	27	20	27	28
Obchodní politika	7	4	14	14	6
Ochrana spotřebitele	20	29	33	20	19
Politika rybolovu	5	3	1	2	2
Právní zásady Unie	23	12	13	14	10
Právo podniků	3	1	1	4	1
Přistoupení nových států			1		1
Přístup k dokumentům	4	3	4	9	2
Prostor svobody, bezpečnosti a práva	51	49	52	61	74
Průmyslová politika	3	9	10	8	2
Registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH)	5	1	1	7	1
Rozhodčí doložka					3
Sbližování právních předpisů	25	24	16	29	28
Sociální politika	51	30	23	26	42
Sociální zabezpečení migrujících pracovníků	6	14	5	6	10
Společná zahraniční a bezpečnostní politika	3	6	11	10	5
Státní podpory	41	26	26	33	29
Svoboda usazování	9	17	27	10	13
Transevropské sítě			1		
Veřejné zakázky	13	14	31	15	22
Veřejné zdraví	3	5	4	5	
Vnější činnost Evropské unie	6	1	5	1	3
Volný pohyb kapitálu	6	8	7	1	13
Volný pohyb osob	20	13	12	17	24
Volný pohyb služeb	11	17	14	13	21
Volný pohyb zboží	10	9	5	2	6
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír		1	3	2	3
Vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport	1	1		2	
Zaměstnanost		1			
Zemědělství	29	20	13	22	15
Životní prostředí	30	27	53	27	33
Smlouva o FEU	**617**	**544**	**626**	**614**	**627**
Ochrana obyvatelstva		1			
Smlouva o AE		**1**			
Řízení	6	4	14	13	10
Služební řád	1	3		1	7
Výsady a imunity		2	1		1
Různé	**7**	**9**	**15**	**14**	**18**
CELKEM	**624**	**554**	**641**	**628**	**645**

1 | Zmíněná čísla (hrubá čísla) uvádějí celkový počet věcí nezávisle na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (jedno číslo věci = jedna věc).

XI. Věci ukončené rozsudkem, posudkem nebo judikujícím usnesením – předmět řízení (2018)[1]

	Rozsudky/Posudky	Usnesení [2]	Celkem
Celní unie a společný celní tarif	12		12
Daně	56	2	58
Doprava	36	2	38
Duševní a průmyslové vlastnictví	39	35	74
Energie	1		1
Evropské občanství	10		10
Finanční předpisy (rozpočet, finanční rámec, vlastní zdroje, boj proti podvodům...)	2		2
Hospodářská a měnová politika	2	1	3
Hospodářská soutěž	11	1	12
Hospodářská, sociální a teritoriální soudržnost		1	1
Institucionální právo	16	12	28
Obchodní politika	6		6
Ochrana spotřebitele	13	6	19
Politika rybolovu	2		2
Právní zásady Unie	9	1	10
Právo podniků	1		1
Přistoupení nových států	1		1
Přístup k dokumentům	1	1	2
Prostor svobody, bezpečnosti a práva	67	7	74
Průmyslová politika	2		2
Registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH)		1	1
Rozhodčí doložka	2	1	3
Sbližování právních předpisů	26	2	28
Sociální politika	37	5	42
Sociální zabezpečení migrujících pracovníků	10		10
Společná zahraniční a bezpečnostní politika	5		5
Státní podpory	22	7	29
Svoboda usazování	12	1	13
Veřejné zakázky	19	3	22
Vnější činnost Evropské unie	3		3
Volný pohyb kapitálu	9	4	13
Volný pohyb osob	20	4	24
Volný pohyb služeb	19	2	21
Volný pohyb zboží	6		6
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	2	1	3
Zemědělství	15		15
Životní prostředí	33		33
Smlouva o FEU	**527**	**100**	**627**
Řízení		10	10
Služební řád	2	5	7
Výsady a imunity	1		1
Různé	**3**	**15**	**18**
CELKEM	**530**	**115**	**645**

1| Zmíněná čísla (hrubá čísla) uvádějí celkový počet věcí nezávisle na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (jedno číslo věci = jedna věc).

2| Usnesení ukončující řízení jiná než usnesení o vyškrtnutí, nevydání rozhodnutí ve věci nebo postoupení Tribunálu.

XII. Ukončené věci – rozsudky pro nesplnění povinnosti: směr rozhodnutí (2014–2018)[1]

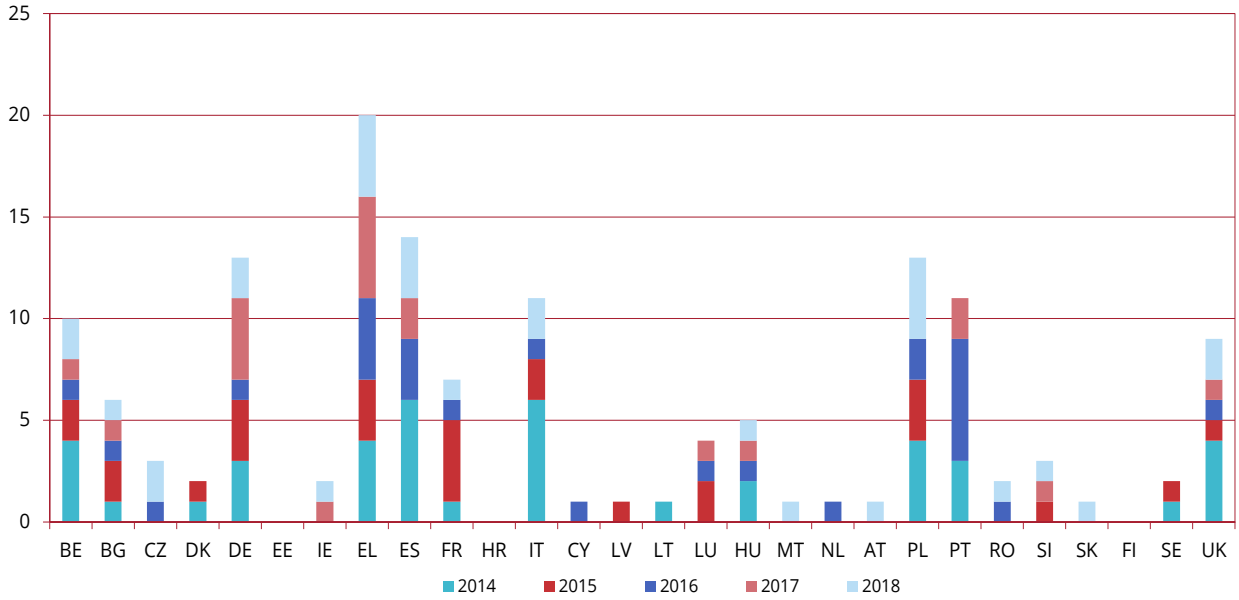

	2014		2015		2016		2017		2018	
	Úspěšné	Zamítnuté	Úspěšné	Zamítnuté	Úspěšné	Zamítnuté	Úspěšné	Zamítnuté	Úspěšné	Zamítnuté
Belgie	4		2		1		1		2	
Bulharsko	1	1	2		1		1		1	
Česká republika					1				2	
Dánsko	1		1							1
Německo	3	1	3		1		4		2	1
Estonsko										
Irsko				1			1		1	
Řecko	4		3		4		5		4	
Španělsko	6				3		2		3	
Francie	1		4		1				1	
Chorvatsko										
Itálie	6		2		1				2	
Kypr					1					
Lotyšsko			1							
Litva	1									
Lucembursko			2		1		1			
Maďarsko	2				1		1		1	
Malta						1			1	
Nizozemsko		1			1	1				
Rakousko						1			1	1
Polsko	4		3	1	2				4	
Portugalsko	3				6		2			
Rumunsko					1				1	
Slovinsko			1				1		1	
Slovensko				2					1	
Finsko										
Švédsko	1		1							
Spojené království	4		1	1	1	1	1		2	
Celkem	**41**	**3**	**26**	**5**	**27**	**4**	**20**		**30**	**3**

1| Uvedená čísla (čistá čísla) uvádějí celkový počet věcí s ohledem na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (řada spojených věcí = jedna věc).

XIII. Ukončená řízení – kasační opravný prostředek: směr rozhodnutí (2014–2018) [1 2] (judikující rozsudky a usnesení)

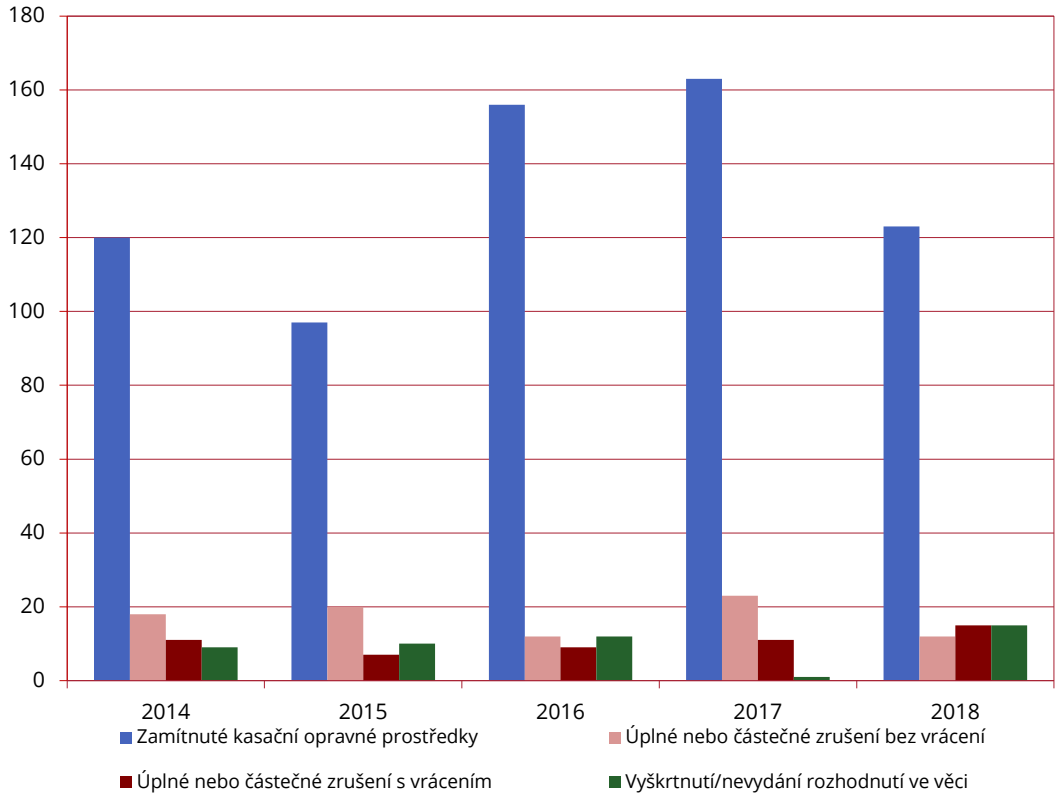

	2014			2015			2016			2017			2018		
	Rozsudky	**Usnesení**	**Celkem**	**Rozsudky**	**Usnesení**	**Celkem**	**Rozsudky**	**Usnesení**	**Celkem**	**Rozsudky**	**Usnesení**	**Celkem**	**Rozsudky**	**Usnesení**	**Celkem**
Zamítnuté kasační opravné prostředky	46	74	120	37	60	97	63	93	156	103	60	163	59	64	123
Úplné nebo částečné zrušení bez vrácení	18		18	19	1	20	12		12	23		23	11	1	12
Úplné nebo částečné zrušení s vrácením	11		11	6	1	7	9		9	11		11	14	1	15
Vyškrtnutí/nevydání rozhodnutí ve věci		9	9		10	10		12	12		1	1		15	15
Celkem	**75**	**83**	**158**	**62**	**72**	**134**	**84**	**105**	**189**	**137**	**61**	**198**	**84**	**81**	**165**

1| Podrobnější informace ohledně kasačních opravných prostředků podaných proti rozhodnutím Tribunálu jsou obsaženy v soudních statistikách tohoto soudu.

2| Zmíněná čísla (hrubá čísla) uvádějí celkový počet věcí nezávisle na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (jedno číslo věci = jedna věc).

XIV. Ukončené věci – délka trvání řízení v měsících (2014–2018)[1] (judikující rozsudky a usnesení)

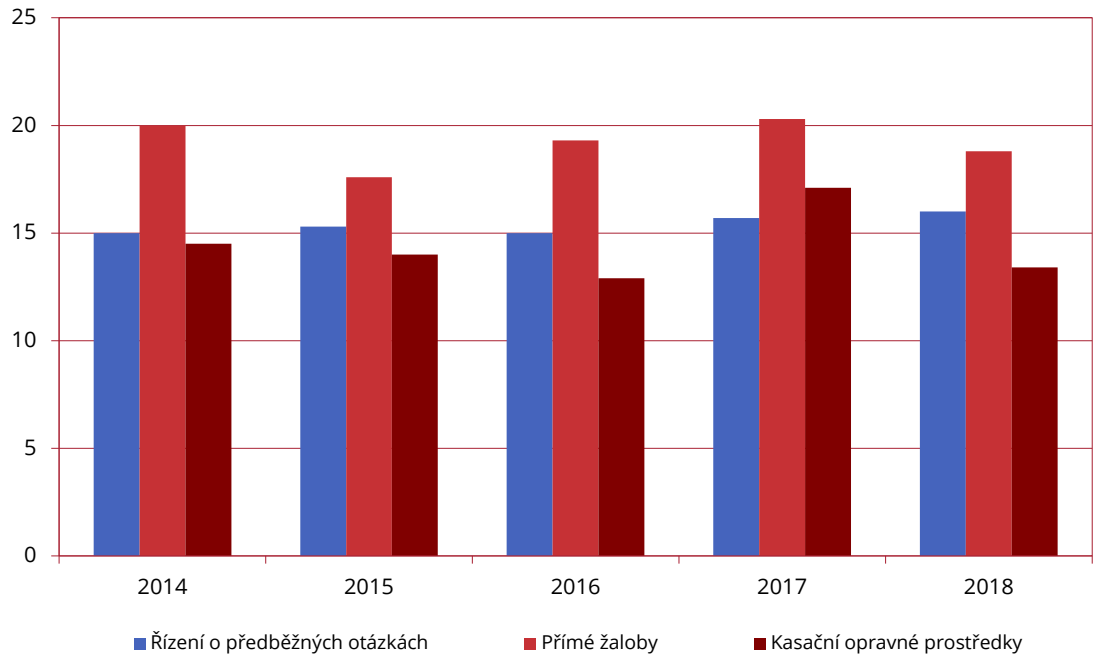

	2014	2015	2016	2017	2018
Řízení o předběžných otázkách	15	15,3	15	15,7	16
Řízení o naléhavé předběžné otázce	2,2	1,9	2,7	2,9	3,1
Zrychlená řízení	3,5	5,3	4	8,1	2,2
Přímé žaloby	20	17,6	19,3	20,3	18,8
Zrychlená řízení					9
Kasační opravné prostředky	14,5	14	12,9	17,1	13,4
Zrychlená řízení			10,2		

1| Z výpočtu délky trvání řízení jsou vyloučeny: věci zahrnující mezitímní rozsudek nebo dokazování; posudky; zvláštní řízení (a sice právní pomoc, určení nákladů řízení, oprava rozsudku, odpor proti rozsudku, námitky třetí osoby, výklad rozsudku, obnova řízení, přezkum návrhu prvního generálního advokáta, aby Soudní dvůr přezkoumal rozhodnutí Tribunálu, řízení o soudním zabavení pohledávky); věci ukončené usnesením o vyškrtnutí, nevydáním rozhodnutí ve věci, postoupením Tribunálu, řízení o předběžných opatřeních, jakož i kasační opravné prostředky proti rozhodnutím o předběžných opatřeních a vedlejším účastenství.

XV. Věci projednávané k 31. prosinci – povaha řízení (2014–2018)[1]

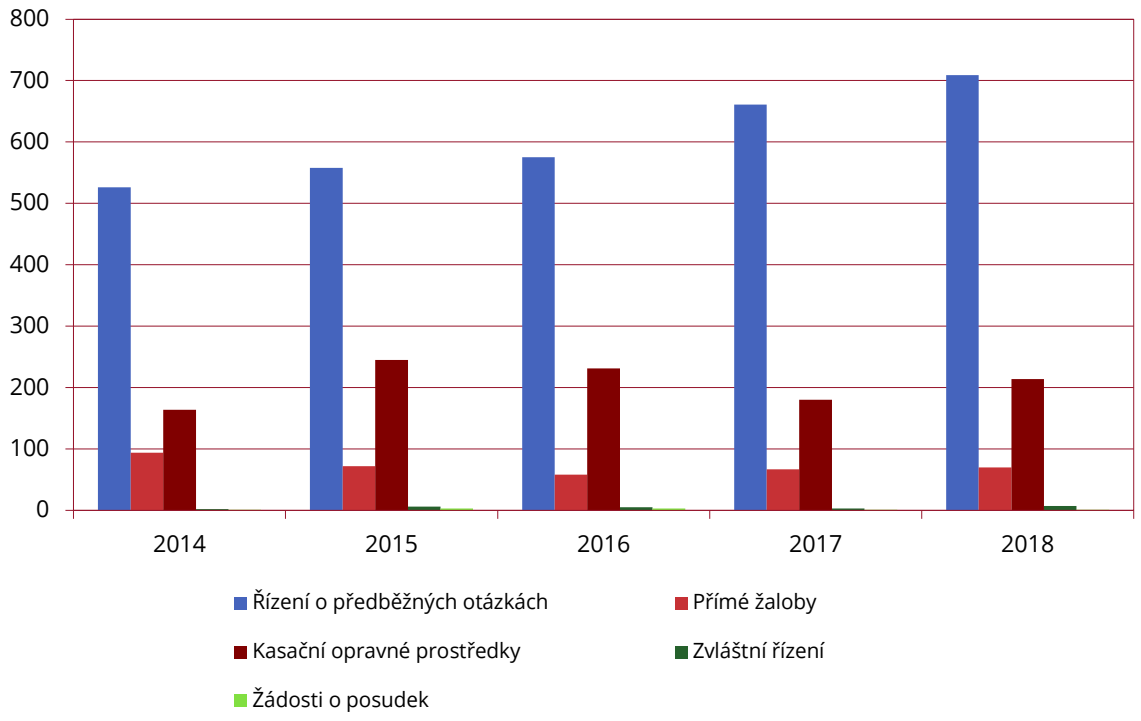

	2014	2015	2016	2017	2018
Řízení o předběžných otázkách	526	558	575	661	709
Přímé žaloby	94	72	58	67	70
Kasační opravné prostředky	164	245	231	180	214
Zvláštní řízení [2]	2	6	5	3	7
Žádosti o posudek	1	3	3	1	1
Celkem	**787**	**884**	**872**	**912**	**1 001**

1| Zmíněná čísla (hrubá čísla) uvádějí celkový počet věcí nezávisle na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (jedno číslo věci = jedna věc).

2| Za „zvláštní řízení" jsou považována: právní pomoc, určení nákladů řízení, oprava, odpor proti rozsudku pro zmeškání, námitka třetí osoby, výklad rozsudku, obnova řízení, přezkum návrhu prvního generálního advokáta, aby Soudní dvůr přezkoumal rozhodnutí Tribunálu, řízení o zabavení pohledávky; věci v oblasti imunit.

XVI. Věci projednávané k 31. prosinci – složení soudních kolegií (2014–2018)[1]

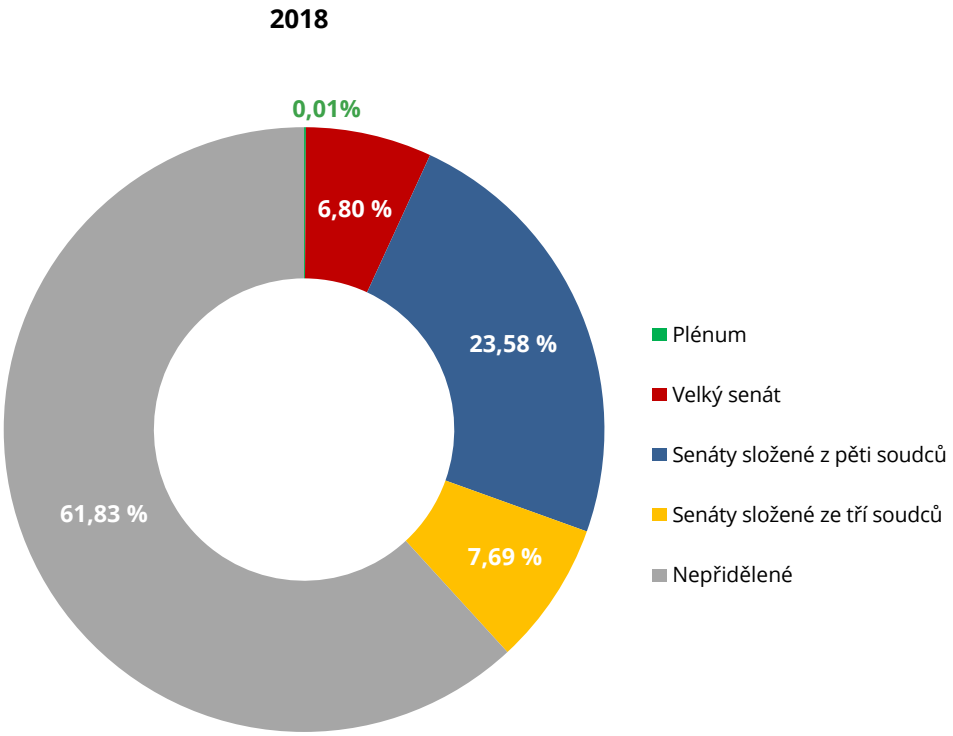

	2014	2015	2016	2017	2018
Plénum			1		1
Velký senát	33	38	40	76	68
Senáty složené z pěti soudců	176	203	215	194	236
Senáty složené ze tří soudců	44	54	75	76	77
Místopředseda		2	2	4	
Nepřidělené	534	587	539	562	619
Celkem	**787**	**884**	**872**	**912**	**1 001**

1| Zmíněná čísla (hrubá čísla) uvádějí celkový počet věcí nezávisle na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (jedno číslo věci = jedna věc).

XVII. Zrychlená řízení (2014–2018)

Žádosti o zrychlené řízení [1]

	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Řízení o předběžných otázkách	17	18	20	30	32	**117**
Přímé žaloby				1	3	**4**
Kasační opravné prostředky	3		1		1	**5**
Celkem	**20**	**18**	**21**	**31**	**36**	**126**

Žádosti o zrychlené řízení – směr rozhodnutí [2]

	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Povolení	2	1	4	4	9	**20**
Zamítnutí	12	23	12	29	17	**93**
Odloženo [3]	3		4	1	1	**9**
Dosud nevydané rozhodnutí ve věci				1	6	**7**
Celkem	**17**	**24**	**20**	**35**	**33**	**129**

1| Číselné údaje uvedené v této tabulce odkazují na počet žádostí podaných v průběhu daného roku nezávisle na roce zahájení věci, jíž se žádost týká.

2| Číselné údaje uvedené v této tabulce odkazují na počet rozhodnutí přijatých v průběhu daného roku ve věci žádosti o použití zrychleného řízení, nezávisle na roce podání takové žádosti.

3| V těchto případech nebylo třeba o žádosti rozhodnout z důvodu vyškrtnutí věci nebo jejího ukončení rozsudkem nebo usnesením.

XVIII. Různé – řízení o naléhavé předběžné otázce (2014–2018)

Žádosti o řízení o naléhavé předběžné otázce [1]

	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Spoupráce ve věci civilní	3	4		5	5	**17**
Spolupráce ve věci trestní	1	5	7	6	8	**27**
Hranice, azyl a imigrace	1	2	5	4	5	**17**
Jiné	1				1	**2**
Celkem	**6**	**11**	**12**	**15**	**19**	**63**

Žádosti o řízení o naléhavé předběžné otázce – směr rozhodnutí [2]

	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Povolení	4	5	9	4	12	**34**
Zamítnutí	2	5	4	11	7	**29**
Celkem	**6**	**10**	**13**	**15**	**19**	**63**

1| Číselné údaje uvedené v této tabulce odkazují na počet žádostí podaných v průběhu daného roku nezávisle na roce zahájení věci, jíž se žádost týká.

2| Číselné údaje uvedené v této tabulce odkazují na počet rozhodnutí přijatých v průběhu daného roku ve věci žádosti o použití řízení o naléhavé předběžné otázce nezávisle na roce podání takové žádosti.

XIX. Předběžná opatření (2014–2018)

Žádosti o předběžné opatření [1]

	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Hospodářská soutěž		2			1	**3**
Institucionální právo	1				2	**3**
Obchodní politika	1					**1**
Právní zásady Unie					1	**1**
Průmyslová politika				1		**1**
Státní podpory	1				2	**3**
Veřejné zakázky				1		**1**
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír			1			**1**
Zemědělství			1			**1**
Životní prostředí			1	1		**2**
Celkem	**3**	**2**	**3**	**3**	**6**	**17**

Předběžná opatření – směr rozhodnutí [2]

	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Povolení	1		2	1	6	**10**
Zamítnutí	2		3		2	**7**
Celkem	**3**		**5**	**1**	**8**	**17**

1| Číselné údaje uvedené v této tabulce odkazují na počet žádostí podaných v průběhu daného roku nezávisle na roce zahájení věci, jíž se žádost týká.

2| Číselné údaje uvedené v této tabulce odkazují na počet rozhodnutí přijatých v průběhu daného roku ve věci návrhu na předběžné opatření, nezávisle na roce podání takového návrhu.

XX. Obecný vývoj soudní činnosti (1952–2018) – zahájené věci a rozsudky či posudky

Roky	Zahájené věci [1]							Rozsudky/posudky [2]
	Řízení o předběžných otázkách	Přímé žaloby	Kasační opravné prostředky	Kasační opravné prostředky proti rozhodnutím o předběžných opatřeních a vedlejším účastenství	Žádosti o posudek	Celkem	Návrhy na předběžná opatření	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1 218				1 324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174

>>>

1| Číselné údaje uvedené v této tabulce se vztahují na všechny věci zahájené u Soudního dvora s vyloučením zvláštních řízení.

2| Číselné údaje uvedené v tomto sloupci uvádějí celkový počet rozsudků či posudků vydaných Soudním dvorem nezávisle na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (jedno číslo věci = jedna věc).

Roky	Zahájené věci [1]							Rozsudky/posudky [2]
	Řízení o předběžných otázkách	Přímé žaloby	Kasační opravné prostředky	Kasační opravné prostředky proti rozhodnutím o předběžných opatřeních a vedlejším účastenství	Žádosti o posudek	Celkem	Návrhy na předběžná opatření	
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
2015	436	48	206	9	3	702	2	399
2016	470	35	168	7		680	3	412
2017	533	46	141	6	1	727	3	466
2018	568	63	193	6		830	6	462
Celkem	**10 717**	**9 093**	**2 397**	**134**	**27**	**22 368**	**373**	**11 952**

1| Číselné údaje uvedené v této tabulce se vztahují na všechny věci zahájené u Soudního dvora s vyloučením zvláštních řízení.

2| Číselné údaje uvedené v tomto sloupci uvádějí celkový počet rozsudků či posudků vydaných Soudním dvorem nezávisle na spojení věcí z důvodu, že spolu souvisejí (jedno číslo věci = jedna věc).

XXI. Obecný vývoj soudní činnosti (1952–2018) – zahájená řízení o předběžných otázkách podle členského státu a za rok

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Další [1]	Celkem
1961																			1											**1**
1962																			5											**5**
1963																1			5											**6**
1964												2							4											**6**
1965					4					2									1											**7**
1966																			1											**1**
1967	5				11					3						1			3											**23**
1968	1				4					1		1							2											**9**
1969	4				11					1						1														**17**
1970	4				21					2		2							3											**32**
1971	1				18					6		5				1			6											**37**
1972	5				20					1		4							10											**40**
1973	8				37					4		5				1			6											**61**
1974	5				15					6		5							7									1		**39**
1975	7			1	26					15		14				1			4									1		**69**
1976	11				28		1			8		12							14									1		**75**
1977	16			1	30		2			14		7							9									5		**84**
1978	7			3	46		1			12		11							38									5		**123**
1979	13			1	33		2			18		19				1			11									8		**106**
1980	14			2	24		3			14		19							17									6		**99**
1981	12			1	41					17		11				4			17									5		**108**
1982	10			1	36					39		18							21									4		**129**
1983	9			4	36		2			15		7							19									6		**98**
1984	13			2	38		1			34		10							22									9		**129**
1985	13				40		2			45		11				6			14									8		**139**
1986	13			4	18		4	2	1	19		5				1			16									8		**91**
1987	15			5	32		2	17	1	36		5				3			19									9		**144**
1988	30			4	34				1	38		28				2			26									16		**179**
1989	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18			1						14		**139**
1990	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9			2						12		**141**
1991	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17			3						14		**186**
1992	16			3	62			1	5	15		22				1			18			1						18		**162**

>>>

1| Věc C-265/00, ***Campina Melkunie*** (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtshof),
věc C-196/09, ***Miles a další*** (Rada pro stížnosti evropských škol),
věc C-169/15 ***Montis Design*** (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof).

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Další [1]	Celkem
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3						12		**204**
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1						24		**203**
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5					6	20		**251**
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21		**256**
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35		2				6	7	18		**239**
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7				2	6	24		**264**
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7				4	5	22		**255**
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8				5	4	26	1	**224**
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4				3	4	21		**237**
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31		3				7	5	14		**216**
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1				4	4	22		**210**
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1				4	5	22		**249**
2005	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		**221**
2006	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		**251**
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		**265**
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		**288**
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	**302**
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		**385**
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		**423**
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		**404**
2013	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		**450**
2014	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		**428**
2015	32	5	8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	7	14		40	23	15	8	18	5	5	4	7	16	1	**436**
2016	26	18	5	12	84	1	6	6	47	23	2	62		9	8	1	15	1	26	20	19	21	14	3	6	7	5	23		**470**
2017	21	16	4	8	149	7	12	4	23	25	3	57		5	10	1	22		38	31	19	21	16	3	6	13	8	11		**533**
2018	40	20	12	3	78	2	12	3	67	41	3	68	1	5	6	4	29		35	35	31	15	23	2	6	6	7	14		**568**
Celkem	**881**	**137**	**69**	**195**	**2 527**	**27**	**115**	**185**	**527**	**1 020**	**14**	**1 513**	**8**	**65**	**61**	**96**	**187**	**3**	**1 048**	**556**	**158**	**189**	**162**	**22**	**50**	**121**	**141**	**637**	**3**	**10 717**

1| Věc C-265/00, ***Campina Melkunie*** (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtshof),
věc C-196/09, ***Miles a další*** (Rada pro stížnosti evropských škol),
věc C-169/15 ***Montis Design*** (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof).

XXII. Obecný vývoj soudní činnosti (1952–2018) – zahájená řízení o předběžných otázkách podle členského státu a soudu

			Celkem
Belgie	Cour constitutionnelle	38	
	Cour de cassation	98	
	Conseil d'État	85	
	Ostatní soudy	660	**881**
Bulharsko	Върховен касационен съд	5	
	Върховен административен съд	20	
	Ostatní soudy	112	**137**
Česká republika	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	10	
	Nejvyšší správní soud	32	
	Ostatní soudy	27	**69**
Dánsko	Højesteret	36	
	Ostatní soudy	159	**195**
Německo	Bundesverfassungsgericht	2	
	Bundesgerichtshof	240	
	Bundesverwaltungsgericht	135	
	Bundesfinanzhof	327	
	Bundesarbeitsgericht	43	
	Bundessozialgericht	76	
	Ostatní soudy	1 704	**2 527**
Estonsko	Riigikohus	11	
	Ostatní soudy	16	**27**
Irsko	Supreme Court	38	
	High Court	38	
	Ostatní soudy	39	**115**
Řecko	Άρειος Πάγος	12	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	60	
	Ostatní soudy	113	**185**
Španělsko	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	98	
	Ostatní soudy	428	**527**
Francie	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	136	
	Conseil d'État	138	
	Ostatní soudy	745	**1 020**
Chorvatsko	Ustavni sud		
	Vrhovni sud		
	Visoki upravni sud	1	
	Visoki prekršajni sud		
	Ostatní soudy	13	**14**

>>>

Itálie	Corte Costituzionale	3	
	Corte suprema di Cassazione	153	
	Consiglio di Stato	176	
	Ostatní soudy	1 181	**1 513**
Kypr	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Ostatní soudy	4	**8**
Lotyšsko	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa	1	
	Ostatní soudy	43	**65**
Litva	Respublikos Konstitucinis Teismas	2	
	Aukščiausiasis Teismas	20	
	Vyriausiasis administracinis Teismas	22	
	Ostatní soudy	17	**61**
Lucembursko	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	28	
	Cour administrative	29	
	Ostatní soudy	38	**96**
Maďarsko	Kúria	28	
	Fővárosi Ítélőtábla	8	
	Szegedi Ítélőtábla	3	
	Ostatní soudy	148	**187**
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Ostatní soudy	3	**3**
Nizozemsko	Hoge Raad	294	
	Raad van State	128	
	Centrale Raad van Beroep	68	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	164	
	Tariefcommissie	35	
	Ostatní soudy	359	**1 048**
Rakousko	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	130	
	Verwaltungsgerichtshof	108	
	Ostatní soudy	313	**556**
Polsko	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	25	
	Naczelny Sąd Administracyjny	49	
	Ostatní soudy	83	**158**
Portugalsko	Supremo Tribunal de Justiça	15	
	Supremo Tribunal Administrativo	64	
	Ostatní soudy	110	**189**
Rumunsko	Înalta Curte de Casație și Justiție	12	
	Curtea de Apel	83	
	Ostatní soudy	67	**162**

>>>

Slovinsko	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	15	
	Ostatní soudy	6	**22**
Slovensko	Ústavný súd		
	Najvyšší súd	19	
	Ostatní soudy	31	**50**
Finsko	Korkein oikeus	25	
	Korkein hallinto-oikeus	58	
	Työtuomioistuin	5	
	Ostatní soudy	33	**121**
Švédsko	Högsta Domstolen	24	
	Högsta förvaltningsdomstolen	13	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Ostatní soudy	95	**141**
Spojené království	House of Lords	40	
	Supreme Court	15	
	Court of Appeal	90	
	Ostatní soudy	492	**637**
Jiné	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof [1]	2	
	Rada pro stížnosti evropských škol [2]	1	**3**
Celkem			**10 717**

1| Věc C-265/00, ***Campina Melkunie***, věc C-169/15, ***Montis Design***.

2| Věc C-196/09, Miles a další

XXIII. Obecný vývoj soudní činnosti (1952–2018) – žaloby pro nesplnění povinnosti státem podané proti členským státům

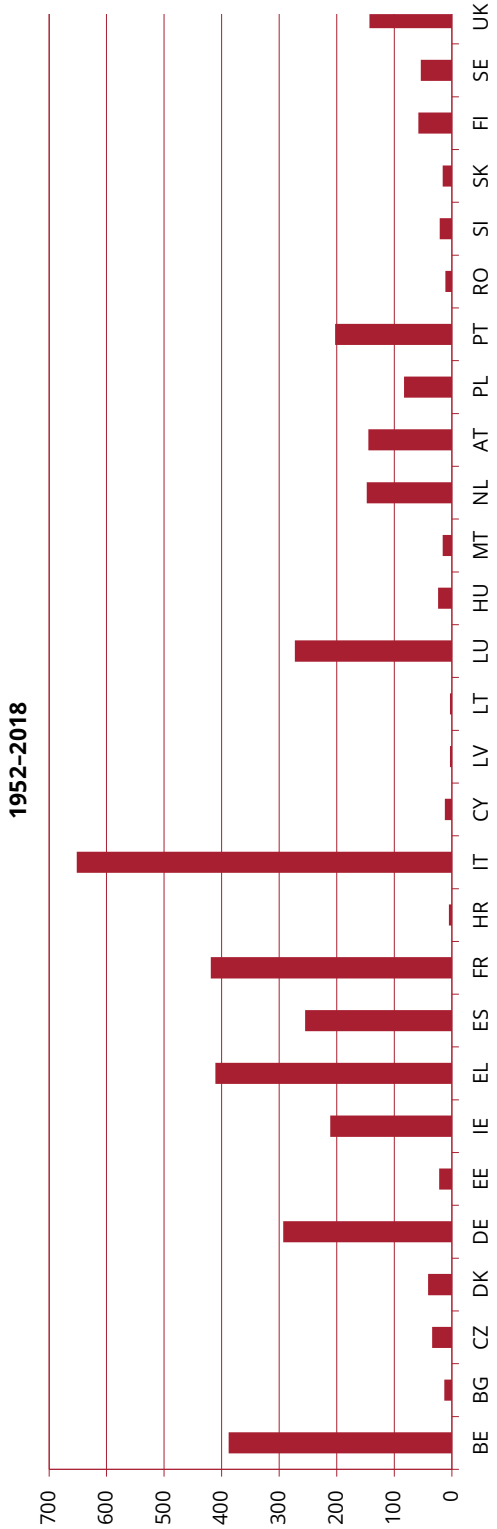

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Celkem
	388	13	34	41	293	22	211	411	255	419	5	652	12	3	3	273	24	16	148	145	83	203	11	21	16	58	54	143	**3 957**

XXIV. Činnost kanceláře Soudního dvora (2016–2018)

Druh činnosti	2015	2016	2017	2018
Podání nebo podklady zapsané do rejstříku soudní kanceláře	89 328	93 215	99 266	108 247
Procesní písemnosti předložené pomocí aplikace e-Curia (v procentech)	69 %	75 %	73 %	75 %
Svolaná a uspořádaná jednání k přednesu řečí	256	270	263	295
Svolané a uspořádané přednesy stanovisek	239	319	301	305
Rozsudky, posudky a usnesení, jimiž se končí řízení doručené účastníkům	570	645	654	684
Protokoly z jednání (přednes řečí, stanoviska a rozsudky)	894	1 001	1 033	1 062
Sdělení v Úředním věstníku týkající se zahájených věcí	639	660	679	695
Sdělení v Úředním věstníku týkající se ukončených věcí	546	522	637	661

E | SLOŽENÍ SOUDNÍHO DVORA

(Protokolární pořádek ke dni 31. prosince 2018)

První řada zleva doprava:

První generální advokát M. Szpunar, předsedové senátů M. Vilaras a A. Arabadžev, místopředsedkyně Soudního dvora R. Silva de Lapuerta, předseda Soudního dvora K. Lenaerts, předseda senátu J.-C. Bonichot, předsedkyně senátu A. Prechal, předsedové senátů E. Regan a T. von Danwitz

Druhá řada, zleva doprava:

Soudce M. Ilešič, generální advokátka J. Kokott, předsedové senátů C. Lycourgos a F. Biltgen, předsedkyně senátů C. Toader a K. Jürimäe, soudci A. Rosas a E. Juhász

Třetí řada zleva doprava:

Soudkyně M. Berger, soudce M. Safjan, generální advokátka E. Sharpston, soudci E. Levits, J. Malenovský a L. Bay Larsen, generální advokát Y. Bot, soudce D. Šváby

Čtvrtá řada zleva doprava:

Generální advokáti E. Tančev a H. Saugmandsgaard Øe, soudci S. Rodin, C. Vajda a C. G. Fernlund, generální advokáti N. Wahl, M. Campos Sánchez-Bordona a M. Bobek

Pátá řada zleva doprava:

Soudce I. Jarukaitis, generální advokát G. Hogan, soudci N. J. Piçarra a P. G. Xuereb, soudkyně L. S. Rossi, generální advokát G. Pitruzzella, vedoucí soudní kanceláře A. Calot Escobar

1. ZMĚNY VE SLOŽENÍ SOUDNÍHO DVORA V ROCE 2018

Slavnostní zasedání konané dne 8. října 2018

Dne 8. října 2018 se konalo slavnostní zasedání Soudního dvora ku příležitosti obnovení mandátů i složení přísahy a nástupu nových členů orgánu do funkcí.

Rozhodnutími ze dne 28. února 2018, 13. června 2018, 25. července 2018 a 5. září 2018 obnovili zástupci vlád členských států Evropské unie na období od 7. října 2018 do 6. října 2024 mandát osmi soudcům Soudního dvora, jimiž jsou: p. Alexander Arabadžev, p. Jean-Claude Bonichot, p. Thomas von Danwitz, p. Carl Gustav Fernlund, p. Egils Levits, p. Constantinos Lycourgos, p. Jiří Malenovský a pí Alexandra Prechal, jakož i dvěma generálním advokátům Soudního dvora, a sice p. Yvesu Botovi a p. Macieji Szpunarovi.

Z důvodu ukončení funkce p. Antonia Tizzana, p. Egidijuse Jarašiūnase, p. Anthonyho Borg Bartheta a p. José Luíse da Cruz Vilaçy byli na období od 7. října 2018 do 6. října 2024 jmenováni soudci Soudního dvora pí Lucia Serena Rossi, p. Irmantas Jarukaitis, p. Peter George Xuereb a p. Nuno José Cardoso da Silva

Na období od 7. října 2018 do 6. října 2024 byli jmenováni generálními advokáty Soudního dvora p. Giovanni Pitruzzella namísto p. Paola Mengozziho a p. Gerard Hogan[1].

V návaznosti na částečnou obnovu členů Soudního dvora byl p. Koen Lenaerts soudci znovuzvolen předsedou Soudního dvora Evropské unie na období od 9. října 2018 do 6. října 2021.

Paní Rosario Silva de Lapuerta byla zvolena místopředsedkyní Soudního dvora na období od 9. října 2018 do 6. října 2021. V této funkci je nástupkyní p. Antonia Tizzana.

Pan Maciej Szpunar byl jmenován prvním generálním advokátem Soudního dvora. V této funkci je nástupcem p. Melchiora Watheleta.

Soudci Soudního dvora dále zvolili ze svého středu předsedy senátů složených z pěti soudců. Na dobu tří let tak byli zvoleni p. Jean-Claude Bonichot, p. Alexander Arabadžev, pí Alexandra (Sacha) Prechal,p. Michail Vilaras a p. Eugene Regan.

Soudci Soudního dvora také zvolili ze svého středu předsedy senátů složených ze tří soudců. Na dobu jednoho roku tak byli zvoleni p. Thomas von Danwitz, pí Camelia Toader, p. François Biltgen, pí Küllike Jürimäe a p. Constantinos Lycourgos.

1| Podle principu rotace je p. Hogan, irské státní příslušnosti, nástupcem p. Watheleta, belgické státní příslušnosti, jehož mandát skončil dne 8. října 2018.

2. PROTOKOLÁRNÍ POŘÁDKY

OD 1. LEDNA 2018 DO 8. ŘÍJNA 2018

Pan K. LENAERTS, předseda
Pan A. TIZZANO, místopředseda
Paní R. SILVA de LAPUERTA, předsedkyně prvního senátu
Pan M. ILEŠIČ, předseda druhého senátu
Pan M. BAY LARSEN, předseda třetího senátu
Pan T. von DANWITZ, předseda čtvrtého senátu
Pan J. L. da CRUZ VILAÇA, předseda pátého senátu
Pan M. WATHELET, první generální advokát
Pan A. ROSAS, předseda sedmého senátu
Pan J. MALENOVSKÝ, předseda osmého senátu
Pan E. LEVITS, předseda desátého senátu
Pan C. G. FERNLUND, předseda šestého senátu
Pan C. VAJDA, předseda devátého senátu
Paní J. KOKOTT, generální advokátka
Pan E. JUHÁSZ, soudce
Pan A. BORG BARTHET, soudce
Paní E. SHARPSTON, generální advokátka
Pan P. MENGOZZI, generální advokát
Pan Y. BOT, generální advokát
Pan J.-C. BONICHOT, soudce
Pan A. ARABADŽEV, soudce
Paní C. TOADER, soudkyně
Pan M. SAFJAN, soudce
Pan D. ŠVÁBY, soudce
Paní M. BERGER, soudkyně
Paní A. PRECHAL, soudkyně
Pan E. JARAŠIŪNAS, soudce
Pan N. WAHL, generální advokát,
Pan S. RODIN, soudce
Pan F. BILTGEN, soudce
Paní K. JÜRIMÄE, soudkyně
Pan M. SZPUNAR, generální advokát
Pan C. LYCOURGOS, soudce
Pan M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, generální advokát
Pan M. VILARAS, soudce
Pan E. REGAN, soudce
Pan H. Saugmandsgaard ØE, generální advokát
Pan M. BOBEK, generální advokát
Pan E. TANČEV, generální advokát

Pan A. CALOT ESCOBAR, vedoucí soudní kanceláře

KE DNI 9. ŘÍJNA 2018

Pan K. LENAERTS, předseda
Paní R. SILVA DE LAPUERTA, místopředsedkyně
Pan J.-C. BONICHOT, předseda prvního senátu
Pan A. ARABADŽEV, předseda druhého senátu
Paní A. PRECHAL, předsedkyně třetího senátu
Pan M. VILARAS, předseda čtvrtého senátu
Pan E. REGAN, předseda pátého senátu
Pan A. ROSAS, soudce
Paní J. KOKOTT, generální advokátka
Pan E. JUHÁSZ, soudce
Pan M. ILEŠIČ, soudce
Pan J. MALENOVSKÝ, soudce
Pan E. LEVITS, soudce
Pan L. BAY LARSEN, soudce
Paní E. SHARPSTON, generální advokátka
Pan Y. BOT, generální advokát
Pan T. von DANWITZ, soudce
Paní C. TOADER, soudkyně
Pan M. SAFJAN, soudce
Pan D. ŠVÁBY, soudce
Paní M. BERGER, soudkyně
Pan C. G. FERNLUND, soudce
Pan C. VAJDA, soudce
Pan N. WAHL, generální advokát,
Pan S. RODIN, soudce
Pan F. BILTGEN, soudce
Paní K. JÜRIMÄE, soudkyně
Pan M. SZPUNAR, generální advokát
Pan C. LYCOURGOS, soudce
Pan M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, generální advokát
Pan H. Saugmandsgaard ØE, generální advokát
Pan M. BOBEK, generální advokát
Pan E. TANČEV, generální advokát
Pan P. G. XUEREB, soudce
Pan N. PIÇARRA, soudce
Paní L. S. ROSSI, soudkyně
Pan G. HOGAN, generální advokát
Pan G. PITRUZZELLA, generální advokát
Pan I. JARUKAITIS, soudce

Pan A. CALOT ESCOBAR, vedoucí soudní kanceláře

OD 10. ŘÍJNA 2018 DO 31. PROSINCE 2018

Pan K. LENAERTS, předseda
Paní R. SILVA de LAPUERTA, místopředsedkyně
Pan J.-C. BONICHOT, předseda prvního senátu
Pan ARABADŽEV, předseda druhého senátu
Paní A. PRECHAL, předsedkyně třetího senátu
Pan M. VILARAS, předseda čtvrtého senátu
Pan E. REGAN, předseda pátého senátu
Pan M. SZPUNAR, první generální advokát
Pan T. von DANWITZ, předseda sedmého senátu
Paní C. TOADER, předsedkyně šestého senátu
Pan F. BILTGEN, předseda osmého senátu
Paní K. JÜRIMÄE, předsedkyně devátého senátu
Pan C. LYCOURGOS, předseda desátého senátu
Pan A. ROSAS, soudce
Paní J. KOKOTT, generální advokátka
Pan E. JUHÁSZ, soudce
Pan M. ILEŠIČ, soudce
Pan J. MALENOVSKÝ, soudce
Pan E. LEVITS, soudce
Pan L. BAY LARSEN, soudce
Paní E. SHARPSTON, generální advokátka
Pan Y. BOT, generální advokát
Pan M. SAFJAN, soudce
Pan D. ŠVÁBY, soudce
Paní M. BERGER, soudkyně
Pan C. G. FERNLUND, soudce
Pan C. VAJDA, soudce
Pan N. WAHL, generální advokát,
Pan S. RODIN, soudce
Pan M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, generální advokát
Pan H. Saugmandsgaard ØE, generální advokát
Pan M. BOBEK, generální advokát
Pan E. TANČEV, generální advokát
Pan P. G. XUEREB, soudce
Pan N. PIÇARRA, soudce
Paní L. S. ROSSI, soudkyně
Pan G. HOGAN, generální advokát
Pan G. PITRUZZELLA, generální advokát
Pan I. JARUKAITIS, soudce

Pan A. CALOT ESCOBAR, vedoucí soudní kanceláře

3. BÝVALÍ ČLENOVÉ SOUDNÍHO DVORA

(v pořadí podle data nástupu do funkce)

SOUDCI

Pan Massimo PILOTTI, soudce (1952–1958), předseda od roku 1952 do roku 1958 (†)
Pan Petrus SERRARENS, soudce (1952–1958) (†)
Pan Otto RIESE, soudce (1952–1963) (†)
Pan Louis DELVAUX, soudce (1952–1967) (†)
Pan Jacques RUEFF, soudce (1952–1959 a 1960–1962) (†)
Pan Charles Léon HAMMES, soudce (1952–1967), předseda od roku 1964 do 1967(†)
Pan Adrianus VAN KLEFFENS, soudce (1952–1958) (†)
Pan Maurice LAGRANGE, generální advokát (1952–1964) (†)
Pan Karl ROEMER, generální advokát (1953–1973) (†)
Pan Rino ROSSI, soudce (1958–1964) (†)
Pan Nicola CATALANO, soudce (1958–1961) (†)
Pan Andreas Matthias DONNER, soudce (1958–1979), předseda od roku 1958 do roku 1964 (†)
Pan Alberto TRABUCCHI, soudce (1962–1972), poté generální advokát (1973–1976) (†)
Pan Robert LECOURT, soudce (1962–1976), předseda od roku do roku 1967 do roku 1976 (†)
Pan Walter STRAUSS, soudce (1963–1970) (†)
Pan Riccardo MONACO, soudce (1964–1976) (†)
Pan Joseph GAND, generální advokát (1964–1970) (†)
Pan Josse J. MERTENS de WILMARS, soudce (1967–1984), předseda od roku 1980 do roku 1984 (†)
Pan Pierre PESCATORE, soudce (1967–1985) (†)
Pan Hans KUTSCHER, soudce (1970–1980), předseda od roku 1976 do roku 1980 (†)
Pan Alain Louis DUTHEILLA DE LAMOTHE, generální advokát (1970–1972) (†)
Pan Henri MAYRAS, generální advokát (1972–1981) (†)
Pan Cearbhall O'DALAIGH, soudce (1973–1974) (†)
Pan Max SØRENSEN, soudce (1973–1979) (†)
Pan Jean-Pierre WARNER, generální advokát (1973–1981) (†)
Pan Alexander J. MACKENZIE STUART, soudce (1973–1988), předseda od roku 1984 do roku 1988 (†)
Pan Gerhard REISCHL, generální advokát (1973–1981) (†)
Pan Aindrias O'KEEFFE, soudce (1974–1985) (†)
Pan Francesco CAPOTORTI, soudce (1976), poté generální advokát (1976–1982) (†)
Pan Giacinto BOSCO, soudce (1976–1988) (†)
Pan Adolphe TOUFFAIT, soudce (1976–1982) (†)
Pan Thijmen KOOPMANS, soudce (1979–1990) (†)
Pan Ole DUE, soudce (1979–1994), předseda od roku 1988 do roku 1994 (†)
Pan Ulrich EVERLING, soudce (1980–1988) (†)
Pan Alexandros CHLOROS, soudce (1981–1982) (†)
Sir Gordon SLYNN, generální advokát (1981–1988), poté soudce (1988–1992) (†)
Paní Simone ROZÈS, generální advokátka (1981–1984)
Pan Pieter VERLOREN van THEMAAT, generální advokát (1981–1986) (†)
Pan Fernand GRÉVISSE, soudce (1981–1982 a 1988–1994) (†)
Pan Kai BAHLMANN, soudce (1982–1988) (†)
Pan G. Federico MANCINI, generální advokát (1982–1988), poté soudce (1988–1999) (†)
Pan Yves GALMOT, soudce (1982–1988) (†)
Pan Constantinos KAKOURIS, soudce (1983–1997) (†)

Pan Carl Otto LENZ, generální advokát (1984–1997)
Pan Marco DARMON, generální advokát (1984–1994) (†)
Pan René JOLIET, soudce (1984–1995) (†)
Pan Thomas Francis O'HIGGINS, soudce (1985–1991) (†)
Pan Fernand SCHOCKWEILER, soudce (1985–1996) (†)
Pan Jean MISCHO, generální advokát (1986–1991 a 1997–2003) (†)
Pan José Carlos de CARVALHO MOITINHO de ALMEIDA, soudce (1986–2000)
Pan José Luís da CRUZ VILAÇA, generální advokát (1986–1988)
Pan Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS, soudce (1986–2003), předseda od roku 1994 do roku 2003 (†)
Pan Manuel DIEZ de VELASCO, soudce (1988–1994) (†)
Pan Manfred ZULEEG, soudce (1988–1994) (†)
Pan Walter VAN GERVEN, generální advokát (1988–1994) (†)
Pan Francis Geoffrey JACOBS, generální advokát (1988–2006)
Pan Giuseppe TESAURO, generální advokát (1988–1998)
Pan Paul Joan George KAPTEYN, soudce (1990–2000)
Pan Claus Christian GULMANN, generální advokát (1991–1994), poté soudce (1994–2006)
Pan John L. MURRAY, soudce (1991–1999)
Pan David Alexander Ogilvy EDWARD, soudce (1992–2004)
Pan Antonio Mario LA PERGOLA, soudce (1994 a 1999–2006), generální advokát (1995–1999) (†)
Pan Georges COSMAS, generální advokát (1994–2000)
Pan Jean-Pierre PUISSOCHET, soudce (1994–2006)
Pan Philippe LÉGER, generální advokát (1994–2006)
Pan Günter HIRSCH, soudce (1994–2000)
Pan Michael Bendik ELMER, generální advokát (1994–1997)
Pan Peter JANN, soudce (1995–2009)
Pan Hans RAGNEMALM, soudce (1995–2000) (†)
Pan Leif SEVÓN, soudce (1995–2002)
Pan Nial FENNELLY, generální advokát (1995–2000)
Pan Melchior WATHELET, soudce (1995–2003), poté generální advokát (2012–2018)
Pan Dámaso RUIZ-JARABO COLOMER, generální advokát (1995–2009) (†)
Pan Romain SCHINTGEN, soudce (1996–2008)
Pan Krateros IOANNOU, soudce (1997–1999) (†)
Pan Siegbert ALBER, generální advokát (1997–2003)
Pan Antonio SAGGIO, generální advokát (1998–2000) (†)
Pan Vassilios SKOURIS, soudce (1999–2015), předseda od roku 2003 do roku 2015
Paní Fidelma O'KELLY MACKEN, soudkyně (1999–2004)
Paní Ninon COLNERIC, soudce (2000–2006)
Pan Stig von BAHR, soudce (2000–2006)
Pan Antonio TIZZANO, generální advokát (2000–2006), poté soudce (2006–2018), místopředseda od roku 2015 do roku 2018
Pan José Narciso da CUNHA RODRIGUES, soudce (2000–2012)
Pan Christiaan Willem Anton TIMMERMANS, soudce (2000–2010)
Pan Leendert A. GEELHOED, generální advokát (2000–2006) (†)
Paní Christine STIX-HACKL, generální advokátka (2000–2006) (†)
Pan Luís Miguel POIARES PESSOA MADURO, generální advokát (2003–2009)
Pan Konrad Hermann Theodor SCHIEMANN, soudce (2004–2012)
Pan Jerzy MAKARCZYK, soudce (2004–2009)
Pan Pranas KŪRIS, soudce (2004–2010)
Pan Georges ARESTIS, soudce (2004–2014)
Pan Anthony BORG BARTHET, soudce (2004–2018)

Pan Ján KLUČKA, soudce (2004–2009)
Pan Uno LÕHMUS, soudce (2004–2013)
Pan Aindrias Ó CAOIMH, soudce (2004–2015)
Pan Paolo MENGOZZI, generální advokát (2006–2018)
Paní Pernilla LINDH, soudkyně (2006–2011)
Pan Ján MAZÁK, generální advokát (2006–2012)
Paní Verica TRSTENJAK, generální advokátka (2006–2012)
Pan Jean-Jacques KASEL, soudce (2008–2013)
Pan Niilo JÄÄSKINEN, generální advokát (2009–2015)
Pan Pedro CRUZ VILLALÓN, generální advokát (2009–2015)
Pan Egidijus JARAŠIŪNAS, soudce (2010–2018)

PŘEDSEDOVÉ

Pan Massimo PILOTTI (1952–1958) (†)
Pan Andreas Matthias DONNER (1958–1964) (†)
Pan Charles Léon HAMMES (1964–1967) (†)
Pan Robert LECOURT (1967–1976) (†)
Pan Hans KUTSCHER (1976–1980) (†)
Pan Josse J. MERTENS de WILMARS (1980–1984) (†)
Pan Alexander John MACKENZIE STUART (1984–1988) (†)
Pan Ole DUE (1988–1994) (†)
Pan Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS (1994–2003) (†)
Pan Vassilios SKOURIS (2003–2015)

VEDOUCÍ SOUDNÍ KANCELÁŘE:

Pan Albert VAN HOUTTE (1953–1982) (†)
Pan Paul HEIM (1982–1988)
Pan Jean-Guy GIRAUD (1988–1994)
Pan Roger GRASS (1994–2010)

KAPITOLA II
TRIBUNÁL

A| ČINNOST TRIBUNÁLU V ROCE 2018

Marc Jaeger, předseda Tribunálu

Rok 2018, který je druhým ukončeným rokem od začátku reformy struktury soudů Evropské unie, podal nástin nové podoby činnosti a fungování Tribunálu v rámci naplňování strategických cílů této reformy, jež předpokládá postupné zdvojnásobení počtu soudců a jejíž třetí a poslední fáze se uskuteční v září 2019.

Tribunál zažil z hlediska svého složení období stability, s výjimkou odchodu soudce P. Xuereba, který byl dne 8. října 2018 jmenován soudcem Soudního dvora. Od tohoto data se Tribunál v očekávání jmenování soudce, jenž má nahradit soudce P. Xuereba, jakož i dalšího soudce v rámci první fáze reformy Tribunálu (při níž mělo být ode dne 25. prosince 2015 jmenováno dvanáct nových soudců), skládá ze 45 členů[1].

Po posílení o nové zdroje a po prvním roce 2017, kdy došlo k zavádění nové struktury, bylo na Tribunálu, aby zvýšil svoji produktivitu. Tento cíl lze nyní považovat za dosažený s 1 009 vyřízenými věcmi[2] v roce 2018. Jedná se o nový rekord, který představuje navýšení o téměř 13 % oproti předcházejícímu roku. Zároveň došlo k mírnému poklesu počtu zahájených věcí (834 zahájených věcí). Oba tyto faktory společně vedly ke značnému snížení počtu projednávaných věcí (–175 věcí, tj. pokles o téměř 12 %), který se tím vrátil na úroveň zaznamenanou v roce 2010. Současný stav se však liší od tehdejšího stavu, neboť rozhodovací kapacita Tribunálu je podstatně vyšší, což má za následek, že teoretická délka odbavení nevyřízených věcí je výrazně kratší (482 dny v roce 2018 oproti 900 dnům v roce 2010). Tribunál se tak nachází z hlediska svého chodu v situaci, kdy je schopen přijmout případný přechod pravomocí ze strany Soudního dvora.

Celková délka řízení (20 měsíců u věcí rozhodovaných rozsudkem nebo usnesením) se oproti roku 2017 mírně prodloužila. Důvodem bylo zejména vyřízení značného počtu věcí v oblasti hospodářské soutěže v roce 2018, které byly natolik objemné a složité, že délka řízení v těchto věcech přirozeně značně překročila průměrnou délku řízení[3]. Navzdory tomuto cyklickému jevu je třeba podotknout, že se dané hodnoty udržují na úrovni výrazně nižší než před uskutečněním reformy unijní soudní struktury.

Mezi charakteristickými znaky statistických výsledků za tento rok je též třeba zdůraznit nárůst počtu věcí vyřízených rozšířeným senátem složeným z pěti soudců, a to v zájmu autority, konzistentnosti, jasnosti, a v konečném důsledku kvality judikatury. V roce 2018 bylo rozšířeným senátem vyřízeno 87 věcí, což představuje 8,6 % z celkového počtu ukončených věcí, tj. čtyřnásobný podíl oproti průměrnému podílu zaznamenanému od roku 2009. V letech předcházejících reformě se z důvodu nárůstu nevyřízených věcí a nedostatečných zdrojů stalo nezbytným, aby se do určité míry upustilo od využívání rozšířených senátů, běžně využívaných v letech 1995 až 2005. Nová struktura Tribunálu tomuto soudu umožnila cíleně posílit předávání věcí takovýmto senátům, je-li to odůvodněno právní obtížností, významem věci či jinými zvláštními okolnostmi, zejména pokud jde o některé věci vyřízené v tomto roce nebo dosud projednávané, jejichž právní, hospodářský a institucionální význam je nepochybně vysoký.

1| K 31. prosinci 2018.

2| Vyjma návrhů na předběžné opatření, jejichž počet dosáhl v tomto roce 44.

3| Odhlédne-li se od těchto 23 věcí (spadajících jednak do skupiny věcí zvaných „elektrické kabely“, a jednak do skupiny věcí zvaných „perindopril“), průměrná délka řízení ve zbývajících 986 věcech rozhodnutých rozsudkem nebo usnesením činila 19,2 měsíce. Dopad uvedených 23 věcí na celkovou délku řízení může tedy být odhadován na +0,8 měsíce, tj. +4 %.

Konečně je třeba zmínit dvě procedurální úpravy, jež vstoupily v platnost dne 1. prosince 2018. Zaprvé čl. 3 odst. 3 a čl. 28 odst. 2 jednacího řádu Tribunálu byly pozměněny s cílem přiznat místopředsedovi Tribunálu pravomoc zastávat funkci generálního advokáta a navrhnout plenárnímu zasedání, obdobně jako činí předseda Tribunálu a soudní kolegium, které věc původně projednávalo, předání věci rozšířenému senátu složenému z pěti soudců nebo velkému senátu. Jedná se o nástroje určené k posílení prostředků, jež má místopředseda Tribunálu k dispozici k plnění úlohy koordinace projednávaných věcí a přispívání ke konzistentnosti judikatury. Zadruhé e-Curia – počítačová aplikace, která umožňuje podávat a doručovat procesní písemnosti elektronicky – se stala výlučným prostředkem předávání soudních písemností mezi zástupci účastníků řízení a Tribunálem. Tento přechod k povinnému využívání aplikace e-Curia[4] je důsledkem kladné odezvy jejích uživatelů a jeho cílem je vytěžit veškeré výhody z bezprostřednosti elektronické komunikace a ze zvýšení efektivity plynoucího z upuštění od zpracovávání několika různých formátů.

Rok 2018 byl tedy výstižným obrazem nového modelu fungování Tribunálu vyplývajícího z reformy unijní soudní struktury. Stal se předobrazem nové rozhodovací kapacity Tribunálu spočívající na jeho vůli posilovat předávání věcí, u kterých je to odůvodněno, rozšířeným senátům, jakož i naplňovat požadavky vysoké kvality a rychlosti prostřednictvím neustálé modernizace jeho metod a trvalého úsilí o výkonnost.

Následující stránky poskytují po úvodním slově místopředsedy Tribunálu M. van der Woudea představu o rozličnosti oblastí a významu sporů rozhodovaných Tribunálem v rámci jeho poslání přezkumu legality aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie, které je samotným základem legitimity institucionálního systému zavedeného Smlouvami. Konečně zásadní činnost podpory poskytované soudu, kterou zajišťuje soudní kancelář Tribunálu, je předmětem shrnutí vypracovaného vedoucím soudním kanceláře E. Coulonem, které je doplněno řadou statistik poskytujících číselné údaje o činnosti Tribunálu za rok 2018.

4| Potřeba poskytnout právní rámec této změně vedla k tomu, že dne 11. července 2018 přijal Tribunál změny svého jednacího řádu a nové rozhodnutí o podávání a doručování procesních písemností prostřednictvím aplikace e-Curia. Tato úprava se týká všech účastníků řízení, tj. žalobců, žalovaných a vedlejších účastníků, i všech druhů řízení, včetně naléhavých řízení, přičemž stanoví určité výjimky v souladu se zásadou přístupu ke spravedlnosti (zejména v případě, že se použití aplikace e-Curia ukáže být technicky nemožným, nebo když navrhovatel nezastupovaný advokátem požádá o právní pomoc).

B | JUDIKATURA TRIBUNÁLU V ROCE 2018

Vývoj v judikatuře

místopředseda Tribunálu **Marc van der Woude**

Rok 2018 lze považovat za obzvláště produktivní, neboť v něm bylo dosaženo zatím vůbec nejvyššího počtu rozhodnutí, jimiž se končí řízení. Jeho význam však není o nic menší ani z hlediska povahy soudního přezkumu, který vykonával Tribunál. V uplynulém roce totiž Tribunál mohl opětovně využít výhod vyplývajících z reformy justiční struktury, jež byla zavedena nařízením 2015/2422[1], když byl značný počet věcí přidělován soudním kolegiím zasedajícím o pěti soudcích a jedna věc byla přidělena velkému senátu. Zapojení většího počtu soudců do rozhodování o významných, složitých či po právní stránce obtížných věcech totiž umožňuje obsáhnout více názorů a odborných znalostí a procesnímu subjektu skýtá více prostoru pro vyjádření, čímž je posilována autorita rozsudků Tribunálu. Přidělování věcí rozšířeným kolegiím Tribunálu rovněž umožňuje, aby Tribunál svou judikaturu strukturoval tím, že určité rozsudky považuje za zvláště významné.

Činnost v oblasti judikatury byla rovněž značně obohacena díky velmi pestré škále právních oblastí, v nichž Tribunál rozhodoval. Rozšíření oblastí činnosti Unie se totiž postupně odráží i v judikatuře. Tribunál tak dostal příležitost k tomu, aby rozvinul judikaturu v nových oblastech, jako je například dohled nad finančním odvětvím (viz např. rozsudek ze dne 24. dubna 2018, ***Caisse régionale de crédit agricole mutuel Alpes Provence a další v. ECB***, T-133/16 až T-136/16, EU:T:2018:219), či dokonce v oblastech velkého společenského významu, jako je ochrana životního prostředí a zdraví (viz např. rozsudek ze dne 17. května 2018, ***Bayer CropScience a další v. Komise***, T-429/13 a T-451/13, EU:T:2018:280, a rozsudek ze dne 13. prosince 2018, ***Ville de Paris, Ville de Bruxelles a Ayuntamiento de Madrid v. Komise***, T-339/16, T-352/16 a T-391/16, EU:T:2018:927). Soudní ochrana poskytovaná Tribunálem se však nevztahuje na všechny činnosti Unie. Z článku 275 SFEU mimo jiné vyplývá, že Soudní dvůr Evropské unie nemá pravomoc ve vztahu k ustanovením o společné zahraniční a bezpečnostní politice (SZBP) ani k aktům přijatým na jejich základě. Tribunál, který rozvinul směr judikatury, který vymezil Soudní dvůr v rozsudku ***Rosneft***[2], měl nicméně za to, že tuto odchylku od zásady účinné soudní ochrany ve smyslu článku 47 Listiny a od pravidla článku 19 SEU, které stanovuje obecnou pravomoc Soudního dvora Evropské Unie zajišťovat dodržování práva při výkladu Smluv, je třeba vykládat restriktivně. Tribunál měl tudíž za to, že mu přísluší rozhodovat ve sporech mezi jiným subjektem spadajícím do SZBP a jeho zaměstnanci (rozsudek ze dne 25. října 2018 ***KF v. SATCEN***, T-286/15, EU:T:2018:718).

Ve většině případů je soudní ochrana, kterou Tribunál poskytuje, vykonávána v rámci přezkumu legality, jenž je stanoven v článku 263 SFEU. Tento přezkum znamená, že Tribunál na návrh žalobce ověří, zda správní nebo regulační orgány při přijímání napadeného aktu dodržely unijní právo. Intenzita tohoto přezkumu nicméně není vždy stejná. Případ od případu se může lišit, mimo jiné v závislosti na šíři prostoru pro uvážení, který unijní právo ponechává dotčeným orgánům. Přezkum legality nicméně nikdy neopravňuje Tribunál k tomu, aby svým rozhodnutím nahradil rozhodnutí správního orgánu. Tribunál vykonává přezkum a v případě, že bylo porušeno právní ustanovení, akt zruší, avšak nemůže přijmout rozhodnutí na místo správního orgánu. I když je tento přezkum vykonáván vždy v individuální věci, a ze všech individuálních věcí je tudíž obtížné dovodit obecné směry, jsou z judikatury Tribunálu v roce 2018 patrné dva vznikající trendy.

1| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2015/2422 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění Protokol č. 3 o statutu Soudního dvora Evropské unie (Úř. 2015, L 341, s. 14).

2| Rozsudek ze dne 28. března 2017, ***Rosneft***, C-72/15, EU:C:2017:236, bod 74.

Prvním charakteristickým jevem je poměrně značný počet zrušujících rozhodnutí, jež byla odůvodněna tím, že správní orgán neměl v okamžiku přijetí napadených aktů k dispozici všechny relevantní poznatky. První rozhodnutí z této řady se týká práva spojování podniků a konkrétně povinnosti Komise shromáždit veškeré relevantní skutečnosti při rozhodování o žádosti o změnu závazků, jimiž byly v projednávané věci závazky, jež přijala společnost Deutsche Lufthansa s cílem získat podmíněné schválení jejího spojení se společností Swiss International Air Lines (rozsudek ze dne 16. května 2018, ***Deutsche Lufthansa v. Komise***, T-712/16, EU:T:2018:269). Zadruhé, v oblasti státních podpor Tribunál připomněl, že nedostatečné či neúplné předběžné šetření, které bylo provedeno v rámci postupu stanoveného v čl. 108 odst. 3 SFEU, je indicií závažných obtíží, s nimiž se Komise při tomto šetření setkala, a mělo vést Komisi k zahájení formálního vyšetřovacího řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU (rozsudek ze dne 19. září 2018, ***HH Ferries a další v. Komise***, T-68/15, EU:T:2018:563). Tribunál v rozsudku ze dne 15. listopadu 2018, ***Tempus Energy a Tempus Energy Technology v. Komise*** (T-793/14, EU:T:2018:790), v tomto ohledu dále upřesnil, že Komise musí shromáždit veškeré relevantní skutečnosti pečlivě a nestranně, aby vyloučila jakékoli pochybnosti stran slučitelnosti oznámeného opatření s vnitřním trhem. Zatřetí, Tribunál měl rovněž příležitost upřesnit povinnost správního orgánu řádně prošetřit jemu svěřené případy v oblasti práva ochranných známek. Přestože žalobce nepředložil důkazy prokazující dobré jméno starší ochranné známky, která byla důvodem pro podání námitky ve stanovené lhůtě, odvolací senát měl s ohledem na svou předchozí rozhodovací praxi týkající se dobrého jména povinnost shromáždit veškeré relevantní informace nezbytné k výkonu jeho posuzovací pravomoci. Začtvrté, pokud Rada přijímá rozhodnutí o zařazení fyzické či právnické osoby na seznamy osob a subjektů, na které se vztahují omezující opatření, nebo o jejich ponechání na těchto seznamech, musí se ujistit o tom, že má k dispozici spolehlivé informace a případně učinit dodatečná ověření. Rada má rovněž povinnost právně dostačujícím způsobem odůvodnit, proč shromážděné informace ospravedlňují přijetí omezujících opatření vůči dotčené osobě.

Druhý trend, který lze patrně vysledovat z nedávné judikatury, se týká přípustnosti žalob podaných na základě článku 263 SFEU a zejména žalob, v nichž jsou napadány nařizovací akty, jež se bezprostředně týkají žalobce a nevyžadují přijetí prováděcích opatření. V tomto ohledu je třeba předně uvést, že Soudní dvůr v rozsudku ze dne 6. listopadu 2018 ***Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise***, ***Komise v. Scuola Elementare Maria Montessori a Komise v. Ferracci*** (C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873), v oblasti přípustnosti potvrdil z převážné části rozsudky Tribunálu ze dne 15. září 2016, ***Ferracci v. Komise*** (T-219/13, EU:T:2016:485) a ***Scuola Elementale Maria Montessori*** (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), v nichž Tribunál prohlásil za přípustné žaloby, kterými se dva subjekty, které konkurovaly příjemcům tří vnitrostátních režimů podpor, domáhaly zrušení rozhodnutí Komise v oblasti státních podpor týkajících se těchto režimů. Soudní dvůr potvrdil analýzu Tribunálu, podle níž bylo napadené rozhodnutí ve vztahu ke třem režimům podpor nařizovacím aktem ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce poslední části věty SFEU, který nevyžaduje žádné prováděcí opatření ve smyslu tohoto ustanovení a bezprostředně se týká žalobců, neboť posledně uvedení konkurují příjemcům sporných režimů.

Tribunál rovněž na základě této poslední části věty čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU prohlásil v rozsudku ze dne 13. září 2018, ***Gazprom Neft v. Rada*** (T-735/14 a T-799/14, EU:T:2018:548), za přípustnou žalobu, kterou podal ruský podnik Gazprom Neft proti několika ustanovením s obecnou působností, a sice proti ustanovením, jimiž se řídí režim předchozího povolení vývozu do Ruska, který se týká průzkumu a těžby ropy. Tribunál měl v tomto ohledu za to, že tato ustanovení nevyžadují prováděcí opatření, neboť vnitrostátní orgány nemají při jejich uplatňování žádný prostor pro uvážení a podnik Gazprom Neft sám nemůže o tato vývozní povolení požádat. Vzhledem k tomu, že podnik Gazprom Neft prokázal, že působí v oblasti průzkumu a těžby, jichž se týkají sporné zákazy vývozu, jeho žaloba byla přípustná.

Přípustnost žaloby proti nařizovacímu aktu byla rovněž zásadní otázkou žalob, v nichž se hlavní města tří unijních států domáhala zrušení nařízení Komise, které se týká norem emisí z osobních a lehkých užitkových vozidel, u nichž měla tato města za to, že jsou příliš mírné oproti standardům stanoveným v základním nařízení (viz výše uvedené věci T-339/16, T-352/16 a T-391/16). Komise zpochybňovala přípustnost těchto žalob z toho důvodu, že se dotčené nařízení bezprostředně nedotýká právního postavení těchto tří žalobců.

Tribunál tento argument zamítl, neboť měl za to, že napadený akt z technických důvodů upravených v napadeném nařízení omezuje možnost veřejných orgánů členského státu bojovat se znečištěním ovzduší omezením provozu motorových vozidel. Napadený akt se tudíž bezprostředně týkal jejich normotvorné pravomoci.

Konečně, měl v roce 2018 Tribunál příležitost, aby se několikrát vyslovil k pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci ve smyslu článku 261 SFEU, jež je zakotvena mimo jiné v oblasti práva hospodářské soutěže v článku 31 nařízení č. 1/2003[3], a k pravomoci změnit rozhodnutí, jež je stanovena v čl. 72 odst. 3 nařízení č. 2017/1001 o ochranné známce Evropské unie[4]. Tyto dva druhy pravomocí doplňují přezkum legality, neboť umožňují unijnímu soudu, aby svým názorem nahradil názor správního orgánu. Tyto dva druhy pravomocí se nicméně odlišují, jak vyplývá například z usnesení ze dne 1. února 2018, ***ExpressVPN v. EUIPO (EXPRESSVPN)***, T-265/17, EU:T:2018:79). V této věci Tribunál připomněl, že úplné či částečné zrušení napadeného aktu je nezbytnou podmínkou výkonu pravomoci změnit rozhodnutí. Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, jež se omezuje pouze na oblast pokut, lze naproti tomu v případě neexistence takového zrušení vykonat (rozsudek ze dne 15. října 2002, ***Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise***, C–238/99 P, C–244/99 P, C–245/99 P, C-247/99 P, C–250/99 P až C–252/99 P a C–254/99 P, EU:C:2002:582, bod 692). Tribunál měl rovněž příležitost, aby se poprvé vyjádřil k výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci v souvislosti se sankcemi, jež jsou stanoveny nařízením č. 966/2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie[5], když připomněl zásadu, která již byla rozvinuta v oblasti hospodářské soutěže, podle níž k výkonu této pravomoci nedochází bez návrhu, ale pouze pokud je Tribunálu již ve fázi podání žaloby předložen návrh v tomto smyslu (rozsudek ze dne 8. listopadu 2018, ***Pro NGO! v. Komise***, T-454/17, EU:T:2018:755).

3| Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

4| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2017, L 154, s. 1). Tato pravomoc změnit rozhodnutí byla Soudnímu dvoru postoupena v souladu s čl. 263 pátým pododstavcem SFEU.

5| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2015/1929 ze dne 28. října 2015, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie (Úř. věst. 2015, L 286, s. 1).

I. Institucionální právo

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 23. dubna 2018, ***One of Us a další v. Komise*** (T-561/14, napadený kasačním opravným prostředkem[6], EU:T:2018:210), se Tribunál vyjádřil k legalitě sdělení COM(2014) 355 final[7], které bylo přijato na základě čl. 10 odst. 1 písm. c) nařízení (EU) č. 211/2011[8]. V tomto sdělení Evropská komise zaujala postoj nepřijmout v reakci na spornou evropskou občanskou iniciativu (EOI), která měla za cíl zákaz a zastavení financování Evropskou unií aktivit, které s sebou nesou zničení lidských embryí, žádné opatření.

V úvodu Tribunál zkoumal otázku, zda entita nazvaná „European Citizens' Initiative One of Us" může vystupovat před unijním soudem, aby se na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU domáhala zrušení napadeného sdělení. V tomto ohledu Tribunál uvádí, že ze spisu nevyplývá, že by tato entita měla právní subjektivitu na základě práva členského státu nebo třetího státu, a rovněž ani z nařízení č. 211/2011 nevyplývá, že by uvedené nařízení přiznávalo EOI právní subjektivitu tím, že by s ní zacházelo jako se samostatným subjektem. Vzhledem k těmto úvahám a k tomu, že z žádného aktu ani jednání Komise nevyplývá, že by Komise s entitou nazvanou „European Citizens' Initiative One of Us" zacházela jako se zvláštním subjektem, má Tribunál za to, že tato entita nemá procesní způsobilost, aby vystupovala před unijním soudem. Podle Tribunálu je tudíž třeba prohlásit žalobu za nepřípustnou v rozsahu, v němž byla podána entitou nazvanou „European Citizens' Initiative One of Us", aniž by tím byla dotčena přípustnost žaloby v rozsahu, v němž byla rovněž podána sedmi fyzickými osobami, z nichž je složen výbor občanů sporné EOI.

Co se věci samé týče, Tribunál stran tvrzení žalobců, podle nichž Komise měla v rámci jí uložené povinnosti uvést odůvodnění povinnost prokázat existenci dostatečných etických a právních záruk, které činí spornou EOI nadbytečnou, což však neučinila, připomněl, že povinnost uvést odůvodnění se musí použít na všechny akty, které mohou být předmětem žaloby na neplatnost, a tudíž se taková povinnost uvést odůvodnění vztahuje na napadené sdělení, jež obsahuje rozhodnutí Komise nepředložit unijnímu normotvůrci v reakci na spornou EOI návrh právního aktu. Povinnost Komise uvést ve sdělení přijatém podle čl. 10 odst. 1 písm. c) nařízení č. 211/2011 důvody, jež jí vedou k tomu, aby přijala nebo nepřijala opatření v reakci na EOI, je mimoto zvláštním vyjádřením povinnosti uvést odůvodnění uložené v rámci uvedeného ustanovení. V projednávané věci měl Tribunál, který zamítl tezi Komise, podle níž je jediným účelem odůvodnění sdělení stanoveného v čl. 10 odst. 1 písm. c) nařízení č. 211/2011 umožnit případnou veřejnou diskuzi, za to, že vysvětlení obsažená v napadeném sdělení žalobcům umožňují, aby posoudili, zda je odmítnutí Komise předložit návrh změny určitých unijních aktů, jak ji k tomu vyzvala sporná EOI, opodstatněné, či zda je stiženo vadami. Tato vysvětlení mimoto umožňují unijnímu soudu přezkoumat legalitu napadeného sdělení. Tribunál proto dospěl k závěru, že toto sdělení je odůvodněno právně dostačujícím způsobem.

Ve věcech, v nichž byl vydán rozsudek ze dne 31. května 2018, ***Korwin-Mikke v. Parlament*** (T-352/17, EU:T:2018:319), a ze dne 31. května 2018, ***Korwin-Mikke v. Parlament*** (T-770/16, EU:T:2018:320), se Tribunál vyjádřil k žalobám, jež podal poslanec Evropského parlamentu proti rozhodnutím Evropského parlamentu, jimiž mu byly uloženy kázeňské sankce za výroky o přistěhovalcích a ženách, jež pronesl během dvou plenárních zasedání, kdy první se týkalo migrace v Evropě a druhé rozdílů v odměňování žen a mužů. Žalobce mimo jiné vytýkal Parlamentu, že porušil jeho právo na svobodu projevu, jak je zaručeno v článku 11 Listiny základních

6| Věc C-418/18 P, ***One of Us v. Komise.***

7| Sdělení Komise COM(2014) 355 final ze dne 28. května 2014 o evropské občanské iniciativě (EOI), nazvané „Uno di noi".

8| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011 ze dne 16. února 2011 o občanské iniciativě (Úř. věst. 2011, L 65, s. 1).

práv Evropské unie a v článku 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané dne 4. listopadu 1950 v Římě (dále jen „EÚLP“), a dále, že se nedržel v mezích působnosti článku 166 svého jednacího řádu.

Tribunál předně připomněl, že i když svoboda projevu zaujímá v demokratických společnostech zásadní místo, není nicméně právem absolutním a její výkon může být za určitých podmínek omezen, přičemž tato omezení musí být pojímána striktně. Do svobody projevu lze zasáhnout pouze tehdy, jsou-li splněny tři kumulativní podmínky. Zaprvé omezení musí být „stanoveno zákonem“. Zadruhé dotčené omezení musí sledovat cíl obecného zájmu, který uznává Unie. Zatřetí dotčené omezení nesmí být nepřiměřené, což znamená, že jednak musí být nezbytné a přiměřené vzhledem ke sledovanému cíli a jednak nesmí být narušena podstata dotčené svobody. Tribunál dále uvedl, že zásah do svobody projevu nebo její omezení lze považovat za „stanovené zákonem“ pouze tehdy, je-li tato norma stanovena dostatečně přesně. Přestože je svobodě projevu poslanců třeba přiznat vyšší úroveň ochrany vzhledem k zásadnímu významu úlohy, kterou parlament zastává v demokratické společnosti, uplatnění svobody projevu v rámci Parlamentu musí někdy ustoupit legitimním důvodům, kterými je ochrana řádného chodu parlamentních činností a ochrana práv ostatních poslanců. V tomto ohledu Tribunál uvádí, že Evropský soud pro lidská práva jednak podmínil možnost parlamentu sankcionovat chování některého ze svých členů potřebou zajistit řádný chod parlamentních činností a jednak konstatoval, že parlamenty mají vysokou míru autonomie k úpravě způsobu, okamžiku a místa, jež si poslanci zvolí pro své vystoupení, ale naproti tomu mohou obsah výroků poslanců omezit pouze ve velmi malém rozsahu. Z toho podle Tribunálu vyplývá, že jednací řád parlamentu může stanovit možnost postihu výroků vyjádřených poslanci pouze v případě, že tyto výroky narušují řádný chod Parlamentu nebo představují vážné nebezpečí pro společnost, jak je tomu v případě výzev k násilí nebo rasové nenávisti. Dále z uvedeného vyplývá, že pravomoc, jež je přiznána parlamentům a na jejímž základě lze uložit disciplinární sankce za účelem zajištění řádného chodu jejich činností nebo ochrany určitých práv, základních svobod či zásad, se musí slučovat s nutností zajistit dodržování svobody projevu poslanců.

Tribunál, který se následně zabýval tím, zda Parlament při uložení dotčené disciplinární sankce dodržel podmínky stanovené v čl. 166 odst. 1 svého jednacího řádu, uvedl, že toto ustanovení se týká případu narušení pořádku Parlamentu nebo řádného chodu parlamentních činností, a má tedy za cíl sankcionovat chování poslance, který se účastní zasedání nebo parlamentních činností, jímž by mohl být závažně narušen jejich průběh, tj. v případě „závažného narušení pořádku“ nebo v případě „závažného narušení chodu Parlamentu, při němž došlo k porušení zásad vymezených v článku 11 uvedeného jednacího řádu, který stanovuje pravidla chování poslanců. Tribunál upřesnil, že samotné porušení těchto zásad nelze jako takové sankcionovat, nýbrž tak může být učiněno výlučně tehdy, je-li spojeno s narušením pořádku nebo chodu Parlamentu ve smyslu čl. 166 odst. 1 jednacího řádu. V projednávané věci nevyplývalo ze spisu, že by výroky, které vyslovil poslanec v průběhu plenárních zasedání, jakkoli narušily uvedená zasedání nebo chod Parlamentu. Navíc v případě narušení chodu Parlamentu, kterého se týká čl. 166 odst. 1 první pododstavec jeho jednacího řádu, k němuž údajně došlo mimo sněmovní sál, z důvodu reakcí, které měly vyvolat výroky žalobce mimo Parlament, nelze mít za to, že jsou narušením jeho pověsti nebo důstojnosti jakožto orgánu. Za těchto podmínek a i přes obzvláště pohoršlivou povahu výrazů, jichž použil žalobce ve svých vystoupeních na dvou uvedených plenárních zasedáních, mu Parlament nemohl za okolností projednávané věci uložit disciplinární sankce na základě čl. 166 odst. 1 svého jednacího řádu.

Ve věci, v níž rozšířený senát Tribunálu vydal rozsudek ze dne 25. října 2018, ***KF v. SATCEN*** (T-286/15, EU:T:2018:718), byla Tribunálu předložena žaloba znějící jednak na zrušení několika rozhodnutí přijatých vůči žalobkyni, mezi nimiž bylo i rozhodnutí, kterým ji ředitel satelitního střediska Evropské unie (SATCEN) propustil z důvodu chování, jímž se může vyznačovat psychické obtěžování, a jednak na náhradu újmy, kterou žalobkyně údajně utrpěla.

V souvislosti s tvrzením SATCEN, podle něhož měl spor spadat pod společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP), a Tribunál o něm tudíž neměl pravomoc rozhodovat, Tribunál připomněl, že okolnost, kdy jsou napadená rozhodnutí součástí činností subjektu jednajícího v oblasti SZBP, nicméně sama o sobě neznamená, že unijní soudy nemají pravomoc rozhodnout projednávaný spor. Tribunál uvedl, že napadená rozhodnutí jsou v podstatě akty, kterými je výlučně řízen personál a které s ohledem na jejich důvody, cíle a kontext, v němž byly přijaty, nemají za cíl vést, vymezovat ani provádět SZBP ve smyslu čl. 24 odst. 2 SEU, a konkrétně neslouží ani k plnění poslání SATCEN, jež se týkají SZBP. Tribunál z toho dovodil, že jím projednávaný spor se podobá sporům mezi orgánem, institucí nebo jiným subjektem Unie, nespadajícím do oblasti SZBP, a některým z jeho úředníků či zaměstnanců, které lze předložit unijním soudům na základě článku 270 SFEU, v němž se stanoví, že Soudní dvůr Evropské unie má pravomoc rozhodovat všechny spory mezi Unií a jejími zaměstnanci. Tribunál tudíž konstatoval, že má pravomoc rozhodovat projednávaný spor, neboť tato pravomoc vyplývá v případě přezkumu legality napadených rozhodnutí z článku 263 SFEU a v případě návrhových žádání domáhajících se uplatnění mimosmluvní odpovědnosti Unie z článku 268 SFEU ve spojení s čl. 340 druhým pododstavcem SFEU.

Co se věci samé týče, Tribunál, který rozhodoval o námitce protiprávnosti čl. 28 odst. 6 pracovního řádu SATCEN[9], kterou vznesla žalobkyně z toho důvodu, že toto ustanovení činí z odvolací komise SATCEN jediný orgán pro přezkum legality rozhodnutí ředitele SATCEN, konstatoval, že této námitce je třeba vyhovět. Podle Tribunálu Rada Evropské unie nemohla – aniž by porušila ustanovení článku 19 SEU a článku 256 SFEU – udělit odvolací komisi SATCEN výlučnou pravomoc přezkoumávat s konečnou platností legalitu rozhodnutí ředitele SATCEN a rozhodovat o návrhu na náhradu škody podaném jeho zaměstnanci v případě, jako je tomu v projednávané věci, kdy je Tribunál příslušný rozhodovat o tomto typu sporů v prvním stupni. Z toho důvodu postrádá rozhodnutí odvolací komise právní základ, a proto musí být zrušeno. Stejně je tomu i v případě rozhodnutí o odvolání z funkce a propuštění ze zaměstnání, vzhledem k tomu, že SATCEN během vedení administrativního šetření porušilo zásadu řádné správy, povinnost péče a požadavek nestrannosti, neboť rozeslalo několika svým zaměstnancům „dotazník o obtěžování“, který obsahoval rubriky s možností výběru, jež v podstatě odpovídaly obecným kategoriím chování, kterými lze charakterizovat „psychické obtěžování“. Co se návrhových žádání týkajících se náhrady újmy týče, Tribunál stran náhrady majetkové újmy, která byla údajně způsobena žalobkyni v důsledku napadených rozhodnutí a odpovídá částce mzdy, na kterou by měla nárok, pokud by i nadále vykonávala svou funkci v rámci SATCEN mezi datem, k němuž byla propuštěna, a datem ukončení pracovního poměru podle pracovní smlouvy, konstatoval, že taková návrhová žádání musí být zamítnuta jako předčasná. Naproti tomu Tribunál konstatoval, že žalobkyně utrpěla nemajetkovou újmu, která vznikla z důvodu stavu nejistoty ohledně skutků, které jí byly vytýkány, a poškození její cti a profesní pověsti, a tudíž náhrada ve výši 10 000 eur představuje přiměřenou náhradu této nemajetkové újmy.

9| Rozhodnutí Rady 2009/747/SZBP ze dne 14. září 2009 o pracovním řádu Satelitního střediska Evropské unie (Úř. věst. 2009, L 276, s. 1).

II. Pravidla hospodářské soutěže platná pro podniky

1. Příspěvky v oblasti působnosti článku 101 SFEU

V rozsudcích ze dne 12. července 2018, ***The Goldman Sachs Group v. Komise*** (T-419/14, napadený kasačním opravným prostředkem[10], EU:T:2018:445), ***Prysmian a Prysmian Cavi e Sistemi v. Komise*** (T-475/14, napadený kasačním opravným prostředkem[11], EU:T:2018:448), ***Brugg Kabel a Kabelwerke Brugg v. Komise*** (T-441/14, napadený kasačním opravným prostředkem[12], EU:T:2018:453), a ***Nexans France a Nexans v. Komise*** (T-449/14, napadený kasačním opravným prostředkem[13], EU:T:2018:456), se Tribunál vyjádřil k legalitě rozhodnutí, v němž Komise konstatovala, že se žalobkyně účastnily kartelové dohody na evropském trhu se silovými kabely[14]. Tyto věci poskytly Tribunálu příležitost, aby podal přínosná upřesňující vysvětlení stran kontrolní pravomoci Komise, extrateritoriálních účinků práva hospodářské soutěže a vztahů mezi mateřskými a dceřinými společnostmi.

Co se předně kontrolní pravomoci Komise týče, žalobkyně ve věcech, v nichž byly vydány rozsudky ***Prysmian a Prysmian Cavi e Sistemi v. Komise*** (T-475/14, napadený kasačním opravným prostředkem, EU:T:2018:448), a ***Nexans France a Nexans v. Komise*** (T-449/14, napadený kasačním opravným prostředkem, EU:T:2018:456), vytýkají Komisi, že pořídila přesné kopie pevných disků některých přenosných počítačů jejich zaměstnanců za účelem dalšího zpracování pro účely šetření ve svých kancelářích, aniž předtím ověřila relevanci obsahu dokumentů, které se nacházely na pevných discích, pro předmět šetření. Podle jejich názoru jde tento postup nad rámec pravomocí svěřených Komisi podle čl. 20 odst. 1 a 2 nařízení (ES) č. 1/2003[15]. Tribunál konstatoval, že jelikož pořízení přesných kopií pevného disku dotčeného počítače spadá do rámce provádění technologie digitální forenzní analýzy (DFA) Komisí, jejímž předmětem je nalézt informace relevantní pro šetření, spadá pořízení takových kopií do pravomocí uvedených v čl. 20 odst. 2 písm. b) a c) nařízení č. 1/2003. Tribunál stran skutečnosti, že Komise tyto přesné kopie převezla do svých kanceláří v Bruselu (Belgie), aby v nich následně byly vyhledávány informace relevantní pro šetření, uvedl, že čl. 20 odst. 2 písm. b) nařízení č. 1/2003 nestanoví, že kontrola účetních knih a obchodních záznamů podniků podléhajících kontrole se provádí výhradně v jejich prostorách pokud, jako v projednávaném případě, uvedená kontrola nemohla být dokončena v původně předpokládané lhůtě. Uvedené ustanovení pouze zavazuje Komisi k tomu, aby při kontrole dokladů prováděné ve svých prostorách dodržovala tytéž záruky vůči kontrolovaným podnikům, jaké je povinna dodržovat při

10| Věc C-595/18 P, ***The Goldman Sachs Group v. Komise***

11| Věc C-601/18 P, ***Prysmian*** a ***Prysmian Cavi e Sistemi v. Komise***

12| Věc C-591/18 P, ***Brugg Kabel*** a ***Kabelwerke Brugg v. Komise***

13| Věc C-606/18 P, ***Nexans France*** a ***Nexans v. Komise***

14| Rozhodnutí Komise C(2014) 2139 final ze dne 2. dubna 2014 v řízení podle článku 101 [SFEU] a článku 53 Dohody o [EHP] (věc AT.39610 – Silové kabely).

15| Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

kontrole na místě. Vzhledem k tomu, že tyto záruky byly v projednávané věci dodrženy, Tribunál judikoval, že Komise při kontrole nejednala nad rámec pravomocí, které jsou jí svěřeny ustanovením čl. 20 odst. 2 nařízení č. 1/2003.

Dále, co se týče extrateritoriálních účinků práva hospodářské soutěže, žalobkyně ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 12. července 2018 ***Brugg Kabel a Kabelwerke Brugg v. Komise*** (T-441/14, napadený kasačním opravným prostředkem, EU:T:2018:453), tvrdily, že Komise neměla pravomoc použít článek 101 SFEU na jednání, k nimž došlo mimo území Evropského hospodářského prostoru (EHP), a na projekty realizované mimo území EHP, pokud tato jednání a tyto projekty nemají dopad v EHP. Neexistují-li důkazy o tom, že jednání týkající se každého z těchto projektů měla okamžité, podstatné a předvídatelné účinky v rámci EHP, nemohla je Komise jednoduše spojit s jediným a trvajícím protiprávním jednáním, které bylo konstatováno v napadeném rozhodnutí, aby založila svoji exteritoriální pravomoc, s výjimkou toho, že by Komisi bylo umožněno přiznat této pravomoci neomezenou povahu. V tomto ohledu Tribunál uvádí, že článek 101 SFEU může být použit na jednání a dohody, které slouží k dosažení téhož protisoutěžního účelu, jestliže lze předpokládat, že dohromady mají tato jednání a dohody okamžité a podstatné účinky na vnitřní trh. Z toho vyplývá, na rozdíl od toho, co tvrdily žalobkyně, že právě s ohledem na celkové účinky různých jednání popsaných v napadeném rozhodnutí, včetně jednání týkajících se projektů realizovaných mimo EHP, bylo třeba posoudit, zda se v projednávané věci článek 101 SFEU použije. Podle Tribunálu se Komise nedopustila nesprávného posouzení, když v uvedeném rozhodnutí konstatovala, že účinky, které měla jednání a dohody, na kterých se členové kartelové dohody podíleli, na hospodářskou soutěž v EHP včetně vnitřního trhu, byly předvídatelné, podstatné a okamžité. Jak upřesnil Tribunál, v tomto kontextu stačí zohlednit pravděpodobné účinky chování na hospodářskou soutěž, aby byla podmínka související s požadavkem na předvídatelnost splněna. Pokud jde o okamžitost účinků dotčených jednání na území Unie, tato jednání mají nutně přímý vliv na dodávky silových kabelů vysokého a velmi vysokého napětí na uvedeném území, protože takový byl účel jednotlivých schůzek a kontaktů mezi účastníky kartelové dohody. Pokud jde o podstatnou povahu účinků v Unii, Tribunál poukázal na množství a význam výrobců, kteří se účastnili kartelové dohody a představovali téměř celý trh, na širokou škálu výrobků dotčených různými dohodami, na závažnost dotčených jednání, jakož i na významnou délku jediného a trvajícího protiprávního jednání, které trvalo po dobu deseti let. Podle Tribunálu všechny tyto skutečnosti posuzované jako celek přispívají k prokázání podstatné povahy účinků dotčených jednání na území Unie. Tribunál tudíž dospěl k závěru, že jediné a trvající protiprávní jednání, jak bylo vymezeno v napadeném rozhodnutí, spadá do působnosti článku 101 SFEU a že Komise byla oprávněna jej sankcionovat.

Co se konečně týče vztahů mezi mateřskými a dceřinými společnostmi, žalobkyně ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 12. července 2018, ***The Goldman Sachs Group v. Komise*** (T-419/14, napadený kasačním opravným prostředkem, EU:T:2018:445), argumentovala tím, že Komise pochybila, když uplatnila domněnku o skutečném výkonu rozhodujícího vlivu, aby ji učinila společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty uložené jejím dceřiným společnostem. V tomto ohledu Tribunál uvedl, že domněnka o skutečném výkonu rozhodujícího vlivu je založena na předpokladu, že situace, kdy mateřská společnost vlastní 100 % dceřiné společnosti nebo vlastní téměř celý základní kapitál dceřiné společnosti, umožňuje, aby Komise bez podpůrných důkazů dospěla k závěru, že uvedená mateřská společnost má možnost vykonávat rozhodující vliv na uvedenou dceřinou společnost, aniž jsou zohledněny zájmy jiných společníků při přijímaní strategických rozhodnutí nebo při běžné provozní činnosti této dceřiné společnosti, která své chování na trhu neurčuje samostatně, nýbrž jedná v souladu s přáními této mateřské společnosti. Tyto úvahy jsou plně použitelné v případě, že mateřská společnost má možnost vykonávat všechna hlasovací práva spojená s akciemi své dceřiné společnosti, neboť uvedená mateřská společnost je s to vykonávat plnou kontrolu nad chováním uvedené dceřiné společnosti, aniž by jí v tom mohly třetí strany, zejména ostatní akcionáři, bránit. Je pravda, že v některých případech nelze vyloučit, že menšinoví akcionáři, kteří nemají hlasovací práva spojená s akciemi této dceřiné společnosti, mohou vykonávat ve vztahu k takové dceřiné společnosti určitá práva, která jim případně umožňují mít rovněž vliv na chování téže dceřiné společnosti. Za těchto okolností však tato mateřská společnost

může vyvrátit domněnku o skutečném výkonu rozhodujícího vlivu tím, že předloží důkazy, které mohou prokázat, že neurčuje obchodní politiku dotčené dceřiné společnosti na trhu. Tribunál měl dále za to, že Komise řádně zohlednila další objektivní skutečnosti, na jejichž základě bylo možné konstatovat, že žalobkyně skutečně vykonávala rozhodující vliv ve vztahu k dceřiné společnosti, a sice právo jmenovat členy správní rady dceřiné společnosti, právo svolávat schůze akcionářů a navrhovat odvolání jednotlivých členů správní rady, význam úlohy vedoucích pracovníků mateřské společnosti ve strategickém výboru dceřiné společnosti a skutečnost, že mateřská společnost přijímala pravidelné aktualizované informace a měsíční zprávy. Tribunál konečně uvedl, že žalobkyně nepředložila argumenty, na jejichž základě by byla schopna prokázat, že její podíly, které vlastnila ve své dceřiné společnosti, směřovaly pouze k dosažení běžné finanční investice, a nikoli k řízení a kontrole uvedené dceřiné společnosti.

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 12. prosince 2018, ***Servier a další v. Komise*** (T-691/14, EU:T:2018:922), byla Tribunálu předložena žaloba na neplatnost rozhodnutí, v němž měla Komise za to, že se společnost Servier SAS účastnila kartelových dohod na trhu s perindoprilem, který je léčivým přípravkem určeným k léčbě hypertenze a srdečního selhání. Předmětem sporu byly dohody o smírném narovnání, jimiž byly ukončeny spory týkající se určitých patentů společnosti Servier[16]. V tomto kontextu přináší uvedený rozsudek určitá upřesnění stran dosažení souladu mezi patentovým právem a právem hospodářské soutěže.

Tribunál, který uvedl, že účastníci patentového sporu jsou *a priori* oprávněni k tomu, aby dali přednost uzavření dohody o smírném narovnání před zahájením soudního sporu, konstatoval, že vymezení relevantních skutečností, na jejichž základě lze určit, že dohoda o smírném narovnání v oblasti patentů je takové povahy, že představuje omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, je obzvláště obtížné, neboť Komise ani unijní soud nemají pravomoc vymezit oblast působnosti patentu či rozhodovat o jeho platnosti. Tato okolnost jim zabraňuje v tom, aby tyto otázky mohly objektivně posoudit, a naopak musí vést k tomu, aby daly přednost subjektivnímu přístupu, který vychází z toho, že strany sporných dohod uznávají platnost patentu. V tomto kontextu Tribunál uvádí, že dohoda o smírném narovnání patentového sporu nemusí mít žádný nepříznivý dopad na hospodářskou soutěž. Tak je tomu například tehdy, když se strany shodnou na tom, že sporný patent není platný, a stanoví okamžitý vstup společnosti generických léčiv na trh. Odlišení případů, kdy jsou smírná narovnání v souladu s právem hospodářské soutěže a kdy jsou s ním v rozporu, je však obtížnější, je-li mezi stranami naopak nesporné, že sporný patent je platný.

Tribunál má stran kritérií, na jejichž základě lze konstatovat, že dohoda o smírném narovnání v oblasti patentů je takové povahy, že představuje omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, za to, že první kritérium spočívá v tom, že dotčená dohoda obsahuje doložky o nenapadnutelnosti patentů a nemožnosti uvádět produkty na trh, které mají samy o sobě povahu omezující hospodářskou soutěž. Nicméně začlenění takových doložek může být legitimní, avšak pouze v rozsahu, v němž vychází z uznání platnosti dotčeného patentu smluvními stranami. Druhé kritérium spočívá v existenci „obrácené platby“ – tj. platby od společnosti originálních léčiv ve prospěch generické společnosti – pobídky. Je-li konstatována existence pobídky, je třeba pobídku, a nikoli skutečnost, že strany smírného narovnání uznávají platnost patentu, považovat za skutečnou příčinu omezení hospodářské soutěže, které zavádějí doložky o neuvedení na trh a nenapadnutelnosti, které – vzhledem k tomu, že jsou v takovém případě zcela nelegitimní – vykazují dostatečnou míru škodlivosti pro řádný průběh hospodářské soutěže k tomu, aby bylo shledáno omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu. Tribunál tudíž podal upřesnění pojmu pobídka. Tribunál, aniž by obrátil důkazní břemeno, což by bylo v rozporu s judikaturou, podle níž je v zásadě na Komisi, aby prokázala protiprávní jednání, zavedl přizpůsobení důkazního břemene v závislosti na typologii forem pobídek s cílem zajistit podnikům, které chtějí řešit své spory smírným narovnáním, co největší předvídatelnost, pokud jde o použití práva hospodářské soutěže,

16| Rozhodnutí Komise C(2014) 4955 final ze dne 9. července 2014 v řízení podle článků [101 a 102] SFEU [věc AT.39612 – perindopril (Servier)].

jež není dostatečně zajišťována pouhým individuálním posuzováním skutkových okolností projednávané věci. V tomto ohledu Tribunál odlišil na jedné straně případ, kdy je platba od společnosti originálních léčiv ve prospěch generické společnosti učiněna bez protiplnění (v jiné podobě, než podřízení se omezujícím doložkám), a na straně druhé případ, kdy k převodu určité hodnoty dochází v rámci obchodní dohody, jež souvisí s dohodou o smírném narovnání (tj. „vedlejší dohody").

Tento rozsudek rovněž poskytl Tribunálu příležitost, aby se zabýval zásadami, jež se použijí v oblasti kumulace pokut. Společnost Servier tvrdila, že celková částka pokut, jež jí byly uloženy na základě 101 SFEU, byla nepřiměřená, a dále, že dotčené dohody o smírném narovnání byly sankcionovány dvakrát, neboť této společnosti byla za tyto dohody uložena pokuta jak podle článku 101 SFEU, tak podle článku 102 SFEU.

K prvnímu bodu Tribunál uvedl, že Komise v napadeném rozhodnutí zohlednila skutečnost, že se společnost Servier dopustila vícero protiprávních jednání, která sice byla odlišná, avšak byla spojena s týmž produktem, perindoprilem, a docházelo k nim ve stejných zeměpisných oblastech a ve stejných obdobích. V tomto konkrétním kontextu se Komise s cílem zamezit případnému nepřiměřenému výsledku rozhodla, že pro každé protiprávní jednání omezí podíl hodnoty tržeb dosažených společností Servier, jež je zohledňována pro účely určení základní částky pokuty. Tribunál v zásadě tento přístup potvrdil, když konstatoval, že celková výše pokut uložených společnosti Servier na základě článku 101 SFEU nebyla nepřiměřená. Ke druhému bodu se ovšem naproti tomu nevyjádřil, neboť pokuta uložená společnosti Servier podle článku 102 SFEU byla zrušena z jiného důvodu.

2. Příspěvky v oblasti působnosti článku 102 SFEU

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 12. prosince 2018, ***Servier a další v. Komise*** (T-691/14, EU:T:2018:922), byl Tribunál dále vyzván k tomu, aby rozhodl o protiprávním zneužití dominantního postavení, jež bylo vytýkáno společnosti Servier. Žalobkyně mimo jiné tvrdily, že se Komise dopustila nesprávného posouzení a nesprávného právního posouzení, když omezila trh s relevantními hotovými výrobky pouze na molekulu perindoprilu a vyloučila patnáct dalších inhibitorů konvertujícího enzymu (IKE) z trhu, a to výlučně za tím účelem, aby mohla konstatovat existenci dominantního postavení společnosti Servier na tomto trhu.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že farmaceutické odvětví je „atypické" v tom smyslu, že poptávku po léčivých přípravcích vydávaných na předpis určuje osoba, které tato léčiva předepisuje, a nikoli konečný spotřebitel, tj. pacient. Stejně tak jsou lékaři při rozhodování o předepsání léčivého přípravku vedeni hlavně jeho terapeutickým účinkem. Tribunál měl za to, že možnost lékařů vybírat z původních léčivých přípravků, jež jsou na trhu k dispozici, či mezi původními léčivými přípravky a generickými verzemi jiných molekul, a skutečnost, že osoby předepisující léčivé přípravky přihlížejí předně k léčivým účinkům, případně umožňují, aby ke značným konkurenčním tlakům z hlediska kvality, a nikoli ceny docházelo mimo obvyklé mechanismy cenového tlaku. Pokud existují léčivé přípravky, jež jsou uznávány nebo považovány za rovnocenné nebo nahraditelné, musí se analýza trhu obzvláště pečlivě věnovat skutečnostem, na jejichž základě lze vymezit existenci konkurenčních tlaků tohoto druhu.

Tribunál v projednávané věci judikoval, že se Komise ve své analýze vymezení relevantního trhu dopustila řady pochybení, která způsobují neplatnost výsledku této analýzy. Komise měla totiž nesprávně za to, že stran léčebného použití byly inhibitory konvertujícího enzymu třídou nesourodých léčivých přípravků a že se perindopril vyznačoval v rámci této třídy zvláštními vlastnostmi. Komise dále podcenila sklony pacientů léčených perindoprilem ke změně léčby a nezohlednila charakteristické rysy hospodářské soutěže ve farmaceutickém odvětví, když nesprávně z analýzy událostí, jež byla založena zejména na změnách cen,

dovodila, že perindopril nebyl vystaven významným konkurenčním tlakům ze strany ostatních inhibitorů konvertujícího enzymu. Tribunál konstatoval, že Komise neprokázala, že by relevantní výrobkový trh byl omezen pouze na trh s perindoprilem jako původní látkou a generikem.

Ve věcech, v nichž byly vydány rozsudky ze dne 13. prosince 2018, ***Slovak Telekom v. Komise*** (T-851/14, EU:T:2018:929), a ze dne 13. prosince 2018, ***Deutsche Telekom v. Komise*** (T-827/14, EU:T:2018:930), byl Tribunál vyzván, aby přezkoumal legalitu rozhodnutí Komise, která měla za to, že se podnik tvořený společností Slovak Telekom, a.s. a společností Deutsche Telekom AG dopustil zneužití svého dominantního postavení na slovenském telekomunikačním trhu[17]. Žalobkyně mimo jiné tvrdily, že se Komise dopustila pochybení, když neposoudila nezbytnost přístupu k síti společnosti Slovak Telekom pro provozování činnosti na maloobchodním trhu širokopásmových služeb na Slovensku.

K tomuto Tribunál poznamenal, že příslušný regulační rámec jednoznačně uznával nezbytnost přístupu k účastnickému vedení společnosti Slovak Telekom za účelem vzniku a rozvoje účinné konkurence na slovenském trhu širokopásmových internetových služeb. Nebylo tudíž vyžadováno, aby Komise prokázala nezbytnost takového přístupu.

Tribunál rovněž přezkoumával, zda by mohl být částečně zrušen čl. 1 odst. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž se v něm konstatuje, že v období od 12. srpna do 31. prosince 2005 společnost Slovak Telekom uplatňovala praxi vedoucí ke stlačování marží. V tomto ohledu Tribunál konstatoval, že výsledkem analýzy provedené Komisí je u všech posuzovaných scénářů pozitivní marže v tomto období. Tribunál připomněl, že v takovém případě platí, že pokud podnik v dominantním postavení stanoví své ceny na úrovni, která pokrývá podstatnou část nákladů na uvedení dotčeného výrobku na trh nebo poskytnutí dotčené služby, konkurent stejně výkonný jako tento podnik bude mít v zásadě možnost těmto cenám konkurovat bez toho, aby se vystavoval dlouhodobě neudržitelným ztrátám. To znamená, že v období od 12. srpna do 31. prosince 2005 by měl konkurent stejně výkonný jako tento podnik v zásadě možnost tomuto operátorovi konkurovat na maloobchodním trhu se širokopásmovými službami, pokud by mu bylo zpřístupněno účastnické vedení, bez toho, aby se vystavoval dlouhodobě neudržitelným ztrátám. I když je pravda, že je-li marže pozitivní, není vyloučeno, že by Komise mohla v rámci posuzování účinku vyloučení vyvolávaného tarifní praktikou prokázat, že v důsledku uplatnění této praktiky může být dotčeným operátorům např. z důvodu snížení rentability ztížen výkon jejich činností na dotčeném trhu, je v projednávané věci třeba konstatovat, že Komise v napadeném rozhodnutí neprokázala, že by tarifní praktika společnosti Slovak Telekom v období od 12. srpna do 31. prosince 2005 vyvolávala takové účinky vyloučení, zatímco předložení takového důkazu je nezbytné zejména z důvodu existence pozitivních marží.

Tribunál, který ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 13. prosince 2018, ***Deutsche Telekom v. Komise*** (T-827/14, EU:T:2018:930), posuzoval argument žalobkyně, podle kterého Komise jednala v rozporu s pojmem „podnik", jenž je vymezen unijním právem, a se zásadou individualizace trestů a sankcí, když žalobkyni uložila samostatnou pokutu vedle pokuty, kterou jí Komise uložila společně a nerozdílně se společností Slovak Telekom, uvedl, že přitěžující okolnost spočívající v opakování protiprávního jednání může být faktorem, kterým se individuálně vyznačuje chování mateřské společnosti a jenž odůvodňuje, aby rozsah její odpovědnosti byl větší než u dceřiné společnosti. Tribunál nicméně uvádí, že pokud se – jako je tomu v projednávané věci – Komise při posuzování závažnosti protiprávního jednání, jehož se podnik dopustil, a při výpočtu pokuty, jež mu má být uložena, opírá o obrat dceřiné společnosti, není obrat mateřské společnosti, i kdyby byl značně vyšší než obrat dceřiné společnosti, skutečností, na jejímž základě by bylo možné charakterizovat individuální jednání mateřské společnosti v rámci uskutečňování protiprávního jednání přičítaného podniku, neboť

17| Rozhodnutí Komise C (2014) 7465 final ze dne 15. října 2014 v řízení podle článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP (věc AT.39523 – Slovak Telekom), ve znění opraveném rozhodnutím Komise C (2014) 10119 final ze dne 16. prosince 2014 a rozhodnutím Komise C (2015) 2484 final ze dne 17. dubna 2015.

odpovědnost mateřské společnosti je v tomto ohledu zcela odvozena od odpovědnosti její dceřiné společnosti. Komise tudíž jednala v rozporu s pojmem „podnik“, jak je vymezen v unijním právu, když v napadeném rozhodnutí určila pro žalobkyni násobící koeficient 1,2 pro účely odrazení. Tribunál v rámci výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci provedl nový výpočet výše pokuty, jež byla uložena společně a nerozdílně společnostem Deutsche Telekom a Slovak Telekom z důvodu pochybení, jehož se dopustila Komise, když konstatovala, že praxe vedoucí ke stlačování marží, kterou uplatňovala společnost Slovak Telekom, mohla být zahájena již před 1. lednem 2006. Tribunál rovněž provedl nový výpočet samostatné pokuty, která byla uložena žalobkyni z toho důvodu, aby nesla důsledky opakovaná protiprávního jednání, tj. 50 % výše společné a nerozdílné pokuty, aniž by použil koeficient 1,2 pro účely odrazení. Konečně měl Tribunál stran návrhu, který Komise předložila ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 13. prosince 2018, ***Slovak Telekom v. Komise*** (T-851/14, EU:T:2018:929), a v němž se domáhala zvýšení výše společné a nerozdílné pokuty, za to, že s ohledem na okolnosti projednávané věci nebylo tuto výši třeba měnit.

3. Příspěvky v oblasti spojování podniků

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 16. května 2018, ***Deutsche Lufthansa v. Komise*** (T-712/16, EU:T:2018:269), byla Tribunálu předložena žaloba na neplatnost rozhodnutí Komise, kterým Komise zamítla žádost podanou žalobkyní, jež se týkala osvobození od určitých závazků učiněných závaznými rozhodnutím Komise ze dne 4. července 2005, jímž se schvaluje získání kontroly nad společností Swiss International Air Lines Ltd ze strany společnosti Lufthansa AG[18]. Žádost se týkala osvobození od tarifních závazků, a pokud možno, od závazků týkajících se letištních časů a dalších doplňkových nápravných prostředků v oblasti přístupu platných pro trasy Curych-Stockholm (dále jen „trasa ZRH-STO) a Curych-Varšava (dále jen „trasa ZRH-WAW“). Vzhledem k tomu, že tuto žádost Komise zamítla, podala žalobkyně Tribunálu žalobu, která se konkrétně týkala tohoto zamítnutí v rozsahu, v němž se týkalo žádosti o osvobození od tarifních závazků použitelných na trasy ZRH-STO a ZRH-WAW.

V tomto ohledu Tribunál v úvodu uvedl, že závazky, které strany učinily závaznými k rozptýlení vážných pochybností vznesených spojením a k učinění tohoto spojení slučitelným s vnitřním trhem, obecně obsahují ustanovení o revizi, které stanoví podmínky, za kterých může Komise uvedené závazky na žádost zrušit, změnit nebo nahradit. Zrušení nebo změna takových závazků je zvláště zajímavá v případě závazků v oblasti chování, pro něž nebylo možno předpokládat některé okolnosti v okamžiku přijetí rozhodnutí o spojení. Cílem závazků je totiž napravit zjištěné problémy hospodářské soutěže s tím, že může být nutné jejich obsah změnit na základě vývoje situace na trhu. V tomto kontextu má Komise určitou posuzovací pravomoc při hodnocení mimo jiné potřeby požadovat závazky za účelem odstranění vážných pochybností vyvolaných takovou operací. Tribunál konkrétně stran žádosti o osvobození od závazků uvádí, že tato žádost nevyvolává nezbytně stejné potíže spojené s prospektivní analýzou jako spojování. Přezkum takové žádosti bude totiž vyžadovat ověření toho, zda jsou splněny podmínky stanovené v ustanovení o revizi, nebo zda se předpovědi vydané v okamžiku schvalování spojení ukázaly být správnými, nebo zda jsou stále aktuální vážné pochybnosti vyvolané tímto spojením. Nic to nemění na tom, že posouzení žádosti o osvobození od závazků předpokládá někdy komplexní hospodářská posouzení s cílem ověřit, zda se situace na trhu významně a trvale změnila, takže závazky již nejsou nezbytné. Je tudíž třeba mít za to, že Komise má také určitou diskreční pravomoc pro posouzení žádosti o osvobození od závazků zahrnující komplexní hospodářská posouzení. Komise má nicméně povinnost tuto žádost pečlivě přezkoumat a založit své závěry na všech relevantních údajích. Tribunál

18| Rozhodnutí Komise C(2016) 4964 final ze dne 25. července 2016 zamítající žádost podanou společností Deutsche Lufthansa AG týkající se osvobození od některých závazků učiněných závaznými rozhodnutím Komise ze dne 4. července 2005 o schválení spojení podniků ve věci COMP/M.3770 – Lufthansa/Swiss.

mimoto uvedl, že rozhodnutí o žádosti o osvobození od závazků nepředpokládá zpětvzetí rozhodnutí o schválení spojení, které závazky učinilo závaznými, a nespočívá v takovém zpětvzetí. Jeho účelem je ověřit, zda jsou splněny podmínky stanovené v ustanovení o revizi, které tvoří součást závazků, nebo případně zda již nevyvstávají problémy v oblasti hospodářské soutěže uvedené v rozhodnutí povolujícím spojení s výhradou závazků. Dále platí, že je povinností stran, které jsou vázány závazky, poskytnout dostatečné důkazy, aby prokázaly splnění podmínek, jež jsou požadovány pro zrušení závazků. Pokud však uvedené strany poskytnou důkazy, které mohou prokázat, že jsou splněny podmínky stanovené v ustanoveních o revizi závazků, je na Komisi, aby vysvětlila, v čem nejsou tyto důkazy dostatečné nebo spolehlivé, a pokud je to nezbytné, aby provedla šetření s cílem ověřit, doplnit nebo popřít důkazy předložené těmito stranami.

Ve světle těchto úvah má Tribunál za to, že Komise v projednávané věci nesplnila povinnosti, jež jí byly uloženy. Co se trasy ZRH-STO týče, Tribunál mimo jiné uvádí, že Komise nezohlednila dopad ukončení dohody o společném podniku, kterou uzavřely společnosti Deutsche Lufthansa a Scandinavian Airlines System, a to jako takového nebo společně s návrhem společnosti Deutsche Lufthansa ukončit stávající dvoustrannou dohodu o alianci, kterou uzavřela se společností Scandinavian Airlines System. Podle Tribunálu Komise dostatečně neodpověděla na argumentaci společnosti Deutsche Lufthansa, podle níž Komise změnila svou politiku, vzhledem k tomu, že již nezohledňuje partnery aliance při vymezení dotčených trhů, ani neprovedla dostatečnou analýzu dopadu dohody o společném označování linek na hospodářskou soutěž mezi společnostmi Swiss International Air Lines a Scandinavian Airlines System. V důsledku toho Tribunál konstatoval, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení tím, že nezohlednila všechny relevantní údaje, a že prvky uvedené v napadeném rozhodnutí nemohou odůvodnit zamítnutí žádosti o osvobození týkající se trasy ZRH-STO. Naproti tomu Tribunál stran trasy ZRH-WAW rozhodl, že vzhledem k neexistenci jakýchkoli změn smluvních vztahů mezi společnostmi Swiss International Air Lines a Polskie Linie Lotnicze LOT S. A., pro které byly tarifní závazky učiněny závaznými, nemohou být zjištěné nedostatky považovány za dostatečné k tomu, aby vedly ke zrušení napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká této trasy.

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 9. října 2018, ***1&1 Telecom v. Komise*** (T-43/16, EU:T:2018:660), byl Tribunál vyzván k tomu, aby rozhodl o žalobě podané proti údajnému rozhodnutí Komise o provádění konečných závazků, které se staly závaznými na základě rozhodnutí Komise, jímž se prohlašuje nabytí společnosti E-Plus Mobilfunk GmbH & Co. KG společností Telefónica Deutschland Holding AG za slučitelné s vnitřním trhem. Ve věci byla předně vznesena otázka přípustnosti, která spočívala v tom, zda je napadnutelným aktem ve smyslu článku 263 SFEU dopis, ve kterém Komise v návaznosti na stížnost podanou žalobkyní vykládá rozsah konečných závazků a konstatuje v něm, že podnik, který je povinen uvedené závazky dodržovat, uvedené závazky neporušil, a tudíž není třeba přijmout vůči tomuto podniku příslušná opatření.

V projednávané věci Tribunál zaprvé uvedl, že sporný dopis pouze potvrdil konečné závazky, aniž změnil právní situaci žalobkyně. Z toho vyplývá, že uvedený dopis v rozsahu, v němž vykládá dosah konečných závazků, nepředstavuje rozhodnutí, ale pouhé právně nezávazné prohlášení, které může Komise učinit v rámci následného dozoru nad správným prováděním svých rozhodnutí v oblasti kontroly spojování. Tribunál zadruhé konstatoval, že žalobkyně nemá žádné individuální právo, které by ukládalo Komisi přijmout rozhodnutí, kterým by konstatovala, že Telefónica Deutschland Holding porušila konečné závazky, a kterým by přijala opatření pro obnovení podmínek účinné hospodářské soutěže na základě čl. 8 odst. 4 a 5 nařízení č. 139/2004[19], a to dokonce ani tehdy, kdyby byly splněny podmínky, které by odůvodňovaly takové rozhodnutí. I kdyby se jednalo o mezeru v oblasti kontroly spojování, její vyplnění by příslušelo případně normotvůrci, a nikoliv unijnímu soudu. Tribunál měl konečně za to, že závěr, podle kterého není sporný dopis napadnutelným aktem ve smyslu článku 263 SFEU, nemůže být zpochybněn tvrzením žalobkyně, podle kterého by takový závěr

19| Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (nařízení ES o spojování) (Úř. věst. 2004, L 24, s. 1; Zvl. vyd. 08/03, s. 40).

mohl narušit její právo na účinnou právní ochranu. V tomto ohledu Tribunál uvedl, že – aniž by byla dotčena možnost Komise konstatovat porušení konečných závazků a přijmout opatření, která považuje za vhodná, formou rozhodnutí přijatého na základě čl. 8 odst. 4 a 5 nařízení č. 139/2004, mají třetí osoby, které jsou dotčené konečnými závazky, k nimž patří žalobkyně, plnou možnost, aby se těchto závazků dovolávaly před příslušnými vnitrostátními soudy. V tomto kontextu představuje jakýkoliv názor vyjádřený Komisí k výkladu konečných závazků pouze možný výklad, který na rozdíl od rozhodnutí přijatých na základě článku 288 SFEU jen tvoří přesvědčení a neváže příslušné vnitrostátní soudy. Tribunál proto dospěl k závěru, že sporný dopis nepředstavuje rozhodovací akt, proti němuž lze podat žalobu na neplatnost podle článku 263 SFEU.

4. Kontrolní pravomoci

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 20. června 2018, ***České dráhy v. Komise*** (T-325/16, napadený kasačním opravným prostředkem[20], EU:T:2018:368), byl Tribunál vyzván k tomu, aby rozhodl o žalobě, kterou podal český národní železniční dopravce proti rozhodnutí Komise, které bylo určeno uvedenému dopravci a všem společnostem, které přímo nebo nepřímo kontroluje, a kterým jim bylo nařízeno podrobit se kontrole podle čl. 20 odst. 4 nařízení č. 1/2003[21]. Žalobkyně toto rozhodnutí zpochybňuje z toho důvodu, že v okamžiku jeho přijetí nemohla mít Komise k dispozici závažné (přinejmenším nepřímé) důkazy odůvodňující podezření z jednání odporujícího pravidlům hospodářské soutěže. Dále bylo napadené rozhodnutí podle žalobkyně nedostatečně odůvodněno, vymezovalo předmět a účel kontroly příliš široce a směřovalo tím prakticky na jakékoli jednání žalobkyně v odvětví osobní železniční dopravy v České republice.

Tribunál připomněl, že požadavek ochrany proti svévolným nebo nepřiměřeným zásahům veřejné moci do soukromí osob, ať již fyzických či právnických, je obecnou zásadou unijního práva. Za účelem dodržení této obecné zásady musí být rozhodnutí o kontrole zaměřeno na shromáždění dokumentace nezbytné k ověření skutkového a právního stavu a jeho rozsahu, o němž už Komise má informace, představující dostatečně závažné indicie, jež umožní nabýt podezření o porušení pravidel hospodářské soutěže. Z toho vyplývá, že vzhledem k tomu, že pravomoci svěřené úředníkům Komise ohraničuje odůvodnění rozhodnutí o kontrole, obecná zásada brání takovým formulacím v rozhodnutí o kontrole, které by rozsah těchto pravomocí rozšiřovaly nad rámec toho, co vyplývá z dostatečně závažných indicií, které má Komise k dispozici ke dni přijetí takového rozhodnutí.

Vzhledem k tomu, že v projednávané věci nebylo na základě samotného odůvodnění napadeného rozhodnutí možné předpokládat, že ke dni přijetí tohoto rozhodnutí měla Komise skutečně k dispozici dostatečně závažné indicie odůvodňující podezření z jednání odporujícího článku 102 SFEU, měl Tribunál za to, že je třeba na základě dalších relevantních skutečností určit, zda ke dni přijetí napadeného rozhodnutí měla Komise k dispozici dostatečně závažné indicie odůvodňující podezření z jednání odporujícího článku 102 SFEU. Tribunál tedy na základě informací, které již byly obsaženy ve spise, mimo jiné na základě znaleckého posudku české univerzity, který byl vypracován v rámci vnitrostátního řízení, konstatoval, že Komise měla k dispozici dostatečně závažné indicie odůvodňující podezření z jednání žalobkyně odporujícího článku 102 SFEU, které spočívá v uplatňování predatorních cen na trati Praha-Ostrava od roku 2011. Tribunál naproti tomu, mimo jiné na základě dokumentů předložených Komisí, konstatoval, že posledně uvedená neměla k dispozici takové

20| Věc C-538/18 P, ***České dráhy v. Komise.***

21| Rozhodnutí Evropské komise C(2016) 2417 final ze dne 18. dubna 2016 v řízení podle čl. 20 odst. 4 nařízení (ES) č. 1/2003, které je určeno společnosti České dráhy a všem společnostem, které přímo nebo nepřímo kontroluje, a kterým jim bylo nařízeno podrobit se kontrole (věc AT.40156 – Falcon).

indicie stran jednání žalobkyně odporujícího článku 102 SFEU, které by spočívalo v jiných formách než v domnělém uplatňování predatorních cen nebo by se týkalo jiných tratí než trati Praha-Ostrava, a napadené rozhodnutí v této části zrušil.

III. Státní podpory

1. Pojem „státní podpora“

a. Určení výše poskytnuté podpory – pojem „hospodářská činnost“

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 25. ledna 2018, ***BSCA v. Komise*** (T-818/14, EU:T:2018:33), byla Tribunálu předložena žaloba na neplatnost rozhodnutí Komise ze dne 1. října 2014 o opatřeních podpory provedených Belgií ve prospěch společnosti Brussels South Charleroi Airport (BSCA) a letecké společnosti Ryanair Ltd[22]. Toto rozhodnutí bylo vydáno v návaznosti na rozsudek *Ryanair v. Komise*[23], v němž Tribunál zrušil rozhodnutí Komise ze dne 12. února 2004, které se týkalo výhod, které poskytl Valonský region a společnost BSCA letecké společnosti Ryanair při zřízení její základny v Charleroi[24]. V tomto rozsudku bylo podáno upřesnění stran podpor, které určité regiony poskytly letištím, které přijímají nízkonákladové letecké společnosti (low-costs). Tribunál tentokrát žalobu zamítl.

Tribunál, který připomněl, že kritériem pro určení okamžiku poskytnutí podpory je kritérium právně závazného aktu, kterým se příslušný vnitrostátní orgán zavazuje k poskytnutí podpory příjemci, předně konstatoval, že rozhodnutí ze dne 20. července a 8. listopadu 2000, jichž se dovolává žalobkyně, neobsahovala přesné a právně závazné závazky ze strany valonské vlády vůči žalobkyni.

Tribunál, kterému byla dále předložena otázka, zda – jak tvrdila žalobkyně – je třeba systém, který letadlům umožňuje přistávat za snížené viditelnosti, kvalifikovat za investici nehospodářské povahy, uvedl, že hospodářskou činnost představuje jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo poskytování služeb na daném trhu oproti činnostem, které spadají do výkonu výsad veřejné moci. Co se zařízení elektronického přístrojového přistávacího systému týče, které využívá rádiového signálu pro zvýšení přesnosti přistávání letadel chystajících se na přistání na letištní dráze, toto zařízení – byť by bylo povinné a přispívalo k bezpečnosti při přistání – nepřispívá ke kontrole a správě vzdušného prostoru ani k žádné jiné výsadní pravomoci veřejné moci, která by mohla být vykonávána na letišti. Přispívá k poskytování služeb, které civilní letiště poskytuje v konkurenčním prostředí leteckým společnostem v rámci své obecné činnosti, která je činností hospodářské povahy. Neexistence takového zařízení má za následek pouze to, že za určitých meteorologických podmínek letecké společnosti, které využívají letiště, zruší své lety nebo je přesměrují na jiná letiště, která jsou takovým

22| Rozhodnutí Komise C(2014) 6489 final ze dne 1. října 2014, o opatřeních SA. 14093 (C76/2002) provedených Belgií ve prospěch společností BSCA

23| Rozsudek ze dne 17. prosince 2008, ***Ryanair v. Komise*** (T-196/04, EU:T:2008:585).

24| Rozhodnutí Komise 2004/393/ES ze dne 12. února 2004 o výhodách poskytnutých regionem Valonsko a letištěm BSCA Airport letecké společnosti Ryanair při zřízení její základny v Charleroi (Úř. věst. L 30.4.2004, s. 1).

zařízením vybavena. Letiště, které není vybaveno tímto zařízením, se tedy nachází v méně výhodném konkurenčním postavení oproti letišti, které si takové zařízení nechalo nainstalovat, aniž toto zjištění umožňuje vyloučit uvedené zařízení z jeho kvalifikace jako činnosti hospodářské povahy.

b. Selektivnost v daňové oblasti

Předmětem sporu ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***Banco Santander a Santusa v. Komise*** (T-399/11 RENV, EU:T:2018:787), byl režim umožňující podnikům, které jsou daňovými rezidenty ve Španělsku, odepsat goodwill vzniklý nabytím podílu v podnicích, které jsou daňovými rezidenty v zahraničí. Tribunál se v tomto a pěti dalších rozsudcích vydaných téhož dne (rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***Axa Mediterranean v. Komise***, T-405/11, nezveřejněný, EU:T:2018:780, rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***Sigma Alimentos Exterior v. Komise***, T-239/11, nezveřejněný, EU:T:2018:781, rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***World Duty Free Group v. Komise***, T-219/10 RENV, EU:T:2018:784, rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***Banco Santander v. Komise***, T-227/10, nezveřejněný, EU:T:2018:785, rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***Prosegur Compañía de Seguridad v. Komise***, T-406/11, nezveřejněný, EU:T:2018:793), jejichž předmětem jsou návrhy na zrušení určitých ustanovení rozhodnutí 2011/282/EU[25], zabýval tím, zda dotčená daňová opatření mají selektivní povahu či nikoli, poté, co Soudní dvůr zrušil v řízení o kasačním opravném prostředku[26] rozsudky Tribunálu, v nichž měl Tribunál za to, že Komise neprokázala selektivní povahu tohoto opatření[27].

Tribunál, který k určení selektivní povahy vnitrostátního daňového opatření použil třífázovou metodu, k jejímuž uplatnění jej vyzval v rozsudku o kasačním opravném prostředku Soudní dvůr[28], uvedl, že judikatura klade důraz na pojem „selektivita" založený na rozlišování mezi podniky, které se rozhodnou provést některé transakce, a jinými podniky, které se rozhodnou je neprovést, a nikoliv na rozdílu mezi podniky s ohledem na jejich charakteristiky. Na tomto základě Tribunál judikoval, že takové vnitrostátní daňové opatření, jako je sporné opatření, které přiznává zvýhodnění, jehož poskytnutí je podmíněno uskutečněním hospodářské transakce, může být selektivní i v případě, že si s ohledem na charakteristiky dotčené operace jakýkoli podnik může svobodně zvolit, zda tuto transakci provede. Tribunál měl za to, že Komise v projednávané věci právem v rámci první fáze výše uvedené metody neomezila posouzení kritéria selektivity jen na nabývání podílů v nerezidentních společnostech, a přijala tak jako obvyklý režim zdaňování goodwillu, a nikoli zdaňování finančního goodwillu zavedeného sporným opatřením. Podle Tribunálu měla Komise rovněž správně za to, že sporné opatření tím, že umožňuje odpis goodwillu v případě nabytí podílů v nerezidentních společnostech, zachází s těmito transakcemi jinak než s nabýváním podílů v rezidentních společnostech, ačkoli se tyto dva druhy transakcí nacházejí s ohledem na cíl sledovaný obvyklým režimem ve srovnatelných skutkových

25| Rozhodnutí Komise 2011/282/EU ze dne 12. ledna 2011 o daňových odpisech finančního goodwillu vzniklého nabytím podílu v zahraničních podnicích č. C 45/07 (ex NN 51/07, ex CP 9/07) zavedených Španělskem (Úř. věst. 2011, L 135, s. 1).

26| Rozsudek ze dne 21. prosince 2016, ***Komise v. World Duty Free Group a další.*** (C-20/15 P a C-21/15 P, EU:C:2016:981).

27| Rozsudek ze dne 7. listopadu 2014, ***Banco Santander a Santusa v. Komise*** (T-399/11, EU:T:2014:938), a rozsudek ze dne 7. listopadu 2014, ***Autogrill España v. Komise*** (T-219/10, EU:T:2014:939).

28| Podle této metody musí Komise předně identifikovat obecný nebo „obvyklý" daňový režim uplatňovaný v dotyčném členském státě (první fáze) a dále prokázat, že se předmětné daňové opatření od uvedeného obecného režimu odchyluje v rozsahu, v němž zavádí rozlišování mezi hospodářskými subjekty, které se s ohledem na cíl tohoto obecného režimu nacházejí ve srovnatelné skutkové a právní situaci (druhá fáze). Pojem státní podpory se však na opatření zavádějící rozlišení mezi podniky, které se s ohledem na cíl dotčeného právního režimu nacházejí ve srovnatelné skutkové a právní situaci, a tedy opatření *a priori* selektivní, nevztahuje, pokud se dotyčnému členskému státu podaří prokázat, že je toto rozlišení odůvodněné, jelikož vyplývá z povahy nebo uspořádání soustavy, do níž tato opatření patří (třetí fáze).

a právních situacích. Vzhledem k tomu, že uplatnění sporného opatření vede k rozdílnému zacházení s podniky, které se však nacházejí ve srovnatelných situacích, nelze s ohledem na zásadu daňové neutrality každopádně účinky, které vyvolává, považovat za odůvodněné.

c. Přičitatelnost – zásada obezřetného soukromého investora

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 13. prosince 2018, ***Comune di Milano v. Komise*** (T-167/13, EU:T:2018:940), byla Tribunálu předložena žaloba znějící na zrušení rozhodnutí, kterým Komise prohlásila za neslučitelnou s vnitřním trhem státní podporu poskytnutou společností SEA Spa, která řídí letiště Milán-Linate a Milán-Malpensa, ve formě navýšení kapitálu touto společností ve prospěch nové společnosti, nazvané Sea Handling SpA, kterou zcela ovládala[29]. Na podporu své žaloby žalobkyně zejména tvrdila, že Komise porušila čl. 107 odst. 1 SFEU, když jednak nesprávně konstatovala, že došlo k převodu státních prostředků a že dotčená opatření byla přičitatelná italskému státu, a jednak neuplatnila správně kritérium soukromého investora. V rozsudku jsou upřesněna kritéria, jež se týkají přičitatelnosti opatření podpory státu a důkazního břemene stran zásady obezřetného soukromého investora.

Co se týče přičitatelnosti dotčených opatření státu, Tribunál rozhodoval o otázce, zda má Komise povinnost prokazovat přičitatelnost dotčených opatření podpory státu, jež byla v období let 2002 až 2010 každoročně přijímána, v každém z těchto let samostatně. V tomto ohledu Tribunál uvedl, že jelikož státní zásahy mohou mít různé podoby a musí být posuzovány podle svých účinků, nelze vyloučit, že bude třeba pro účely použití čl. 107 odst. 1 SFEU nahlížet na několik po sobě jdoucích zásahů státu jako na jediný zásah. Tak tomu může být zejména tehdy, když po sobě jdoucí zásahy vykazují zejména z hlediska časové posloupnosti, svého cíle a situace podniku v okamžiku těchto zásahů natolik úzké vazby, že je nemožné je oddělit, jak tomu podle Tribunálu bylo v projednávané věci.

Tribunál stran důkazního břemene týkajícího se zásady soukromého investora předně připomněl, že podle zásad týkajících se důkazního břemene v odvětví státních podpor je Komise povinna prokázat existenci podpory. V této souvislosti je povinna provést pečlivý a nestranný přezkum dotyčných opatření, aby měla při přijímání konečného rozhodnutí konstatujícího existenci, a případně i neslučitelnost nebo protiprávnost podpory, k tomuto účelu co možná nejúplnější a nejspolehlivější poznatky. Tribunál dále konkrétně uvedl, že přezkum Komise týkající se otázky, zda určitá opatření mohou být kvalifikována jako státní podpora z důvodu, že veřejné orgány nejednaly týmž způsobem jako soukromý věřitel, vyžaduje provedení komplexního hospodářského posouzení. V rámci přezkumu, který unijní soud v tomto kontextu provádí, mu nepřísluší nahradit hospodářské posouzení Komise vlastním posouzením, nýbrž musí přezkum omezit na ověření dodržení procesních pravidel a pravidel týkajících se odůvodnění, věcné správnosti skutkových okolností, které byly vzaty v úvahu, neexistence zjevně nesprávného posouzení těchto skutkových okolností a neexistence zneužití pravomoci. Proto, aby bylo prokázáno, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu, které může odůvodnit zrušení napadeného rozhodnutí, musí být důkazy předložené žalobcem dostatečné k tomu, aby vyvrátily věrohodnost posouzení skutkového stavu uvedených ve zmíněném rozhodnutí. Tribunál rovněž připomněl, že Komise musí při použití kritéria soukromého věřitele provést celkové posouzení, při němž přihlédne ke všem skutečnostem relevantním v projednávané věci. V tomto rámci je třeba pokládat za relevantní všechny informace, které by mohly nezanedbatelným způsobem ovlivnit rozhodovací proces běžně opatrného a pečlivého soukromého věřitele, jenž se nachází v situaci, jež se co možná nejvíce podobá situaci veřejnoprávního věřitele, a hledá způsob, jak by mu mohly být zaplaceny částky, které mu dluží dlužník ve finančních obtížích. Pro účely použití kritéria soukromého věřitele jsou dále relevantní

29| Rozhodnutí Komise (EU) 2015/1225 ze dne 19. prosince 2012 týkající se navýšení kapitálu společností SEA SpA. ve prospěch společnosti Sea [Handling] SpA. [SA.21420 (C 14/10) (ex NN 25/10) (ex CP 175/06)] (Úř. věst. 2015, L 201, s. 1).

pouze poznatky, které byly dostupné v době přijetí tohoto rozhodnutí, a vývoj, který bylo k tomuto okamžiku možné očekávat. Komise totiž nemá povinnost přezkoumat informaci, když předložené důkazy časově spadají do období po přijetí rozhodnutí o uskutečnění předmětné investice, a tyto důkazy nezbavují dotčený členský stát povinnosti provést náležité předběžné posouzení návratnosti jeho investice před jejím uskutečněním. Tribunál, který měl za to, že v projednávané věci nebylo takové předběžné posouzení návratnosti investice učiněno, konstatoval, že žalobkyně neprokázala, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení, když odmítla argument, podle něhož bylo splněno kritérium soukromého investora.

2. Slučitelnost

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 12. července 2018, ***Rakousko v. Komise*** (T-356/15, napadený kasačním opravným prostředkem[30], EU:T:2018:439), byl Tribunál vyzván k tomu, aby přezkoumal legalitu rozhodnutí, v němž Komise konstatovala, že opatření státní podpory, které Spojené království zamýšlí poskytnout za účelem podpory jaderné elektrárny Hinkley Point, je slučitelné s vnitřním trhem, a schválila jeho poskytnutí[31]. Tato věc poskytla mimo jiné Tribunálu příležitost k tomu, aby upřesnil vzájemný vztah mezi článkem 107 SFEU a Smlouvou o Euratomu.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že jelikož Smlouva o Euratomu neobsahuje taxativní výčet pravidel v oblasti státní podpory, může být článek 107 SFEU použit na dotčená opatření, i když sledují cíl spadající do působnosti Smlouvy o Euratomu. Nicméně v rámci použití tohoto ustanovení na opatření týkající se oblasti jaderné energie je třeba přihlédnout k ustanovením a cílům Smlouvy o Euratomu.

Tribunál, který zkoumal podmínky použití čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU na taková opatření, zaprvé připomněl, že ve smyslu tohoto ustanovení nemusí cíl veřejného zájmu sledovaný dotčeným opatřením nutně představovat cíl sdílený všemi členskými státy nebo většinou z nich. S ohledem na ustanovení Smlouvy o Euratomu a na právo členských států zvolit si mezi různými energetickými zdroji, je členský stát oprávněn stanovit podporu jaderné energie, a konkrétně pobídku k budování nových kapacit na výrobu jaderné energie, jako cíl veřejného zájmu ve smyslu čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU. Zadruhé Tribunál stran toho, zda lze podporu považovat za vhodnou, nezbytnou a přiměřenou, uvedl, že pro určení nezbytnosti státního zásahu je relevantní otázka, zda by cíle veřejného zájmu sledovaného členským státem bylo dosaženo bez jeho zásahu. Zásah státu lze považovat za nezbytný, pokud tržní síly nemohou samy o sobě dosáhnout cíle veřejného zájmu sledovaného členským státem včas, i když nelze takový trh považovat za trh, na kterém dochází k selhání. Tribunál dále uvedl, že čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU výslovně nevyžaduje, aby Komise stanovila přesnou částku, která vyčísluje ekvivalent dotace vyplývající z podpory. Může-li tudíž dospět k závěru o vhodnosti, nezbytnosti a přiměřenosti podpory, aniž je tato částka výslovně uvedena, nelze jí vytýkat, že neprovedla její vyčíslení. Tribunál konečně uvedl, že provozní podpory, které směřují k zachování *statu quo* nebo k osvobození podniku od nákladů, které by obvykle musel vynaložit v rámci běžného řízení nebo běžných činností, nelze považovat za slučitelné s vnitřním trhem, neboť takové podpory nemohou splňovat požadavky čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU. Naproti tomu nic nebrání tomu, aby podpora, která sleduje cíle veřejného zájmu, je přiměřená a nezbytná k dosažení tohoto cíle, nenarušuje podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem, a splňuje tedy požadavky čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU, byla prohlášena za slučitelnou s vnitřním trhem na základě tohoto ustanovení bez ohledu na to, zda musí být kvalifikována jako investiční podpora nebo jako provozní podpora.

30| Věc C-594/18 P, ***Rakousko v. Komise.***

31| Rozhodnutí Komise (EU) 2015/658 ze dne 8. října 2014 o státní podpoře SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), kterou Spojené království zamýšlí poskytnout za účelem podpory jednotce C jaderné elektrárny Hinkley Point (Úř. věst. 2015, L 109, s. 44).

3. Fáze předběžného přezkoumání – povinnost provést šetření

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 19. září 2018, ***HH Ferries a další v. Komise*** (T-68/15, EU:T:2018:563), byl Tribunál vyzván k tomu, aby rozhodl o žalobě proti rozhodnutí Komise, v němž Komise po ukončení fáze předběžného přezkoumání, jež je stanoveno v čl. 108 odst. 3 SFEU[32], jednak nekvalifikovala určitá opatření jako státní podporu a jednak nevznesla námitky proti státním zárukám a daňovým podporám, jež byly poskytnuty konsorciu pověřenému výstavbou a provozováním projektu infrastruktury pevného železničního a silničního spojení přes Øresundskou úžinu mezi Kastrupem (Dánsko) a Limhamnem (Švédsko). Žalobkyně mimo jiné tvrdí, že se Komise dopustila porušení povinnosti zahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU. Podle žalobkyň čelila Komise v průběhu fáze předběžného přezkoumání závažným obtížím, které ji měly přimět k zahájení formálního vyšetřovacího řízení.

Tribunál připomněl, že pokud se Komisi na základě prvního šetření v rámci řízení podle čl. 108 odst. 3 SFEU nepodaří nabýt přesvědčení, že předmětné státní opatření buď není „podporou" ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, nebo – je-li kvalifikováno jako podpora – je slučitelné se Smlouvou o FEU, nebo pokud jí toto řízení neumožnilo překonat veškeré obtíže, které obnáší posouzení slučitelnosti zkoumaného opatření, má tento orgán povinnost zahájit řízení upravené v čl. 108 odst. 2 SFEU, aniž by v tomto ohledu disponoval posuzovací pravomocí. Ačkoliv je nedostatečná nebo neúplná povaha přezkumu provedeného Komisí během fáze předběžné přezkoumání indicií závažných obtíží, je na žalobci, aby poskytl důkaz o existenci závažných obtíži, který může předložit na základě souboru shodujících se indicií.

K tomuto Tribunál konstatoval, že v napadeném rozhodnutí nejsou uvedeny důvody, proč musí být státní záruky poskytnuté v projednávané věci považovány za režimy podpor, což je skutečnost odhalující nedostatečnou a neúplnou povahu předběžného šetření. Podle Tribunálu Komise zejména vůbec neuvádí, v čem podpory obsažené ve státních zárukách splňují podmínku, podle které podpora nesmí být spojena se zvláštním projektem, jak je stanovena v čl. 1 písm. d) nařízení (ES) č. 659/1999[33].

Tribunál dále uvádí, že zkoumání slučitelnosti sporných státních podpor bylo nedostatečné a neúplné, neboť Komise zaprvé neověřila existenci podmínek pro mobilizaci státních záruk, zadruhé po svém předběžném přezkumu nebyla schopna vymezit prvek podpory obsažený v státních zárukách, zatřetí neověřila možnost provozní podpory pokrývající provozní náklady, začtvrté nevěděla, jaké je omezení částky ani omezení přesné doby trvání dotčených podpor, zapáté neměla k dispozici dostatečné důkazy, s pomocí nichž by mohla prokázat, že podpora související se státními zárukami a podpora související s dánskými daňovými podporami byly omezeny na minimum nezbytné k uskutečnění sporného projektu, a zašesté nepřezkoumala účinky dotčených podpor na hospodářskou soutěž a na obchod mezi členskými státy, ani nezvažovala jejich negativní účinky a jejich prospěšné účinky. Tribunál tudíž konstatoval, že Komise čelila závažným obtížím, pokud jde o prohlášení slučitelnosti dotčených státních podpor, což ji mělo přimět k zahájení formálního vyšetřovacího řízení, a z tohoto důvodu napadené rozhodnutí zrušil.

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***Energy a Tempus Energy Technology v. Komise*** (T-793/14, EU:T:2018:790), Tribunál rozhodoval o legalitě rozhodnutí Komise nevznášet námitky proti režimu podpor na kapacitním trhu ve Spojeném království z toho důvodu, že uvedený režim byl slučitelný s vnitřním

32| Rozhodnutí Komise C(2014) 7358 final ze dne 15. října 2014 o neoznačení některých opatření jako podpor a nevznesení námitek po předběžném přezkoumání stanoveném v čl. 108 odst. 3 SFEU proti státním podporám SA.36558 (2014/NN) a SA.38371 (2014/NN) – Dánsko, jakož i SA.36662 (2014/NN) – Švédsko, týkajícím se veřejného financování projektu infrastruktury pevného železničního a silničního spojení v oblasti Sund (Úř. věst. 2014, C 418, s. 1 a Úř. věst. 2014, C 437, s. 1).

33| Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [108 SFEU] (Úř. věst. 1999, L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339).

trhem podle čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU[34]. Žalobkyně tvrdily, že Komise nemohla mít na základě předběžného přezkoumání a s ohledem na informace dostupné v okamžiku přijetí napadeného rozhodnutí za to, že zamýšlený trh s kapacitou nevyvolává žádné pochybnosti o jeho slučitelnosti s vnitřním trhem.

Tribunál, který tuto otázku přezkoumával zejména s ohledem na pokyny pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky na období 2014–2020[35], uvedl, že pojem pochybnosti uvedený v čl. 4 odst. 3 a 4 nařízení č. 659/1999 má objektivní povahu. Po existenci takových pochybností je třeba pátrat jak v okolnostech přijetí napadeného aktu, tak v jeho obsahu objektivním způsobem a dávat do souvislosti odůvodnění rozhodnutí s poznatky, jimiž Komise mohla disponovat, když rozhodla o slučitelnosti sporných podpor s vnitřním trhem. Tribunál rovněž uvedl, že k tomu, aby mohla provést dostatečný přezkum z hlediska pravidel použitelných na státní podpory, Komise není povinna omezit svou analýzu na skutečnosti obsažené v oznámení dotčeného opatření. Může a případně musí vyhledat relevantní informace tak, aby měla během přijímání napadeného rozhodnutí k dispozici hodnotící prvky, které mohou být rozumně považovány za dostatečné a jasné pro účely tohoto posouzení. Za účelem prokázání existence pochybností ve smyslu čl. 4 odst. 4 nařízení č. 659/1999 proto v projednávané věci žalobkyně musely prokázat, že Komise nevyhledala a nepřezkoumala důsledným a nestranným způsobem všechny relevantní skutečnost pro účely této analýzy, nebo že je patřičně nezohlednila takovým způsobem, aby byly odstraněny veškeré pochybnosti o slučitelnosti oznámeného opatření s vnitřním trhem.

Podle Tribunálu nelze skutečnost, že předběžné přezkoumání trvalo pouze jeden měsíc, považovat za indicii neexistence pochybností po prvním přezkoumání dotčeného opatření. Během fáze před oznámením totiž Komise zaslala Spojenému království řadu otázek, které svědčily o obtížích, kterým Komise čelila při snaze o komplexní posouzení opatření, jehož oznámení bylo zamýšleno. Týden před oznámením uvedeného opatření zaslala Komise Spojenému království soubor otázek týkajících se kromě jiného motivačního účinku plánovaného opatření, jeho přiměřenosti a případné diskriminace mezi poskytovateli kapacity, přičemž tyto tři otázky jsou stěžejní pro posouzení, jež je Komise povinna podle pokynů pro státní podporu provést. Souběžně s tím se na Komisi obrátily tři různé typy hospodářských subjektů, které vyjádřily obavy stran určitých aspektů zamýšlených opatření pro kapacitní trh. Kromě toho není nijak patrné, že by se Komise během předběžného přezkoumání věnovala konkrétnímu šetření nebo samostatnému posouzení informací, které jí předalo Spojené království a jež se týkají úlohy řízení poptávky na kapacitním trhu. Tribunál měl navíc za to, že Komise tuto úlohu správně neposoudila. Tribunál dále konstatoval, že Komise rovněž věděla o obtížích uvedených skupinou technických odborníků v souvislosti se zohledněním potenciálu řízení poptávky v rámci kapacitního trhu. Z napadeného rozhodnutí však vyplývá, že Komise měla za to, že k posouzení účinného zohlednění řízení poptávky – a aby se nenacházela v situaci, kdy by mohla mít pochybnosti o slučitelnosti režimu podpory s vnitřním trhem – bylo dostačující přijmout pravidla zamýšlená v tomto ohledu Spojeným královstvím. V závěru své analýzy Tribunál konstatoval, že posouzení slučitelnosti oznámeného opatření s vnitřním trhem vyvolává pochybnosti ve smyslu článku 4 nařízení č. 659/1999, které měly vést Komisi k zahájení řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU.

34| Rozhodnutí Komise C(2014) 5083 final ze dne 23. července 2014 nevznášet námitky proti režimu podpor na kapacitním trhu ve Spojeném království, protože je uvedený režim slučitelný s vnitřním trhem podle čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU (státní podpora 2014/N-2) (Úř. věst. 2014, C 348, s. 5).

35| Pokyny pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky na období 2014–2020 (Úř. věst. 2014, C 200, s. 1).

4. Navrácení podpory

Věc, v níž byl vydán rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***Banco Santander a Santusa v. Komise*** (T-399/11 RENV, EU:T:2018:787), mimo jiné Tribunálu poskytla příležitost k tomu, aby upřesnil podmínky, za nichž nemůže být z důvodu respektování zásady ochrany legitimního očekávání podpora, jež je prohlášena za protiprávní a neslučitelnou, vymáhána. V projednávané věci měla Komise za to, že příjemci dotčeného režimu mohou mít takové očekávání až do okamžiku zveřejnění rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení v Úředním věstníku Evropské unie. Žalobkyně ve své žalobě mimo jiné tvrdily, že Komise měla zohlednit takové očekávání až do okamžiku zveřejnění napadeného rozhodnutí.

V tomto ohledu Tribunál nejprve připomněl, že právo dovolávat se zásady ochrany legitimního očekávání předpokládá současné splnění tří podmínek. Zaprvé je třeba, aby byla zúčastněné osobě administrativou poskytnuta konkrétní, nepodmíněná a shodující se ujištění vyplývající z oprávněných a spolehlivých zdrojů. Zadruhé tato ujištění musí být schopna vyvolat legitimní očekávání u toho, komu jsou určena. Zatřetí poskytnutá ujištění musí být v souladu s platnými normami. Tribunál konstatoval, že kdyby existovalo pravidlo nebo zásada, podle níž je Komise povinna nařídit navrácení každé podpory, která je protiprávní a neslučitelná s vnitřním trhem, ujištění poskytnutá bez vymáhání takové podpory, která mohou vyplývat z ujištění o neexistenci kvalifikace dotčeného opatření jako podpory, by nutně byla v rozporu s touto zásadou nebo tímto pravidlem. Třetí kumulativní podmínka pro uplatnění zásady ochrany legitimního očekávání by tudíž nemohla být nikdy splněna. Tribunál měl nicméně za to, že podniky, na které se sporný režim vztahoval nebo se mohl vztahovat, byly s to ode dne zveřejnění rozhodnutí o zahájení řízení okamžitě přizpůsobit své chování tak, aby se nezavázaly k nabytí podílu v zahraniční společnosti, kdyby měly za to, že takový závazek nepředstavuje vzhledem k riziku, že nebudou moci posléze využívat daňového zvýhodnění stanoveného sporným opatřením, dostatečný hospodářský zájem.

Tribunál se vyjádřil k rozhodnutí Komise, jehož se týkal rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***Banco Santander a Santusa v. Komise*** (T-399/11 RENV, EU:T:2018:787), rovněž v rozsudku ze dne 15. listopadu 2018, ***Deutsche Telekom v. Komise*** (T-207/10, EU:T:2018:786), tentokrát v souvislosti se žalobou, kterou podal konkurenční podnik jednoho z příjemců podpory. Podle žalobkyně měla Komise nařídit navrácení podpor poskytnutých na základě tohoto režimu a neměla povolit, aby se na základě zásady legitimního očekávání uvedený režim nadále uplatňoval na akvizice provedené před zveřejněním rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení.

Stran této argumentace Tribunál uvedl, že pokud je podpora poskytnuta bez předchozího oznámení Komisi, takže je podle čl. 108 odst. 3 SFEU protiprávní, nemůže mít v tomto okamžiku příjemce podpory s výjimkou existence výjimečných okolností legitimní očekávání, že byla při poskytování podpory zachována pravidla. Připuštění této výjimky je odůvodněno zejména odlišným postavením členských států a příjemců s ohledem na oznamovací povinnost. Výjimka připuštěná ve prospěch příjemců podpory je navíc odůvodněna tím, že kdyby připuštěna nebyla, obecná zásada ochrany legitimního očekávání by byla zbavena podstaty v oblasti státních podpor, jelikož povinnost navrácení, kterou má tato zásada za cíl zmírnit, se vztahuje pouze na neoznámené podpory provedené bez schválení Komise.

Tribunál, který se zabýval konkrétně časovým rozsahem chráněného legitimního očekávání, uvedl, že v tomto kontextu je třeba odlišovat datum nabytí legitimního očekávání, které odpovídá datu, kdy se příjemce o konkrétních ujištěních dozvěděl, od předmětu, kterého se týká nabyté legitimní očekávání, jež může zahrnovat transakce provedené před tímto datem podle znění poskytnutých konkrétních ujištění. Legitimní očekávání se vztahuje nejčastěji, a zejména v projednávaném případě, na zachování existující situace, která

již pojmově vznikla před aktem vyvolávajícím očekávání jejího zachování. Z toho vyplývá, že v projednávaném případě Komise nepochybila, když měla za to, že se legitimní očekávání vztahuje na podpory poskytnuté na základě sporného režimu od data jeho vstupu v platnost.

IV. Duševní vlastnictví – ochranná známka Evropské unie

1. Pravomoc změnit rozhodnutí

Ve věci, ve které bylo vydáno usnesení ze dne 1. února 2018, ***ExpressVPN v. EUIPO (EXPRESSVPN)*** (T-265/17, EU:T:2018:79), měl Tribunál příležitost vyjádřit se k otázce, zda lze mít za to, že žaloba obsahující pouze jeden bod návrhových žádání směřující ke změně rozhodnutí odvolacího senátu Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) je přípustná. V dané věci žalobkyně ve vyjádření k námitce nepřípustnosti žaloby vznesené EUIPO upřesnila, že navrhuje pouze změnu napadeného rozhodnutí.

Podle Tribunálu jediným bodem návrhových žádání žaloby, která u něj byla podána, je návrh na změnu rozhodnutí ve smyslu čl. 65 odst. 3 nařízení (ES) č. 207/2009[36] [nyní čl. 72 odst. 3 nařízení (EU) 2017/1001), který stanoví, že v případě žalob podaných proti rozhodnutím odvolacích senátů „má Tribunál pravomoc napadené rozhodnutí zrušit nebo je změnit". Vzhledem k tomu, že žalobkyně ve vyjádření k námitce nepřípustnosti zdůraznila, že navrhuje pouze „změnu" napadeného rozhodnutí, není možné, aby Tribunál v dané věci vykládal tento jediný bod návrhových žádání v tom smyslu, že směřuje jak ke zrušení, tak ke změně uvedeného rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že zrušení celého rozhodnutí nebo jeho části představuje předchozí a nezbytnou podmínku k tomu, aby bylo možné vyhovět návrhu na změnu rozhodnutí ve smyslu čl. 65 odst. 3 nařízení č. 207/2009, nelze tedy takovému návrhu vyhovět v případě, že nejsou předložena návrhová žádání směřující ke zrušení zpochybněného rozhodnutí. V každém případě v rozsahu, v němž návrh žalobkyně směřoval k tomu, aby „EUIPO zapsal ochrannou známku do rejstříku ochranných známek Evropské unie", a v němž odvolací senát nemá pravomoc rozhodovat o takovém návrhu, nepřísluší ani Tribunálu, aby rozhodoval o návrhu na změnu rozhodnutí směřujícím k tomu, aby změnil rozhodnutí odvolacího senátu v tomto smyslu, takže je třeba takovou žalobu odmítnout jako nepřípustnou.

2. Absolutní důvody pro zamítnutí zápisu

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 15. března 2018, ***La Mafia Franchises v. EUIPO – Itálie*** (La Mafia SE SIENTA A LA MESA) (T-1/17, EU:T:2018:146), se jednalo o návrh podaný Italskou republikou, směřující k tomu, aby byla z důvodu rozporu s veřejným pořádkem prohlášena za neplatnou obrazová ochranná známka sestávající z komplexního označení, které se skládá z černého podkladu ve tvaru čtverce, na němž se nacházejí bíle napsané slovní prvky „la mafia" a „se sienta a la mesa" s vyobrazením červené růže na pozadí. Zrušovací

36| Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2009, L 78, s. 1), v platném znění [nahrazené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2017, L 154, s. 1)].

oddělení a následně odvolací senát EUIPO měly za to, že zpochybněná ochranná známka je v rozporu s veřejným pořádkem, a že v důsledku toho musí být prohlášena za neplatnou v plném rozsahu v souladu s čl. 7 odst. 1 písm. f) nařízení č. 2017/1001 [nyní čl. 7 odst. 1 písm. f) nařízení 2017/1001].

Tribunál, jemuž byla předložena žaloba podaná žalobkyní proti rozhodnutí odvolacího senátu, nejprve připomněl, že pro uplatnění absolutního důvodu pro zamítnutí stanoveného v čl. 7 odst. 1 písm. f) nařízení č. 207/2009 je třeba přihlédnout jak k okolnostem společným všem členským státům Unie, tak ke zvláštním okolnostem jednotlivých členských států, které mohou ovlivnit vnímání relevantní veřejnosti nacházející se na území těchto států. Tribunál měl tedy poté, co z dominantního charakteru slovního prvku „la mafia" vyvodil, že zpochybněná ochranná známka bude vnímána jako odkaz na zločineckou organizaci známou pod tímto názvem, za to, že trestné činnosti, kterých se tato organizace dopouští, porušují samotné hodnoty, na nichž je Unie založena, zejména hodnoty úcty k lidské důstojnosti a svobody, jak jsou stanoveny v článku 2 SEU a v článcích 2, 3 a 6 Listiny základních práv. Tribunál, který zdůraznil, že tyto hodnoty jsou nedělitelné a představují duchovní a morální dědictví Unie, kromě toho upřesnil, že Mafia působí v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem, v nichž je zásah unijního normotvůrce upraven článkem 83 SFEU. Kromě toho poznamenal, že slovní prvek „la mafia" je v Itálii vnímán jako výrazně negativní z důvodu vážné újmy, kterou tato zločinecká organizace působí, pokud jde o bezpečnost tohoto členského státu. Tribunál tedy rozhodl, že odvolací senát měl správně za to, že slovní prvek „la mafia" ve zpochybněné ochranné známce u relevantní veřejnosti zjevně evokuje název zločinecké organizace odpovědné za obzvláště závažná narušení veřejného pořádku.

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 24. října 2018***, Pirelli Tyre v. EUIPO – Yokohama Rubber (Znázornění drážky ve tvaru „L")*** (T-447/16, napadený kasačním opravným prostředkem[37], EU:T:2018:709), se Tribunál vyjádřil k žalobě podané proti rozhodnutí, kterým pátý odvolací senát EUIPO potvrdil rozhodnutí zrušovacího oddělení, podle něhož ochranná známka žalobkyně, a sice obrazové označení znázorňující drážku ve tvaru „L", zapsané zejména pro pneumatiky, je tvořena výlučně tvarem výrobku, který je nezbytný pro dosažení technického výsledku ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. e) bodu ii) nařízení (ES) č. 40/94[38]. Na podporu své žaloby žalobkyně odvolacímu senátu vytýkala zejména to, že své rozhodnutí založil na znění čl. 7 odst. 1 písm. e) bodu ii), které nebylo použitelné *ratione temporis.*

V tomto ohledu Tribunál zdůraznil, že nařízení (EU) 2015/2424[39] změnilo znění čl. 7 odst. 1 písm. e) bodu ii) nařízení č. 207/2009 [nyní čl. 7 odst. 1 písm. e) bod ii) nařízení 2017/1001], který se týká hmotněprávního pravidla. Podle Tribunálu ze znění nařízení 2015/2424, z jeho účelu a systematiky nevyplývá, že by se čl. 7 odst. 1 písm. e) bod ii) nařízení č. 207/2009, ve znění vyplývajícím z nařízení 2015/2424, měl vztahovat na situace, které vznikly před vstupem posledně uvedeného nařízení v platnost dne 23. března 2016. Z toho vyplývá, že čl. 7 odst. 1 písm. e) bod ii) nařízení č. 207/2009, ve znění vyplývajícím z nařízení 2015/2424, zjevně nebyl v dané věci použitelný vzhledem k tomu, že zpochybněná ochranná známka byla zapsána dne 18. října 2002 v návaznosti na přihlášku k zápisu podanou dne 23. července 2001. Odvolací senát byl tedy povinen posoudit, zda zpochybněná ochranná známka musí být prohlášena za neplatnou s ohledem na čl. 7 odst. 1 písm. e) bod ii) nařízení č. 40/94.

37| Věc C-818/18 P, ***Yokohama Rubber – Pirelli Tyre v. EUIPO*** a věc C-6/19 P, ***Pirelli Tyre.***

38| Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství (Úř. věst. 1994, L 11, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 146), v platném znění [nahrazené nařízením č. 207/2009, v platném znění, které bylo nahrazeno nařízením 2017/1001].

39| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2424 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení č. 207/2009 a nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení č. 40/94, a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2869/95 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci [na] vnitřním trhu (ochranné známky a vzory) (Úř. věst. 2015, L 341, s. 21).

Pokud jde o věc samou, Tribunál nejprve konstatoval, že tak jak bylo zpochybněné označení zapsáno, nepředstavuje tvar pneumatiky ani tvar běhounu pneumatiky. Tribunál uvedl, že je zajisté pravda, že odvolací senát může pro účely identifikace základních vlastností dvojrozměrného označení zohlednit kromě grafického ztvárnění a případných popisů předložených při podání přihlášky k zápisu užitečné prvky, které umožní posoudit, co dotčené označení konkrétně představuje. EUIPO však není oprávněn za účelem kvalifikace tvaru, který představuje zpochybněné označení, k tomuto tvaru doplnit prvky, které toto označení netvoří, a které tedy nejsou jeho součástí nebo k němu nepatří. Obecný zájem, na němž stojí čl. 7 odst. 1 písm. e) bod ii) nařízení č. 40/94, totiž neopravňuje odvolací senát, aby se v rámci použití tohoto specifického ustanovení odchýlil od tvaru představovaného označením. Tribunál kromě toho sice poznamenal, že oblast působnosti absolutního důvodu pro zamítnutí stanoveného v čl. 7 odst. 1 písm. e) bodu ii) nařízení č. 40/94 není omezena pouze na označení, která jsou tvořena výlučně tvarem „výrobku" jako takového, avšak uvedl, že v dané věci zpochybněné označení není tvořeno výlučně tvarem dotčených výrobků, ani tvarem, který sám o sobě představuje z kvantitativního i kvalitativního hlediska významnou část uvedených výrobků. Odvolací senát měl tedy neprávem za to, že zpochybněné označení představuje běhoun pneumatiky a že uvedené označení je tvořeno „tvarem výrobku" ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. e) bodu ii) nařízení č. 40/94.

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 25. října 2018, ***Devin v. EUIPO – Haskovo (DEVIN)*** *(*T-122/17, napadený kasačním opravným prostředkem[40], EU:T:2018:719), byl Tribunál vyzván k tomu, aby přezkoumal rovnováhu mezi obecným zájmem na zachování dostupnosti zeměpisných názvů a zvláštním zájmem majitele ochranné známky. V dané věci druhý odvolací senát EUIPO potvrdil rozhodnutí zrušovacího oddělení, které prohlásilo neplatnost zpochybněné ochranné známky zapsané pro nealkoholické nápoje, z důvodu, že vzhledem k tomu, že město Devin (Bulharsko) je známé široké veřejnosti jako lázeňské středisko, tato ochranná známka popisuje zeměpisný původ výrobků, na které se vztahuje.

Tribunál, který nejprve přezkoumal vnímání výrazu „devin" průměrným spotřebitelem ze zemí sousedících s Bulharskem, tj. Řecka a Rumunska, konstatoval, že pouhá skutečnost, že město Devin je vyhledáno pomocí internetových vyhledávačů, nepostačuje k prokázání, že se jedná o místo, které zná podstatná část relevantní veřejnosti v těchto zemích. Rovněž existence „nezanedbatelného turistického profilu na internetu" sama o sobě nestačí k prokázání skutečnosti, že zahraniční relevantní veřejnost zná určité malé město. V dané věci Tribunál konstatoval, že jelikož se odvolací senát nesprávně zaměřil na zahraniční turisty, zejména řecké nebo rumunské, kteří navštěvují Bulharsko nebo Devin, nezohlednil celou relevantní veřejnost, kterou tvoří průměrný spotřebitel Unie, zejména Řecka a Rumunska, ale nesprávně se omezil na nepatrnou nebo mizivou část relevantní veřejnosti, která se každopádně jeví jako zanedbatelná a nelze ji považovat za dostatečně reprezentativní pro danou veřejnost. Odvolací senát tedy použil nevhodný přezkum, který jej nevyhnutelně dovedl k chybnému posouzení skutkového stavu, pokud jde o vnímání výrazu „devin" relevantní veřejností.

Tribunál, který mohl dospět k závěru, že ze spisu nevyplývá, že by výraz „devin" byl rozpoznán jako označení zeměpisného původu průměrným spotřebitelem jiných členských států Unie, než je Bulharsko, se následně věnoval analýze důsledků plynoucích z tohoto konstatování pro dostupnost zeměpisného názvu Devin. Tribunál poznamenal, že i když čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení č. 207/2009 [nyní v drobně pozměněné formě čl. 14 odst. 1 písm. b) nařízení 2017/1001] nepřiznává třetím osobám právo užívat zeměpisný název jako ochrannou známku, přesto zajišťuje, že jej mohou používat popisným způsobem, a sice jako údaj týkající se zeměpisného původu za podmínky, že je toto užívání v souladu s poctivými zvyklostmi v průmyslu a obchodě. Je tedy dovoleno zejména popisné užívání názvu „Devin" k propagaci města jako turistické destinace. Tribunál kromě toho upřesnil, že název města Devin zůstává k dispozici třetím osobám nejen pro popisné užívání, jako je např. propagace cestovního ruchu v tomto městě, ale také jako rozlišovací označení v případě „řádného důvodu" a neexistence nebezpečí záměny vylučujících použití článků 8 a 9 nařízení č. 207/2009. Obecný zájem

40| Věc C-800/18 P, ***Haskovo v. EUIPO***.

na zachování dostupnosti takového zeměpisného názvu, jako je název lázeňského města Devin, může být chráněn prostřednictvím povolení popisného užívání takových názvů a záruk omezujících výlučné právo majitele zpochybněné ochranné známky, aniž by tato ochranná známka musela být zrušena. Z toho vyplývá, že se odvolací senát dopustil nesprávného právního posouzení, a že je tudíž třeba napadené rozhodnutí zrušit.

3. Relativní důvody pro zamítnutí zápisu

Věc, ve které byl vydán rozsudek ze dne 1. února 2018***, Philip Morris Brands v. EUIPO – Explosal (Superior Quality Cigarettes FILTER CIGARETTES Raquel)*** (T-105/16, EU:T:2018:51), umožnila Tribunálu přezkoumat otázku, zda byl odvolací senát EUIPO v rámci řízení o prohlášení neplatnosti oprávněn odmítnout zohlednit důkazy o dobrém jménu ochranné známky Evropské unie předložené opožděně. Na podporu svého návrhu na prohlášení neplatnosti před EUIPO žalobkyně uplatnila dobré jméno ochranné známky Marlboro, avšak nepředložila žádný důkaz v tomto ohledu. Vzhledem k tomu, že důkazy předložené později před odvolacím senátem byly odmítnuty jako opožděné, žalobkyně vytýkala odvolacímu senátu, že nesprávně uplatnil čl. 76 odst. 2 nařízení č. 207/2009 [nyní čl. 95 odst. 2 nařízení 2017/1001], vykládaný ve spojení s pravidlem 50 odst. 1 nařízení (ES) č. 2868/95[41], přičemž měla za to, že jelikož předmětné důkazy předložené opožděně jsou skutečně relevantní pro výsledek řízení, odmítnutí jejich zohlednění bylo v rozporu se zásadou řádné správy. Uplatnila kromě toho starší rozhodnutí téhož odvolacího senátu, podle něhož bylo údajně uznáno, že ochranná známka Marlboro získala v celé Unii „velmi dobré jméno".

Tribunál měl nejprve za to, že jelikož důkazy předložené před odvolacím senátem nelze považovat za „dodatečné" nebo „doplňkové" důkazy, které mají doplnit důkazy, které již žalobkyně předložila, byl odvolací senát v zásadě povinen je nezohlednit v souladu s pravidlem 50 odst. 1 nařízení č. 2868/95 a s čl. 76 odst. 2 nařízení č. 207/2009. Tribunál následně zdůraznil, že přísluší každému účastníku řízení, který se dovolává dobrého jména své starší ochranné známky, aby v rámci každého řízení, jehož je účastníkem, a na základě skutkových okolností, které považuje za nejvhodnější, prokázal, že uvedená ochranná známka získala takové dobré jméno, aniž by se mohl spokojit s pouhým tvrzením, že tento důkaz byl předložen prostřednictvím uznání takového dobrého jména, a to i pro tutéž ochrannou známku, v rámci odlišného správního řízení. Z toho vyplývá, že EUIPO nebyl v žádném případě povinen automaticky uznat dobré jméno starší ochranné známky pouze na základě zjištění učiněných v rámci jiného řízení, v němž bylo vydáno starší rozhodnutí.

Tribunál však měl ve světle judikatury, která vyžaduje, aby EUIPO zohlednil již přijatá rozhodnutí a aby se se zvláštní pozorností zabýval otázkou, zda je třeba rozhodnout v tomtéž smyslu či nikoli, za to, že starší rozhodnutí zjevně naznačovalo, že starší ochranná známka může mít dobré jméno ve smyslu čl. 8 odst. 5 nařízení č. 207/2009. Za těchto okolností mohly být důkazy předložené žalobkyní odvolacímu senátu skutečně relevantní pro výsledek řízení. Odvolací senát proto tím, že odmítl přezkoumat důkazy z důvodu opožděného podání, nepřezkoumal potenciálně relevantní faktor pro uplatnění tohoto ustanovení. Široká posuzovací pravomoc, kterou má EUIPO při výkonu svých funkcí, ho nemůže zprostit povinnosti shromáždit všechny skutkové a právní okolnosti nezbytné k výkonu jeho posuzovací pravomoci v případech, kdy by odmítnutí zohlednit určité opožděně předložené důkazy vedlo k porušení zásady řádné správy. Odvolací senát tudíž porušil zásadu řádné správy, když měl za to, že důkazy, které žalobkyně předložila poprvé před odvolacím senátem, neměly být zohledněny z důvodu jejich opožděného předložení.

41| Nařízení Komise (ES) č. 2868/95 ze dne 13. prosince 1995, kterým se provádí nařízení č. 40/94 (Úř. věst. 1995, L 303, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 189).

Věc, ve které by vydán rozsudek ze dne 15. října 2018, ***John Mills v. EUIPO – Jerome Alexander Consulting (MINERAL MAGIC)*** (T-7/17, napadený kasačním opravným prostředkem[42], EU:T:2018:679), byla příležitostí pro Tribunál, aby vyložil čl. 8 odst. 3 nařízení č. 207/2009, podle něhož se na základě námitek majitele ochranné známky ochranná známka nezapíše, pokud přihlášku podal jednatel nebo zástupce majitele ochranné známky svým vlastním jménem a bez souhlasu majitele.

Podle Tribunálu toto ustanovení vyžaduje, aby mezi ochrannou známkou majitele a ochrannou známkou, jejíž zápis požaduje jednatel nebo zástupce svým vlastním jménem, existovala přímá spojitost. Takovou spojitost si lze představit pouze v případě, že předmětné ochranné známky si vzájemně odpovídají. V tomto rámci přípravné práce k nařízení o ochranné známce Evropské unie poskytují užitečné vyjasnění týkající se záměrů normotvůrce a vyznívají ve smyslu výkladu, podle něhož starší ochranná známka a přihlášená ochranná známka musí být totožné, a nikoli pouze podobné, aby se čl. 8 odst. 3 nařízení č. 207/2009 mohl použít. Možnost, kterou unijní normotvůrce původně uvedl v předběžném návrhu nařízení týkajícím se ochranné známky Evropské unie, že by se dotčené ustanovení mohlo použít rovněž v případě podobného označení, totiž do konečného znění převzata nebyla. Z uvedených přípravných prací kromě toho vyplývá, že by dotčené ustanovení mělo být vykládáno tak, že se použije mezinárodně ve smyslu čl. 6 septies Pařížské úmluvy[43]. Vzhledem k tomu, že Unie je smluvní stranou Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS)[44], jejíž článek 2 odkazuje na několik věcných ustanovení Pařížské úmluvy, mezi něž patří čl. 6 septies, je povinna vykládat čl. 8 odst. 3 nařízení č. 207/2009 co největším možném rozsahu ve světle znění a účelu této dohody, a tedy uvedeného ustanovení. Vzhledem k tomu, že čl. 8 odst. 3 nařízení č. 207/2009, tak jak je formulován, nemůže být vykládán jinak než ve smyslu, že ochranná známka majitele a ochranná známka, jejíž přihlášku podal jednatel nebo zástupce, jsou stejné, Tribunál rozhodl, že EUIPO nemůže argumentovat přípravnými pracemi k této úmluvě za účelem tvrzení, že je tento článek třeba rovněž vykládat v tom smyslu, že se týká případů, kdy jsou označení pouze podobná.

4. Řízení o zrušení

a. Řádné užívání

Rozsudek ze dne 7. června 2018, ***Schmid v. EUIPO – Landeskammer für Land - und Forstwirtschaft in Steiermark (Steirisches Kürbiskernöl)*** (T-72/17, napadený kasačním opravným prostředkem[45], EU:T:2018:335), umožnil Tribunálu, aby se vyjádřil k otázce, zda označení, které je chráněno jakožto chráněné zeměpisné označení (CHZO) na základě nařízení (EU) č. 1151/2012[46], může být řádně užíváno ve smyslu čl. 15 odst. 1 nařízení č. 207/2009. Tribunál poprvé použil judikaturu Soudního dvora W. F. Gözze Frottierweberei a Gözze[47].

42| Věc C-809/18 P, ***EUIPO v. John Mills.***

43| Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, ve znění změn a doplňků.

44| Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví ze dne 15. dubna 1994 (Úř. věst. 1994, L 336, s. 214; Zvl. vyd. 11/21, s. 305), která tvoří přílohu 1 C Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (Úř. věst. 1994, L 336, s. 3; Zvl. vyd. 11/21, s. 82).

45| Věc C-514/18 P, ***Landeskammer für Land- und Forstwirtschaft in Steiermark v. Schmid.***

46| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin (Úř. věst. 2012, L 343, s. 1).

47| Rozsudek ze dne 8. června 2017, ***W. F. Gözze Frottierweberei a Gözze*** (C-689/15, EU:C:2017:434).

Tribunál nejprve připomněl, že z ustálené judikatury vyplývá, že ochranná známka je „řádně užívána“ ve smyslu tohoto ustanovení, pokud je užívána v souladu se svou základní funkcí, kterou je zaručit totožnost původu výrobků nebo služeb, pro které byla zapsána. Pokud jde o individuální ochranné známky, tato základní funkce spočívá v zaručení spotřebiteli nebo konečnému uživateli, že bude schopen identifikovat původ výrobku či služby, které označuje, tím, že tomuto spotřebiteli nebo konečnému uživateli umožňuje odlišit bez možnosti záměny tento výrobek či službu od výrobků či služeb jiného původu. Ochranná známka musí představovat záruku, že všechny výrobky nebo služby, které označuje, byly vyrobeny nebo poskytnuty pod kontrolou jediného podniku, kterému může být přisouzena odpovědnost za jejich kvalitu.

Podle Tribunálu je důležité nezaměňovat základní funkci ochranné známky s jejími dalšími funkcemi, které ochranná známka může případně plnit, například s funkcí spočívající v zaručení kvality dotčeného výrobku nebo v označení jeho zeměpisného původu. Individuální ochranná známka totiž splňuje funkci označení původu, pokud její použití spotřebitelům zaručuje, že výrobky, které označuje, pocházejí od jediného podniku, pod jehož kontrolou jsou tyto výrobky vyráběny a kterému může být přisouzena odpovědnost za kvalitu těchto výrobků. V dané věci užívání zpochybněné ochranné známky neprobíhalo v souladu s takovou funkcí označení původu. Z toho vyplývá, že se odvolací senát EUIPO dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že bylo prokázáno řádné užívání zpochybněné ochranné známky.

b. Ochranná známka, která se stala obvyklým označením v obchodě

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 18. května 2018, ***Mendes v. EUIPO – Actial Farmaceutica (VSL#3)*** (T-419/17, EU:T:2018:282), byla u Tribunálu podána žaloba směřující ke zrušení rozhodnutí, kterým druhý odvolací senát EUIPO zamítl návrh na zrušení podaný žalobkyní proti slovní ochranné známce v odvětví farmaceutických přípravků. Podle odvolacího senátu jednak důkazy předložené žalobkyní neumožňují prokázat, že se zpochybněná ochranná známka stala označením, které je v obchodě obvyklé pro výrobky, pro které je zapsána, a jednak klamavé užívání zpochybněné ochranné známky nebylo žalobkyní náležitě prokázáno. V této věci měl Tribunál příležitost uplatnit poprvé čl. 51 odst. 1 písm. b) nařízení č. 207/2009 [nyní čl. 58 odst. 1 písm. b) a c) nařízení 2017/1001].

Tribunál nejprve zdůraznil, že jakkoli neexistuje judikatura týkající se použití tohoto ustanovení, Soudní dvůr již měl příležitost podat výklad čl. 12 odst. 2 písm. a) první směrnice 89/104/EHS[48], jakož i čl. 12 odst. 2 písm. a) směrnice 2008/95/ES[49], jejichž obsah je v podstatě totožný se zněním čl. 51 odst. 1 písm. b) nařízení č. 207/2009. Z této judikatury použitelné obdobně na čl. 51 odst. 1 písm. b) nařízení č. 207/2009 vyplývá, že se tento článek vztahuje na situaci, ve které se užívání ochranné známky stalo natolik rozšířeným, že označení, které ji tvoří, se již blíží tomu, že označuje kategorii, druh nebo povahu výrobků nebo služeb, na které se vztahuje její zápis, a nikoliv specifické výrobky nebo služby pocházející z určitého podniku. Majiteli ochranné známky pak mohou být zrušena práva přiznaná článkem 9 nařízení č. 207/2009, pokud se zaprvé tato známka stala označením, které je v obchodě obvyklé pro výrobek nebo službu, pro kterou je zapsána, a zadruhé je tato přeměna důsledkem činnosti nebo nečinnosti uvedeného majitele.

Tribunál kromě toho uvedl, že relevantní veřejnost sice zahrnuje především spotřebitele a konečné uživatele, avšak je nutné zohlednit také zprostředkující obchodníky hrající roli v posouzení obvyklé povahy ochranné známky. Relevantní veřejnost, jejíž hledisko musí být zohledněno pro účely posouzení, zda se zpochybněná

48| První směrnice Rady 89/104/EHS ze dne 21. prosince 1988, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách (Úř. věst. 1989, L 40, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 92).

49| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95/ES ze dne 22. října 2008, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách (Úř. věst. 2008, L 299, s. 25).

ochranná známka stala označením, které je v obchodě obvyklé pro výrobek uváděný na trh pod touto ochrannou známkou, tedy musí být definována s ohledem na charakteristické znaky trhu s uvedeným výrobkem. V dané věci vzhledem k tomu, že výrobek uváděný na trh pod zpochybněnou ochrannou známkou lze zakoupit bez lékařského receptu, relevantní veřejnost na prvním místě zahrnuje konečné spotřebitele výrobku. Na druhém místě, pokud jde o odborníky, zahrnuje relevantní veřejnost především lékárníky, ale také praktické lékaře nebo specialisty.

V. Společná zahraniční a bezpečnostní politika – omezující opatření

Sporná agenda týkající se omezujících opatření v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) se v roce 2018 stejně jako v předchozích letech rozrostla. Zvláštní pozornost si zaslouží několik rozhodnutí.

1. Ukrajina

V rozsudku ze dne 21. února 2018, ***Kljujev v. Rada*** (T-731/15, EU:T:2018:90), Tribunál rozhodl o návrhu na zrušení aktů, jimiž se Rada rozhodla ponechat jméno žalobce na seznamu osob, na něž se vztahují omezující opatření přijatá s ohledem na situaci na Ukrajině[50]. Na podporu svého návrhu na zrušení žalobce zejména tvrdil, že se Rada dopustila zjevně nesprávného posouzení, když usoudila, že relevantní kritérium pro uložení omezujících opatření je v jeho případě splněno.

Po připomenutí základních zásad vyplývajících z judikatury[51] související s povinnostmi týkajícími se zejména nutnosti provést dodatečná ověření, které má Rada při přijímání omezujících opatření, Tribunál nejprve uvedl, že Rada dostatečně přesně a podrobně nepodložila druhý důvod ponechání jména žalobce na seznamu, tedy ten, dle kterého je osobou „spojenou" s osobou, proti které je vedeno trestní řízení pro zneužití veřejných prostředků. Pokud jde o první důvod, na němž je postaveno ponechání jména žalobce na seznamu, spočívající v tom, že je osobou, proti níž je vedeno trestní řízení ze strany ukrajinských orgánů kvůli jeho zapojení do zneužití veřejných prostředků nebo majetku, Tribunál zdůraznil obzvláště to, že pokud dotčená osoba podá vyjádření k odůvodnění rozhodnutí, je povinností Rady pečlivě a nestranně ověřit opodstatněnost tvrzených důvodů ve světle těchto vyjádření a k nim případně připojených důkazů ve prospěch dotčené osoby, přičemž tato povinnost souvisí s dodržováním zásady řádné správy zakotvené v článku 41 Listiny základních práv. V této souvislosti Radě především přísluší ověřit, do jaké míry lze na základě důkazů, o které se opřela, prokázat, že situace žalobce odpovídá důvodu ponechání jeho jména na seznamu, a dále též to, zda tyto důkazy umožňují kvalifikovat jednání žalobce jako odpovídající relevantnímu kritériu. Pouze pokud by tato ověření nepřinesla výsledek, musela by Rada provést dodatečná prověření. Otázkou není, zda s ohledem na důkazy sdělené Radě měla posledně uvedená vyřadit jméno žalobce ze seznamu, ale pouze to, zda měla

50| Viz zejména rozhodnutí Rady (SZBP) 2015/1781 ze dne 5. října 2015, kterým se mění rozhodnutí 2014/119/SZBP o omezujících opatřeních vůči některým osobám, subjektům a orgánům vzhledem k situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2015, L 259, 2015, s. 23), rozhodnutí Rady (SZBP) 2016/318 ze dne 4. března 2016, kterým se mění rozhodnutí 2014/119/SZBP o omezujících opatřeních vůči některým osobám, subjektům a orgánům vzhledem k situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2016, L 60, s. 76), a rozhodnutí Rady (SZBP) 2017/381 ze dne 3. března 2017, kterým se mění rozhodnutí 2014/119/SZBP o omezujících opatřeních vůči některým osobám, subjektům a orgánům vzhledem k situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2017, L 58, 2017, s. 34).

51| Rozsudek ze dne 30. června 2016, ***Al Matri v. Rada*** (T-545/13, nezveřejněný, EU:T:2016:376).

povinnost zohlednit tyto důkazy, a případně provést dodatečné prověření nebo si vyžádat vysvětlení od ukrajinských orgánů. V tomto ohledu postačí, aby tyto důkazy mohly vzhledem ke své povaze vyvolat oprávněné pochybnosti jednak o výsledku vyšetřování a jednak o důvěryhodnosti a aktuálnosti poskytnutých informací.

Tribunál podotkl, že jelikož v daném případě byla Rada mj. informována o tom, že státní zastupitelství členského státu má závažné pochybnosti o tom, že vyšetřování ukrajinských orgánů, jež bylo podkladem pro rozhodnutí Rady ponechat jméno žalobce na seznamu, je dostatečně důkazně podepřeno, byla Rada povinna uskutečnit dodatečná prověření u uvedených orgánů nebo si od nich alespoň vyžádat vysvětlení. Z toho plyne, že se Rada tím, že usoudila, že není povinna zohlednit důkazy předložené žalobcem a jím rozvinuté argumenty ani provést dodatečná prověření u ukrajinských orgánů, třebaže tyto důkazy a argumenty byly takové povahy, že vyvolávaly důvodné pochybnosti o důvěryhodnosti poskytnutých informací, dopustila zjevně nesprávného posouzení.

Podobná problematika byla jádrem věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 6. června 2018, ***Arbuzov v. Rada*** (T-258/17, EU:T:2018:331). Tribunálu byla opět předložena žaloba znějící na zrušení rozhodnutí Rady ponechávajícího jméno žalobce na seznamu osob, subjektů a orgánů, na něž se vztahují omezující opatření přijatá vzhledem k situaci na Ukrajině, z důvodu, že proti němu bylo ukrajinskými orgány vedeno trestní řízení pro zneužití veřejných prostředků nebo majetku[52]. Žalobce se dovolával zejména zjevně nesprávného posouzení, kterého se Rada údajně dopustila tím, že při přijetí napadeného rozhodnutí vycházela toliko ze stručného shrnutí situace vypracovaného úřadem ukrajinského generálního prokurátora, aniž požadovala doplňující informace a s náležitou péčí posoudila důkazy svědčící ve prospěch žalobce, které tento předložil.

Poté, co Tribunál znovu připomenul zásady zakotvené judikaturou[53], pokud jde o kritéria, která musí Rada při přijímání omezujících opatření zohlednit, zkoumal následně konkrétní argumenty žalobce, které se týkaly předmětu řízení vedeného proti němu a stavu tohoto řízení, ve světle těchto úvah. Pokud jde zaprvé o předmět řízení, Tribunál měl za to, že se Rada při přijímání napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká žalobce, nedopustila zjevně nesprávného posouzení předmětu trestního řízení zahájeného ukrajinskými soudními orgány vůči žalobci pro trestný čin zneužití veřejných prostředků, jakož i relevance tohoto řízení z hlediska relevantního kritéria. Pokud jde o stav řízení, Tribunál uvedl zejména to, že je nesporné, že ukrajinský soud rozhodnutím ze dne 15. února 2016 povolil ukrajinskému státnímu zastupitelství, aby trestní řízení, jehož existence podle názoru Rady odůvodňovala omezující opatření uložená žalobci, vedl bez účasti obviněného. Tribunál proto dospěl k závěru, že Rada měla ukrajinské orgány požádat o osvětlení důvodů, které mohly ospravedlnit absenci posunu v řízení, a to navzdory přijetí rozhodnutí ze dne 15. února 2016. Rada se tudíž dopustila zjevně nesprávného posouzení, které postačovalo ke zrušení napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž se týkalo žalobce.Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 13. září 2018, ***DenizBank v. Rada*** (T-798/14, EU:T:2018:546), měl Soudní dvůr rozhodnout o žalobě podané žalobkyní proti aktům, na jejichž základě byla její firma zapsána do přílohy III nařízení (EU) č. 833/2014[54]. Na podporu své žaloby se žalobkyně

52| Rozhodnutí Rady (SZBP) 2017/381 ze dne 3. března 2017, kterým se mění rozhodnutí 2014/119/SZBP o omezujících opatřeních vůči některým osobám, subjektům a orgánům vzhledem k situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2017, L 58, s. 34).

53| Rozsudek ze dne 7. července 2017, ***Arbuzov v. Rada*** (T-221/15, nezveřejněný, EU:T:2017:478).

54| Rozhodnutí Rady 2014/512/SZBP ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2014, L 229, s. 13) ve znění rozhodnutí Rady 2014/659/SZBP ze dne 8. září 2014 (Úř. věst. 2014, L 271, s. 54), rozhodnutí Rady 2014/872/SZBP ze dne 4. prosince 2014 (Úř. věst. 2014, L 349, s. 58), rozhodnutí Rady (SZBP) 2015/2431 ze dne 21. prosince 2015 (Úř. věst. 2015, L 334, s. 22), rozhodnutí Rady (SZBP) 2016/1071 ze dne 1. července 2016 (Úř. věst. 2016, L 178, s. 21) a rozhodnutí Rady (SZBP) 2016/2315 ze dne 19. prosince 2016 (Úř. věst. 2016, L 345, s. 65) a nařízení Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2014, L 229, s. 1) ve znění nařízení Rady (EU) č. 960/2014 ze dne 8. září 2014 (Úř. věst. 2014, L 271, s. 3) a nařízení Rady č. 1290/2014 ze dne 4. prosince 2014 (Úř. věst. 2014, L 349, s. 20).

dovolávala mj. porušení článku 19 Ankarské dohody[55], čl. 41 odst. 1, čl. 50 odst. 3 a článku 58 jejího dodatkového protokolu, jakož i článku 6 jejího finančního protokolu. Tato ustanovení měla podle ní přímý účinek, jelikož obsahovala dostatečně jasné a přesné povinnosti, jejichž provedení nebo účinky nebyly podřízeny vydání žádného pozdějšího aktu.

Tribunál uvádí, že z článku 216 odst. 2 SFEU vyplývá, že takové dohody uzavřené Unií, jakou je Ankarská dohoda a její dodatkové protokoly, jsou pro unijní orgány a členské státy závazné. Tyto dohody mají tudíž přednost před akty sekundárního unijního práva. Platnost napadených aktů tudíž může být v projednávaném případě posouzena z pohledu Ankarské dohody a jejích dodatkových protokolů, avšak za předpokladu, že povaha a systematika dotyčné dohody tomu nebrání a dovolávaná ustanovení jsou z hlediska svého obsahu bezpodmínečná a dostatečně přesná. Tribunál však podotkl, že mezinárodní dohody uzavřené Unií podle ustanovení Smluv představují, pokud jde o Evropskou unii, akty přijaté jejími orgány. Z tohoto důvodu tvoří tyto dohody od svého vstupu v platnost nedílnou součást unijního právního řádu. Jejich ustanovení proto musí být plně v souladu s ustanoveními Smluv i s ústavními zásadami, které z nich vyplývají. Přednost mezinárodních dohod uzavřených Unií před sekundárními unijními akty tedy nelze rozšířit na primární právo. Tudíž i v případě, že Ankarské dohody neobsahují výslovné ustanovení, které smluvní straně umožňuje přijmout opatření, která považuje za nezbytná pro ochranu zásadních bezpečnostních zájmů, může Rada na základě svých pravomocí podle článku 29 SEU a článku 215 SFEU omezit práva vyplývající z Ankarských dohod za předpokladu, že taková omezení jsou nediskriminační a přiměřená.

V tomto ohledu nemůže obstát argument, podle kterého jsou dotčená opatření diskriminační. Situace, v níž se žalobkyně nacházela, není totiž z pohledu cílů sledovaných předmětnými opatřeními srovnatelná se situací jiných bank působících v Turecku, které nejsou vlastněny ruskými subjekty dotčenými předmětnými omezujícími opatřeními. Situace, v níž se nachází žalobkyně, není kromě toho srovnatelná ani se situací jiných finančních institucí usazených na území Unie. Stejně tak je tomu u argumentů žalobkyně k omezení svobody usazování, volného poskytování služeb a volného pohybu kapitálu, jelikož i kdyby byla tato omezení prokázána, jsou odůvodněna cíli, které sledují napadené akty přijaté na základě článků 29 SEU a 215 SFEU, a sice cíli zvýšit náklady na činnosti Ruské federace, které narušují územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny, a podpořit mírové urovnání krize. Takový cíl zapadá do logiky cíle, kterým je zachovat mír a mezinárodní bezpečnost, v souladu s cíli vnější činnosti Unie, jež jsou uvedeny v článku 21 SEU. Vzhledem k tomu, že jsou taková opatření konkrétně zaměřená a časově omezená, nemohla žalobkyně tvrdit, že negativní účinky, které z nich vyplývají, mají být považovány za nepřiměřené. I kdyby se tudíž podle Tribunálu porušování příslušných ustanovení Ankarských dohod ze strany Unie uplatňovaná v projednávané věci prokázala, byla by odůvodněna cíli sledovanými dotčenými opatřeními a přiměřená uvedeným cílům.

Omezující opatření přijatá vzhledem k činnostem Ruské federace destabilizujícím situaci na Ukrajině byla rovněž jádrem věci, ve které byl vydán tento rozsudek ze dne 13. září 2018, ***Gazprom Neft v. Rada*** (T-735/14 a T-799/14, EU:T:2018:548). Ten je zajímavý obzvláště s ohledem na zkoumání Tribunálem aktivní legitimace žalobkyně k podání žaloby proti ustanovením napadeného nařízení týkajícím se omezení vývozu ve vztahu k ustanovení čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU[56].

I když byla podle Tribunálu tato ustanovení opatřeními s obecnou působností, dotýkala se žalobkyně bezprostředně. Je sice pravda, že tato ustanovení zaváděla systém předchozího povolení, podle něhož musely vnitrostátní orgány uplatňovat stanovené zákazy, ty však ve skutečnosti neměly v tomto ohledu žádný prostor

55| Dohoda zakládající přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, podepsaná dne 12. září 1963.

56| Nařízení Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2014, L 229, s. 1) ve znění nařízení Rady (EU) č. 960/2014 ze dne 8. září 2014 (Úř. věst. 2014, L 271, s. 3) a nařízení Rady (EU) č. 1290/2014 ze dne 4. prosince 2014 (Úř. věst. 2014, L 349, s. 20).

pro uvážení. Pokud jde o to, zda sporná ustanovení stanovovala prováděcí opatření, Tribunál uvedl, že nebylo zřejmé, že by žalobkyně mohla sama požádat vnitrostátní orgány, aby jí bylo vydáno povolení, a že by mohla napadnout akt, kterým se takové povolení uděluje nebo zamítá, u vnitrostátních soudů. Nebylo proto možné mít za to, že tato ustanovení vyžadovala přijetí prováděcích opatření ve vztahu k žalobkyni pouze proto, že mohla případně požádat své smluvní partnery usazené v Unii, aby podali u příslušných vnitrostátních orgánů žádosti o povolení, aby mohla napadnout rozhodnutí přijatá těmito orgány u vnitrostátních soudů. Mimoto by bylo vykonstruované nebo nepřiměřené vyžadovat, aby hospodářský subjekt požádal o prováděcí akt za jediným účelem, a to moci napadnout tento akt u vnitrostátních soudů, jestliže bylo zřejmé, že taková žádost by byla nutně zamítnuta, neboť by nebyla podána za obvyklých okolností. Tribunál dospěl k závěru, že ustanovení napadeného nařízení, která se týkají omezení vývozu, jsou nařizovacími ustanoveními, která nevyžadují přijetí prováděcích opatření ve smyslu třetí hypotézy uvedené v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU. Žalobkyně tedy musela prokázat pouze to, že byla těmito ustanoveními bezprostředně dotčena, což v dané věci učinila. Její žaloba tudíž musela být prohlášena za přípustnou, včetně té části žaloby, která mířila na ustanovení napadeného nařízení týkajících se omezení vývozu.

2. Egypt

V rozsudku ze dne 27. září 2018, ***Ezz a další v. Rada*** (T-288/15, EU:T:2018:619), Tribunál rozhodl o žalobě, jejímž předmětem byl návrh na zrušení ponechání žalobců, egyptského průmyslníka a politika a jeho manželek, na seznamu tvořícím přílohu rozhodnutí 2011/172/SZBP[57] za roky 2015, 2016 a 2017. Žalobci uplatňovali zejména námitku protiprávnosti čl. 1 odst. 1 rozhodnutí 2011/172 ve znění rozhodnutí (SZBP) 2015/486, 2016/411 a 2017/496[58] a čl. 2 odst. 1 nařízení č. 270/2011[59], která v podstatě vycházela z absence právního základu a z porušení zásady proporcionality, jakož i z porušení článku 6 SEU ve spojení s článkem 2 a s čl. 3 odst. 5 SEU a článků 47 a 48 Listiny základních práv Radou tím, že tato se opomenula přesvědčit, že soudní řízení v Egyptě týkající se žalobců dodržují základní práva.

Tribunál připomněl, že článek 2 SEU a čl. 3 odst. 5 SEU ukládají unijním orgánům povinnost podporovat, zejména v rámci mezinárodních vztahů, hodnoty a zásady, na nichž je Unie založena, a sice zejména úctu k lidské důstojnosti, právní stát a dodržování základních práv. Respektování těchto hodnot a zásad, na nichž je Unie založena, je nutné při každé činnosti Unie, včetně oblasti SZBP. V této souvislosti právo na spravedlivý proces tvoří jednu z předních hodnot demokratické společnosti. V daném případě vlastnosti režimu rozhodnutí 2011/172 neodůvodňovaly výjimku z obecné povinnosti Rady dodržovat při přijímání omezujících opatření základní práva, která jsou nedílnou součástí unijního právního řádu, která by měla za následek, že by nemuselo být jakkoliv prověřováno, zda jsou základní práva zajišťovaná v Egyptě chráněna. Zaprvé nebylo možné zcela vyloučit hypotézu, že toto rozhodnutí bylo zjevně nepřiměřené s ohledem na tyto cíle z důvodu existence závažného a systematického porušování základních práv. Kromě toho předmět tohoto rozhodnutí, jímž je usnadnit egyptským orgánům zjišťování případů zneužití veřejných prostředků a zachovat jim možnost získat

57| Rozhodnutí 2011/172/SZBP ze dne 21. března 2011 o omezujících opatřeních vůči některým osobám, subjektům a orgánům vzhledem k situaci v Egyptě (Úř. věst. 2011, L 76, s. 63); pokud jde o ponechání na seznamu, rozhodnutí Rady (SZBP) 2015/486 ze dne 20. března 2015, kterým se mění rozhodnutí 2011/172 (Úř. věst. 2015, L 77, s. 16), rozhodnutí Rady (SZBP) 2016/411 ze dne 18. března 2016, kterým se mění rozhodnutí 2011/172 (Úř. věst. 2016, L 74, s. 40), a rozhodnutí Rady (SZBP) 2017/496 ze dne 21. března 2017, kterým se mění rozhodnutí 2011/172 (Úř. věst. 2017, L 76, s. 22).

58| Rozhodnutí Rady (SZBP) 2015/486 ze dne 20. března 2015, kterým se mění rozhodnutí 2011/172 (Úř. věst. 2015, L 77, s. 16), rozhodnutí Rady (SZBP) 2016/411 ze dne 18. března 2016, kterým se mění rozhodnutí 2011/172 (Úř. věst. 2016, L 74, s. 40), a rozhodnutí Rady (SZBP) 2017/496 ze dne 21. března 2017, kterým se mění rozhodnutí 2011/172 (Úř. věst. 2017, L 76, s. 22).

59| Nařízení Rady (EU) č. 270/2011 ze dne 21. března 2011 o omezujících opatřeních vůči některým osobám, subjektům a orgánům vzhledem k situaci v Egyptě (Úř. věst. 2011, L 76, s. 4).

zpět výnosy, kterých bylo dosaženo takovým zneužitím, by byl irelevantní, pokud by konstatování egyptských orgánů o zneužití veřejných prostředků bylo stiženo vadou spočívající v odepření spravedlnosti, či dokonce ve svévoli. Zadruhé, i když existence probíhajících soudních řízení v Egyptě představuje v zásadě dostatečně pevný skutkový základ pro zápis osob na seznam v příloze k rozhodnutí 2011/172, jakož i pro jeho prodloužení, není tomu tak v případě, kdy je třeba, aby Rada důvodně předpokládala, že rozhodnutí přijaté v těchto řízeních není věrohodné. Argumentace Rady, která směřovala k prokázání, že jí nepřísluší ověřovat, zda jsou záruky odpovídající zárukám poskytnutým unijním právem v oblasti základních práv zajištěny v rámci egyptských soudních řízení, se týkala dosahu povinnosti posouzení dodržování základních práv v egyptském politickém a soudním rámci, ale nezpochybňovala existenci této povinnosti.

Pokud šlo zejména o námitku protiprávnosti vznesenou proti rozhodnutím 2015/486, 2016/411 a 2017/496 v rozsahu, v němž prodlužují platnost režimu omezujících opatření stanoveného v čl. 1 odst. 1 rozhodnutí 2011/172, Tribunál uvedl, že i za předpokladu, že by se situace v Egyptě, v souvislosti s níž Rada přijala rozhodnutí 2011/172, změnila, a to i směrem jdoucím proti procesu demokratizace, jehož podpora je cílem politiky, jejíž součástí bylo toto rozhodnutí, tato okolnost nemohla mít v žádném případě za následek ovlivnění pravomoci tohoto orgánu prodloužit platnost tohoto rozhodnutí. Bez ohledu na tuto okolnost totiž cíle sledované rozhodnutími 2015/486, 2016/411 a 2017/496 a pravidly, jejichž platnost prodlužují, přesto spadají do oblasti SZBP, což v dané věci stačilo k odmítnutí výtky žalobců. To samé platilo pro výtku vycházející z porušení zásady proporcionality, jelikož skutečnosti předložené žalobci neumožňovaly samy o sobě dospět k závěru, že schopnost egyptských soudních orgánů zajistit dodržování právního státu a základních práv v rámci soudních řízení, na nichž je založeno rozhodnutí 2011/172, byla s konečnou platností narušena, a jelikož se Rada tím, že měla za to, že pomoc egyptským orgánům v boji proti zneužívání veřejných prostředků zůstává přiměřená, a to i s ohledem na uplatňované změny v politické a soudní oblasti, nedopustila zjevně nesprávného posouzení. A konečně, Tribunál měl za to, že s ohledem na informace poskytnuté egyptskými orgány o stavu trestních řízení, která se vztahovala na prvního žalobce, mohla mít Rada důvodně za to, že příslušný egyptský soudce bude schopen rozhodnout znovu ve věci samé za podmínek, při nichž by nedocházelo k porušování práva na spravedlivý proces, což by umožnilo vyhnout se riziku, že jeho rozhodnutí nebudou věrohodná. Vzhledem k tomu, že rozsudky egyptského kasačního soudu v dotčených trestních řízeních a následná možnost prvního žalobce podat druhý kasační opravný prostředek k tomuto soudu ukazovaly na existenci účinné soudní ochrany, dospěl Tribunál k závěru, že Rada nebyla povinna zrušit prodloužení platnosti zápisu žalovaných ani uskutečnit dodatečná ověření.

3. Boj proti terorismu

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***PKK v. Rada*** (T-316/14, EU:T:2018:788), byl Tribunálu předložen návrh na zrušení aktů ponechávajících Kurdskou stranu pracujících (PKK) na seznamu skupin a subjektů zapojených do teroristických činů ve smyslu společného postoje 2001/931/SZBP[60]. Spor se týkal dvou prováděcích nařízení přijatých v roce 2014, jakož i řady následných aktů. Žalobkyně mj. tvrdila, že Rada porušila povinnost uvést odůvodnění tím, že neposkytla skutečné a přesné důvody, pro které se rozhodla PKK po přezkumu ponechat na sporných seznamech.

Tribunál uvedl, že zatímco rozhodnutí Rady ponechat PKK na uvedeném seznamu bylo založeno zejména na označení PKK za „zahraniční teroristickou organizaci“ (*foreign terrorist organization*: FTO) a za „globálního teroristu zvláštního označení“ (*specially designed global terrorist*, SDGT) vládou Spojených států Amerických,

60| Společný postoj Rady 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001 o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu (Úř. věst. 2001, L 344, s. 93; Zvl. vyd. 18/01, s. 217).

napadené akty nezmiňovaly sebemenší poznatek umožňující mít za to, že Rada skutečně ověřila, že rozhodnutí o označení za FTO a SDGT byla přijata při dodržení práva na obhajobu a práva na účinnou soudní ochranu. Mimoto podotkl, že již uplynulo více než deset let mezi přijetím rozhodnutí, která byla základem pro prvotní zařazení žalobkyně na sporné seznamy, a přijetím napadených aktů, jakož i mezi prvotním zařazením žalobkyně na sporné seznamy a přijetím napadených aktů. Takový časový odstup představoval sám o sobě důvod domnívat se, že závěry obsažené v nařízení ministra vnitra Spojeného království a označení za FTO a SDGT již nebyly dostatečné pro posouzení existence nebezpečí zapojení žalobkyně do teroristických činností v okamžiku přijetí těchto aktů.

Ačkoli je pravda, že Radě nic nebránilo opírat se o informace, které nevycházely z rozhodnutí příslušného orgánu ve smyslu čl. 1 odst. 4 společného postoje 2001/931, k tomu, aby byly žalobkyni přiznány určité incidenty a tyto byly posouzeny jako teroristické činy pro účely odůvodnění ponechání žalobkyně na sporných seznamech, Tribunál měl nicméně ohledně obou prováděcích nařízení z roku 2014 za to, že stručnost informací obsažených v odůvodnění mu neumožňuje vykonat soudní přezkum s ohledem na incidenty zpochybňované žalobkyní. Z toho vyvodil závěr, že Rada v odůvodnění uvedených aktů dostatečně neodůvodnila své posouzení, pokud jde o existenci jednoho nebo více rozhodnutí příslušných orgánů ve smyslu čl. 1 odst. 4 společného postoje 2001/931, a rovněž dostatečně neuvedla specifické a konkrétní důvody pro ponechání žalobkyně na sporných seznamech. Co se týče následných aktů, Tribunál zdůraznil, že Rada se nemůže omezit, jako tomu bylo v daném případě, na zopakování odůvodnění rozhodnutí příslušného orgánu, aniž by sama přezkoumala jeho opodstatněnost. Odůvodnění uvedených aktů sice obsahovalo prohlášení, že Rada zkoumala případnou existenci skutečností, které by hovořily ve prospěch vyškrtnutí PKK ze sporných seznamů, ale že žádné nenašla. Zatímco taková obecná formulace může případně postačovat v případě, že osoby, skupiny nebo subjekty, kterých se týkají opatření pro zmrazení finančních prostředků, nepředložily žádná vyjádření, není tomu tak v případě, jestliže, jako v dané věci, žalobce předloží informace, které podle něj odůvodňují jeho vyškrtnutí ze sporných seznamů, bez ohledu na jejich opodstatněnost. Bylo tedy nutno konstatovat, že tyto akty byly rovněž stiženy nedostatečným odůvodněním.

VI. Hospodářská, sociální a územní soudržnost

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 1. února 2018, ***Francie v. Komise*** (T-518/15, EU:T:2018:54), byl Tribunálu předložen návrh na částečné zrušení prováděcího rozhodnutí Komise (EU) 2015/1119, kterým se z financování Evropskou unií vylučují některé výdaje vynaložené Francouzskou republikou v rámci Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV)[61] za roky 2011 až 2013. Tyto výdaje odpovídaly „vyrovnávacím příspěvkům na přírodní znevýhodnění" a agroenvironmentální prémii na pastviny. Francouzská republika tvrdila, že Komise porušila pravidla stanovená ve dvou dokumentech, kterými se stanoví obecné zásady pro schvalování účetní závěrky záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF), tj. v dokumentech VI/5330/97[62]

61| Prováděcí rozhodnutí (EU) 2015/1119 ze dne 22. června 2015, kterým se z financování Evropskou unií vylučují některé výdaje vynaložené Francouzskou republikou v rámci EZZF a EZFRV (Úř. věst. 2015, L 182, s. 39).

62| Dokument Komise VI/5530/97 ze dne 23. prosince 1997, nazvaný „Obecné pokyny týkající se výpočtu finančních důsledků při přípravě rozhodnutí o auditu účtů záruční sekce EZOZF".

a AGRI/60637/2006[63], tím, že uplatnila zvýšenou paušální finanční opravu ve výši 10 % z důvodu, že neplnění povinností v oblasti počítání zvířat vytýkané francouzským orgánům bylo opakované, neboť se týkalo klíčové kontroly, u které již byla provedena oprava při dvou předchozích šetřeních, avšak nebylo zjednáno zlepšení.

Podle Tribunálu ze znění dokumentu VI/5330/97 vyplývá, že zlepšení, jehož neprovedení může představovat přitěžující okolnost, musí být provedeno až po oznámení, jaká zlepšení mají být provedena, tedy po vydání rozhodnutí o finančních opravách v rámci schvalování účetní závěrky, jak je upřesněno v dokumentu AGRI/60637/2006. Mimoto, pokud by se mělo za to, jak se domnívá Komise, že vytýkané nedostatky jsou opakované, a nebylo by zkoumáno, zda měl dotčený členský stát možnost je po první výtce napravit, znamenalo by to v konečném důsledku, že opakované porušení by bylo dáno již při pouhém opakování vytýkaných pochybení, nezávisle na přijetí rozhodnutí vyžadovaného v dokumentu AGRI/60637/2006. Napadené rozhodnutí muselo být tudíž zrušeno v části, ve které jím byla uplatněna zvýšená paušální finanční oprava ve výši 10 %, z důvodu, že neplnění povinností v oblasti počítání zvířat vytýkané francouzským orgánům bylo opakované a francouzské orgány nezjednaly zlepšení.

V rozsudku ze dne 1. března 2018, ***Polsko v. Komise*** (T-402/15, EU:T:2018:107), Tribunál rozhodl o důsledcích překročení lhůty tří měsíců stanovené pro Komisi v čl. 41 odst. 2 nařízení (ES) č. 1083/2006[64] pro účely odmítnutí příspěvku z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) na velký projekt členského státu.

Tribunál nejprve konstatoval, že jak vyplývá ze znění i systematiky uvedeného ustanovení, je dotčená lhůta závazná av dané věci ji Komise překročila. Upřesnil však, že jelikož článek 41 nařízení č. 1083/2006 nikterak neupravuje důsledky překročení stanovené tříměsíční lhůty Komisí, je podle judikatury Soudního dvora třeba zkoumat účel a strukturu tohoto nařízení s cílem určit důsledky uvedeného překročení. V tomto ohledu Tribunál zaprvé připomněl, že lhůta stanovená v čl. 41 odst. 2 nařízení č. 1083/2006 je lhůta uložená Komisi, v jejímž rámci musí odpovědět na žádost předloženou třetí osobou, v daném případě členským státem. Záporná odpověď přijatá po uplynutí lhůty by mohla být automaticky zrušena jen na základě překročení takové lhůty pouze v případě, že by neposkytnutí odpovědi v uvedené lhůtě mělo za následek vyhovění žádosti nebo pozbytí pravomoci Komise rozhodnout o žádosti. Jelikož neposkytnutí odpovědi na žádost o potvrzení ve lhůtě stanovené v čl. 41 odst. 2 uvedeného nemá za následek schválení žádosti o potvrzení ani ztrátu pravomoci Komise rozhodnout o žádosti, nařízení č. 1083/2006 nemůže být vykládáno v tom smyslu, že jakékoli překročení lhůty stanovené v čl. 41 odst. 2 tohoto nařízení má z tohoto důvodu automaticky za následek zrušení rozhodnutí o odmítnutí přijaté po uplynutí lhůty.

Zadruhé v rámci zkoumání, zda překročení lhůty tří měsíců zjištěné v projednávaném případě muselo mít za následek zrušení napadeného rozhodnutí, Tribunál uvedl, že Polská republika konkrétně neprokázala, ba dokonce ani netvrdila, že není vyloučeno, že by správní řízení mohlo vést k jinému výsledku, kdyby bylo ukončeno v tříměsíční lhůtě stanovené v čl. 41 odst. 2 nařízení č. 1083/2006. V daném případě tudíž toto překročení nemohlo vést ke zrušení napadeného rozhodnutí. Tribunál však podotkl, že jelikož Komise porušila čl. 41 odst. 2 nařízení č. 1083/2006 tím, že rozhodla po uplynutí tříměsíční lhůty, bylo by možné se u Tribunálu domáhat náhrady případné újmy, způsobené nedodržením lhůty stanovené v čl. 41 odst. 2 nařízení č. 1083/2006 pro rozhodnutí o žádosti o potvrzení, v rámci žaloby na náhradu škody za předpokladu, že by byly splněny všechny podmínky, na nichž závisí vznik mimosmluvní odpovědnosti Unie a uplatnění práva na náhradu způsobené škody podle čl. 340 druhého pododstavce SFEU.

63| Sdělení Komise o řešení případů opakovaných nedostatků v systémech kontroly v rámci schvalování účetní závěrky záruční sekce EZOZF ze strany Komise.

64| Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 (Úř. věst. 2006, L 210, s. 25).

VII. Ochrana zdraví

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 14. března 2018, ***TestBioTech v. Komise*** (T-33/16, EU:T:2018:135), se Tribunál musel zabývat žalobou podanou nevládní organizací a znějící na zrušení dopisu, kterým člen Komise odpovědný za oblast zdraví a bezpečnosti potravin zamítl žádost o vnitřní přezkum prováděcích rozhodnutí Komise, kterými se povoluje uvedení geneticky modifikované sóji na trh, založenou na článku 10 nařízení (ES) č. 1367/2006[65]. Zamítnutí bylo založeno na argumentu, že výtky vznesené v rámci žádosti nespadaly do působnosti článku 10 nařízení č. 1367/2006, neboť aspekty související s hodnocením dopadu geneticky modifikovaných potravin nebo krmiv na zdraví se netýkají hodnocení rizika pro životní prostředí.

Podle Tribunálu musí být pojem „právo životního prostředí" ve smyslu nařízení č. 1367/2006 vykládán v zásadě velmi široce. Z toho plyne, že rozsah povinnosti provést vnitřní přezkum podle článku 10 nařízení č. 1367/2006 je tedy třeba vykládat tak, že Komise je povinna zkoumat žádost o vnitřní přezkum jen v případě, že žadatel o přezkum tvrdil, že dotčený správní akt je v rozporu s právem životního prostředí ve smyslu nařízení č. 1367/2006. Pokud jde konkrétně o přezkum povolení pro uvedení na trh podle nařízení (ES) č. 1829/2003[66], Tribunál podotkl, že právo životního prostředí ve smyslu nařízení č. 1367/2006 zahrnuje jakýkoli unijní právní předpis o regulaci geneticky modifikovaných organismů, jehož cílem je řídit riziko pro lidské zdraví nebo zdraví zvířat, které vychází z těchto geneticky modifikovaných organismů nebo environmentálních faktorů, které mohou mít dopad na uvedené organismy při jejich pěstování či chovu v přírodním prostředí. Tento závěr platí bez rozdílu pro situace, kdy geneticky modifikované organismy nebyly vypěstovány v rámci Unie. Komise proto nesprávně dospěla v napadeném rozhodnutí k závěru, že žalobkyní uplatněné výtky nemohou být posouzeny v rámci článku 10 nařízení č. 1367/2006.

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 17. května 2018, ***Bayer CropScience*** a ***další v. Komise*** (T-429/13 a T-451/13, napadený kasačním opravným prostředkem[67], EU:T:2018:280), se měl Tribunál vyjádřit k legalitě prováděcího nařízení (EU) č. 485/2013[68] v rozsahu, v němž mění podmínky pro schvalování několika účinných látek na základě nového posouzení jimi představovaných rizik pro opylující hmyz.

Tribunál zdůraznil, že ze znění a systematiky relevantních ustanovení nařízení (ES) č. 1107/2009[69] vyplývá, že důkazní břemeno ohledně toho, že byly splněny podmínky pro schválení stanovené v článku 4 uvedeného nařízení, nese v zásadě žadatel o schválení, a poté uvedl, že v rámci přezkumu před uplynutím doby platnosti schválení je na Komisi, aby prokázala, že podmínky pro schválení již nejsou splněny. Podle Tribunálu k tomu, aby Komise mohla provést přezkum schválení účinné látky podle čl. 21 odst. 1 nařízení č. 1107/2009, stačilo, aby existovaly nové studie, jejichž výsledky vzbuzovaly ve srovnání s poznatky dostupnými při předchozím posouzení obavy ohledně toho, zda byly stále splněny podmínky pro schválení stanovené v článku 4 uvedeného

65| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 ze dne 6. září 2006 o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Společenství (Úř. věst. 2006, L 264, s. 13).

66| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ze dne 22. září 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech (Úř. věst. 2003, L 268, s. 1; Zvl. vyd. 13/32, s. 432).

67| Věc C-499/18 P, ***Bayer CropScience a Bayer v. Komise.***

68| Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 485/2013 ze dne 24. května 2013, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 540/2011, pokud jde o podmínky schválení účinných látek klothianidin, thiamethoxam a imidakloprid, a kterým se zakazuje použití a prodej osiva ošetřeného přípravky na ochranu rostlin obsahujícími uvedené účinné látky (Úř. věst. 2013, L 139, s. 12).

69| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Úř. věst. 2009, L 309, s. 1).

nařízení č. 1107/2009. V této souvislosti bylo třeba mít na paměti rovněž to, že se regulační kontext od původního schválení dotčených účinných látek změnil, a to zejména přijetím nařízení č. 1107/2009 a souvisejících prováděcích předpisů, které nyní stanoví, že je třeba věnovat zvláštní pozornost rizikům, která pro včely představují účinné látky a zejména pesticidy.

Tribunál kromě toho rozhodl, že skutečnost, že jsou při absenci vědecké jistoty přijata preventivní opatření, která se, jakmile je tato jistota získána, mohou zdát být příliš opatrná, nemůže sama o sobě být považována za porušení zásady obezřetnosti a je naopak této zásadě vlastní. Komise tak mohla mít za to, aniž se dopustila zjevně nesprávného posouzení, že prodloužení lhůty pro posouzení rizik tak, aby bylo možné zohlednit pozdější vědecké poznatky, není v žádném případě slučitelné s cílem zachovat vysokou úroveň ochrany životního prostředí a že jí přísluší na základě zásady obezřetnosti přijmout ochranná opatření ihned. A konečně, Tribunál poznamenal, že bod 6.3.4 sdělení o zásadě obezřetnosti[70] stanoví, aby bylo provedeno posouzení přínosů a nákladů v případě, že budou opatření učiněna, a v případě, že učiněna nebudou. Tento požadavek je splněn, pokud se dotyčný orgán, v daném případě Komise, skutečně seznámil s pozitivními a negativními ekonomickými či jinými účinky, které mohou být vyvolány v případě, že budou opatření učiněna, a v případě, že učiněna nebudou, a že je při svém rozhodování zohlednil.

Podle Tribunálu se Komise správně mohla domnívat, že s ohledem na hodnoty kvocientů nebezpečí zjištěných u dotčených účinných látek v závěrech Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) nelze riziko pro včelstva vyloučit, a proto byla povinna přijmout na základě zásady obezřetnosti ochranná opatření, aniž musela vyčkat, dokud se plně neprokáže, za jakých podmínek a od jaké míry úmrtnosti může ztráta jednotlivých včel ohrozit přežití nebo vývoj včelstev.

Tato problematika byla rovněž jádrem věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 17. května 2018, ***BASF Agro a další v. Komise*** (T-584/13, EU:T:2018:279). Tribunál, kterému byla předložena žaloba na neplatnost prováděcího nařízení (EU) č. 781/2013[71], usoudil, že Komise nepředložila žádný důkaz prokazující, že při uplatnění zásady předběžné opatrnosti bylo skutečně provedeno posouzení dopadů, a napadený akt zrušil.

Podle Tribunálu bylo sice pravdou, že v rámci uplatňování nařízení č. 1107/2009 má ochrana životního prostředí převažující význam ve srovnání s hospodářskými důvody, takže může odůvodňovat negativní hospodářské důsledky, jakkoliv pro některé hospodářské subjekty značné. Přesto nelze obecné tvrzení týkající se takové zásady považovat za zamýšlený výkon posuzovací pravomoci ze strany normotvůrce umožňující zbavit Komisi povinnosti provést analýzu přínosů a nákladů konkrétního opatření.

Tribunál mimoto podotkl, že povinnost provést analýzu dopadů, uvedená v bodě 6.3.4 sdělení o zásadě obezřetnosti, je *in fine* pouze konkrétním vyjádřením zásady proporcionality. Tvrzení, že Komise má v oblasti, ve které má široký prostor pro uvážení, právo přijmout opatření, aniž by musela posoudit výhody a nevýhody, je neslučitelné se zásadou proporcionality. Nutným a nevyhnutelným důsledkem toho, když se správě přizná posuzovací pravomoc, je povinnost vykonávat tuto pravomoc a za tímto účelem zohledňovat všechny relevantní informace. Tím spíše to platí v rámci uplatňování zásady obezřetnosti, kdy správa přijímá opatření omezující práva adresátů správy, a to nikoli na základě vědecké jistoty, ale na základě nejistoty.

70| Sdělení Komise COM(2000) 1 final ze dne 2. února 2000 o zásadě předběžné opatrnosti.

71| Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 781/2013 ze dne 14. srpna 2013, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 540/2011, pokud jde o podmínky schválení účinné látky fipronil, a kterým se zakazuje použití a prodej osiva ošetřeného přípravky na ochranu rostlin obsahujícími uvedenou účinnou látku (Úř. věst. 2013, L 219, s. 22).

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 27. září 2018, ***Mellifera v. Komise*** (T-12/17, napadený kasačním opravným prostředkem[72], EU:T:2018:616), byla Tribunálu předložena žaloba znějící na zrušení rozhodnutí Komise o zamítnutí žádosti o vnitřní přezkum prováděcího nařízení (EU) 2016/1056[73], kterým Komise podruhé prodloužila dobu platnosti schválení glyfosátu, podle čl. 10 nařízení (ES) č. 1367/2006. Komise zamítla tuto žádost o vnitřní přezkum jako nepřípustnou z toho důvodu, že akt, který byl předmětem uvedené žádosti, nebyl správním aktem ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. g) nařízení č. 1367/2006, tedy individuálně určeným opatřením.

Vzhledem k tomu, že Komise prováděcím nařízením (EU) 2017/2324 ze dne 12. prosince 2017[74], přijatým po ukončení písemné části řízení v dané věci, prodloužila schválení glyfosátu na období dalších pěti let, Tribunál nejprve zkoumal právní zájem žalobkyně na podání žaloby. Tribunál připomněl, že žalobkyně má i nadále právní zájem na navržení zrušení aktu unijního orgánu, aby bylo možné zabránit tomu, že protiprávnost, kterou je tento akt údajně stižen, se zopakuje v budoucnu. Tak tomu bylo v dané věci, jelikož protiprávnost tvrzená žalobkyní vycházela z výkladu čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1367/2006 ve spojení s čl. 2 odst. 1 písm. g) uvedeného nařízení, pro nějž je vysoce pravděpodobné, že se od něj Komise při další žádosti o vnitřní přezkum správního aktu podle práva životního prostředí neodchýlí.

Ohledně merita věci Tribunál uvedl, že prováděcí nařízení přijaté na základě čl. 17 prvního pododstavce nařízení č. 1107/2009 prodloužilo platnost schválení dotčené účinné látky na určité období. Toto opatření má tedy stejné důsledky jako prováděcí nařízení, kterým byla původně látka schválena podle čl. 13 odst. 2 uvedeného nařízení, nebo jako nařízení o obnovení schválení podle článku 20 tohoto nařízení. Podle Tribunálu z čl. 28 odst. 1 nařízení č. 1107/2009 v zásadě vyplývá, že přípravek na ochranu rostlin nemůže být uveden na trh nebo používán, pokud nebyl v příslušném členském státě povolen v souladu s uvedeným nařízením. Kromě toho z čl. 29 odst. 1 písm. a) uvedeného nařízení vyplývá, že přípravek na ochranu rostlin může být povolen, pouze pokud byla schválena účinná látka, kterou obsahuje. Z toho plyne, že schválení účinné látky na základě nařízení č. 1107/2009 má právní účinky nejen vůči osobě, která požádala o schválení, ale také vůči jakémukoli subjektu, jehož činnosti vyžadují takové schválení, zejména vůči výrobcům přípravků na ochranu rostlin, které obsahují uvedené látky, a vůči všem příslušným orgánům veřejné moci, zejména orgánům veřejné moci členských států, které jsou odpovědné za povolování těchto přípravků. Bylo proto třeba dojít k závěru, že prováděcí nařízení 2016/1056 má obecnou působnost, jelikož se uplatňuje na objektivně určené situace a způsobuje právní následky vůči určité kategorii osob pojímaných obecným a abstraktním způsobem.

Tribunál upřesnil, že ačkoliv čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy[75] neuvádí, že možnost zahájit správní řízení se vztahuje pouze na případy, kdy jsou dotčené akty individuálně určené, toto ustanovení není přímo použitelné v unijním právním řádu a nemůže být použito ani jako kritérium legality unijních aktů. Vzhledem k tomu, že na základě čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1367/2006 mohou být předmětem žádosti o vnitřní přezkum pouze „správní akty“, které jsou definovány v čl. 2 odst. 1, písm. g) téhož nařízení jako „opatření s individuální působností“, není možné vykládat tato ustanovení v tom smyslu, že správní akty uvedené v těchto ustanoveních zahrnují akty s obecnou působností, jelikož by takový výklad byl *contra legem*.

72| Věc C-784/18 P, ***Mellifera v. Komise.***

73| Prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1056 ze dne 29. června 2016, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 540/2011, pokud jde o prodloužení doby platnosti schválení účinné látky glyfosátu (Úř. věst. 2016, L 173, s. 52).

74| Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2324 ze dne 12. prosince 2017, kterým se v souladu s nařízením č. 1107/2009 obnovuje schválení účinné látky glyfosát a mění příloha prováděcího nařízení Komise (EU) č. 540/2011 (Úř. věst. 2017, L 333, s. 10).

75| Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, podepsaná v Aarhusu dne 25. června 1998.

V rozsudku ze dne 13. prosince 2018, ***Ville de Paris, Ville de Bruxelles a Ayuntamiento de Madrid v. Komise*** (T-339/16, T-352/16 a T-391/16, EU:T:2018:927), Tribunál rozhodl o žalobách podaných městy Paříž, Brusel a Madrid a znějících na zrušení nařízení (EU) 2016/646[76], jakož i návrhu na náhradu škody, kterou město Paříž utrpělo v důsledku přijetí uvedeného nařízení. V rámci žaloby na neplatnost žalobci tvrdili, že Komise nemohla přijmout nepřekročitelné hodnoty emisí oxidů dusíku při testování emisí v reálném provozu, které překračují mezní hodnoty těchto emisí stanovených normou Euro 6, uvedenou v příloze I nařízení (ES) č. 715/2007[77].

Zatímco Komise zpochybňovala přípustnost žalob, přičemž tvrdila zejména to, že pravomoci žalobců při regulaci provozu vozidel za účelem snížení znečištění ovzduší nebyly žádným způsobem dotčeny napadeným nařízením, a to tedy nemělo vliv na jejich právní postavení, Tribunál byl jiného názoru. Poté, co připomněl, že pokud má napadený akt bezprostřední dopad na právní postavení žalobce a adresátům pověřeným svým provedením neponechává žádnou volnost uvážení, je tento žalobce dotyčným aktem bezprostředně dotčen ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, Tribunál uvedl, že tomu tak je tehdy, když jsou normativní pravomoci entity nižší než státní úrovně dotčeny předmětným aktem. Podle Tribunálu se doslovný, teleologický a kontextuální výklad směrnice 2007/46/ES[78], v jejímž rámci bylo napadené nařízení přijato, shodují na tom, že tato skutečně veřejným orgánům členského státu brání v tom, aby zakázaly, omezily nebo ztížily silniční provoz vozidel z důvodů souvisejících s jejich konstrukcí nebo fungováním, na něž se směrnice vztahuje, pokud splňují její požadavky. Z toho plyne, že žalobci nemohli z důvodu přijetí napadeného nařízení omezit provoz vozidel nesplňujících mezní hodnoty emisí oxidů dusíku stanovených normou Euro 6, která nicméně splňovala nepřekročitelné hodnoty emisí oxidů dusíku stanovené v nařízení, které byly vyšší. Tribunál se mimoto přesvědčil o tom, že omezení pravomocí žalobců nebylo hypotetické, a měl za to, že podle vnitrostátního práva měly pravomoc chránit životní prostředí a zdraví, zejména pokud jde o boj proti znečišťování ovzduší, včetně pravomoci omezit za tímto účelem provoz silničních vozidel, že takové kroky skutečně činili a že se nacházeli v situacích znečištění ovzduší.

Pokud jde o podstatu věci, Tribunál rozhodl, že jelikož změna mezních hodnot emisí oxidů dusíku stanovená pro normu Euro 6 uvedenou v příloze I nařízení č. 715/2007 představuje změnu základního prvku uvedeného nařízení, Komise neměla pravomoc takovou změnu v rámci svých prováděcích pravomocí učinit. Pokud jde o rozsah neplatnosti, Tribunál podotkl, že jiná ustanovení napadeného nařízení než ustanovení týkající se emisních limitů pro oxidy dusíku jsou od posledně uvedených ustanovení oddělitelná. Z toho vyplývá, že musel být zrušen pouze bod 2 přílohy II napadeného nařízení v rozsahu, v němž stanovoval hodnotu konečného faktoru shodnosti CF pollutant a přechodného faktoru shodnosti CF pollutant pro hmotnost oxidů dusíku. Tribunál však zdůraznil, že za účelem vyhovění zrušujícímu rozsudku a zajištění jeho plné účinnosti musí orgán, který přijal zrušené ustanovení, zrušit následné akty, které přijal a do nichž bylo dané ustanovení převzato, a vyloučit jej ze svých budoucích aktů s přihlédnutím nejen k výroku rozsudku, ale také k důvodům, které k němu vedly a které představují jeho nezbytnou podporu. Rozhodl rovněž o tom, že účinky zrušeného ustanovení budou do budoucna zachovány na přiměřenou dobu, která by umožnila změnit právní úpravu dané oblasti, přičemž tato doba nemohla přesáhnout 12 měsíců od okamžiku, kdy začnou působit účinky

76| Nařízení Komise (EU) 2016/646 ze dne 20. dubna 2016, kterým se mění nařízení (ES) č. 692/2008 z hlediska emisí z lehkých osobních vozidel a z užitkových vozidel (Euro 6) (Úř. věst. 2016, L 109, s. 1).

77| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 ze dne 20. června 2007 o schvalování typu motorových vozidel z hlediska emisí z lehkých osobních vozidel a z užitkových vozidel (Euro 5 a Euro 6) a z hlediska přístupu k informacím o opravách a údržbě vozidla (Úř. věst. 2007, L 171, s. 1).

78| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/46/ES ze dne 5. září 2007, kterou se stanoví rámec pro schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, jakož i systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků určených pro tato vozidla (rámcová směrnice) (Úř. věst. 2007, L 263, s. 1)

rozsudku, s cílem zabránit tomu, aby zrušení mohlo poškozovat legitimní hospodářské zájmy odvětví motorových vozidel, které se přizpůsobilo platné právní úpravě, jakož i případně zájmy spotřebitelů, kteří si zakoupili vozidla splňující daná pravidla, a unijní politiky oblasti životního prostředí a zdraví.

A konečně, pokud jde o návrh na náhradu škody, měl Tribunál za to, že jediná újma, za níž město Paříž požaduje náhradu v symbolické výši jednoho eura (újma na její „pověsti a legitimitě"), nebyla nikterak prokázána. V každém případě by tato újma mohla být obzvláště vhodně symbolicky a dostatečně napravena pouhým zrušením zpochybněného ustanovení napadeného nařízení.

VIII. Dumping

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 3. května 2018, ***Distillerie Bonollo a další v. Rada*** (T-431/12, EU:T:2018:251, napadený kasačním opravným prostředkem[79]), byla Tribunálu předložena žaloba znějící na zrušení prováděcího nařízení Rady (EU) č. 626/2012[80] a týkající se sporu ohledně konečného antidumpingového cla na dovoz kyseliny vinné pocházející z Číny. Rada v napadeném nařízení odmítla přiznat dvěma čínským vyvážejícím výrobcům kyseliny vinné status podniků působících v tržním hospodářství (STH) a po výpočtu běžné hodnoty na základě údajů poskytnutých spolupracujícím výrobcem ve srovnatelné zemi, v tomto případě v Argentině, zvýšila antidumpingové clo pro produkty vyráběné těmito dvěma vyvážejícími výrobci. Tato věc umožnila Tribunálu poprvé zkoumat přípustnost žaloby podané unijními výrobci proti nařízení ukládajícímu antidumpingová cla v návaznosti na žádost o částečný prozatímní přezkum podanou těmito výrobci.

V tomto ohledu Tribunál nejprve uvedl, že pokud šlo o to, zda jsou žalobkyně bezprostředně dotčeny napadeným aktem, není neobvyklé, že judikatura považuje za přípustné žaloby na neplatnost podané jednotlivci proti unijním aktům, jejichž dopady na příslušné žalobce nejsou právní, nýbrž především faktické povahy, například proto, že jsou bezprostředně dotčeni jako hospodářské subjekty v rámci hospodářské soutěže s jinými hospodářskými subjekty. Jelikož žalobkyně iniciovaly řízení o částečném prozatímním přezkumu a jelikož byla opatření přijatá po ukončení tohoto řízení určena k vyrovnání účinku dumpingu, který je příčinou újmy, která vzniká žalobkyním jakožto konkurenčním výrobcům působícím na stejném trhu, jsou napadeným nařízením bezprostředně dotčeny. Pokud jde o to, zda jsou žalobkyně napadeným aktem dotčeny rovněž osobně, Tribunál podotkl, že čím jsou konkurenční vztahy mezi žalobcem a jeho konkurencí přímější, ať už z důvodu nízkého počtu hospodářských subjektů na trhu, nebo kvůli tomu, že dotčený podnik je hlavním konkurentem žalobce, a čím důležitější jsou negativní důsledky pro žalobce, tím spíše je třeba dojít k závěru, že žalobce je napadeným aktem osobně dotčen. V daném případě se žalobkyně aktivně podílely na správním řízení a významně přispěly k jeho průběhu, jakož i k jeho výsledku. Jelikož jejich postavení na trhu bylo mimoto podstatným způsobem dotčeno, Tribunál dospěl k závěru, že měly zvláštní vlastnosti jakožto konkurentky obou čínských vyvážejících výrobců a nacházely se ve faktické situaci, která je charakterizovala a individualizovala způsobem obdobným tomu, jakým by byli individualizováni adresáti napadeného nařízení.Pokud jde o věc samotnou, zatímco se žalobkyně dovolávaly změny metodiky, která

79| Věc C-461/18 P, ***Changmao Biochemical Engineering v. Distillerie Bonollo a další a Rada.***

80| Prováděcí nařízení Rady (EU) č. 626/2012 ze dne 26. června 2012, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 349/2012 o uložení konečného antidumpingového cla na dovoz kyseliny vinné pocházející z Čínské lidové republiky (Úř. věst. 2012, L 182, s. 1).

je zakázaná článkem 11 nařízení (ES) č. 1225/2009[81], Tribunál zdůraznil skutečnost, že ačkoli je logické, aby v případě, že je několika vyvážejícím výrobcům přiznán STH, byla běžná hodnota pro každého odlišná, jelikož se vypočítává na základě příslušných údajů týkajících se těchto výrobců, není důvod pro to, aby se běžná hodnota lišila v případě několika vyvážejících výrobců, kterým STH nebyl přiznán. V takovém případě jsou totiž výpočty běžné hodnoty založeny na údajích srovnatelné země, a tedy nezávislé na individuálních údajích týkajících se těchto výrobců. Proto muselo být napadené nařízení zrušeno.

Tribunál otázku přípustnosti posuzoval rovněž ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 18. října 2018, ***ArcelorMittal Tubular Products Ostrava* a *další v. Komise*** (T-364/16, EU:T:2018:696). Tato věc navázala na rozsudek Hubei Xinyegang Steel v. Rada[82], kterým Tribunál zrušil nařízení (ES) č. 926/2009[83] v rozsahu, v němž uvalilo antidumpingové clo na vývoz výrobků vyrobených společností Hubei Xinyegang Steel Co. Ltd a stanovilo výběr prozatímního cla uvaleného na tento vývoz. Tento rozsudek byl Soudním dvorem v řízení o kasačním opravném prostředku potvrzen[84].

Před vydáním rozsudku v řízení o kasačním opravném prostředku přijala Komise prováděcí nařízení (EU) 2015/2272 týkající se přezkumu a ukládající antidumpingová opatření na další období[85]. Poté, co byla Komise upozorněna na pokračující výběr antidumpingových cel z dovozů společnosti Hubei Xinyegang Steel, zamezila v napadeném rozhodnutí výběru těchto cel z daných dovozů. Komise zejména odstranila společnost Hubei Xinyegang Steel ze seznamu společností zapsaných pod doplňkovým kódem A 950 integrovaného sazebníku Evropské unie (TARIC) a zapsala ji pod nový doplňkový kód TARIC C 129 pro všechny kódy kombinované nomenklatury uvedené v čl. 1 odst. 1 prováděcího nařízení 2015/2272. Poznámka pod čarou u uvedeného kódu TARIC odkazovala na rozsudek Soudního dvora.

Pokud je o přípustnost žaloby, Tribunál nejprve uvedl, že členské státy musí v zásadě uplatnit opatření přijatá prostřednictvím kódů a doplňkových kódů TARIC za účelem jednotného provádění společného celního sazebníku. Poté, co zdůraznil, že Komise napadeným rozhodnutím vytvořila doplňkový kód TARIC C 129, který předtím neexistoval, upřesnil, že vytvoření uvedeného kódu přinejmenším umožnilo oznámit vnitrostátním celním orgánům, že dovoz dotyčného výrobku vyrobeného společností Hubei nepodléhá výběru antidumpingového cla, a to navzdory existenci prováděcího nařízení 2015/2272, které takový výběr stanovilo. Tribunál kromě toho uvedl, že v předchozích dvou rozsudcích nebyla předmětem sporu legalita prováděcího nařízení 2015/2272 ve vztahu ke společnosti Hubei Xinyegang Steel a že účelem vytvoření doplňkového kódu TARIC C 129 bylo právě neuplatňování antidumpingového cla uloženého uvedeným nařízením na danou společnost. Tribunál připomněl, že aktům orgánů v zásadě svědčí presumpce legality, a dále poznamenal, že napadené rozhodnutí může být rovněž považováno za opatření zajišťující výkon uvedených rozsudků, ve smyslu článku 266 SFEU. Vzhledem k tomu, že soudní přezkum dodržení povinnosti vyplývající z článku 266 SFEU ze strany orgánů je zajištěn mimo jiné prostřednictvím právního prostředku stanoveného v článku 263

81| Nařízení Rady (ES) č. 1225/2009 ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství (Úř. věst. 2009, L 343, s. 51) [nahrazené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1036 ze dne 8. června 2016 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropské unie (Úř. věst. 2016, L 176, s. 21)].

82| Rozsudek ze dne 29. ledna 2014, ***Hubei Xinyegang Steel v. Rada*** (T-528/09, EU:T:2014:35).

83| Nařízení Rady (ES) č. 926/2009 ze dne 24. září 2009, kterým se ukládá konečné antidumpingové clo a s konečnou platností vybírá prozatímní clo uložené na dovoz některých bezešvých trubek a dutých profilů ze železa nebo oceli pocházejících z Čínské lidové republiky (Úř. věst. 2009, L 262, s. 19).

84| Rozsudek ze dne 7. dubna 2016, ***ArcelorMittal Tubular Products Ostrava a další v. Hubei Xinyegang Steel*** (C-186/14 P a C-193/14 P, EU:C:2016:209).

85| Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/2272 ze dne 7. prosince 2015 o uložení konečného antidumpingového cla z dovozu některých bezešvých trubek a dutých profilů ze železa nebo oceli pocházejících z Čínské lidové republiky po přezkumu před pozbytím platnosti podle čl. 11 odst. 2 nařízení (ES) č. 1225/2009 (Úř. věst. 2015, L 322, s. 21).

SFEU, bylo třeba mít za to, že napadené rozhodnutí je aktem, který může být předmětem žaloby ve smyslu posledně uvedeného ustanovení. Tribunál rovněž uznal aktivní legitimaci žalobkyň s ohledem na okolnosti dané věci a zejména na skutečnost, že byly součástí sdružení, které podalo stížnost v dotčených antidumpingových řízeních, a že se těchto řízení aktivně účastnily.

Co se týče věci samé, Tribunál podotkl, že jelikož prováděcímu nařízení 2015/2272 v zásadě svědčí domněnka legality, měla ho Komise změnit nebo zrušit jiným nařízením. Podle pravidla rovnocennosti právních forem, které odpovídá obecné právní zásadě, se právní forma použitá pro oznámení aktu třetím osobám musí použít na všechny následné změny uvedeného aktu. V daném případě Tribunál konstatoval zejména to, že podle čl. 14 odst. 1 nařízení č. 1225/2009 se antidumpingové clo „ukládá nařízením a vybírají [ho] členské státy ve formě, v sazbě a za ostatních podmínek stanovených v nařízení o uložení daného cla". Z toho vyplývalo, že nevybírání antidumpingového cla od určité společnosti, které bylo uloženo nařízením, jež nebylo zrušeno ani prohlášeno za neplatné unijním soudem, musí být obvykle dosaženo také nařízením. Komise tak tím, že vytvořením doplňkového kódu TARIC s konečnou platností stanovila nevybírání antidumpingového cla z výrobků vyrobených společností Hubei Xinyegang Steel, jehož výběr vyplýval z prováděcího nařízení 2015/2272, porušila pravidlo rovnocennosti právních forem. Mimoto dodržení pravidla rovnocennosti právních forem mělo vést nejen k předložení věci kolegiu komisařů Komise, ale také k vyžádání si stanoviska od výboru zřízeného podle čl. 15 odst. 1 nařízení č. 1225/2009. Nakonec Tribunál zdůraznil situaci právní nejistoty vyplývající z napadeného rozhodnutí a to, že dodržení pravidla rovnocennosti právních forem by učinilo odůvodnění Komise jasnější, a došel k závěru, že porušení zásady rovnocennosti právních forem ze strany Komise představovalo nesrovnalost vyžadující zrušení napadeného rozhodnutí.

IX. Dohled nad finančním odvětvím

V rozsudku ze dne 24. dubna 2018, ***Caisse régionale de crédit agricole Alpes Provence a další v. ECB*** (T-133/16 až T-136/16, EU:T:2018:219), měl Tribunál rozhodnout o legalitě rozhodnutí, kterými Evropská centrální banka (ECB) odmítla jmenování předsedů správních rad žalobkyň jako osob, které skutečně řídí jejich činnost, ve smyslu čl. 13 odst. 1 směrnice 2013/36/EU[86]. Podle ECB měly funkce, které umožňují určité osobě, aby byla považována za osobu, která skutečně řídí činnost, být výkonnými funkcemi, např. funkce generálního ředitele, které se liší od funkcí předsedy správní rady, tak aby bylo zaručeno oddělení výkonu exekutivních a neexekutivních funkcí. Tento výklad byl zpochybněn žalobkyněmi, které tvrdily, že pojem „osoba, která skutečně řídí činnosti", se neomezuje na členy vedoucího orgánu s exekutivními funkcemi.

V tomto ohledu Tribunál nejprve uvedl, že podle čl. 4 odst. 3 nařízení č. 1024/2013[87] měla ECB povinnost uplatnit nejen čl. 13 odst. 1 směrnice 2013/36, ale rovněž ustanovení vnitrostátního práva, které jej provádí. To nezbytně implikovalo, že Tribunál posuzoval legalitu napadených rozhodnutí s ohledem na čl. 13 odst. 1 směrnice 2013/36 i na vnitrostátní právo, v daném případě francouzské právo. V rámci tohoto posouzení měl Tribunál za to, že z doslovného, historického, teleologického a kontextuálního výkladu čl. 13 odst. 1 směrnice 2013/36 plyne, že výraz „osoba, která skutečně řídí činnosti instituce", se týká členů vedoucího orgánu, kteří patří rovněž do vrcholného vedení úvěrové instituce. Tribunál zejména zdůraznil, že v systému směrnice 2013/36 účel týkající se řádné správy úvěrových institucí znamená nalezení účinné kontroly vrcholného vedení

86| Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49 (Úř. věst. 2013, L 176, s. 338).

87| Nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se ECB svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi (Úř. věst. 2013, L 287, s. 63).

neexekutivními členy vedoucího orgánu, což implikuje rovnováhu pravomocí v rámci vedoucího orgánu. Účinnost takové kontroly může být ohrožena v případě, že by předseda vedoucího orgánu v dohlížecí funkci, formálně zastávající funkci generálního ředitele, byl zároveň pověřen skutečným řízením činnosti úvěrové instituce.

Mimoto, jelikož byl předmětem sporu výklad ustanovení vnitrostátního práva, musel být dosah vnitrostátních právních a správních předpisů posuzován s ohledem na výklad, který k nim dávají vnitrostátní soudy. V této souvislosti Tribunál podotkl, že v rozsudku ze dne 30. června 2016 měla Conseil d'État (Státní rada, Francie) za to, že pouze v případě, kdy je předsedovi správní rady úvěrové instituce výslovně povoleno ujmout se vrcholného vedení, může být označen jako „osoba, která skutečně řídí činnosti" uvedené instituce. Podle Tribunálu z toho plynulo, že ECB se nedopustila nesprávného právního posouzení, když měla za to, že pojem „osoba, která skutečně řídí činnosti" úvěrové instituce, musí být chápán tak, že označuje ředitele, kteří mají exekutivní funkce, jako je funkce generálního ředitele, zástupce generálního ředitele, člena exekutivní rady nebo jediného generálního ředitele.

X. Zadávání veřejných zakázek unijními orgány

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 8. listopadu 2018, ***„Pro NGO!" v. Komise*** (T-454/17, EU:T:2018:755), měl Tribunál poprvé rozhodnout o dosahu čl. 108 odst. 11 nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012[88] ve znění nařízení (EU, Euratom) 2015/1929[89]. Dané ustanovení uvádí, že unijní soud má plnou jurisdikci ohledně přezkumu rozhodnutí, kterým veřejný zadavatel vylučuje hospodářský subjekt nebo mu ukládá finanční sankci, včetně zkrácení nebo prodloužení doby trvání vyloučení nebo zrušení, snížení nebo zvýšení uložené finanční sankce. Sporné bylo rozhodnutí, kterým Komise vyloučila žalobkyni z důvodu vážného profesního pochybení na dobu šesti měsíců z účasti na zadávacích řízeních a z přidělování grantů financovaných ze souhrnného rozpočtu Unie. Jádrem věci byla otázka, zda měla být pravomoc přezkumu v plné jurisdikci Tribunálem uplatněna, třebaže žalobkyně nepřiměřenost sankce uložené Komisí uplatnila až ve fázi repliky.

V tomto ohledu Tribunál připomněl, že výkon pravomoci přezkumu v plné jurisdikci není rovnocenný přezkumu z úřední povinnosti a že řízení před unijními soudy má spornou povahu. S výjimkou důvodů veřejného pořádku, které je soud povinen zkoumat i bez návrhu, jako je nedostatek odůvodnění napadeného rozhodnutí, je na žalující straně, aby uplatnila důvody proti tomuto rozhodnutí a na podporu těchto důvodů předložila důkazy. Tribunál konstatoval, že v daném případě žalobkyně v žalobě navrhovala zrušit napadené rozhodnutí, avšak nezpochybnila legalitu sankce, která jí byla uložena, tím méně pak její přiměřenost. Výtka vycházející z porušení zásady proporcionality, vznesená poprvé ve fázi repliky, proto nepředstavovala rozšíření žalobního důvodu, který byl dříve přímo nebo implicitně uveden v žalobě a má s ní úzkou spojitost. Kromě toho výtka vycházející z porušení zásady proporcionality byla založena na skutečnostech, které byly žalobkyni známy

88| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 966/2012 ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie a kterým se zrušuje nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Úř. věst. 2012, L. 298, s. 1).

89| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/2012 ze dne 28. října 2015, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 966/2012 (Úř. věst. 2012, L 286, s. 1).

ke dni podání žaloby. Jelikož z čl. 84 odst. 1 jednacího řádu vyplývá, že v průběhu řízení nelze předkládat nové důvody, ledaže by se zakládaly na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení, byla uvedená výtka, předložená ve fázi repliky, nepřípustná.

XI. Přístup k dokumentům orgánů

1. Dokumenty v držení EMA v rámci žádosti o registraci léčivého přípravku

Věc, ve které byl vydán rozsudek ze dne 5. února 2018, ***Pari Pharma v. EMA*** (T-235/15, EU:T:2018:65), umožnila Tribunálu rozhodnout o použití obecné domněnky důvěrnosti, založené na výjimce z práva na přístup k dokumentům týkající se ochrany obchodních zájmů stanovené nařízením (ES) č. 1049/2001[90], na všechny dokumenty předložené v rámci řízení týkajícího se žádosti o registraci léčivého přípravku. Věc se týkala návrhu podaného žalobkyní znějícího na zrušení rozhodnutí, kterým Evropská agentura pro léčivé přípravky (EMA) zpřístupnila třetí osobě dokumenty obsahující informace předložené v rámci takového řízení, v souladu s nařízeními (ES) č. 141/2000[91] a 726/2004[92]. Žalobkyně napadla toto rozhodnutí, které dle ní bylo v rozporu s obecnou domněnkou důvěrnosti, která by měla být na registrační spisy uplatňována, a ohrožovalo její obchodní zájmy.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že na rozdíl od situací, ve vztahu k nimž Soudní dvůr a Tribunál připustily, že se uplatní obecné domněnky odepření přístupu k dokumentům, neupravují nařízení č. 141/2000 a č. 726/2004 restriktivním způsobem využití dokumentů obsažených v dokumentaci týkající se postupu registrace léčivého přípravku a na rozdíl od nařízení č. 1/2003 a nařízení (ES) č. 773/2004[93] nestanoví, že by byl přístup k dokumentaci omezen pouze na „dotčené účastníky" nebo „stěžovatele". Žádné ustanovení nařízení č. 141/2000 a 726/2004 nemůže být vykládáno tak, že odhaluje záměr unijního normotvůrce zavést režim omezeného přístupu k dokumentům prostřednictvím obecné domněnky jejich důvěrnosti. Z toho plyne, že na sporné dokumenty tedy nebylo možné nahlížet tak, že jim svědčí obecná domněnka důvěrnosti z implicitního důvodu, že jsou principiálně a v celém rozsahu zjevně kryty výjimkou týkající se ochrany obchodních zájmů žadatelů o registraci.

Tribunál, který se měl rovněž vyjádřit k tomu, zda zpřístupnění informací obsažených v uvedených dokumentech mohlo porušit ochranu obchodních zájmů žalobkyně, mimoto uvedl, že pouhá skutečnost, že v nich zveřejněné údaje byly zpracovány do různých sestav, nemohla být sama o sobě dostačující k prokázání, že tyto údaje jako celek odhalují obsah strategického *know-how* žalobkyně, a jsou tedy důvěrné. Aby mohlo být připuštěno, že takové *know-how* spadá pod obchodní zájem ve smyslu čl. 4 odst. 2 nařízení č. 1049/2001, příslušelo

90| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. 2001, L 145. s. 43; Zvl. vyd. 01/03, s. 331).

91| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 141/2000 ze dne 16. prosince 1999 o léčivých přípravcích pro vzácná onemocnění (Úř. věst. 2000, L 18, s. 1; Zvl. vyd. 15/05, s. 21).

92| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 726/2004 ze dne 31. března 2004, kterým se stanoví postupy Společenství pro registraci humánních a veterinárních léčivých přípravků a dozor nad nimi a kterým se zřizuje Evropská agentura pro léčivé přípravky (Úř. věst. 2004, L 136, s. 1; Zvl. vyd. 13/34, s. 229).

93| Nařízení Komise (ES) č. 773/2004 ze dne 7. dubna 2004 o vedení řízení Komise podle článků [101] a [102 SFEU] (Úř. věst. 2004, L 123, s. 18; Zvl. vyd. 08/03, s. 81).

žalobkyni prokázat, že kompilace těchto veřejně přístupných údajů a jejich hodnocení představují přidanou hodnotu, spočívající například v nových vědeckých závěrech nebo úvahách týkajících se tvůrčí strategie, jež mohou danému podniku přinést komerční výhodu před konkurenty. Podle Tribunálu v daném případě žalobkyně nebyla schopna prokázat, že dotčený soubor informací je výsledkem tvůrčí strategie, která přinesla přidanou vědeckou hodnotu k jednotlivým nedůvěrným údajům, a *a fortiori* že tato strategie a veškeré dokumenty, jež ji popisují, mohou být považovány za důvěrné ve smyslu čl. 4 odst. 2 nařízení č. 1049/2001.

2. Dokumenty pocházející z právní služby orgánu

Ve věcech, ve kterých byly vydány rozsudky ze dne 7. února 2018, ***Access Info Europe v. Komise*** (T-851/16, EU:T:2018:69) a ***Access Info Europe v. Komise*** (T-852/16, EU:T:2018:71), byly Tribunálu předloženy dvě žaloby na neplatnost rozhodnutí, kterým Komise odepřela žalobci přístup k dokumentům pocházejícím z právní služby tohoto orgánu a týkajícím se údajně opatření přijatých za účelem provedení „prohlášení EU a Turecka" ze dne 8. března 2016, týkajícího se migrační krize. Odepření se zakládalo zejména na výjimkách z práva na přístup založených na ochraně mezinárodních vztahů a na ochraně právního poradenství.

Tribunál, který měl nejprve zkoumat opodstatněnost použití výjimky založené na ochraně mezinárodních vztahů, připomněl, že zpřístupnění informací souvisejících s cíli, které Unie a členské státy sledují v rozhodnutích, zejména proto, že se zabývají specifickým obsahem připravované dohody nebo strategickými cíli, jež Unie sleduje v rámci jednání, by narušilo atmosféru důvěry při jednáních probíhajících v době rozhodování o odepření přístupu k dokumentům, které tyto informace obsahují. Komise tak mohla odůvodnit odepření přístupu k dokumentům obsahujícím postoje Unie k Turecké republice a obecně se týkajícím mezinárodních vztahů Unie, aniž by se dopustila zjevně nesprávného posouzení. Zpřístupnění takových dokumentů by totiž mohlo zkomplikovat postavení Unie v dialogu s Tureckou republikou, a v důsledku toho by mohlo ovlivnit vztahy Unie. Kromě toho měla Komise právo předložit takové zdůvodnění ve stručné podobě, jelikož poskytnutí podrobnějších vysvětlení by v rozporu s kogentním rozsahem ochrany, kterou unijní normotvůrce stanovil v čl. 4 odst. 1 nařízení č. 1049/2001, znamenalo odhalení samotného obsahu dokumentů spadajícího pod ochranu stanovenou tímto ustanovením.

Pokud jde o výjimku založenou na ochraně právního poradenství orgánů, Tribunál uvedl, že by zpřístupnění takových přípravných a interních právních stanovisek vypracovaných pro účely politického dialogu mezi tímto orgánem a zástupci členského státu a třetího státu předvídatelným způsobem narušilo zájem Komise vyžádat si a získat nezávislá, objektivní a úplná právní stanoviska od svých útvarů s cílem připravit konečné stanovisko Komise jakožto orgánu. To platí tím spíše v oblasti, která vykazuje určitou politickou citlivost, a při naléhavé potřebě řešit choulostivou migrační situaci.

3. Dokumenty týkající se poskytnutí úvěru Euratomu

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 27. února 2018, ***CEE Bankwatch Network v. Komise*** (T-307/16, EU:T:2018:97), byla Tribunálu předložena žaloba na neplatnost rozhodnutí, kterým Komise odepřela žalobkyni, nevládní organizaci působící v oblasti životního prostředí, přístup k řadě dokumentů týkajících se poskytnutí úvěru Euratomu na podporu programu ke zlepšení bezpečnosti ukrajinských jaderných reaktorů, vycházejícího z ustanovení Smlouvy o ESAE. Žalobkyně zpochybňovala napadené rozhodnutí v rozsahu, v němž nezohlednilo veškerá pravidla použitelná v daném případě. V projednávané věci bylo rozhodnutí údajně přijato na základě nařízení č. 1049/2001, aniž Komise zohlednila nařízení č. 1367/2006 o Aarhuské úmluvě, které bylo přitom podle žalobkyně zásadní, neboť omezuje orgány Evropské unie v možnosti odepřít přístup k dokumentům v případě, že se požadované informace týkají emisí do životního prostředí.

Tribunál tuto argumentaci odmítl. Za tím účelem zaprvé konstatoval, že nařízení č. 1367/2006 dle svého názvu, bodů odůvodnění a ustanovení provádí smluvní závazky přijaté v rámci mezinárodní úmluvy, tj. Aarhuské úmluvy, jejíž smluvní stranou Evropské společenství pro atomovou energii (ESAE) není. A jelikož není smluvní stranou, nemohou pro něj platit, není-li uvedeno jinak, povinnosti obsažené v nařízení, které ji provádí. Zadruhé pro akty přijaté na základě Smlouvy o ESAE neplatí nutně povinnosti, které platí v rámci Unie. Pravidla použitelná v rámci ESAE stanoví Smlouva o ESAE. Jejich součástí je čl. 106a odst. 1 AE, který pro účely fungování ESAE umožňuje použití určitých ustanovení Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU, mj. článku 15 SFEU (dříve článek 255 ES), který byl základem pro přijetí nařízení č. 1049/2001. Uvedené nařízení vycházející z ustanovení použitelného na ESAE obsahuje obecnou úpravu přístupu k dokumentům orgánů a použije se na dokumenty v držení orgánů a institucí působících v tomto rámci. Jak uvádí Komise, neplatí to v případě nařízení č. 1367/2006, které bylo, jak vyplývá z bodů jeho odůvodnění, přijato na základě článku 175 ES, nyní článku 192 SFEU. Vzhledem k tomu, že posledně uvedený článek není v čl. 106a odst. 1 AE zmíněn, akty přijaté na jeho základě, včetně uvedeného nařízení, nelze použít v rámci Euratomu. Zatřetí je třeba uvést, že znění nařízení č. 1367/2006 míří konkrétně na orgány a instituce Evropského společenství a nepočítá s jeho použitím na jiné subjekty, např. orgány či instituce ESAE.

4. Dokumenty týkající se probíhajícího legislativního procesu

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 22. března 2018, ***De Capitani v. Parlament*** (T-540/15, EU:T:2018:167), měl Tribunál přezkoumat podmínky přístupu k dokumentům vypracovaným Parlamentem nebo mu poskytnutým, které obsahují informace o postojích orgánů k probíhajícím postupům spolurozhodování. Tribunál zejména zkoumal legalitu rozhodnutí Parlamentu, kterým tento odepřel žalobci úplný přístup ke dvěma tabulkám, jež byly vypracovány v rámci třístranných jednání probíhajících v té době. Sporné tabulky sestávaly ze čtyř sloupců, z nichž první tři odrážely návrh Komise, stanovisko Rady a stanovisko Parlamentu, zatímco čtvrtý sloupec obsahoval znění prozatímního kompromisu nebo předběžné stanovisko předsednictva Rady ke změnám navrženým Parlamentem. Parlament žalobci odmítl zpřístupnit tento čtvrtý sloupec tabulek, jelikož jeho zpřístupnění by skutečně, konkrétně a vážně ohrozilo rozhodovací proces orgánu, jakož i interinstitucionální rozhodovací proces v kontextu probíhajícího legislativního postupu.

Tribunál došel k závěru, že žalobce si zachoval právní zájem na podání žaloby navzdory skutečnosti, že legislativní postup, jehož se sporné dokumenty týkaly, byl mezitím ukončen, a následně podotkl, že třístranná jednání spadala do legislativního procesu a že v této oblasti nebylo možné použít obecnou domněnku o nezpřístupnění čtvrtého sloupce tabulek probíhajících třístranných jednání. Takový závěr lze podle Tribunálu vyvodit ze zásad veřejnosti a transparentnosti, které jsou vlastní unijním legislativním postupům, jakož i z toho, že judikatura Soudního dvora uznala existenci obecných domněnek o nezpřístupnění pouze v případě dokumentů jasně vymezených tím, že společně patří k určitému spisu vztahujícímu se k probíhajícímu správnímu nebo soudnímu řízení, avšak nikdy v oblasti legislativního postupu.

Tribunálu zbývalo ověřit, zda Parlament splnil svou povinnost poskytnout žalobci vysvětlení, pokud jde o otázku, jakým způsobem by úplný přístup k dotčeným dokumentům mohl konkrétně a skutečně narušit zájem chráněný výjimkou týkající se ochrany rozhodovacího procesu, přičemž nebezpečí takového narušení musí být důvodně předvídatelné, a nikoli čistě hypotetické. V tomto ohledu, pokud jde zaprvé o specifické úvahy týkající se dotčeného legislativního procesu, uvedené v napadeném rozhodnutí, Tribunál uvedl, že v daném rozhodnutí uvedená okolnost, že se dotčené dokumenty týkají oblasti policejní spolupráce, nemůže jako taková stačit k prokázání jejich zvláště citlivé povahy. Opačné řešení by totiž mělo za následek, že by celá daná oblast unijního práva nepodléhala požadavkům na transparentnost souvisejícího legislativního procesu. Pokud jde zadruhé o obecné úvahy uvedené v napadeném rozhodnutí, Tribunál připustil, že judikatura uznává, že riziko vnějších tlaků může představovat legitimní důvod pro omezení přístupu k dokumentům týkajícím se rozhodovacího procesu, avšak zdůraznil, že je třeba, aby bylo s jistotou určeno, že k takovým

tlakům skutečně dochází, a aby z předložených důkazů vyplývalo, že existuje důvodně předvídatelné nebezpečí, že rozhodnutí, které má být přijato, bude těmito vnějšími tlaky podstatně ovlivněno. V daném případě žádný hmatatelný důkaz ve spisu přitom neumožnil prokázat, že v případě, že by došlo ke zpřístupnění čtvrtého sloupce dotčených dokumentů, by takové vnější tlaky skutečně nastaly. Tribunál kromě toho upřesnil, že prozatímní povaha informací uvedených ve sporných dokumentech nemůže jako taková odůvodnit použití výjimky týkající se ochrany rozhodovacího procesu, neboť toto ustanovení nerozlišuje podle toho, v jaké fázi se diskuze nachází. V této souvislosti ostatně není podstatné, zda byly dotčené dokumenty vypracovány či získány v rané, pozdější, nebo konečné fázi rozhodovacího procesu nebo zda se tak stalo ve formálním, nebo neformálním kontextu. Tím spíše, že návrh je ze své povahy určen k tomu, aby se o něm diskutovalo, a nepočítá se s tím, že zůstane po této diskuzi beze změny, a že veřejnost je plně schopna pochopit, že autor návrhu může následně změnit jeho obsah.

5. Dokumenty pocházející z členského státu vyměňované v rámci pravidel společné rybářské politiky

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 3. května 2018, ***Malta v. Komise*** (T-653/16, EU:T:2018:241), Tribunál rozhodoval o žalobě na neplatnost rozhodnutí Komise poskytujícího přístup k dokumentům pocházejícím z členského státu vyměňovaným v rámci pravidel společné rybářské politiky. Na podporu své žaloby Maltská republika tvrdila, že Komise nevyřídila její žádost ve lhůtách stanovených v článcích 7 a 8 nařízení č. 1049/2001, čímž porušila povinnost loajální spolupráce s maltskými orgány.

Tribunál nejprve uvedl, že porušením pravidel, jež se týkají zkoumání žádostí o přístup k dokumentům a jsou stanovena v článcích 6 až 8 nařízení č. 1049/2001, nemůže být dotčena legalita rozhodnutí o zpřístupnění dokumentů, byť jím může být za určitých předpokladů dotčena legalita rozhodnutí o odepření přístupu k dokumentům. Z toho plyne, že členský stát se nemůže proti rozhodnutí orgánu o zpřístupnění dokumentů účinně dovolávat žalobních důvodů vycházejících z porušení uvedených ustanovení. Na rozdíl od ustanovení článků 6 až 8 nařízení č. 1049/2001 ustanovení čl. 4 odst. 4 a 5 téhož nařízení upravují vztahy mezi orgánem a třetími osobami, zejména členskými státy, pokud jde o dokumenty, které pocházejí od posledně uvedených, a mají za cíl chránit zájem uvedených třetích osob a členských států spočívající v bránění ve zpřístupnění uvedených dokumentů. Z toho plyne, že porušením ustanovení čl. 4 odst. 4 a 5 nařízení č. 1049/2001, jakož i zásady loajální spolupráce orgánu s členským státem může být dotčena legalita rozhodnutí o zpřístupnění dokumentů pocházejících z tohoto členského státu.

Uvedená věc poskytla Tribunálu mimo jiné příležitost, aby posoudil vztah mezi nařízením č. 1049/2001 a nařízením (ES) č. 1224/2009[94]. Tribunál zdůraznil, že je třeba zajistit soudržné uplatňování každého z těchto nařízení, a uvedl, že pokud žádost založená na nařízení č. 1049/2001 usiluje o přístup k dokumentům, jež obsahují údaje ve smyslu nařízení č. 1224/2009, budou ustanovení čl. 113 odst. 2 a 3 posledně uvedeného nařízení plně použitelná a budou podmiňovat veškeré předávání nebo používání uvedených údajů pro jiné účely, než jsou stanoveny v uvedeném nařízení, výslovným souhlasem členského státu. Článek 113 odst. 2 a 3 se totiž neomezuje jen na to, aby jako čl. 4 odst. 5 nařízení č. 1049/2001 stanovil, že pokud členský stát učiní zvláštní žádost v tomto smyslu, nelze dokument, jenž od něj pochází, následně zpřístupnit bez jeho předchozího souhlasu, ale obdobně jako čl. 9 odst. 3 nařízení č. 1049/2004 zakotvuje předchozí a výslovný souhlas jakožto absolutní podmínku pro určité formy předávání a používání údajů sdělených tímto členským

94| Nařízení Rady (ES) č. 1224/2009 ze dne 20. listopadu 2009 o zavedení kontrolního režimu Společenství k zajištění dodržování pravidel společné rybářské politiky, o změně nařízení (ES) č. 847/96, (ES) č. 2371/2002, (ES) č. 811/2004, (ES) č. 768/2005, (ES) č. 2115/2005, (ES) č. 2166/2005, (ES) č. 388/2006, (ES) č. 509/2007, (ES) č. 676/2007, (ES) č. 1098/2007, (ES) č. 1300/2008 a (ES) č. 1342/2008 a o zrušení nařízení (EHS) č. 2847/93, (ES) č. 1627/94 a (ES) č. 1966/2006 (Úř. věst. 2009, L 343, s. 1).

státem. Jeví se tedy, že pokud jde o takové údaje, měl unijní normotvůrce v úmyslu zachovat v určité podobě pravidlo autora, přestože bylo v zásadě v oblasti přístupu veřejnosti k dokumentům zrušeno nařízením č. 1049/2001. Tribunál dospěl k závěru, že ustanovení čl. 113 odst. 2 a 3 nařízení č. 1224/2009 v zásadě zakazují, aby veřejnosti, mj. nevládní organizaci, byly na základě nařízení č. 1049/2001 zpřístupněny dokumenty, z nichž nebyly odstraněny údaje, jež sdělil členský stát na základě nařízení č. 1224/2009 Komisi, pokud k tomu členský stát neudělil výslovný souhlas, a tím spíše pokud, jako tomu bylo v dané věci, uvedený členský stát vyjádřil výslovný nesouhlas s tímto zpřístupněním.

6. Dokumenty týkající se příspěvků poslanců Parlamentu

Ve věcech, ve kterých byl vydán rozsudek ze dne 25. září 2018, ***Psara a další v. Parlament*** (T-639/15 až T-666/15 a T-94/16, EU:T:2018:602), byly k Tribunálu podány žaloba znějící na zrušení řady rozhodnutí Parlamentu, kterými byly zamítnuty žádosti žalobců směřující k získání přístupu k dokumentům Parlamentu obsahujícím informace týkající se příspěvků jeho poslancům. V napadených rozhodnutích Parlament uvedl, že nemá k dispozici údaje o výdajích skutečně vzniklých poslancům Parlamentu z titulu příspěvků na všeobecné výdaje, a tedy není s to zpřístupnit dokumenty požadované v tomto smyslu, a dále že nemá k dispozici přehledy pohybů na bankovních účtech poslanců Parlamentu, jež byly konkrétně vyčleněny pro používání příspěvků na všeobecné výdaje. Dovolával se mimoto výjimky z práva na přístup založené na ochraně soukromí jednotlivce stanovené v čl. 4 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1049/2001 ve spojení s čl. 8 písm. b) nařízení (ES) č. 45/2001[95].

Tribunál nejprve připomněl, že právo veřejnosti na přístup k dokumentům, jež je zakotveno v nařízení č. 1049/2001, se týká pouze dokumentů, které mají orgány skutečně k dispozici, a toto právo se nemůže vztahovat na dokumenty, které orgány nemají v držení nebo které neexistují. Pokud jde o doklady, jež podrobně uvádějí, jakým způsobem a v jakém okamžiku poslanci Parlamentu z každého členského státu utratili v různých obdobích své příspěvky na všeobecné výdaje, je nesporné, že poslanci pobírají měsíční paušální příspěvek, jehož výše je navíc veřejnosti známa, na základě jediné žádosti podané na začátku svého mandátu. Z toho vyplývá, že s ohledem na paušální povahu příspěvků na všeobecné výdaje nemá Parlament žádný doklad, jenž by z věcného či časového hlediska podrobně vykazoval používání výše uvedených příspěvků poslanci. Parlament tudíž správně uvedl, že nemá k dispozici údaje o výdajích skutečně vzniklých poslancům Parlamentu v tomto rámci. Pokud jde o přehledy pohybů na bankovních účtech poslanců Parlamentu vyčleněných konkrétně na používání příspěvků na všeobecné výdaje, Tribunál zdůraznil, že v souladu s presumpcí legality unijních aktů platí domněnka, že dokument, o přístup k němuž bylo požádáno, neexistuje, pokud dotyčný orgán učiní prohlášení v tomto smyslu. Jde ovšem o domněnku vyvratitelnou, kterou může žadatel o přístup vyvrátit všemi prostředky na základě relevantních a shodujících se indicií. Vzhledem k tomu, že v daném případě žalobci nepředložili důkazy, které by mohly zpochybnit neexistenci dotčených dokumentů, měl Tribunál za to, že Parlament k nim se vztahující žádosti zamítl právem.

Co se týče výjimky související s ochranou soukromí, zatímco žalobci tvrdili, že napadená rozhodnutí jsou stižena protiprávností v tom, že nařízení č. 45/2001 nebylo v daných věcech použitelné, neboť předmětné údaje spadají nikoliv do soukromé sféry poslanců Parlamentu, nýbrž do jejich veřejné sféry, jelikož požadované dokumenty se týkaly výkonu jejich funkce volených zástupců, Tribunál měl za to, že toto rozlišování je zjevně důsledkem nejasností v tom, co spadá pod osobní údaje a co spadá do soukromí. Mimoto skutečnost, že údaje týkající se dotčených osob jsou úzce spjaty s veřejnými údaji o těchto osobách, v žádném případě

95| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001 ze dne 18. prosince 2000 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány a institucemi Společenství a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. 2001, L 8, s. 1; Zvl. vyd. 13/26, s. 102).

neznamená, že tyto údaje již nemohou být kvalifikovány jako osobní údaje ve smyslu čl. 2 písm. a) nařízení č. 45/2001. Jinými slovy, kvalifikace dotčených údajů jako osobních údajů nemůže být vyloučena pouze proto, že tyto údaje souvisí s jinými údaji, které jsou veřejné. V této souvislosti Tribunál kromě toho uvedl, že z čl. 8 písm. b) nařízení č. 45/2001 vyplývá, že toto ustanovení podmiňuje předání osobních údajů splněním dvou kumulativních podmínek. Žadateli o předání údajů nejprve přísluší, aby prokázal jeho nezbytnost. Je-li tato nezbytnost prokázána, musí poté dotyčný orgán ověřit, že není důvod domnívat se, že mohou být dotčeným předáním poškozeny legitimní zájmy subjektu údajů. Jelikož v daných případech žalobci ve svých žádostech o přístup k dokumentům odkázali pouze na obecné cíle umožnit veřejnosti ověřit přiměřenost nákladů, které poslanci Parlamentu vynakládají v rámci výkonu svého mandátu, a zajistit právo veřejnosti na informace a transparentnost, Tribunál rozhodl, že Parlamentu nelze vytýkat, že z takových cílů, jež byly vyjádřeny takto širokými a obecnými tvrzeními, nevyvodil, že byla implicitně prokázána nezbytnost předání uvedených osobních údajů.

XII. Veřejná služba

1. Psychické obtěžování

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 29. června 2018, ***HF v. Parlament*** (T-218/17, napadený kasačním opravným prostředkem[96], EU:T:2018:393), byla k Tribunálu podána žaloba znějící na zrušení rozhodnutí, kterým se zamítá žádost žalobkyně o pomoc, a dále na náhradu újmy, kterou údajně utrpěla v důsledku pochybení, jichž se orgán Parlamentu oprávněný k uzavírání pracovních smluv dopustil při projednávání uvedené žádosti.

V tomto ohledu Tribunál připomněl, že administrativní šetření zahájené na základě žádosti o pomoc ve smyslu článku 24 služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“) podané úředníkem nebo zaměstnancem pro jednání třetí osoby, úředníka nebo zaměstnance, které má představovat psychické obtěžování ve smyslu článku 12a služebního řádu, je sice zahájeno k jeho žádosti, avšak nelze je považovat za šetření zahájené vůči uvedenému úředníkovi nebo zaměstnanci. Z toho vyplývá, že v rámci postupu orgánu oprávněného ke jmenování nebo k uzavírání pracovních smluv vedeného s cílem rozhodnout o žádosti o pomoc podané pro porušení článku 12a služebního řádu se osoba, která tuto žádost podala, nemůže dovolávat dodržování práva na obhajobu dle článku 48 Listiny základních práv jako takového, a to ani ve formě porušení zásady kontradiktornosti. Totéž ostatně platí i pro domnělého obtěžovatele.

Nicméně aby bylo dodrženo právo na řádnou správu, musí být osoba, která podala žádost o pomoc, nutně v souladu s čl. 41 odst. 2 písm. a) Listiny základních práv účinně vyslechnuta před tím, než orgán oprávněný ke jmenování nebo k uzavírání pracovních smluv toto rozhodnutí o zamítnutí žádosti o pomoc přijme. V této souvislosti, v případě, že se administrativa rozhodne opatřit si stanovisko poradního výboru, jemuž svěří vedení správního šetření, a v rozhodnutí o žádosti o pomoc stanovisko vydané tímto poradním výborem zohlední, musí být toto v zásadě předáno osobě, která podala žádost o pomoc, pro účely uplatnění jejího práva být vyslechnuta. Nicméně k zajištění účinného uplatňování zákazu jakékoli formy psychického či sexuálního obtěžování na pracovišti může administrativa upravit možnost zaručit svědkům, kteří souhlasí s poskytnutím svých výpovědí o sporných skutečnostech v tvrzeném případě obtěžování, že jejich svědectví

96| Věc C-570/18 P, ***HF v. Parlament.***

zůstanou důvěrná vůči domnělému obtěžovateli i domnělé oběti. Tribunál proto konstatoval, že orgán oprávněný k uzavírání pracovních smluv neporušil právo být vyslechnut ve smyslu článku 41 Listiny základních práv, když v projednávaném případě odmítl předat žalobkyni zápisy ze slyšení svědků ve fázi před zahájením soudního řízení.

Mimoto, pokud jde o definici psychického obtěžování, Tribunál rozhodl, že je třeba upustit od soudní cestou vymezené definice přijaté před vstupem služebního řádu přijatého v roce 2004 v platnost, podle níž musí mít dotčené chování objektivně úmyslnou povahu. Jinými slovy, k psychickému obtěžování může dojít, aniž bylo prokázáno, že obtěžovatel svým jednáním zamýšlel zdiskreditovat oběť nebo úmyslně zhoršit její pracovní podmínky. Stačí, že toto jednání, pokud k němu došlo úmyslně, objektivně takové následky způsobilo. Definice psychického obtěžování uvedená v článku 12a služebního řádu představuje objektivní pojem, který sice vychází z kontextuální kvalifikace jednání a chování třetích osob, kterou není vždy snadné provést, avšak nevyžaduje takové komplexní posouzení jako v případě pojmů hospodářské, vědecké nebo technické povahy, které by bylo důvodem pro to, aby měla administrativa při uplatňování dotčeného pojmu prostor pro uvážení.

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 13. července 2018, ***Curto v. Parlament*** (T-275/17, EU:T:2018:479), byla Tribunálu předložena stejně znějící žaloba založená zejména na nepřiměřené délce řízení. Jelikož se žádost o pomoc týkala europoslankyně, vyvstávala otázka, zda bylo možné uplatnit zákaz psychického obtěžování stanovený v článku 12a služebního řádu.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že na členy orgánu se sice přímo nevztahují povinnosti stanovené služebním řádem, včetně zákazu jakéhokoliv psychického obtěžování uvedeného v jeho článku 12a, nemění to však nic na tom, že ustanovení jednacího řádu Parlamentu stanoví členům tohoto orgánu povinnost dodržovat také zákaz psychického obtěžování uvedený v článku 12a služebního řádu, neboť zákaz takového jednání, stanovený na úrovni služebního řádu, ve skutečnosti vychází z hodnot a zásad definovaných v základních dokumentech a spadá pod článek 31 Listiny základních práv, podle kterého „[k]aždý pracovník má právo na pracovní podmínky respektující jeho zdraví, bezpečnost a důstojnost“. Co se týče kvalifikace sporného jednání, Tribunál konstatoval, že obsah, zejména ojedinělá úroveň vulgarity, projevů, především telefonních, dotyčné europoslankyně vůči žalobkyni představuje hanobení samotné osoby žalobkyně i její práce. Vzhledem k tomu, že uvedená europoslankyně hanobila práci žalobkyně, ba dokonce jí urážela, na pracovišti, a to i v přítomnosti osob stojících mimo orgán, jevilo se toto jednání jako nepřístojné a nemohlo být v žádném případě považováno za postoj hodný člena unijního orgánu. Podle Tribunálu nepřístojná povaha sporných jednání nemůže být zmírněna blízkostí vztahu mezi europoslankyní a žalobkyní založené na tom, že posledně jmenovaná byla přítelkyní její dcery, či napětím, které panovalo uvnitř jejího týmu parlamentních asistentů.

A konečně, co se týče náhrady nemajetkové újmy, která byla žalobkyni údajně způsobena sporným jednáním, Tribunál uvedl, že žalobkyně se v souladu s článkem 24 služebního řádu nejprve musela domáhat náhrady takové újmy žalobou na náhradu újmy podanou k vnitrostátnímu soudu, neboť pouze v případě, že takovou újmu není možné nahradit, může být orgán oprávněný k uzavírání pracovních smluv podle tohoto ustanovení služebního řádu povinen společně a nerozdílně nahradit žalobkyni újmu způsobenou takovým jednáním „třetí osoby“ ve smyslu uvedeného ustanovení. Nicméně na základě povinnosti poskytnout pomoc mohl být orgán oprávněný k uzavírání pracovních smluv již od této chvíle povinen poskytnout žalobkyni pomoc, zejména finanční, v její snaze domoci se náhrady, v daném případě s cílem domoci se, prostřednictvím žaloby „s dopomocí“, uznání, že jednání, které bylo vůči ní z důvodu jejího postavení a služebních povinností namířeno a které odůvodňovalo žádost o pomoc, bylo uznáno za protiprávní a opravňuje k přiznání náhrady újmy vnitrostátním soudem.

V rozsudku ze dne 13. července 2018, ***SQ v. EIB*** (T-377/17, EU:T:2018:478), Tribunál rozhodl o žalobě na částečnou neplatnost rozhodnutí prezidenta Evropské investiční banky (EIB) ze dne 20. března 2017, jímž informoval žalobkyni o ukončení vyšetřování zahájeného v návaznosti na její stížnost na psychické obtěžování a částečně vyhověl jejímu návrhu na náhradu újmy, a dále na náhradu majetkové a nemajetkové újmy, které žalobkyně údajně utrpěla v důsledku psychického obtěžování ze strany jejího nadřízeného a jednání EIB.

Tribunál uvedl, že odkaz na „proces, k němuž z podstaty věci dochází po určitou dobu a který předpokládá existenci opakovaných nebo soustavných jednání", v judikatuře týkající se článku 12a služebního řádu lze obdobně použít rovněž pro účely uplatnění pojmu „psychické obtěžování" ve vztahu k zaměstnancům EIB. Podle Tribunálu lze sice existenci psychického obtěžování konstatovat pouze tehdy, pokud vyplývá z celého souboru zjištěných jednání, a nikoli jen z ojedinělého jednání, nicméně výklad, podle kterého lze konstatovat psychické obtěžování, pouze pokud se jedná o opakované totéž jednání nebo opakovaný tentýž druh jednání, by byl v rozporu se zmíněným pojetím procesu, k němuž dochází po určitou dobu. Psychické obtěžování jako výsledek takového procesu totiž může být z podstaty věci důsledkem souboru různých jednání jednoho zaměstnance EIB vůči jinému jejímu zaměstnanci, která by sama o sobě nutně nezakládala psychické obtěžování, avšak jsou-li posuzována jako celek a v daných souvislostech, včetně důvodu jejich postupné kumulace, mohou být považována za takové obtěžování. Z toho vyplývá, že k závěru, že tvrzené jednání nepředstavuje „psychické obtěžování", nelze dospět pouze z důvodu, že bylo zjištěno pouze jednou.

Při posuzování opatření, jež měl orgán přijmout proti obtěžovateli, Tribunál uvedl, že administrativa se omezila na žádost o zaslání omluvného dopisu žalobkyni a o to, aby jí byla věnována odborná péče. Nebylo považováno za nutné vydat písemnou výtku nebo předložit věc disciplinární komisi. Bylo pouze upozorněno, že pokud se bude takové jednání během tří let opakovat, bude zahájeno disciplinární řízení. Tribunál poznamenal, že administrativa má sice při volbě opatření a prostředků pro uplatnění článku 24 služebního řádu širokou posuzovací pravomoc podléhající přezkumu ze strany unijního soudu, vzhledem k cílům sledovaným kodexem chování EIB a politikou v oblasti důstojnosti na pracovišti a zejména závažnosti, která je nutně spojena s každým jednáním představujícím psychické obtěžování, jak potvrzují zmíněné předpisy přijaté EIB, je však opatření přijaté EIB a použitelné pouze v případě opakovaného jednání dotyčného nedostatečné, a tudíž nepřiměřené vzhledem k závažnosti daného případu.

Kromě toho rozhodl, že EIB nemůže oběti psychického obtěžování uložit, aby mimo období administrativního šetření zachovávala důvěrnost svého případu, jakož i dokumentů týkajících se šetření v rámci EIB i mimo ni. Pokud by totiž zaměstnanec EIB, který se stal obětí psychického obtěžování, musel zachovávat mlčenlivost o existenci takového obtěžování, znamenalo by to, že by nebyl schopen omluvit svou případnou nepřítomnost z důvodu nemoci související s psychickým obtěžováním a dále by nemohl využít zjištění učiněná během šetření především pro účely podání případné žaloby proti osobě, která se vůči němu obtěžování dopustila, k vnitrostátnímu soudu.

2. Nemoc z povolání

Věc, ve které byl vydán rozsudek ze dne 23. října 2018, ***McCoy v. Výbor regionů*** (T-567/16, EU:T:2018:708), umožnila Tribunálu poskytnout upřesnění, pokud jde o přezkum unijního soudu ohledně rozhodnutí výboru pro otázky ve věcech invalidity či rozhodnutí orgánu oprávněného ke jmenování založené na takovém rozhodnutí, jakož i ohledně důsledků plynoucích z pochybení orgánu během fáze před zahájením soudního řízení, třebaže tato nemají vliv na legalitu napadeného rozhodnutí. Předmětem sporu bylo rozhodnutí, kterým Výbor regionů potvrdil závěry výboru pro otázky invalidity, jimiž byla zamítnuta žádost žalobce o uznání jeho nemoci jako nemoci z povolání. Žalobce se dovolával zejména porušení povinnosti uvést odůvodnění, jelikož

napadené rozhodnutí a rozhodnutí o zamítnutí stížnosti potvrzující závěry druhého výboru pro otázky invalidity neumožňovaly pochopit, proč se tento výbor většinou svých členů odchýlil od předchozích lékařských zpráv a z čeho vycházel při tvrzení, že invalidita žalobce nebyla způsobena povoláním.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že výbor pro otázky invalidity sice má povinnost uvést rozsáhlejší odůvodnění, hodlá-li se odchýlit od dřívějších lékařských zpráv, avšak nemůže být nucen vypracovávat podrobné a kompletní odůvodnění ke každé zprávě. Musí nicméně jasným a srozumitelným způsobem uvést důvody, na jejichž základě se odchýlil od těchto závěrů. Tribunál zdůraznil, že v dané věci druhý výbor pro otázky invalidity nepodal právně postačující vysvětlení, pokud jde o důvody, jež ho vedly k tomu, že se odchýlil od dřívějších lékařských zpráv, které jednoznačně potvrzovaly, že nemoc žalobce je nemocí z povolání, a že ani dostatečně nevysvětlil, z jakých důvodů nebylo možné uznat, že invalidita žalobce byla způsobena nemocí z povolání. Výbor pro otázky invalidity zejména dostatečně nevysvětlil, proč nezkoumal případný dopad skutečností vyplývajících z administrativního spisu o zdravotním stavu žalobce, když uvedený spis jasně konstatoval, že žalobce byl vystaven vážnému pracovnímu konfliktu a „obtěžování".

Tribunál rovněž zkoumal argumenty žalobce vycházející ze zjevně nesprávného posouzení a z nerespektování pojmu „nemoc z povolání" a poznamenal, že omezený soudní přezkum, který může Tribunál vykonávat, pokud jde o vlastní lékařská posouzení, mu nemůže bránit v tom, aby ověřil, zda výbor pro otázky invalidity zohlednil všechny skutečnosti, které se jeví jako zjevně relevantní s ohledem na úkol, který mu byl svěřen. Tribunál uvedl, že ze spisu plyne, že v období, kdy byl zaměstnán ve Výboru regionů, byl žalobce v práci psychicky obtěžován a čelil nátlaku a v této době i krátce poté měl zdravotní problémy. Druhý výbor pro otázky invalidity však podle všeho tyto skutečnosti, které měly v dané věci rozhodující význam, vůbec neposoudil. Vzhledem k tomu, že úkolem tohoto druhého výboru bylo prokázat nebo vyloučit spojitost mezi povoláním a invaliditou žalobce, Tribunál rozhodl, že z práce výboru nemůže, pokud by respektoval pojem „nemoc z povolání" a nedopustil se tak zjevně nesprávného posouzení ve své souhrnné lékařské zprávě, plynout, že vycházel pouze z jeho dřívějších psychických problémů nesouvisejících se zaměstnáním a z jeho zdravotního stavu v roce 2014. To platí zejména tehdy, jestliže v administrativním spisu žalobce bylo uvedeno, že byl obětí obtěžování a čelil v rámci svých úkolů nátlaku. Tribunál totiž připomněl, že ve složitých případech, kdy nemoc u úředníka propukla z různých fyzických nebo psychických důvodů, souvisejících i nesouvisejících s výkonem povolání, musí lékařská komise určit, zda má výkon funkce ve službě unijních orgánů přímou souvislost s nemocí úředníka, například jako prvek spouštějící takovou nemoc. V takových případech se za účelem uznání těchto problémů jako nemoci z povolání nevyžaduje, aby jejich jedinou, hlavní, převažující nebo převládající příčinou byl výkon funkce.

3. Zbavení imunity spočívající ve vynětí z pravomoci soudů

V rozsudku ze dne 24. října 2018, RQ v. Komise (T-29/17, napadený kasačním opravným prostředkem[97], EU:T:2018:717), Tribunál rozhodoval o návrhu na zrušení rozhodnutí, kterým Komise v souladu s čl. 17 druhým pododstavcem Protokolu č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie[98] částečně zbavila žalobce, bývalého generálního ředitele Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF), imunity spočívající ve vynětí z pravomoci soudů, aby mohl být vyslechnut belgickými orgány ohledně údajného nezákonného odposlechu

97| Věc C-831/18 P, ***Komise v. RQ.***

98| Protokol č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie (Úř. věst. 2010, C 83, s. 266).

telefonního hovoru, k němuž došlo v rámci vyšetřování úřadu OLAF týkajícího se účasti bývalého člena Komise na pokusech o korupci. Žalobce Komisi vytýkal, že ho před přijetím napadeného rozhodnutí nevyslechla, ačkoli se jednalo o akt, který nepříznivě zasahoval do jeho právního postavení

Tribunál poté, co se ztotožnil s přístupem, který Soud pro veřejnou službu Evropské unie zaujal v rozsudku ***A a G v. Komise***[99], a rozhodl, že rozhodnutí o zbavení imunity spočívající ve vynětí z pravomoci soudů představuje akt, který může nepříznivě zasáhnout do právního postavení dotyčného úředníka, uvedl, že v členských státech, v nichž je stanovena, je důvěrnost vyšetřování zásadou veřejného pořádku. Nelze tedy Komisi vytýkat, že s ohledem na zásadu loajální spolupráce zakotvenou v čl. 4 odst. 3 prvním pododstavci SEU přihlédla k této zásadě. Absence předchozího vyslechnutí dotyčné osoby může být tudíž v zásadě objektivně odůvodněna důvěrností vyšetřování. Komise však musí zavést opatření umožňující skloubit legitimní hlediska důvěrnosti vyšetřování s nutností zajistit v dostatečné míře dodržování základních práv dotčené osoby, jako je například právo být vyslechnut. Jelikož je Komise při přijímání aktu nepříznivě zasahujícího do právního postavení povinna dodržovat právo být vyslechnut, musí velmi pečlivě zohlednit způsob, jakým lze skloubit dodržování uvedeného práva dotyčné osoby s legitimními hledisky, kterých se dovolávají vnitrostátní orgány. Tribunál měl za to, že v daném případě toto zvažování neprovedla správně, jelikož se nedotázala vnitrostátních orgánů, v čem by předchozí vyslechnutí žalobce představovalo riziko pro dodržení důvěrnosti vyšetřování a v konečném důsledku pro řádný průběh trestního řízení. Tribunál proto dospěl k závěru, že Komise porušila právo žalobce být vyslechnut, a tudíž je třeba napadené rozhodnutí zrušit.

4. Přijímání

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 21. listopadu 2018, ***HM v. Komise*** (T-587/16, EU:T:2018:818), byla Tribunálu předložena žaloba znějící na zrušení rozhodnutí Evropského úřadu pro výběr personálu (EPSO) nepřihlížet k žádosti o přezkum rozhodnutí výběrové komise, kterým bylo rozhodnuto o nepřipuštění žalobkyně do další fáze otevřeného výběrového řízení, a dále „implicitního rozhodnutí" výběrové komise nevyhovět uvedené žádosti. Jádrem diskuzí bylo to, zda byl úřad EPSO příslušný k zamítnutí uvedené žádosti o přezkum, která byla podána na základě Obecných pravidel pro otevřená výběrová řízení[100], třebaže směřovala proti rozhodnutí výběrové komise v dotčeném otevřeném výběrovém řízení.

Tribunál nejprve konstatoval, že výběrová komise nebyla obeznámena s existencí žádosti žalobkyně o přezkum. Nebylo proto možné mít za to, že přijala ve vztahu k ní jakékoliv zamítavé „implicitní rozhodnutí". Bod návrhových žádání žalobkyně týkající se implicitního rozhodnutí výběrové komise nevyhovět její žádosti o přezkum byl tedy bezpředmětný, a tudíž musel být odmítnut jako nepřípustný. Tribunál dále uvedl, že orgánem, který přijal rozhodnutí o odmítnutí přihlášky, byla výběrová komise, a nikoliv EPSO. Podle bodu 3.4.3 Obecných pravidel pro otevřená výběrová řízení příslušelo tedy rozhodnutí o žádosti žalobkyně o přezkum výběrové komisi, a nikoli úřadu EPSO. Tribunál tudíž dospěl k závěru, že úřad EPSO zamítl žádost o přezkum podanou žalobkyní bez jakéhokoli relevantního právního základu, přičemž okolnost, že daná žádost byla zamítnuta z čistě formálních důvodů, nemá v tomto ohledu žádný vliv. A konečně, Tribunál zdůraznil, že tento závěr není zpochybněn ostatními argumenty Komise, zejména tím vycházejícím z obecné role úřadu EPSO při organizaci otevřených výběrových řízeních. Zejména žádný z úkolů přiznaných úřadu EPSO mu nedovoluje přisvojit si pravomoc rozhodovat o žádosti týkající se přezkumu rozhodnutí výběrové

99| Rozsudek ze dne 13. ledna 2010, ***A a G v. Komise*** (F-124/05 a F-96/06, EU:F:2010:2).

100| Obecná pravidla pro otevřená výběrová řízení (Úř. věst. 2014, C 60 A, s. 1).

komise. Je tomu tak tím spíše, že otázka, zda je žádost o přezkum opožděná, je procesním rozhodnutím, které může být komplexní, neboť může záviset na posouzení takových technických informací, jako jsou informace umožňující prokázání přesného data oznámení rozhodnutí výběrové komise dotyčnému uchazeči.

XIII. Soudní agenda v oblasti náhrady škody

Věc, ve které byl vydán rozsudek ze dne 28. února 2018, ***Vakakis kai Synergates v. Komise*** (T-292/15, EU:T:2018:103), umožnila Tribunálu objasnit vztah mezi žalobou na neplatnost a žalobou na náhradu škody. V dané věci byl Tribunálu předložen návrh směřující k získání náhrady újmy, která žalobkyni údajně vznikla z důvodu nesrovnalostí, kterých se dopustila Komise v rámci zadávacího řízení, a zejména újmy představované ztrátou příležitosti získat zakázku. Tyto údajné nesrovnalosti souvisely s okolností, že jeden z odborníků společnosti, které byla zakázka zadána, se podílel na přípravě řízení. Komise se dovolávala nepřípustnosti návrhu z důvodu, že žalobkyně nezpochybnila zadávací řízení prostřednictvím žaloby na neplatnost.

Podle Tribunálu žaloba znějící na náhradu škody, kterou údajně vyloučený uchazeč utrpěl v důsledku nesrovnalostí, kterých se orgán jednající jako veřejný zadavatel dopustil v rámci zadávacího řízení, nemá vzhledem ke zvláštní povaze sporů v oblasti unijních veřejných zakázek stejný právní ani hospodářský účel a stejné právní ani hospodářské účinky jako žaloba směřující ke zrušení rozhodnutí o odmítnutí nabídky uvedeného účastníka, a nemůže tedy mít za následek zrušení účinků uvedeného rozhodnutí. Proto tedy byla žaloba přípustná.

Jelikož měl mimoto, pokud šlo o věc samou, rozhodnout o povinnostech veřejného zadavatele v případě tvrzení o střetu zájmů v průběhu zadávacího řízení, Tribunál zejména zdůraznil, že v případě nebezpečí střetu zájmů v oblasti veřejných zakázek přísluší veřejnému zadavateli připravit a přijmout s veškerou náležitou péčí a na základě všech relevantních údajů rozhodnutí o dalším pokračování řízení o zadání dotčené zakázky. Taková povinnost vyplývá zejména ze zásad řádné správy a rovného zacházení, jelikož mu je uložena povinnost dbát v každé fázi zadávacího řízení na dodržování rovného zacházení a tím i na rovnost příležitostí všech uchazečů. Jelikož střet zájmů narušuje rovnost mezi uchazeči, rozhodnutí o nevyloučení uchazeče, proti němuž bylo vzneseno tvrzení o střetu zájmů, je možné přijmout pouze za předpokladu, že se veřejný zadavatel mohl ujistit o tom, že se uvedený uchazeč v takové situaci nenachází. Tribunál měl za to, že v daném případě hodnotící komise a veřejný zadavatel neprovedli obezřetné a pečlivé zkoumání všech relevantních skutečností, které by jim umožnilo rozptýlit všechny existující pochybnosti a objasnit situaci společnosti, které byla zakázka zadána. Z toho plyne, že žalobkyně mimo jiné prokázala existenci dostatečně závažného porušení povinnosti řádné péče, a tudíž zásady řádné správy a článku 41 Listiny základních práv.

Na tomto základě Tribunál částečně vyhověl návrhu žalobkyně na přiznání náhrady škody v rozsahu, v němž se týkal náhrady za ztrátu příležitosti získat předmětnou zakázku, jakož i náhrady výdajů a nákladů spojených s účastí na zadávacím řízení, navýšených o kompenzační úroky. Okolnost, že veřejný zadavatel není nikdy povinen veřejnou zakázku zadat, nemůže vyloučit jakoukoli možnost získat uvedenou zakázku a tím vyloučit možnost ztráty příležitosti. S ohledem na skutečnost, že v daném případě protiprávnosti, jichž se dopustila Komise v rámci vedení zadávacího řízení, způsobily zásadní vadu uvedeného řízení a ovlivnily příležitost žalobkyně, jejíž nabídka se umístila na druhém místě, získat zakázku, bylo třeba újmu uplatňovanou z důvodu ztráty příležitosti v uvedené věci považovat za skutečnou a určitou.

V rozsudcích ze dne 13. července 2018, ***K. Chrysostomides & Co. a další v. Rada a další*** (T-680/13, napadený kasačním opravným prostředkem[101], EU:T:2018:486), a ***Bourdouvali a další v. Rada a další*** (T-786/14, nezveřejněný, napadený kasačním opravným prostředkem[102], EU:T:2018:487), Tribunál rozhodoval o dvou návrzích znějících na získání náhrady škody, která žalobcům údajně vznikla v důsledku řady aktů a jednání Komise, Rady, Evropské centrální banky (ECB) a Euroskupiny v souvislosti s poskytnutím programu finanční pomoci Kyperské republice. Základem obou věcí byly finančních potíže, které postihly Kyperskou republiku a dvě z největších kyperských bank, Cyprus Popular Bank Public Co Ltd a Trapeza Kyprou Dimorosia Etaireia LTD, v letech 2012–2013 a v souvislosti s nimiž Evropský mechanismus stability (EMS) poskytl uvedenému státu na základě memoranda o porozumění ze dne 26. dubna 2013[103] program finanční pomoci.

Zatímco Rada tvrdila, opíraje se o rozsudek ***Mallis a další v. Komise a ECB***[104], že Euroskupinu nelze pokládat za útvar Rady ani ji nelze kvalifikovat jako instituci či jiný subjekt Evropské unie, Tribunál měl jiný názor. Konstatoval, že Soudní dvůr v uvedeném rozsudku považoval za nutné upřesnit, že Euroskupina nemůže být označena za instituci nebo jiný subjekt Unie „ve smyslu článku 263 SFEU“, a měl za to, že vzhledem k rozdílným a doplňujícím se účelům žaloby na neplatnost a žaloby na náhradu škody nelze mít za to, že se obsah pojmu „orgán“ ve smyslu čl. 340 druhého pododstavce SFEU nutně omezuje na orgány, instituce a jiné subjekty Unie uvedené v čl. 263 prvním pododstavci SFEU. Naopak identifikace subjektů Unie, které mohou být považovány za „orgány“ ve smyslu čl. 340 druhého pododstavce SFEU, musí probíhat podle kritérií vlastních tomuto ustanovení. Za tímto účelem je třeba určit, zda unijní subjekt, jemuž je inkriminovaný akt nebo jednání přičitatelné, byl zřízen Smlouvami a má přispívat k dosažení cílů Unie. Jelikož je Euroskupina unijním subjektem formálně zřízeným Smlouvami a má přispívat k dosažení cílů Unie, lze akty a jednání tohoto subjektu při výkonu pravomocí, které mu byly svěřeny unijním právem, přičítat Unii. Tribunál mimoto upřesnil, že z rozsudku Ledra Advertising ***a další v. Komise a ECB***[105] nelze vyvodit, že protiprávní jednání Komise v souvislosti s přijetím memoranda o porozumění jsou jedinými protiprávními jednáními unijního orgánu v rámci Smlouvy o zřízení Evropského mechanismu stability mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Estonskou republikou, Irskem, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Italskou republikou, Kyperskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Maltou, Nizozemským královstvím, Rakouskou republikou, Portugalskou republikou, Republikou Slovinsko, Slovenskou republikou a Finskou republikou, která mohou založit mimosmluvní odpovědnost Unie. Z toho vyplývá, že v rámci žaloby na náhradu škody lze namítat protiprávní jednání související s dohledem ECB nad uplatňováním škodlivých opatření.

Tribunál měl rovněž posoudit přiměřenost dotčených opatření omezujících právo žalobců na vlastnictví a zdůraznil, že bylo třeba vzít v úvahu potřebu kyperských orgánů jednat při přijímání škodlivých opatření rychle. Cílem totiž bylo předejít bezprostřednímu nebezpečí kolapsu dotčených bank a zachovat tak stabilitu kyperského finančního systému, aby se zabránilo rozšíření nákazy do jiných členských států eurozóny. Kromě toho Tribunál podotkl, že opatření, kterým může podléhat poskytnutí finanční pomoci Evropského mechanismu stability k vyřešení finančních potíží, s nimiž se potýká stát, který čelí potřebě rekapitalizovat svůj bankovní systém, se mohou v jednotlivých případech zásadně lišit v závislosti na získaných zkušenostech a celkových konkrétních okolnostech. Těmi mohou být zejména hospodářská situace přijímajícího státu, význam podpory ve vztahu k jeho celému hospodářství, vyhlídky dotčených bank na návrat k hospodářské životaschopnosti

101| Věci C-597/18 P, ***Rada v. K. Chrysostomides a další,*** a C-603/18 P, ***K. Chrysostomides & Co. a další v. Rada.***

102| Věci C-598/18 P, ***Rada v. Bourdouvali a další,*** a C-604/18 P, ***Bourdouvali a další v. Rada.***

103| Memorandum o porozumění o politice zvláštní hospodářské podmíněnosti uzavřené mezi Kyperskou republikou a Evropským mechanismem stability (EMS) dne 26. dubna 2013.

104| Rozsudek ze dne 20. září 2016, ***Mallis a další v. Komise a ECB*** (C-105/15 P až C-109/15 P, EU:C:2016:702).

105| Rozsudek ze dne 20. září 2016, ***Ledra Advertising a další v. Komise a ECB*** (C-8/15 P až C-10/15 P, EU:C:2016:701).

a důvody, které vedly k jejich potížím, včetně případné nadměrné velikosti bankovního sektoru přijímajícího státu vzhledem k jeho národnímu hospodářství, mezinárodní hospodářský vývoj nebo zvýšená pravděpodobnost budoucích intervencí Evropského mechanismu stability na podporu jiných států v obtížích, které mohou vyžadovat preventivní omezení částek vynaložených na jednotlivé intervence.

Ve věcech, ve kterých byly vydány rozsudky ze dne 13. prosince 2018, ***Iran Insurance v. Rada*** (T-558/15, EU:T:2018:945) a ***Post Bank Iran v. Rada*** (T-559/15, EU:T:2018:948), měl Tribunál příležitost rozhodnout o žalobách podaných na základě článku 268 SFEU a znějících na náhradu újmy, která žalobkyním údajně vznikla v důsledku aktů, jimiž byly firmy žalobkyň zapsány nebo ponechány na seznamu osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření zavedená za účelem vyvinutí tlaku na Íránskou islámskou republiku, aby ukončila jaderné činnosti, které představují riziko šíření jaderných zbraní[106]. Žalobkyně tvrdily, že přijetí sporných aktů představovalo dostatečně závažné porušení právní normy – jejímž předmětem je přiznání práv jednotlivcům – ze strany Rady, a požadovaly proto náhradu majetkové a nemajetkové újmy, která jim vznikla z důvodu protiprávního zapsání jejich firem na sporné seznamy.

Tribunál uvedl, že v okamžiku, kdy Rada přijala sporné akty, z judikatury již jasně a přesně vyplývalo, že v případě zpochybnění musí Rada předložit informace a důkazy, jež prokazují splnění podmínek pro použití kritéria „poskytování podpory" šíření jaderných zbraní. Mimoto vzhledem k tomu, že povinnost Rady ověřit a prokázat opodstatněnost omezujících opatření přijatých vůči určité osobě nebo subjektu před přijetím těchto opatření je diktována povinností dodržovat základní práva dotčené osoby nebo dotčeného subjektu a zejména jejich práva na účinnou soudní ochranu, nedisponuje v této souvislosti prostorem pro uvážení. V daných případech Rada v rámci provedení uvedené povinnosti neměla žádný prostor pro uvážení. Nedodržením povinnosti podložit sporné akty důkazy se tudíž Rada v daných případech dopustila dostatečně závažného porušení právní normy přiznávající práva jednotlivci.

Co se týče nemajetkové újmy, kterou žalobkyně údajně utrpěly, Tribunál připomněl, že z judikatury vydané na základě článku 268 SFEU ve spojení s druhým pododstavcem článku 340 SFEU vyplývá, že náhrada nemajetkové újmy v zásadě může být přiznána právnické osobě a že taková újma může mít formu zásahu do image nebo dobré pověsti uvedené osoby. Kromě toho zdůraznil, že judikatura Evropského soudu pro lidská práva nevylučuje, že i u obchodní společnosti může existovat jiná než majetková újma vyžadující finanční náhradu, přičemž tato náhrada závisí na okolnostech každého případu. Tato újma může u takové společnosti obsahovat více či méně „objektivní" a „subjektivní" prvky, mezi něž patří dobrá pověst podniku, jejichž důsledky nelze přesně vyčíslit. Jediné přípustné důkazy, které žalobkyně v daných případech předložily, však neumožňovaly konstatovat, že uznání protiprávnosti jednání vytýkaného Radě a zrušení sporných aktů nepostačovaly samy o sobě k nápravě nemajetkové újmy, která údajně vznikla z důvodu zásahu do jejich dobré pověsti spornými akty.

106| Rozhodnutí Rady 2010/644/SZBP ze dne 25. října 2010, kterým se mění rozhodnutí 2010/413/SZBP o omezujících opatřeních vůči Íránu a o zrušení společného postoje 2007/140/SZBP (Úř. věst. 2010, L 281, s. 81), nařízení Rady (EU) č. 961/2010 ze dne 25. října 2010 o omezujících opatřeních vůči Íránu a o zrušení nařízení (ES) č. 423/2007 (Úř. věst. 2010, L 281, s. 1), rozhodnutí Rady 2011/783/SZBP ze dne 1. prosince 2011, kterým se mění rozhodnutí 2010/413/SZBP o omezujících opatřeních vůči Íránu (Úř. věst. 2011, L 319, s. 71), prováděcí nařízení Rady (EU) č. 1245/2011 ze dne 1. prosince 2011, kterým se provádí nařízení č. 961/2010 (Úř. věst. 2011, L 319, s. 11), a nařízení Rady (EU) č. 267/2012 ze dne 23. března 2012 o omezujících opatřeních vůči Íránu a o zrušení nařízení č. 961/2010 (Úř. věst. 2012, L 88, s. 1).

XIV. Návrhy na předběžná opatření

V roce 2018 bylo Tribunálu předloženo 41 návrhů na předběžná opatření, což v podstatě odpovídá předchozímu roku[107]. V roce 2018 bylo přijato 42 usnesení[108], kterými bylo ukončeno 44 věcí týkajících se předběžných opatření[109]. Ve čtyřech věcech Tribunál přijal usnesení o přerušení řízení podle čl. 157 odst. 2 jednacího řádu.

Vydaná usnesení se týkají široké palety oblastí, mezi které patří věci týkající se veřejného zdraví (pět věcí), státních podpor (čtyři věci), veřejných zakázek (sedm věcí), aspektů důvěrnosti (čtyři věci) a veřejné správy (osm věcí).

Předseda Tribunálu vyhověl dvěma návrhům na předběžná opatření, a to usneseními ze dne 18. ledna 2018, ***Strabag Belgium v. Parlament*** (T-784/17 R, nezveřejněné, EU:T:2018:17)[110], a ze dne 15. května 2018, ***Elche Club de Fútbol v. Komise*** (T-901/16 R, nezveřejněné, EU:T:2018:268).

První věcí, v níž předseda Tribunálu vyhověl návrhu na předběžná opatření, byla věc týkající se veřejných zakázek. Usnesením ze dne 18. ledna 2018, ***Strabag Belgium v. Parlament*** (T-784/17 R, nezveřejněné, EU:T:2018:17), odložil předseda Tribunálu vykonatelnost rozhodnutí Parlamentu o odmítnutí nabídky žalobkyně a o zadání zakázky týkající se rámcové smlouvy na všeobecné stavební práce na budovách Parlamentu v Bruselu pěti uchazečům.

V rámci zkoumání podmínky týkající se naléhavosti použil předseda Tribunálu nyní ustálenou judikaturu v oblasti veřejných zakázek[111], podle níž je tato podmínka zmírněna, jestliže účastník řízení, který žádá o předběžná opatření, prokáže existenci zvláště závažného *fumus boni juris* a podal k Tribunálu žádost v odkladné lhůtě deseti kalendářních dnů.

Vzhledem k tomu, že v daném případě byla žádost o předběžná opatření podána během odkladné lhůty, zkoumal předseda Tribunálu *fumus boni juris. V* tomto ohledu měl předseda Tribunálu za to, že Parlament *prima facie* porušil článek 151 nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 1268/2012[112] tím, že nekonstatoval, že nabídka zařazená na první místo se jevila jako neobvykle nízká, a neprovedl ověření stanovené v uvedeném článku. Vzhledem k tomu, že *fumus boni juris* byl prokázán na základě právního posouzení nesporných skutečností, které se týkalo jasně vymezeného aspektu, dospěl předseda Tribunálu k závěru o existenci zvláště závažného *fumus boni juris*.

Mimoto je třeba podotknout, že v případě sporů týkajících se veřejných zakázek byla většina návrhů na předběžná opatření podána v odkladné lhůtě a byla doprovázena návrhem podle čl. 157 odst. 2 jednacího řádu. Ve třech z těchto věcí, v nichž byla vydána usnesení ze dne 23. ledna 2018, ***Seco Belgium a Vinçotte***

107| V roce 2017 bylo Tribunálu předloženo 47 návrhů na předběžná opatření.

108| Tento údaj odpovídá všem usnesením přijatým soudcem rozhodujícím o předběžných opatřeních, a nezahrnuje tedy usnesení o nevydání rozhodnutí nebo o vyškrtnutí, na rozdíl od usnesení podle čl. 157 odst. 2 jednacího řádu.

109| Je třeba podotknout, že z čistě statistického hlediska nejsou usnesení o předběžných opatřeních zahrnuta do celkového počtu případů vyřízených v roce 2018, uvedených v části D „Soudní statistiky Tribunálu" této zprávy, tj. do 1 009 vyřízených věcí.

110| Kasační opravný prostředek byl zamítnut usnesením ze dne 19. září 2018, ***Parlament v. Strabag Belgium*** [C-229/18 P(R), nezveřejněné, EU:C:2018:740].

111| Judikatura vyplývající z usnesení ze dne 23. dubna 2015, ***Komise v. Vanbreda Risk & Benefits*** [C-35/15 P(R), EU:C:2015:275].

112| Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1268/2012 ze dne 29. října 2012 o prováděcích pravidlech k nařízení č. 966/2012 (Úř. věst. 2012, L 362, s. 1).

v. Parlament (T-812/17 R, nezveřejněné, EU:T:2018:25), ze dne 3. října 2018, ***Euronet a Consulting v. Komise*** (T-350/18 R, nezveřejněné, EU:T:2018:653), a ze dne 21. prosince 2018, ***Phrenos a další v. Komise*** (T-715/18 R, nezveřejněné, EU:T:2018:1015), veřejný zadavatel v průběhu řízení o předběžných opatřeních a po zásahu předsedy Tribunálu zrušil nebo změnil rozhodnutí o zadání veřejné zakázky takovým způsobem, aby vyhověl námitkám navrhovatelky, což vedlo k tomu, že tato řízeni pozbyla svůj předmět.

Druhá věc, v níž předseda Tribunálu vyhověl návrhu na předběžné opatření, se týkala rozhodnutí Komise, kterým se nařizovalo vrácení údajné státní podpory ze strany jejího příjemce, španělského fotbalového klubu Elche, a bylo v ní vydáno usnesení ze dne 15. května 2018, ***Elche Club de Fútbol v. Komise*** (T-901/16 R, nezveřejněné, EU:T:2018:268). Uvedená věc byla součástí řady věcí týkajících se údajné státní podpory pro španělské fotbalové kluby.

Pokud šlo o podmínku týkající se *fumus boni juris*, předseda Tribunálu měl za to, že odůvodnění napadeného rozhodnutí nebylo na první pohled uspokojivé, neboť mu neumožňovalo posoudit existenci podpory a případně její výši. Pokud šlo o posouzení naléhavosti, předseda Tribunálu konstatoval, že navrácení podpory mohlo vést k likvidaci fotbalového klubu, který již byl předmětem insolvenčního řízení. V tomto ohledu předseda Tribunálu odmítl zejména tezi Komise, že klub mohl získat potřebnou likviditu prodejem hráčů svého fotbalového týmu. Podle předsedy Tribunálu totiž fotbalový tým představuje hlavní „výrobní prostředek" navrhovatele. Za těchto okolností a s ohledem na skutečnost, že navrhovatel nemůže prodat podstatnou část svého týmu, aniž by ohrozil svou sportovní výkonnost, a tudíž i své ekonomické přežití, nelze tvrdit, že se mohl s okamžitou platbou částky požadované v rámci navrácení státní podpory vyrovnat prodejem velké části svého týmu, aniž by tím ohrozil svou finanční životaschopnost. Předseda Tribunálu mimoto odmítl tezi Komise, že navrhovatel ještě nevyčerpal vnitrostátní opravné prostředky, neboť tato teze by v daném případě navrhovatele kategoricky a mechanicky nutila k vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků, což by nepřiměřeně omezovalo přístup k unijnímu soudu.

Pokud jde o zvažování zájmů, předseda Tribunálu připomněl, že i když je pravda, že odklad výkonu rozhodnutí o navrácení podpory neslučitelné s vnitřním trhem může prodloužit negativní účinky na hospodářskou soutěž, kterou s sebou tato podpora nese, nemění to naopak nic na tom, že okamžitý výkon takového rozhodnutí bude mít obvykle za následek nevratné účinky na podnik, který byl jejím příjemcem, aniž by mohlo být *a priori* vyloučeno, že zachování podpory bude nakonec považováno za legitimní vzhledem k případným vadám, kterými může být uvedené rozhodnutím stiženo. Je třeba na jedné straně dbát na to, aby nebyla nadměrně omezena předběžná soudní ochrana, a na druhé straně, aby nedošlo k omezení širokého prostoru pro uvážení, který musí soudce rozhodující o předběžných opatřeních mít za účelem výkonu pravomocí, které mu byly svěřeny. V daném případě předseda Tribunálu zdůraznil, že navrhovateli hrozí, že bude předmětem likvidace na základě na první pohled protiprávního rozhodnutí, a dále že vnitrostátní orgány přijaly opatření k zajištění toho, aby napadené rozhodnutí bylo řádně vykonáno. Za těchto podmínek dospěl předseda Tribunálu k závěru, že v duchu loajální spolupráce mohl počítat s vůlí a schopností vnitrostátních orgánů zajistit, jak činily do té doby, ochranu zájmu Unie tím, že umožní účinné navrácení státní podpory, takže odklad výkonu by neměl mít za následek překážky pro případné budoucí účinné navrácení.

Naopak usneseními ze dne 22. března 2018, ***Hércules Club de Fútbol v. Komise*** (T-766/16 R, nezveřejněné, EU:T:2018:170)[113] a ***Valencia Club de Fútbol v. Komise*** (T-732/16 R, nezveřejněné, EU:T:2018:171)[114], předseda Tribunálu zamítl návrhy na předběžná opatření, jelikož se ukázalo, že ani jeden z dotčených fotbalových klubů neprokázal nemožnost čelit, bez ohrožení své finanční životaschopnosti, vrácení podpory.

Dále mimo výše uvedená usnesení je třeba zmínit další vývoj judikatury v oblasti ochrany důvěrnosti, restriktivních opatření, institucionálního práva a veřejného zdraví.

Pokud jde o ochranu důvěrnosti, je třeba uvést, že soudce rozhodující o předběžných opatřeních podrobně zkoumal argumenty týkající se existence *fumus boni juris* **před tím, než zamítl návrhy na odklad vykonatelnosti ve věcech, v nichž byla vydána usnesení ze dne 25. října 2018,** ***JPMorgan Chase a další v. Komise*** (T-420/18 R, nezveřejněné, napadené kasačním opravným prostředkem[115], EU:T:2018:724) a ***Crédit Agricole a Crédit Agricole Corporate and Investment Bank v. Komise*** (T-419/18 R, nezveřejněné, napadené kasačním opravným prostředkem[116], EU:T:2018:726), týkající se zveřejnění rozhodnutí Komise o porušení článku 101 SFEU, ze dne 12. července 2018, ***RATP v. Komise*** (T-250/18 R, nezveřejněné, EU:T:2018:458), týkající se přístupu k dokumentům v rámci postupu EU Pilot, a ze dne 12. října 2018, **Taminco v. EFSA** (T-621/17 R, EU:T:2018:763), týkající se hodnocení přípravku na ochranu rostlin.

Zejména v usneseních ze dne 25. října 2018, ***JPMorgan Chase a další v. Komise*** (T-420/18 R, nezveřejněné, napadené kasačním opravným prostředkem, EU:T:2018:724) a ***Crédit Agricole a Crédit Agricole Corporate and Investment Bank v. Komise*** (T-419/18 R, nezveřejněné, napadené kasačním opravným prostředkem, EU:T:2018:726), předseda Tribunálu připomněl, že v oblasti předběžné ochrany důvěrných informací nestačí prohlásit, že informace jsou důvěrné povahy. Je třeba prokázat, že informace jsou *prima facie* skutečně důvěrné povahy.

Předseda Tribunálu poté konstatoval, že zájem podniku, kterému Komise uložila pokutu z důvodu porušení práva hospodářské soutěže, na tom, aby podrobnosti o protiprávním jednání, které je mu vyčítáno, nebyly zpřístupněny veřejnosti, si nezasluhuje žádnou zvláštní ochranu s ohledem na zájem veřejnosti na co možná nejúplnějších informacích o důvodech veškerého konání Komise.

Předseda Tribunálu zdůraznil, že argument navrhovatelek, podle něhož zásada presumpce neviny vylučuje jakékoli zveřejnění rozhodnutí konstatujícího protiprávní jednání nebo vyžaduje začernění celého popisu protiprávního jednání, nemůže být *prima facie* akceptován. Připomněl totiž, že na akty unijních orgánů se vztahuje presumpce legality, a tudíž zakládají právní účinky tak dlouho, dokud nejsou zrušeny svým autorem *ab initio*, zrušeny nebo prohlášeny za neplatné. Zveřejnění rozhodnutí o porušení článku 101 SFEU tudíž nemůže být v zásadě podmíněno tím, že unijní soud předtím rozhodl o opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí.

V oblasti omezujících opatření předseda Tribunálu ve věci, v níž bylo vydáno usnesení ze dne 28. listopadu 2018, ***Kljujev v. Rada*** (T-305/18 R, nezveřejněné, EU:T:2018:849), zamítl návrh na odklad vykonatelnosti aktů Rady, jimiž byla obnovena omezující opatření vůči navrhovateli.

113| Usnesení zrušené usnesením ze dne 22. listopadu 2018, ***Hércules Club de Fútbol v. Komise*** [C-334/18 P(R), EU:C:2018:952].

114| Kasační opravný prostředek byl zamítnut usnesením ze dne 22. listopadu 2018, ***Valencia Club de Fútbol v. Komise*** [C-315/18 P(R), EU:C:2018:951].

115| Věc C-1/19 P (R), ***JPMorgan Chase a další v. Komise.***

116| Věc C-4/19 P (R), ***Crédit Agricole a Crédit Agricole Corporate and Investment Bank.***

Přestože předseda Tribunálu konstatoval *fumus boni juris*, tak návrh z důvodu nedostatku naléhavosti zamítl. V tomto ohledu předseda Tribunálu zkoumal zejména argument navrhovatele vycházející z porušení jeho práva na účinný opravný prostředek, které plyne z neustálého ponechávání jeho jména na seznamu navzdory existenci rozsudků, kterými Tribunál rozhodl, že některé akty týkající se uložení omezujících opatření vůči němu byly protiprávní.

V této souvislosti předseda Tribunálu konstatoval, že v případě systémových důvodů, které mohou bránit účinné soudní ochraně, je možná úprava podmínky týkající se naléhavosti. Předseda Tribunálu tak zdůraznil, že zvláštní rysy sporů týkajících se omezujících opatření by neměly mít za následek neplatnost práva na účinnou soudní ochranu. V daném případě však neexistovaly žádné systémové důvody, které by zbavily účinků rozsudky Tribunálu zrušující omezující opatření.

Pokud jde o institucionální právo, je třeba zmínit věc, ve které bylo vydáno usnesení ze dne 4. května 2018, ***Czarnecki v. Parlament*** (T-230/18 R, nezveřejněné, EU:T:2018:262). Předseda Tribunálu odmítl jako nepřípustný návrh na předběžná opatření související s rozhodnutím Parlamentu odvolat navrhovatele z funkce místopředsedy Parlamentu, odůvodněného údajným závažným pochybením.

Pokud jde o návrh na odklad výkonu rozhodnutí Parlamentu o předčasném ukončení funkce místopředsedy Parlamentu, kterou navrhovatel zastával, předseda Tribunálu konstatoval, že toto rozhodnutí vyčerpalo své vlastní účinky svým přijetím, a proto nemůže být jeho výkon odložen. Co se týče druhého bodu návrhových žádání, znějícího na „ponechání" navrhovatele ve funkci místopředsedy Parlamentu, předseda Tribunálu uvedl, že navrhovatel byl zbaven funkce místopředsedy v okamžiku přijetí napadeného rozhodnutí. Mimoto funkce místopředsedy, která se odvoláním navrhovatele uvolnila, byla 1. března 2018 obsazena. Za těchto okolností nemohl být navrhovatel „ponechán" v pozici místopředsedy Parlamentu na základě předběžného opatření, o něž se žádalo téměř dva měsíce poté, co byl z této funkce odvolán, a téměř měsíc poté, co byla do té doby navrhovatelem zastávaná funkce místopředsedy obsazena jinou osobou.

A konečně, v oblasti veřejného zdraví je třeba uvést zejména řadu věcí týkajících se regulovaných trhů, nesoucích s sebou otázky veřejného zdraví (odvětví přípravků na ochranu rostlin, humánních léčivých přípravků a biocidních přípravků), ve kterých byla vydána usnesení ze dne 22. června 2018, ***Arysta LifeScience Netherlands v. Komise*** (T-476/17 R, EU:T:2018:407) a ***FMC v. Komise*** (T-719/17 R, EU:T:2018:408), ze dne 11. července 2018, ***GE Healthcare v. Komise*** (T-783/17 R, EU:T:2018:503), ze dne 24. srpna 2018, ***Laboratoire Pareva a Biotech3D v. Komise*** (T-337/18 R a T-347/18 R, nezveřejněné, EU:T:2018:587), ze dne 25. října 2018, ***Laboratoire Pareva v. Komise*** (T-337/18 R II, nezveřejněné, EU:T:2018:729) a ***Laboratoire Pareva v. Komise*** (T-347/18 R II, nezveřejněné, EU:T:2018:730), a ze dne 23. listopadu 2018, ***GMPO v. Komise*** (T-733/17 R, nezveřejněné, EU:T:2018:839).

Zejména ve věcech, ve kterých byla vydána usnesení ze dne 22. června 2018, ***FMC v. Komise*** (T-719/17 R, EU:T:2018:408), týkající se návrhu na odklad provádění nařízení Komise o odnětí povolení pro uvedení látky používané v herbicidech na trh, a ze dne 23. listopadu 2018, ***GMPO v. Komise*** (T-733/17 R, nezveřejněné, EU:T:2018:839), týkající se návrhu na odklad provádění nařízení Komise, kterým se registruje léčivý přípravek, avšak není označen jako léčivý přípravek pro vzácná onemocnění, předseda Tribunálu zdůraznil, že ačkoli bylo uznáno, že nelze vyloučit, že objektivně značná finanční újma, která údajně vznikla v důsledku povinnosti učinit s konečnou platností obchodní rozhodnutí v nepřiměřené lhůtě, může být považována za „vážnou", a dokonce že závažnost takové újmy může být považována za zjevnou, i když neexistují informace o velikosti dotčené společnosti, musí být tato judikatura posuzována s ohledem na oblast, ve které navrhovatel podniká. V souvislosti s vysoce regulovaným trhem, který může podléhat rychlému zásahu ze strany příslušných

orgánů, pokud se objeví rizika pro veřejné zdraví, z důvodů, jež nejsou vždy předvídatelné, přísluší dotyčným společnostem, aby se zabezpečily proti následkům tohoto zásahu prostřednictvím vhodné politiky, s výjimkou případů, kdy samy musí strpět újmu vyplývající z takovéhoto zásahu.

Mimoto ve věcech, ve kterých bylo vydáno usnesení ze dne 22. června 2018, ***FMC v. Komise*** (T-719/17 R, EU:T:2018:408), jakož i v těch, jež se týkaly návrhů na odklad vykonatelnosti rozhodnutí Komise, kterým bylo omezeno používání účinné látky v přípravcích na ochranu rostlin (usnesení ze dne 22. června 2018, ***Arysta LifeScience Netherlands v. Komise*** (T-476/17 R, EU:T:2018:407), nebo kterým se zamítá schválení látek pro použití v určitých biocidních přípravcích (usnesení ze dne 24. srpna 2018, ***Laboratoire Pareva a Biotech3D v. Komise*** (T-337/18 R a T-347/18 R, nezveřejněné, EU:T:2018:587), předseda Tribunálu po zvážení dotčených zájmů uvedené návrhy zamítl. V této souvislosti předseda Tribunálu připomněl, že vědecký pokrok není ojedinělý a poskytuje příležitost znovu posoudit látky z hlediska nových vědeckých poznatků a objevů, zejména z pohledu rizik pro veřejné zdraví. To je základem postupů pro obnovení schválení a důvodem časových omezení vztahujících se na povolení k uvedení na trh. Předseda Tribunálu měl za to, že k popření rizik pro veřejné zdraví, která byla ve spisu identifikována, tedy nestačí tvrdit, že dotčený produkt mohl být v minulosti používán bez omezení. Předseda Tribunálu totiž uvedl, že je povinen tato rizika zohlednit a že mu nepřísluší provádět nová technická posouzení vědeckých údajů, která přesahují jeho pravomoci.

C| ČINNOST SOUDNÍ KANCELÁŘE TRIBUNÁLU V ROCE 2018

Emmanuel COULON, vedoucí soudní kanceláře Tribunálu

V kontextu velmi intenzivní činnosti[1] soudní kancelář plně mobilizovala své zdroje, aby byla nápomocna Tribunálu a v rámci jí svěřených úkolů podpory při soudní činnosti a administrativní podpory přispívala k velmi dobrým výsledkům Tribunálu. Přizpůsobila se požadavkům na fungování rozšířeného soudního orgánu[2] a snažila se předvídat určité očekávané dopady dalšího a posledního zvýšení počtu soudců, k němuž má dojít v září 2019 v souvislosti s reformou soudní struktury Soudního dvora Evropské unie[3]. Došlo k reorganizaci soudní kanceláře s cílem dosáhnout souladu s novými normami. Středem zájmu je v každém případě i nadále kvalitativní přínos služeb poskytovaných tímto útvarem, který se pouze omezeně odráží v číselných údajích.

Soudní kancelář byla se 72 služebními místy stanovenými rozpočtem (55 asistentů a 17 radů) dotčena mobilitou personálu a uvolněním místa náměstka vedoucího soudní kanceláře Tribunálu, k němuž došlo během uplynulého roku.

Soudní kancelář opět poskytovala podporu Tribunálu při soudní činnosti tím, že:

- zabezpečovala řádný průběh řízení a řádné vedení spisů;
- zabezpečovala komunikaci mezi zástupci účastníků řízení a soudci;
- aktivně asistovala soudcům a jejich spolupracovníkům.

Soudní kancelář rovněž poskytovala administrativní podporu Tribunálu pod vedením jeho předsedy a s pomocí služebních útvarů Tribunálu.

Úkoly svěřené soudní kanceláři, jejichž stálost, minimálně z hlediska jejich vymezení, kontrastuje s potřebou jednat vhodným a všestranným způsobem, aby bylo dosaženo jejich splnění, byly vykonávány se značným nasazením plně angažovanými úředníky a zaměstnanci, kteří si jsou vědomi významu svěřených úloh a chtějí přispívat k veřejnému výkonu spravedlnosti v Unii.

1| Tento kontext, který předseda Tribunálu podrobně popisuje ve svém úvodním slovu k činnosti Tribunálu v roce 2018, se vyznačoval zatím nejvyšším počtem ukončených věcí v dějinách orgánu (1 009) a určitým poklesem počtu zahájených věcí (834 oproti 917 v roce 2017), což vedlo ke snížení počtu věcí projednávaných ke dni 31. prosince 2018 o 12 % (1 333 věcí oproti 1 508 věcem v roce 2017).

2| K 1. lednu 2018 čítal Tribunál 46 soudců. Odchodem jednoho soudce, který byl povolán k výkonu funkce soudce u Soudního dvora, a vzhledem k nejmenování jeho nástupce čítá Tribunál od 8. října 2018 45 soudců.

3| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2015/2422 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění Protokol č. 3 o statutu Soudního dvora Evropské unie (Úř. věst. 2015, L 341, s. 14), a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2016/1192 ze dne 6. července 2016 o přenesení pravomoci rozhodovat v prvním stupni spory mezi Evropskou unií a jejími zaměstnanci na Tribunál (Úř. věst. 2016, L 200, s. 137).

I. Podpora při soudní činnosti

V roce 2018 zapsala soudní kancelář Tribunálu do rejstříku 55 395 procesních písemností ve 23 jednacích jazycích[4] (ze 24 jednacích jazyků stanovených jednacím řádem Tribunálu), zpracovala 4 562 spisů účastníků řízení (jiných než žaloby) předložených v rámci projednávaných věcí, vykonala rozhodnutí přijatá soudními kolegii v podobě organizačních procesních opatření nebo v rámci provádění důkazů a vypracovala 1 371 oznámení do *Úředního věstníku Evropské unie*.

Samozřejmě nelze uvést všechny údaje, na jejichž základě by bylo možné si učinit úplný obraz o práci soudní kanceláře, avšak k osvětlení míry pracovního vytížení soudní kanceláře postačí uvést některé, zejména statistické, údaje:

- 9 746 předložených procesních písemností zahrnovalo 318 návrhů na vstup vedlejšího účastníka do řízení a 197 žádostí o důvěrné zacházení ve vztahu k účastníkům řízení nebo ve vztahu k veřejnosti;
- vedení řízení v sériových či skupinových věcech si vyžádalo koordinaci jak v rámci samotné soudní kanceláře vzhledem k mnohočetnosti jednacích jazyků, tak se soudními kolegii pro účely vyřizování žádostí o prodloužení lhůt, o spojení, o vstup vedlejšího účastníka do řízení či případně o důvěrné zacházení v každé z těchto věcí;
- 12 436 komunikačních zpráv (tj. více než 1 000 měsíčně) vyhotovených soudní kanceláří bylo předáno (v elektronické podobě) kabinetům soudců pro potřeby prošetření věcí;
- přijaty či nařízeny byly stovky organizačních procesních opatření a desítky opatření k provedení důkazů, zejména pokud jde o předložení dokumentů, u nichž účastníci řízení tvrdili jejich důvěrnost.

Služba soudní kanceláře byla mimoto zajišťována 11 rady odpovědnými za správu procesních spisů během 381 zasedání v senátech a při jednáních, která se konala v 387 věcech, přičemž na konci každého zasedání v senátech a každého jednání byl vedle přípravy spisů vyhotoven protokol předložený ke schválení soudcům.

Dva číselné údaje dokreslují průměrný objem spisů vedených soudní kanceláří. Zaprvé 85 % podání došlo soudní kanceláři prostřednictvím aplikace e-Curia a činilo celkem 823 076 stran. Zadruhé objem spisů vedených soudní kanceláří v 1 333 projednávaných věcech ke konci roku 2018 představoval 530 běžných metrů.

Kromě toho procesní pravidla, jež vstoupila v platnost dne 1. července 2015, mají i nadále příznivé účinky. Zatímco některé účinky nového jednacího řádu byly okamžitě viditelné, zejména v oblasti duševního vlastnictví (změna jazykového režimu a odstranění druhé výměny spisů účastníků řízení), jiné účinky nastaly vzhledem k povaze provedených změn až během uplatňování předmětných pravidel. Možnost rozhodnout věci rozsudkem bez konání jednání, zejména proto, že účastníci řízení o jeho konání nepožádali, tak byla Tribunálem účelně využita (v rozsahu 29 % napříč všemi spory a v rozsahu 42 % pouze v oblasti duševního vlastnictví). Kromě toho, že v důsledku tohoto nekonání jednání zanikla povinnost vyhotovit stručnou zprávu k jednání, toto nekonání rovněž umožnilo rychlejší vydání rozsudků ve věcech (v průměru 16,6 měsíce bez jednání oproti v průměru 25,7 měsíce s jednáním).

4| Včetně jedné žaloby v maltském jazyce.

Kromě toho se procentní podíl celkového počtu přímých žalob představující věci, v nichž byly vydány rozsudky bez druhé výměny spisů účastníků řízení, nadále zvyšuje (13 % oproti 10 % v roce 2017[5]), přičemž je třeba dodat, že od druhé výměny spisů účastníků řízení je nejčastěji upuštěno ve sporné agendě týkající se veřejné služby (32 % oproti 20 % v roce 2017).

Konečně je třeba uvést, že i když je podíl odstraňování vad návrhů nesplňujících formální náležitosti, pokud jde o jiné přímé žaloby než ty podané v oblasti duševního vlastnictví, stále příliš vysoký, je třeba uvítat jeho pokles (28 %). Naproti tomu odstraňování vad každého druhého návrhu v posledně zmíněné oblasti nadále zůstává problémem.

Navzdory této celkově pozitivní bilanci soudní činnosti v roce 2018 mohou a musí být v rámci soudní kanceláře nadále hledány cesty, jak přispět k rychlému a účinnému prošetření spisů a optimalizovat délku každého stádia sporného řízení a zpracování procesních písemností. Zvýšení počtu soudců Tribunálu, jež je plánováno na září roku 2019, a z toho plynoucí pravděpodobné rozšíření sporné agendy, jež byly základním kamenem reformy soudní struktury orgánu, budou v tomto směru představovat pro soudní kancelář bezprecedentní výzvu.

II. Podpora soudržnosti

Struktura a chod soudu do značné míry určují způsob, jakým soudní kancelář rozděluje v rámci svého vnitřního uspořádání úkoly a vyčleňuje své zdroje, aby mu co nejlépe poskytovala podporu.

Tribunál se v současné době skládá z devíti senátů složených z pěti soudců. Tyto senáty zahrnují dvě podkolegia o třech soudcích v čele s předsedou senátu o pěti soudcích. Při poskytování podpory každému ze senátů musí soudní kancelář zajistit stejné zpracování všech procesních písemností (zejména pokud jde o lhůtu tohoto zpracování). Musí rovněž přispívat k soudržnosti rozhodnutí přijatých senáty nebo předsedy senátů k procesním otázkám, a to zejména poskytnutím odborných znalostí v různé podobě a zpřístupněním cílené dokumentace soudnímu orgánu (zpřístupnění on-line informací týkajících se procesních tématik a procesních usnesení, vypracování měsíční zprávy o judikatuře řešící procesní otázky).

Tyto úkoly jsou plně v souladu s cíli sledovanými Tribunálem, které již byly konkrétně naplněny zejména častějším předáváním věcí senátům složeným z pěti soudců a předáváním věcí velkému senátu, a v přesně vymezené oblasti doplňují obecné poslání svěřené místopředsedovi Tribunálu, a sice rozvinout činnosti transverzální právní analýzy za účelem zlepšení soudržnosti a kvality judikatury.Tribunál usiloval v tomto směru o to, aby pravomoci jeho místopředsedy byly rozšířeny, a navrhl, aby místopředseda mohl jednak vykonávat funkce generálního advokáta a jednak předkládat plenárnímu zasedání návrhy na předání věcí soudním kolegiím složeným z více než tří soudců. V tomto smyslu byly navrženy změny čl. 3 odst. 3 a čl. 28 odst. 2 jednacího řádu. Po získání souhlasu Soudního dvora a schválení Radou Evropské unie podle postupu stanoveného v čl. 254 pátém pododstavci SFEU byly tyto změny soudem přijaty[6].

5| Sporná agenda v oblasti práv duševního vlastnictví je z tohoto výpočtu vyňata, neboť jednací řád nestanoví druhou výměnu spisů pro tuto kategorii věcí.

6| Změny jednacího řádu Tribunálu (Úř. věst. 2018, L 240, s. 67).

III. Dalekosáhlá reforma: povinné využívání aplikace e-Curia v řízeních u Tribunálu

Počítačová aplikace e-Curia, společná oběma soudům tvořícím Soudní dvůr Evropské unie, umožňuje od listopadu roku 2011 podávání a doručování procesních písemností výlučně elektronicky.

V roce 2016 započala ambiciózní reforma s cílem zavést povinné využívání aplikace e-Curia u Tribunálu. Nárůst počtu majitelů účtů umožňujících přístup k této aplikaci, již velmi vysoký podíl podávání procesních písemností Tribunálu prostřednictvím aplikace e-Curia, spokojenost vyjádřená uživateli s tímto bezplatným a ekologicky šetrným systémem, rozsáhlá digitalizace všech stádií soudního procesu, jež byla dokončena nebo je v současné době dokončována ve většině členských států, jakož i přínosy spojené s využitím výlučného způsobu podávání a doručování procesních písemností patří k faktorům, jež odůvodnily, že Tribunál navrhl přechod k úplné dematerializaci výměny dokumentů mezi soudní kanceláří a zástupci účastníků řízení.

Ohlášení této reformy se setkalo s velmi příznivou odezvou u členských států a advokátů zastoupených Radou advokátních komor a sdružení právníků v Evropě (CCBE).

Tato reforma byla završena dne 1. prosince 2018, kdy se aplikace e-Curia stala výlučným prostředkem předávání soudních dokumentů mezi zástupci účastníků řízení a Tribunálem. Tento vývoj se týká všech účastníků řízení (žalobců, žalovaných a vedlejších účastníků) a všech druhů řízení. V souladu se zásadou přístupu ke spravedlnosti jsou však upraveny některé výjimky (zejména v případech, kdy se použití aplikace e-Curia ukáže být technicky nemožným, nebo požádá-li navrhovatel nezastoupený advokátem o bezplatnou právní pomoc).

Provedení reformy povinného využívání aplikace e-Curia zahrnovalo tři části.

Zaprvé si právní část vyžádala, aby Rada Evropské unie schválila změny jednacího řádu[7] a poté Tribunál přijal nové rozhodnutí o podávání a doručování procesních písemností prostřednictvím aplikace e-Curia[8], nové podmínky pro používání aplikace e-Curia, změny prováděcích předpisů k jednacímu řádu[9] a nový formulář žádosti o bezplatnou právní pomoc[10].

Zadruhé technická a organizační část spočívala v přijetí řady opatření určených k přizpůsobení počítačových systémů novým potřebám.

Zatřetí část týkající se komunikace, která měla být podle přání Tribunálu silná a intenzivní, zahrnovala četná opatření určená různorodé cílové veřejnosti (široká veřejnost, zástupci účastníků řízení, včetně advokátů a zmocněnců činných v řízeních probíhajících u Tribunálu, a personál orgánu).

Tato reforma, která umožňuje zefektivnit zpracování dokumentů, byla soudní kanceláří Tribunálu od počátku prosazována ve snaze předvídat očekávané účinky nárůstu počtu soudců, který je plánován na září roku 2019 v rámci třetí fáze reformy soudní struktury orgánu. Povinným využíváním aplikace e-Curia totiž končí

7| Změny jednacího řádu Tribunálu (Úř. věst. 2018, L 240, s. 68).

8| Rozhodnutí Tribunálu ze dne 11. července 2018 o podávání a doručování procesních písemností prostřednictvím aplikace e-Curia (Úř. věst. 2018, L 240, s. 72).

9| Změny prováděcích předpisů k jednacímu řádu Tribunálu (Úř. věst. 2018, L 294, s. 23, oprava Úř. věst. 2018, L 296, s. 40).

10| Formulář žádosti o bezplatnou právní pomoc (Úř. věst. 2018, L 306, s 61).

zpracovávání různých formátů, digitalizace dokumentů předložených v papírové podobě a v případě podání v papírové podobě, jemuž předcházelo podání telefaxem, dvojí zanášení do databáze a ověřování shody podání v papírové podobě. Zjednodušení pravidel pro předkládání podání (zejména zproštění povinnosti předkládat ověřené kopie originálů) by navíc mělo přispívat k ještě většímu snížení podílu odstraňování vad.

Úspěšné provádění tohoto ambiciózního projektu by nebylo možné bez stoprocentního zapojení zaměstnanců soudní kanceláře a bez podpory soudu, konkrétně jeho výboru pro jednací řád, soudní kanceláře Soudního dvora, generálního ředitelství pro mnohojazyčnost, ředitelství pro informační technologie, ředitelství pro komunikaci a oddělení pověřeného odborným vzděláváním.

IV. Další formy podpory poskytované soudu

Soudní kancelář byla nápomocna předsedovi Tribunálu, místopředsedovi Tribunálu a všem soudním kolegiím a zaměstnancům kabinetů soudců tvořících tato kolegia při jejich každodenních činnostech. Ti všichni se mohli spolehnout na to, že jim budou úředníci a zaměstnanci soudní kanceláře neustále k dispozici, a využít jejich odborných znalostí v procesních otázkách. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že zvýšení počtu soudců a jejich spolupracovníků v důsledku provádění reformy soudní struktury orgánu znovu vedlo k významnému zvýšení počtu interních dotazů na soudní kancelář.

Soudní kancelář zároveň ukázala schopnost pružně reagovat v rámci úsilí o nalezení společné a účinné cesty při řešení problémů, když se dokázala přizpůsobit požadavkům souvisejícím s rozšířeným složením soudu a zlepšovat své pracovní metody. V interinstitucionálním rámci umožnila spolupráce navázaná mezi kanceláří odvolacích senátů Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) a soudní kanceláří Tribunálu jednak nasadit technické prostředky nezbytné k zajištění předání celého správního spisu odvolacích senátů Tribunálu výlučně v elektronické podobě a jednak zautomatizovat předávání některých informací odvolacím senátům, jakmile jsou zpřístupněny na stránkách Curia[11].

Konečně prostřednictvím vedoucího soudní kanceláře Tribunálu a jeho zástupců soudní kancelář nadále poskytuje podporu různým útvarům soudu (zejména plenárnímu zasedání, zasedání předsedů senátů a výboru pro jednací řád), jakož i jiným výborům a pracovním skupinám v závislosti na potřebách nebo povaze projednávaných otázek.

11| EUIPO byl žalovaným ve 42,5 % věcí zahájených v roce 2018 (vyjma zvláštních řízení).

V. Administrativní práce

Vlivem různých faktorů se podíl zdrojů soudní kanceláře vyčleněný na administrativní práce zvýšil.

Zaprvé vzrostly náklady spojené s administrativou rozšířeného soudu, zahrnující přípravu jednání výborů a pracovních skupin (pořad jednání, prostudování spisů, vyhotovení protokolů nebo zápisů z jednání) a diverzifikaci projednávaných témat.

Zadruhé náklady spojené s administrativou služebního útvaru, řízením jeho úředníků a zaměstnanců, monitorováním projektů v oblasti informačních technologií, koordinací, komunikací a tokem informací jsou i nadále vysoké.

V poslední řadě soudní kancelář jakožto administrativní útvar reagovala na různé další jí adresované požadavky. V této souvislosti byla přijata opatření za účelem:

- dosažení souladu s regulatorními požadavky na ochranu životního prostředí (systém „EMAS“ – Eco-Management and Audit Scheme), prostřednictvím osvětových akcí, koordinovaně ve spolupráci s různými dalšími administrativními útvary orgánu a kabinety soudců;
- dosažení plné účinnosti mechanismu na ochranu vysoce citlivých údajů ve věcech identifikovaných předsedou Tribunálu;
- provedení pravidel plynoucích z nových finančních předpisů[12];
- zajištění souladu s nařízením o zpracování osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie[13]. S cílem zohlednit realitu vyplývající z měnících se úloh a odpovědností jmenovala soudní kancelář korespondenta pro ochranu osobních údajů (který se připojuje ke korespondentovi pro informační technologie a korespondentovi „EMAS“), jenž je členem sítě korespondentů pro ochranu údajů v rámci orgánu.

Za zmínku stojí obecný trend nárůstu externích nákladů vyplývající ze zajišťování souladu dokumentace a postupů v rámci jednotlivých útvarů, neboť tento nárůst musí být kryt z prostředků, jejichž výše se nemění. Jedná se o nový stav, se kterým musí soudní kancelář počítat při plnění svých poslání ve službách rozšířeného soudu.

12| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. 2018, L 193, s. 1).

13| Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (Úř. věst. 2018, L 295, s. 39).

CVRIA

D | SOUDNÍ STATISTIKY TRIBUNÁLU

I. Obecná činnost Tribunálu – zahájené, ukončené, projednávané věci (2014–2018) **225**

II. Zahájené věci – povaha řízení (2014–2018) **226**

III. Zahájené věci – povaha žalob (2014–2018) **227**

IV. Zahájené věci – předmět žalob (2014–2018) **228**

V. Ukončené věci – povaha řízení (2014–2018) **229**

VI. Ukončené věci – předmět žalob (2018) **230**

VII. Ukončené věci – předmět žalob (2014–2018) **231**

VIII. Ukončené věci – složení soudních kolegií (2014–2018) **232**

IX. Ukončené věci – délka trvání řízení v měsících (2014–2018) **233**

X. Délka řízení v měsících (2014–2018) **234**

XI. Věci projednávané k 31. prosinci – povaha řízení (2014–2018) **235**

XII. Věci projednávané k 31. prosinci – předmět žalob (2014–2018) **236**

XIII. Věci projednávané k 31. prosinci – složení soudních kolegií (2014–2018) **237**

XIV. Různé – řízení o předběžných opatřeních (2014–2018) **238**

XV. Různé – zrychlená řízení (2014–2018)[1] **239**

XVI. Různé – rozhodnutí Tribunálu, proti kterým byl podán kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru (1990–2018) **240**

XVII. Různé – rozdělení kasačních opravných prostředků k Soudnímu dvoru podle povahy řízení (2014–2018) **241**

XVIII. Různé – výsledky kasačních opravných prostředků k Soudnímu dvoru (2018) **242**

XIX. Různé – výsledky kasačních opravných prostředků k Soudnímu dvoru (2014–2018) **243**

XX. Různé – obecný vývoj (1989–2018) **244**

XXI. Činnost soudní kanceláře Tribunálu (2015–2018) **245**

XXII. Způsob podání procesních písemností u Tribunálu **246**

XXIII. Stránky předložené pomocí aplikace e-Curia (2014-2018) **247**

XXIV. Sdělení v *Úředním věstníku Evropské unie* (2014–2018) **248**

XXV. Věci s přednesem řečí (2014–2018) **249**

I. Obecná činnost Tribunálu – zahájené, ukončené, projednávané věci (2014–2018)[1 2]

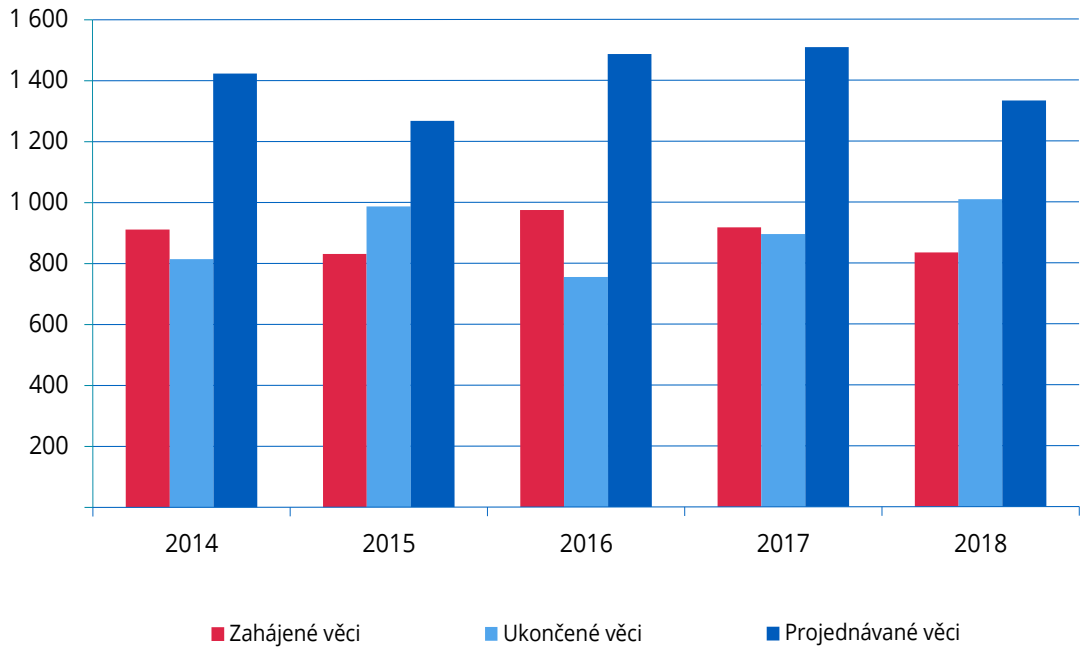

	2014	2015	2016	2017	2018
Zahájené věci	912	831	974	917	834
Ukončené věci	814	987	755	895	1 009
Projednávané věci	1 423	1 267	1 486	1 508	1 333

1| Není-li uvedeno jinak, tato tabulka a tabulky na následujících stranách zohledňují zvláštní řízení. Za „zvláštní řízení" jsou považována: odpor proti rozsudku pro zmeškání (článek 41 statutu Soudního dvora; článek 166 jednacího řádu Tribunálu); námitky třetí osoby (článek 42 statutu Soudního dvora; článek 167 jednacího řádu Tribunálu); výklad rozsudků a usnesení (článek 43 statutu Soudního dvora; článek 168 jednacího řádu Tribunálu); obnova řízení (článek 44 statutu Soudního dvora; článek 169 jednacího řádu Tribunálu); právní pomoc (článek 148 jednacího řádu Tribunálu); oprava rozsudků a usnesení (článek 164 jednacího řádu Tribunálu) a spor o přiznání náhrady nákladů řízení (článek 170 jednacího řádu Tribunálu)

2| Není-li uvedeno jinak, tato tabulka a tabulky na následujících stranách zohledňují řízení o předběžných opatřeních.

II. Zahájené věci – povaha řízení (2014–2018)

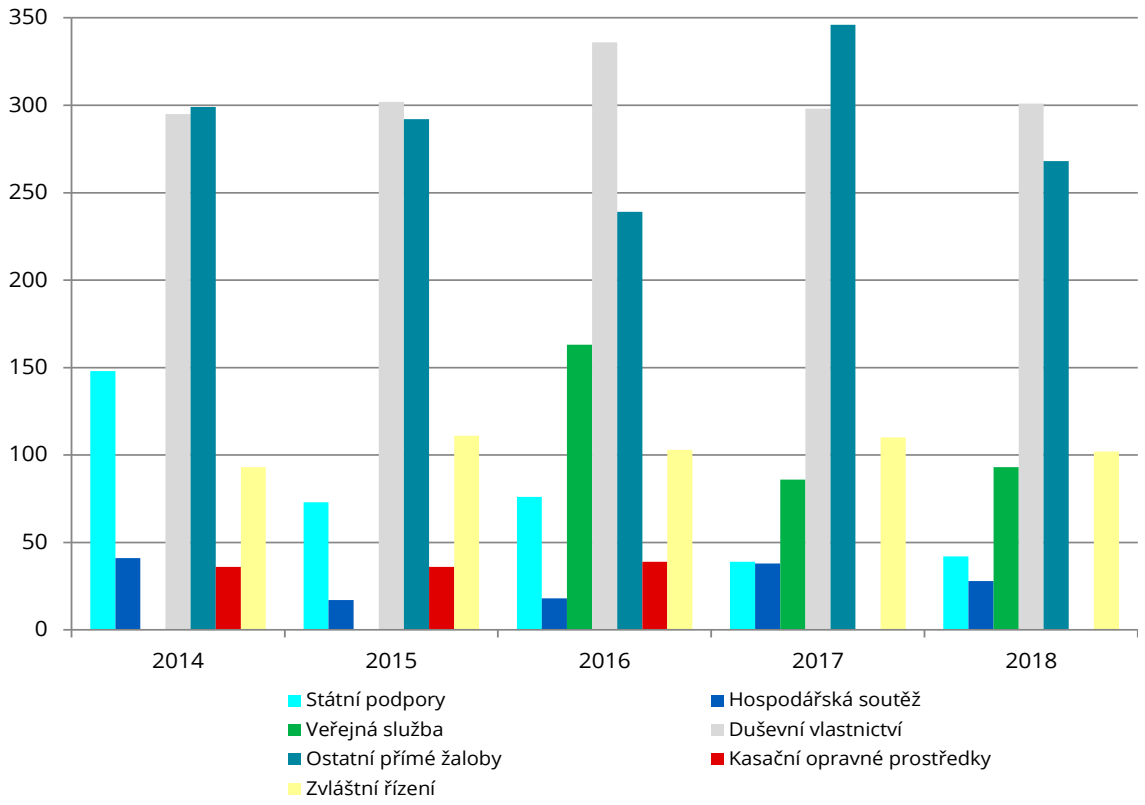

	2014	2015	2016 [1]	2017	2018
Státní podpory	148	73	76	39	42
Hospodářská soutěž	41	17	18	38	28
Veřejná služba			163	86	93
Duševní vlastnictví	295	302	336	298	301
Ostatní přímé žaloby	299	292	239	346	268
Kasační opravné prostředky	36	36	39		
Zvláštní řízení	93	111	103	110	102
Celkem	**912**	**831**	**974**	**917**	**834**

1| 1. září 2016 bylo 123 věcí z oblasti veřejné služby a 16 zvláštních řízení v této oblasti převedeno Tribunálu.

III. Zahájené věci – povaha žalob (2014–2018)

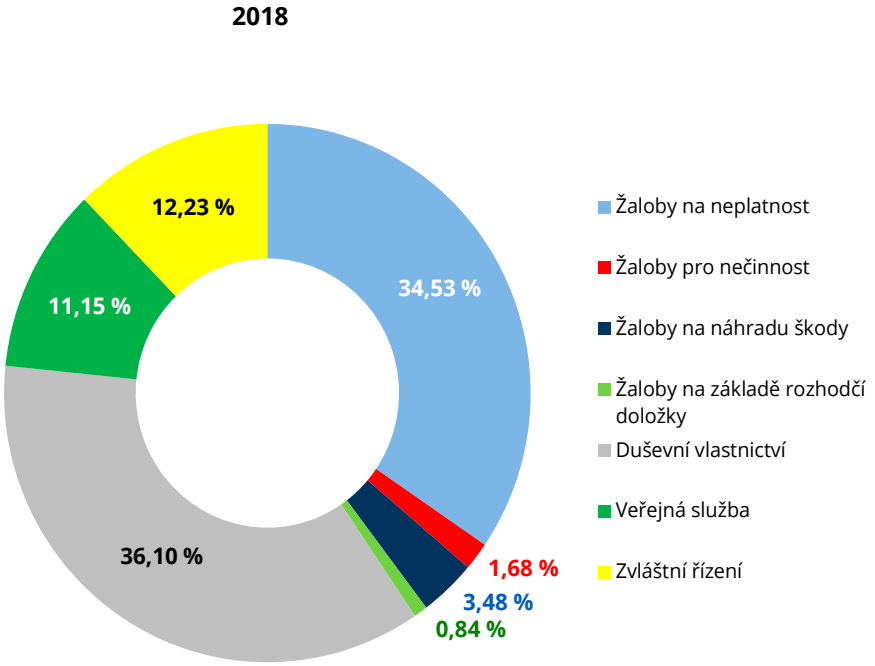

	2014	2015	2016	2017	2018
Žaloby na neplatnost	423	332	297	371	288
Žaloby pro nečinnost	12	5	7	8	14
Žaloby na náhradu škody	39	30	19	23	29
Žaloby na základě rozhodčí doložky	14	15	10	21	7
Duševní vlastnictví	295	302	336	298	301
Veřejná služba			163	86	93
Kasační opravné prostředky	36	36	39		
Zvláštní řízení	93	111	103	110	102
Celkem	**912**	**831**	**974**	**917**	**834**

IV. Zahájené věci – předmět žalob (2014–2018)

	2014	2015	2016	2017	2018
Celní unie a společný celní tarif	8		3	1	
Daně	1	1	2	1	2
Doprava	1				1
Duševní a průmyslové vlastnictví	295	303	336	298	301
Energie	3	3	4	8	1
Evropské občanství	1				
Finanční předpisy (rozpočet, finanční rámec, vlastní zdroje, boj proti podvodům)	4	7	4	5	4
Hospodářská a měnová politika	4	3	23	98	27
Hospodářská soutěž	41	17	18	38	28
Hospodářská, sociální a teritoriální soudržnost	3	5	2	3	
Institucionální právo	67	53	52	65	71
Kultura			1		
Obchodní politika	31	6	17	14	15
Ochrana spotřebitele	1	2	1		1
Omezující opatření (vnější činnost)	69	55	28	27	40
Politika rybolovu	3		1	2	3
Právo podniků	1	1			
Přístup k dokumentům	17	48	19	25	21
Prostor svobody, bezpečnosti a práva	1		7		2
Průmyslová politika	2				
Registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH)	3	5	6	10	4
Rozhodčí doložka	14	15	10	21	7
Sbližování právních předpisů		1	1	5	3
Sociální politika	1		1		1
Společná zahraniční a bezpečnostní politika			1		
Státní podpory	148	73	76	39	42
Svoboda usazování	1				1
Transevropské sítě				2	1
Veřejné zakázky	16	23	9	19	15
Veřejné zdraví	11	2	6	5	9
Vnější činnost Evropské unie	2	1	2	2	2
Volný pohyb kapitálu		2	1		1
Volný pohyb osob		1	1	1	1
Volný pohyb služeb	1		1		
Volný pohyb zboží		2	1		
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	2	10	8	2	1
Vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport		3	1		1
Zemědělství	15	37	20	22	25
Životní prostředí	10	5	6	8	7
Celkem Smlouva o ES/SFEU	**777**	**684**	**669**	**721**	**638**
Služební řád úředníků	42	36	202	86	94
Zvláštní řízení	93	111	103	110	102
CELKEM	**912**	**831**	**974**	**917**	**834**

V. Ukončené věci – povaha řízení (2014–2018)

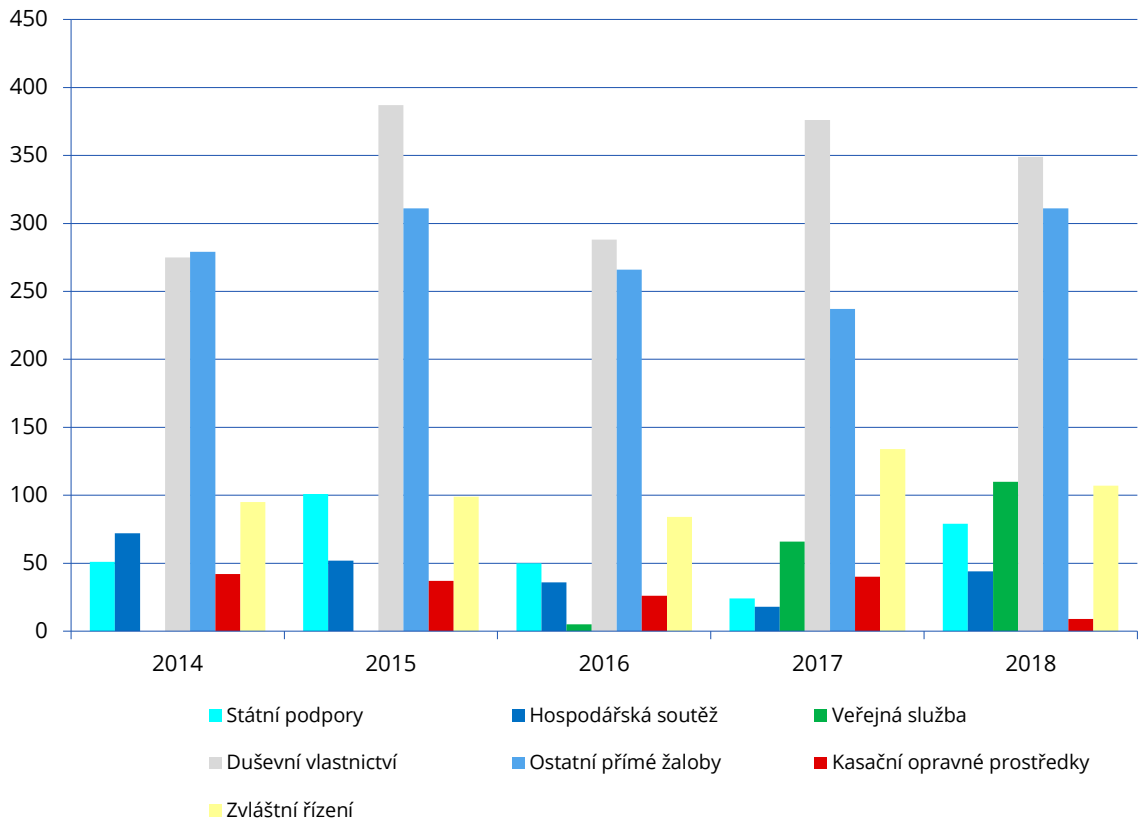

	2014	2015	2016	2017	2018
Státní podpory	51	101	50	24	79
Hospodářská soutěž	72	52	36	18	44
Veřejná služba			5	66	110
Duševní vlastnictví	275	387	288	376	349
Ostatní přímé žaloby	279	311	266	237	311
Kasační opravné prostředky	42	37	26	40	9
Zvláštní řízení	95	99	84	134	107
Celkem	**814**	**987**	**755**	**895**	**1 009**

VI. Ukončené věci – předmět žalob (2018)

	Rozsudky	Usnesení	Celkem
Celní unie a společný celní tarif		1	1
Doprava		1	1
Duševní a průmyslové vlastnictví	267	82	349
Energie	4	2	6
Finanční předpisy (rozpočet, finanční rámec, vlastní zdroje, boj proti podvodům)		5	5
Hospodářská a měnová politika	10	6	16
Hospodářská soutěž	39	5	44
Hospodářská, sociální a teritoriální soudržnost	4		4
Institucionální právo	29	35	64
Obchodní politika	8	2	10
Ochrana spotřebitele	1		1
Omezující opatření (vnější činnost)	30	12	42
Politika rybolovu		2	2
Přístup k dokumentům	58	9	67
Prostor svobody, bezpečnosti a práva		3	3
Registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH)	4		4
Rozhodčí doložka	5	2	7
Sbližování právních předpisů		1	1
Sociální politika	1		1
Společná zahraniční a bezpečnostní politika	1		1
Státní podpory	45	34	79
Transevropské sítě		1	1
Veřejné zakázky	9	11	20
Veřejné zdraví	3	2	5
Vnější činnost Evropské unie		2	2
Volný pohyb osob		1	1
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	5	2	7
Vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport	3		3
Zemědělství	25		25
Životní prostředí	6	5	11
Celkem Smlouva o ES/SFEU	**557**	**226**	**783**
Služební řád úředníků	87	32	119
Zvláštní řízení		107	107
CELKEM	**644**	**365**	**1 009**

VII. Ukončené věci – předmět žalob (2014–2018) (rozsudky a usnesení)

	2014	2015	2016	2017	2018
Celní unie a společný celní tarif	6	4	3	5	1
Cestovní ruch	1				
Daně	2	1		3	
Doprava	3	3			1
Duševní a průmyslové vlastnictví	275	388	288	376	349
Energie	3	1	3	3	6
Evropské občanství	1				
Finanční předpisy (rozpočet, finanční rámec, vlastní zdroje, boj proti podvodům)		5	1	5	5
Hospodářská a měnová politika	13	9	2	6	16
Hospodářská soutěž	72	52	36	18	44
Hospodářská, sociální a teritoriální soudržnost	1	6	1	12	4
Institucionální právo	33	58	46	54	64
Kultura			1	1	
Obchodní politika	18	24	21	15	10
Ochrana spotřebitele		2	1	1	1
Omezující opatření (vnější činnost)	68	60	70	26	42
Politika rybolovu	15	3	2	2	2
Právo podniků		1			
Přidružení zámořských zemí a území	1				
Přistoupení nových států		1			
Přístup k dokumentům	23	21	13	14	67
Prostor svobody, bezpečnosti a práva	1			5	3
Průmyslová politika		2			
Registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH)	3	9	8	4	4
Rozhodčí doložka	10	2	17	17	7
Sbližování právních předpisů	13		1	2	1
Sociální politika			1		1
Společná zahraniční a bezpečnostní politika	2	1			1
Státní podpory	51	101	50	24	79
Svoboda usazování		1			
Transevropské sítě	1		2		1
Veřejné zakázky	18	22	20	16	20
Veřejné zdraví	10	15	3	3	5
Vnější činnost Evropské unie		2		4	2
Volný pohyb kapitálu		2	1		
Volný pohyb osob		1		2	1
Volný pohyb služeb	1		1		
Volný pohyb zboží		2	1		
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	1	2	6	12	7
Vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport	2		1		3
Zemědělství	15	32	34	21	25
Životní prostředí	10	18	4	3	11
Celkem Smlouva o ES/SFEU	**673**	**851**	**638**	**654**	**783**
Služební řád úředníků	46	37	33	107	119
Zvláštní řízení	95	99	84	134	107
CELKEM	**814**	**987**	**755**	**895**	**1 009**

VIII. Ukončené věci – složení soudních kolegií (2014–2018)

2018

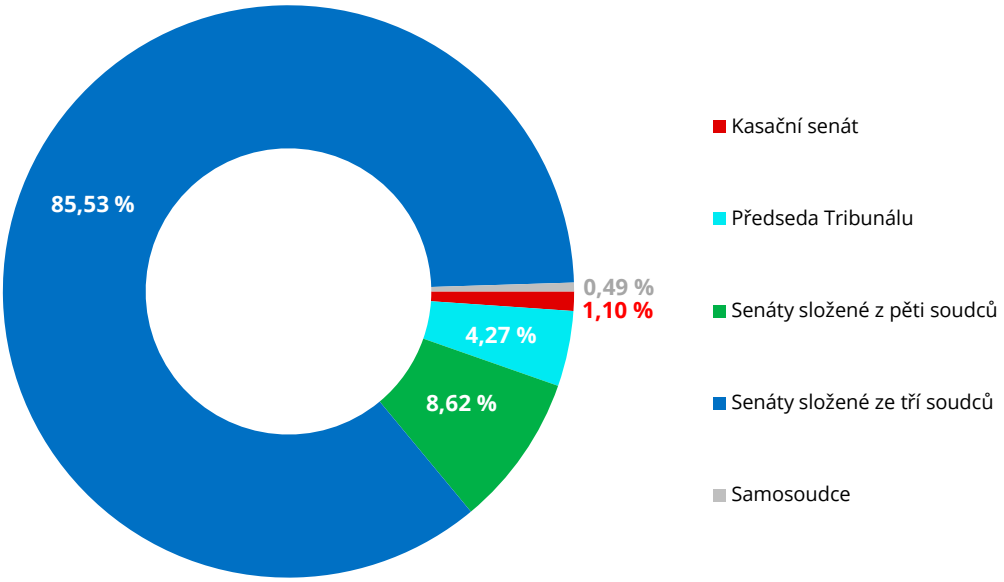

	2014			2015			2016			2017			2018		
	Rozsudky	Usnesení	Celkem	Rozsudky	Usnesení	Celkem	Rozsudky	Usnesení	Celkem	Rozsudky	Usnesení	Celkem	Rozsudky	Usnesení	Celkem
Kasační senát	21	32	53	23	14	37	25	13	38	29	17	46	9	2	11
Předseda Tribunálu		46	46		44	44		46	46		80	80		43	43
Senáty složené z pěti soudců	9	7	16	8	3	11	10	2	12	13	5	18	84	3	87
Senáty složené ze tří soudců	398	301	699	538	348	886	408	246	654	450	301	751	546	317	863
Samosoudce				1	8	9	5		5				5		5
Celkem	**428**	**386**	**814**	**570**	**417**	**987**	**448**	**307**	**755**	**492**	**403**	**895**	**644**	**365**	**1 009**

IX. Ukončené věci – délka trvání řízení v měsících (2014–2018) (rozsudky a usnesení)

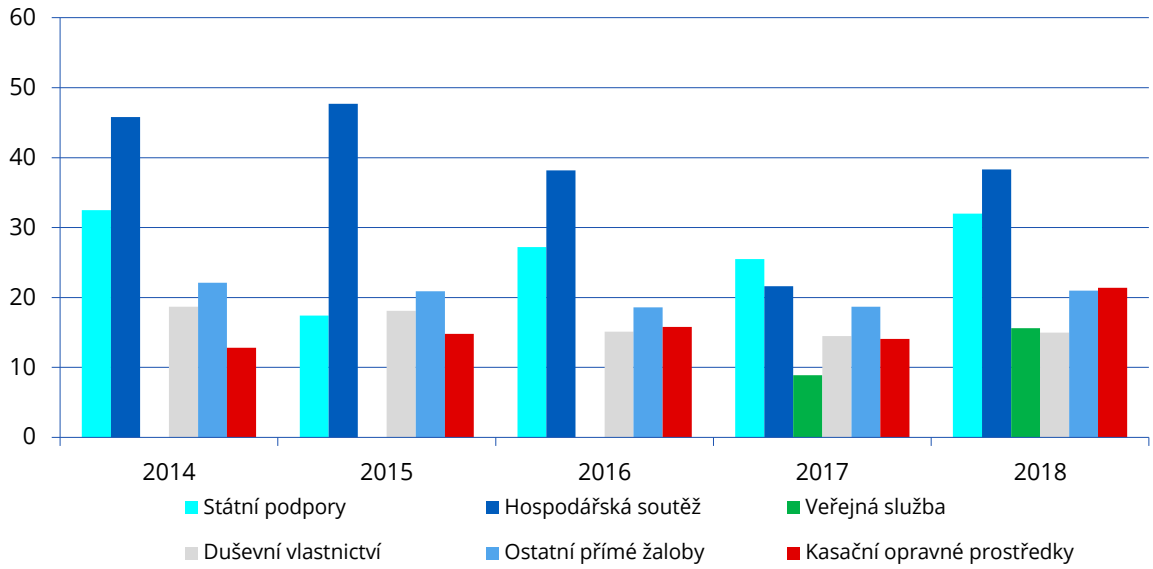

	2014	2015	2016	2017	2018
Státní podpory	32,5	17,4	27,2	25,5	32
Hospodářská soutěž	45,8	47,7	38,2	21,6	38,3
Veřejná služba				8,9	15,6
Duševní vlastnictví	18,7	18,1	15,1	14,5	15
Ostatní přímé žaloby	22,1	20,9	18,6	18,7	21
Kasační opravné prostředky	12,8	14,8	15,8	14,1	21,4
Všechny věci	**23,4**	**20,6**	**18,7**	**16,3**	**20**

Délka řízení (v měsících)
Všechny věci ukončené rozsudkem nebo usnesením

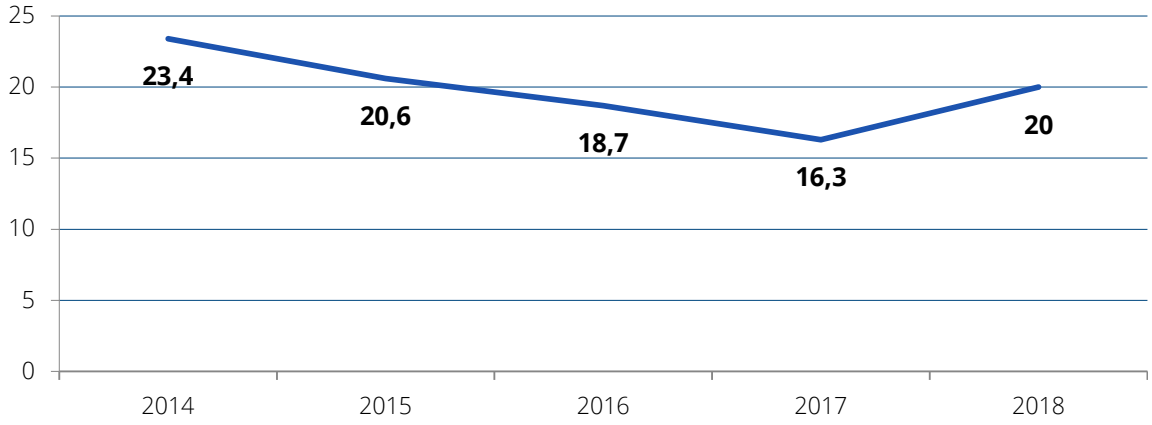

1| Délka trvání je vyjádřena v měsících a desetinách měsíce. Výpočet průměrné délky trvání řízení nezohledňuje: věci, v nichž byl vydán mezitímní rozsudek; zvláštní řízení; kasační opravné prostředky proti rozhodnutím o předběžných opatřeních nebo vedlejším účastenství; věci Soudu pro veřejnou službu převedené na Tribunál od 1. září 2016.
Průměrné trvání řízení v oblasti veřejné služby převedených na Tribunál 1. září 2016 a ukončených rozsudkem nebo usnesením Tribunálu je 20,3 měsíce (po započtení doby řízení u Soudu pro veřejnou službu i u Tribunálu).

X. Délka řízení v měsících (2014–2018)[1] (rozsudky)

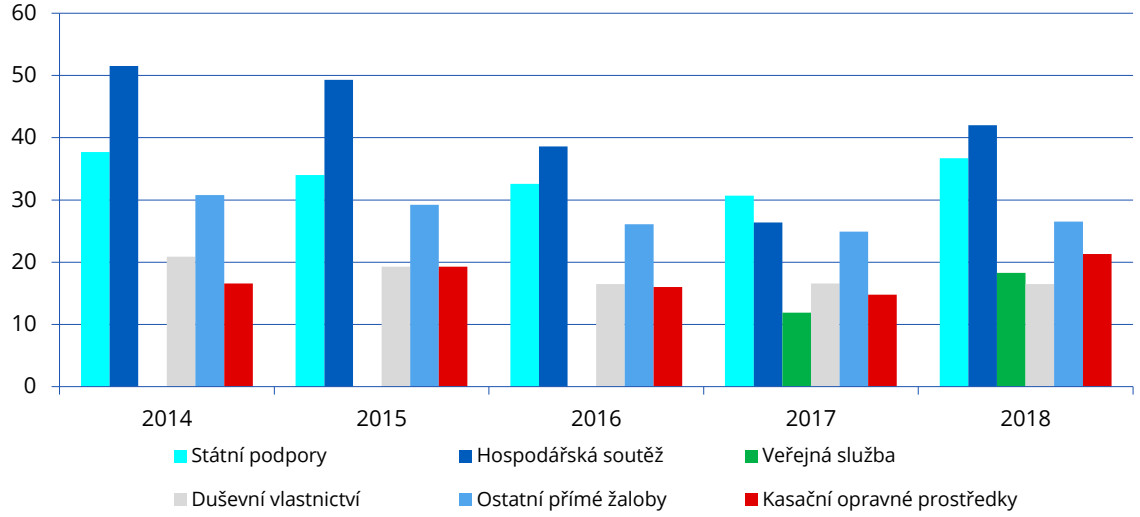

	2014	2015	2016	2017	2018
Státní podpory	37,7	34	32,6	30,7	36,7
Hospodářská soutěž	51,5	49,3	38,6	26,4	42
Veřejná služba				11,9	18,3
Duševní vlastnictví	20,9	19,3	16,5	16,6	16,5
Ostatní přímé žaloby	30,8	29,2	26,1	24,9	26,5
Kasační opravné prostředky	16,6	19,3	16	14,8	21,3
Všechny věci	**28,4**	**25,7**	**22,1**	**19,5**	**23,3**

Délka řízení (v měsících)
Všechny věci ukončené rozsudkem

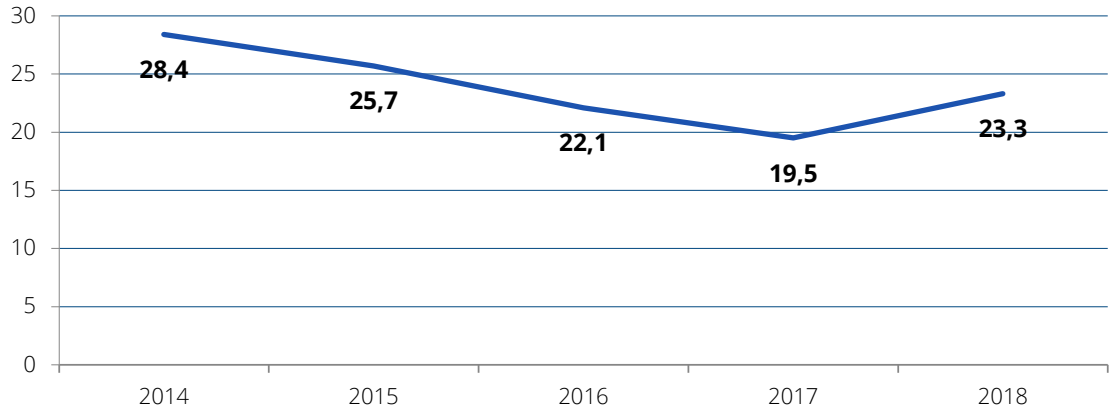

1| Délka trvání je vyjádřena v měsících a desetinách měsíce. Výpočet průměrné délky trvání řízení nezohledňuje: věci, v nichž byl vydán mezitímní rozsudek; zvláštní řízení; kasační opravné prostředky proti rozhodnutím o předběžných opatřeních nebo vedlejším účastenství; věci Soudu pro veřejnou službu převedené na Tribunál od 1. září 2016.
Průměrné trvání řízení v oblsati veřejné služby převedených na Tribunál 1. září 2016 a ukončených rozsudkem Tribunálu je 23,2 měsíce (po započtení doby řízení u Soudu pro veřejnou službu i u Tribunálu).

XI. Věci projednávané k 31. prosinci – povaha řízení (2014–2018)

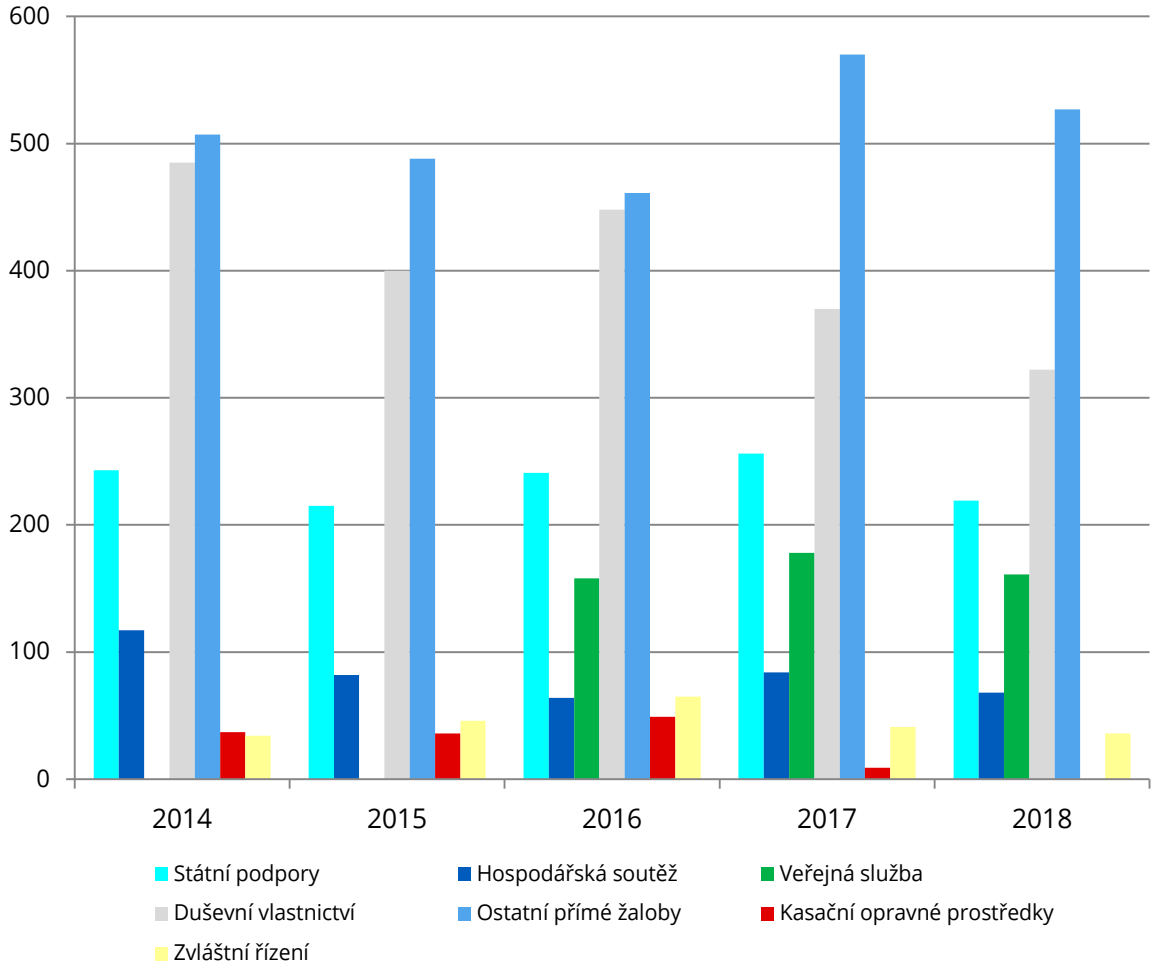

	2014	2015	2016	2017	2018
Státní podpory	243	215	241	256	219
Hospodářská soutěž	117	82	64	84	68
Veřejná služba			158	178	161
Duševní vlastnictví	485	400	448	370	322
Ostatní přímé žaloby	507	488	461	570	527
Kasační opravné prostředky	37	36	49	9	
Zvláštní řízení	34	46	65	41	36
Celkem	**1 423**	**1 267**	**1 486**	**1 508**	**1 333**

XII. Věci projednávané k 31. prosinci – předmět žalob (2014–2018)

	2014	2015	2016	2017	2018
Celní unie a společný celní tarif	9	5	5	1	
Daně			2		2
Doprava	3				
Duševní a průmyslové vlastnictví	485	400	448	370	322
Energie	1	3	4	9	4
Finanční předpisy (rozpočet, finanční rámec, vlastní zdroje, boj proti podvodům)	5	7	10	10	9
Hospodářská a měnová politika	9	3	24	116	127
Hospodářská soutěž	117	82	64	84	68
Hospodářská, sociální a teritoriální soudržnost	15	14	15	6	2
Institucionální právo	84	79	85	96	103
Kultura	1	1	1		
Obchodní politika	58	40	36	35	40
Ochrana spotřebitele	2	2	2	1	1
Omezující opatření (vnější činnost)	108	103	61	62	60
Politika rybolovu	5	2	1	1	2
Právo podniků	1	1	1	1	1
Přistoupení nových států	1				
Přístup k dokumentům	32	59	65	76	30
Prostor svobody, bezpečnosti a práva			7	2	1
Průmyslová politika	2				
Registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH)	14	10	8	14	14
Rozhodčí doložka	17	30	23	27	27
Sbližování právních předpisů		1	1	4	6
Sociální politika	1	1	1	1	1
Společná zahraniční a bezpečnostní politika	1		1	1	
Státní podpory	243	215	241	256	219
Svoboda usazování	1				1
Transevropské sítě	2	2		2	2
Veřejné zakázky	34	35	24	27	22
Veřejné zdraví	17	4	7	9	13
Vnější činnost Evropské unie	3	2	4	2	2
Volný pohyb kapitálu					1
Volný pohyb osob			1		
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	9	17	19	9	3
Vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport		3	3	3	1
Zemědělství	51	56	42	43	43
Životní prostředí	18	5	7	12	8
Celkem Smlouva o ES/SFEU	**1 349**	**1 182**	**1 213**	**1 280**	**1 135**
Služební řád úředníků	40	39	208	187	162
Zvláštní řízení	34	46	65	41	36
CELKEM	**1 423**	**1 267**	**1 486**	**1 508**	**1 333**

XIII. Věci projednávané k 31. prosinci – složení soudních kolegií (2014–2018)

2018

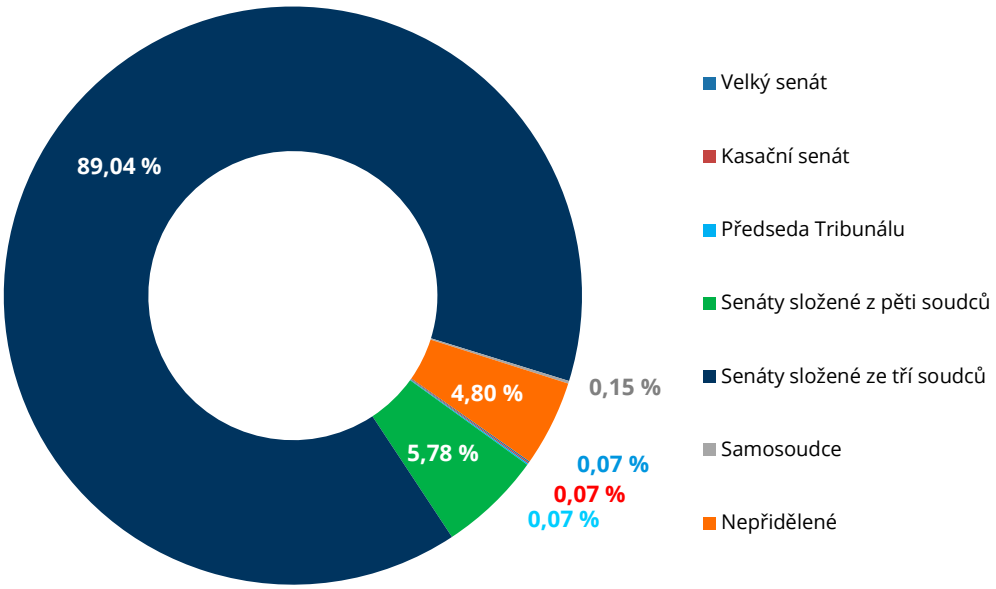

	2014	2015	2016	2017	2018
Velký senát					1
Kasační senát	37	48	51	11	1
Předseda Tribunálu	1	12	12	1	1
Senáty složené z pěti soudců	15	6	23	100	77
Senáty složené ze tří soudců	1 272	1 099	1 253	1 323	1 187
Samosoudce		1			2
Nepřidělené	98	101	147	73	64
Celkem	**1 423**	**1 267**	**1 486**	**1 508**	**1 333**

XIV. Různé – řízení o předběžných opatřeních (2014–2018)

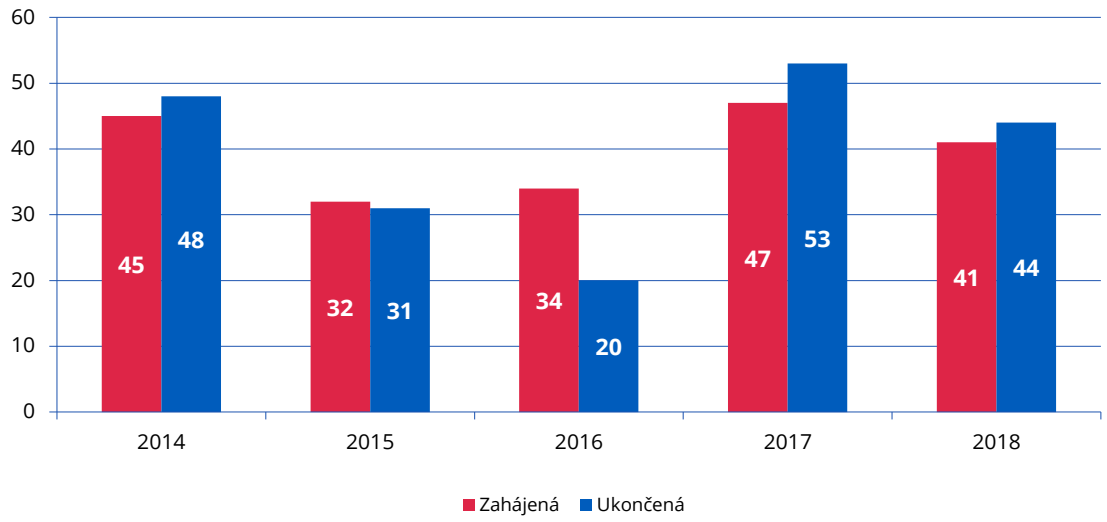

	2018				
	Zahájená řízení o předběžných opatřeních	Ukončená řízení o předběžných opatřeních	Směr rozhodnutí		
			Souhlas	Vyškrtnutí/ Nevydání rozhodnutí ve věci	Zamítnutí
Daně	1	1			1
Finanční předpisy (rozpočet, finanční rámec, vlastní zdroje, boj proti podvodům)	2	2		1	1
Hospodářská a měnová politika	2	1			1
Hospodářská soutěž	2	2			2
Institucionální právo	5	5		2	3
Omezující opatření (vnější činnost)	1	1			1
Politika rybolovu	1	1			1
Přístup k dokumentům	1	2			2
Služební řád úředníků	8	7			7
Státní podpory	1	4	1		3
Veřejné zakázky	6	8	1	3	4
Veřejné zdraví	1	2			2
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	1	1			1
Zemědělství	9	7			7
Celkem	**41**	**44**	**2**	**6**	**36**

XV. Různé – zrychlená řízení (2014–2018)[1]

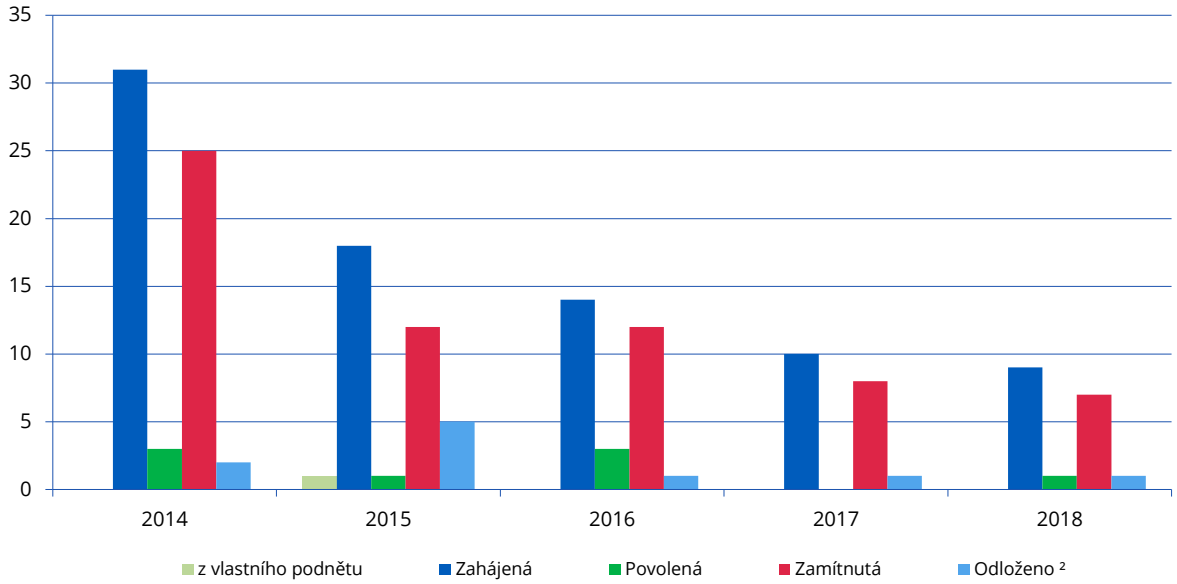

	2014					2015					2016					2017					2018				
	z vlastního podnětu	Zahájená	Směr rozhodnutí			z vlastního podnětu	Zahájená	Směr rozhodnutí			z vlastního podnětu	Zahájená	Směr rozhodnutí			z vlastního podnětu	Zahájená	Směr rozhodnutí			z vlastního podnětu	Zahájená	Směr rozhodnutí		
			Povolená	Zamítnutá	Odloženo 2			Povolená	Zamítnutá	Odloženo 2			Povolená	Zamítnutá	Odloženo 2			Povolená	Zamítnutá	Odloženo 2			Povolená	Zamítnutá	Odloženo 2
Hospodářská a měnová politika							1		1													1		1	
Hospodářská soutěž		1		1								1		1			1		1			3	1	2	
Institucionální právo		1			1		2			2		2		2			5		4	1					
Obchodní politika												1		1											
Ochrana spotřebitele																						1			
Omezující opatření (vnější činnost)		9		9			4		4			1		1											
Přístup k dokumentům		2		2			2		2			2		2			2		1					1	
Prostor svobody, bezpečnosti a práva												3	3									1			1
Služební řád úředníků							1		1			1		1			1		1			2		2	
Státní podpory		13	2	10			3		2					2											
Veřejné zakázky		1		2		1	1			1		1		1			1		1						
Veřejné zdraví		3	1	1	1							1		1											
Vnější činnost Evropské unie							1		1																
Volný pohyb kapitálu							2			2															
Volný pohyb zboží												1			1										
Zemědělství							1		1													1		1	
Životní prostředí		1						1																	
Celkem		**31**	**3**	**25**	**2**	**1**	**18**	**1**	**12**	**5**		**14**	**3**	**12**	**1**		**10**		**8**	**1**		**9**	**1**	**7**	**1**

1| Rozhodnout o projednání věci předložené Tribunálu ve zrychleném řízení může Tribunál k žádosti hlavního účastníka řízení a od 1. července 2015 i z vlastního podnětu.

2| Do kategorie „odloženo“ spadají následující případy: zpětvzetí žádosti, zpětvzetí a případy, kdy je o žalobě rozhodnuto usnesením před tím, než je rozhodnuto o žádosti o projednání věci ve zrychleném řízení.

XVI. Různé – rozhodnutí Tribunálu, proti kterým byl podán kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru (1990–2018)

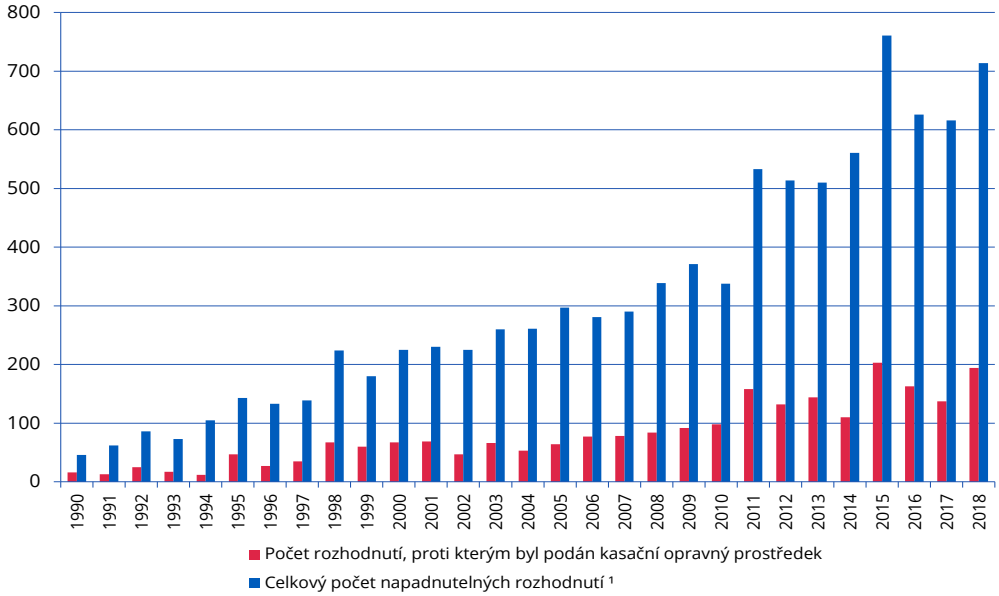

	Počet rozhodnutí, proti kterým byl podán kasační opravný prostředek	Celkový počet napadnutelných rozhodnutí [1]	Procentní podíl rozhodnutí, proti kterým byl podán kasační opravný prostředek
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	25	86	29 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	143	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	224	30 %
1999	60	180	33 %
2000	67	225	30 %
2001	69	230	30 %
2002	47	225	21 %
2003	66	260	25 %
2004	53	261	20 %
2005	64	297	22 %
2006	77	281	27 %
2007	78	290	27 %
2008	84	339	25 %
2009	92	371	25 %
2010	98	338	29 %
2011	158	533	30 %
2012	132	514	26 %
2013	144	510	28 %
2014	110	561	20 %
2015	203	761	27 %
2016	163	626	26 %
2017	137	616	22 %
2018	194	714	27 %

1| Celkový počet napadnutelných rozhodnutí – rozsudky, usnesení o předběžných opatřeních a o zamítnutí vedlejšího účastenství a všechna usnesení ukončující řízení jiná než usnesení o vyškrtnutí a o postoupení – pro která uplynula lhůta pro podání kasačního opravného prostředku nebo byl kasační opravný prostředek podán.

XVII. Různé – rozdělení kasačních opravných prostředků k Soudnímu dvoru podle povahy řízení (2014–2018)

	2014			2015			2016			2017			2018		
	Rozhodnutí, která jsou předmětem kasačního opravného prostředku	Napadnutelná rozhodnutí	**Kasační opravné prostředky v %**	Rozhodnutí, která jsou předmětem kasačního opravného prostředku	Napadnutelná rozhodnutí	**Kasační opravné prostředky v %**	Rozhodnutí, která jsou předmětem kasačního opravného prostředku	Napadnutelná rozhodnutí	**Kasační opravné prostředky v %**	Rozhodnutí, která jsou předmětem kasačního opravného prostředku	Napadnutelná rozhodnutí	**Kasační opravné prostředky v %**	Rozhodnutí, která jsou předmětem kasačního opravného prostředku	Napadnutelná rozhodnutí	**Kasační opravné prostředky v %**
Státní podpory	15	77	**19 %**	22	75	**29 %**	23	56	**41 %**	8	25	**32 %**	20	55	**36 %**
Hospodářská soutěž	15	44	**34 %**	32	61	**52 %**	17	41	**41 %**	5	17	**29 %**	21	35	**60 %**
Veřejná služba										8	37	**22 %**	15	79	**19 %**
Duševní vlastnictví	33	209	**16 %**	64	333	**19 %**	48	276	**17 %**	52	298	**17 %**	68	295	**23 %**
Ostatní přímé žaloby	47	231	**20 %**	85	290	**29 %**	75	253	**30 %**	61	236	**26 %**	69	249	**28 %**
Kasační opravné					2										
Zvláštní řízení										3	3	**100 %**	1	1	**100 %**
Celkem	110	561	**20 %**	203	761	**27 %**	163	626	**26 %**	137	616	**22 %**	194	714	**27 %**

XVIII. Různé – výsledky kasačních opravných prostředků k Soudnímu dvoru (2018)
(rozsudky a usnesení)

	Zamítnuté kasační opravné prostředky	Úplné nebo částečné zrušení bez vrácení	Úplné nebo částečné zrušení s vrácením	Vyškrtnutí/Nevydání rozhodnutí ve věci	Celkem
Celní unie a společný celní tarif	1	1			**2**
Duševní a průmyslové vlastnictví	54		5	5	**64**
Finanční předpisy (rozpočet, finanční rámec, vlastní zdroje, boj proti podvodům)			1		**1**
Hospodářská a měnová politika	1				**1**
Hospodářská soutěž	8		1	1	**10**
Hospodářská, sociální a teritoriální soudržnost	1				**1**
Institucionální právo	18	1	2		**21**
Obchodní politika	3		1	8	**12**
Ochrana spotřebitele	1				**1**
Přístup k dokumentům		1			**1**
Prostor svobody, bezpečnosti a práva	3				**3**
Registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH)	1				**1**
Rozhodčí doložka	3				**3**
Služební řád úředníků	6	1			**7**
Společná zahraniční a bezpečnostní politika	3	2			**5**
Státní podpory	11	5	5		**21**
Veřejné zakázky	2			1	**3**
Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	3				**3**
Zemědělství	4	1			**5**
Celkem	**123**	**12**	**15**	**15**	**165**

XIX. Různé – výsledky kasačních opravných prostředků k Soudnímu dvoru (2014–2018) (rozsudky a usnesení)

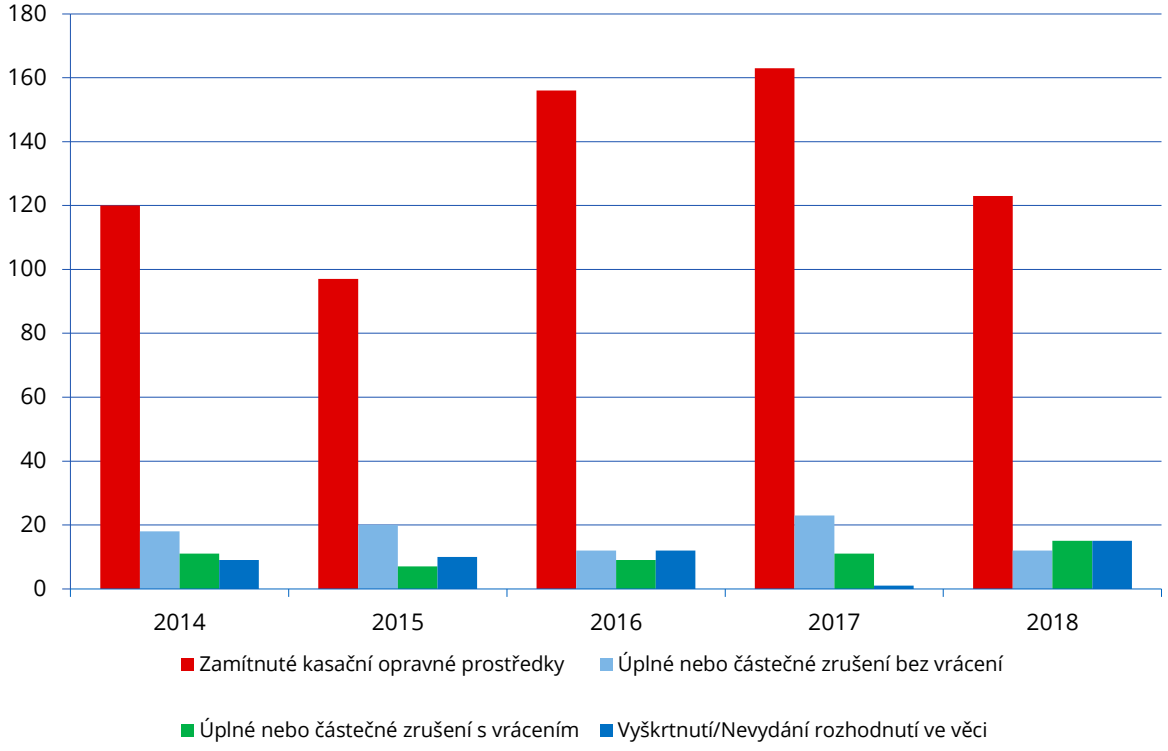

	2014	2015	2016	2017	2018
Zamítnuté kasační opravné prostředky	120	97	156	163	123
Úplné nebo částečné zrušení bez vrácení	18	20	12	23	12
Úplné nebo částečné zrušení s vrácením	11	7	9	11	15
Vyškrtnutí/Nevydání rozhodnutí ve věci	9	10	12	1	15
Celkem	**158**	**134**	**189**	**198**	**165**

XX. Různé – obecný vývoj (1989–2018)
Zahájené, ukončené, projednávané věci

	Zahájené věci [1]	Ukončené věci [2]	Věci projednávané k 31. prosinci každého roku
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
2010	636	527	1 300
2011	722	714	1 308
2012	617	688	1 237
2013	790	702	1 325
2014	912	814	1 423
2015	831	987	1 267
2016	974	755	1 486
2017	917	895	1 508
2018	834	1 009	1 333
Celkem	**15 208**	**13 875**	

1| 1989: Soudní dvůr postoupil 153 věcí nově zřízenému Soudu prvního stupně.
1993: Soudní dvůr postoupil 451 věcí z důvodu prvního rozšíření pravomocí Soudu prvního stupně.
1994: Soudní dvůr postoupil 14 věcí z důvodu druhého rozšíření pravomocí Soudu prvního stupně.
2004–2005: Soudní dvůr postoupil 25 věcí z důvodu třetího rozšíření pravomocí Soudu prvního stupně.
2016: 1. září 2016 bylo 139 věcí z oblasti veřejné služby převedeno Tribunálu.

2| 2005–2006: Soud prvního stupně postoupil 118 věcí nově zřízenému Soudu pro veřejnou službu.

XXI. Činnost soudní kanceláře Tribunálu (2015–2018)

Druh činnosti	2015	2016	2017	2018
Akty řízení zapsané do rejstříku soudní kanceláře [1]	46 432	49 772	55 069	55 395
Návrhy na zahájení řízení [2]	831	835	917	834
Věci z oblasti veřejné služby převedené Tribunálu [3]	–	139	–	–
Podíl návrhů na zahájení řízení, u nichž došlo k odstraňování vad [4]	42,50 %	38,20 %	41,20 %	35,85 %
Spisy účastníků řízení (jiné než žaloba)	4 484	3 879	4 449	4 562
Žádosti o vedlejší účastenství	194	160	565	318
Žádosti o důvěrné zacházení (s údaji obsaženými v procesních písemnostech) [5]	144	163	212	197
Návrhy usnesení připravované soudní kanceláří [6] (zjevná nepřípustnost před doručením, přerušení řízení/pokračování v řízení, spojení věcí, přezkoumání námitky nepřípustnosti spolu s věcí samou, nezpochybněné vedlejší účastenství, vyškrtnutí, nevydání rozhodnutí ve věci samé v oblasti duševního vlastnictví, znovuotevření ústní části řízení a oprava)	521	241	317	285
Zasedání senátů (s účastí soudní kanceláře)	303	321	405	381
Protokoly z jednání a vynesení rozsudků	873	637	812	924

1| Tento počet je ukazatelem umožňujícím měřit objem práce útvaru, neboť u každého podání nebo podkladu na vstupu nebo výstupu dochází k zápisu do rejstříku. Počet procesních písemností zapsaných do rejstříku vedeného soudní kanceláří je třeba posuzovat s přihlédnutí k povaze řízení před Tribunálem. Jelikož je v případě přímých žalob počet účastníků řízení omezený [žalobce, žalovaný a případně vedlejší účastník (vedlejší účastníci)], je doručování prováděno pouze těmto účastníkům

2| Každý spis účastníka řízení (včetně návrhu na zahájení řízení) musí být zapsán do rejstříku, vložen do spisu, případně musí být odstraněny vady, sdělen kabinetům soudců s předávacím listem, v některých případech podrobným, a poté případně přeložen a nakonec doručen účastníkům řízení.

3| 1. září 2016

4| Pokud návrh na zahájení řízení (totéž platí i pro jakýkoli jiný spis účastníka řízení) nedodržuje některé požadavky, soudní kancelář přistoupí k odstranění vad, jak stanoví procesní pravidla.

5| Počet žádostí o důvěrnost nemá vliv na množství údajů obsažených v jednom či několika spisech účastníků řízení, u nichž je žádáno o důvěrné nakládání.

6| Od 1. července 2015, kdy vstoupil v platnost nový jednací řád Tribunálu, jsou některá rozhodnutí, jež byla předtím přijímána formou usnesení (přerušení řízení/pokračování v řízení, spojení věcí, vedlejší účastenství členského státu nebo orgánu bez důvěrného nakládání), přijímána formou prostého rozhodnutí založeného do soudního spisu ve věci.

XXII. Způsob podání procesních písemností u Tribunálu

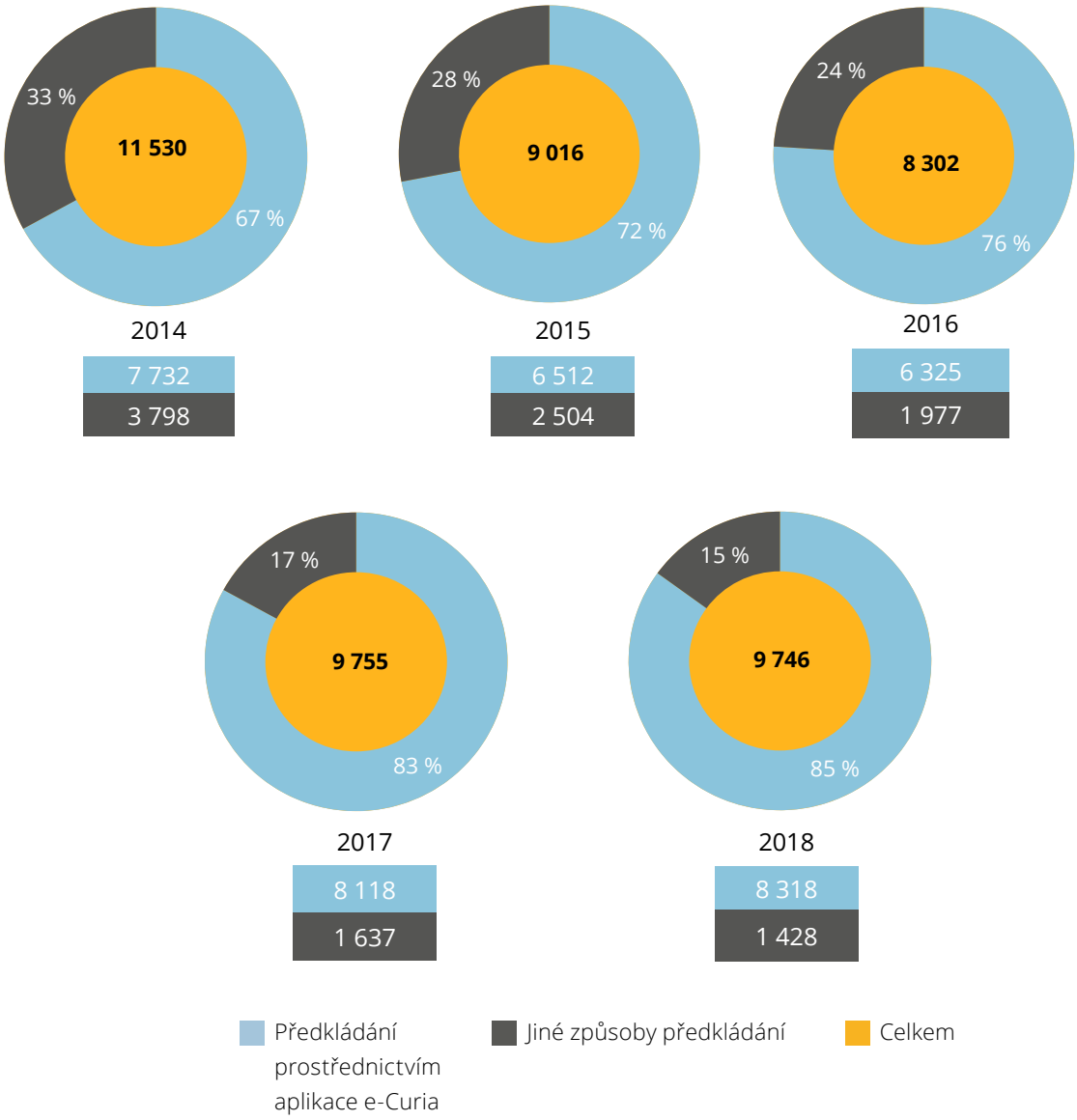

1| Aplikace e-Curia se od 1. prosince 2018 stala povinným způsobem předávání veškerých písemností mezi zástupci účastníků řízení a Tribunálem.

XXIII. Stránky předložené pomocí aplikace e-Curia (2014-2018)[1]

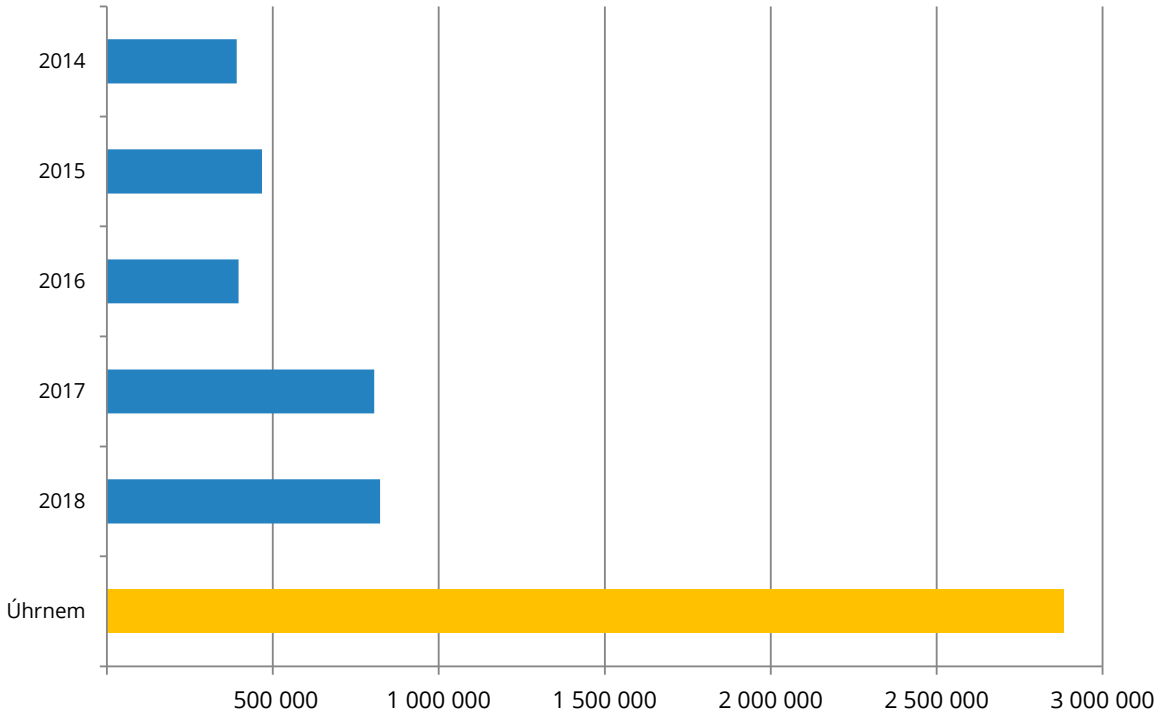

	2014	2015	2016	2017	2018	Úhrnem
Stránky předložené pomocí aplikace e-Curia	390 892	466 875	396 072	805 768	823 076	**2 882 683**

1| V případě let 2014 až 2016 údaje nezahrnují počet stran návrhů na zahájení řízení.

XXIV. Sdělení v *Úředním věstníku Evropské unie* (2014–2018)

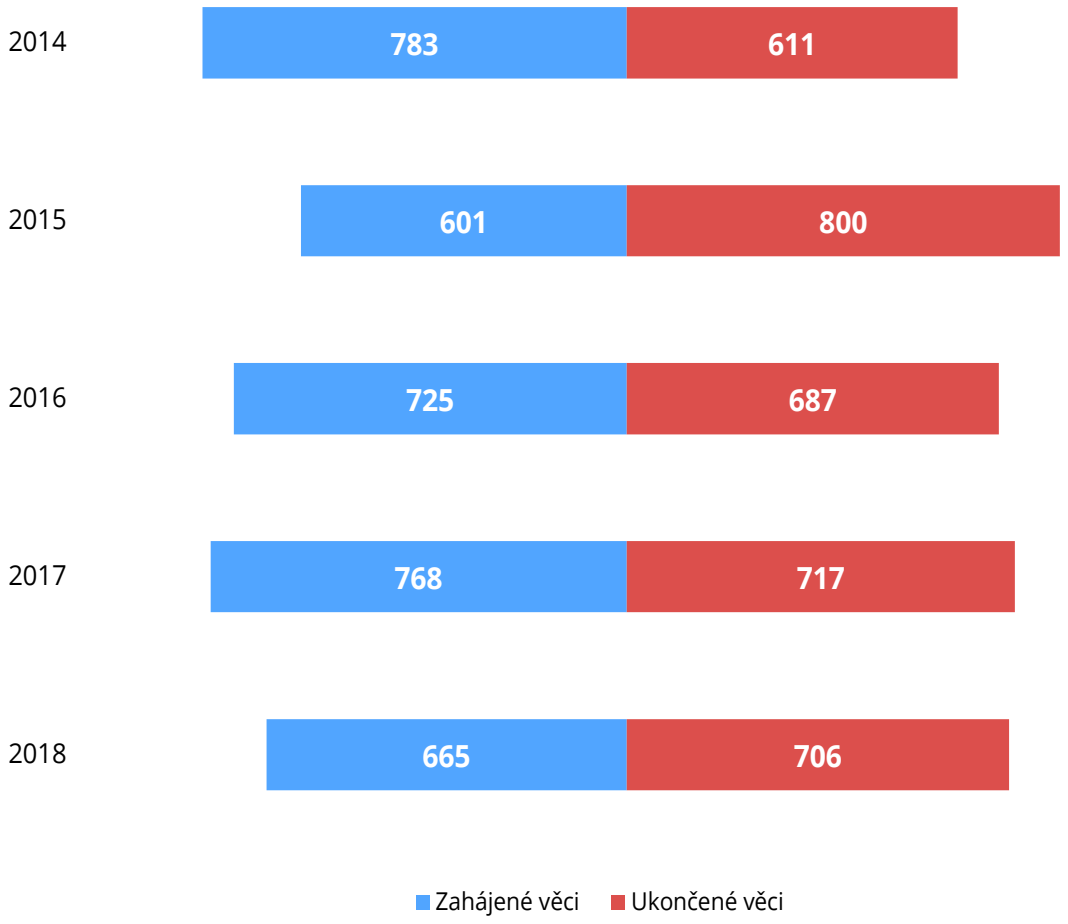

1| V souladu s jednacím řádem (články 79 a 122) musí být zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* oznámení o každém návrhu na zahájení řízení a rozhodnutí, jímž se končí řízení.

XXV. Věci s přednesem řečí (2014–2018)

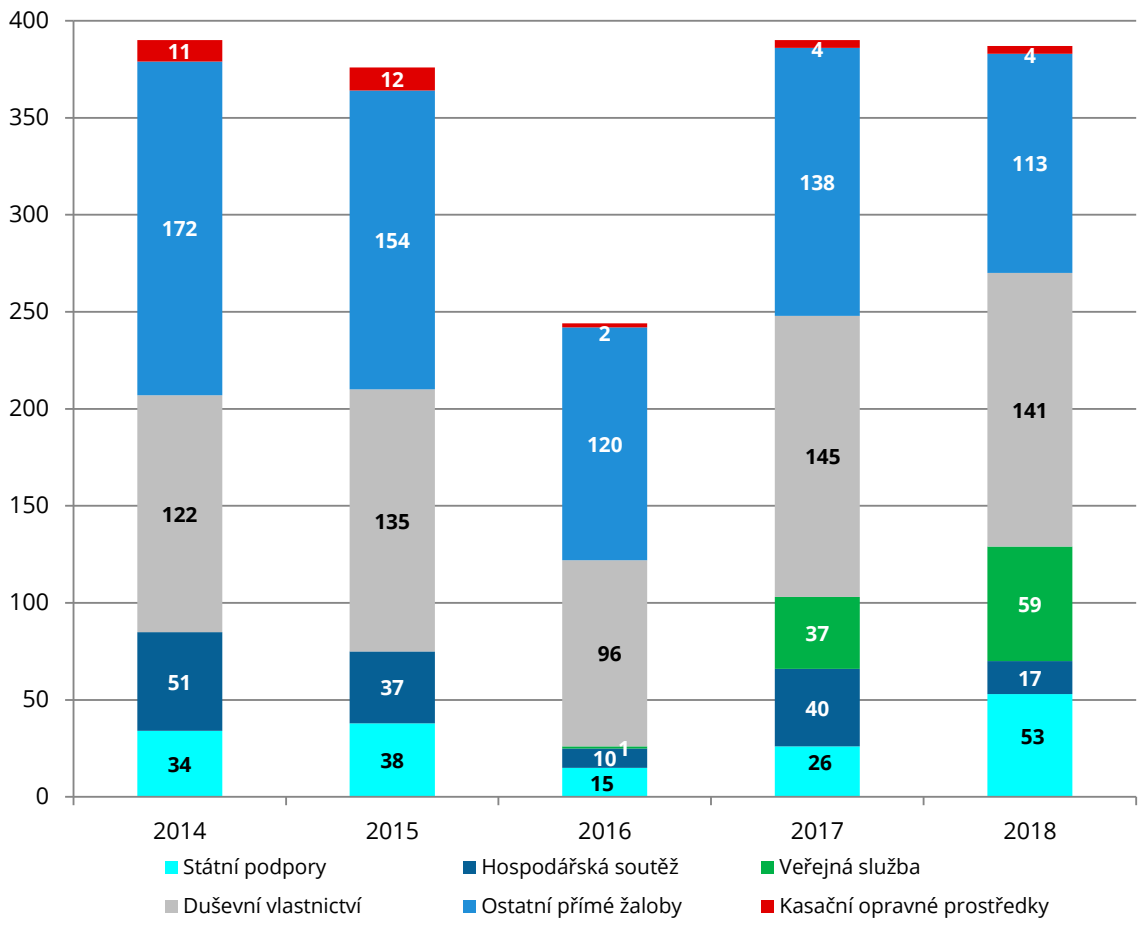

	2014	2015	2016	2017	2018
Celkem	390	376	244	390	387

E | SLOŽENÍ TRIBUNÁLU

(Protokolární pořádek ze dne 31. prosince 2018)

První řada zleva doprava:

Soudkyně I. Labucka, předseda senátu A. M. Collins, předseda senátu G. Berardis, předseda senátu H. Kanninen, předseda senátu M. Prek, místopředseda Tribunálu M. van der Woude, předseda Tribunálu M. Jaeger, předsedkyně senátu I. Pelikánová, předseda senátu S. Frimodt Nielsen, předseda senátu D. Gratsias, předsedkyně senátu V. Tomljenović, předseda senátu S. Gervasoni, soudce S. Papasavvas

Druhá řada zleva doprava:

Soudci C. Iliopoulos, L. Madise, V. Kreuschitz, E. Buttigieg, J. Schwarcz a A. Dittrich, soudkyně M. Kančeva, soudci E. Bieliūnas, I. Ulloa Rubio, I. S. Forrester

Třetí řada zleva doprava:

Soudci P. Nihoul a R. Barents, soudkyně I. Reine a A. Marcoulli, soudci Z. Csehi, D. Spielmann, L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín a V. Valančius, soudkyně N. Półtorak, soudci F. Schalin, E. Perillo, R. da Silva Passos a B. Berke

Čtvrtá řada zleva doprava:

Vedoucí soudní kanceláře E. Coulon, soudce C. Mac Eochaidh, soudkyně K. Kowalik-Bańczyk a M. J. Costeira, soudci U. Öberg a J. Svenningsen, soudkyně O. Spineanu-Matei, soudci J. Passer, A. Kornezov a G. De Baere

1. Změny ve složení Tribunálu v roce 2018

Pan Peter George Xuereb, soudce Tribunálu od 8. června 2016, ukončil funkci při příležitosti svého nástupu do funkce jako soudce Soudního dvora dne 8. října 2018.

2. PROTOKOLÁRNÍ POŘÁDKY

OD 1. LEDNA 2018 DO 7. ŘÍJNA 2018

Pan M. JAEGER, předseda
Pan M. van der WOUDE, místopředseda
Paní I. PELIKÁNOVÁ, předsedkyně senátu
Pan M. PREK, předseda senátu
Pan S. FRIMODT NIELSEN, předseda senátu
Pan H. KANNINEN, předseda senátu
Pan D. GRATSIAS, předseda senátu
Pan G. BERARDIS, předseda senátu
Paní V. TOMLJENOVIĆ, předsedkyně senátu
Pan A. M. COLLINS, předseda senátu
Pan S. GERVASONI, předseda senátu
Paní I. LABUCKA, soudkyně
Pan S. PAPASAVVAS, soudce
Pan A. DITTRICH, soudce
Pan J. SCHWARCZ, soudce
Paní M. KANČEVA, soudkyně
Pan E. BUTTIGIEG, soudce
Pan E. BIELIŪNAS, soudce
Pan V. KREUSCHITZ, soudce
Pan I. ULLOA RUBIO, soudce
Pan L. MADISE, soudce
Pan I. S. FORRESTER, soudce
Pan C. ILIOPOULOS, soudce
Pan L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, soudce
Pan D. SPIELMANN, soudce
Pan V. VALANČIUS, soudce
Pan Z. CSEHI, soudce
Paní N. PÓŁTORAK, soudkyně
Paní A. MARCOULLI, soudkyně
Pan P. G. XUEREB, soudce
Pan F. SCHALIN, soudce
Paní I. REINE, soudkyně
Pan E. PERILLO, soudce
Pan R. BARENTS, soudce
Pan R. da SILVA PASSOS, soudce
Pan P. NIHOUL, soudce
Pan B. BERKE, soudce
Pan J. SVENNINGSEN, soudce
Pan U. ÖBERG, soudce
Paní O. SPINEANU-MATEI, soudkyně
Paní M. J. COSTEIRA, soudkyně
Pan J. PASSER, soudce
Paní K. KOWALIK-BAŃCZYK, soudkyně
Pan A. KORNEZOV, soudce

Pan C. MAC EOCHAIDH, soudce
Pan G. DE BAERE, soudce

Pan E. COULON, vedoucí soudní kanceláře

OD 8. ŘÍJNA 2018 DO 31. PROSINCE 2018

Pan M. JAEGER, předseda
Pan M. van der WOUDE, místopředseda
Paní I. PELIKÁNOVÁ, předsedkyně senátu
Pan M. PREK, předseda senátu
Pan S. FRIMODT NIELSEN, předseda senátu
Pan H. KANNINEN, předseda senátu
Pan D. GRATSIAS, předseda senátu
Pan G. BERARDIS, předseda senátu
Paní V. TOMLJENOVIĆ, předsedkyně senátu
Pan A. M. COLLINS, předseda senátu
Pan S. GERVASONI, předseda senátu
Paní I. LABUCKA, soudkyně
Pan S. PAPASAVVAS, soudce
Pan A. DITTRICH, soudce
Pan J. SCHWARCZ, soudce
Paní M. KANČEVA, soudkyně
Pan E. BUTTIGIEG, soudce
Pan E. BIELIŪNAS, soudce
Pan V. KREUSCHITZ, soudce
Pan I. ULLOA RUBIO, soudce
Pan L. MADISE, soudce
Pan I. S. FORRESTER, soudce
Pan C. ILIOPOULOS, soudce
Pan L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, soudce
Pan D. SPIELMANN, soudce
Pan V. VALANČIUS, soudce
Pan Z. CSEHI, soudce
Paní N. PÓŁTORAK, soudkyně
Paní A. MARCOULLI, soudkyně
Pan F. SCHALIN, soudce
Paní I. REINE, soudkyně
Pan E. PERILLO, soudce
Pan R. BARENTS, soudce
Pan R. da SILVA PASSOS, soudce
Pan P. NIHOUL, soudce
Pan B. BERKE, soudce
Pan J. SVENNINGSEN, soudce
Pan U. ÖBERG, soudce
Paní O. SPINEANU-MATEI, soudkyně
Paní M. J. COSTEIRA, soudkyně
Pan J. PASSER, soudce
Paní K. KOWALIK-BAŃCZYK, soudkyně
Pan A. KORNEZOV, soudce
Pan C. MAC EOCHAIDH, soudce
Pan G. DE BAERE, soudce

Pan E. COULON, vedoucí soudní kanceláře

3. Bývalí členové Tribunálu

(v pořadí podle data nástupu do funkce)

SOUDCI

Pan Donald Patrick Michael BARRINGTON (1989–1996) (†)
Pan Antonio SAGGIO (1989–1998), předseda (1995–1998) (†)
Pan David Alexander Ogilvy EDWARD (1989–1992)
Pan Heinrich KIRSCHNER (1989–1997) (†)
Pan Christos YERARIS (1989–1992)
Pan Romain Alphonse SCHINTGEN (1989–1996)
Pan Cornelis Paulus BRIËT (1989–1998)
Pan José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995), předseda (1989–1995)
Pan Bo VESTERDORF (1989–2007), předseda (1998–2007)
Pan Rafael GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ (1989–2007)
Pan Jacques BIANCARELLI (1989–1995)
Pan Koen LENAERTS (1989–2003)
Pan Christopher William BELLAMY (1992–1999)
Pan Andreas KALOGEROPOULOS (1992–1998)
Paní Virpi TIILI (1995–2009)
Paní Pernilla LINDH (1995–2006)
Pan Josef AZIZI (1995–2013)
Pan André POTOCKI (1995–2001)
Pan Rui Manuel GENS de MOURA RAMOS (1995–2003)
Pan John D. COOKE (1996–2008)
Pan Jörg PIRRUNG (1997–2007)
Pan Paolo MENGOZZI (1998–2006)
Pan Arjen W. H. MEIJ (1998–2010)
Pan Mihalis VILARAS (1998–2010)
Pan Nicholas James FORWOOD (1999–2015)
Pan Hubert LEGAL (2001–2007)
Paní Maria Eugénia MARTINS de NAZARÉ RIBEIRO (2003–2016)
Pan Franklin DEHOUSSE (2003–2016)
Paní Ena CREMONA (2004–2012)
Pan Ottó CZÚCZ (2004–2016)
Paní Irena WISZNIEWSKA-BIAŁECKA (2004-2016) (†)
Pan Daniel ŠVÁBY (2004–2009)
Pan Vilenas VADAPALAS (2004–2013)
Paní Küllike JÜRIMÄE (2004–2013)
Paní Verica TRSTENJAK (2004–2006)
Pan Enzo MOAVERO MILANESI (2006–2011)
Pan Nils WAHL (2006–2012)
Pan Teodor ČIPEV (2007–2010)
Pan Valeriu M. CIUCĂ (2007–2010)
Pan Santiago SOLDEVILA FRAGOSO (2007–2013)
Pan Laurent TRUCHOT (2007–2013)
Pan Kevin O'HIGGINS (2008–2013)
Pan Andrei POPESCU (2010–2016)

Pan Carl WETTER (2013–2016)
Pan Peter George XUEREB (2016–2018)

PŘEDSEDOVÉ

José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995)
Antonio SAGGIO (1995–1998) (†)
Bo VESTERDORF (1998–2007)

VEDOUCÍ SOUDNÍ KANCELÁŘE

Hans JUNG (1989–2005) (†)

SOUDNÍ DVŮR
EVROPSKÉ UNIE

Ředitelství komunikace
Oddělení pro publikace a elektronická média

Vytištěno na ekologickém papíře

QD-AP-19-001-CS-N ISBN 978-92-829-3108-0 ISSN 2467-1029 DOI 10.2862/81462